

(א) וירא בלק בן צפור וגו'. ר' שמעון אמר, וירא, מאי ראיא חמא. ראיא ודאי ממש חמא (א) במשקופא דחכמתא, וחמא בעינוי. חמא במשקופא דחכמתא, כמה דכתיב (ב) וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. מאי בעד החלון. כדאי בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא (א) אלא ודאי חלון דחכמתא (ב) דזנבי שוליהון דככביא, ואינון חלוני דחכמתא. וחד חלון אית דכל חכמתא ביה שריא, (ג) ובה חמי מאן דחמי בעקרא (ד) דחכמתא. אוף הכא וירא בלק, בחכמתא דיליה. (ב) בן צפור, כמה דאמרו. אבל בן צפור ממש, דהא חרשוי הוה בכמה זינין (ה) דההוא צפור, נטיל צפור, מכשכש בעשבא, (ו) מפרח באוירא. עביד עובדין ולחיש

חלופי גרסאות

(א) להלן אות ריב צ"כ, רכד, רמה, שצו צ"ח. (א) ל"ג אלא, אלא דא, ודא. ב זינוי. ג וביה. (ב) (בראשית כו) תולדות מא צ"ז. (ג) (שוטטים ה) תולדות מא צ"ח.

דרך אמת (א) בחלון החכמה

הצפור

הסולם

מאמר

כמה דכתיב וישקף אבימלך וכו'. שוירא בלק, פירושו שראה בהסתכלות החכמה כמו אבימלך ואם סיסרא, ודאי חלון דחכמתא, דזנבי שוליהון דככביא שקצוות שוליהם של הככבים נתקנו לחלונות בשביל החיצונים כנ"ל. וחד חלון אית וכו' בעקרא דחכמתא, והיינו חלון המלכות. ושם כל זר לא יבא. (ב) בן צפור. כמה וכו': בן צפור. הוא כמו שאמר, שהוא מבני בניו של יתרו שנק' צפור, (לקמן אות רכ"ז) אבל בן צפור, ממש. שפירושו שכל עסקיו היה עם צפור. כי כשפיו היו בכמה מינים של אותה צפור. לקח צפור, ודפק עם עשב, ומפריח באויר. עשה מעשים ולחש לחשים, ואותו צפור היה בא. ובפיו אותו העשב, ומצפצפה לפניו. והכניסה בכלוב אחד, הקטיר לפניו קטרת, והיא מודיעה לו כמה דברים. עשה כשפים, והעוף, דהיינו הצפור, מצפצפת ופורחת ומשוטטת אל גלוי עינים ומודיע לה. והיא באה. וכל דבריו היו בצפור ההוא.

(א) וירא בלק בן צפור וגו': ר' שמעון אמר, וירא, מה היא הראיה שראה. ומשיב, ראיא ממש ודאי, ראה בהסתכלות החכמה, וראת בעיניו, דהיינו בעיני החכמה. ראה בהסתכלות החכמה, כמו שכתוב, וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. מהו בעד החלון. הוא כשי"א בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. אלא ודאי חלון החכמה דקצה שולי הככבים, הוא החלון דאם סיסרא ואבימלך, והם חלונות החכמה. כלומר שיש הרבה חלונות, וחלון אחד יש שכל החכמה שורה בו, ובו רואה, מי שרואה בשורש החכמה. אף כאן, וירא בלק, בחכמה שלו. דהיינו חלון הפרטי. פירושו. הלבנה הי"ס המלכות הנקראת חכמה תתאה. וממנה עיקר החכמה. ויש ככבים המאירים ומתנוצצים מהם חכמה, שהם חלקי המלכות וצבאותיה, ובקצה הסיום של הארתם, שם הוא בחינות החלונות, שהחיצונים מקבלים מהם חכמה, ויציא הארה דקיק, ולא יותר. ויש, וירא וכו' חמא במשקופא דחכמתא

לחיש, והוא צפור הוה אתי, ז והוא עשבא בפומיה, ח מצפצפא קמיה. ואעיל ליה בכלוב חד. ט מקטר קטרתינ קמיה, ואיהו אודע ליה כמה מלין. עביד חרשוי, ומצפצפא עופא, ופרוז וטס לגבי גלוי עינים, ואודע ליה. ואיהו אתי. וכל מלוי בהווא צפור הוו.

ג) יומא חד עבד עובדוי, ונטיל ההוא צפור, ופרח ואזיל ואתעכב, ולא אתא. הוה מצטער בנפשיה. עד דאתא, חמא חד שלהובא דאשא דטס אבתריה,

חלופי גרסאות

ז ל"ג והווא: ההוא. ח מפרח באוירא. ט מוסיף חדי מקטרא.

הצפור

אות ע"ט) ואתערותא דלתתא צריך להיות ע"י מעשה ודבור. וז"ש עביד עובדין ולחיש לחיש, שע"ז השיג הצפור את העשבא מאוירא דבינה ואז נאחו בו"ק דבינה. וז"ש, והווא צפור הוה אתי והווא עשבא בפומית. כלומר שהשיג את העשבא מאויר הבינה. וע"ז יגק בפיו ונאחו בו"ק דבינה. וז"ש, מצפצפא קמיה. ששמחה על קבלתה. אמנם מחמת חסרון הג"ר שגרם לה. נבחן, ואעיל ליה בכלוב חד, שהכניסה ע"י מעשיו בגבול. כמו בכלוב, שאינה יכולה להתפשט כחפצה. מקטר קטרתינ קמיה, ואיהו אודע ליה כמה מלין, שהקטר עושה לה נחת רוח. והצפור מגלה לו כמה דברים שהם מבחינת מוחין אלו דו"ק.

ובכדי להשלימה בג"ר צריך להמשיך לה מוח השמאל. ומתוך שהשמאל דקדושה אינו מאיר ממעלה למטה. וכל תאות החיצונים הוא רק להמשיך השמאל ממעלה למטה. לפיכך שולח את הצפור לעזאל, שבהרי חשך, שהחכמה שבו היא ממעלה למטה. (כמ"ש להלן אות ש"ג) וז"ש עביד חרשוי שעושה כשפיו, דהיינו האתערותא דלתתא, ואו, ומצפצפא עופא וסרא וטס לגבי גלוי עינים, שהוא עזאל שבהרי חשך, ואודע ליה, שהוא משפיע לה מהארת השמאל שלו. ואיהו אתי והצפור, אחר שקבל מוח השמאל מעזאל חזר ובא אל בלק, והוא משתמש עמו, ומקבל ממנו כל מה שרוצה. וז"ש, וכל מלוי בהווא צפור הוו. שהיה משתמש עמו תמיד.

ג) יומא חד עבד וכו': יום אחד, עשה מעשיו ולקח צפור ההיא, ופרחה והלכה, ונתעכבה, ולא באה אליו. היה בלק מצטער בעצמו ומטרם שבאה, ראה שלהבת אש אחת, שפרחה אחריה, אחרי הצפור, ושדף כנפיו. אז ראה מה שראה, ופחד מפני ישראל. מה שמו של אותה הצפור. הוא ידוע, וכל אלו המשתמשים

מאמר

פירוש הצפור הוא עבודה זרה והיא בבחינת ג"ר דקליפה. והמכשפים הרוצים לקבל ממנה חכמה וידיעות, הם צריכים להמשיך לה ב' מוחין חכמה ובינה, שה"ס ימין ושמאל. ואז הצפור מודיע להם כל מה שרוצים. אמנם החיצונים אין להם אחיזה אלא במנעולא שהיא מסך דמלכות דמדת הדין, ואיך יוכלו להמשיך מוח הימין אל הצפור, שהיא בחינת ו"ק דבינה הנקרא חכמה. ולפיכך תחילה מעוררים הדינים דמנעולא, הנותן להם כח להאחו במלכות לבדה. ואח"כ מפריחים המנעולא באויר הבינה כדוגמת הקדושה, ונאחזים הדינים בבינה והדינים ממעטים הבינה לו"ק, חסר ראש, ואז יוכלו גם הם להאחו ולהמשיך אורות מו"ק דבינה, שהם נעשו. למוח הימין דצפור. והוא חכמה דקליפה ההיא. ואח"ז ממשיכים מוח השמאל אל הצפור, שע"י כשפים ולחשים, הם מדבקים את הצפור בעזאל, שנק' גלוי עינים, שהוא הארת הג"ר דחכמה דשמאל שנפל להרי חשך, (כמ"ש להלן אות ש"ד) ומשם נמשך אל הצפור מוח השמאל. שהם משמשים עמו ממעלה למטה כדרך החיצונים. ואחר שהמשיכו אל הצפור ב' מוחות אלו, אז הצפור מגלה להם כל מה שרוצים.

ח"ש בן צפור ממש, דהא חרשוי הוו בכמה זינין דהווא צפור, דהיינו הן בזינין דמוח הימין והן בזינין דמוח השמאל. ומפרש, נטיל צפור, מכשכש בעשבא, עשבא, פירושו דינין דמנעולא שהם נותנים להם אחיזה בבחינת מלכות בלבד. והיה מקשקש ומכה בעשבא הזה לעורר הדין במלכות. ואח"כ מפרח באוירא, שהיה מפריח העשבא אל אויר הבינה, כדי לפגום הבינה ע"י העשבא, ובכדי שמעשיו יצליחו, עביד עובדין ולחיש לחיש, כי אפילו בכשפים, בלי אתערותא דלתתא אין הוא יכול לפעול כלל למעלה, ע"ד שהוא בקדושה (כנ"ל חקת

ואוקיד גדפוי. כדין חמא מה דחמא, ודחיל מקמיהו דישראל. מה שמה דההוא צפור. ידוע. וכל אינון דמשמשי וידעי לשמשא בההוא צפור, לא ידעין חרשוי, כמה דהוה ידע בלק.

ד) וכל חכמתא דהוה ידע, בההוא צפור הוה ידע. והכי הוה עביד, גחין קמיה, וקטיר קטרתא חפי רישיה, וגחין כ ואמר. איהו אמר ג העם, וצפרא אתיב

חלופי גרסאות

י מוסף ידוע איהו. כ ל"ג ואמר; אמר. ל ל"ג מן העם עד וצפרא אתיב רב; השם; ישראל מאד וצפרא אתיב רב.

הצפור

הרגה אותה לגמרי מחמת שנסתתרה ונעלמה מבלק, ולא שימש בו אז ממעלה למטה. אמנם סוד שריפת כנפים היא שריפת הג"ד שלה, שאינו יכול עוד לפרוח באויר ולהמשיך חכמה. וז"ש, כדין חמא מה דחמא, דהיינו מ"ש, וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמרי, כי דאה כל זאת בצפור שלו, שגם הוא ניוק מאותם ב' מיני דינים שבהם השמידו ישראל למלכי האמורי, וע"כ ודחיל מקמיהו דישראל. דהיינו כמ"ש ויגר מואב וגו'. מה שמה דההוא צפור, ידוע. והוא מטעם שכל החכמה שבה קבלה ממלאך עזאל שנפל משמים לארץ, להרי חשך, ואחר שנפל להרי חשך, אינו יכול עוד להמשיך חכמה במשהו, וכל החכמה שבו הוא מה שנקלט בו מכבר בעורו בשמים. וע"כ הצפור המקבלת ממנו נקראת ידוע, שהוא לשון עבר, דהיינו מעורו בשמים, ולא דעת, שהוא לשון הות, כי עתה הוא בהרי חשך קשור בשלשלות של ברזל (כמ"ש להלן אות פ"ג).

ד) וכל חכמתא דהוה וכו': וכל החכמה שהיה ידוע, היה ידוע בצפור ההיא. וכך היה עושה, כפף עצמו לפני הצפור, והקטיר קטרת, כסה ראשו, וכפף עצמו ואמר, הוא אמר העם, והצפור השיבה לו ישראל. הוא אמר, מאד, והצפור השיבה, רב, על שם רב עליון שהלך ביניהם. ע' פעמים צפצפו זה וזה, בלק והצפור. הוא אמר דל והצפור אמר רב. אז פחד, שכתוב, ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא, רב הוא, ודאי.

פירוש, כי ד' שינויים נמצאים בפרשה ביראת בלק ומואב. א) ויגר מואב מפני העם, שהעם יודה דלת העם, שמשמע שמפני פשוטי העם היה עיקר יראתו. ב) כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל, שישראל, יודה על גדולי העם, כי ישראל, הוא אותיות לי ראש, וכן, כי רב הוא, משמע שהיה ירא בעיקר מפני

הסולם

מאמר

המשתמשים ויודעים להשתמש בצפור ההוא, לא ידעו כשפיו, כמו שהיה יודע בלק, פירוש, כבר ידעת, שעם הארת החכמה שבשמאל, נמשכים דינים קשים על ראש הרשעים והחיצונים, הרוצים להמשיך הארת החכמה ממעלה למטה (כנ"ל פקודי אות שעי' ובאזרא רבא אות רי"ט ע"ש) ויש בהם ב' בחינות דינין, א) דינים דרכודא, שהם באים מהארת החכמה עצמו, ב) דינים דנוקבא, דהיינו מכחות המסך, שהם מתגלים בסוף דינים דרכודא, בסו"ה לפתח חטאת דובין, ותדע שבב' מיני דינים האלו השמיד משה ב' מלכי האמורי, כי אז המשיך משה הארת החכמה שבכו שמאל, ונתגלו עמו ב' מיני דינים הנ"ל, ואלו ב' מלכים בהיותם ממשיכים החכמה ממעלה למטה, כדרך מלכי האמורי, נהרגו ונשמדו ע"י דינים אלו, אשר סיחון מלך חשבון נשמד ע"י דינין דרכודא, ועוג מלך הבשן נשמד ע"י דינין דנוקבא.

ובאותה שעה עסק גם בלק עם הצפור שלו, להמשיך החכמה ממעלה למטה, וע"כ נפגעו גם הוא והצפור שלו, מב' מיני דינים אלו. ח"ש, יומא חד עבד עובדוי ונטיל החווא צפור, וזה היה באותו זמן שהרג משה לסיחון מלך חשבון ועמו, ע"י המשכת החכמה בקו שמאל דקרושה המשמיד כל אלו הממשיכים החכמה ממעלה למטה, שעיי"ז השמיד את סיחון מלך חשבון, ומזמת זה, פרח ואזל ואתעכב ולא אתא, שנפלה אימה ויראה על הצפור ופרחה והלכה לה, ולא באה אליו כדרכה, וע"כ הוה מצטער בנפשיה, שהיה מצטער מאותה המקרה, עד דאתא חמא חד שלהובא דאשא דטס אבתריה ואוקיד גדפוי, וזה היה בזמן שהשמיד משה את עוג מלך הבשן ע"י דינין דנוקבא שה"ס שלהבת אש, וע"כ אותה שלהבת אש דרפה ג"כ אחר הצפור, שבו כח המשכת חכמה ממעלה למטה, ושרפה את כנפיו, ולא

ישראל, ^ח איהו אמר מאד, ^נ וצפרא אתיב רב. על שום רב עלאה דאזיל בהו. שבעינ זמנין צפצפו דא ^ס ודא. איהו ^ע אמר דל, וצפרא ^פ אמר רב. כדין דחיל, דכתיב ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא, רב הוא ודאי.

חלופי גרסאות

ח אמר איהו. נ צפרא. ע דאי. ע ל"ג אמר. פ ל"ג אמר.

הצפור

הסולם

מאמר

לעולם, אבל דינים דנוקבא בטלים והולכים עד שבטלים לגמרי, בסוד בלע המות לנצח. וכן, איהו אמר מאד, שמאד, פירושו דינין דנוקבא, ע"ד שאמרו ז"ל, מאד זה מלאך המות (ב"ד פ"ט ה'). וצפרא אתיב כי רב הוא, דהיינו כל הפסוק, כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל הצפור אמרה אותו. כי הקו שמאל נקרא רב, בסו"ה יש לי רב, שהתפאר עשו הרשע, וז"ש, על שום רב עלאה דאזיל בהו, דהיינו על שם הארת החכמה שבשמאל שהיה לפניו בהם, שנקרא רב, עליה רמוז הצפור בהמלות, כי רב הוא, דהיינו, שיש לפחד מפני הארת השמאל שבישראל. אמנם אח"כ התגבר בלק בכשפיו, וחזר והמשיך השמאל אל הצפור, מגלוי עינים שבהרי חשך, וזה הרמז, ע' זמנין צפצפו דא ודא, ע' רמז על חכמה הנקרא עינים. אמנם הדינין דדכורא עוד רבצו על הארת השמאל, והרגיש עניות ודלות עם חכמה זו שבשמאל, כי הרלות נמשך מדינין דשמאל, ואו, איהו אמר דל, שרמז אל הצפור על הדינין דדכורא השולטים בו הנקראים דל, וז"ש בלק אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו, דהיינו הקו שמאל של ישראל, יעשו אותו דלים ודקים. וזהו הדמיון, כלחך השור את ירק השדה, כי שור נק' קו השמאל דקדושה, כנודע, אבל וצפרא אתיב רב, שהצפור שהקו שמאל רישאל הוא רב וגדול ואין עצה כנגדו. זהו ששלח בלק לבלעם, הנה עם יצא ממצרים וכסה את עין הארץ, כי הארת החכמה נקרא עין הארץ, וע"י תקון הארת שמאל דישאל עם הדינין דדכורא כיסו והעלימו את עין הארץ, שפירושו שאי אפשר עוד להמשיך החכמה שנקראת עין אל הארץ, דהיינו ממעלה למטה מחמת שליטת ישראל, ובוה נתבארו ארבע הנוסחות שבדברי בלק, כי נאמרו בב' גופים ובב' זמנים. א) ויגר מואב מפני העם, אמרו בלק, ב) כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל, אמרה הצפור, ג) עתה ילחכו הקהל וגו' כלחך השור וגו' אמרו בלק, בזמן שחזר והמשיך השמאל, ד) עם יצא ממצרים וכסה את עין הארץ, אמרה הצפור, אי בלק מפיה של הצפור.

מפני הגדולים שבעם, ולא מפני פשוטי העם. ג) מה ששלח לזקני מדין, עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחך השור את ירק השדה, שאינו נזכר כאן, לא עם ולא ישראל, אלא הקהל, וכן הרמיון, כלחך השור וגו'. ד) מה ששלח אל בלעם, עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ, שזה ענין חרש, שלא הזכיר עד הנה, ואלו השנויים הרגיש הזהר, ומשיב עליהם, שב' גופים דברו כאן, שהם בלק והצפור, ובב' זמנים, דהיינו, בזמן שהיו בור"ק, ובזמן שהיו בג"ר, והנה אחר המקרה, ששלחבת אש שרפה כנפי הצפור, שפירושו שגשרפו בחינת ג"ר של הצפור, אז נשאר שניהם, בלק והצפור, בבחינת ו"ק חסר ראש, כי כל חכמתו של בלק לא היה אלא מה שקבל מן הצפור, וכיון שנסתלקו הג"ר מן הצפור גם מבלק נסתלקו, וז"ש, וכל חכמתא דהוה ידע, כהווא צפור הוה ידע, וע"כ כיון שהצפור נפל לבחינת ו"ק נפל גם בלק לבחינת ו"ק, וז"ש, והכי הוה עבד, גחין קבית, וקטיר קפרתא, חפי רישיה, שעבד לפני הצפור עתה בכפיפת הגוף וכיסוי הראש, שזה יורה על נפילתו ממדרגת ג"ר, שהן נקראות ראש, וכן הן קומה זקופה, ולא כפופה, גם הדבור אליה היה בקומה כפופה, וז"ש, ונחין ואמר.

והנה הנושאים של דינין דנוקבא, נקראים העם, שהם בחינת ו"ק בלי ראש, והנושאים של דינין דדכורא, נקראים ישראל, שהוא אותיות לי ראש, כי אין בהם דינין דנוקבא הגורמים להסתלקות הג"ר, אלא דינין דדכורא הנמשכים מחכמה בלי חסדים, הנוהגים גם בזמן הג"ר, וז"ש, איהו אמר העם, דהיינו ויגר מואב מפני העם, כי אחר שנפל מחמת כחן של ישראל לור"ק, היה חושב שעיקר היראה היא מפני דינין דנוקבא, שהנושאים שלהם הם העם, אבל וצפרא אתיב ישראל, הצפור הודיעו שעיקר היראה היא מפני דינין דדכורא, כי הם המשכה ישרה מקו שמאל של הקדושה, הנופל על החיצונים, אבל דינין דנוקבא באים אחריהם בדרך אגב בסוד לפתח חטאת רובץ, וכן דינים דדכורא אינם בטלים

(ה) ובוני חרשין ק דקסדיאל קדמאה, אשכחן, דצפרא דא הוו עבדין ליה ר בזמנין ש ידיען, מכסף מערב בדהבא, רישא דדהבא. פומא דכסף. גדפוי מנחשת קלל מערב בכספא. גופא דדהבא, נקודין ת דנוצי בכסף. רגלין דדהבא. ושוין בפומא לישן א דההוא צפור ידוע.

(ו) ושוין לההוא צפרא בחלון חד. ופתחין כוין לקבל שמשא. ובליליא פתחין כוין לסיהרא. מקטרין קטרתין, ועבדין חרשין, ואומאן לשמשא. ובליליא אומאן לסיהרא, * ודא עבדין שבעה יומין. מכאן ולהלאה, ההוא לישנא מכזכשא בפומא דההוא צפרא, נקדין לההוא לישנא במחטא דדהבא, והיא ממללא רברבן מגרמה, ב וכלא הוה ידע בלק בצפור ג דא. עיד בן צפור, ובגין כך חמא, מה דבינ אחרא לא יכיל למנדע, ולא יכיל למחמי. ד

(ז) ה כתיב ד אמר יי מבשן אשיב אשיב ממצולות ים. אית לן לשוואה לבא למהימנותא דקביה, דכל מלוי מלי קשוט, ומהימנותא סגיא. דכיון דמלה אמר, כלא אתעביד, ודא בר נש דחיק לבא, ואמר לכמה שנין, ולכמה זמנין ישתלם

חלופי גרסאות

צ בזיני. ק דקסריאל; דקסדאל; דכשדיאל.
ר לזמנין. ש ליג ידיען. ת דנוצה. א בההוא.
ב ובכלא. ג מוסיף דא ודאי ד בדפווי כתבו כאן סימן חסר. ה ליג כתיב.

מסורת הוהר

(ד) (תהלים סח).

הצפור

הסולם

מאמר

קטרת ועושים כשפים. וביוס, משביעים את השמש שתשפיע נפעה. ובלילה, משביעים ללבנה. וכך עושים ז' ימים. מכאן ולהלאה, כבר לשון ההוא מקשקש בפי הצפור. אבל לא תוכל לדבר, אחיז, נוקבין אותו הלשון, במחט של זהב, והיא מדברת גדולות מאליה. והכל ידע בלק עיי צפור הזו. עיי נקרא בן צפור. ומשום זה ראה, מה שאדם אחר לא יכול לדעת, ולא יכול לדאות.

פירוש. תחילה ממשיכים לה ריק, עיי השבעות בשמש ולבנה שהם תרי"מ, בכל ז' ימים. ועוד לא תוכל לדבר כי הדבור הוא מחכמה. ועיי כדי שתקבל חכמה נוקבין הלשון לעשותה בית קבול לחכמה, במחט של זהב, דהיינו עיי כח השמאל מן הבינה שלהם, שנקראת מחט זהב. ואז מקבלת חכמה, ונעשית לשון מדברת גדולות. שהוא חכמה.

מאמר סיחון ועוג

(ז) כתיב אמר ח' וגז': כתוב אמר ה' מבשן אשיב אשיב ממצולות ים. יש לנו להשיג הלב לאמונת הקביה, שכל דבריו דברי אמת ואמונה רבה, וכיון שאמר דבר, נעשה כולו. וזה האדם צר הלב, אם אמר שלכמה שנים, ולכמה זמן יושלם

(ה) ובוני חרשין דקפדיאל וכי: ובמיני הכשוף של קסדיאל הראשון, מצאנו, שצפור הזה, היו עושים אותו בזמנים ידועים מכסף מעורב בזהב, כסף הי"ס קו ימין חסדים, זהב הוא קו שמאל חכמה, והיו עושים ומרכיבים את הצפור, להדמות לקדושה כקוף בבני אדם. וכמו שבקדושה החכמה דשמאל מעורבת בחסדים דימין, היו רוצים להמשיך כן, אמנם כיון שאין להם כח היחוד דקו אמצעי נמצא בהם הכל בבחינת פסולת. הראש, הגיר של הצפור מזהב, דהיינו פסולת הזהב. פיה מכסף, דהיינו פסולת הכסף. כנפיו חוגי, מנחשת קלל, שהוא שמאל, מעורב בכסף, שהוא ימין, כי כל אחת היא הכלולה מימין ומשמאל. הגוף של זהב, נקודות הכסף בנוצה שלה. רגליה נהיי מזהב. ושמים בפיה, לשון של הצפור ההוא הנקרא ידוע, כי הלשון הוא דעת, ומתוך שהקליפות אין להם דעת יש להם במקומו ידוע, (כמו שנתבאר לעיל אות ג' בהסולם בסופה ע"ש).

(ו) ושוין לההוא צפרא וכי: הם שמים את צפור ההוא בחלון אחד, מהנזכרות לעיל (באות א'). וביוס, פותחין החלון נגד השמש, שהוא ממשלת היום. ובלילה, פותחים החלון נגד הלבנה, שהיא ממשלת הלילה. ומקטירים (דפווי דף קפ"ד ע"ב *) דף קפ"ה ע"א)

דא, דאיהו כך. כפום רברבנו דיליה, דכל עלמין מליא יקריה, הכי הוא. מלוי בר נש זעיר, וכל מלוי אינון לפום שעתא, הכי הוא לפום שעתא. אבל בתיובתא, ובעותא, ובעובדין טבין, ובדמעין סגיאין, איהו קדישא רב ועלאה על כל עלמא, אזהיר ז נהוריה, וקמיט קדושתיה, לגביה דב"ג, למעבד רעותיה.

(ח) אמר יי, לזמנא דאתי, ה זמין קב"ה לאתערא ולאיתבא מבשן, כל אינון דקטלו לון חיות ברא ואכלו לון. ה בגין דאית בעלמא אתר מותבא, דכל חיון רברבן, ב וטורין רמאין. וסגיאין, וטמירין אלין באלין. וערוך ו מדברא תקיפא תמן, איהו עוג ג בין ערודי דמדברא הוה, ה ושכיח תמן תוקפא דיליה, בגין דהוה מלך הבשן, דכל מלכי עלמא, לא יכלין לאגחא קרבא ו ביה, בגין תוקפא דבשן. ואתא משה, ואגח ביה קרבא.

(ט) סיחון: סיחא דמדברא הוה סיחון. ורחצנו דמואב עליה הוה. ה כי ארנון גבול מואב בין מואב ובין האמורי. ו ת"ח, בשעתא דחריבו ישראל ו קרתא דסיחון, כרוזא אתעבר במלכו דשמיא, אתכנשו גברין שלטנין על שאר עמין, ותחמון מלכו דאמוראה היך אתחרב ו במלכו.

(י) בההיא שעתא, כל אינון שלטנין דהוו ממנין על שבע עממין אתכנשו, ובעו לאהדרא מלכו ליושנה. כיון דחמו תקפא דמשה, אהדרו לאחורא. הה"ד,

חלופי גרסאות

ו עלמין. ז נהורין. ח ל"ג זמין קב"ה; דא. ט בג"ד; אוף הכא מלך הבשן אתר. י ל"ג וסגיאין וטמירין. כ ל"ג מדברא. ל ל"ג בין. מ ושבחא תקיפא דיליה. נ ל"ג ביה. ס ל"ג כי ארנון. ע ת"ש דשעתא. פ ארעא. צ ל"ג במלכו.

דרך אמת (ב) הרים גבוהים

הסולם

מאמר

סיחון ועוג

של המקום ההוא. וכל מלכי העולם לא יכלו להלחם עמו מחמת תקפו של הבשן, ובא משה ועשה עמו מלחמה. ערוך הוא חיה הדומה לחמור.

(ט) סיחון פייחא דמדברא וכו': סיחון, סיחון המדבר היה סיחון, ובטחונה של מואב היה עליה, כי ארנון גבול מואב, בין מואב ובין האמורי. דהיינו שהיה שכנו, ושומר על גבולו. בוא וראה, בשעה שהחריבו ישראל עיר סיחון, עבר הכרוז במלוכת השמים, דהיינו בין ע' שרים של ע' האומות, התאספו גבורים המושלים על שאר העמים, וטראו מלכות האמורי, איך נחרב מלכותו.

(י) בההיא שעתא כל וכו': בשעה ההיא, כל אלו השליטים שהיו ממונים על ז' אומות נאספו ורצו להחזיר המלוכה של סיחון לקדמותה. כיון שראו גבורתו של משה חזרו לאחור. ז"ש, על כן יאמרו המושלים באו חשבוך. שהם השליטים הממונים על האומות.

שנתאספו

ישראל זה, הוא כך. הקב"ה, לפי ממשלתו, שכל העולמות מלאים כבודו כל שכן שהוא כך. דבריו של אדם קטנים הם, וכל דבריו הם לפי שעה, וכך הוא עצמו הוא לפי שעה, דהיינו כצל עובר, אבל בתשובה ותפלה ומעשים טובים ובדמעות רבות, הוא קדוש, כי הרב והעליון על כל העולם, מאיר אורו ומצמצם קדושתו אל האדם לעשות רצונו.

(ח) אמר ה' לזמנא וכו': עתה מבאר הכתוב, אמר ה', היינו לעתיד לבא עתיד הקב"ה לעורר ולהשיב מבשן את כל אלו שהרגו אותם חיות השדה, ואכלו אותם. כי מבשן, הוא אותיות מבין שיני החיות (עיין גיטין נז:). משום שיש בעולם מקום מושב, שכל חיות הגדולות והרים הרמים והרבים שם, ומסתתרים אלו באלו, שהחיות מסתתרים בהרים, שמקום זהו נקרא בשן, ושם ערוך המדבר החזק, שהוא עוג, שבין ערודי המדבר היה, ושם נמצא תקפו, משום שהיה מלך הבשן, דהיינו המלך

ה) על כן יאמרו המושלים באו חשבון, אינון שלטונין ממנן עלייהו דאתכנשו, והוו אמרי באו חשבון, מאן הוא דין דחריב לה. תבנה ותכונן כדבקדמיתא, ותהדר מלכו ליושנה.

יא) כד חמו גבורתא דמשה, ושלהובא דמלכו, אמרו כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון. כיון דכתיב מחשבון, אמאי מקרית סיחון. דהא קרית סיחון חשבון הוה, דכתיב כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי.

יב) אלא, שלהובא דמלכא שמיא נפק, ק וחריב כלא. בשעתא דאינון אמרין תבנה ותכונן עיר סיחון סתם, ולא אמרו חשבון, דחשיבו דבגין כך יתבני למותבא דאמוראה, כדין אתיבו ואמרו, לא יכילנא. מ"ט. בגין דכל ארחין ושבילין אסתתמו בתקפא דרב עלאה דלהון. אי נהדר ונימא ונדכר חשבון דתבנה, הא אש יצאה מחשבון. אי נהדר ונימא ט קרית סיחון, הא להבה ת יצאה מקרית

חלופי גרסאות

ק מוסיף ועאלת וחריב. ר אסתמו. ש מוסיף סתם קרית. ת ל"ג יצאה.

מסורת הזהר

ה) (במדבר כא).

סיחון ועוג

הסולם

מאמר

שהמשכת החכמה נקראת חשבון (כנ"ל פקודי אות כ"ח) וז"ס, שליטת סיחון בחשבון, דהיינו שהיה ממשיד החכמה שנקראת חשבון, ממעלה למטה, ולפיכך יצאו הדינים מקו השמאל דקדושה והחריבו את ממלכת חשבון של הקליפה. וכיון שראו זאת מלכי שאר האומות, חשבו שעיר חשבון עצמה אי אפשר להציל מדינין דשמאל דקדושה, אבל אפשר שתחזור ותבנה בבחינת עיר מושב סתם לאמורי, דהיינו שלא ימשיכו עוד חכמה שה"ס חשבון, אלא יסתפקו באותה החכמה שנקלט בהם מכבר, וחשבו שעיר מושב כזו אפשר לבנות. וז"ש, בשעתא דאינון אמרין, תבנה ותכונן עיר סיחון, סתם, ולא אמרו חשבון, אמרו כך, משום דחשיבו דבגין כך יתבני למותבא דאמוראה. דהיינו מושב לאמורי ולא חשבון, דהיינו שלא ימשיכו יותר החכמה ממעלה למטה, וחשבו שאו לא ישלט עליהם הדינים דשמאל. אמנם, כדין אתיבו ואמרו, לא יכילנא, דהיינו שהסתכלו בדבר, ואמרו, שאפילו עיר מושב אינם יכולים לבנות. מ"ט, בגין דכל ארחין ושבילין אסתתמו בתקפא דרב עלאה דלהון, רב, פירושו הארת החכמה שבשמאל, בסו"ה יש לי רב. (כנ"ל אות ד') ונודע שע"י הארת השמאל בלי ימין שלמעלה, נסתמים כל האורות ונקפאים, וכיון שנסתמו האורות ונקפאו (כנ"ל ב"א דף צ' ד"ה כתיב) לא יכלו עוד לבנותה אפילו לעיר מושב סתם, וז"ש

שנתאספו והיו אומרים באו חשבון, מי הוא זה שהחריבה. תבנה ותכונן כבתהילה ותחזור המלוכה לקדמותה.

יא) כד חמו גבורתא וכו': כשראו גבורתו של משה, והשלהבת של המלכות שלו, אמרו, כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון. שואל, כיון שכתוב מחשבון, למה עוד, מקרית סיחון, הרי קרית סיחון היה חשבון, שכתוב, כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי.

יב) אלא שלהובא דמלכא וכו': ומשיב, אלא שלהבת של מלך השמים יצא והחריב הכל. ובשעה שהיו אומרים, תבנה ותכונן עיר סיחון, סתם, ולא אמרו חשבון, משום שחשבו שבשביל זה תבנה למושב של גאמורי, אז השיבו ואמרו, אין אנו יכולים. מהו המעם. הוא משום שכל הדרכים והשבילים נסתמו בגבורתו של רב העליון שלהם. ואם נחזור ונאמר ונזכיר חשבון שתבנה, הרי אש יצאה מחשבון, ואם נחזור ונאמר קרית סיחון, הרי ודאי להבה יצאה מקרית סיחון. כיון ששלהבת אש הזו שורה שם עליה, אין מי שיכול להחזירה לקדמותה. כי מכל הצדדים אין לנו רשות.

פירושו. כי נתבאר לעיל (אות ג') שמשו הרג למלכי האמורי, ע"י התעוררות החכמה דקו שמאל דקדושה, שעמה נמשכים ב' דינים על ראש הרשעים והחיצונים הממשיכים החכמה ממעלה למטה. א) הם דינין דדכורא, ב) הם דינין דנוקבא. ע"ש. וכבר ידעת,

(דפרי דף קפ"ה ע"א)

סיחון ודאי. כיון דההיא שלהובא דאשא א שריא תמן עלה, לית מאן דיכיל לה לאהדרא ב לה ליושנה, דהא מכל סטרין לית לן רשו.

(ג) מכאן ולהלאה אוי לך מואב, דהא ההוא דהוה מגן עלך, אתבר. ובג"כ מואב כיון דחמו דמגן דלהון אתבר, כדין ויגר מואב מפני העם מאד. מאי מאד, יתיר ממותא.

(ד) כי רב הוא. דהא כדין איהו הוה רב, ורב הוה זעיר, דכתיב ו הנה קטן נתתיך בגוים. וישראל הוה רב באתר עשו, דכתיב ביה ורב. מ"ט. בגין דחמו נ דשלטו ישראל, עילא ותתא. דכתיב את כל אשר עשה ישראל לאמורי. אשר עשה ישראל מבעי ליה, מאי את כל. לאסגאה ד עילא ותתא, עילא, דאפילו משלטניהון רברבין ושלטנין דלעילא. ואפילו משלטניהון רברבנין ושלטנין דלתתא. וע"ד את כל אשר עשה. וע"ד כי רב הוא, באתר דרב בוכרא קדישא, דכתיב ו בני בכורי ישראל.

(טו) ואי תימא דקביה בעא הכי, ולאן מן דינא. ת"ח, ה עשו קליפה הוה, וסטרא אחרא הוה. כיון * דנפק קליפה ואתעבר, הא מוחא ו שכיחא, ערלה ז קדמא הקאי לבר. ברית איהו ו יקרא מכלא, ואיהו ו אתגלי לבתר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א תמן שריא. ב ל"ג לה. ג ל"ג דשלטו. ד עילאה ותתאה. ה ל"ג עשו קליפה הוה. ו שפחה: שכחא. ז ל"ג קדמאה. ח מוסיף רב ועלאה ויקרא. ט תגלי.

(ו) (עובדיה א) וישלח ע צ"ג. ז) (שמות ד) לך קמד צ"ד.

מאמר

הסולם

סיחון ועוג

היה רב, ורב הוא קטן, שכתוב עליו, הנה קטן נתתיך בגוים. וישראל נעשו רב במקום עשו, שכתוב בו ורב, דהיינו ורב יעבד צעיר. מה הטעם שחשבו את ישראל לרב. הוא, משום שראו ששלטו ישראל למעלה ולמטה כי כתוב, את כל אשר עשה ישראל לאמורי. שהיה צריך לומר, אשר עשה ישראל, מהו את כל, אלא הוא לרבות למעלה ולמטה. למעלה, היינו שהפילו משליטתם את השרים והשליטים שלהם שלמעלה וכן, הפילו משליטתם השרים והשליטים שלמטה בעולם הזה. וע"כ כתוב את כל אשר עשה. וע"כ אמרו כי רב הוא, במקום הרב, דהיינו בכור קדוש. במקום בכורתו של עשו, שכתוב, בני בכורי ישראל.

(טו) ואי תימא דקב"ה וכו': ואם תאמר, שהקבי"ה רצה כך, לתת הבכורה לישראל, ואינו מן הדין. בוא וראה, עשו היה קליפה וסטרא אחרא היה. ונודע שהקליפה קדמה למוח, וע"כ יצא ראשון. כיון שיצאה הקליפה, ונעברה, הנה נמצא המוח. ערלה הראשונה, שהוא עשו, נמצא בחוץ. וע"כ יצא ראשון. הברית שהוא היקר

וז"ש, דכל אורחין ושבילין אפתתמו, כי נקפאו ונסתמו כל הדרכים והשבילים עד שאין לעשות כלום. בתקפא דרב עלאה דלחון, מחמת תוקף הדינים של שמאל העליון שלהם, דהיינו של שמאל בלי ימין שמשם ממשיכים החצונים. ואחר שראו קפאון הזה, אמרו אי נהדר ונימא ננדרך חשבון דתבנה, הא, אש יצאה מחשבון, ששם עיקר האש הדומם, כנ"ל. אי נהדר ונימא קרית סיחון, דהיינו למושב סתם בלא חשבון, הא להבה יצאה מקרית סיחון, כי גם במושב סתם שורים הדינים והחורבן. וז"ש כיון דההוא וכו' מכל סטרין לית לן רשו. הן עיר חשבון הן עיר סיחון סתם.

(ג) מכאן ולהלאה אוי וכו': מכאן ולהלאה, אוי לך מואב, כי אותו שהיה מגין עליך, נשבר. משום זה, כיון שראה מואב שהמגן שלהם נשבר, אז ויגר מואב מפני העם מאד. מהו מאד, היינו יותר ממות. כי מאד, רומז על תלאן המות. (כנ"ל אות ד').

(ד) כי רב הוא: כי מלפנים, הוא, עשו,

(טז) ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו וגו'. ר' חייא פתח, (ט) ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך יי' וגו'. כמה אית ליה לבינ, לאסתמרא . אורחוי בהאי עלמא, ולמהך בארח קשוט. בגין דכל כ עובדוי דבינ כתיבין קמי מלכא, ורשימין קמיה, וכלהו במניינא. ג נטורי תרעי קיימין וסהדין, קיימי ותבעי דינא ט תריצין. ודיינא קיימא לקבלא סהדותא, ואינן דטענו טענתא מרחשן, ולא ידיע אי יהכון מימינא, ואם ישמאלון משמאלא.

(יז) דהא כד רוחי בני נשא נפקי מהאי עלמא, כמה אינן מקטרגין דקיימין קמייהו, וכרוזין נפקין הן לטב הן לביש, כפום מה דנפיק מן דינא. ג דתניא, בכמה דינן אתדן בינ בהאי עלמא, בין בחייו, בין לבתר. דהא כל מלוי בדינא אינן. וקביה תדיר ברחמנו, ורחמוי על כלא, ולא בעי לדיינא בני נשא כפום עובדיהון, דהכי אמר דוד, י אם עונות תשמר יה יי' מי יעמוד. הכא ט אית לאסתכלא, כיון דאמר אם עונות תשמר יה, אמאי אדני.

(יח) אלא, ט תלת דרגין דרחמי אדכר דוד הכא. אם עונות פ תשמר יה, אם חובין סגיאו, עד דסלקין לעילא ז לגבי אבא ואמא, הא אדני דאיהו רחמי.

חלופי גרסאות

י ל"ג אורחוי. כ אורחוי דבינ כלהו ול"ג מן עובדוי עד וכלהו. ג נטורי קיימין וסהדין ; מתוקנין ותבעי. מ ג תריסין. נ ל"ג דתניא ; דתנינן ; דתליא. ט מוסיף אית לון. ע תריין ; ל"ג תלת דרגין. פ ל"ג תשמר יה. צ ל"ג לגבי.

מסורת הזהר

ח משפטים קנב צ"ב להלן אות צג צ"ט. ט (זכריה ג) וירא קו צ"ה להלן כה צ"ל. י (תהלים קל) בחקותי טו צ"ד.

דרך אמת ג חזקים.

הסולם

מאמר

ויראני את יהושע הכהן הגדול העומדים עליהם, והכרוזים יוצאים הן לטוב והן לרע, כפי מה שיצא מן הדין. שלמדנו בכמה דינים נדון האדם בעוה"ז, בין בחייו ובין לאח"כ, כי כל דבריו הם בדין. והקבי"ה הוא תמיד ברחמים, ורחמיו על כל, ואינו רוצה לדון בני אדם לפי מעשיהם. כי כך אמר דוד אב עונות תשמר יה אדני מי יעמוד. כאן יש להסתכל כיון שאמר אם עונות תשמר יה, למה אמר עוד אדני. שהיה די שיאמר אם עונות תשמר יה מי יעמוד.

(יח) אלא תלת דרגין וכו' : ומשיב, אלא ג' מדרגות של רחמים הזכיר דוד כאן, שהם, יה אדני מי. אם עונות תשמר יה שהוא אריא הנקראים י"ה. שפירושו, אם העונות רבים כל כך עד שעלו למעלה אל אריא. הרי אדני שהוא רחמים. ואם השם הזה אדני אע"פ שהוא רחמים יתעורר בדין, וכל המדרגות תסתומנה בדין. מדרגה אחת יש שנחזור אליה, שכל הרפואות יוצאות ממנה, הוא ירחם עלינו. ומי הוא

היקר מכל, דהיינו יעקב, הוא נגלה אח"כ. וע"כ אין קדימת עשו נחשב לבכורה, כי קליפה וערלה הוא שאין לו שום ערך והשוואה עם המוח והברית. אלא שגם הקדים לצאת מאותו הטעם. כי קליפה קדמה לפרי.

מאמר ויראני את יהושע הכהן הגדול

(טז) ויאמר מואב וכו' עתה ילחכו וגו' : ר' חייא פתח ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ה'. כמה יש לבן אדם לשמור דרכיו בעולם הזה, וללכת בדרך אמת. משום שכל מעשיו של אדם כתובים לפני המלך ורשומים לפניו, וכולם במנין. ושומרי שעדים עומדים ומעידים, עומדים ומבקשים דינים ישרים. והדין עומד לקבל העדות. ואלו הסוענים טענות לזכות את עצמם, דובכים, ואינם יודעים אם ילכו מימין, אם ישמאלו בשמאל.

(יז) דהא כד רוחי וכו' : כי כשרוחות בניא יוצאים מעולם הזה, כמה מקטרגים הם

(דפריי דף קפ"ה ע"ב)

ואי שמא דא, אע"ג דאיהו רחמי, יתער בדינא ק וכל דרגין ר אסתמו בדינא, דרגא ש חדא אית ה דנהדר לגביה, א דכל אסוותין מניה נפקין, איהו יחוס עלן, ומאן איהו, מי. מ"י יעמוד ב ודאי. מ"י ירפא ג לך. וע"ד יה אדני אי אלין ד שמהן יסתמון ה מנו, מ"י יעמוד, דכל ו ארחין דתיובתא פתיחן מניה. (ט) ת"ח, יהושע בן יהוצדק צדיק גמור ז הוה, גברא דהוה עאל לפני לפנים, דעיילוהו למתיבתא דרקייעא. אתכנשו כל בני ה מתיבתא תמו, לעיינא בדיניה.

חלופי גרסאות

ק ל"ג וכל. ר אסקימו. ש אחרא. ת דנהיר. א וכל. ב ודא. ג מוסיף לך. כד"א (איכה ב') כי גדול כים שברך מי ירפא לך. ד ל"ג שמהן. ה מנך. ו תיובתא ורחמי ול"ג ארחין ורחין ול"ג דתיובתא; מוסיף דתיובתא ורחמי. ז ל"ג הוה גברא. ח מתיבתי.

ויראני את יהושע הכהן הגדול

הסולם

מאמר

הא טוב (כנ"ל בהקדמת ספר הזוהר צ"ט אות קכ"ג ע"ש) אבל אם פגמו בה, יתער בדינא, דהיינו שתתגלה בה המלכות דמדת הדין, שאו וכל דרגין אסתמו בדינא, כי בגילוי הנקודה דמדת הדין, נסתמים בה כל המדרגות ואינן דאיות לקבל שום אור. (כמ"ש ש"ס). העצה ליה הוא. לחזור בתשובה ולעורר מ"ן עד שתעלה המלכות דמדת הדין ותתמקק בבניה, ותחזור שם למדת הרחמים. וז"ש דרגא חדא אית וכו' דכל אסוותין מניה נפקין, וכו' מ"י, ירפא לך. כי ע"י העלאת המלכות לבניה שוב מתקנת המלכות במדת הרחמים ומדת הדין נגזות, שזה נבחן כמו רפואה, שנתרפאה מגילוי הנקודה דמדת הדין, וחזרה למדת הרחמים ונעשית שוב ראויה לקבל כל האורות. וכ"ז ע"י הבינה שנקראת מ"י, שז"ס מ"י ירפא לך. ואז תשפיע לו המלכות שוב המוחין דהארת החכמה, ואז יתקנו שוב החסדים הגדולים דאור"א להיות בו בבחינת ג"ר, וזה שיעור הכתוב, אם עונות תשמר י"ה, שהעונות עלו אל השם י"ה, שפירשו, שהחסדים שמקבלים מ"י נעשים לו"ק בלי ראש. אז מעוררים השם אדני שישלים אותו עם מוחין דהארת חכמה. ואם הפך בעונותיו, את השם אדני למדת הדין, דהיינו שע"י עונותיו נגלה המלכות דמדת הדין, אז מ"י יעמוד, דהיינו שיעלה מ"ן ויעלה המלכות אל הבינה ותחזור שם למדת הרחמים, ותשפיע לו המוחין דהארת החכמה, וישלימו החסדים דאור"א לג"ר.

(ט) ת"ח יהושע בן יהוצדק וכו': בוא וראה יהושע בן יהוצדק צדיק גמור היה. איש שהיה נכנס לפני ולפנים, והעלוהו לשיבה של הרקייע. ונתאספו כל בני הישיבה שם לעיין בדינו. וכך דרכו של אותו מתיבתא דרקייע, כשמכניסים רוחו של אדם לדין,

יבא

הוא. הוא מ"י, שהוא בינה, מי יעמוד לנו, ודאי. כמ"ש מ"י ירפא לך. וע"כ יה אדני, אם אלו ב' שמות יהיו נסתמים ממנו, מ"י יעמוד, שכל הדרכים של תשובה פתוחים ממנו.

פירוש. אור"א עלאין שהם י"ה, הם רחמים גמורים. והחסדים הנמשכים מהם הם יותר חשובים מחכמה, שה"ס אור"א דכ"א. וזה דוקא להם עצמם שהם בסוד כי חפץ חסד הוא, ואין צריכים חכמה, אבל התחתונים הצריכים חכמה, אם אינם נשלמים מקודם בחכמה, נעשו בהם החסדים שמקבלים מאור"א, לבחינת ו"ק בלי ראש. וע"כ אם התחתונים פוגמים במעשיהם המגיעים עד ז"ן, פוגמים המוחין דהארת החכמה, אז אפילו החסדים דאור"א נעשים סתומים בבחינת ו"ק בלי ראש. וז"ש אם חובין סגיאז עד דסקין לעינא דגבי אור"א, דהיינו שפוגמים בחסדים שמקבלים מאור"א הנקראים י"ה, לעשותם ו"ק בלי ראש, אבל באור"א עצמם אין פגם התחתונים מגיע להם כלל ואע"פ שחוטאים, נמשכים להם תמיד החסדים דאור"א שהם רחמים גמורים. והעצה לזה הוא לשוב בתשובה, ולעורר השם אדני, שה"ס חכמה תתאה, ויחזרו וימשיכו הארת חכמה מהשם אדני. וז"ש, הא אדני, דאיהו רחמי, שאם ימשיכו הארת החכמה מאדני, אז חוזרים החסדים דאור"א לבחינת ג"ר. אמנם אם פגמו גדול כך שלא יוכלו לעורר עוד השם אדני, כי חטאם גרם לגילוי מנעולא, שה"ס מלכות דמדת הדין, שאז אינה יכולה לקבל שום אור, בסוד לאזכי הא רע (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא ע"ש) וז"ש, ואי שמא דא אע"ג דאיהו רחמי, דהיינו כל זמן שאינם פוגמים בה, שאז נגזו מדת הדין שבה וגלוי רק מדת הרחמים שבה, בסוד זכי

(דפוי דף קס"ה ע"ב)

וכך ארחוי דההוא ^ט מתיבתא דרקייעא, כד עיילי . ליה לדינא, כרוזא נפיק ואכריז, כל בני ^כ מתיבתא עולו. ^ד לאדרא טמירא. ובי דינא מתכנשי.

(כ) וההוא רוחא דבר נש סלקא ע"י דתרי ממנן, כיון דעאל, קריב לגבי חד עמודא דשלהובא מלהטא דקיימא תמן, ^ז ואגלים ברוחא דאירא דנשיב בההוא עמודא, וכמה אינון דסלקין לון תמן. ^ח בגין דכל אינון דמשתדלי באורייתא, ומחדשי בה חדושין, מיד אכתוב, ^י לגבי בני ^ט מתיבתא ^ע אינון מלין, כדן כל אינון בני מתיבתא אתאן למחמי ליה. אינון תרין ממנן נפקין, וסלקין ליה לההוא מתיבתא דרקייעא, מיד קריב ^פ לגבי ההוא עמודא, דאגלים תמן.

(כא) עאל למתיבתא, וחמאן ליה, אי מלה כדקא יאות זכאה איהו, כמה עטרין מנצצן, מעטרין ליה כל בני מתיבתא. ואי מלה אחרא הוה, ווי ליה ^ה לההוא כסופא, דחיין ליה לבר, וקאים גו עמודא, עד דעיילי ליה לדינא, רחמנא לשיזבן.

(כב) ואית אחרנין דסלקין לון תמן, כד קב"ה בפלוגתא בבני מתיבתא, ואמרי מאן מוכח, הא פלוני דאוכח מלה. כדן סלקין ליה תמן, ואוכח ההוא מלה בין קב"ה ובין בני מתיבתא. ואית אחרנין דסליקין לון תמן לדינא, ^צ ודיינין ליה תמן, לבררא לון, וללבנא לון.

(כג) א"ל ר' יוסי, א"ה בלא דינא אתפטר בר נש ואסתלק מהאי עלמא. ואי בדינא אסתלק, אמאי אתדן זמנא אחרינא. א"ל, הכי אוליפנא, והכי שמענא.

חלופי גרסאות

ט מוסיף בני מתיבתא. י ל"ג ליה. כ מלכא. ל בדפריי כתבו כאן סימן חסר; אגלים. ט בדפוסים ישנים כתבו כאן סימן חסר. נ לדוכתא. ט בדפריי כתבו כאן סימן חסר. ע אלקי. פ לגו. צ ל"ג דיינין ליה תמן.

דרך אמת ^ד לחדר מוסתר. ^ה לאותה בושא.

הסולב אתכנשו בני מתיבתא לעיינא בדיניה

מאמר

כלומר שאינו לפי דרכי הקדושה, אוי לו לאותה בושא, דוחים אותו לחוץ, ועומד אצל העמוד הנ"ל עד שמכניסים אותו לדין. הרחמן יצילנו.

(כב) ואית אחרנין דסלקין וכו': ויש אחרים, שמעלים אותם שם בשעה שהקב"ה הוא במחלוקת עם בני הישיבה, אם הדבר מותר, או אסור. ואמרים, מי יוכיח ההלכה, הרי פלוני החכם שבעולם הזה, יבוא ויוכיח הדבר, כיצד היא ההלכה. או מעלים אותו החכם שמה, והוא מוכיח אותה ההלכה בין הקב"ה ובין בני הישיבה. (עי' בבא מציעא 19.) ויש אחרים שמעלים אותם שמה לדין, ודנים אותם שם לבררם וללבנם.

(כג) א"ל ר' יוסי וכו': אמר לו ר"י, אם כן נמצא שהאדם נפטר ומסתלק מן העולם בלא דין, ואם הוא מסתלק בדין, שכבר דנו אותו למעלה, למה הוא נדון פעם שנית במתיבתא דרקייע

יוצא כרוז ומכריז, הכנסו כל בני הישיבה לחדר נסתר. והבית דין מתאסף.

(כ) וההוא רוחא דב"נ וכו': ואותו הרוח של האדם עולה על ידי ב' ממונים. כיון שנכנס הוא קרב לעמוד אחד של שלהבת לזהטת העומד שם, ומתלבש ברוח האויר הנושב בעמוד ההוא. וכמה הם העולים שם, (יש כאן חסר) כי כל אלו העוסקים בתורה ומחדשים בה חדושים, מיד נכתב לבני הישיבה אלו הדברים. אז כל בני הישיבה באים לדאותו. ואלו ב' ממונים הנ"ל, יוצאים ומעלים אותו למתיבתא דרקייע ההוא, והוא קרב מיד אל אותו העמוד הנ"ל, שמתלבש שם בלבוש הנ"ל.

(כא) עאל למתיבתא וחמאן וכו': אחר שנחלבש, הוא נכנס אל הישיבה, ובני הישיבה רואים אותו. אם הדברים שחידש הם כראוי, אשרי הוא. כי כמה עטרות נוצצות מעטרם אותו כל בני הישיבה, ואם דבר אחר הוא,

דהא ודאי בדינא אסתלק ב"נ מהאי עלמא, אבל עד לא ייעול למחיצתהון דצדיקיא, סלקי ליה לדינא, ותמן אתדן בההוא מתיבתא דרקייעא.

(כד) ותמן קיימא ההוא ממנא דגיהנם לאסטאה. זכאה איהו מאן דזכי מן דינא, ואי לאו ההוא ממנא דגיהנם נטיל ליה, בשעתא דממרין ליה בידוי, ומקלע ליה מתמן לתתא, כמאן ^ק דמקלע אבנא * ^ר בקוספתא דכתיב ^ו ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע וגו'. ושדי ליה לגיהנם, וקביל עונשיה כפום מה דאתדן. (כה) ת"ח ^ז ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך וגו', דסליקו ליה לדינא, גו ההוא מתיבתא דרקייעא, בשעתא דאתפטר מהאי עלמא. עומד לפני מלאך יי, דא הוא ההוא נער, ריש מתיבתא, דאיהו חתיך דינא על כלא.

(כו) והשטן, מאי והשטן. ההוא דממנא על נפשתא בגיהנם, דתיאובתיה ^ש למיסב ^ת ליה, ותדיר קיימא ואמר הב הב, הבו ^א חייבין לגיהנם. לשטנו, לאדכרא חובוי. כדין ויאמר יי אל השטן יגער כך השטן ויגער ה' כך, תרין גערות אמאי. אלא חד לדומה. וחד, לההוא דנפקא ^ב מגיהנם, דקיימא תדיר לאסטאה. (כז) ת"ח, ההוא שטן עלאה נחית כמה דאוקמוה, דאגלים בדיוקנא דשור, ^ג וכל אינון רוחין בישין, דאתדנו לאעלא בגיהנם, לחיך לון ברגעא חדא, וחטף לון, ונחית ויהב לון לדומה, לבתר דבלע לון. ודא הוא דכתיב, ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחך ^ד השור, דאשתמודע,

מסורת הזהר

מסורת הזהר

(כ) (שמאל א כה.) (ל) (זכריה ג) לעיל אות טו צ"ט.
^ק דאקלע. ^ר ו בקרטופא. ^ש למיהב. ^ח ל"ג ליה. ^א חייב. ^ב גיהנם; מניה גיהנם. ^ג ל"ג וכל; שטן. ^ד שור ולי"ג דאשתמודע השור.

דרך אמת (ו) בקלע וכן בקוספתא והכל ענין אחד.

מאמר

הסולם

יגער כך השטן

הישיבה במתיבתא דרקייע, והוא חותך הדין על הכל.

(כו) והשטן מאי והשטן זכר: שואל אומר, והשטן עומד על ימינו לשטנו, מהו והשטן. ומשיב, אותו הממונה על הנפשות בגיהנם, שתשוקתו לקחת אותו לגיהנם, ועומד תמיד ואומר תן תן, תנו רשעים לגיהנם. לשטנו, היינו להזכיר עונותיו. אז, ויאמר ה' אל השטן יגער ה' כך השטן ויגער ה' כך. שואל, שתי גערות למה. ומשיב, אחת למלאך דומה, שהוא השר של גיהנם. ואחת לאתו היוצא מגיהנם העומד תמיד להשטיק. דהיינו השטן.

(כז) ת"ח ההוא שטן וכו': בוא וראה שטן ההוא העליון יורד, כמו שהעמדנו, שנתלבש בצורת שור, וכל אלו רוחות רעים שנדרו להכניסם בגיהנם, לחיך אותם ברגע אחד, וחוטף אותם, ויורד ונותנם לדומה, אתר שבלעם, וז"ש ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו

דוקיע. א"ל, כך למדתי וכך שמעתי. כי ודאי שהאדם מסתלק בדין מהעולם הזה, אבל מטרם שיכנס למחיצתם של הצדיקים, מעלים אותו לדין פעם שנייה, ונידון שם באותו מתיבתא דרקייע.

(כד) ותמן קיימא ההוא וכו': ושם, במתיבתא דרקייע, עומד אותו הממונה של הגיהנם להסטיק. אשרי הוא מי שזכה בדין, ואם לא, אותו הממונה של הגיהנם לוקח אותו, בשעה שמוסרים אותו לידו, וקולע אותו משם למטה כמי שקולע אבן בקלע. שכתוב, ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע וגו'. ומשליכו לגיהנם, ומקבל ענשו כפי מה שנדון. (כה) ת"ח ויראני את וגו': בוא וראה, ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך וגו'. היינו שהעלו אותו לדין, תוך אותו מתיבתא דרקייע, בעת שנפטר מן העולם. עומד לפני מלאך ה', זה הוא אותו נער, דהיינו המלאך מטטרון שנקרא נער, שהוא ראש 504 (דפרי דף קפ"ה ע"ב *) דף קפ"ו ע"א)

השור דקיימא לביש על ה כל בני עלמא. את ירק השדה, ו אינון רוחין דבני נשא, דאינון ירק השדה. ז השדה, ההוא שדה דאשתמודע.

כח) א"ר יוסי, א"ה, חכים הוה ה בלק. א"ל ודאי, והכי אצטריך ליה למנדע כל ארחוי דההוא שור, ואי לא ידעי להו, לא יכיל למעבד חרשוי וקסמיו. א"ר יוסי ודאי הכי הוא, ויאות אמרת. ותוקפיה דההוא שור, מכי כ מכריזו על התבואה. כל אינון יומין דמכריזין וכל יומין דמכריזי ל על רוחיהון דבני נשא. ואינון ו יומי ניסן, ויומי תשרי, והא אתמר. ג

כט) רבי יצחק ורבי יהודה הו אזלי באורחא, מטו לההוא אתר דכפר סכנין. ו דהוה תמן רב המנונא סבא, אתארחו באתתא ו דיליה, דהוה לה ברא חדא זעירא, וכל יומא הוה בבי ספרא, ההוא יומא סליק מבי ספרא, ואתא לביתא. חמא לון לאלין חכימין. א"ל אמיה, קריב לגבי אלין גוברין עלאין ותרווח מנייהו ברכאן. קריב לגבייהו, עד לא קריב, אהדר לאחורא. א"ל לאמיה, לא בעינא לקרבא ו לגבייהו. דהא יומא דא לא קרו ק"ש, והכי אולפי לי, כל מאן דלא קרי ק"ש בעונתיה, בנדוי הוא כל ההוא יומא.

ל) שמעו אינון, ו ותוהו, ארימו ידיהו ובריכו ליה. אמרו ודאי הכי הוא, וימא דא אשתדלנא בהדי חתן וכלה, דלא הוה לון צרכייהו, והו מתאחרן לאזדחגא, ולא הוה בינ לאשתדלא עלייהו, ואנן אשתדלנא בהו, ולא קרינן ק"ש

חלופי גרסאות

ה ל"ג כל. ו ל"ג אינון רוחין דבני נשא. ז ל"ג כ כריזו בדפריי כ' אחר התבואה כאן חסר ל ל"ג כאן. ח בדפריי כתבו כאן מתחיל וזה אלה הדברים רב המנונא סבא. ע ל"ג דיליה; חדא. פ מוסיף בהדייהו לגבייהו. צ ל"ג ותוהו.

הינוקא

היו הולכים בדרך, הגיעו לאותו מקום של כפר סכנין, שהיה שם רב המנונא סבא. ונתארחו אצל אשתו, שהיה לה בן אחר קטן. וכל יום היה בבית הספר, באותו יום עלה מבית הספר ובא לביתו. ראה אלו החכמים. אמרה לו אמו קרב לאלו אנשים עליונים, ותקבל מהם ברכות. קרב אליהם. בעוד שהיה קרב אליהם. חזר לאחוריו. אמר לאמו, איני רוצה לקרב אליהם, כי יום זה לא קרו קריאת שמע, וכך למדו לי, שכל מי שאינו קורא קריאת שמע בזמנו, הוא בנדוי כל אותו היום. ל) שמעו אינון ותוהו וכו'; הם שמעו והמהו. הרימו ידיהם וברכו אותו. אמרו, ודאי כך הוא, שלא קראנו ק"ש, שיום הזה עסקנו בחתן וכלה שלא היה להם די צרכם. והיו מתאחרים להתחבר, ולא היה איש שישתדל בשבילם, ואנו השתדלנו בשבילם, וע"כ

הסולם

מאמר

ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחך השור, דהיינו השור הנודע, שהוא השטן, העומד לדע על כל בני העולם. את ירק השדה, אלו הם רוחות בני האדם, שהם ירק השדה. השדה, היינו שדה התרא הנודע, שהוא המלכות.

כח) א"ר יוסי וכו'; אר"י, אם כן, חכם היה בלק. שהיה יודע שהשטן מתלבש בשור וכו'. א"ל, ודאי חכם היה. וכך צריך לו לדעת כל דרכיו של אותו השור, ואם לא היה יודע אותם לא היה יכול לעשות כשפיו וקסמיו. א"ר יוסי ודאי כך הוא, ויפה אמרת. וגבורתו של אותו השור, הוא כשמכריזים על התבואה (כאן יש חסר) כל אלו הימים שמכריזים על התבואה אלו הימים שמכריזים על רוחותיהם של בני אדם. והם ימי ניסן וימי תשרי, וכבר למדנו.

מאמר הינוקא

כט) רבי יצחק ור' יהודה וכו'; ר"י ור"י

• בעונתיה, ומאן דאתעסק במצוה, פטור מן המצוה. אמרו ר' ליה, ברי, במה ידעת. א"ל, בריחא דלבושייכו ידענא, כד קריבנא לגבייכו. תוהו. ו יתבו, נטלו ידיהו ו כריכו רפתא.

(לא) ר' יהודה הווי ידוי מלוכלכן, א ונטיל ידוי, ובריך עד לא נטיל. א"ל, אי תלמידי דרב שמעיה חסידא אתון, לא הוה לכו לברכא בידים מזוהמות, ומאן דבריך בידים מזוהמות, חייב מיתה.

(לב) פתח ההוא ינוקא ואמר, ו בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו וגו'. ילפינן מהאי קרא, דמאן דלא חייש להאי, ויתחזי קמי מלכא בידין מזוהמן, חייב מיתה. מ"ט. בגין ב דידי דב"נ יתבין ברומו של עולם. אצבעא חדא אית בידי דב"נ, ואיהו אצבעא דארמא משה.

(לג) כתיב ו ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית. וכתוב והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה. ג ואי תימא, דההוא בריח התיכון אחרא הוא, ד דלא הוה בכללא דאינון חמשה. לאו הכי. אלא ההוא בריח התיכון, מאינון חמשה ה הוה. תרין מכאן, ותרין מכאן, וחד באמצעיתא. הא הוה בריח התיכון, עמודא דיעקב, רזא דמשה, * לקבל דא, חמש אצבעאן בידי דבר נש. והברית התיכון באמצעיתא, רב ועלאה מכלא, ביה קיימין שאר אחרנין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (שמות ל). (ז) (שם כו) ת"ז תי"ט לח. ק ל"ג בעונתיה. ר ל"ג ליה; ל"ג ליה ברי. ו ל"ג יתבו. ת ובריכו. א ל"ג ונטיל ידוי, שלא נטיל ידיו. ב ל"ג דידי; אצבען. ג אי. ד ל"ג דלא הוה בכללא; דעבד. ה ל"ג הח.

מאמר

הסולם

הינוקא

וע"כ לא קראנו קריאת שמע בזמנו. ומי שעוסק במצוה פטור מן המצוה. אמרו לו בני, במה ידעת. אמר להם בריח מלבושיכם הכרתי, כשקרבתי אליכם. תמהו. ישבו. נטלו ידיהם ואכלו לחם.

(לא) ר' יהודה הווי וכו'; ר' יהודה היו ידיו מלוכלכות, ונטל ידיו וברך, מטרים שנטל ידיו. אמר להם הילד, אם תלמידי דרב שמעיה החסיד אתם, לא היה לכם לברך בידיים מזוהמות, ומי שמברך בידיים מזוהמות חייב מיתה.

(לב) פתח חזווא ינוקא וכו': פתח אותו הילד ואמר, בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו וגו'. למדנו ממקרא הוה, שמי שאינו דואג לזה, ונראה בפני המלך בידיים מלוכלכות, חייב מיתה. מהו הטעם. הוא משום שידינו של אדם, יושבות ברומו של עולם, אצבע אחת יש בידו של אדם, והיא האצבע

שהרימה משה. דהיינו אצבע האמצעית, שהיא כנגד משה, שהוא קו האמצעי כמ"ש לפנינו. (לג) כתיב ועשית בריחים וגו': כתוב, ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה לקרשי צלע המשכן השנית. וכתוב, והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה. ואם תאמר, שברית התיכון ההוא, הוא אתר, ואינו בכלל של אלו ההמשה בריחים. אינו כן. אלא בריח התיכון ההוא היה מחמשה בריחים, שני בריחים היו מכאן, ושנים מכאן, ואחד באמצע, הוא היה בריח התיכון, העמוד של יעקב, סוד משה, דהיינו ת"ת, ששני בריחים לפניו שהם חו"ג, ושני בריחים לאחוריו שהם נו"ה. כנגד זה יש חמש אצבעות בידו של אדם, והברית התיכון, דהיינו האצבע התיכונה שנקראת אמה, היא באמצע גדולה ועליונה מכולן, בו עומדים אצבעות האחרות. כי ת"ת כולל כל ו"ק.

ואינו

לד) ואיננו חמש בריחין, דאקרון חמש מאה שנין, דאילנא דחיי אזיל בהו. וברית קדישא, אתער, בחמש אצבען דידא. ומלה ז סתימא הוא על מה דאמרת. ועיד כל ברכאן דכהנא, באצבען תליין. פרישו דידא דמשה עיד הוה. לה) אי כל דא אית בהו, לית דינא למהוי בנקיו, כד מברכין בהו לקביה. בגין דבהו, ן ובדוגמא דלהון, מתברך שמא קדישא. ועיד אתון דחכמיתו טובא, היך לא אשגחתון להאי. ולא ן שמשתון לר' שמעיה חסידא, ואיהו אמר, כל טנופא, וכל לכלוכא, סליקו ליה לסטרא אחרא, דהא סטרא אחרא מהאי טנופא ולכלוכא אתון. ועל דא מים אחרונים - חובה, וחובה אינון.

לו) תווהו ולא יכילו למללא. א"ר יהודה, ברי, שמא דאבוך כ מאן הוא. שתיק ינוקא רגעא חדא, קם לגביה אמיה ונשק לה, א"ל אמי, על אבא שאילו לי אלין חכימין, אימא לון. א"ל אימיה, ברי, בדקת להו. אמר הא בדקית, ולא כ אשכחית כדקא יאות. לחישא ליה אמיה, ואהדר לגבייהו, א"ל אתון ן שאלתון על אבא, והא אסתלק מעלמא, ובכל יומא דחסידי קדישין אזלין בארחא, איהו טייעא אבתרייהו. ואי אתון קדישי עליונין, היך לא אשכחתון ליה, ן אזיל טייעא אבתריכו.

לז) אבל בקדמיתא חמינא בכו, והשתא חמינא בכו, דאבא לא חמא חמרא ן דלא טעין אבתריה חמרא, למסבל עולא דאורייתא. כיון דלא זכיתון דאבא יטעון אבתריכו, לא אימא מאן הוא אבא. אמר רבי יהודה לר' יצחק, כדדמי לן,

חלופי גרסאות

ו אתגור. ז תימא. ח דוגמא. ט שמעתון. י אינו חובה וליג וחובה אינון. כ מה ההו; היך. ל אשכחן. מ שאלין. נ טעון בתריכו. ס דקהי.

הינוקא

הסטרא אחרא נזון מאותו הטנוף והלכלוך, וע"כ מים אחרונים חובה וחובה הם. לו) תווהו ולא יכילו וכו': תמהו ולא יכלו לדבר. א"ר יהודה, בני, שם אביך מה הוא. שתק הילד רגע אחד. קם והלך אל אמו ונשק אותה. אמר לה, אמי, על אבי שאלו אותי אלו החכמים, אם אומר להם. אמרה לו אמו, בני, בדקת אותם, אם כשרים הם. אמר, הרי בדקתי אותם ולא מצאתי אותם כדאוי. לחשה לו אמו. וחדר אליהם. אמר להם אתם שאלתם על אבי, וכבר נסתלק מן העולם, ובכל יום שחסידים קדושים הולכים בדרך, הוא מחמר אחריהם. ואם אתם קדושים עליונים, איך לא מצאתם אותו הולך ומחמר אחריכם.

לז) אבל בקדמיתא חמינא וכו': אבל בתחילה ראיתי בכם, שלא קראתם ק"ע ועתה אני רואה בכם, שאינכם קדושים עליונים, כי אבי לא ראה קדוש רוכב על חמור, שלא יליך אחריי

הסולם

פאמר

לד) ואיננו חמש בריחין וכו': ואלו חמשה בריחים, נקראים חמש מאות שנים, דהיינו חגית נ"ה דז"א, שה"ס ת"ק שנים, שעין הדיים, שהוא ז"א, הולך בהם. וברית קדש נתפורד בחמש אצבעות של היר. כי היסוד כולל בתוכו חגית נ"ה. והוא דבר סתום על מה שאמרת. וע"כ כל הברכות של הכהן תלויות באצבעות. ופרישת ידים של משה, דהיינו מ"ש ויפרוש כפיו אל ה' וגו', על זה היתה.

לה) אי כל דא אית וכו': אם כל זה יש באצבעות, אין צריך לומר, שצדיכות להיות בנקית כשמברכים בהן להקביה, משום שבהם, ובדוגמא שלהם, דהיינו חגית נ"ה העליונים הרמוזים בהן, מתברך השם הקדוש. וע"כ אתם שנתחכמתם הרבה, איך לא השגחתם על זה. ולא שמשתם לר' שמעיה חסיד, שהוא אמר כל טנוף וכל לכלוך עולה לסטרא אחרא. כי

ו האי ינוקא לאו בר נש פ הוא. אכלו. וההוא ינוקא הוה אמר מלי דאורייתא, וחדושי אורייתא. אמרו, הב ונבריך. אמר להו, יאות אמרתון. בגין דשמא קדישא לא מתברך בברכה דא, אלא בהזמנה.

לח) פתח ואמר, (ט) אברכה את יי בכל עת וגוי. וכי מה חמא דוד לומר אברכה את יי. אלא, חמא דוד דבעי הזמנה, ואמר אברכה. ו בגין דבשעתא דבר נש יתיב על פתורא, שכינתא קיימא תמן, וסטרא אחרא קיימא תמן. כד אומין ק בר נש לברכא לקביה, ד שכינתא אתתקנת ט לגבי עילא, לקבלא ברכאון, וסטרא אחרא אתכפייא. ואי לא ט אומין בינ לברכא לקביה, סטרא אחרא א שמע ומכשכשא למהוי ליה חולקא בההיא ברכה.

לט) ואי תימא, בשאר ברכאון אמאי לא ב אית הזמנה. אלא ההוא מלה ג דברכה, דקא מברכין עליה, איהו הזמנה. ות"ח דהכי הוא, ד דהאי דמברך על ה פרי, ההוא פרי איהו הזמנה, ומברכין עליה. ולית ו ליה חולקא לסטרא אחרא. וקודם דא, דהוה ההוא פרי ברשות ד סטרא אחרא, לא מברכין עליה. וכתב ט לא יאכל, בגין דלא יברכון על ההוא פרי, ולא יתברך סטרא אחרא. כיון דנפק מרשותיה, יאכל, ומברכין עליה. ואיהו הזמנא לברכתא. וכן כל מילין דעלמא דקא מברכין עלייהו, כלהו הזמנה לברכתא. ולית בהו חולקא לסטרא אחרא.

חלופי גרסאות

ע לאו האי ינוקא. פ ל"ג הוא. צ אמאי; כל היכא ול"ג בגין דבשעתא. ק מוסיף לבר נש. ד סטרא אחרא אתכפייא [; דאיהו אתתקנת בכללא; מוסיף שכינתא אתתקנת בהזמנה דא. לאו איהו בכללא ול"ג מן לגבי עד ואי. דברכה; דברכתא. ד מברך ול"ג דהאי. ה ל"ג סטרא.

מסורת הוהר

(ט) (תהלים לד) לחלן אות רסו צ"ת. פנחס קצב צ"ה. ט) (ויקרא יט) סקדי קנ צ"ו.

ברכתא לגבי עילא] וסטרא אחרא לאו איהו ש ואיהו אתתקנת בברכתא לגבי עילא וסטרא ו זמין. א חדא. ב ל"ג אית הזמנה. ג ל"ג פרי. ו בהו. ז סטרא.

הינוקא

לברך להקביה. הסטרא אחרא שומע, ושמת. שיהיה לו חלק בברכה זו. מכשכשא פירושו מנדנד את עצמו מחמת שמחה. כמו כשכשה באזניה (חולין לז).

לט) ואי תימא בשאר וכי; ואם תאמר, בשאר ברכות למה אין הזמנה. ומשיב. אלא דבר הוה של הברכה שמברכים עליו הוא ההזמנה. ובוא וראה שכך הוא, שהמברך על פרי, פרי ההוא הוא הזמנה, ומברכים עליו, ואין בו חלק לסטרא אחרא. אבל מקודם לכן, שפרי ההוא היה ברשות הסטרא אחרא אין מברכין עליו, שכתוב, ערלים לא יאכל, שהוא בורשות הסטרא אחרא. משום שאין מברכים על פרי ההוא, כדי שלא יתברך הסטרא אחרא, כיון שיצא מרשותו, דס"א, אחר שני ערלה, יאכל ומברכים עליו. והפרי הוא הזמנה לברכה, וכן כל הדברים שבעולם שמברכים עליהם כולם

הסולם

מאמר

אחריו חמור, כדי לסבול עול תורה. וכיון שלא זכיתם שאבי יחמר אחריכם איני אומר לכם מי הוא אבי. א"ר יהודה לר' יצחק דומה לנו שילד הזה אינו בן אדם. אכלו. ואותו ילד היה אומר דברי תורה וחדושי תורה. אמרו, תנו ונברך. אמר להם יפה אמרתם. משום שהשם הקדוש אינו מתברך בברכה זו, אלא בהזמנה.

לח) פתח ואמר אברכה וגוי: פו"א. אברכה את ה' בכל עת וגוי. שואל וכי מה ראה דוד לומר אברכה את ה'. ומשיב, אלא ראה דוד שצריכים הזמנה, ואמר אברכה. משום שבשעה שאדם יושב על שולחנו, השכינה עומדת שם, והסטרא אחרא עומדת שם. כשאדם מזמין לברך את הקביה, השכינה מתתקנת כלפי מעלה, לז"א, לקבל ברכות, והסטרא אחרא נבנעת. ואם האדם אינו מזמין

(מ) ואי תימא, אוף הכי לברכת זמון כסא דברכתא הוה הזמנה, אמאי הב ונברך. אלא, הואיל ובקדמיתא כד הוה שתי, אמר בורא פרי הגפן. הא הזמנה הוי. והשתא לברכת מזונא, בעינן שנוי, להזמנה אחרא, דהא כסא דא לקבי"ה הוי, ולא למזונא, ובג"כ בעי הזמנה דפומא.

(מא) ואי תימא, נברך שאכלנו משלו, דא הוא הזמנה, ברוך שאכלנו דא הוא ברכה. הכי הוא ודאי. אבל נברך, הזמנה אחרא איהו, הזמנה ה דבורא פרי הגפן. דקדמיתא איהי הזמנה לכוס דברכה סתם. וְהאי כוס, כיון דאנטיל איהו הזמנה אחרא במלה דנברך, לגבי עלמא עלאה, דכל מזונין. וברכאן מתמן נפקין, ובג"כ איהו בארז סתים, דעלמא עלאה סתים, איהו, ולית לגביה הזמנה. אלא, בדרגא דא כוס דברכה. א"ר יהודה, זכאה חולקנא, דמן * יומא דעלמא עד השתא, לא שמענא מלין אלין, ודאי הא אמינא דדא לאו ב"ג איהו.

(מב) א"ל, ברא, מלאכא דיי, רחימא דיליה, האי דאמרת ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן וגו', וחמשה בריחים וגו', וחמשה בריחים לירכתים ימה. הא בריחים טובא איכא הכא, וידיים אינון תרין. אמר ה ליה, דא הוא, דאמרין, מפומיה דבר נש אשתמע מאן איהו. אבל הואיל ולא אשגחתון אנא אימא.

חלופי גרסאות

ח ל"ג מן דבורא עד איהו; ל"ג דבורא; ל"ג פרי הגפן; ל"ג דבורא פרי הגפן. ט ובהאי. י ל"ג וברכאן. כ ל"ג איהו. ל ל"ג בדרגא, במלה דנברך. מ לון. נ דאמריית בפומיה.

מאמר

כולם הם הזמנה לברכה, ואין בהם חלק לסטרא אחרא.

(מ) ואי תימא אוף וכו': ואם תאמר, אף בברכת המזון הוא כך, שהכוס של ברכה, נחשבת להזמנה, ולמה אומרים, תן ואברך, משום הזמנה, ומשיב, אלא משום שבתחילה כששתה, אמר, בורא פרי הגפן, הרי היין כבר שמש להזמנה, ועתה בברכת המזון צריכים שינוי להזמנה אחרת, כי כוס זו היא להקב"ה, ולא בשביל המזון, וע"כ צריכים הזמנה בפנה.

(מא) ואי תימא נברך וכו': ואם תאמר, נברך שאכלנו משלו זו היא הזמנה, ברוך שאכלנו הוא הברכה, וא"כ למה צריך לומר לפניו, תן ונברך, ומשיב, כך הוא ודאי, אבל נברך שאכלנו משלו, הוא הזמנה אחרת, היא הזמנה לבורא פרי הגפן, כי בתחילה, שאמר תן נברך, הוא הזמנה לכוס של ברכה סתם, שה"ס המלכות, וכוס זה, כיון שלקחהו, יש הזמנה אחרת במלה נברך, שהוא לעולם

509 (דטרי דף קפ"ו ע"ב *) דף קפ"ו ע"א

הינוקא

העליון, שהוא ז"א, שכל המזון והברכות יוצאות משם, ומשום זה הוא בדרך סתום, שאינו מזכיר בו השם, אלא נברך שאכלנו משלו, כי עולם העליון הוא סתום ואין בו הזמנה בגלוי, אלא רק במדרגה זו דכוס של ברכה. יש הזמנה בגלוי, א"ר יהודה אשרי חלקנו שמיום שאני בעולם עד עתה לא שמעתי דברים אלו. ודאי הוא כמו שאמרת, שזה אינו בן אדם.

(מב) א"ל ברא מלאכא וכו': אמר לו: בן, מלאך ה', אהוב שלו, זה שאמרת, ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן וגו' וחמשה בריחים וגו' וחמשה בריחים לירכתים ימה. הרי יש כאן בריחים הרבה, והידיים אינן אלא שתיים. שיש בהן רק ב"פ חמש אצבעות. אמר לו הילד, זהו שאומרים שמפיו של האדם ניכר מי הוא. אבל כיון שלא הסתכלתם להבין, אני אומר.

פתח

מג) פתח ואמר, ⁹ החכם עיניו בראשו וגו'. וכי באן אתר עינוי דב"ג, אלא בראשו, דילמא בגופו או בזרועיה, דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא. אלא קרא הכי הוא ודאי, דתנן, לא יהך בר נש בגלוי דרישא ד' אמות. מ"ט. דשכינתא שריא על רישיה, וכל חכים, עינוי ומלוי בראשו אינון, בהווא דשריא וקיימא על רישיה.

מד) וכד עינוי תמן, לינדע דהווא נהורא דאדליק על רישיה, אצטריך למשחא, בגין דגופא דב"ג איהו פתילה, ונהורא אדליק לעילא, ושלמה מלכא צווח ואמר, ¹⁰ ושמן על ראשך אל יחסר, דהא נהורא ¹¹ דבראשו, אצטריך למשחא, ואינון עובדין טבאן. וע"ד החכם עינוי בראשו, ולא באתר אחרא.

מה) אתון חכימין, ודאי שכינתא שרייא על רישיכו, היך לא אשגחתון להאי, ¹² דכתיב ועשית בריחים וגו', לקרשי צלע המשכן האחד. וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית. האחד והשנית אמר קרא, שלישיית ¹³ ורביעיית לא אמר קרא. דהא אחד ושנית, דא חשיבו ¹⁴ דתרין סטרין, ובג"כ ¹⁵ עביד חושבנא ¹⁶ בתרין אלין.

מו) אתו אינון ¹⁷ ונשקוהו, בכה רבי יהודה, ואמר, ר' שמעון זכאה חולקך, זכאה דרא, דהא בזכותך אפילו ינוקי דבי רב, אינון טנרין רמאין תקיפין. אתאתא אמיה, אמרה לון רבותי, במטו מנייכו, לא תשגחון על ברי, אלא בעינא טבא.

מסורת הוהר

⁹ (קהלת ב) וישב ב צ"א. צ) (שם ט) תרומה ט דראשו. ע כתיב. פ ולא רביעיית. צ ותרין. ק מוסיף לא עביד. ר על תרין. ש מוסיף ונשקוהו כמלקדמין; ונשקה נשקה כמלקדמין.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

הינזקא

מה) אתון חכימין ודאי וכו' : אתם ודאי חכמים, והשכינה שורה על ראשכם, איך לא הסתכלתם לזה שכתוב, ועשית בריחים וגו' לקרשי המשכן האחד, וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית. האחד והשנית אמר הכתוב, שלישיית ורביעיית לא אמר הכתוב, כי אחד ושנית, הם חשבון של ב' הצדדים, ימין ושמאל, שהם חו"ג הנקראים ב' ידים, והשלישית שהיא במערב, אינו חושב, להיותה רק המקבלת מאלו ב' צדדים, ועל כן עשה חשבון רק בשנים אלו, שהם שתי ידים.

מו) אתו אינון ונשקוהו וכו' : הם באו ונשקוהו. בכה ר' יהודה ואמר, ר' שמעון, אשרי חלקך, אשרי הדור שלך, כי בזכותך אפילו הילדים שבבית הספר, הם הרים רמים חזקים. באה אמו, אמרה להם, רבותי, בבקשה מכם אל תביטו על בני אלא בעין טובה. אמרו לה

מג) פתח ואמר החכם וגו' : פו"א, החכם עיניו בראשו וגו'. שואל, אומר, אלא בראשו, וכי באיזה מקום הן עיניו של אדם. אולי הן בגופו או בזרועו, שהשמיענו החכם יותר מכל העולם. אלא המקרא כך הוא ודאי. שלמדנו, לא ילך אדם ד' אמות בגלוי ראש. מהו הטעם. הוא משום שהשכינה שורה על ראשו. וכל חכם עיניו ודבריו הם בראשו, דהיינו באותה השורה ועומדת על ראשו, שהיא השכינה.

מד) וכד עינוי תמן וכו' : וכשעיניו שם, בראשו, שהיא השכינה, ידע שאותו האור הדולק על ראשו, צריך לשמן, משום שגופו של אדם הוא פתילה והאור דולק למעלה, בפתילה, ושלמה המלך צווח ואמר, ושמן על ראשך לא יחסר. כי האור שבראשו צריך לשמן, והוא המעשים טובים. ועל זה, אומר, החכם עיניו בראשו. ולא במקום אחר.

אמרו לה, זכאה חולקך אתתא כשרה, אתתא ברירא מכל שאר נשין, דהא קב"ה בריר חולקך, וארים דגלך על כל שאר נשין דעלמא.
 (ז) אמר ינוקא, אנא לא מסתפינא ת מעינא בישא, דבר נונא רבא ויקירא אנא, ונונא לא דחיל מעינא בישא, דכתיב (ק) וידגו לרוב בקרב הארץ, מאי לרוב, לאסגאה על עינא. ותנינן, א מה דגים דימא מיא חפי עליהון, ולית עינא בישא וכו'. לרוב ודאי. בקרב הארץ, בגו בני אנשא על ארעא. אמרו, ברא, מלאכא דיי, לית בנא עינא בישא, ולא מסטרא דעינא בישא אתינן. וקב"ה חפי עלך בגדפוי.
 (מח) פתח ואמר (ו) המלאך הגואל אותי מכל רע יברך וגו'. האי קרא אמר יעקב ברוח קודשא, ב אי ברוח קודשא א"ל, רזא דחכמתא אית ביה. המלאך, קרי ליה מלאך. וקרי ליה שמהן אחרנין. הכא, אמאי אקרי מלאך. אלא, ג כד איהו שליחא מלעילא, וקבילת זהרא מגו אספקלריא דלעילא, ד דכדין ה מברכין אבא ואמא להאי, ו אמרי לה ברתי, זילי נטורי ביתך, פקידי לביתך. הכי עבידי לביתך. זילי וזוני לון. זילי, דההוא עלמא דלתתא מחכא לך, בני ביתך מחכאן מזונא מנך, הא לך כל מה דתצטרכי למיהב לון, כדין איהי מלאך.
 (ט) ואי תימא, והא בכמה דוכתי אקרי מלאך, ולא אתי למיזן עלמינן. ועוד,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ק) (בראשית מח) נח טז צ"א. (ו) (שם). ח מהאי ול"ג מעינא בישא. א מאן. ב ל"ג אי ברוח קודשא. ג שליחא איהו מלעילא כד קביל. ד דכד. ה מתברכין; מוסיף מברכין לה; מתברכין מתרכיין. ו אמרה ול"ג לה.

הינוקא

הסולם

מאמר

וכאן למה נקראת המלכות מלאך. ומשיב, אלא כשהמלכות היא שליח מלמעלה ומקבלת זוהר מן האספקלריא של מעלה. שאז מברכים אבא ואמא אותה. ואומרים לה, בתי, לכי שמרי ביתך, דהיינו העולם. פקידי את ביתך, כך עשי לביתך לכי וזוני אותם. לכי, כי עולם ההוא שלמטה מחכה לך, בני ביתך מחכים למזונות ממך הא לכי כל מה שאת צריכה לתת להם. אז נקראת המלכות, מלאך.

(ט) ואי תימא והא וכו': ואם תאמר, הרי בכמה מקומות נקראת המלכות מלאך, ולא באה לזון את העולמות. ועוד שבשם זה, מלאך, אינה זנה את העולמות אלא בשם הויה. ומשיב, כך הוא ודאי, כשהיא שליח מן אבא ואמא נקראת מלאך. וכיון ששורה על מקומה, על ב' כרובים, אדני שמו.

פירוש. יש ב' זוגים באו"א עלאין, א' הוא זוג להחיות העולמות, והוא זוג דלא פסיק, ואפילו כשבני העולם חוטאים ופוגמים בזוג זוין, עכ"ז זוג דאו"א אינו נפסק. כי אם היה נפסק ח"ו, היה חורבן העולמות. אמנם מזוג זה

לה, אשרי חלוקך, אשה כשרה, אשה נבחרת מכל שאר הנשים, כי הקב"ה בחר חלוקך, חררים דגלך על כל שאר הנשים שבעולם.

(ז) אמר ינוקא אנא וכו': אמר הילד, אני איני מפחד מעין הרע, כי בן דג גדול ויקר אני, ודג אינו מפחד מפני עין הרע, שכתוב, וידגו לרוב בקרב הארץ. מהו לרוב, הוא לדבות על העין, כלומר שלא ישלוט בהם עין הרע. ולמדנו, מה דגים שבים, המים מכסים עליהם ואין עין הרע שולט בהם, אף אלו אין עין הרע ישלוט בהם (ברכות כ). וע"כ לרוב ודאי. בקרב הארץ היינו בתוך בני אדם שעל הארץ. כלומר שלא ישלוט בהם עין הרע אע"פ שאינם מכוסים כמו הדגים. אמרו לו, בן מלאך ה', אין בנו עין הרע, ולא מצד עין הרע באנו, והקב"ה מכסה עליך בכנפיו.

(מח) פתח ואמר המלאך וכו': פו"א, המלאך הגואל אותי מכל רע יברך וגו'. מקרא זה אמר יעקב ברוח הקודש. ואם ברוח הקודש אמר לו, יש בו סוד החכמה. המלאך, שואל, קורא את המלכות מלאך, וקורא אותה בשמות אחרים.

דבשמא ז דא לא זן עלמין, אלא בשמא דיי. הכי הוא ודאי, כד שליח מגו אבא ואמא, אקרי מלאך, וכיון דשארי על דוכתין, על תרין כרובין ה אדני שמיה.

ג) למשה כד אתחזי ליה בקדמיתא, אקרי ו) מלאך ליעקב לא אתחזי הכי, אלא בדוגמא, דכתיב ת) ורחל באה, דא דיוקנא דרחל אחרא, דכתיב ר) כה אמר יי קול ברמה נשמע וגו'. רחל מבכה על בניה. ורחל באה סתם, עם הצאן דרגין דילה. אשר לאביה ודאי. וכלהו אתמנון ואתפקדון בידהא. כי רועה היא, אידי מנהגא לון, ואתפקדא עלייהו.

גא) ה הכי * במשה כתיב, ב) וירא מלאך יי אליו בלבת אש. ואי תימא יתיר הוא שבחא דאברהם, דלא כתיב ביה מלאך, אלא ג) וירא אליו יי באלוני ממרא וגו'. התם באברהם, אתחזי ליה אדני, באלף דלת, בגין דבהווא זמנא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ו) (שמות ג.) ת) (בראשית כט) ויצא מן צ"ד. ז ל"ג מן דא עד דיי. ח כ"ג הרמיק; יי. א) (ירמיה לא) שמות סג צ"ש. ב) (שמות ג) וירא קט צ"ד. ג) (בראשית יח) וירא ב צ"ו. ט והכא. י אדון ול"ג באלף דלת.

הסולם

מאמר

הינוקא

דהיינו שיש זווג ז"א ומלכות במקומם עצמם, כי מקבלים מזווג הב' דא"א, אדני"י שמיה, היא נקראת בשמה עצמה, אדני"י, כי אז משפעת להם מבחינתה עצמה.

ג) למשה כד אתחזי וכו': כשהשכינה נראית למשה בתחילה, היא נקראת מלאך. שנאמר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש. ליעקב לא נראית כך אלא בדוגמא, דהיינו ברחל שלמטה שהיא דוגמא לרחל עליונה שהיא מלכות. שכתוב, ורחל באה. זו היא צורה של רחל אחרת, שלמעלה שהיא מלכות, שכתוב, כה אמר ה' קול ברמה נשמע וגו' רחל מבכה על בניה, שרחל זו הי"ס המלכות. גס כאן, ורחל באה, סתם. שרומו על המלכות. עם הצאן, היינו המדרגות של המלכות. אשר לאביה, וראי, כי אבא, שהוא חכמה יסוד ברתא, שהיא מלכות. וכולם, דהיינו כל העולמות, נתמנו ונפקדו בידיה. כי רועה היא, היא מנהיגה אותם ונפקדה עליהם.

גא) והכי במשה כתיב וכו': וכך כתוב במשה, וירא מלאך ה' אליו בלבת אש. כי בפעם הראשונה נראתה לו המלכות בבחינת מלאך. כנ"ל, וזה יותר חשוב ממראה של יעקב, שהיתה רק דוגמא. ואת תאמר, ששבחו של אברהם הוא יותר ממנה, שלא כתוב בו מלאך, אלא וירא אליו ה' באלוני ממרא וגו'. ומשיב, שם באברהם נראה לו השם אדני"י דהיינו באלף דלת נון יוד שכתוב אדני"י אל נא תעבוד מעל

זה לוקחים העולם כדי צרכם ולא בהרוחה. ויש זוג ב' בא"א עלאין, שהוא לתת מוחין לזווג זר"ן, ואז יש זווג זר"ן, ומזווג זה לוקחים העולם כדי צרכו וקיומו שלא יחרב העולם. נפסק בא"א, אם בני העולם אינם כדאי. והן מזווג כדי להחיות העולמות, והן מזווג זר"ן לתוספת שפע וברכה אין העולם מקבל אלא ממלכות. ולפיכך כשהמלכות משפעת לעולם מבחינת זוג דא"א כדי להחיות העולמות, אז היא נקראת מלאך, דהיינו שליח מא"א לפרנס העולם כדי צרכו וקיומו שלא יחרב העולם. אבל מבחינתה עצמה אינה משפעת להם כלום, כי אז אין זוג ז"א ומלכות, וע"כ היא אינה עולה בשם כלל. משא"כ בזווג הב' דא"א שז"א ומלכות מקבלים מוחין לזווג, והם מזדווגים להשפיע תוספת שפע וברכה. אז המלכות משפעת לעולם מבחינתה עצמה, מזווגה עם ז"א, ואז היא נקראת בשם בפני עצמה, דהיינו אדני.

וה"ש (באות מ"ח) כד איהו שליחא וכו' הא לך כל מוח דתצטרכי למיחב לון, דהיינו בחינת זוג א' דא"א, שהוא רק לפי מדת הצורך של העולמות שלא יחרבו, וה"ש, כד שליח מנו או"א, דהיינו מבחינת הזוג כדי להחיות העולמות, שאז בז"א ומלכות אין זוג, אקרי מלאך, כי אינה עולה אז בשם לפי עצמה, כי אינה נותנת מבחינתה עצמה כלום. וכיון דשארי על דוכתין על תרין כרובין.

קביל ברית, ומה דהוה אתכסי עד כען מניה, אתחזי ליה רבון ושליט, והכי אתחזי, דהא כדין בהווא דרגא אתקשר, ולא יתיר. ובג"כ, בשמא דאדון רבון עליה.
 (נב) אבל משה כ דלא הוה ביה פרודא, דכתיב (ד) משה משה דלא פסקא טעמא. כמה דכתיב (ה) אברהם אברהם, דפסקא טעמא. בגין דהשתא ל שליט, מה דלא מ הוה מקדמת דנא. פרישו אית בין אברהם דהשתא, לאברהם דקדמיתא. אבל משה, מיד דאתייליד, אספקלריאה נ דנהרא ס הות עמיה, דכתיב (ו) ותרא אותו כי טוב הוא. ע וכתיב (ז) וירא אלהים את האור כי טוב. משה מיד אתקשר בדרגא דיליה ובג"כ משה פ משה, ולא אפסיק טעמא.
 (נג) וע"ד לגבי דמשה, אזעיר גרמיה, דכתיב מלאך יי. יעקב קרא ליה, בשעתא דהוה סליק מעלמא, מלאך. מ"ט. בגין דבההיא שעתא הוה צ ירית לה, לשלטאה. משה בחייו. יעקב, לבתר דסליק מעלמא. משה בגופא. יעקב ברוחא. זכאה חולקא דמשה.

(נד) הגואל אותי מכל רע, דלא אתקריב לעלמין לגבי סטרא דרע, ולא יכיל רע לשלטאה ביה. יברך את הנערים, כדין יעקב הוה מתקן לביתיה, כב"נ

חלופי גרסאות

כ לא. ל מוסיף הוה שליט. מ הות. נ דיליה נהרא. ס ל"ג הות עמיה. ע ל"ג וכתיב. פ לא ולי"ג משה. צ ירתא ליה.

מסורת הזוהר

(ד) (שמות ג) וירא קי צ"א ת"ז ת"ט קי: תק"ח קי ט"ד שכ"ח. (ה) (בראשית כב) וירא קנב צ"ד. (ו) (שמות ב) שמות נח צ"ש. (ז) (בראשית א) ב"א נ צ"א.

הינוקא

במדרגה שלו, שהיא ז"א, וע"כ משה משה, בלי טעם מפסיק, בין משה למשה.
 (נג) וע"ד לגבי דמשה וכו': וע"כ אל משה, שהיה תמיד במדרגת ז"א, הקטינה עצמה המלכות, שכתוב מלאך ה'. ולא בשמה עצמה, כי המלכות היא מקבלת מז"א, יעקב קרא את המלכות בשעה שהיה נפטר מן העולם, בשם מלאך, כמו משה. מהו הטעם. משום שבאותה שעה היה יורש אותה לשליטה, כמו משה, כי משה נתחבר עם המלכות בחייו, יעקב לא נתחבר עמה אלא אחר שנפטר מן העולם. משה היה עם המלכות בעודו בגוף. יעקב רק ברוח אחר שיצא מן הגוף. (כט"ש) לעיל בראשית א' אות קנ"ג) אשרי חלקו של משה.

(נד) הגואל אותי מכל רע: היינו שלא קרב מעולם לצד הרע, והרע לא יכול לשלוט בו. יברך את הנערים, או, לפני פטירתו, היה יעקב מתקן את ביתו, דהיינו את המלכות, כאדם ההולך לבית חדש, ומתקן אותו בתקוניו ומקשטו בקשוטיו. יברך את הנערים, היינו הנערים

הסולם

מאמר

מעל עבדך, משום שבזמן ההוא קבל ברית, ומה שהיה נעלם ממנו עד עתה, נראה לו עתה רבון ושליט, דהיינו אדנ"י, וכך היה ראוי לו. כי אז נתקשר במדרגה ההיא, מלכות, ילא יותר, ומשום זה נתגלה עליו ה' בשם של אדון ורבון עליו. דהיינו בשם אדנ"י פירוש. ומה שכתוב וירא אליו הויה וגו', הוא כי השם הויה היה מתלבש אליו בשם אדנ"י. שהרי כתוב, ושמי הויה לא נודעתי להם.

(נב) אבל משה דלא וכו': אבל משה שלא היה, בו פרוד שכתוב, משה משה, בלי טעם מפסיק ביניהם, כמו שכתוב, אברהם אברהם, שטעם מפסיק ביניהם, (כנ"ל אדרא אות רל"א) כי הפסק הטעם יורה שאברהם הב', עתה הוא שלם, מה שלא היה כן באברהם הא' מקודם לכן, ויש הפרש בין אברהם של עתה לאברהם שמקודם לכן. אבל משה, מיד שנולד, היה עמו אספקלריאה דנהרא, שהוא אור ז"א, שכתוב, ותרא אותו כי טוב הוא, וכתוב וירא אלקים את האור כי טוב, שטובב על ז"א, אף כי טוב שבכאן, טובב על ז"א. כי משה נתקשר מיד (דמרי דף קפ"ז ע"ב) 513

דאזיל לביתא חדתא, ומתקן לה בתקונוי, ומקשט לה בקשוטוי. יברך את הנערים, אינון דאשתמודען, אינון דאתפקדן על עלמא, לאתמשכא מנייהו ברכאן, תרין כרובין אינון. ויקרא בהם שמי, השתא אתקין ביתיה, ואיהו אסתלק בדרגיה, בגין דחבורא ביעקב הוי. גופא, אתדבק באתר דאצטריך, ותרין דרועין בהדיה. (ג) לבתר ק דאינון נערים מתברכן ר כדקא יאות, כדין וידגו לרוב בקרב הארץ. ארחא דנונין לאסגאה גו מיין, ואי נפקן מגו מיא ליבשתא, מיד מתין. אלין לאו הכי, אלא אינון מן ימא רבא, וסגיאן דלהון לאפשא ולאסגי בקרב הארץ איהו. מה דלית הכי לכל נונין דעלמא.

(ג) מה כתיב לעילא, ויברך את יוסף ויאמר, ולא אשכחן ליה הכא ברכאן, דהא לבתר בריך ליה, דכתיב (ח) בן פורת יוסף. אלא, כיון דברוך לאלין נערים, ליוסף בריך. דהא לא יכלי לאתברכא, אלא מגו יוסף. ומגו דאיהו בטמירו, ולא ש אתחזי לאתגלאה, כתיב ת בטמירו, ויקרא בהם שמי ושם א אבותי, מן האבות מתברכן, ולא מאתר אחרא. ב בקרב הארץ, דא הוא כסויא לחפאה ג, מה דאצטריך. (ז) אתו ונשקוה כמלקדמין, אמרו, הבו ונברוך. אמר איהו, אני אברך, דכל מה דשמעתון עד הכא מנאי הוה, ואקיים בי (ט) טוב עין הוא יבורך, ד קרי

מסורת הזוהר

(ח) (בראשית מט) וישלח נח צ"ה ז"ח כט ט"ב
ש"כ"ב סו ט"ג ש"ו. ט) (משלי כב) ויקהל קנב צ"פ.

חלופי גרסאות

ק ואינון. ר כדין כדקא יאות. ש אחזי. ת ליג
בטמירו. א מוסיף אבותי לכסאה עליה. ב ליג
בקרב הארץ. ג עלמהו עליהו עלמא. ד ליג
קרי ביה יברך.

מאמר

הסולם

הינוקא

ברכות, כי אח"כ בריך אותה, שכתוב בן פורת יוסף. ומשיב, אלא כיון שברך לאלו הנערים בריך את יוסף, כי אין הם יכולים להתברך אלא מתוך יוסף. כי המלכות אין לה מעצמה כלום אלא מה שיוסף, שהוא יסוד דז"א נותן לה. וע"כ בריך את יוסף, והוא השפיע אל המלכות, והמלכות אל הנערים שהם מטטרון וסנדלפון. ומשום שיסוד הוא בסתר, ואינו ראוי לגלותו, מפחד שלא יתקרב הערלה לינק ממנו. ע"כ הוא כתוב בסתר, כי ויקרא בהם שמי ושם אבותי, הוא, כי מן האבות שהם חג"ת מתברכים ולא ממקום אחר. בקרב הארץ, זה הוא הכיסוי, לכסות מה שצריך. דהיינו היסוד, שהמלכות הנקראת ארץ מכסה אותו. וע"כ מרווח גס יוסף בכתוב, אלא בהסתר. והוא פירוש משונה מן הנ"ל בדבור הסמוך.

(ז) אתו ונשקוה וכו': באו ונשקוהו כמקודם. אמרו, תנו ונברך. אמר הוא הילד, אני אברך, כי כל מה ששמעתם עד עתה ממני שמענתם, ואקיים בי טוב עין הוא יבורך. קרא בו יברך. מהו הטעם. משום שנתן מלחמו לדל. ומלחם

הנערים הנודעים, אלו שנתמנו על העולם למשוך מהם ברכות, שהם ב' כרובים, מטטרון וסנדלפון (כנ"ל ב"א אות שצ"ז), ויקרא בהם שמי, דהיינו ת"ת מדתו של יעקב, עתה התקין ביתו, שהיא המלכות, והוא עלה במדרגתו, בת"ת, משום שהחבור ע"א המלכות הוא ביעקב, שהוא ת"ת, הגוף, שהוא ת"ת, מתדבק במקום שצריך, דהיינו במלכות, וב' זרועות עמה, דהיינו ושם אבותי, שהם חסד, וגבורה.

(ג) לבתר דאינון נערים וכו': אחר שנערים אלו, מטטרון וסנדלפון, מתברכים כראוי, אז, וידגו לרוב בקרב הארץ, כי מדרך הדגים הוא להרבות ולהפרות תוך המים, ואם יוצאים מן המים ליבשה מיד מתים, אלו אינם כן, אלא הם מן ים הגדול, דהיינו מן המלכות, והריבוי שלהם להפרות ולהרבות הוא בקרב הארץ, דהיינו בעולמות התחתונים הנמשכים למטה מן המלכות. מה שאין כן לכל הדגים שבעולם.

(ז) מה כתיב לעילא וכו': מה כתוב למעלה, ויברך את יוסף ויאמר, ולא מצאנו לו כאן

ביה יברך. מ"ט. בגין דנתן מלחמו לדל. מלחמא ומיכלא דאורייתא דילי אכלתון. א"ר יהודה, ברא רחמא דקב"ה, הא תנינן בעל הבית בוצע ואורח מברך. א"ל, לאו אנא בעל הבית, ולאן אתון אורחין. אבל קרא אשכחנא, ה ואקיים ליה. דהא אנא טוב עין ודאי, בלא שאילו דלכון אמינא עד השתא, ולחמא ומיכלא דילי אכלתון.

(ח) נטל כסא דברכתא וברוך, וידוי לא יכלי למסבל כסא, והוה מרתתי. כד מטא לעל הארץ ועל המזון, אמר, י כוס ישועות אשא ובשם יי אקרא. קיימא כסא על תקוניה, ואתישב בימיניה, ו וברוך. לסוף ז אמר, יהא רעוא ה דלחד מאלין, יתמשכון ליה חין, מגו ט אילנא דחיי, דכל חין ביה תליין. וקב"ה יערב ליה, וישכח ערב לתתא, דיסתכם בערבותיה, בהדי מלכא קדישא. (ט) כיון דברוך, אסתים עינוי רגעא חדא, לבתר פתח לון, אמר חברייא, שלום לכון מרבון טב, דכל . עלמא דיליה הוא. תוהו, ובכו, ובריכו ליה. בתו ההוא ליליא. כ בצפרא * אקדימו ואזלו. כד מטו לגבי ר"ש, סחו ליה עובדא. תוה ר' שמעון, אמר בר טנרא תקיפא איהו, ויאות הוא לכך, ויתיר ג ממה דלא חשיב ב"ג, בריה דרב המנונא סבא ה הוא, אזדעזע ר' אלעזר, אמר, עלי למיהך למחזי לההוא בוצינא נ דדליק. אמר ר' שמעון, דא לא סליק בשמא בעלמא, דהא מלה עלאה אית ביה. ורזא איהו, דהא ט נהירו ע משיחו דאבוי מנהרא עליה, ורזא דא לא מתפשטא בין חברייא.

חלופי גרסאות

ה ואוקימנא. ו בריך לון. ז ל"ג אמר. ח דלכל חד. ט מלכא ול"ג אילנא דחיי. י שלמא. כ ל"ג בצפרא. ל מדלא ול"ג ממה. מ ל"ג הוא. נ דליק. ס ל"ג נהירו. ע משיכו.

מסורת הזהר

(י) (תהלים קטז) ויחי רסט צ"ב.

הינוקא

(בפרשת ויחי אות קנ"א) שר' יצחק נטה ור"ש אחו בו וערב בעדו ונשאר בחיים. ועיין (ויחי אות קנ"ט).

(נט) כיון דברוך אפתים וכו': כיון שברך סגר עינוי רגע אחד, ואח"כ פתח אותן. אמר, חברים, שלום לכם מרבון הטוב, שגו העולם שלו הוא. תמהו ובכו, וברכו אותו. לנו לילה ההוא. בבוקר הקדימו והלכו. כשהגיעו לרבי שמעון ספרו לו המעשה. תמה ר"ש. אמר, בן סלע חזק הוא, וראוי הוא לזה, ועוד יותר ממה שאדם יוכל לחשוב, בנו של רב המנונא סבא הוא. נודעזע ר' אלעזר. אמר, עלי ללכת לראות לאותו הנר שדולק. א"ר שמעון זה לא יעלה בשם בעולם. כלומר לא יאריך ימים. כי דבר עלין יש בו, והארת השמן של אביו מאירה עליו. וסוד זה אינו מתפשט בין החברים. יומא

הסולם

מאמר

ומלחם ומאכל התורה שלי אכלתם. א"ר יהודה בן אהוב של הקב"ה, הרי למדנו. בעל הבית בוצע ואורח מברך. אמר להם, אין אני בעל הבית, ואין אתם אורחים. אבל מקרא מצאתי ואקיים אותו, כי אני טוב עין ודאי, כי בלי שאלתכם, אמרתי חידושי תורה עד עתה, ולחם ומאכל שלי אכלתם.

(נח) נטל כסא דברכתא וכו': לקח כוס של ברכה וברך. וידוי לא יכלו לסבול את הכוס היו ידיו מרתתים. כשהגיע לעל הארץ, ה' המזון, אמר כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא. העמיד הכוס על תקונו, ונתישב בימינו, וברך. לסוף אמר, יהי רצון, שלאחד מאלו, היינו ר' יצחק, ימשכו לו חיים מן עץ החיים, שכל החיים תלוים בו, והקב"ה יהיה ערב בעדו, וימצא ערב למטה, היינו ר' שמעון, שייסכים להיות ערב עם המלך הקדוש. כמ"ש (דסרי דף קפ"ז ע"ב *) דף קפ"ח ע"א

(ס) יומא חדא, הוּו חברייא יתבין ומתנגחין אלין באלין, והוּו תמן ר' אלעזר, ור' אבא, ור' חייא, ור' יוסי, ושאר חברייא. אמרו הא כתיב (ו) אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה וגו'. בגין רות ונעמה, דהוּו זמינין לנפקא מנייהו. צפורה אתת משה דהות ממדין, ויתרו ובנוי דנפקו ממדין, דהוּו כלהו זכאי קשוט עאכיו. ותו משה דרביאו ליה במדין, ואמר ליה קביה, (ז) נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אי הכי משוא פנים אית במלה, דיתיר אתחוו בני מדין לשזבא מן מואב.

(סא) אמר ר' שמעון, לא דמי מאן דזמין למלקט תאני, למאן דכבר לקיט לון. איל פ רבי אלעזר, אע"ג צ דכבר לקיט לון, שבחא איהו. איל, מאן דלא לקט תאני, נטיר תאנה תדיר, דלא יהא בה פגם, בגין תאני דזמינת לאייתאה. כיון דלקיט תאני, שביק לה לתאנה, ותו לא נטיר לה.

(סב) כך מואב, דזמינא לאייתאה אינון תאני, נטר ליה קביה, דכתיב אל תצר את מואב. מדין דקא יהיבת תאני, ואלקיטו לון, כתיב (ט) צרור את המדינים. דהא מכאן ולהלאה, תאנה דא לא זמינת לאייתאה פירין, ובג"כ אתחויית ליקידת אשא. פתח ואמר, (י) ויאמר מואב אל זקני מדין וגו', מואב אינון שארי, ובגין אינון תאני, דזמין מואב לאפקא ק לעלמא, אשתזיבו מעונשא. (ג) רבי אלעזר בעא למיחמי לר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא חמוי. והוּו

חלופי גרסאות

פ ל"ג ר' אלעזר אע"ג. צ וכבר. ק ל"ג לעלמא.

מסורת הוהר

(כ) (דברים ב) להלן אות צח צ"ע. (ל) (במדבר לא) להלן אות צו צ"ל. (ט) (שם כה) להלן אות רפד צ"מ. (נ) לעיל אות ט"ז צ"ת.

הינוקא

ר' אלעזר, הרי אע"פ שכבר לקט התאנים הוא שבת, והיה להם להנצל בזכותם. אמר לו, מי שעוד לא לקט התאנים שומר את אילן התאנה תמיד שלא יהיה בו פגם, שהוא בשביל התאנים שהאילן עתיד להביא. ואחר שכבר לקט התאנים, עוזב את האילן, ואינו שומר אותו. (סב) כך מואב דזמינא וכר: כך מואב, שהיה עתיד להביא אלו התאנים, רות ותולדותיה, שמר אותו הקביה, שכתוב אל תצר את מואב. מדין שכבר נתנו התאנים, ולקטו אותן, כתוב, צרור את המדינים. כי מכאן ולהלאה, אילן התאנים זה אינו עתיד להביא פירות, ובשביל זה הוא ראוי לשריפת אש. פתח ואמר, ויאמר מואב אל זקני מדין וגו'. מואב הם שהתחילו לצרור את ישראל, ומשום אלו התאנים דהיינו רות ותולדותיה, שעתיד מואב להוציא לעולם, נצלו מעונש. (ג) ר' אלעזר בעא למחמי וכר: ר"א רצת לראות

הסולם

מאמר

(ס) יומא חדא הוּו וכר: יום אחד היו החברים יושבים ומתנגחים אלו באלו, כלומר מתוכחים זע"ז, והיה שם ר' אלעזר ור' אבא ור' חייא ור' יוסי ושאר החברים. אמרו, הרי כתוב, אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה וגו'. שהוא בשביל רות ונעמה העתידות לצאת מהם. ואם כן, צפורה אשת משה, שהיתה ממדין, ויתרו ובנוי שיצאו ממדין, שהיו כולם צדיקי אמת על אחת כמה וכמה שהיה להם להגין על מדין. ועוד, משה שגידלו אותו במדין, ואמר לו הקביה נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים, חכות משה לא הגנה עליהם. וא"כ משא פנים יש בדבר, שהרי בני מדין היו יותר ראויים להנצל ממואב.

(סא) א"ר שמעון לא וכר: אר"ש, אינו דומה מי שעתיד ללקוט תאנים למי שכבר לקט אותם. כי רות ונעמי עוד לא יצאו מעמון ומואב, משא"כ צפורה כבר יצאה ממדין. א"ל

אזלי ר' אבא ור' יוסי ר' בהדיה, אזלו בארחא, והו אמרי מלי דאורייתא כל
ההוא ארחא.

(סד) א"ר אבא, מאי דכתיב, ויאמר יי אלי אל תצר את מואב ואל תתגר
בם מלחמה וגו', וכתיב (ט) וקרבת מול בני עמון וגו', מלה דא כמלה דא, מה
הפרש בין דא לדא, ו אלא אתחזי דשקולי הו. ותנינן, כד הו מקרבי לגבי בני
מואב, הו ישראל אתחזיין לגבייהו בכל מאני קרבא, ה כדבעו אתגריין בהו.
ולגבי בני עמון, הו ישראל מתעטפי בעטופייהו, א ולא אתחזי מאני קרבא כלל.
וקראן מוכחן בשקולא דא ב כדא.

(סה) אמר ר' אלעזר, ודאי הכי הוא. ותנינן, דדא דהות חציפא, ואמרת
מואב, דכתיב (ט) ותקרא את שמו מואב. אתחזון ישראל חציפו לגבייהו, כמה
דאיהי הות חציפא, ג דאמרת מואב, מאב הוה ברא דא. אבל זערתא, דאמרת
בן עמי, וכסיאת ארחה, ישראל הו מכסיין ארחייהו לגבייהו, מעטפי עטופא
בטלית, ואתחזון קמייהו כאחין ממש. והא אוקמוה.

(סו) עד דהו אזלי, אדכר ר' אלעזר מהאי ינוקא, סטו מארחה ג' פרסי,
ומטו להתם. אתארחו בההוא ביתא, עאלו ואשכחו לההוא ינוקא, דהוה יתיב,
ומתקנין פתורא קמיה. כיון דחמא לון, קריב גבייהו, א"ל, עולו חסידי קדישין,
עולו שתילין דעלמא, אינון דעילא ותתא משבחין לון. אינון דאפילו נוני ימא
רבא, נפקין ביבשתא לגבייהו. אתא ר' אלעזר ונשקיה ברישיה. הדר כמלקדמין.

חלופי גרסאות

ר מוסיף ור' חייא בהדיה. ש ל"ג אלא. ת כד
בעו; מוסיף ולא כדבעו; ולא מתגרן. א בלא
ול"ג ולא אתחזי. ב בדא. ג ואמרת.

מסורת הוזהר

(ט) (דברים ב). (ע) (בראשית יט) ז"ח ג ט"ג
שמ"ד.

הינוקא

מואב, שכתוב, ותקרא את שמו מואב, נראו
ישראל בחוצפה אליהם כמו שהיא היתה חצופה
שאמרה, מואב, דהיינו שמאב היה בן הזה.
אבל הצעירה, שאמרה בן עמי, והסתירה
דרכיה, גם ישראל היו מסתירים דרכיהם
אליהם, שהיו מעטפים עטיפה בטלית, ונראים
לפניהם כאחים ממש. וכבר למדנו.

(סו) עד דהו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים
נוכר ר' אלעזר מאותו הילד, נטו מן הדרך
ג' פרסאות, והגיעו שמה. נתארחו בבית ההוא,
נכנסו ומצאו אותו הילד, שהיה יושב, ועורכים
השלחן לפניו. כיון שראה אותם קרב אליהם,
א"ל הכנסו חסידים קרושים. הכנסו שתילי
העולם, אלו שלמעלה ומטה משבחים אותם,
אלו שאפילו דני ים הגרול יוצאים ליבשה
אליהם. שהכיר בהם שר' המנונא אביו נגלה
להם כמיש בהקטה"ז (אות קיי"ט ע"ש). בא ר'
אלעזר

הסולם

מאמר

לראות את ר' יוסי בר"ש בן לקוניא, חמיו
והיו ר' אבא ור' יוסי הולכים עמו. הלכו בדרך
והיו אומרים דברי תורה כל אותו הדרך.

(סד) א"ר אבא מאי וכו': אר"א מה שכתוב,
ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר
בם מלחמה וגו', וכתוב, וקרבת מול בני עמון
אל תצרם ואל תתגר בם וגו'. דבר זה, שבבני
עמון, הוא כרבר זה, של מואב, מה ההפרש
בין אלו לאלו, הרי נראה ששקולים הם, ולמדנו
כשישראל היו קרבים לבני מואב, היו ישראל
מראים עצמם אליהם בכל כלי מלחמה, כמו
שהיו רוצים להתגרות בהם. ואצל בני עמון,
היו ישראל מתעטפים בעטופיהם, ולא נראו
כלי מלחמה כלל. והכתובים מראים שהם שוים
זה לזה.

(סה) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א, ודאי
כך הוא. ולמדנו, שזו שהיתה חצופה, ואמרה

ונשקיה בפומיה. א"ר אלעזר נשיקה קדמאה על נונין דשבקין מיא, ואזלין ביבשתא. ונשיקה תניינא על ביעין דנונא, דעבדו ד איבא טבא בעלמא.

סז) אמר ההוא ינוקא, בריחא דלבושייכו חמינא, דעמון ומואב ה מתגרן בכו, היך אשתזבתון מנייהו. מאני קרבא ו לא הוו בידייכו. ואי לאו, לרחצנו תהכון, בלא דחילו. (* תווהו ר' אלעזר ור' אבא ד וחברייא. אמר רבי אבא, זכאה ארחא דא, וזכאה חולקנא דזכינא למיחמי דא, אתקינא פתורא כמלקדמין.

סח) אמר, חכימין קדישין, תבעו נהמא דתפנוקי בלא קרבא, ה ופתורא דמאני קרבא. או נהמא דקרבא. ט או תבעון לברכא למלכא בכל מאני קרבא. דהא פתורא לא אסתליק בלא קרבא. אמר ר' אלעזר, ברא רחימא חביבא קדישא, כ הכי בעינן, בכל הני זיני קרבא אשתדלנא בהו, וידעינן לאגחא בחרבא,

חלופי גרסאות

ד ל"ג איבא. ה מתגרי. ו ל"ג הוו; אית; ה.ה. ז ור' חייא. ח ל"ג ופתורא דמאני קרבא, או נהמא דקרבא ופתורא דמאני קרבא. ט ל"ג מן או עד אמל. י ל"ג מן דהא עד אמר. כ ל"ג הכי בעינן.

הינתקא

הסולם

מאמר

הארץ. כן הוא ממש בעולמות העליונים, שצדיכים כמה מיני דינים המכונים כלי מלחמה, כדי לגרש החיצונים שלא יטו שפע הקדושה לצדם ויחדיבו מקודות השפע. ומקודם של אלו כלי מלחמה יוצאים במדרגות הקדושה עצמן, ומשם נמשכים למטה להכניע ולהרחיק החיצונים והקליפות מן שפע הקדושה. אמנם יש המשכת שפע, שאין צדיכים אליה שום מלחמות, והוא משום שאין לחיצונים שום אחיזה בהם, והוא השפע מזווג אר"א עלאין, שהוא להחיות העולמות. (כנ"ל אות ח"ט ע"ש) וז"ש, תבעו נהמא דתפנוקי בלא קרבא, דהיינו השפע דאר"א שנמשכת בלא מלחמה, כי אין בה אחיזה כלל לחיצונים. וצריך שתדע שפעם חידושי התורה שהיו אומרים, היו ממשיכים שפע מאותה המדרגה שהיו מחדשים בה חידושי התורה. וע"כ שאל אותם מאיזה מדרגה הם רוצים לשמוע חידושי תורה. אמנם כל הנמשך מבחינת המלכות, צריכים מלחמה להרחיק ולהכניע החיצונים שלא יתאחזו בשפע שלה. וז"ש ופתורא דמאני קרבא, כי השלחן שהוא מלכות צדיכים בהכרח כלי מלחמה להלחם עם החיצונים לגרשם. ואם רוצים שפע מזווג זרין, שיש בהם אחיזה לחיצונים, צריכים להלחם ולגרשם. וז"ש, או נהמא דקרבא, דהיינו שפע מזרין. וכן שאל אותם אם הם רוצים שיאמר חידושי תורה ולהמשיך שפע מכל המדרגות שצריכים

אלעזר ונשקו בראשו. חזר עוד הפעם כבתחילה ונשקו בפיו. א"ר אלעזר, נשיקה הראשונה היתה על הדגים שעזבו המים והלכו ביבשה. דהיינו על מה שרבו המנונא אביו נגלה להם. ונשיקה שניה היא, על ביצים של הרג שעשו פירות טובים בעולם. דהיינו בשביל הילד עצמו, שהוא בנו של רב המנונא. סז) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו הילד, בריח של הלבושים שלכם, אני רואה שעמון ומואב היו מתגרים בכם. איך נצלתם מהם. כלי מלחמה לא היו בידיכם. ואם לא, א"ל הלכתם לבטח בלא יראה. תמהו ר' אלעזר ור' אבא והחברים. א"ר אבא אשרי הדרך הזה, ואשרי חלקנו שזכינו לראות זה. ערכו השלחן כמקודם.

סח) אמר, חכימין קדישין וכו': אמר הילד, חכמים קדושים האתם רוצים לחם מעדנים בלא מלחמה, ושלחן של כלי מלחמה, או גם לחם מלחמה. או תרצו לברך את המלך בכל כלי מלחמה, כי השלחן אינו עולה בלא מלחמה. א"ר אלעזר, בן אהוב וחביב וקדוש, כך אנו רוצים, בכל אלו כלי מלחמה השתדלנו, ואנו יודעים לערוך מלחמה בחרב, בקשת, ברומח, ובאבני קלע. ואתה ילד, עוד לא ראית, איך הגבורים תקיפי העולם עושים מלחמה.

פירוש. כמו שצריכים כלי מלחמה בעתו י לגרש ולהכניע את האויבים שלא יחריבו את 518 (דמ"י דף קפ"ח ע"א *) דף קפ"ח ע"ב)

ובקשתא, וברומחא, ובאבנין דקירטא. ואנת רביא, עד לא חמית, היך מגיחין
 קרבא, גוברין תקיפין דעלמא.

(ט) חדי ההוא ינוקא, אמר ודאי לא חמינא, אבל כתיב (פ) אל יתהלל
 חוגר כמפתח. אתקיננו פתורא בנהמא, ובכל מה דאצטריך. א"ר אלעזר, כמה
 חדו אית בלבאי ברביא דא, וכמה חדושין יתחדשון על פתורא דא, וע"ד אמרית,
 דידיענא דוגי פעמוני מ רוחא קדישא, נ הוו אזלין ביה.

(ע) אמר ההוא ינוקא, מאן דבעי ס לנהמא, על פום חרבא ייכול. חדי ר'
 אלעזר, אהדר וקריב ינוקא לגביה, א"ל, בגין דשבחת גרמך, אית לך למיגח
 קרבא בקדמיתא, ואנא אמרית ע בקדמיתא, דקרבא ליהוי בתר אכילה. אבל
 השתא, מאן דבעי סולתא, פ ייתי מאני קרבא בידוי. אמר ר' אלעזר, לך יאות
 לאחזאה מאינון מאני קרבא דילך.

חלופי גרסאות

ז ל"ג קרבא גוברין; גיברין. מ ל"ג רוחא. נ הא.
 ס נהמא. ע ל"ג בקדמיתא. פ תולה; תולם.

מסורת הזהר

(פ) (מ"א כ) ח"ג רעב.

הינוקא

רומחא, הוא דומה לחרב, שהוא בחינת
 קו האמצעי, עם מסך דחירק. אלא ההפרש
 הוא שבחרב יש תרין פיפיות כנ"ל, וברומח
 אין שם אלא פה אחד, דהיינו דמפתחא. אבנין
 דקירטא, הם סוד מלכות דמדת הדין, שזורקים
 אותה למעלה לבינה, וממעטים הבינה פג"ד
 לר"ק, כדי להפיל בזה כל החצונים הנאחזים
 בהתפשטות הארת החכמה שבקו שמאל דבינה.
 ויש בזה כמה בחינות קלע.

הסולם

(סט) חדי ההוא ינוקא וכו'; שמח אותו
 הילד. אמר ודאי לא ראיתי איך גבורי עולם
 עושים מלחמה. אבל כתוב, אל יתהלל חוגר
 כמפתח. תחילה תשמעו דבר, ואח"כ תהללו
 את עצמכם. ערכו השלחן בלחם ובכל מה
 שצריך. א"ר אלעזר כמה שמחה יש בלבי
 בילד הזה. וכמה חדושים יתחדשו על שלחן
 הזה, וע"כ אמרתי שאני יודע, שזגים עם
 פעמונים של רוח הקודש הולכים בו. בהילד.
 (ע) אמר ההוא ינוקא וכו'; אמר אותו
 הילד, מי שרוצה לחם, יאכלו על פי החרב.
 שמח ר' אלעזר, חזר וקירב הילד אליו.
 אמר לו משום ששבחת את עצמך, יש לך
 לערוך מלחמה בתחילה. ומתחילה אמרתי
 שהמלחמה תהיה אחר האכילה, אבל עתה, מי
 שרוצה סולת, נקיה מסובין, שהם הקליפות,
 יביא כלי מלחמה בידיו. אמר ר' אלעזר, לך
 נאה להראות מאלו כלי מלחמה שבידך.

פתח

מאמר

שצריכים כלי מלחמה, וז"ש, או תבעון
 לברכא למלכא בכל מאני קרבא. שלא יחסר
 מהם כלום. דהא פתורא לא אמתליק בלא
 קרבא, כי המלכות הנקראת שלחן המלך,
 אינה מתעלה להשפיע משהו בלי מלחמה.
 כנ"ל.

והשיב לו ר' אלעזר, שהוא רוצה חידושי
 תורה שהם בבחינת מלחמה, וחושב לו ד'
 מינים כלי מלחמה. חרב, קשת, רומח,
 זאבנין דקירטא. שבהם צריכים להלחם עד
 להיות בטוחים, שכל זר לא יגע בקדש. חרב,
 ה"ס הדינין שבמסך דחירק, שקו האמצעי
 משמש בו למעט ג"ר דשמאל, כדי ליחדו עם
 הימין (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) וז"ש
 שאמרו להלן (שופטים רע"ד ע"ב. ד"י) חרב
 דקב"ה, י' רישא דחרבא, שה"ס השביל
 דאו"א עלאין שה"ס י' דהויה. ששם שורש
 הכל. ו' גופא דחרבא, דהיינו קו האמצעי
 שהוא הנושא של מסך דחירק שפועל בו
 היחוד דב' קוין ימין ושמאל. ה' ה' תרין
 פיפיות דילה, כי המסך דחירק כולל בתוכו
 מלכות ובינה, בסוד מפתחא ומנעולא (כנ"ל
 לך י"ג ד"ה ונתבאר) שהם ב' כוחות לפעולת
 היחוד הזה (כמ"ש שם).

קשת, ה"ס התעוררות הדינין דנוקבא
 הקשים, בסוד את קשתי נתתי בענן. והוא
 מלכות, שבתוכה ג' גוני הקשת. שה"ס ג'
 קוין.

עא) פתח ז' ההוא ינוקא ואמר, ז' והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליי'. קרא דא על עומר התנופה אתמר, מאי תנופה, אי בגין דאניף ליה כהנא לעילא איהי תנופה. מאי אכפת לן, אי אניף אי מאיך.

עב) אלא ודאי ק' אצטריך לארמא לה לעילא, והיינו תרומה. ואע"ג דדרשינן תרי ממאה, והכי הוא, אבל תנופה מאי ר' דא הוא ארמותא. ורזא דחכמתא הכא. אי חסידי קדישין, מארי דרומחין, לא שמשותן לר' שמעיה חסידא, דאי לאו תנדעון תנופה מאי היא. חטה מאי היא. שעורה מאי היא.

עג) תנופה דקאמרינן, היינו תניז פ"ה. ורזא דיליה ק' תנו ט' כבוד ליי' אלהיכם. דהא ת' פה היינו כבוד, דבעינן למיהב ליה לקב"ה. וע"ד אבעי לן לארמא לעילא, לאחזאה א' דליה אנן יהבין להאי פה. דלית שבחא למלכא עלאה, אלא כד ישראל מתקני ליה ב' להאי כבוד, ויהבי ליה למלכא ג' כבוד. ודא הוא ד' תנו פה, ה' תנו כבוד, וארמא איהו ודאי.

עד) קרא דשרינן ביה, והיה באכלכם מלחם הארץ. וכי לחם הארץ שעורה איהו, לאו הכי. ואנן שעורה מקרבינן, בגין דשעורה קדמאה לשאר נהמא דעלמא.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ז' (במדבר טו) ח"ג קעט. רעב. ק' (ירמיה יג) ז' ארמא לה. ר' ל"ג דא. ש בדפריי כתבו ירמיה אינן [; אנן] יהבין אלא להאי פה. ב ל"ג ד' תנופה. ה ל"ג תנו כבוד.

מאמר

הסולם

הינוקא

תנופה. והסוד שלו הוא. תנו כבוד לה' אלקיכם, כי פה, הוא כבוד, דהיינו מלכות שנקראת כבוד. שצריכים לתת אותה אל הקב"ה. דהיינו להעלות וליחד המלכות עם ז"א, וע"כ אנו צריכים להרימה למעלה, לז"א, להראות שאנו נותנים לו לז"א, את פה הזה, שהוא המלכות. כי אין שבח למלך העליון, ז"א, אלא כשישראל מתקנים הכבוד הזה, שהוא המלכות, ונותנים אותה למלך הכבוד. שהוא ז"א. וזה הוא, תנו פה, תנו כבוד. והוא ודאי הרמה. דהיינו להעלות המלכות לז"א.

עד) קרא דשרינן ביה זכר; נשוב אל המקרא שהתחלנו בו. והיה באכלכם מלחם הארץ. שואל, וכי לחם הארץ שעורה הוא ולא יותר. כי מקרא זה, אע"פ שנאמר בחלה, הוא רומז על עומר התנופה (כנ"ל אות ע"א) ועומר התנופה נקרב שעורים. ומשיב אינו כן. כי יש ה' מיני דגן, ואנו מקדיבים שעורה, משום ששעורה הוא הראשונה לשאר מיני לחם שבעולם, שעורה, הוא אותיות שעור

עא) פתח החזא ינוקא וכו': פתח הילד ואמר, והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. מקרא זה אע"פ שהוא בחלה, הוא נאמר על עומר התנופה. מהו תנופה, אי משום שהניף אותה הכהן למעלה היא תנופה, מה זה נוגע לנו, אם הניף אם מוריד.

עב) אלא ודאי אצטריך וכו': ומשיב, אלא ודאי שצריך להרימה למעלה, והיינו תרומה שבשביל זה היה צריך לקראת תרומה, שהוא לשון הרמה ולא תנופה. ואע"פ שדרשינן שאותיות תרומה היא תרי ממאה, וכך הוא, עכ"ז עיקר השם תרומה היא מחמת ההרמה למעלה, אבל תנופה למה נקראת, הרי היא הרמה. והיה צריך לקראת תרומה. ומשיב, סוד החכמה כאן. אהה חסידים קדושים בעלי הרמחים שלא שמשותם את ר' שמעיה החסיד, שאם לא כן היתם יודעים, מה היא תנופה, מה היא חטה, מה היא שעורה.

עג) תנופה דקאמרינן וכו': תנופה שאמרנו, פירושה, תנו פה, שהם אותיות

שעורה איהו, שיעור ה"א, דהא אתר ידיע הוא, בשיעורא ז דה"א. חטה נקודה באמצעיתא, דלית חולקא לסטרא אחרא דחובא תמן. חטה ברתא ט דמתחטאה לקמי אבוה, ועבד לה כ רעותא, ל ומה חטה. כללא דכ"ב אתוון. (עה) א"ר אלעזר, אע"ג דהוה לן למשמע. הכא אית לן למימר, ולדרכא קשתא. אמר ההוא ינוקא, הא מגנא לקבל גירא. אמר רבי אלעזר, ודאי חטה הכי קרינן לה. אבל חמינן בשבטים כלהו דלית בהו ח"ט, ובה אית ח"ט, וקרינן חטה. אמר ההוא ינוקא, ודאי הכי הוא, דהא ח"ט שריא סמך מ לה. בהו בשבטין, לא הוו אתוון אלין, דקא אתו מסטרא דקדושה נ דלעילא, אבל לגבה שריא.

חלופי גרסאות

ו שעורה דהא; שעורה דה"א. ז ל"ג מן דה"א עד באמצעיתא; חטה בה"א נקודה; דהא חטה ונקודה. ח מסיף אלא חטה. ט דמתחטא חטא בהא דגן דא לקמיה. י ועבדא. כ רעותה. ל ומאי. מ ליה. נ ל"ג דלעילא.

מאמר

הסולם

הינוקא

עכ"ז משפעת לה אודותיה. ולולא מתוק הזה של המלכות בבינה, לא היו זרין, המכונים כ"ב אותיות, ראויים לקבל כל תקון וכל אור (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) ח"ש, זמח חפח ולמה היא נקראת חטה. כללא דכ"ב אתוון, כי ממנה דהיינו מהמיתוק של מלכות בבינה, יצאו כל כ"ב אותיות הן ב"א והן במלכות. כ"ב אותיות הם כללות כל האורות והמוחין דזרין, בדומה לכ"ב אותיות שבאלפא ביתא, שהם כללות כל התורה וכל החכמה, כי כל החכמה מצירופי כ"ב אותיות באה, ומושפעת ע"י צירופי כ"ב אותיות, ומשום זה נקראת חטה, כי חפח היא בגי' כ"ב.

(עה) א"ר אלעזר אע"ג וכו': אריא אע"פ שיש לנו לשמוע דבריו, יש לנו לומר כאן ולדרוך קשת. שהוא לשון קושיא. אמר ההוא ינוקא הדי מגן, נגד החץ. כלומר שיתרץ לו מה שיקשה. אמר רבי אלעזר ודאי, כך אנו קוראים לה חטה, אבל אנו רואים בכל השבטים שאין בשמותיהם אותיות ח' פ' מפני שמורים על חטא ואחיה לחיצונים, ובה, בחטה, יש ח' פ', שאנו קוראים אותה חטה, א"כ יש בה אחיה לחיצונים, ולא כח"ש הינוקא, דלית חולקא לס"א דחובה תמן. אמר אותו הילד, ודאי כך הוא, כי ח' פ' המורים על אחיות ס"א, שורים בסמוך לה, דהיינו סמוך המלכות. בהם, בשבטים, לא היו אותיות אלו, משום שבאו מצד הקדושה שלמעלה, כי י"ב שבטים נמשכים מ"ב בחינות שבמלכות שהם באים מ"ב צירופי הויה, שכולם קודש אבל

ח' שהוא מקום ידוע בשיעור ה"ה' שהיא מלכות. חטה היא נקודה האמצעית, שאין חלק לס"א של כף חוב שם. חטה, היא בת המתחטאה לפני אביה, ועושה לה רצונה, ומהו חטה. היא כלל כ"ב אותיות.

פירוש כבר נתבאר סוד שעורה, שהיא מהארץ המלכות בעת שהיא שמאל בלי ימין, שהיא ראשית בנינה, כמ"ש באורך לעיל (פרשת אמור אות קמ"ו ע"ה) ח"ש, בגין דשעורה קדמאה לשאר נהמא דעלמא, כי בנין המלכות בראשונה היא משמאל בלי ימין. (כמ"ש שם) ח"ש, אתר ידיע הוא בשעורא דח' כי הארת השמאל, הוא מקום ידוע בשעיר המלכות שנקראת ח', דהיינו בכלים דאחורים שבמלכות, שהם שעור, כלומר חלק מבנין שלה.

וחטה, ה"ס נקודה אמצעית, דהיינו נקודת המפתח הממותקת בבינה, שה"ס יסוד המלכות (כנ"ל הקדמת ספר הזהר) דף מ"ז ד"ה ולא אתרשים ע"ש) שהיא נקראת נקודה אמצעית דישובא, ומתוך שהיא נמתקת בבינה, אין חלק לסטרא אחרא בה, ח"ש, חפח, נקודה באמצעיתא, דלית חולקא לפ"א דחובא תמן, שמיתוק הזה נעשה ע"י עלית המלכות לבינה, כנדוע, ואף ע"פ שהבינה מתמעטת ע"י עליתה זו, עכ"ז היא עושה לה רצונה ומשפעת לה המוחין שלה, תחילה הקטנות ואח"כ הגדלות כנדוע, ח"ש, חטה, ברתא דמתחטאה לקמי אבוה ועביד לה רעותא, שאע"פ שהמלכות חוטאת בעליתה לבינה, שמערבת הדינים שלה בתוך הבינה,

עו) ואי ט בעית ע לאפקא חרבא, ותימא אמאי נקטת אתוון אלין ההיא ברתא, אלא אי פ תנדע חובא דאדם הראשון, דאמרו חט"ה הוה, תנדע צ הא. ואילנא דא ק כד נצח, ר כלא סטרא דטוב, נקיט לכל סטרא אחרא, וכפייא ליה. עז) חברייא קדמאי פרישו מלה דא, ושרו לה מרחיק, הטה סתם. אתו בתראי ואמרו, חטה ממש. אתא ישעיה ופרש לה, דכתיב ו) וממחתה כי לא

מסורת הוהר

ר) (ישעיה נד) בשלה צג צ"פ

חלופי גרסאות

ט תימא. ע דתפיק; לא נפיק, פ למנדע. צ כלא. ק ל"ג כד. ר ל"ג כלא.

מאמר

הסולם

הינוקא

שנתקנה בנקודה האמצעית הממחוקת במדת הרחמים, מ"מ יש בה בגניזו גם נקודת המנעולא, כי ע"כ נקראת המלכות עץ הדעת טוב ורע, זכה הא טוב לא זכה הא רע. ואדם הראשון שלא זכה נגלו לו אותיות ח' ט' מכה גילוי המנעולא כנ"ל. אמנם אם זכה הא טוב, שנקודה דמנעולא נגנוה והנקודה דמפתחא שולטת. ואז, נוצחת המלכות, וכולה טוב ולא רע כלל, שאין בה אחיזה כלל לחיצונים, וז"ש, ואילנא דא כד נצח כלא סטרא דטוב, שאין שם אחיזה לרע כלל. נקיט לכל ס"א וכפייא ליה. שהוא על ידי זה שגונזת המנעולא. וע"כ מטעם שמירה, שלא ימשכו ממנה ממעלה למטה, צדיכה למנעולא, שממנה באים לה האותיות ח' ט'.

עז) חברייא קדמאי פרישו וכו': חברים הראשונים פירשו דבר זה מה שאמרו עץ הדעת חטה היה, והתחילו בה מרחוק, כלומר, בפירוש רחוק, שאמרו חטה סתם. כלומר שחטה היא אותיות חטא ורומז על חטא. ואין הכונה על חטה ממש, אלא לרמוז בלבד. באו האחרונים ואמרו, חטה ממש, דהיינו שרומז על יסוד דמלכות כנ"ל, כי היא נקראת עץ הדעת טוב ורע כנ"ל. בא ישעיה ופירש אותה, וממחתה כי לא תקרב אליך. וע"כ החטה היא נקודה האמצעית, שה"ס מפתחא. כנ"ל. כדי שלא יהיה חטא, כי אם לא היתה הנקודה, היה חטא. וחלופא בין ט' לת' היא שמירה אל הסטרא אחרא, ובירוד שלה. פירוש. כי נתבאר, שסוד החטה היא בחינת יסוד דמלכות הממותקת בבניה, וע"כ יכולה לקבל כל האורות, וה"ס ח' שבחטה, וח' ט' שדוים בסמוך לה, דהיינו במלכות דמלכות, ששם גנוזה נקודת המנעולא שבה יש אחיזה לחיצונים, ואחיזה זו ה"ס ח' ט', ונסמכת ליסוד דמלכות, להקרא ביהוד חטת, מטעם

אבל אצלה, אצל המלכות שנקראת חטה, שודות האותיות ח' ט', המורות על אחיזת החיצונים. ומה שאמר הינוקא שבחטה אין חלק לס"א, היינו בה עצמה, שהוא יסוד דמלכות המתוקנת בבניה. אבל בסמוך לה, שהיא מלכות דמלכות שם גנוזה הארת המנעולא (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה ולא) ושם יש אחיזה לחיצונים, ושם סוד ח' ט' של חטה, ויסוד עצמה שה"ס מפתחא, ה"ס ח' דחטה.

עו) ואי בעית לאפקא וכו': ואם אתה רוצה להוציא התרב ותאמר למה אותות בת היא אותיות אלו, ח' ט', כיון שיש בהם אחיזה לחיצונים. אלא, אם תרע החטא של אדם הראשון, שאמרו עץ הדעת חטה היה, תרע זה. ואילן הוה, מלכות, כשהוא נוצח, הכל הוא צד הטוב, לוקח כל הסטרא אחרא ומכניע אותו. ומשום זה אמר שאין אחיזה לס"א בחטה.

פירוש. כי חטה זו, שה"ס תקון המלכות בבניה, שעיי"ז נעשית המלכות דאוויה לקבל כל האורות. ה"ס עץ הדעת טוב ורע, (כמ"ש הזוהר לעיל בהקס"ה אות קכ"ג) זכי בר נש הא טוב ואי לא זכי הא רע ע"ש. שפירוש, כי ב' נקודות יש במלכות, מפתחא, ומנעולא, וכשהאדם זוכה, הנקודה דמפתחא, היא בגלוי בשליטת המלכות, ונקודה דמנעולא היא בגניזה, וע"כ, המלכות ראויה להמשיך אל האדם כל האורות ואז הוא טוב. ואם אדם אינו זוכה, דהיינו כמו שחטא אדם הראשון שהמשיך החכמה שבה מלמעלה למטה, אז הוא רע, כי מנעולא הגנוזה יוצאת ומתגלה, שאז מסתלקים כל האורות ממלכות, והאדם נופל לקליפות. וז"ש אמאי נקטת אתוון אלין ההיא ברתא שמקשה, כיון שהיא ממותקת בבניה, שאין אחיזה לחיצונים למה לה אותיות אלו ח' ט'. ומשיב, אלא אי תנדע חובא דאדם הראשון תנדע הא. דהיינו כמו שנתבאר כי אע"פ (דפוי דף קט"ח ע"ב) 522

תקרב אליך, וע"כ נקודה באמצעיתא, דלא יהא חטאה, דאלו נקודה לא הוי, חטאה להוי. וחלופא בין ט' לת', תבירו לסטרא אחרא, ברירו ש דילה. (עח) אתון חברייא, דלא שמשותן לר' * שמעיה חסידא, אמרין ת דבחמשת זיני דגן, לא אית חולקא לסטר אחרא. ולא הכי, דהא כל מה דאתבלי בארעא, לסטר אחרא אית ביה חולקא. ומאן חולקא אית ליה. מוץ דתדפנו רות, דכתיב (ט) לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח. א ודא הוא רוחא דקדושא, וכתיב (ה) כי רוח עברה בו ואיננו וגו'. בגין דרוח קדשא מפזר ליה בכל סטרין דעלמא, דלא ישתכח. ב דא בנוקבא. דכורא מאי הוא. תבן. (עט) ומוץ ותבן כחדא אזלין, ועל דא פטור ממעשר. דלית ג בהו חולקא בקדושה. ד ה' דגן ה בנקיו ו בלא תבן ומוץ. ז ח"ט דכר ונוקבא, מוץ ותבן, ה: בנקיו דדגן. וע"ד שלימו דאילנא חטה איהו ואילנא דחטא ביה אדם הראשון

חלופי גרסאות

ש דמלה. ת דבשבעת. א ל"ג ודא הוא רווא. דקדושא. ב ל"ג דא. ג להו חולקא בקדושא. ד ה' בקיו דדגן בלא תבן ומוץ וע"ד שלימו דאילנא חטה איהו וכלא איהו ברוא דחטה. וע"ד איהו ואילנא דחטא ביה אדם הראשון הוה. ז ל"ג מן ח"ט עד איהי

הינוקא

מחמת שנגנוה בט'. ו"ש, וחלופא בין ט' לת' היא תבירו לסטרא אחרא. כי נתרחק מן המלכות ואין לו בה אחיזה, כי הת' נחלפה בט' דהיינו שנגנוה המנעולא. ששם אחיזתו. ברירו דילה, ומלכות נתבררה, שאין בה שום רע וכולה טוב.

(עח) אתון חברייא דלא וכו': אתם החברים, שלא שמשתם את ר' שמעיה החסיד, אמרתם שבחמשת מיני דגן, שהם חטה ושעורה ושיפון וארז ודוחן (ע"י ברכות לו:) אין בהם חלק לסטרא אחרא, ואינו כן, כי כל מה שנתקב בארץ יש בה חלק לסטרא אחרא, ואיזה חלק יש לו הוא מוץ אשר תדפנו רות. שכתוב, לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רות. וזה הוא רוח הקודש, שהוא המלכות, שכתוב כי רוח עברה בו ואיננו וגו'. משום שרות הקדש, שהוא המלכות, מפזר אותו בכל הצדדים של העולם שלא יהיה נמצא. ומוץ זה הוא נוקבא דקליפה. דכר דקליפה מהו. הוא תבן.

(עט) ומוץ ותבן כחדא וכו': ומוץ ותבן שהם זכר ונקבה דקליפה, הולכים יחד, ועל כן פטור ממעשר, שאין בהם חלק בקדושה, ה' דחטה, היא דגן נקי בלי תבן ומוץ. ח' ט' חטה

מסורת הזהר

(ו) (תהלים א) ח"ג רלב: ת"ז תס"ט קט. ז"ח עח ט"ד שמיח ש"ג תק"ח ק ט"ג שי"א. (ח) (שם קג) פנחס אות פו צ"ל.

ה מוסיף בנקיו דדגן. ו ל"ג מן בלא עד הוה: אילנא [; אולנא] ול"ג מן בלא עד

הסולם

מאמר

מטעם שמירה, שאם לא זכה הא רע. ח"ש, וע"כ נקודה באמצעיתא, שה"ס חטה המתוקנת בנקודה אמצעית, שהיא נקודה דמפתחא, הממותקת בכינה, כדי דלא יהא חטאה, שלא תתגלה נקודת המנעולא, שאז יש אחיזה לחיצונים וכל האורות מסתלקים, כנ"ל. דאלו נקודה לא הוי, שאם לא היתה מתוקנת בנקודה דמפתחא, חטאה להוי, היתה בהמלכות אחיזה החיצונים הנקראת חטא. והאורות היו מסתלקים. והנה המלכות דמלכות, שבה גנוזה המנעולא, ה"ס אות אחרונה דכ"ב אתיות, שהיא ת', אבל ביסוד דמלכות אע"פ שיש בה ח"ט הרומזים על אחיזה החיצונים במנעולא, אין בה ח"ת הרומז על מנעולא שבמלכות, אלא ח"פ, כי הת' נתחלף ביסוד דמלכות אל אות ט', שזה יורה על הגניזה דמנעולא שאינה ניכרת ביסוד דמלכות. ו"ש, אתא ישעיה ופריש לה, וממחתה כי לא תקרב אליך, שפירש השם חטא עם ט' המורה על גניזה המנעולא, שהיא אות ת' שאם היתה המנעולא נראית בחטה, היה שמה חתקה, דחיינו שבירה, ונמצא שהשם חטה עם ט' יורה שלא תקרב מחתה אליה, כי נגנוה, בט'. ו"ש וממחתה כי לא תקרב אליך (דסרי דף קס"ח ע"ב * דף קפ"ט ע"א)

חטה הוה. דכלא איהו ברזא, ן ובמלה דחטה. תוה ר"א, ותוהו חברייא, א"ר אלעזר, ודאי הכי הוא.

פ) אמר ן ההוא ינוקא, הכי הוא ודאי, קרא דשרינן ביה, דהא שעורה אקדים למיתי לעלמא. ואיהו מתתקן למיכלא דבעירא סתם, איהו רזא דאלף הרים, דמגדלין בכל יומא, והיא אכלה לון. ואקרי לחם תרומה, מיכלא דההוא תרומה, ואתקריב בליליא, דהא כתיב (א) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. מן הקדשים דא תרומה. מן הקדשים, ולא קדשים, דהא קדש סתם לא אקרי תרומה, דחומר בקדש מבתרומה תנן.

פא) ארעא קדישא ברשו דקב"ה הות, ורשו אחרא לא עאל תמן. היך אבדיקת ארעא, אי קיימת במהימנותא, ולא אתחברת ברשו אחרא, בקריבו דתרומה דא דשעורים, כגוונא דרזא דסוטה. א-ר אבא, ודאי שנא דחרבא לגבך, אמר ההוא ינוקא, ודאי אתקפנא במגן וצינה לאגנא מניה. א"ר אבא, ארעא קדישא לית בה רשו אחרא, ולא עאל תמן. מוץ ותבן ממאן הו. פב) פתח ההוא ינוקא ואמר, ב) ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו'.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

א) (ויקרא כב) משפטיי מג צ"ה. ב) (בראשית א) הקסה"ז קפא צ"א. ן ל"ג ובמלה. ן ל"ג ההוא. י ואתקצר.

הינוקא

הסולם

מאמר

ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. מן הקדשים יורה על תרומה. מן הקדשים ולא על קדשים. כי קדש סתם אינו נקרא תרומה. וחומר בקדש מבתרומה למדנו. (חגיגה ב:). פא) ארעא קדישא ברשו וכו': ארץ הקדושה שהיא המלכות, היא ברשותו של הקב"ה ורשות אחרת אינה נכנסת שם, ואיך נבדקת הארץ אם עומדת באמונה, כלומר אם היא באמונה עם בעלה שה"ס קו האמצעי, המתקן שלא תאיר החכמה שבשמאל אלא ממטה למעלה, (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ולא נתחברה ברשות אחרת, שהוא הסי"א שדרכה להמשיך החכמה ממעלה למטה בהיפוך מתקון קו האמצעי, שהוא ז"א, הבדיקה היא בהקרבת תרומה זו של שעורים. כעין הסוד של סוטה (שנתבאר באורך לעיל אמור אות ק"ט עשה"ה). א"ר אבא, ודאי להט החרב כנגדך. אמר אותו הילד, ודאי נתחזקתי במגן וצינה, להגן על עצמו ממנו. א"ר אבא, תרי ארץ הקדושה אין בה רשות אחרת, שהיא הסי"א, שאינה נכנסת שמה. וא"כ מוץ ותבן, שהם קליפות, מאין נתהו.

פב) פתח ההוא ינוקא וכו': פתח אותו הילד

דחטה, הן זכר ונקבה, מוץ ותבן. ואם יש עם ח' ט', גס' ה' יורה על דגן, נקי, וע"כ שלמות האילן, שהוא המלכות, הוא חפץ, שיוורה על דגן נקי בלי קליפות, ואילן שחטא בו אדם הראשון, היה חטה. כי הכל הוא בהסוד, ובהמלה, חפץ. תמה ר' אלעזר ותמהו החברים. א"ר אלעזר ודאי כך הוא.

ט) אמר החזא ינוקא וכו': אמר אותו הילד כך הוא ודאי הכתוב שהתחלנו בו. כי שעורה הקדימה לבא לעולם, משום שהיא מהארת השמאל בלי ימין דהיינו חכמה בלי חסדים. שבמלכות, שהיא ראשית בנינה של המלכות (כנ"ל אות ע"ד) היא מתוקנת למאכל בהמה סתם, דהיינו המלכות שנקראת בהמה שהיא בגימטריא ב"ג, הויה דההין. ושעורה היא סוד אלף הרים, שה"ס חכמה הנקראת אלף, שמגדלים אותה בכל יום, והיא המלכות, אוכלת אותם. ונקראת לחם תרומה, שהיא מאכל של תרומה היא, שהיא מלכות. ונקרב בלילה. כי חכמה בלי חסדים ה"ס חשך, כי אין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, וע"כ זמן גילוייה בלילה, שה"ס חשך, בלי חסדים שהם אור היום. כי כתוב, ובא השמש וטהר

וכתיב ויאמר להם אלהים פרו ורבו. כ וכי אי לאו דאתא נחש על חוה לא ל יעביד תולדין לעלמא, או אי לא חאבו ישראל בעובדא דעגלא, לא יעבדון תולדין. אלא ודאי, אי לא ייתי נחש על חוה, תולדין יעביד אדם ם מיד ודאי, דהא גזרה ן אתגזר מיד דאתברי, דכתיב פרו ורבו ומלאו את הארץ. ואינון תולדין ם יהון כלהון בנקיו בלא זוהמא כלל. אוף הכי ארעא קדישא, דהא לא עאל בה רשו אחרא, ן אית בה מוץ ותבן, דלאו מההוא סטר. ולבר מארעא, ההוא מוץ ותבן דסטר אחרא הוי, דאזלא בתר קדושה, כקוף בתר בני נשא.

(פג) אתו ר"א וחברייא ונשקוהו, א"ל, דאמי לי, דרווחנא במאני קרבא, נהמא דפתורא. א"ר אלעזר ודאי הכי הוא, דהא כל זיני קרבא בידך אינון, ומצלחן בידך, אתו ונשקוהו כמלקדמין.

חלופי גרסאות

כ ל"ג וכי, ואי ול"ג וכי, וכי אי ול"ג לאו. ל אעביר. ם ל"ג מיד. ן יתגזר. ן כלהון יהון. ן כלל עבדת מוץ ותבן, ל"ג אית בה מוץ ותבן.

הינוקא

הסולם

מאמר

היא נמשכת מבחינת הקדושה עצמה. ואינה דכר ונוקבא דקליפה. כי אין שם רשות לכניסת רשות אחרת.

ופנימיות הרברים, שארץ הקדושה ה"ס המלכות המתוקנת בבינה ויש לה מוחין דבינה, שאז נקרא ז"א ישראל, לי ראש, והמלכות נקראת ארץ ישראל. ושואל, כיון שחטה רומזת על מלכות המתוקנת בבינה, ומוץ ותבן הם דכר ונוקבא דקליפה כנ"ל, איך אפשר שהקליפות יכנסו להמלכות בזמן שהיא בבחינת ארץ ישראל. וע"ז מתרץ, כי שורש מוץ ותבן הם בקדושה עצמה, כי ה"ס ב' נקודות שנתקנו במלכות הקדושה, בסוד זכי הא טוב לא זכי הא רע כנ"ל, הם אינם קליפות, אלא קדושה ממש. ומה שאומר לעיל (באות ע"ט) שהם קליפות, הכונה היא על חוץ לארץ, דהיינו בבי"ע ששם משכן הקליפות, ומוץ ותבן אשר שם, הם דכר ונוקבא דקליפה. שהם נמשכים ממוץ ותבן דקדושה כקוף ההולך אחר בני אדם. וז"ש ולבר מארעא ההוא מוץ ותבן, דסטר אחרא הוי, דהיינו דכר ונוקבא דקליפה כנ"ל. דאזלא בתר קדושה כקוף בתר בני נשא. שהם נמשכים ממוץ ותבן דקדושה. אמנם הם בעדכם כערך הקוף בבני אדם.

(פג) אתו ר"א וחברייא וכו': באו ר' אלעזר והחברים ונשקוהו. אמר להם הילד, דומה לי שהרוחתי בכלי מלחמה את לחם השלחן. א"ר אלעזר, ודאי כך הוא. כי כל כלי מלחמה

הילד ואמר, ויברא אלקים את האדם בצלמו וגו'. וכתוב, ויאמר להם אלקים פרו ורבו. שואל, וכי אם לא היה בא נחש על חוה לא היו תולדות בעולם. או אם לא היו חוטאים ישראל במעשה העגל לא היו עושים תולדות. והרי מקרא נאמר ויאמר להם אלקים פרו ורבו וגו'. אלא וראי אפלו אם לא היה בא נחש על חוה, ודאי היה אדם עושה תולדות מיד, כי גזרה נגזרה מיד שנברא, שכתוב, פרו ורבו ומלאו את הארץ. אלא שאלו תולדות היו כולם בנקיון בלי זוהמא כלל. אף כך ארץ הקדושה, שאינו נכנס בה רשות אחרת, יש בה מוץ ותבן שאינם מסטרא אחרא. ובחוץ לארץ, מוץ ותבן ההוא, הוא של סטרא אחרא, ההולכת אחר הקדושה כקוף אחר בני אדם. פירוש שאין לידת בנים בלי יצה"ר, כמ"ש ז"ל (יומא ט"ט): שבעת שהיו רוצים לבטל יצה"ר דזנות, אפילו ביצה בת יומא לא היתה נמצאת. ואם כן אחר קבלת התורה, שנתבטל היצה"ר, שנעשו חירות ממלאך המות, שתוא היצר הרע, נמצא שאם לא היו חוטאים בעגל, לא היה להם יצה"ר, ולא היו להם תולדות. ומכל שכן אדם הראשון אם לא היה חוטא, והמשיך עליו היצה"ר, נמצא לפי"ז שלא יכול להוליד תולדות. אבל אי אפשר לומר כן שהרי הכתוב פרו ורבו נאמר מקודם חסאו של אדם הראשון. לפיכך הכרח הוא שיש בחינת חימום לעשות תולדות גם בקדושה. ועד"ז המוץ ותבן דחטה, שבארץ הקדושה.

פד) פתח איהו ואמר, a) ובגפן שלשה שריגים וגו'. עד הכא חזיונא דמלה, דהא מכאן ולהלאה חזיונא דיליה הוה, דכתיב וכוס פרעה בידי. אבל חזיונא דמלה, בגיניה דיוסף הוה ולבשרא ליה, דישמע יוסף וינדע.

פה) תנינן, שבעה רקיעין אינון, ואינון 9 שבעה היכלין. ושית אינון, וחמש אינון, וכלהו נפקי מגו 3 עתיקא עלאה. ההוא יין 7 משיך ליה יעקב מרחיק, וסחיט ליה מענבים דההוא גפן. כדון, יעקב אמשיך ליה ההוא יין דקא אתחזי ליה,

מסורת הוהר

(1) (שם מ) וישב עז צ"ב.

חלופי גרסאות

9 ל"ג שבעה. 3 מוסיף יין עתיקא קדישא. 7 דמשיך.

מאמר

הסולם

הינוקא

קוין בבינה, בסוד תלת מחד נפקי. הרויחם גם ז"א ומשך אותם למקומו, בסוד חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ש) ויש גם לז"א אותם ג' קוין. וע"כ יש בחינת גפן גם בז"א. אמנם בז"א להיותו בחסדים מכוסים, נבחן עיקר הגפן בהמלכות, שבה סוחטים הענבים לגלות הארת החכמה שבהם. הרי ששורש הגפן וסחיטת הענבים היא בבינה, ומשם נמשכים לז"א, ומשם למקום הסחיטה שהיא המלכות. וזו"ה, ובגפן שלשה שריגים, שה"ס ג' קוין שבמלכות, שבה מקום סחיטת הענבים. והיא כפרחת עלתה נצה, היינו שהחכמה שבה פורחת ממטה למעלה שו"ס עלתה נצה. הבשילו אשכולותיה ענבים, היינו הארת החכמה הנקראות ענבים. שהם הפירות של גפן ההוא. כמ"ש כל זה בזהר לפנינו.

ודברים הנ"ל רוצה הינוקא לבאר לפנינו. ותחילה משמיענו, שכל המדרגות שבז"א ושכמלכות יוצאים מבינה, ושם מקום יציאתם, אלא שז"א זוכה בהם בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא כנ"ל, וז"א משפיעם אל המלכות. וז"ש, שבעה רקיעין אינון, שהם חג"ת נהי"מ דז"א. ואינון שבעה היכלין שהם חג"ת נהי"מ דמלכות, שמקבלם מז"א. ושית אינון, שלפעמים אנו קוראים אותם דק ששה שהם חג"ת נהי"מ בלי המלכות. וחמש אינון, ולפעמים אנו קוראים אותם חמש, דהיינו חג"ת נ"ה לבד. ע"פ מספר ה' בחינות כח"ב תר"מ. אמנם, וכלהו נפקי מגו עתיקא עלאה, שהוא בינה. כי עיקר יציאת כל המדרגות הן בבינה, ומשם נמשכות לז"א ומז"א למלכות כנ"ל.

והוקשה לו הכתוב, ויבא לו יין וישת, הלא יין הוא הארת חכמה, שמקודה היא כקו שמאל

מלחמה בירך הם, ומצליחים בירך. באו ונשקוהו כבתחילה.

פד) פתח איהו ואמר וכו': פתח הוא הילד, ואמר, ובגפן שלשה שריגים וגו'. עד כאן חזיון הרבר שבחלומו, שהוא גפן וג' שריגים, והענבים. מכאן ולהלאה היה חזיון של עצמו, שכתוב, וכוס פרעה בידי וגו' דהיינו מה שעשה הוא עצמו. אבל חזיון הרבר שבחלומו היה בשביל יוסף, לבשרו, שישמע יוסף וידע.

פה) תנינן שבעה רקיעין וכו': למרנו, ז' רקיעים הם, והם ז' היכלות, וששה הם וחמשה הם, וכולם יוצאים מתוך עתיקא העליון, יין ההוא מושך אותו יעקב מרחוק, וסוחט אותם מן הענבים של גפן ההוא, או ממשיך יעקב יין ההוא הראוי לו, ליצחק, ושמה ושותה. ז"ש, ויבא לו יין וישת. כאן נכלל מעלה ומטה. וע"כ הרחיק המלה, ומושך אותה בנגינה ממושכת של ב' תנועות, שהן מרכא כפולה, והיינו המלה לו, של ויבא לו יין, שכתוב תחתיה מרכא כפולה. לו למטה, לו למעלה.

פירוש. גפן, ה"ס התאחדות ג' הקוין ימין שמאל אמצע, כדי להשפיע חכמה מקו שמאל. כי גפן הוא אותיות ג' פן דהיינו ג' פנים אריה שור נשר. ולפיכך נקראים הפירות, דהיינו השפע, הבאים מהתאחדות הזו, בשם ענבים, כי ענבים הם אותיות כם עין, וכן הענבים הגשמיים צורתם כמו עינים, ועינים דומים לחכמה, כנודע. וסוד הגפן האמור נבחן בג' מקומות, השורש הוא בבינה, ששם שורש יציאת הקוין בסוד ג' נקודות חולם שורק חידק, ולפי שז"א ה"ס קו אמצעי שעלה והכריע בין ב' הקוין שבבינה, ויצאו ג'

וחדי ושתה. ר הה"ד, ד) ויבא לו יין וישת. הכא ש אתכליל עילא ותתא. וע"ד ארחיק מלה, ומשיך לה במשיכו דתרי תנועי, והיינו לו. ליה לתתא, ליה ת לעילא. פו) חנוך מטטרון אמר, ויבא לו יין, דארמי מיא א בהווא יין, ואי לאו דארמי ביה מים, לא יכיל למסבל, ושפיר אמר חנוך ב מטטרון. ג ובג"כ אמשיך ד לו ה בתרי טעמי, ו דהא בתרין סטרין אחיד, והווא יין אזיל מדרגא לדרגא, וכלהו טעמין ביה, עד דיוסף צדיקא טעים ליה, דאיהו דוד נאמן, הה"ד ה) כיינ הטוב הולך לדודי למישרים. * מהו כיינ הטוב. דאתא יעקב וארמי ביה מיא, דא הוא

מסורת הזהר

ד) (שם כז) תולדות נב צ"א. ה) (שיר ז) תרומה נב צ"ו.

ר ההוא לו דכתיב. ש אכלי לעילא; אכל עילא;

אכליל. ת מוסיף לעילא בתרין סטרין אחיד.

א בהוא. ב ומטטרון. ג וכן ג"כ. ד ליה טעמא.

ה ל"ג בתרי. ו ל"ג דהא בתרין סטרין אחיד.

הינוקא

הסולם

מאמר

יין המשכר. ובהמלה לו נכלל ב' בחינות קו שמאל הנקראים יצחק, שהם, קו שמאל דבינה, שיעקב תקן את היין שלו שלא יאיר אלא ממטה למעלה, וקו שמאל דו"א, שהוא יצחק במקומו. וז"ש הכא אתכליל עילא ותתא, דהיינו קו שמאל דבינה וקו שמאל דו"א. וע"ד ארחיק מלה ומשיך לה במשיכו דתרי תנועי והיינו: לו. כי תחת לו כתוב מרכא כפולה, שצריכים להאריך בנגונו, משום שדומו על תקון יעקב את קו שמאל דבינה, ועל תקון יעקב את קו שמאל דו"א. וע"כ ויבא לו, היא בב' תנועות, שיודה על שתי הבאות, שני תקונים. וז"ש ליה לעילא בבינה, ליה לתתא בז"א.

פו) חנוך מטטרון אמר וכו': חנוך, שהוא מטטרון אמר, שהוא ראש הישיבה דמתיבתא דרקייע (כנ"ל אות כ"ה) ויבא לו יין, היינו שזרק מים ביין ההוא, ואם לא היה זורק בה מים, לא היה יכול לסבול. ויפה אמר חנוך מטטרון. ומשום זה המשיך המלה לו בתרי טעמים, דהיינו במרכא כפולה כנ"ל. כי אחזו בב' צדדים, בימין ובשמאל. ויין ההוא הולך ממדרגה למדרגה, כולם טועמים בו, עד שיוסף הצדיק, שהוא יסוד דו"א, טועם בו שהוא דוד נאמן. וז"ש, כיינ הטוב הולך לדודי למישרים. מהו כיינ הטוב. היינו שיעקב בא וזרק בו מים, זה הוא יין הטוב, וכך הוא, כמו שאמר חנוך מטטרון, תמה ר' אלעזר, ותמה ר' אבא. אמרו לו, הרי עם היין שלך נצחת מלאך קדוש, על פי רוח הקודש. כלומר שגילית

שמאל, שה"ס נקודת השורק (כנ"ל בהקט"ה) דף ט"ו ד"ה ההיא) ויצחק הוא קו השמאל, ויעקב הוא קו האמצעי, וא"כ היה יצחק צריך לתת יין ליעקב, ולא יעקב ליצחק, וע"ז תירך, הווא יין משיך ליה יעקב מרחיק, דהיינו ע"י עלית ז"א לבינה, שמיעט שם הג"ר דשמאל בכח המסך דחירק (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) שע"ז יחד ב' הקוין זה בזה וקיים הארת שניהם שהימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל רק ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ואחד שיצאו ע"י יעקב, שהוא ז"א ג' קוין בבינה, אז המשיך אותם יעקב למקומו. וז"ש הווא יין משיך ליה יעקב מרחיק, מבינה, בסוד תלת מחד נפקי תלת בחד קיימא כנ"ל. ופחית ליה מענבים דחחוא גפן, שהוא מלכות, דהיינו שהמשיכם אל המלכות המאירה רק ממטה למעלה, ושם סחט הענבים, דהיינו שגילה הארת החכמה, הנקראת יין, כדין אמשיך ליה ליצחק, הווא יין דקא אתחזי ליה, דהיינו הארת החכמה המאירה ממטה למעלה, שהוא ראוי לשתותו. אמנם יצחק עצמו לא היה יכול להמשיך היין, שאם הוא היה ממשיכו היה מאיר ממעלה למטה כדרך קו השמאל שה"ס יין המשכר. אלא רק אחר שיעקב שהוא קו האמצעי, תקן את היין שלא יאיר אלא בבחינת המלכות, דהיינו ממטה למעלה, או נעשה ראוי לשתותו, ואז נבחן ליין המשמח אלקים וגו'. וז"ש, וחדי ושתה. להיותו יין המשמח. הה"ד ויבא לו יין וישת, כי אם יעקב לא הביא לו עם התקון שלו לא היה יכול לשתות, כי היה

יין הטוב והכי הוא, כמה דאמר חנוך מטטרון. תווה ר' אלעזר, ותווה ר' אבא, אמרו הא ז חמרא ה דילך, הוא נצחת מלאכא ם קדישא, אפומא דרוח קודשא. (פו) א"ל, עד כען ההוא גפן מחכא למעבד פירין. ובגפן: דא איהו גפן דאשתמודעא בקודשא. בגין כ דאית גפן אחרא, דאיהו אקרי גפן נכריה. ג וענבים דילה לא אינון ם ענבים, אלא קשין, אחידין לבא, נשכין ככלבא. אינון ענבים אקרון, (ו) סורי הגפן נכריה. אבל גפן דא, נ עלה כתיב ובגפן, ההיא דאשתמודעא. ם ההיא דכל ם קדישין טעמו חמרא עתיקא, חמרא טבא, חמרא דיעקב יהיב ביה מיא, ם עד דכל אינון דידיעין לטעמא חמרא, טעמו ליה, והוה טב לחכא. (פח) וההיא גפן, כד מטא לגבה, אושיטת תלתא שריגיין, ואינון תלת דיוקנא דאבהן, ז דאתקדשת בהו. ולית קדושה אלא ביין, ולית ברכתא אלא ביין. באתר דחדוה שארי. והיא כפורחת, ככלה דאתקשטת ועאלת ברחימו, בחדוה דההוא יין דאתערב במיא. כדין עלתה נצה, סליקת רחימו דילה לגבי דודה,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (ירמיה ב) לך קנא צ"ב. ז מלאך. ח קדישא. ט שליחא ברוא ול"ג קדישא אפומא. י סומא. כ דסטרא ול"ג דאית גפן. ל וענפין. מ ענפין. נ ל"ג עלה. ם האי. ע קודשין. פ עוד. צ דאתקשטת.

מאמר

הסולם

הינוקא

(פו) א"ל ער כען וכו': אמר לו הילד, עד עתה מחכה גפן ההוא לעשות פירות. כלומר, שתתגלה בו הארת החכמה שהיא פירותיו כנ"ל. ובגפן, זה הוא גפן הנודע בקודש. שהוא מלכות. כי יש גפן אחר, שהוא נקרא גפן נכריה, שהענבים שלה אין הם ענבים, אלא הם קשים הצובתים הלב ונושכים את החיך ככלב. אלו ענבים נקראים סורי הגפן נכריה שהוא הסיא. אבל גפן זה המלכות, עליו כתוב, ובגפן, דהיינו אותו הנודע, אותו שכל הקדושים טועמים בו יין ישן, יין טוב, יין שיעקב נתן בו מים כנ"ל בדבור הסמוך, עד שכל אלו היודעים לטעום יין, טועמים אותו, והוא טוב לחיך.

(פח) וההיא גפן כד וכו': וגפן ההוא שהוא המלכות, כשמגיעים אליו, היא מושיטה ג' שריגים, שהם ג' צורות של האבות, דהיינו ג' קוין, שנתקדשת בהם. כי אין קדושה אלא ביין, ואין ברכה אלא ביין, במקום שהשמחה שורה. דהיינו יין המשמח, כנ"ל. והיא כפורחת, היינו כמו כלה המתקשטת ובאה באהבה בשמחה של יין ההוא, שהוא הארת חכמה, המעורב במים, שהוא חסדיים. אז עלתה

נצה

שגילית דבריו של מלאך מטטרון הסתומים. פירוש. מטרים שבא יעקב, שה"ס קו האמצעי ויחד ב' הקוין זה בזה, היתה מחלוקת בין ימין לשמאל, והשמאל האיר החכמה בלי ימין שהוא חסדים, ואז נמשך ממנו החשך, ודינים קשים. (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפק) אלא אחר שבא יעקב שה"ס קו האמצעי, ויחד ב' הקוים זה בזה, ונתלבשה הארת החכמה שבשמאל בחסדים שבימין, אז נשלמה הארת החכמה ומאירה בשלמותה. כנודע. והארת החכמה הנמשכת משמאל נקראת יין, כנ"ל, והחסדים הנמשכים מימין נקראים מים.

ח"ש, ויבא לו יין, דארמי מיא כההוא יין, דהיינו שנתן חסדים בהארת החכמה, שאז הוסרו ממנה הדינים והחשך ויכולה להאיר. ואי לאו דארמי ביה מים לא יכיל למסבל, כי אם היתה החכמה מאירה בלי חסדים אי אפשר לסבול רוב הדינים שבה. כנ"ל. ובג"כ אמשין לו בתרי טעמי, דהא בתרין סטרין אחיד, שבי הטעמים שבמרכא כפולה מורים על יחוד ב' הקוין ימין ושמאל שנעשה ע"י יעקב, שהוא קו האמצעי. שז"ס התקון הנרמו בהכתוב, ויבא לו.

ושריאת לנגנא, ולאעלא ברחימו. וכדין, אתמליין ואתבשלן אינון ענבין, רכיכו,
 ומליין מההוא חמרא טבא עתיקא ^ק חמרא דיעקב ארמי ביה מיא.
 (פט) ועל דא מאן דמברך על היין, ומטי על הארץ, אצטריך למרמי ביה
 מיא, בגין ד דלית ליה לברכא רחם ה' על ישראל עמך, ^ט בר במיא גו חמרא.
 ואי לאו, מאן יכיל למסבל. דא הוה לבשרא ליוסף, בגין דביה הוה תליא מלתא.
 (צ) חנוך מטטרוין אמר, שלשה שריגים ודאי. לקבל תלת אבהו, והא
 ארבע אינון דילה. אלא דא הוא דכתיב, והיא כפורחת. בזמנא דאיהי סליקת
 ופרחת בכנפיהא ^ת לסלקא, כדין עלתה נצה, דא הוא ההוא רביעאה דאשתאר,
 דסליק בהדה, ולא אתפרש מנה. ההי' ^י וירכב על כרוב ויעף. כדי יעוף. כפורחת,
 בזמנא דפורחת. ושפיר אמר חנוך מטטרוין, והכא הוא.
 (צא) תוה רבי אלעזר, ותוה רבי אבא, אמרו, מלאכא קדישא, שליחא
 מלעילא, הא חמרא דילך, הוא, נצחת ברזא דרוח קדשא. אתו כלהו חברייא
 ונשקוהו. א"ר אלעזר, בריך רחמנא דשדרני הכא.
 (צב) אמר ההוא ינוקא, חברייא. נהמא וחמרא עיקרא דפתורא אינון, כל

חלופי גרסאות

ק ל"ג חמרא דיעקב ארמי ביה מיא. ר דאית
 ט ל"ג בר. ת ל"ג לסלקא; לסלקא בכנפיהא.
 א ל"ג מן תוה עד אתו.

מסורת הוהר

(י) (ש"ב כב) תרומה שא צ"צ.

הינוקא

ומשיב, אלא זה הוא שכתוב, והיא כפורחת.
 כי בזמן שהיא עולה ופורחת בכנפיה לעלות.
 דהיינו בזמן שהיא מאירה ממטה למעלה, אז
 עלתה נצה, זה הוא אותו הרביעי שנשאר,
 דהיינו גבריאל, שהוא עולה עמה ואינו נפרד
 ממנה, כי גבריאל הוא מקו השמאל, וכן
 המלכות היא מקו השמאל, וע"כ אינו נפרד
 ממנה, כלומר שגם גבריאל אינו יכול לשלוט,
 אלא בזמן שהמלכות מעופפת ומאירה ממטה
 למעלה. וז"ש, וירכב על כרוב ויעף. שפירושו
 כשהמלכות מעופפת אז היא רוכבת על כרוב,
 שהוא גבריאל, דהיינו כפורחת, בזמן שהיא
 פורחת דהיינו בזמן שמאירה ממטה למעלה.
 כי השמאל אינו יכול להאיר אלא ממטה
 למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ויפה
 אמר חנוך מטטרוין, וכך הוא.

(צא) תוה ר' אלעזר וכו': תמה ר' אלעזר
 ותמה ר' אבא. אמרו לו, מלאך קדוש שליח
 מלמעלה, הרי היין שלך, הוא שניצח בסוד
 רוח הקודש. באו כל החברים ונשקוהו. א"ר
 אלעזר ברוך הרחמן ששלחני כאן.
 (צב) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו
 הילד

הסולם

מאמר

נצה, היינו שהאהבה שלה עולה אל דודה,
 ז"א, ומתחלת לנגן ולהכנס באהבה. ואז,
 הבשילו אשכולותיה ענבים, שנשמאלו ונתבשלו
 אלו ענבים הרכים, ומלאים מאותו יין הטוב
 הישן, יין שיעקב זרק בו מים. (כנ"ל אות פ"ו).
 (פט) ועל דא מאן וכו': וע"כ מי שמברך
 ברכת המזון על היין, ומגיע אל על הארץ,
 צריך להטיל בו מים, משום שאין לו לברך
 רחם ה' על ישראל עמך רק אם יש מים תוך
 היין. כלומר כל עוד שהארת החכמה שבשמאל
 שהי' יין, אינה מעורבת עם חסדים שבימין
 שהי' מים, אין רחמים במלכות, אלא היא
 כולה דין בלי רחמים. ואם אינו מטיל בה
 מים, מי היה יכול לסבול את דינין של המלכות
 חה חיה לו לשר המשקים לבשר את יוסף,
 שהי' יסוד דז"א, משום שבו היה תלוי הדבר.
 כלומר, שהוא המשפיע הכל אל המלכות.

(צ) חנוך מטטרוין אמר וכו': חנוך מטטרוין
 אמר, שלשה שריגים, הם ודאי כנגד ג' אבות,
 שהם ג' קוין. דהיינו מיכאל אוריאל רפאל,
 שואל, הרי ארבעה מלאכים הם שלה מיכאל
 גבריאל אוריאל רפאל, ולמה אומר שלשה.

שאר מיכלא אבתרייהו אתמשך. ב והא אורייתא רווחת לון, ודילה אינון. אורייתא בעאת מנייכו, בבעו, ברחימו, ואמרה (ח) לכו לחמו בלחמי ושתו בייך מסכתי. והואיל ואורייתא זמינת לכו, והיא בעאת מנייכו מלה דא, אית לכו למעבד רעותא ג דילה. במטו מנייכו, הואיל ואיהי זמינא לכו, דתעבדון רעותה. אמרו הכי ד הוא ודאי. יתבו ואכלו וחדו בהדיה. כיון דאכלו אתעכבו על פתורא.

(צג) פתח איהו ואמר. (ס) ויאמר מואב אל זקני מדין וגו'. ה ויאמרו זקני מואב ואל זקני מדין לא כתיב, אלא ויאמר מואב. עולמין נטלו עיטא מסביא, וסביא אתמשכו אבתרייהו, ואינון יהבו לון עיטא. מאי עיטא יהבו לון. עיטא בישא נטלו לגרמייהו. אמרו לון, למואב, גדולא בישא גדלנא ביננא. ומנו. משה רביהון. על חד כומרא דהוה ביננא, דרבי ליה וגדיל ליה בביתיה, ויהב ליה ברתיא לאנתו. ולא עוד, אלא יהב ליה ממונא, ושדר ליה למצרים, לשיצאה כל ארעא. ואיהו, וכל ביתיה, אתמשכו אבתריה. אי ז להווא רביהון, ניכול לאעקרא מן עלמא, כל עמא דיליה יתעקרון מיד מעלמא. וכל עיטא בישא מההוא מלה דפעור, ממדין הוה.

(צד) ות"ח, דכלא הוה ממדין. וכל עיטא דלהון על משה הוה. ובעיטא דלהון, ח שכרו לבלעם. כיון דחמו דבלעם לא יכיל, נטלו עיטא אחרא בישא לגרמייהו, ואפקירו נשייהו ובנתייהו יתיר ממואב, דהא על נשי מדין כתיב, הן הנה היו לבני ישראל וגו'. וכלא ממדין הוה. נטלו * עיטא בהדי נשיאה

מסורת הזוהר

(ח) (משלי יט) ויצא קמו צ"ד. ט) געיל אות טז צ"ח. י) (במדבר לא) להלן אות שצה צ"ו, תצט צ"ג.

ב ל"ג הא. ג הוא. ד ל"ג הוא. ה מוסיף ויאמר מואב אל זקני מדין ויאמרו: ויאמר. ו מואב. ז מוסיף ליה להווא. ח שדרו.

חלופי גרסאות

הינוקא

מהו העצה שנתנו להם. הוא, שלקחו לעצמם עצה רעה. אמרו זקני מדין למואב, גידול רע גדלנו בינינו. ומי הוא. הוא משה רבם. כומר אחד שהיה בינינו, אימן אותו וגידל אותו בביתו. ונתן לו בתו לאשה. ולא עוד אלא שנתן לו כסף ושלח אותו למצרים להשמיד כל הארץ, והוא הכומר, וכל ביתו נמשכו אחריו. אם רבם ההוא, נוכל לעקור מן העולם, כל העם שלו יתעקר מיד מן העולם. וכל העצה הרעה בדבר פעור, היתה ממדין.

(צד) ות"ח דכלא הוה ממדין וכר: ובוא וראה, שהכל היה ממדין. וכל עצתם על משה היה, ובעצתם של מדין שכרו את בלעם. כיון שראו שבלעם אינו יכול. נטלו לעצמם עצה רעה אחרת והפקירו נשותיהם ובנותיהם יתיר ממואב, כי על נשי מדין כתוב, הן הנה היו לבני

מאמר

הסולם

הילד, חברים, לחם ויין, הם עיקר השלחן, כל שאר המאכלים הם נמשכים אחריהם. והרי התורה הרויחה אותם, לחם ויין, ושלה הם, והתורה מבקשת מכם בבקשה באהבה, ואמרה, לכו לחמו בלחמי, ושתו בייך מסכתי. וכיון שהתורה הזמינה אתכם, והיא מבקשת מכם דבר זה, יש לכם לעשות הרצון שלה. בבקשה מכם, כיון שהיא הזמינה אתכם, תעשו רצונה. אמרו כך הוא ודאי. ישבו ואכלו ושמחו עמו. אחר שאכלו, נתעכבו על השלחן. פתח הוא ואמר.

(צג) פתח איהו ואמר ויאמר מואב וגו': שואל, ויאמרו זקני מואב אל זקני מדין לא כתוב, אלא ויאמר מואב. היינו כי הצעירים של מואב לקחו עצה מזקנים של מדין, והזקנים נמשכו אחרי רצון הצעירים ונתנו להם עצה.

דלהון, ^ט דיפקיר ברתיא. דחשיבו לנטלא למשה ברשתיהון, בכמה זיני חרשין אעטרו לה, ^י דיתפס רישא דלהון. וקודשא בריך הוא ^כ משיב חכמים אחר. ^{צה} אינון חמן דרישא יתפס ברשתא דלהון, ולא ידעו, חמו ולא חמו. חמו רישא דעמא ^כ דנפיל בהדה, וכמה אלפין אוחרנין, וחשיבו דמשה הוה, אפקירו לה, ופקידו לה על משה, דלא תזדווגי ^ל. לאחרא, אלא ביה. אמרה לון, במה אנדע. אמרו ההוא דתחמי דכלא קיימי קמיה, ביה תזדווגי, ולא באחרא. כיון דאתא זמרי בן סלוא, קמו קמיה ^ט ארבעה ועשרים אלף, משבטא דשמעון, בגין דהוה נשיאה דלהון, והיא חשיבת דהוא משה, ואזדוגת ביה. כיון דחמו כל אינון שאר לדא, עבדו מה דעבדו, והוה מה דהוה.

^{צו} וכלא הוה ממדין, בכמה זינין, ובג"כ אתענשו מדין. וקב"ה אמר למשה, ^ל נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים. לך אתחזי, ולך יאות. למואב אנא ^נ שביק לון לבתר ^ט דיפקון תרין מרגלאן מנייהו, הא דוד בריה דישי, ^ע דאיהו ינקום נוקמין ^פ דמואב, ויסחי ^צ קדירה דמליא ^ק טנופא דפעור, הה"ד ^ח מואב סיר רחצי ודאי, ועד דאינון תרין מרגלאן לא נפקו, לא אתענשו, כיון דנפקו, אחא דוד ואסחי קדירה מטנופא דלהון. וכלהו אתענשו. מדין בימי משה. מואב בימי דוד.

^{צז} ת"ח, ^ר חייביא דמדין, עכ"ד לא שכיכו מכל בישין דלהון. ^ש לבתר

חלופי גרסאות

מסורת הוהר (ישעיה מד) בשלח יד צ"ע. ^ל (במדבר לא) ^ט ויפקיר ברתיא וחשיבו. ^י ל"ג דיתפס. ^כ ל"ג מן דנפיל עד וחשיבו. ^ל ל"ג לאחרא. ^ח מאה ועשרים; תשעה וחמשין. ^נ סליק. ^ט דתפקון. ^ע דא. ^פ מן מואב. ^צ ל"ג קדירה דמליא. ^ק מטנופא; ל"ג מן טנופא עד מטנופא. ^ר חייבא. ^ש מוסיף ותו לבתר. ^ש רנה צ"מ.

הינוקא

כ"ד אלף, את זה, עשו מה שעשו, והיה מה שהיה. ^{צו} וכלא הוה ממדין וכו': והכל היה ממדין בכמה אפנים. ומשום זה נענשה מדין, והקב"ה אמר למשה נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים. לך ראוי ולך נאה. למואב, אני עוזב אותם, עד שתצאנה שתי מרגליות מביניהם. הרי דוד בן ישי, שהוא ינקום הנקמות ממואב, וידחץ הקדרה המלאה טנופת של פעור. ז"ש מואב סיר רחצי. ודאי. וכל עוד שאלו ב' מרגליות לא יצאו מהם, לא נענשו. כיון שיצאו, בא דוד ורחץ הקדרה מטנופת שלהם. וכולם נענשו, מדין בימי משה. מואב בימי דוד.

^{צז} ת"ח חייביא דמדין וכו': בוא וראה רשעי מדין עם כל זה, לא שקטו מכל הרע שלהם

הסולם

לבני ישראל וגו'. והכל ממדין היה. לקחו עצה עם הנשיא שלהם שיפקיד בתו. כי חשבו לקחת את משה ברשתם. בכמה מיני כשפים העטירו אותה, כדי שתתפוס הראש של ישראל. והקב"ה משיב חכמים אחר.

^{צה} אינון חמן דרישא וכו': הם ראו, שהראש יתפס ברשת שלהם. ולא ידעו מי הוא, ראו ולא ראו. ראו ראש העם שיפול עמה, עם כזבי, וכמה אלפים אחרים, וחשבו שהוא משה. הפקירו אותה, את כזבי, וציוו אותה על משה. שלא תזדווג לאחד אלא לו. אמרה להם במה אדע. אמרו לה, אותו שתראי כי הכל עומדים מפניו, עמו תזדווגי ולא באחר. כיון שבא זמרי בן סלוא, עמדו לפניו כ"ד אלף משבט שמעון, משום שהיה הנשיא שלהם, והיא חשבה שהוא משה, ונזדווגה עמו. כיון שראו כל אלו,

דרין דחמו דמית יהושע, וכל אינון זקנים ה דאתחזו למעבד נס על ידיהו, אמרו, השתא שעתא קיימא לן. מה עבדו אתו לגבי עמלק, אמרו אית לכון לאדכרא, מה עבדו לכון בני ישראל, ומשה רביהון, ויהושע תלמידא דיליה, דשיצי א לכון מעלמא, השתא הוא עדנא דלית בהו מאן דאגין עלייהו, ואנן בהדייכו, דכתיב (ו) מדין ועמלק ובני קדם וגו', (ז) מפני מדין עשו להם בני ישראל את המנהרות וגו'. לא הוה בעלמא, מאן דיעביד בישא בכלא, ב כמדין. ואי תימא ג עמלק. בגין קנאת ברית דקריבו ד לגבי ברית. ועיד קני קב"ה קנאה עלמין, דלא יתנשי. אמרו ודאי הכי הוא, ה ולית הכא ו ספקא בעלמא.

(צח) פתח ואמר, (ט) ויאמר יי אלי אל תצר את מואב וגו'. ויאמר יי אלי, וכי עד השתא לא ידענא דעם משה הוה ממלל קב"ה, ולא עם אחרא, דכתיב ויאמר יי אלי. ז אלי למה. אלא למשה פקיד קב"ה, דלא לאבאשא למואב. אבל לאחרא לא, לדוד לא פקיד דא, ובג"כ אלי אל תצר את מואב, אפילו לתחום זעירא ה דלהון. דהא מנייהו יפוק מאן דיתן נוקמין לישראל, וינקום נוקמייהו, ואיהו דוד דאתא מרות המואביה.

(צט) ואל תתגר במ מלחמה, כל דא אתפקד למשה, הא לאחרא שרי. ואי תימא, ליהושע ולאינון זקנים דהוו דאריכו יומין בתריה שרי. לאו הכי. בגין דכלהו מבי דינא דמשה הוו, ומה דאתסר למשה, אתסר להו ועוד דלא נפקו

מסורת הוהר

(י) (שופטים ו). (ז) (שם). (ח) (דברים ב) לעיל ח דחזי. א לכל. ב כעמלק על ול"ג מן כמדין עד ברית. ג כעמלק. ד ל"ג לגבי ברית לגבי ברית לגבי עלאה ויקנא. ה ל"ג ולית הכא ספקא. ו נפקא. ז זכי עד השתא לא ידענא ול"ג אלי למה. ח ל"ג דלהון.

חלופי גרסאות

הינקה

הסולם

מאמר

ה' אלי אל תצר את מואב וגו' שואל ויאמר ה' אלי, וכי עד עתה לא ידענו שעם משה דיבר הקב"ה ולא עם אחר, שהיה צריך לכתוב ויאמר ה' אלי, אלי למה. וחשיב, אלא למשה צוה הקב"ה שלא לצר את מואב. אבל לאחרא לא צוה. לדוד לא צוה זה. ומשום זה כתוב, ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב. אפילו לגבול קטן שלהם, כי מהם יצא, מי שינקום נקמות לישראל וינקום גם נקמתם, ממואב, והוא רוד, הבא מרות המואביה.

(צט) ואל תתגר במ מלחמה: כל זה נצטוה למשה, אבל לאחרא מותר. ואם תאמר ליהושע, ולאלו הזקנים שהאריכו ימים אחריה, ג"כ מותר. אינו כן, משום שכולם מבית דינו של משה היו, ומה שנאסר למשה נאסר להם. ועוד שלא יצאו עדיין אלו מרגליות הטובות.

שלהם. לאחר דורות, שראו שיהושע מת, עט כל אלו הזקנים הראוים שיעשה נס על ידיהם, אמרו, עתה השעה עומרת לנו. מה עשו באו אל עמלק, אמרו להם, ראוי לכם לזכור, מה עשו לכם ישראל ומשה רבם, ויהושע תלמידו, שיכלה אתכם מן העולם. עתה היא העת, כי אין בהם מי שיגן עליהם. ואנו נלך אתכם. שכתוב, מדין ועמלק בני קדם וגו'. מפני מדין עשו להם בני ישראל את המנהרות וגו'. לא היה בעולם מי שיעשה רעה לישראל בכל, כמו מדין. ואם תאמר, עמלק, הוא משום קנאת ברית שהם קרבו אל הברית לפגום אותה. (כח"ש ויקהל אות ד'. וע"י מד"ר נשא פרק י"ג) ע"כ. קנא הקב"ה קנאת עולם שלא תשכח. אמרו, ודאי כך הוא ואין בזה ספק בעולם.

(צח) פתח ואמר ויאמר וגו': פו"א. ויאמר (דפרי דף ק"צ ע"א) 532

ס עדיין אינן מרגלאן טבאן, דהא ביומיהון דשופטים נפקא רות. וברתיה דעגלון מלכא דמואב הות. מית עגלון, דקטיל ליה אהוד. ומנו מלך אחרא, ודא ברתיה אשתארת, והות בבי כ אומנא, ובשדי מואב. כיון דאתא תמן אלימלך, נסבה לבריה.

(ק) וואי תימא דגיירה אלימלך תמן. לא. אלא כל אורחי ביתא, ומיכלא ומשתיא אוליפת. ח אימתי אתגיירת. לבתר כד אזלת בנעמי, כדין אמרת, (ג) עמך עמי ואלהיך אלהי. נעמה בבני עמון ביומי דדוד נפקא.
 (קא) כדין שראת רוח קודשא על דוד. איל, דוד, כד כל עלמא מדידנא, נ ואפילנא עדבין, ישראל חבל נחלתו ח הוו, דכירנא מה דעבדו ט מואב בחבל נחלתו. פ מה כתיב, (ז) וימדדם בחבל. בההוא חבל נחלת יי. כל אינון דהוו מההוא צ זרעא, ק ההוא חבל אחיד בהו.
 (קב) כתיב (ק) מלא החבל. ר מהו מלא החבל. אלא ההוא ש דכתיב, (ר) מלא כל הארץ כבודו. ת והוה אמר, דא הוא לאחייא, ודא הוא לקטלא. וההוא חבל אחיד באינון דאתחזון לקטלא. בג"כ אחיד בחבל, א ופשיט חבל, על ב מה דעבדו בההוא חבל נחלת יי.
 (קג) ג ומדין, גדעון שצי כל ההוא זרעא, דלא אשאיר מנייהו, מכל אינון

חלופי גרסאות

ט ל"ג עדיין. י ל"ג דשופטים. כ ל"ג אומנא. ל וכל ול"ג מן ואי עד אורחי. מ קודם דאתגיירת. נ ל"ג ואפילנא עדבין. ס הוה. ע בחבל נחלתו מואב. פ מוסיף מואב מה; מה דכתיב; ל"ג מן מה עד חבל. צ חבל. ק והוא. ר ל"ג מהו מלא החבל אלא. ש מוסיף דכתיב ביה. ת הוה. ז ל"ג ופשיט. ב ההוא [חבל] ול"ג מה דעבידו בההוא. ג וגדעון ול"ג ומדין; ומדין ול"ג גדעון.

מסורת הזהר

(פ) (רות א) ת"ז תל"א עה: ז"ח מז ט"ב שכ"ב
 עט ט"א ש"כ. צ (ש"ב ח). ק (שם). ר (ישעיה
 ו) בא סא צ"ת, להלן אות קו צ"א.

הינוקא

מה שעשו מואב לחבל נחלתו. מה כתוב. וימדדם בחבל, היינו באותו החבל נחלת ה', שהוא ישראל, כל אלו שהיו מאותו הזרע של המואבים שהרעו לישראל בימי משה, היה אותו החבל נאחו בהם.

(קב) כתיב מלא החבל וכי: כתוב, מלא החבל, מהו מלא החבל. אלא זהו שכתוב, מלא כל הארץ כבודו, שהיא המלכות, שהיתה אומרת זה הוא להחיות וזה הוא להרוג. וחבל ההוא נאחו באלו שהיו ראויים שיהרגו. משום זה אחז בחבל, ופשט את החבל, על מה שעשו לאותו חבל נחלת ה'.

(קג) ומדין, גדעון שצי וכי: ומדין, היה גדעון מכלה כל אותו הזרע, שלא השאיר מהם. מכל אלו שהרעו לישראל בעצה או בדבר אחר, ולכולם

הסולם

מאמר

כי בימי השופטים יצאה רות. ובת עגלון מלך מואב היתה. מת עגלון, שהרגו אהוד, ונתמנה מלך אחר, נשארה בת עגלון זו, והיתה בבית אומנת, ובשדי מואב. כיון שבא שמה אלימלך, לקחה לבנו.

(ק) וואי תימא דגיירה וכי: ואם תאמר שאלימלך גייר אותה שם. לא. אלא כל דרכי הבית, ואכילה ושתייה. למדה. ומתי נתגיירה. אח"כ, כשהלכה עם נעמי, אז אמרה עמך עמי ואלקיך אלקי. נעמה שיצאה מבני עמון, בימי דוד יצאה.

(קא) כדין שראת רוח וכי: אז שרה רוח הקודש על דוד. איל, רוח הקודש, שהיא מלכות, דוד, כשמדדתי כל העולם והפלתי גורלות, וישראל חבל נחלתו, היה, אני זוכר,

דאבאישו ד לישראל בעיטא, או במלה אחרא. ולכלהו דאבאישו לישראל, קב"ה נטיר לון דבבו, ונטל מנייהו נוקמין. אבל אי זמינן ה למיתי מנייהו טב לעלמא, (* אריך רוגזיה ו ואפיה עמהון, עד דיפיק ההוא טב לעלמא, ובתר כן נטיל נוקמא ודינא מנייהו. א"ר אלעזר, הכי הוא ודאי, ודא הוא ברירו דמלה. אמר ההוא ינוקא, מכאן ולהלאה, חברייא, אתקיננו מאני קרבא בידייכו, ואגחו קרבא. קד) פתח ר' אלעזר ואמר, (ו) ברכו יי מלאכיו גבורי כח וגוי. דוד מלכא זמין לברכא לקב"ה, זמין לחילי שמיא, דאינון ככביא ומזלי, ושאר חיילין, ושתף לנשמתא ז דיליה בהדייהו, לברכא לקב"ה. הה"ד, ברכו יי כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכי נפשי את יי חתים בנפשיה כל ברכאן.

קה) זמין למלאכי מרומא לברכא ליה, דכתיב ברכו יי מלאכיו וגוי, ועד לא אתו ישראל, מלאכי מרומא הוו עבדי ושלמי עשיה. כיון דאתו ישראל, וקימו על טורא דסיני, ואמרו ח) נעשה ונשמע, נטלי עשייה ממלאכי השרת, ט אתכלילו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (תהלים קג) הקסה"ז קסו צ"ד. ה) (שמות כד) שמות ה צ"ל. ד) ל"ג מן לישראל עד לישראל. ה) ל"ג למיתי. ו) ואפיק. ז) ל"ג דיליה. ח) ל"ג חתים. ט) ל"ג מן אתכלילו עד דישראל.

מאמר

הסולם

הינוקא

ולכולם שהרעו לישראל, הקב"ה נוטר להם שנאה, ולוקח מהם נקמות. אבל אם עתיד לצאת מהם טוב לעולם מאריך כעסו ואפו להם, עד שיצא אותו הטוב לעולם, ואחר כך לקח מהם נקמות וריץ. א"ר אלעזר, כך הוא ודאי, וזה הוא בירורו של הדבר. אמר אותו הילד, מכאן ולהלאה חברים, התקיננו בידיכם כלי מלחמה, וערכו מלחמה. קד) פתח ר' אלעזר וכו': פר"א ואמר, ברכו ה' מלאכיו גבורי כח וגוי. דוד המלך הזמין לברך את הקב"ה, הזמין לצבאות השמים, שהם ככבים ומזלות ושאר הצבאות, ושיתף את הנשמה שלו עמהם, לברך את הקב"ה. ז"ש, ברכו ה' כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכי נפשי את ה'. חתם בנפשו כל הברכות. קה) זמין למלאכי מרומא וכו': הזמין את מלאכי מרום, לברך לו, שכתוב, ברכו ה' מלאכיו וגוי. ומטרם שבאו ישראל, מלאכי מרום היו עושים ומשלימים את העשיה. כיון שבאו ישראל ועמדו על הר סיני, ואמרו נעשה ונשמע, לקחו העשיה ממלאכי השרת. נכללו בדברו, ומאז, היתה עשיה בארץ ישראל בלבדם, ומלאכים הקדושים בלבדם. וישראל גומרים ומשלימים העשיה. ועל כן, 534 (דפריי דף ק"צ ע"א *) דף ק"צ ע"ב)

גבורי כח עושי דברו היו בתחילה מטרם שבאו ישראל, ולאחר כך, שבאו ישראל, היו המלאכים רק לשמוע בקול דברו, אבל עושי דברו היו ישראל. אשרי הם ישראל שלקחו מהם העשיה, ונתקיימה בהם. כבר ידעת שכל העולמות אינם באים אלא לתקן המלכות. ונתקונה הראשון הוא עליתה והתערבותה בבינה. שלולא זה לא היתה דאוויה לקבל כל אור (כנ"ל ב"א דף ד' ד"ה וכבר) וכל המלכות מראשה עד סופה מעורבת עם כלים דבינה, אבל יש הפרש בין מחזה שלה ולמעלה, ששם עיקרם הם מכלים דבינה, לבין מחזה שלה ולמטה, ששם עיקרם הם מכלים של עצמה. וגודע, שהמלכות נקראת דבר ה', וכן היא נקראת עשיה. והבינה נקראת שמיעה. ולפי הנ"ל תבין, שמחזה ולמעלה ששם הכלים דבינה היא נקראת בבחינת לשמוע בקול דברו, דהיינו שמיעה שבמלכות, כי דברו, היא מלכות, ולשמוע, היא בינה. ומחזה ולמטה היא נקראת עושי דברו. דהיינו עשיה שבמלכות, כי דברו היא מלכות ועושי הוא עשיה. והנה המלאכים וישראל הם תולדות המלכות. שעליהם מוטל לתקן את שרשם, אלא שהמלאכים יוצאים מזוג דנשיקין דז"א ומלכות

בדברו. ומכדין, עשיה הות בארעא דישראל בלחודייהו, ומלאכין קדישין בלחודייהו. ישראל כ גמריין ושלמין עשייה. וע"ד גבורי כח עושי דברו בקדמיתא, ולבתר לשמוע. זכאין אינון ישראל, דנטלו עשייה מנייהו, ואתקיים בהו. (קו) אמר ההוא ינוקא, נטר גרמך ואצלח כ במאנך. וכי שבחא דא בלחודוי נטלו ישראל, ולא אחרא. אמר שבחא דא אשכחנא, ולא אחרא. אמר ההוא ינוקא, כ כיון דחרבא דילך לא אצלח. נ או אנת לא מנענעא ליה כדקא חזי, ס שבך חרבא למאן דאגח קרבא.

(קז) שבחא עלאה דלא אתמסר למלאכי עלאי ט בלחודייהו, אלא פ בהדי ישראל, מאן איהו. צ קדוש. ברכה אתמסר לון בלחודייהו, כמה דאתמסר לישראל. אבל פ קדוש, לא אתמסר לון בלחודייהו, אלא בהדי ישראל. דלא מקדשי קדושה,

חלומי גרסאות

ל"ג בלחודייהו. כ אמריין. ל ל"ג במאנך. ס מלהסא. נ אי. ס ל"ג שבך חרבא. ט בלחודי. פ לישראל ול"ג בהדי. צ קדושה, קדושה. ק קדושה.

הינוקא

מוטל לגמור את גמר התקון של מחזה ולמטה של המלכות. וע"ד, גבורי כח עושי דברו, הנאמר במלאכים זה היה בקדמיתא, מטרם שבאו ישראל. ולבתר, אחר שבאו ישראל, לשמוע. נשאר אל המלאכים רק לשמוע בקול דברו בלבד. ולא יותר, כי עושי דברו לקחו מהם ישראל.

(קו) אמר החווא ינוקא וכו': אמר אותו הילד, שמור עצמך והצלח בכליך. וכי שבח הזה בלבד לקחו ישראל, ולא שבח אחר. אמר לו, שבח הזה מצאתי, ולא אחר. אמר אותו הילד, כיון שהחרב שלך אינו מצליח א אתה אינו מנענע אותו כראוי, עזוב תחרב למי שהוא בעל מלחמה. פירוש חרב רומז על העסק של ב' מיני דינין דבינה ומלכות בסוד חרב פיפיות. (כנ"ל אות ס"ח) וכיון שר' אלעזר עסק בב' מיני דינים שבשמיעה ועשיה, ע"כ אמר לו הילד, כיון דחרבא דילך זכר. (קז) שבחא עלאה דלא זכר: שבח עליון שאינו נמסר למלאכים העליונים בלבד, אלא ביחד עם ישראל, מה הוא. הוא קדוש, ברכה נמסר להם בלבדם כמו שנמסר לישראל, אבל קדוש לא נמסר להם בלבדם אלא עם ישראל, כי אינם מקדשים קדושה אלא עם ישראל. ואם תאמר הרי כתוב, וקרא זה אל זה ואמר וגו'. ומשיב, מתי זה, הוא בזמן שישראל מקדשים למטה. ועד שישראל אינם מקדשים למטה, הם אינם אומרים קדושה. פירוש ג' קדוש, הי"ס ג' קוין, ונדפד שקו

הסולם

מאמר

ומלכות, שה"ס מחזה ולמעלה דמלכות, ששם הכלים הם בעיקר מבינה. ששם סוד השמיעה. ונשמות ישראל יוצאות מזווג דיסודות דז"א ומלכות, שה"ס מחזה ולמטה דמלכות ששם הכלים הם בעיקר ממלכות. ששם סוד העשיה. והנה מטרם שבאו ישראל, היה מוטל כל התקון של המלכות על המלאכים, שהיו צריכים להשלים התקון של מחזה ולמטה של המלכות. אע"פ ששורשם הוא מחזה ולמעלה בלבד, כי לא היה מי שיתקן את המחזה ולמטה. וז"ש, ועד לא אתנו ישראל, מלאכי מרומא הוו עבדי ושלמי עשייה, והיו המלאכים הן בבחינת לשמוע בקול דברו, שהיא מחזה ולמעלה של המלכות, והן בבחי' שהוא מחזה ולמטה של המלכות, כיון דאתו ישראל וקיימו וכו' נטלי עשייה ממלאכי השרת. שלקחו עליהם התקון של מחזה ולמטה דמלכות, ששם בחינת המלכות עצמה שנקדא עשייה. אתכלילו בדברו, שהוא כללות פרצוף המלכות, ונעשו בבחינת עושי דברו. דהיינו לתקן את המחזה ולמטה של המלכות ששם בחינת עושי דברו. ומכדין, עשייה, שהוא מחזה של המלכות הות בארעא דישראל בלחודייהו. שכל המקום הזה הוא חלקם של ישראל בלבד, משום ששם שורשם. ומלאכין קדישין בלחודייהו, דהיינו המקום שמחזה ולמעלה שהוא חלקם של המלאכים בלבד, ששם שורשם. כנ"ל. ישראל גמריין ושלמין עשייה. ועל ישראל

אלא בהדי ישראל. ואי תימא, והא כתיב (א) וקרא זה אל זה ואמר, אימתי בזמנא דישראל מקדשי לתתא. ועד דישראל לא מקדשי לתתא, אינון לא אמרי קדושה. (ח) בגין דקדושה מתלת עלמין סלקא, ולא מתרין, והיינו, וקרא זה, הא חד. אל זה, הא תרין. ואמר, הא תלתא. תלת עלמין, אינון לקבלייהו תלת קדושות. ובג"כ שבחא דישראל דנטלין קדושה לתתא ר בלחודייהו.

(ט) א"ר אלעזר, הכי הוא ש ודאי, ומלין אלין אוקימנא לון. ותו אוקימנא, דהא תלת קדושות אתמסרו לישראל לתתא. מן האי קרא, והתקדשתם והייתם

מסורת הזהר

(א) (ישעיה ו) לעיל אות קא צ"ר.

חלופי גרסאות

ר ל"ג בלחודייהו. ש ל"ג ודאי.

הסולם

מאמר

הינוקא

וראש. ועולם היצירה, הוא חגיגת וגוף. ועולם העשיה מתחיל מחוזה ולמטה דעולם היצירה. שה"ס חצי ת"ת ונהי"מ. ומקום המלאכים הם מחוזה ולמעלה בעיקר, דהיינו בבריאה ויצירה עד החוזה, אבל מחוזה ולמטה ששם עולם העשיה. אצ"פ שיש גם שם אופנים, מ"מ נאחזים בעיקר רק ישראל. והוא מאותו הטעם שבארנו לעיל, בדבור הסמוך. כי שורש המלאכים הוא מחוזה ולמעלה בכל המדרגות. ושורש נשמות ישראל הוא מחוזה ולמטה בכל המדרגות. וב' הראשונים ימין ושמאל הם תמיד בחינת מחוזה ולמעלה בכל המדרגות. וקו האמצעי הוא מבחינת מחוזה ולמטה בכל המדרגות (וע"י תרומה רע"ג ד"ה ונודע) זהו ערך כללי הנוהג בפרטות כל מדרגה ומדרגה. אבל מבחינת הפרט, יש ג' קוין מחוזה ולמעלה שהם חגיגת עד החוזה, וג' קוין מחוזה ולמטה שהם נהי"מ. אלא כשתחלק כל מדרגה לבחינת מחוזה ולמעלה, שהוא ג"ר דאותו מדרגה, ובחינת מחוזה ולמטה שהוא ו"ק דאותו מדרגה, יהיו ב' קוין עליונים ג"ר, וקו אמצעי ו"ק. והמלאכים מ"מ קוין עליונים, ונשמת ישראל מקו אמצעי. ולפי"ז אם נחשוב ג' עולמות בי"ע בדרך כלל, יהיו המלאכים מחוזה דיצירה ולמעלה וישראל מחוזה דיצירה ולמטה. ובדרך פרט, גם הבריאה נחלקת כן וגם העשיה נחלקת כן. שמחוזה ולמעלה דעשיה היא בחינת המלאכים ומחוזה ולמטה דעשיה, בחינת ישראל.

שקו אמצעי מיוחד ב' הקוין זה בזה בכח המסך דחידק, (כנ"ל לן י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) אמנם צריכים שישראל, יעלו מ"ן מבחינת מחוזה ולמטה דמלכות ששם שולט המסך הזה, ואם ישראל אינם מעלים מ"ן לעורר בו"א המסך הזה, אין ז"א יכול ליחד ב' הקוין זה בזה (כנ"ש שט) ולפיכך המלאכים שהם מבחינת מחוזה ולמעלה אינם יכולים לעורר המסך בו"א, ואין להם חלק אלא בב' קוין ימין ושמאל, וכדי שיתאחו גם בקו האמצעי הם צריכים להשתתף עם ישראל.

ח"ש, ברכה אתמסר לון בלחודייהו כמה דאתמסר לישראל, כי ברכה נמשכת מקו ימין, שהוא בחינת מחוזה ולמעלה, ואינם צריכים, לישראל, אבל קדוש לא אתמסר לון בלחודייהו וכו' כי אינם יכולים לעורר המסך דקו האמצעי הבא מבחינת מחוזה ולמטה, שאין להם חלק שם. ח"ש, ועד דישראל לא מקדשי לתתא, שמעוררים היחוד ע"י קו האמצעי, אינון לא אמרי קדושה, שהם אינם יכולים לעורר זה מעצמם. משום שאין להם שורש במחוזה ולמטה. כמ"ש לפנינו.

(ס) בגין דקדושה מתלת וכו': משום שקדושה עולה מג' עולמות, והיינו שה"ס ג' קוין, ולא משני עולמות, ולא סב' קוין, והיינו וקרא זה, הרי אחד, שהוא קו ימין, אל זה, הרי שנים, שהוא קו השמאל, ואמ"ר, הרי שלשה, שהוא קו האמצעי. ג' עולמות הם כנגד ג' קדושות, ומשום זה השבח של ישראל, משום שלוקחים קדושה שלמטה, שהוא קו האמצעי, בלבדם. כמ"ש בדיבור הסמוך.

(ט) א"ר אלעזר הכי וכו': א"ר כן הוא ודאי, ודברים אלו העמדתי אותם, ועוד העמדתי, כי ג' קדושות נמסרו לישראל למטה, מן כתוב הוה, והתקדשתם, חיייתם קדושים

פירוש. ג' עולמות בי"ע הם ביחד פרצוף אחד, שעולם הבריאה, הוא ג"ר, (דפרי דף ק"צ ע"ב) 536

קדושים, כי קדוש אני יי. והתקדשתם חד. והייתם קדושים תרין. כי קדוש אני יי, הא ה תלתא. הכא & אתמסר לון קדושה. איל יאות. ב והא לא אדכרת מרומחא, עד דנטלת ג ליה ד אנא מבתר כתפך, ושוי לך בידך. מכאן ולהלאה ה תדכר לרומחא, דאיהו בידך. תוב לאתר דשבקת.

קי) איר אלעזר, ו מלין דאנן בהו, בברכה אינון. ברכו, מאי ברכו. משיכו ז ברכאן, מאתר דכל ברכאן נפקין, עד ה דיתעבדון ברכה. בסגיאן משיכו דאתמשיך, ומגו סגיאן ט דמיין בההיא ברכה, מיד יפשוין מיין נוני סגיאין, לכמה זינין. וההוא משיכו מאי הוא. ה' משיכו. דנהורא דנהיר, מגו ההוא אספקלריאה דנהורא, דאתמשך מעילא לתתא.

קיא) האי למלאכי עלאי, דאינון בבי מרומא כ דאדרא עלאה, אתמר ברכו יי. אנן דיתבי לתתא, ל אמאי ברכו מ את יי. בגין דאנן צריכין לאמשכא עלן. להאי את, ובה נייעול לגבי מלכא, לאחזאה אנפוי. ועד אמר דוד, ב) אני בצדק אחזה פניך, ג אני בצדק ודאי. ובג"כ, שירותא דצלותא, ברכו את יי, לאמשכא

חלופי גרסאות

ת תלת ול"ג מן תלתא עד קדושה. א תלת ול"ג אתמסר לון. ב עבדת דלא. ג לה. ד ל"ג ח דיתעברקן. ט מיין. י נהרא. כ באדרא ול"ג

מסורת הוהר

(ב) (תהלים יז) נח צט צ"ב.

אנא. ה תדכרי. ו כמלין. ז ל"ג ברכאן מאתר. ח עלאה. ל אמרי. מ ל"ג את. נ ל"ג אני.

הינוקא

קי) א"י אלעזר מלין וכי: א"ר אלעזר הדברים שאנו בהם, הם בברכה. ברכו מהו ברכו, הוא המשכת הברכות מן המקום שכל הברכות יוצאות, דהיינו מבינה עד שנעשים בריכה, מרוב ההמשכה שנמשכה ופתוך ריבוי המים בבריכה ההיא, דהיינו מרוב השפע, מיד מרבים המים דגים רבים דהיינו מדרגות רבות, לכמה מינים. ומשיכה הוה מת היא, היא ה' שהיא המלכות, שהיא המשכת אור המאיר מתוך המראה המאיר, שהוא ז"א, הנמשך מלמעלה, מן הבינה, למטה, אל המלכות.

קיא) האי למלאכי עלאי וכי: זה הוא למלאכים העליונים, שהם במרום תהדר העליון, להם נאמר ברכו ח'. אנו היושבים למטה, למה אנו אומרים ברכו את ה', הוא משום שאנו צריכים להמשיך עלינו אותו את, שהיא המלכות, ובה נבא לפני המלך, ז"א, לראות פניו, וע"כ אמר דוד, אני בצדק אחזה פניך, אני בצדק, שהיא המלכות הנקראת צדק, ודאי, כלומר, ע"י הצדק שהיא המלכות אחזה פניך. ומשום זה תחילת התפלה היא ברכו

הסולם

מאמר

קדושים, כי קדוש אני ה'. והתקדשתם, אחד. והייתם קדושים שנים, כי קדוש אני ה', הרי שלשה. כאן נמסר לנו קדושה. אמר לו הילד, יפה הוא. אבל לא נזכרת מן הרומח עד שלקחתי אותו אני מאחורי כתפך ונתתי אותו בידך. מכאן ולהלאה תזכר את הרומח שהוא בידך. חזור למקום שעזבת. דהיינו לדרוש שהתחיל בו.

רומח פירושו הדיגין של הנוקבא בלבדם (כנ"ל באות ס"ח). ולפיכך הדרוש של קדושה, שישראל מעוררים בלבדם דיגין דמסך שמבחינת המלכות, נבחן לרומח, משא"כ הדרוש של ר' אלעזר, שדבר מעושי דברו שהיא דיגין דמלכות, ומלשמוע בקול דברו, שהוא דיגין דבינה, נחשב זה לחרב, שיש לו ב' פיות, בינה ומלכות (כנ"ל אות ס"ח) ולפיכך אמר הילד, לא אדכרתא מרומחא דהיינו מדרוש דקדושות, עד דנטלת ליה אנא וכי. כי הילד הזכירו, וכמו שלקח הרומח ששכחו ועזבו מאחוריו, ונתנו בידו, ח"ש מכאן ולהלאה תדכר לרומחא דאיהו בידך. דהיינו שישתמש עם דרוש הקדושות.

על רישן האי את. וכיון דאנן משכן להאי את עלנא, אית לן למימר צלותא, ולשבחא.

קיב) ובג"כ אסור לברכא לב"נ, עד לא יצלי ב"נ צלותיה, וימשיך עד רישיה להאי את. ואי יקדים ויברך לב"נ בקדמיתא, הא אמשיך להווא ב"נ במה על רישיה, באתר דהאי את.

קיג) ובגין כך, למלאכי עלאי כתיב ברכו ע יי. ואנן את פ יי לתוספת אמר ההוא ינוקא, ודאי ז הא ידענא דמאני קרבא דילך טבין אינון, ק אתדכר מנהון ולא תנשי לון, ודאי גבורה דבר נש דאגח קרבא * ברומחא וחרבא איהו. ו אבל מהו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. א"ר אלעזר הא אמרית. אמר ההוא ינוקא, הא ידענא דחילא דדרועא דילך אתחלש. השתא איהו עדנא, דלא לאמתנא, אלא לאלקאה בקירטא, אבנא ט בתר ת אבנא. כד"א ג בקלע ואבן. בבהילו דא בתר דא. חדי ר"א. וחדו ר' אבא א וחבריא.

קיד) פתח ההוא ינוקא ואמר, ד שחורה אני ונאווה בנות ירושלם וגו'. אל תראוני שאני שחרחרת וגו'. מלין אלין הא אוקמוה. אבל בשעתא ב דאיהי גו רחימו סגי לגבי רחימהא, מגו דחיקו ג רחימו, דלא יכלה למסבל, אזעירת גרמה בזעירו סגי, עד דלא אתחזיאת ד מנה, אלא זעירו דנקודה תדא, ה ומאי איהי יי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג) (שי"א יז). ד) (שיר א) ב"ב קלד צ"ו. ו) ואמשיך. ע) מוסיף את ה'. פ) ל"ג ה'. צ) ל"ג הא. ק) תדכר; אי תדכר. ר) ל"ג אבל. ש) בחד. ב) דא גו; דאיהי ול"ג גו. ג) דרחימו. ד) מוסיף את מינה. ה) ל"ג ומאי איהי יי.

מאמר

הסולם

הינוקא

אדם בעל מלחמה היא ברומח וחרב (כמ"ש באות ק"ט) אבל מהו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. א"ר אלעזר הרי כבר אמרתי פירושן (כנ"ל אות ק"ז) אמר, אותו הילד כבר ידעתי שכה הזרוע שלך נחלש. מחמת שאמר (באות קו) דא אשכחנא ולא אחרא. ושכח ג' קדושות. עתה הוא הזמן שלא להמתין אלא להכות בכף הקלע אבן אחר אבן, כמש"א בקלע ואבן, בחפזון, זו אחר זו. שמת ר"א ושמתו ר' אבא והחברים.

קיד) פתח ההוא ינוקא וכי: פתח אותו ילד ואמר, שחורה אני ונאווה בנות ירושלם וגו'. אל תראוני שאני שחרחרת וגו'. דברים אלו כבר העמידוהו. אבל בשעה שהמלכות היא באהבה גדולה אל אהובה, ז"א מתוך דחוק אהבתה שאינה יכולה לסבול הפירוד, המעיטה את עצמה במיעוט גדול, עד שלא נראה ממנה אלא קטנות דנקודה אחת

ברכו את ח', להמשיך על ראשינו, את הזו, שהיא המלכות ואחר שאנו משכנו את את הזו עלינו, יש לנו לומר התפלה ולשבח.

קיב) ובג"כ אסור לברכא וכי: ומשום זה אסור לברך לאדם, מטרם שאדם התפלל תפלתו, והמשיך על ראשו את הזה, שהיא המלכות, ואם הקדים וברך אדם מקודם, הרי ממשיך אותו האדם, כמו במה על ראשו, במקום את הזה שצריך להמשיך על ראשו. ולפיכך דומה כאלו עשהו במה. (ע"י ברכות ד')

קיג) ובגין כך למלאכי וכי: ומשום זה למלאכים עליונים כתוב, ברכו ה'. ואנו, את ה', לתוספת. שאנו צריכים להמשיך את המלכות מקודם. אמר אותו הילד, ודאי הרי ידעתי, שכלי מלחמה שלך טובים הם. תזכר מהם ואל תשכח אותם, ודאי גבורתו של

כדין אתכסיא מכל חילין ומשריין דילה. ואיהי אמרת שחורה אני, דלית באת דא חורא בגווייה, כשאר אתון. ודא שחורה אני, ולית לי אתר לאעלא לכוון תחות גדפאי. כאהלי קדר, תנינן, דא ו' י', דלית ז בה חוורו לגו. כיריעות שלמה, דא ח' ו'.

קטו) ובג"כ אל תראוני. לא תחמון בי כלל, דאנא נקודה זעירא. מה עבדין גברין תקיפין, ס חילין - דילה. כ שאגין כאריין תקיפין, כד"א, ה) הכפירים שואגים לטרף. ומגו ל קלין ושאגין תקיפין, דקא משאגין כאריין גוברין תקיפין ס דחילא, שמע רחימא לעילא, וידע דרחימתייה היא ברחימו נ כוותיה, ס מגו רחימוי ט עד דלא אתחזיאת פ מדיוקנא ושפירו דילה כלל.

קטז) וכדין, מגו קלין ושאגין דאינון גברי חילא דילה, נפיק דודה רחימאה מגו היכליה, בכמה מתנן, בכמה נבזבזן, ז בריחין ובוסמין ואתי לגבה, ואשכח לה ק שחורה זעירא, בלא דיוקנא ושפירו כלל, קריב לגבה, ד מחבק לה, ומנשיק לה, עד דאתערת זעיר זעיר מגו ריחין ובוסמין. ובחדוה דרחימאה דעמה, ואתבניאת, ואתעבידת בתקונהא, בדיוקנהא, בשפירו ש דילה, ה' כמלקדמין. קיז) ודא גבורי כת, ח עשו א לה, ואהדרו לה ב לדיוקנהא ושפירו דילה, דתוקפא וגבורתא דלהון גרימו דא. וע"ד כתיב, גבורי כח עושי דברו. עושי דברו ודאי, ג דמתקנין ליה להאי דבר, ומהדרין ליה לדיוקנא קדמאה. ד כיון דאתקנת

חלופי גרסאות

ו ר' ז' ו' ר'ן. ז לה; ליה. ח ז'. ט חילא. י דיליה.
כ ל"ג מן שאגין עד דחילא. ל ל"ג מן קלין
קלין ושאגין תקיפין דקא משאגין כאריין גוברין
ז ובריחין. ק ל"ג שחורה זעירא; כמתא.
ואהדרו לה. א ל"ג לה. ב לדיוקנא. ג מתקנין;
ד מוסיף ומכאן ולהלאה כיתן.

מסורת הזהר

ה) (תהלים קד) ויגש כג, צ"ג.

עד דחילא. ח חילא. נ במתא. ס גורס כאן, מגו
תקיפין. ט עד לא; דלא ולי"ג עד. פ דיוקנא.
ד ל"ג מחבק לה. ש דיליה. ח ל"ג עשו לה
ומתקנין ליה ולי"ג להאי דבר.

הינוקא

ומיעטה את עצמה מתוך אהבתו, עד שלא נראה מצורתה ויפיה כלום.
קטז) זכדין מגו קלין וכו'; ואז מתוך קולות ושאגות של אלו גבורי כח שלה, יוצא דודה אהובה, ז"א, מתוך היכלו, בכמה מתנות בכמה מנחות, בריחות ובכשמים ובא אצלה, ומוצא אותה שחורה וקטנה בלי צורה ויופי כלל. הוא קרב אליה, מחבקה ומנשקה עד שנתעוררת מעט מעט מתוך הריחות והבשמים, ומתוך השמחה של אהובה ז"א הנמצא עמה. היא נבנית ונעשית בתקונה בצורתה ביופי שלה, ונעשית ה' דהויה כמתחילה.
קיז) ודא גבורי כת וכו'; וזה עשו לה גבורי כח, שהחזירו אותה לצורתה ויפיה, והתוקף והגבורה שלהם גרמו את זה. וע"כ כתוב

הסולם

אחת, ומה היא. היא אות א'. או נתכסית מכל הצבאות והמחנות שלה. והיא אומרת, שחורה אני, שאין באות י' זו לבנונית בפנימיותה כבשאר אותיות. וזהו שאמרה, שחורה אני, ואין לי מקום להכניסכם תחת הכנפים שלי. כאהלי קדר, למדנה, שהם י' שאין לבנונית בתוכה. כיריעות שלמה, הן ז'.

קטו) ובג"כ אל תראוני ולא תראו בי כלל, כי אני נקודה קטנה. מה עושים הצבאות שלה הגבורים האמיצים, הם שואגים כאריות גבורים, כש"א הכפירים שואגים לטרף, ומתוך הקולות והשאגות שהם שואגים כאריות חזקים גבורי כח, שומע האוהב שלה למעלה, והוא יודע שאהובתו היא באהבה עמו כמוהו, (דפ"י דף קצ"א ע"א)

ואתעבדת בדיוקנהא שפירא כמלקדמין, כדין אינון, וכל שאר חילין, קיימין לשמוע, מה דאיהי אמרת, ואיהי קיימא כמלכא גו ה חיליה, ודא הוא עושי דברו ודאי.

ק(יח) כגוונא דא ו לתתא, בזמנא דחייבין בדרא, איהי אתכסיא ואזעירת גרמה, עד דלא אתחזיאת מכל דיוקנהא, בר ז נקודה חדא. וכד אתאן גבורי כת, וזכאי קשוט, כביכול, עושים להאי דבר. ואנהירת זעיר זעיר, ואתעבדת בדיוקנהא בשפירו דילה ה' כמלקדמין.

ק(יט) אתו חברייא ונשקוה, א"ר אלעזר, אלמלא יחזקאל נביאה אמר דא, תוהא הוי בעלמא, נטליה ר"א, ונשקיה כמלקדמין, אמר ההוא ינוקא אנא אברך. אמרו,

חלופי גרסאות

ה חילהא. ו דלתתא. ז כד ול"ג נקודה חדא. ח ל"ג ה'.

מאמר

הסולם

הינוקא

כל זה לעיל (ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו ע"ש).

ו"ש (באות ק"ד) בשעתא דאיהו וכי מגו דחיקו רחימו דלא יכלה למסבל, דהיינו מתוך גודל אהבתה אל ז"א, לקבל חסדים ממנו, עד שאינה יכולה לסבול את המצב, להיות בחכמה בלי חסדים, אזעירת גרמה וכי עד דלא אתחזיאת מינה אלא זעירו דנקודה חדא וכי דהיינו לנקודה תחת היסוד, שהוא הכתר שלה וכל ט"ס תחתונות שלה נעלמות. ו"ש (באות קט"ז) וכדין כותוך קלין ושאיגין וכי שע"י העלאת מ"ן של הצדיקים היא חוזרת ונבנית, ובאה למצב ה"ב, שהוא זווג פב"פ עם ז"א.

אפן ב) הוא, שהיא מתמעטת עד לנקודה, מחמת החטאים של התחתונים, ו"ש (באות ק"ח) בזמנין דחייבין בדרא איהי אתכסיא וכי, וגם כאן חוזרת ונבנית ע"י צדיקי אמת היכולים להגן על דורם, ו"ש וכד אתאן גבורי כת וכי, ויש הפרש גדול בין ב' אפנים האלו, כי באפן א) שנתמעטה לנקודה מרצונה עצמה לזווג פב"פ דז"א, הנה אז ט"ס תחתונות שנעלמו ממנה אינן נופלות ח"ו לקליפות אלא חוזרין לשרשן לז"א. משא"כ באופן ב) שנתמעטה מחמת חטאי תחתונים, נמצאים ט"ס תחתונות שלה נופלות לקליפות, ואי אפשר לחזור ולבנותה עד שמוציאים הט"ס שלה מן הקליפות.

ק(יט) אתו חברייא ונשקוה וכי: באו החברים ונשקוהו. אמר ר' אלעזר, אם יחזקאל הנביא היה אומר דבר זה, היה זה פליאה

כתוב, גבורי כת עושי דברו, שהם עושי דברו ודאי, כי מתקנים את דבר הוזה, שהיא המלכות הנקראת דבר, ומחזירים אותה לצורתה הראשונה. כיון שנתקנה ונעשית בצורה יפה כמקודם, אז הם וכל שאר הצבאות עומדים לשמוע מה שהיא אומרת, דהיינו, לשמוע בקול דברו. והיא עומדת, כמלך תוך צבאותיו, וזה הוא עושה דברו ודאי, שהם עושים את המלכות.

ק(יח) כגוונא דא לתתא וכי: כעין זה למטה, בזמן שיש רשעים בדור, היא המלכות, פתכסית וממעטת את עצמה, עד שלא נדאית מכל צורתה רק נקודה אחת, וכשבאים גבורי כת, וצדיקי אמת, כביכול, הם עושים את דבר הוזה, שהוא המלכות הנקראת דבר, ומאירה מעט מעט, וחוזרת לצורתה ויפיה ונעשית ח' דהויה כבתחילה.

ביאור המאמר. יש ב' אפנים שהמלכות חוזרת ומתמעטת עד לנקודה תחת החוזה, שה"ס נקודת הכתר שלה, וט"ס תחתונות שלה נעלמות. אפן א) הוא בסדר אצילותה ובנינה, כי יש ב' מצבים במלכות בבנינה. מצב א' הוא בסוד ב' מאורות הגדולים, שאז נמצאת המלכות בחכמה בלי חסדים, והיא משתוקקת מאוד לזווג פב"פ עם ז"א שישפיע לה חסדים, ומחמת זה אינה יכולה לסבול מצב הוזה, והיא ממעטת עצמה עד לנקודה תחת החוזה, מבחינת הכלים דז"א, ועד לנקודה תחת היסוד מבחינת האורות דז"א. כי יש ערך הפכי בין כלים לאורות כנודע, ואחר שחוזרת למיעוט הוזה אז התחתונים מעלים מ"ן והיא עולית לאר"א ונבנית מחדש. כמ"ש (דפו"י דף קצ"א ע"א)

את בריך, ולך יאות לברכא. אמר כמה אתון קדישין, כמה ברכות זמינין לכו, מאימא קדישא, בגין דלא מנעתון לי לברכא.

קכ) פתח ואמר, (1) מונע בר יקבוהו לאם וברכות לראש משביר. האי 6 קרא כמשמעו. אבל תנינן, כל בר נש חייב בברכת המזון. ואי לא ידע, אתתיה, או בנוי, מברכין ליה. ותבא מארה לההוא גברא, דלא ידע לברכא, עד דיצטריך לאתתיה ולבנוי דיברכון ליה.

קכא) ואי הוא ידע, אצטריך לחנכא לבריה, ולמהב ליה כסא לברכא. ומאן דמנע ליה, 7 דלא יתחנך, יקבוהו לאום. מונע בר דלא לברכא לקביה, ולא יתחנך במצות. יקבוהו לאם, יקבוהו מבעי ליה, או יקבוהו לאומים, דהא לאם חד הוא, כד"א (2) ולאם מלאם יאמץ, מאי יקבוהו לאם. אלא לאם כתיב, לאימא קדישא. יקבוהו להאי בר נש, דמנע לההוא בר מלברכא לקביה.

קכב) אנא ברא יחידא הוינא לאמי, הבו לי כסא ואברך למלכא קדישא, דיהב בביתא דאמי, גוברין דחילא, דמלילנא קמיהו מלין תקיפין, וזכינא לון. ובג"כ אנא אברך. וקודם דא 7 אתישב קרא על תקוניה, הא * דשרינן ביה. קכג) מונע בר יקבוהו לאם, מאן דאמנע בר כמה דאתמר, יקבוהו לאם. כד"א, (3) ויקוב בן האשה הישראלית את השם. אוף הכא יקבוהו, ויפרשון ליה

חלופי גרסאות

ט מוסיף קרא באורייתא. י ל"ג מן ותבא עד סוף האות. כ ל"ג מן דלא עד לברכא. ל אתיישר.

מסורת הזהר

(1) (משלי יא.) (2) (בראשית כה) תולדות כח צ"ב ח"ג שד. ז"ח נד ט"ב שי"ח. ח) (ויקרא כד) ב"א שמב צ"ה.

הינחא

יחיד, או יקבוהו לאומים. כי לאם, הוא אומא אחת. דהיינו לשון יחיד, כמ"ש ולאם מלאם יאמץ, מה יקבוהו לאם. ומשיב, אלא לאם כתוב, שפירושו להאם הקדושה, שהיא מלכות. יקבוהו לאותו האדם, שמנע את הבן מלברך את הקביה. דהיינו שיהיה מקולל למלכות, שלא תשפיע לו ברכות.

קכב) אנא ברא יחידא וכר: אני בן יחיד לאמי, תנו לי כוס ואברך אל המלך הקדוש, שנתן בבית אמי גבורי כח. שדברתי לפניהם דברים קשים ונצחתי אותם. ומשום זה אני אברך. ומקודם לזה, איישוב המקרא על היכנו, מקרא זה שהתחלנו בו.

קכג) מונע בר יקבוהו לאם: היינו מי שמונע הבן שלו מלברך, כמו שלמדנו, יקבוהו לאם, הוא כש"א, ויקוב בן האשה הישראלית את השם. אשר ויקוב פירושו, מפרש, אף כאן יקבוהו, ויפרשו אותו לאם, דהיינו שיפרשו חטאיו לאמא קדישא שהיא המלכות, וברכת לראש

הסולם

מאמר

פליאה בעולם. לקחו ר' אלעזר ונשקו כבתחילה. אמר אותו הילד, אני אברך. אמרו, ברך אתה ולך נאה לברך. אמר כמה אתם קדושים, כמה ברכות עתידות לכם, מאמא הקדושה, שהיא בינה, משום שלא מנעתם אותי לברך.

קכ) פתח ואמר מונע וכר: פו"א, מונע בר יקבוהו לאם וברכות לראש משביר. מקרא זה כפשוטו. אבל למדנו, כל אדם חייב בברכת המזון, ואם אינו יודע, אשתו או בניו מברכים בשבילו. ותבא מארה לאותו אדם שאינו יודע לברך עד שהוא צריך לאשתו ולבניו שיברכו בשבילו.

קכא) ואי הוא ידע וכר: ואם הוא יודע, הוא צריך לחנך את בנו, ולתת לו כוס שיברך. ומי שמונע אותו שלא יתחנך, יקבוהו לאם. מונע בר, פירושו שמונע הבן שלא לברך להקביה ולא יתחנך במצות, יקבוהו לאם, שואג, יקבוהו היה צריך לומר דהיינו לשון

לאם, יפרשו חטאוי לאמא קדישא. וברכה לראש משביר, לההוא ביג דיחנך בריה לברכא לקב"ה, ולחנכא ליה בפקודי אורייתא.

קכד) ורזא דמלה, כתיב ברזא דלעילא, (ט) מה שמו ומה שם בנו כי תדע. ההוא שם ידיעא, יי צבאות שמו. שם בנו. ישראל שמו. דכתיב (י) בני בכרי ישראל. והא ישראל, כל מפתחון דמהימנותא ביה תליין. ואיהו משתבח ואמר, (כ) יי אמר אלי בני אתה. והכי הוא ודאי, דהא אבא ואמא (ט) עטרו ליה, ובריכו ליה בכמה ברכאן, ואמרו ופקידו לכלא, (ז) נשקו בר, נשקו ידא להאי בר. כביכול, שלטנו יהב ליה על כלא, דכלא יפלחון ליה. פן יאנף, בגין דאעטרו ליה בדינא ורחמי. מאן דזכי לדינא לדינא, מאן דזכי לרחמי לרחמי.

קכה) כל ברכאן דלעילא ותתא להאי בר סלקין ומתעטרין. ומאן דמנע ברכאן מהאי בר, יפרשון חטאוי קמי (ט) מלכא קדישא, לאם ממש. וברכה לראש משביר, מאן דמברך ואזמין (ט) בכסא דברכה למאן דאצטריך (ט) ליה, (ז) בהאי אתבר סטרא אחרא ואתכפיא בתבירו. ואסתלק סטר קדושה. ודא הוא דכתיב, וברכה לראש משביר. כמה דאיהו (ק) מסלק ומברך לקב"ה, ועביד לסטר אחרא (י) דיתבר, הכי קב"ה משיך עליה ברכאן מלעילא, וההוא דאקרי ברכה, שריא על רישיה. (קכו) מכאן ולהלאה חברייא, הבו ונברך. יהבו ליה כסא (ט) דברכה, וברך.

מסורת הזהר

ח אעטרו. ו דרחמי. ט אימא. ו כסא. פ ליג ליה. צ האיו ליג בהאי. ק מסתלק; מסלק הליג ומברך, מברך וליג מסלק. ר דאתבר. ש ליג דברכה.

מסורת הזהר

יבא סח צ"א. י' (שמות ד) לך קמד צ"ד. (תהלים ב) משפטים כד צ"ד. (ז) (שם) בהשמטות ח"א רסו. ח"ג שצ. תק"ח ק ט"ג ש"ג.

הינוקא

כביכול, נתן לו ממשלה על הכל, שהכל יעבדו אותו, פן יאנף, משום שאו"א העטירו אותו, את ז"א, בדין ורחמים, מי שזוכה לדין, הוא לדין. מי שזוכה לרחמים, הוא לרחמים. קכה) כל ברכאן דלעילא וכו': כל הברכות שלמעלה ושל מטה, עולות לבן הזה, ז"א, ומתעטרות. ומי שמונע ברכות מבן הזה, יפרשו חטאיו לפני המלך הקדוש, דהיינו לאם ממש, שהיא בינה. ועיז נאמר מונע בר יקבדו לאם. וברכה לראש משביר, דהא מי שמברך ומזמין בכוס של ברכה את מי שצריך, דחיינו את הקב"ה, בזה נשבר הסטרא אחרא ובשבירתה נכנעת, וצר הקדושה מתעלה. חיש וברכה לראש משביר. כמו שהוא מעלה ומברך את הקב"ה, ועושה לסטרא אחרא שתשביר, כך הקב"ה מושך עליו ברכות מלמעלה, ואותה הנקראת ברכה, שהיא המלכות, שורת על ראשו.

קכו) מכאן ולהלאה חברייא וכו': מכאן ולהלאה חברים, תנו ונברך. נתנו לו כוס של ברכה

מאמר

לראש משביר, היינו לאותו אדם שיחנך בנו לברך אל הקב"ה ולחנך אותו במצוות התורה.

קכד) ורזא דמלה כתיב וכו': וסוד הדבר, כתוב בסוד שלמעלה, מה שמו ומה שם בנו כי תדע, שם ההוא ידוע, ה' צבאות שמו, שהוא בינה, שכל הצבאות שלה הם, שם בנו היינו ישראל שמו, שהוא ז"א הנקרא ישראל, שכתוב, בני בכרי ישראל, והרי ישראל כל המפתחות של האמונה, דהיינו כל המדרגות של המלכות הנקראת אמונה, (כנ"ל ויקרא אות רע"ג) תלויות בו בז"א שנקרא ישראל, והוא משתבח ואומר ה' אמר אלי בני אתה, אשר הויה שהוא בינה, אמר לז"א בני אתה, וכך הוא ודאי, כי אבא ואמא, דהיינו ימין ושמאל דבינה הנקראים ישראל סבא ותבונה וגם אבא ואמא, העטירו אותו, את ז"א, וברכו אותו בכמה ברכות, כי כל המוחין דז"א, מיטעוורת הם, ואמרו וציוו לכל, נשקו בר, דהיינו נשקו יד לבן הזה, שהוא ז"א, שפירושו,

וחברייה כלהו הוי בחדוה, דהא מיומא דהלולא דר' אלעזר, לא חזו חברייה, כהווא יומא דיתבו תמן. אקדימו ובריכו ליה בחדוה ברעו דלבא. אמר ההוא ינוקא, לית לכו לאתפרשא, אלא מגו מלי אורייתא, והכי תנינן.

קכז) פתח ואמר (n) וי' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן וגו'. וי', זקיף טעמא לעילא, אמאי. אלא, ר'הוא שעתא כמה יאות ושפירו הות להאי כלה, דאתכפיאת עד השתא בגלותא, והשתא אזלת בזקיפו דרישא באכלוסהא בחדוה.

קכח) א בוי' זקיף טעמא לעילא, הולך לפניהם יומם. עד הכא לא ידע, אי האי כלה ב אזלה לקמייהו, אי לא, ג דהא טעמא אפסיק ד ביהויה, אלא איהי הות תמן, אבל מאן דאזיל קמייהו, סבא עלאה, מאריה דביתא, ההוא ה דאומי ליה קביה. ומנו. אברהם. דכתיב, (י) יומם יצוה יי חסדו. וכתיב (ס) אם לא בריתי יומם ולילה. יומא דכל יומין כלילן ביה. יומא דשאר יומין, איהו שאר כל יומין ודאי. ועל דא אקרי יומם, ו ולא יום. ובג"כ הולך לפניהם יומם, הוא ז אזיל ביממא, וכלה אזלת בליליא, דכתיב ולילה בעמוד אש להאיר להם, דא כלה, כל חד כדקחזי ליה. ואתון חברייה, יומם ולילה יהא קמיכון, בכל שעתא. נשקוהו, וברכוהו כמלקדמין, ח ואזלו.

חלופי גרסאות

ת אתכפיאת; דהות אתכפיאת. א בודאי. ב אזלת קמייהו. ג דטעמא ולי"ג דהא. ד בודאי. ה דאומין. ו ל"ג ולא יום. ז מוסיף הוה אזיל. ח ל"ג ואזלו.

מסורת הוזהר

(n) (שמות יג) בשלח צ"ע. (נ) (תהלים מב) שמות קג צ"ג. (ס) (ירמיה לג) ב"א קצג צ"ג.

הינוקא

בין והוייה, שהוא מלכות, ובין הולך לפנייה יומם. ומשיב, אלא היא, המלכות, הרמוזה בהשם זהויה, היתה שם, אבל מי שהולך לפנייהם הוא זקן הבית, בעל הבית, אותו שנשבע לו הקביה, ומי הוא, הוא אברהם, דהיינו חסד דז"א, שכתוב, יומם יצוה ה' חסדו, וכן אם לא בריתי יומם ולילה, אשר החסד נקרא יומם, משום שהוא יום שכל הימים, דהיינו כל הספירות של ז"א, כלולות בו בחסד, יום של שאר הימים, והוא שאר כל הימים ודאי, וע"כ נקרא יומם, ולא יום, ומשום זה כתוב, והוייה הולך לפנייהם יומם, הוא החסד דז"א, הולך ביום, והכלה, הרמוזה בוהוייה, הולכת בלילה, שכתוב, ולילה בעמוד אש להאיר להם, זו היא הכלה, שהיא המלכות, כל אחד כראוי לו, כי ז"א הוא ממשלת היום, והמלכות היא לממשלת הלילה, ואתם החברים, יומם ולילה יהיו לפניכם, ובכל שעה נשקוהו וברכוהו כמקודם לכן. והלכו.

אתו

הסולם

מאמר

ברכה, ובדרך. וכל החברים היו בשמחה אשר מיום הלולא של ר' אלעזר לא שמחו החברים כאותו יום שישבו שם. הקדימו וברכו אותו בשמחה ברצון הלב. אמר אותו הילד אין לכם להפרד אלא מתוך דברי תורה, וכך למדנו.

קכז) פתח ואמר, וה' וכו'. פריא, והוייה הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. והוייה, שרומז על המלכות, זקיף עליו טעם מלמעלה, דהיינו שכתוב עליו פזר, שהוא עומד זקיף, למה, ומשיב, אלא באותה שעה, כמה נאה ויפה היתה לכלה הזו, שהיא המלכות, שהיתה נכנסת עד עתה בגלות, ועתה היא הולכת בנקיפת ראש בתוך ההמון שלה בשמחה.

קכח) בוהוייה זקיף טעמא וכו': בוהוייה זקיף טעם למעלה, ואח"כ כתוב, הולך לפנייהם יומם, ועד כאן לא ידוע, אם כלה הזו, שהיא המלכות הרמוזה בהשם והוייה, חולכת לפנייהם אם לא, שהרי הטעם מפסיק בוהוייה, כי נגון הפזר שעל והוייה, מפסיק (דפריי דף קצ"א ע"ב) 543

קכט) אתו לגבי רבי שמעון, וסחו ליה עובדא. תוה, אמר כמה יאות הוא. אבל לא סליק בשמא. אעא דקיק, כד סליק נהוריה, סליק לפום שעתא, ומיד כבה ואשתקע. ותו הא אמינא נהורא דא ממה הוי.

קל) פתח ואמר, (ט) גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך. כד בר נש איהו גבור בארץ, גבור באורייתא, גבור ביצריה, גבור בארץ ודאי. סליק נהוריה, ואתמשך ביה משיכו סגי, כדין דור ישרים יברך, יברך כתיב.

קלא) אמר רבי אבא, והא חמינין ינוקי דאמרין מלין עלאין, וקיימין לבתר רישין דעלמא. א"ל, ינוקא דאמר מלה חדא, או תרין, לפום שעתא, בלא כוונה דלהון, מובטח ט בר נש בדא, דיזכי למילף אורייתא בישראל. אבל דא, דנהורא דיליה קיימא על קיומיה בדעתא שלים, לאו הכי. ותו, דהא קביה ותיאובתיה דיליה, לארחא בתפוחא דא, * זכאה חולקיה.

קלב) זכאין אתון צדיקיא, דכתיב בכו, (ט) ויספה פליטת בית יהודה הנשארת שרש למטה ועשה פרי למעלה. שרש למטה, כגון אבוי, דאסתלק מעלמא, ואיהו שרש למטה, במתיבתא דרקיעא. ועשה פרי למעלה, במתיבתא עלאה. כמה טבא שרשא ואיבא. ואי לאו דלא אהא מקטרגא לקביה, הואיל ותיאובתיה כ לארחא ביה, לא הוה מאן דייכול לשלטאה ביה. אבל יהא רעוא, דאמיה לא תחמי צערא עליה, וכן הוה. ג

מסורת הזהר

(ט) (תהלים קיב) תרומה טו צ"י. (ט) (מ"ב יט).

חלופי גרסאות

ט ל"ג ב"ג. י דאתן כתיב. כ בארחא. ל מוסף זכאה חולקהן דצדיקיא דבגין דמקיימין ברית זוכין ארעא דלעילא דכתיב ועמד כלם צדיקים ; בדפריי כתבו בנא"י כתוב שעד כאן סיום קפ"ו. (דפריי) בהערה.

קדישא זוכין לבריינן קדישן מעליין דבגיניהון לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר פרשת אלה הדברים ועי' בדרך

מאמר

הסולם

הינוקא

קכט) אתו לגבי ר"ש וכו' : באו לפני ר' שמעון וספרו לו המעשה. תמה. אמר כמה יפה הוא, אבל לא יעלה בשם. עץ דק כשיעלה אורו עולה לפי שעה, ומיד מתכבה ונשקע. ועוד כבר אמרתי, ממה היה אור הזה. (כנ"ל אות נ"ט) שהוא בן רב המנונא.

בלי כונה שלהם, אדם מובטח בזה שיזכה ללמוד תורה בישראל. אבל ילד הזה שהאור שלו עומד על קיומו בדעת שלם, אינו כך. ועוד שהקביה, תשוקתו היא, להריח בתפוח הזה, ולפיכך הוא מוכרח שיסתלק. אשרי חלקו. קלב) זכאין אתון צדיקיא וכו' : אשרי אתם הצדיקים, שכתוב בכם, ויספה פליטת בית יהודה הנשארת שרש למטה ועשה פרי למעלה. שורש למטה הוא כמו אביו, רב המנונא, שנסתלק מן העולם, והוא שרש למטה במתיבתא דרקיע. שהוא ישיבת מטטרוון, ועשה פרי למעלה, במתיבתא עלאה, שהוא ישיבה דקביה. כמה טוב הוא השורש והפרי. ואם לא הייתי בזה מצר להקביה, כיון שרוצה להריח בו, הייתי עושה שלא יוכל מי לשלוט עליו. דהיתו שיאריך ימיו. אבל יהי רצון שאמו לא תראת צער עליו. וכן היה. שנפטר.

קל) פתח ואמר גבור וגר : פתח ואמר, גבור בארץ, יהיה זרעו. דור ישרים יבורך. כשאדם הוא גבור בארץ, גבור בתורה, גבור על יצר הרע שלו, הוא גבור בארץ ודאי, שאורו עולה ונמשך בו המשכה מרובה, או דור ישרים יבורך, יברך כתוב. אמר זה על רב המנונא, שבשביל שהיה גבור בארץ, ע"כ דור ישרים יברך שזכה לבן כמותו.

קלא) א"ר אבא והא וכו' : אר"א הרי אנו רואים ילדים שאומרים דברים עליונים והם נמצאים אח"כ ראשי העולם. אמר להם, ילדים שאומרים דבר אחד או שנים לפי שעה

קלג) וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור וגו'. ה הכא אית עשרין ותמניא תיבין, לקבל כ"ח דרגין דחרשי קוסמין דצפור. ואית לאסתכלא, מאן נ דבעא למללא ביה בבלעם, ולאתחברא בהדיה, אמאי שדר ליה מיד, עד ט לא ייתי לגביה, מלין בפירושא, דקאמר הנה עם יצא ממצרים ועתה לכה ארה לי, הוה ליה לאתחברא בהדיה בקדמיתא, ולפייסא ולשוחדא ליה, ולבתר לאודעא ליה מלוי.

קלד) אלא אמר רבי יוסי, מהכא ט אשתמודע דהא ידע בלק רעותיה דההוא רשע, פ דבעא לאתיקרא תדיר במלין רברבין, ולית ליה תיאובתא, אלא כד עביד בישין.

קלה) בלק קסם קסמין ועביד חרשין ואתקין צפרא. וידע דדרגין דמשה צ עלאין ויקירין, וחרש בחרשוי וקסם בקסמוי, וידע דדרגין דבלעם הוה לקבלייהו, מיד וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור.

קלו) פתורה: שמא דאתרא הוה. כד"א, ק) מפתור ארם נהרים לקללך. אמאי אקרי הכי. בגין דכתיב, ה) העורכים לגד שלחן. ופתורא הוה ק מסדר תמן כל יומא. דהכי הוא ו תקונא דסטרין בישין, מסדרין קמיהו פתורא במיכלא ובמשתייא, ועבדין חרשין, ומקטרין לקמי פתורא, ומתכנשין תמן כל רוחין מסאבין, ואודעין לון מה דאינון בעאן. וכל חרשין וקוסמין ט דעלמא על ההוא

חלופי גרסאות

ח מוסיף הנה עם יצא ממצרים וגו' חכא. נ בעי: בעא; דבעי. ט דייתי ול"ג לא. ט ל"ג אשתמודע. פ ל"ג דבעא. צ דרגין. ק מתסדרא. ר חדאי. ש ל"ג דעלמא.

מסורת הנהר

צ) שמות צה צ"ג ז"ח נד ט"ד שכ"ג שמ"ג. ק) (דברים כג) ז"ח עח ט"ב שלי"א. ר) (ישעיהו סח).

הסולם

מאמר

וישלח מלאכים אל בלעם קלה) בלק קסם קסמין וכו': בלק קסם קסמים ועשה כשפים והתקין צפור (כנ"ל אות ה') וידע שמדרגותיו של משה הן עליונות ויקרות, וכשף בכשפיו, וקסם בקסמיו, וידע שמדרגות בלעם הן כנגדם, כנגד מדרגות משה, מיד, וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור.

קלו) פתורה שמא דאתרא וכו': פתורה, הוא שם מקום. כש"א מפתור ארם נהרים לקללך. למה נקרא כך. הוא משום שכתוב, העורכים לגד שלחן, ושלחן היה עורך שם כל יום, כי כך הוא התקון של צדדים הרעים, עורכים לפניהם שלחן במאכל ומשתה, ועושים כשפים, ומקטרים לפני השלחן, ואז מתאספים שם כל רוחות הטומאה ומודיעים להם מה שהם רוצים, וכל הכשפים והקסמים שבעולם על שלחן ההוא היה, ומשום זה נקרא שם המקום

קלג) וישלח מלאכים אל בלעם וגו': כאן יש כ"ח תיבות, כנגד כ"ח מדרגות של מכשפים וקוסמים עם צפור. ויש להסתכל, מי שרוצה לדבר עם בלעם ולתחבר עמו, למה שלח לו מיד, מטרם שבא אליו, דברים מפורשים, שאמר, הנה עם יצא ממצרים, ועתה לכה ארה לי, היה לו מתחילה להתחבר עמו, ולפייסו ולשחד אותו, ואח"כ יודיע לו דבריו.

קלד) אלא אמר ר' יוסי וכו': ומשיב, אלא אמר ר"י, מכאן ניכר, שידע בלק רצונו של אותו רשע, שהוא רוצה תמיד להתכבד בדברים גדולים ואין לו תשוקה אלא לעשות רעות. וע"כ היה משבחן כאלו כל ההנהגה בידו ולמי שרוצה מברך או מקלל ומתקיים. גם הודיע לו שרצונו שיקלל את ישראל, משום שידע שכל מאויו רק להרע ולהזיק.

פתורא הו, ובג"כ אקרי שמא דאתרא ההוא פתורא. דהכי קורין בארם נהרים לשלחן פתורא.

קלז) פתח ואמר (ש) ועשית שלחן עצי שטים וגו'. וכתוב (ח) ונתת על השלחן לחם פנים וגו'. כל אינון מאני קודשא, ח בעא קב"ה למעבד א קמיה, לאמשכא רוחא קדישא מעילא ב לתתא. ההוא רשע דבלעם, הוה מסדר הכי לסטרא אחרא. והוה מסדר שלחן, ונהמא דאקרי לחם מגואל, כמה דאתמר, דהכי אזיל סטר אחרא בטר קדושה, כקוף בטר בני נשא. ושלמה מלכא צווח ואמר, (א) כי מה האדם שיבא אחר המלך את אשר כבר עשוהו. והא אתמר קרא דא.

קלח) ת"ח, כתיב (ב) "י בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה וגו'. בשעתא דבעא קב"ה למיהב אורייתא לישראל, אזל וזמין להו לבני עשו, ולא קבלוה. כד"א (ג) "י מסיני בא וזרח משעיר למו, ולא בעו לקבלה. אזל לבני ישמעאל, ולא בעו לקבלה, דכתיב הופיע מהר פארן. כיון דלא בעו, אהדר לון לישראל, הכי תנינן.

קלט) השתא אית לשאלא, והא תנינן דלית חטאה כד בר נש מדקדק דיוקין דאורייתא, וישאל שאלתוי לאנהרא מלוי, האי קרא לא אתיישבא, ואית לשאלא. קב"ה כד ג אזל לשעיר, למאן נביאה דלהון אתגלי. וכד אזל לפארן, למאן נביאה דלהון אתגלי. אי תימא דאתגלי לכלהו, לא אשכחן דא לעלמין, בר לישראל בלחודייהו, וע"י דמשה. והא אתמר דהכי מבעי קרא למימר, "י

חלופי גרסאות

ח ל"ג בעא קב"ה למעבד. א אוקמיה. ג ותתא. ג אתא.

מסורת הזוהר

(ש) (שמות כה) תרומה קנח צ"כ. (ח) (שם) תרומה קפו צ"ת. (א) (קהלת ב) שמיני א צ"ו. (ב) (שופטים ה) ויקרא ק' צ"ה. (ג) (דברים לג) ויצא ג צ"ה.

זרח משעיר למו

קלח) ת"ח כתיב ה' וגו'. בוא וראה, כתוב, ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה וגו'. בשעה שרצה הקב"ה לתת התורה לישראל, הלך והזמין את בני עשו, ולא קבלוה. כש"א, ה' מסיני בא וזרח משעיר למו, שלא רצו לקבלה. הלך לבני ישמעאל ולא רצו לקבלה, שכתוב הופיע מהר פארן. כיון שלא רצו, חזר אל ישראל. כך למדנו.

קלט) השתא אית לשאלא וכ"י: עתה יש לשאל, כי למדנו שאין חטא אם אדם מדקדק דיוקים בתורה, ושואל שאלותיו להאיר הדברים, מקרא זה אינו מתישב, ויש לשאל, הקב"ה כשהלך לשעיר, לאיזה נביא שלהם

נתגלה

הסולם

מאמר

המקום ההוא פתורה. כי בארם נהרים קוראים לשלחן פתורא.

קלז) פתח ואמר ועשית וגו': פו"א, ועשית שלחן עצי שטים וגו'. וכתוב, ונתת על השלחן לחם הפנים וגו'. כל אלו כלי הקדש רצה הקב"ה לעשות לפניו, כדי להמשיך רוח הקדש ממעלה למטה. אותו רשע בלעם, היה עורך כך לסטרא אחרא, והיה עורך שלחן, ולחם הנקרא לחם מגואל, כמו שלמדנו, שהסטרא אחרא הולך אחר הקדושה כקוף בבני אדם. ושלמה המלך צווח ואמר, כי מה האדם שיבא אחר המלך את אשר כבר עשהו. וירצה להדמות אליו וכבר למדנו מקרא הזה, (כנ"ל שלחן אות ר"ח ע"ש).

ו לסיני בא, וזרח לשעיר למו, הופיע להר פארן, מהו משעיר למו, ומהו מהר פארן. כלא אית למנדע ולאסתכלא, והא שאילנא, ולא שמענא, ולא ידענא. (קמ) כד אתא רבי שמעון, אתא ושאל מלה כמלקדמין, א"ל הא שאלתא דא אתאמרת. יי' מסיני בא: כד"א ט) הנה אנכי בא אליך בעב הענן, ומסיני בא ואתגלי עלייהו. (זרח *) משעיר למו, ממה דאמרו בני שעיר, דלא בעאן לקבלא, מהאי, אנהר לון לישראל, ואוסיף עלייהו נהורא וחביבו סגיא. אוף הכי, הופיע ואנהר לישראל מהר פארן, ממה דאמרו בני פארן. דלא בעו לקבלא, מהאי, אוסיפו ישראל חביבו ונהירו יתיר כדקא יאות.

קמא) ומה דשאלת על ידא ה דמאן אתגלי עלייהו. ו רזא עלאה איהו, ואתגלי מלה על ידך. אורייתא נפקת מרזא עלאה, ז דרישא דמלכא סתימא, כד מטא לגבי דרועא ה שמאלא, חמא קב"ה בההוא דרועא, דמא בישא דהו מתרבי מתמן. אמר, אצטריך לי לבררא וללבנא דרועא דא. ואי לא ימאיך ההוא דמא בישא, ט יפגים כלא. אבל אצטריך לבררא מהכא כל פגימו. קמב) מה עבד. קרא לסמאל, ואתא קמיה, ואמר ליה תבעי אורייתא דילי. אמר, מה כתיב בה. אמר ליה, לא תרצח. דליג קב"ה לאתר דאצטריך. אמר חיו, אורייתא דא דילך היא, ודילך יהא, לא בעינא אורייתא דא. אתיב ואתחנן קמיה, אמר מאריה דעלמא, אי את יהבה לי, כל שלטנו דילי אתעבר, דהא

חלופי גרסאות

ד מסיני. ה דמאי. ו מוסיף ת"ח רזא. ז קדישא. ח ימינא. ט דיפגים; ויפגים.

מסורת הוהר

(ד) (שמות יט) תק"ח צ"ה ט"א שכ"ט.

הסולם

זרח משעיר למו

ששאלת על ידי מי נתגלה להם. הוא סוד עליון, והרבר יתגלה על ידך. היינו על ידי שאלתך. התורה יצאה מסוד עליון, מן הראש המלך הסתום, שהוא בינה. כשהגיע לזרוע שמאל שהוא יצחק, והיינו גבורה, ראה הקב"ה בזרוע ההוא, דם רע שהיה מתרבה משם, שהוא עשו, דהיינו סמאל, והס"א אמר יש לי לברר ול'בן זרוע הזה, ואם לא אוריד דם רע ההוא, י'גנום הכל. אמנם צריך לברר מכאן כל פגם.

קמב) מה עבד קרא וכו': מה עשה קרא את סמאל. שרו של עשו, ובא לפניו, ואמר לו, אתה רוצה התורה שלי, אמר מה כתוב בה. אמר לו, לא תרצח, כי דלג הקב"ה להראות לו המקום שצריך שדלג על המקום שידע שלא יוכל לעמוד בו אמר סמאל, חס ושלום תורה זו שלך הוא, ושלך תהיה, איני רוצה תורה זו, חזר והתהנן לפניו, אמר רבן העולם, אם אתה נותן התורה לי, כל ממשלתי תעבור, כי כל ממשלתי הוא בהריגה, ואם אקבל

מאמר

נתגלה, וכשהלך לפארן, לאיזה נביא שלהם נתגלה. ואת תאמר שנתגלה לכל האומה, הרי לא מצאנו זאת לעולם חוץ בישראל בלבד, ועל ידי משה. ועוד, הרי למדנו, שכך היה צריך הכתוב לומר, ה' לסיני בא וזרח לשעיר למו הופיע להר פארן, מהו משעיר למו, ומהו מהר פארן. הכל יש לדעת ולהסתכל. והרי שאלתי, ולא שמעתי ואיני יודע.

קמ) כד אתא ר' שמעון וכו': כשבא ר"ש, בא ושאל הדבר, כמתחילה. אמר לו ר' שמעון, הרי שאלה זו נתישבת. ה' מסיני בא, הוא כש"א. הנה אנכי בא אליך בעב הענן, ומסיני בא ונגלה עליהם. וזרח משעיר למו, פירושו, ממה שאמרו בני שעיר שאינם רוצים לקבל, מזה, האיר לישראל. והוסיף להם אור, ואהבה רבה. אף כך הופיע והאיר לישראל, מהר פארן, ממה שאמרו בני פארן שאינם רוצים לקבל, מזה הוסיפו ישראל אתבה והארה יתרה כראוי.

קמא) ומה דשאלת על וכו': ומה (דסרי דף קצ"ב ע"א *) דף קצ"ב ע"ב)

שלטנו דילי על קטולא איהו, וקרבין לא יהון ושלטנו דילי על ככבא דמאדים, איה כלא אתבטל מעלמא.

קמג) מאריה דעלמא, טול אורייתך, ולא יהא חולקא ואחסנא לי בה. אבל אי ניחא קמך, הא עמא בנוי דיעקב, לון אתחזי. ואיהו חשיב דהא דלטורא אמר עלייהו. ודא הוא וזרח משעיר למו, משעיר ממש נפק נהורא לון לישראל. אמר סמאיל ודאי, אי בנוי דיעקב יקבלון דא, יתעברון מעלמא, ולא ישלטון לעלמין. אתיב ליה - כמה זמנין, ואמר כ דא, ואמר ליה אנת בוכרא, ולך אתחזי. אמר ליה, הא ליה בכירותא דילי, והא אזדבן ליה, ואנא אודיתי. אמר ליה הואיל ולא בעית למהוי לך בה חולקא, אתעבר מנה בכלא. אמר יאות.

קמד) אמר ליה, הואיל וכך, הב לי עיטא, איך אעביד דיקבלון לה בנוי דיעקב דאת אמר. אמר ליה מאריה דעלמא, אצטריך לשחדא לון, טול נהורא מנהירו דחילי שמיא, והב עלייהו, ובדא יקבלון לה, והא דילי יהא בקדמיתא. אפשיט מניה נהירו דחפיא עליה, ויהב ליה, למיהב לון לישראל, ההיך וזרח משעיר למו. משעיר ממש דא סמאיל. דכתיב ה) ונשא השעיר עליו. למו לישראל.

קמה) כיון דביער דא, ואעבר דמא בישא מדרועא שמאלא, אהדר לדרועא כ ימינא חמא ביה אוף הכי, אמר הכי נמי אצטריך לנקייה, מדמא בישא, דרועא דא. קרא לרהיב אמר ליה, תבעי את אורייתא דילי. אמר ליה, מה כתיב בה.

מסורת הזהר

ה) (ויקרא טז) תולדות טז צ"א.

חלופי גרסאות

י ל"ג כמה; ל"ג כמה זמנין. כ ל"ג דא ואמר; יכילנא דאנת ול"ג דא ואמר ליה אנת. ז שמאלא.

הסולם

מאמר

זרח משעיר למו

קמד) אמר ליה הואיל וכי: אמר לו הקב"ה, כיון שכך הוא, תן לי עצה, איך אעשה שיקבלו אותה בניו של יעקב, שאתה אומר. אמר לו סמאל, רבוננו של עולם צריכים לשחד אותם, קח אור מאורם של צבאות השמים, ותן עליהם, ובוזו יקבלו אותה, והנה מן האור שלי אתן מתחילתה. הפשיט מעצמו האור שהיה חופה עליו ונתן להקב"ה, שיתן אותו לישראל. ז"ש, זרח משעיר למו, משעירי ממש, שזו סמאל, שכתוב בו, ונשא השעיר עליו. למו, היינו לישראל.

קמה) כיון דביער דא וכי: כיון שביער זה, את סמאל, והעביר דם הרע מזרוע שמאל, שהוא יצחק, והוא גבורה, חזר לזרוע ימין, שהוא אברהם, והוא חסד, ראה בה גם כן דם רע, שהוא ישמעאל, אמר, זרוע זה, צריכים גם כן לנקותו מדם רע. קרא הקב"ה אל רחב שרו של ישמעאל, אמר לו אתה רוצה התורה שלי

אקבל התורה לא תהיינה מלחמות. וממשלתי היא על ככב מאדים, המורה על שפיכת דמים. ואם כן, הכל יתבטל מן העולם.

קמג) מאריה דעלמא וכי: רבוננו של עולם, קח לך התורה שלך, ולא יהיה לי חלק ונחלה בה, אבל אם טוב לפניך, הרי העם בניו של יעקב, להם ראויה התורה, והוא חשב שאמר עליהם קטרוג. וזה הוא זרח משעיר למו, משעיר ממש יצא האור לישראל. דהיינו מסמאל שרו של שעיר, אמר סמאל, בלבן, ודאי, אם בניו של יעקב יקבלו התורה, יעברו מן העולם, ולא יוכלו לשלוט לעולם. השיב לו הקב"ה כמה פעמים, ואמר זה, שאמר לו אתה בכור, כי עשו היה בכור, ולך התורה ראויה. אמר לו, הרי לו היא הבכורה שלי, שנמכרה לו ואני הודיתי. אמר לו הקב"ה, כיון שאין אתה רוצה שיהיה לך חלק בתורה תסתלק ממנה לגמרי. אמר, טוב.

דליג ליה, ואמר לא תנאף. אמר ^ח ווי אי ירותא דא יחסין ^נ לי קב"ה, ירותא בישא, ^ס דיתעבר ^ע בה כל שלטני, דהא ברכתא דמיא נטילנא, ברכתא דנוני ימא, דכתיב ^י פרו ורבו ^פ וגו'. וכתיב ^ז והפריתי אותו והרביתי אותו וגו' וכתיב ^ח והוא יהיה פרא אדם.

קמו) שארי לאתחננא קמי מאריה, אמר ליה, מארי דעלמא, תרין בנין נפקנא מאברהם, הא בנוי דיצחק, הב לון, ולון אתחזי. אמר ליה, לא יכילנא, דאנת בוכרא, ולך אתחזי, שארי לאתחננא ^צ קמיה, ואמר מאריה דעלמא, בכירותא דילי יהא דיליה, והאי גהורא דאנא יריתנא על דא, טול והב לון, וכך עבד, ^ק הדא הוא דכתיב, ^ט הופיע מהר פארן.

קמז) מאי שנא בסמאל כתיב וזרח, וברה"ב כתיב הופיע. אלא נטל בההוא נהירו דאפשיט ^ר מניה סמאל, חרב וקטולא, לקטלא בדינא, ולקטלא כדקא יאות. הדא הוא דכתיב, ^י ואשר חרב גאותך. אע"ג דלא הוה דילך. ונטל בההוא ברכתא דאפשיט מניה רה"ב, זעיר, כמאן דאופע זעיר מברכתא דלהון, למעבד פריה ורביה. בגין כך הופיע מהר פארן, ולא כתיב וזרח.

קמח) כיון דנטל מתנן אליו לישראל, מאינן ^ש רברבנין שלטנין, אתא וקרא ^ת להו לכל * רבבות קדש, דממנן על שאר עמין, ואתיבו ליה אוף הכי. ומכלהו קביל ונטיל מתנן, למיהב לון לישראל. לאסיא, דהוה ליה חד מאנא

מסורת הזהר

(1) (בראשית א) משפטים ה צ"ג תק"ח קיב ט"ג ש"ט של"ח קסז ט"ב ש"ט קיז ט"א ש"מ. (2) (שם יז) וארא סג צ"ר. (ח) (שם טז) יתרו קד צ"ל ז"ח ד ט"א ש"ד. (ט) (דברים לג) ויצא ג צ"ה. (י) (שם) אמור קה צ"ח.

חלופי גרסאות

ח ואי. נ ליה. ט דאתאבד. ע ל"ג בה. פ ל"ג מן וגר עד וכתיב והוא. צ ל"ג קמיה; לקמיה. ק ל"ג הדא הוא. ר בהו. ש רברבין ח ל"ג להו; להו ול"ג לכל.

זרח משעיר למו

קמז) מאי שנא בסמאל וכו': שואל מהו השינוי, שבסמאל כתוב וזרח, וברהב כתוב הופיע. ומשיב, אלא לקח באותו האור שהפשיט מסמאל, את החרב והריגה, להרוג בדין, ולהרוג כראוי, ז"ש ואשר חרב גאותך. אע"פ שאינו שלך. ומברכה ההיא שהפשיט ממנו רהב, לקח רק מעט, כמי שהופיע לו מעט מן הברכה שלהם דהיינו רק כדי לעשות פריה רביה. משום זה כתוב הופיע מהר פארן, ולא כתוב וזרח, שפ"י ריבוי, כמו בסמאל. קמח) כיון דנטל מתנן וכו': כיון שלקח הקב"ה מתנות האלו לישראל מאלו השרים השולטים על עשו וישמעאל, בא וקרא לכל רבבות קדש הממונים על שאר העמים, והשיבו לו ג"כ כמו סמאל ורהב ומכולם לקח וקיבל מתנות לתת לישראל. בדומה לדופא שהיה לו כלי אחד מלאה עם סם חיים, ושמר אותו

הסולם

מאמר

שלי. אמר לו רהב, מה כתוב בה. דלג על הכל, ואמר לו, לא תנאף. אמר, אי לי. אם ירושה זו ינחיל אותי הקב"ה, היא ירושה רעה. שתעביר כל ממשלתי ממני, המיוסדת על ניאוף, כי ברכות המים לקחתי, את הברכה של דגת הים, שכתוב פרו ורבו וגו'. וכתוב, והפריתי אותו והרביתי אותו וגו'. וכתוב, והוא יהיה פרא אדם.

קמו) שארי לאתחננא קמי וכו': התחיל להתחנן לפני רבונו, אמר לו רבונו של עולם, שני בנים יצאו מאברהם, הנה בנוי של יצחק, תן להם, ולהם היא ראויה. אמר לו הקב"ה, איני יכול, כי אתה הבכור, ולך ראויה התורה. התחיל להתחנן לפניו, אמר רבון העולם הבכורה שלי תהיה לו, ואור ההוא שאני ירשתי בשביל הבכורה, קח ותן להם. וכך עשה הקב"ה. ז"ש הופיע מהר פארן.

(דפרי דף קצ"ב ע"ב *) דף קצ"ג ע"א

מליא מסמא דחיי, ונטיר ליה לבריה. בעא למיהב ליה לבריה, ההוא פלייטון דסמא דחיי. אסיא הוה חכים, אמר עבדין בישין אית בבית, אי ינדעון דאנא יהיב לברי נבזבזא דא, א יבאיש בעינייהו, ויבעון לקטלא ליה.

קמט) מה עבד. נטל זעיר מסמא דמותא, ושוי אפתחא דמאנא, קרא לעבדוי, אמר לון, אתון מהימנן קדמי, תבעון לההוא סמא. אמרו נחמי מאי הוא. נטלו למטעם, עד לא ארחו, בעו למימת, אמרו בלבייהו, אי האי סמא יהיב לבריה, ב ודאי ימות ואנן נירת לרבוננא. אמרו קמיה, מרנא, סמא דא לא אתחזי אלא לברך, והא אגרא ג דפולחנא שבקנא גבך, ד זיל והב ליה לשוחדא, ה דיקבל סמא דא.

קג) כך קב"ה, הוא אסיא חכים, ידע דאי יהיב אורייתא לישראל, עד לא אודע לון, בכל יומא הוה רדפינ לון לישראל עלה, וקטלין לון. ו אבל עבד דא, ואינון יהבו ליה מתנן ונבזבזו, בגין דיקבלון לה. וכלהו קביל לון משה, למיהב להו לישראל, הה"ד (ו) עלית למרום שבית שבי וגו'. ובגין כך ירתו ישראל אורייתא, בלא ערעורא, ובלא קטרוגא כלל. בריך הוא, בריך שמיה, לעלם ולעלמי עלמאי.

קנא) ת"ח, עדים דבני ישראל, אלין ז מתנן ונבזבזון דקבילו. ובג"כ, לא הוה שליט עלייהו מותא, ולא סטרא אחרא, ולא די לון די נטלו אורייתא בלא ערעורא כלל, אלא דקבילו נבזבזון ומתנן מכלהו. כיון דחטו מה כתיב, (ז) ויתנצלו בני ישראל את עדים. אינון (ח) מתנות באדם. מה אשתאר מנהון. ההוא שבי, דכתיב עלית למרום שבית שבי וגו'.

מסורת הזהר

(כ) (תהלים סח) אמור צו צ"ג. (ל) (שמות לג) נח לג צ"ב. (מ) (תהלים סח).

חלופי גרסאות

א יביש. ב בהאי. ג דפולחנא קמך, שבקנא קמך. ד ל"ג זיל. ה דיקח. ו ל"ג אבה. ז נבזבזון הוה דנטלו.

מאמר

הסולם

זרחה משעיר למו

קכ) כך קב"ה הוא וכו': כך הקב"ה הוא רופא חכם, וידע אם יתן התורה לישראל, בטרם שיודיע לשרי האומות, בכל יום היו רודפים את ישראל בשבילה, והורגים אותם. אבל עשה זה, כנ"ל, שהזמין ולא רצו, והם נתנו לו מנחות ומתנות כרי שישראל יקבלו אותה, וכולם קבל אותם משה לתת לישראל. ז"ש עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות וגו'. משום זה ירשו ישראל התורה בלא ערעור ובלא קטרוג כלל. ברוך הוא וברוך שמו לעולם ולעלמי עולמים.

קנא) ת"ח עדים דבני וכו': בוא וראה, עדים של בני ישראל היא המנחות והמתנות שקבלו מן שרי האומות, ומשום זה, לא שלט עליהם מות ולא סטרא אחרא, ולא די להם שקבלו התורה בלי ערעור כלל, אלא שקבלו

אותו לבנו. רצו לתת לבנו אותו הכלי של סם חיים. הרופא היה חכם, אמר, יש עבדים רעים בביתי, אם ידעו שאני נותן לבני מתנה זו ידעו בעינם, וירצו להרגו. פלייטון פירושו כלי, מלשון, דיהב לחבירו פליטורין (ירשלמי ב"מ ג').

קמט) מה עבד נטל וכו': מה עשה, לקח מעט מסם המות ונתן על פתח הכלי, קרא לעבדיו ואמר להם, אתם הנאמנים לי, התרצו סם ההוא. אמרו, נראה מה הוא. לקחו למטעמו, עוד מטרם שהריחו בו, הלכו למות, אמרו בלבם, אם יתן סם ההוא לבנו ודאי ימות, ואנו נירש את אדוננו. אמרו לפניו אדוננו סם הזה אינו ראוי אלא לבנך, והנה שכר עבודתינו אנו עוזבים אצלך, קח ותן אותו שוחד לבנך, שיקבל סם הזון.

קנב) אוספו וחטו, מה כתיב (ג) וישמע הכנעני מלך ערד. וכתוב, וילחם בישראל וישב ממנו שבי ה וכל זמנא דישראל תבין לאבוהון דבשמיא, אינון בזבזון (ז) יתהדר לגבייהו, ואתחפיין ביה. ולזמנא דאתי, כלא יתהדר דכתיב (ח) ושב ה' אלהיך את שבותך וגו'. מכאן ולהלאה אימא מילך.

קנג) א"ר יוסי, (ט) יי בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה. בשעתא דקב"ה תב משעיר, דלא קבילו אורייתא, ארץ רעשה וגו'. מ"ט רעשה. בגין דבעאת לאהדרא לתוהו ובוהו, דהכי אתני קב"ה בעלמא, אי יקבלון בני ישראל אורייתא, מוטב. ואם לאו, אהדר עלמא לתוהו ובוהו. כיון דחמאת ארעא, דהא אזמין קב"ה כ לכל עממיא דיקבלו אורייתא, ולא קבילו. ומכל עממיא לא אשתארו אלא ישראל בלחודדיהו, חשיבת ארעא, דישראל לא יקבלון כוותייהו, ובג"כ ארץ רעשה. כיון דאמרו נעשה ונשמע, ל מיד שקטה, הה"ד (י) ארץ יראה ושקטה. יראה בקדמיתא, ולבסוף ושקטה.

קנד) ות"ח, בגין דישראל אמרו נעשה, לא דחלין (י) מן כל עשייה. דיכלון כל חרשי דעלמא למעבד, ולא מכל קסמין וחרשין דעלמא. מ"ט. ג חד, בג"ד. וחד, (י) בגין דכד אפיק לון קב"ה ממצרים, תבר קמייהו כל זיני חרשי וקסמין, דלא יכלין לשלטאה עלייהו, וההיא שעתא דאתא בלק, הוה ידע דא. מיד וישלח

חלופי גרסאות

ח מוסיף ועכ"ד כל. ט מוסיף וכלא יתהדר. י ואתחפיין. כ כל. ל ל"ג מן מיד עד יראה. מ לכל; מכל. נ ל"ג חד. ס כד ול"ג בג"ד.

מסורת הזוהר

(ג) (במדבר כא) אמור צה צ"ח. (ט) (דברים ל) וירא קנד צ"ב. (ע) (שופטים ה) ויקרא ק' צ"ה. (פ) (תהלים עז) אמור כ צ"ה.

הסולם

מאמר

גם מנחות ומתנות מכולם. כיון שחטאו, מה כתוב, ויתנצלו בני ישראל את עדים, שהם מתנות באדם, שקבלו, מה נשאר מהם, רק שבי ההוא, שכתוב עליה למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם.

קנב) אוספו וחטו מה וכי: הוסיפו וחטאו, מה כתוב, וישמע הכנעני מלך ערד. וכתוב, וילחם בישראל וישב ממנו שבי. דהיינו שלקח מהם גם את השבי שנשאר להם. וכל זמן שישראל שבים לאביהם שבשמים יוחזרו להם אלו המתנות, ויהיו חופים עליהם. ולעתיד לבא יוחזר הכל שכתוב, ושב ה' אלקיך את שבותך וגו'. מכאן ולהלאה, אמור דבריד.

קנג) אמר ר' יוסי וכי: אר"י, ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה, היינו בשעה שהקב"ה שב משעיר, שלא קבלו התורה. ארץ רעשה וגו'. מהו הטעם לפניהם

שרעשה. הוא משום, שרצתה לחזור לתוהו ובוהו, כי כך זנתה הקב"ה עם העולם, אם יקבלו ישראל את התורה טוב, ואם לא, אחזיר את העולם לתוהו ובוהו. כיון שראתה הארץ שהזמין הקב"ה לנל העמים שיקבלו התורה, לא קבלו, ומכל העמים לא נשאר אלא ישראל בלבד, חשבה הארץ שגם ישראל לא יקבלו התורה כמוהם. ובשביל זה ארץ רעשה, כיון שאמרו ישראל, נעשה ונשמע, מיד שקטה. ויש ארץ יראה ושקטה. בתחילה יראה, ואח"כ ושקטה.

קנד) ות"ח בגין דישראל וכי: וברא יראה, משום שישראל אמרו נעשה, לא היו יראים מן כל עשיה שיכלו כל מכשפי העולם לעשות, ולא מכל הקוסמים והמכשפים שבעולם. מהו הטעם. אחד הוא משום זה, על מה שאמרו נעשה. ואחר הוא משום כשהוציא הקב"ה את ישראל ממצרים, שיבר

מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר וגו'. ^ע מאי פתורה. אלא ^פ דיתקין פתורא, ויבעי מתמן עיטא, מה יעביד. אשר על הנהר, על הנהרים מבעי ליה, מאי על הנהר. ודאי הכי הוא, דעל חד נהרא קיימא תדיר. קנה) רבי אלעזר ורבי אבא, הוּו אזלי למיחמי לרבי יוסי ברי שמעון בן לקוניא, חמוי דרבי אלעזר, קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא, יתבו. איר אלעזר, השתא הוא עדנא, דקביה עאל נגנתא דעדן, לאשתעשע בצדיקיא דתמן. ^ז איר אבא, שעשועא דא מאי הוא, והיך ישתעשע בהו. ^ק איר אלעזר, מלה דא ^ר רזא סתימא איהו, * טמירא לגבי, דלא ידיע. איל, וכי בריקניא הוּו סמכין רברבין דמקדמת דנא בהאי עלמא, דלא ידעו, ולא רדפו אבתרה למנדע על מה קיימין בהאי עלמא, ומה הוּו מחכאן בההוא עלמא. קנו) פתח רבי אלעזר ואמר, ^ז יי' אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית וגו'. האי קרא רזא דמהימנותא איהו. ^ש יי', רזא עלאה, שירותא דנקודה עלאה סתימא דלא ידיע. ^ת אלהי, רזא ^ק קול דממה דקה, ואיהו שירותא דקיימא לשאלא, ואסתים ולא ידיע, ולית מאן דאתיב עליה, בגין דאיהו סתים וטמיר וגניז.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ז (ישעיה כה) צו סט צ"ת. ק) (מ"א יט) יתרו עט צ"ס.
 ע מוסיף מאי הכא. פ דאתקין. צ ל"ג איר אבא. ק איר אבא. ר ל"ג רזא. ש מוסיף ה' אלקי. ח מוסיף אלא אלקי.

מאמר

הסולם

ארץ יראה ושקטה

לפניהם כל מיני מכשפים וקוסמים, שלא יוכלו לשלוט עליהם. ואותה שעה שבא בלק, היה יודע את זה. מיד וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר וגו'. מהו פתורה. אלא שהתקין שלחן לבקש משם עצה מה לעשות. אשר על הנהר, שואל. על נהרים היה צריך לומר, שהרי מארס נהרים היה, מהו על הנהר. ומשיב, ודאי כך הוא, שעל נהר אחד עומד תמיד, כלומר שלחן זה של הקליפה שהוא מלכות וקליפה, עומד על נהר אחד של הקליפה, שהוא יסוד דקליפה.

שלא ידעו סוד הזה ואין לגלותו. וכי לא רדפו לדעת על מה הם נמצאים בעולם הזה ומה הם מצפים בעולם ההוא. אלא ודאי שגם הם היו יודעים סוד הזה, וע"כ יש לך לגלותו.

מאמר ה' אלקי אתה ארוממך

קנה) פתח ר' אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר, ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית וגו'. מקרא זה הוא סוד האמונה. הוי"ה, הוא סוד עליון והוא התחלה של נקודה העליונה הסתומה שאינה ידועה. דהיינו או"א עלאין, שהי"ס חכמה, שבהם אין ה"י יוצאת מאויר (כנ"ל ג"א דף רנ"א ד"ה נחית) והם סתומים מחכמה. בלתי נודעים, אלקי, הי"ס קול דממה דקה. דהיינו ישויות שהי"ס בינה, היא התחלה העומדת לשאלה, כי ה"י יוצאת בה מאויר, לתת גדלות, אבל ונסתם ואינו ידוע ואין מי שמשיב עליה. כלומר אע"פ שעומדת לשאלה, דהיינו לגלו, מחמת שה"י יצאה בה מאויר, וחזרה לאור החכמה, אין מי ששיב על השאלה, כי החכמה אינה מתגלה

קנה) רבי אלעזר ור' אבא וכו': ר"א יר"א הלכו לראות את ר' יוסי ביר שמעון בן לקוניא חמוי של ר' אלעזר, קמו בחצות לילה ללמוד תורה, ישבו. איר אלעזר, עתה הוא העת שהקבי"ה נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים אשר שם. איר אבא, שעשוע הזה מה הוא ואיך משתעשע עמהם. איר אלעזר דבר זה הוא סוד סתים ונסתר אצלי, שאינו ידוע לכל, ולא רצה לגלותו. אמר לו ר' אבא, וכי בויקנות היו העמודים הגדולים שבעולם הזה שמקורם לכן, שאתה אומר, (דסר"י דף קצ"ג ע"א *) דף קצ"ג ע"ב

קנז) אתה, דא א ימינא, שירותא דקיימא לשאלא, ולא תבא ביה, והוא כהן ב עלאה. כד"א (ד) אתה כהן לעולם ג על דברתי מלכי צדק. ד מאן על דברתי מלכי צדק. אלא כהן עלאה דא, איהו דקיימא על דבר, בגין ה דהוא דבר לא קיימא, אלא בימינא. והוא דבר מאן איהו. מלכי צדק, כך שמיה. ומאי דאמר דברתי, בגין דאתקשר ביה בדוד. וכל מלי שבחא דיליה, ו בהוא דבר אתיין. ועל דא דברתי. ובג"כ, אתה דא כהן. והא אוקימנא, ז דתלת דוכתי אינון, דאקרי כל חד אתה.

קנז) ארוממך כלא כחדא. אודה שמך כדקא יאות, ה והאי שם ידיע. כי עשית פלא, כסויא ולבושא, לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא, ט ראשיתא דרגא עלאה, אדם קדמאה, טמירא בכסויא דנהורא אחרא.

קנט) ד"א כי עשית פלא, כי עשית אלף. ומהו אלף. הא תנינן, אלף בית, אלף בינה. אבל דיוקנא דא, איהו תלת סטריין. ראשית דרזא עלאה דאדם קדמאה. בגין, דבדיוקנא דא, אית תריין דרועין, חד מכאן, וחד מכאן, וגופא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ה) (תהלים קי) משפטים נו צ"ח. א ל"ג ימינא. ב לעולם. ג וכי על מה דברתי מלכי צדק ול"ג מאן על דברתי מלכי צדק. ד ל"ג מאן על דברתי מלכי צדק. ה ההוא. ו מההוא. ז בתלת. ח והא ידיע ול"ג שם. ט ל"ג מן ראשיתא עד טמירא; ל"ג מן ראשיתא עד בכסויא.

מאמר

הסולם

ה' אלקי אתה ארוממך

כי ג' מקומות הם, שנקרא כל אחד אתה, כי חכמה נקרא אזה, (נמיש להלן דף ר"צ. ד"י) וכן החסד נק. א אתה, כמיש כאן. והמלכות נקרא אתה (כ"ל נקודי אות תשצ"ח).

קנז) ארוממך, פלא כחדא וכר; עתה מפרש המלה ארוממך, שבכתוב הנ"ל, ואומר, ארוממך, היינו בכל, ג' השמות הויה אלקי אתה, ביחד, אודה שמך, כראוי, ושם הזה ידוע, שהוא מלכות הנקראת שם, כי עשית פלא, הוא לשון העלם דהיינו שעשית כיסוי ולבוש, אל אור הסתום של עתיקא, שהוא בינה, הראשית של מדרגה העליונה, שהיא החכמה שבה, הנקראת אדם הראשון הסתום, שיתלבש בכיסוי של אור אחר, שהוא חסדים. (כמיש לעיל ב"א אות ט' ע"ש).

קנט) ד"א כי עשית וגו'; פירוש אחר. כי עשית פלא, היינו כי עשית אלף. כי פלא הוא אותיות אלף. ומהו אלף. הרי למדנו אלף בית, פירושו אלף בינה. אבל צורתה של א, היא ג' צדדים, ימין שמאל אמצע. שהוא ראשית של סוד העליון של אדם הראשון, שהוא ג' הקוין שבבינה, שהם שורש צורת

מתגלה במקומה אלא במקום ז"א ומלכות. משום שהיא סתימה וגנוזה.

קנז) אתה דא ימינא וכר; אחד שפירש כי הו"יה, ה"ה אר"א, שאין עומדים לשאלה כלל. אלקי, ה"ס ישויות שעומדים לשאלה ואין מי שישגיב. ל"יה, מבאר עתה אתה, הוא ימין, דהיינו חסד דז"א, שהוא התחלת העומדת לשאלה ולהשיב עליה, אמנס הוא רק התחלה לגילוי הזה, ועוד לא מגולה בו, אלא רק במלכות. (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) והוא נקרא כהן עליון, כשי"א אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק, שואל, מהו על דברתי מלכי צדק, ומשיב, אלא כהן עליון זה, שהוא חסד דז"א, הוא עומד על דבר, שהוא מלכות, משום שדבר הזה, אינו עומד אלא בימין, שהוא חסד, ודבר ההוא מהו. הוא מלכי צדק, כך שמו של המלכות, ומה שאמר דברתי, ולא דבר, הוא משום שנתקשרה ברוד, כי דוד היה מרכבה אל המלכות, וכל דברי שבח של דוד באו בדבר ההוא, וע"כ אמר דברתי, כלומר המלכות שלי, ומשום זה, אתה, הוא כהן, דהיינו חסד, והרי העמדת, (דפ"י דף קצ"ג ע"ב)

באמצעיתא, וכלא רזא חדא. ואיהו רזא דיחודא, א'. ובג"כ אלף לחושבנא אחד, והיינו כי עשית פלא. ורב המנונא סבא אמר הכי, כי עשית פלא, כ פלא דא הוא חד דרגא מאינן פלאות חכמה. ומאן איהו. דא (ש) נתיב לא ידעו עיט. ואיהו פלא.

קס) עצות מרחוק קרא להאי בקדמיתא ל פלא, והכא אמר פלא עצות מרחוק. אלא התם אצטריך לממני שית סטרין לדרגין עלאין, (ח) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. והכא, (ט) לא אתא לממני חושבנא. אבל עצות מרחוק מאי נינהו. תרי בדי ערבות. דכל עיטא דנביאי מתמן אתיא. אינן אקרון עצות מרחוק. אמונה אומן, תרין נ דאינן חד, נהר וגן. דא נפיק מעדן, ודא אשתקי מיניה. הא הכא, כל רזא סתימא דמהימנותא. (י)

קסא) א"ר אלעזר, בלעם חייבא מאן קטיל ליה, והיך אקטיל. א"ר יצחק, פנחס וסיעתיה קטלוהו. דכתיב (כ) הרגו על חלליהם. ותנינן, בקרתא דמדין הוה עביד בחכמתא דחרשוי, דטאסין באוירא הוא ומלכי מדין. ואלמלא ציץ

חלופי גרסאות

י ל"ג א'. כ ל"ג פלא דא. ל ל"ג מן פלא עד יועץ. מ ל"ג לא. נ ל"ג מן דאינן עד סוף האות; דאינן גן נהר. ט בדפו"י כתבו חסר עיין סוף הה"ד ול"ג מן פנחס עד ואת בלעם.

מסורת הזהר

(ש) (איוב כח) ב"א רנב צ"א. ת) (ישעיה ו) צו לג צ"ט. א) (במדבר לא). הספר סימן יר"ד י"א. ע קרא הוא דכתיב;

ה' אלקי אתה ארוממך

שלום. יסוד. וכאן אינו בא למנות השבוע המדרגות. שואל, אבל עצות מרחוק מה הן. ומשיב, שהם ב' בדי ערבות, שהם נצח והוד. ונקראים עצות, משום שכל העצות של הנביאים באות משם, הם נקראים עצות מרחוק, כי הנביאים מקבלים מנצח והוד. אמונה אומן, הם שנים שהם אחד, כי הם נהר וגן, שהם יסוד ומלכות, זה הנהר, שהוא יסוד, יוצא מעדן, וזה הגן שהוא מלכות, נשקת ממנו, הרי כאן בכתוב הוה, ה' אלהי אתה וגו'. כל סוד הסתום של האמונה, כמבואר, כי ה' הוא חכמה. אלקי הוא בינה. אתח הוא חסד, פלא הוא ג' קוין חג"ת. עצות מרחוק הוא נצח והוד. אמונה היא מלכות אומן הוא יסוד.

מאמר ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב

קסא) א"ר אלעזר, בלעם וכו': א"ר, בלעם הרשע מי הרגו, ואיך נהרג. א"ר יצחק, פנחס ואנשיו הרגוהו, שכתוב, הרגו על חלליהם. ולמדנו בעיר של מדין, היה בלעם עושה בחכמת כשפיו, שפרחו באויר הוא ומלכי

הסולם

מאמר

אדם, שהוא המוחין דז"א (כנ"ל באדרא רבא אות רס"ג) משום שבצורתה של א' יש ב' זרועות מכאן ומכאן, שהם ב' קוין חסד וגבורה, שהם י' עליונה וי' תחתונה שלה, וגוף באמצע, דהיינו הו' שבין ב' היודין. והכל הוא סוד אחד, שהוא אחד עם הפירוש הא' שפלא ה"ס התלבשות החכמה בחסדים. כי אין התלבשות הזה באה אלא ע"י ג' קוין, והוא סוד היחוד של א', ומשום זה אלף הוא במספר אחד, וחינו כי עשית פלא שה"ס אלף ורב המנונא סבא אמר כך, כי עשית פלא, פלא זה, הוא מדרגה אחת מאלו פלאות חכמה. ומי היא. היא, נתיב לא ידעו עיט. שהוא שער הנ' והוא פלא.

קס) עצות מרחוק; שואל, קרא תחילה לזה פלא, ולא אמר שם עצות מרחוק, וכאן אמר, פלא עצות מרחוק, מהו השינוי ומשיב, אלא שם, היה צריך למנות ששת קצוות למדרגות עליונות, וע"כ אומר, פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. אל, הוא חסד, גבור, גבורה, אבי, ת"ת, עד, נצח, שר, הוד.

דקדושא, וצלותא דפינחס, דאפילו להון על קטיליאי, ההי"ד על חלליהם. וכתביב
 (ב) ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בחרב. א"ל ר' אלעזר, כל דא ידענא.
 (קסב) אר"ש, אלעזר, פ כל מלוי דבלעם חייבא, תקיפין אינון, והא
 אוקמוה חברייא, צ דכתיב (ג) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, ואמרו, בישראל
 לא קם אבל באר"ה קם, ומנו. בלעם. והא אוקימנא מלה, ק משה לית דכוותיה,
 בכתרין עלאין. בלעם לית דכוותיה, בכתרין תתאין. דא ר בסטרא דקדושה,
 ודא בסטרא דשמאלא. ואי כל דא הוה בידיה, וכ"כ תקיף בחכמתא, גבר דישבח
 גרמיה בחילא תקיף, דכתיב ואנכי אקרה כה, אעקר ש לכה מהאי. היאך יכילו
 לקטלא ליה.

(קסג) אלא בספרא דחכמתא דשלמה מלכא הכי אמר, תלת סימנין אינון.
 סימן לעברה, ירקון. סימן לשטות, מלין. סימן דלא ידע כלום, שבוחי. ודא
 אכרע לשאר, שוטה בכל עבירות, כלא אית ביה.
 (קסד) והא כתיב (ד) יהלך זר ולא פיד, ואם לא זר. פיד. לאו הכי. אלא אי
 לא הוי מאן דאשתמודע לך, אפתח פומך למללא באורייתא, ולאודעא מלי
 קשוט באורייתא. וכדין פתיחו דפומך ת באורייתא, ישבחון מילך, וינדעון מאן
 אנת, דלית מלה בעלמא דישתמודעון ליה לב"נ, אלא בזמנא דאפתח פומיה.
 פומיה הודע לבני נשא מאן הוא.

חלופי גרסאות

פ ל"ג כל. צ ל"ג דכתיב. ק ל"ג מן משה עד
 ואי כל. ר מסטרא דקדושה ודא מסטרא. ש לבא.
 ת ל"ג באורייתא. א ל"ג פומיה.

מסורת הזוהר

(ב) (יהושע יג) וישלח ז צ"א. ג) (דברים לד)
 הקסה"ז קלב צ"ל. ד) (משלי כז).

הסולם

ומלכי מדין. ואם לא הציץ הקדוש ותפלת
 פנחס, שהפיל אותם לארץ על חלליהם, לא
 יכלו להם, ז"ש ואת מלכי מדין הרגו על
 חלליהם. וכתוב, ואת בלעם בן בעור הקוסם
 הרגו בחרב. א"ל ר' אלעזר, כל זה אני יודע.
 (קסב) אר"ש, אלעזר כל וכו': א"ר
 שמעון: אלעזר, כל דבריו של בלעם הרשע,
 קשים הם. והרי העמידו החברים, שכתוב,
 ולא קם נביא עוד כמשה, ואמרו, בישראל לא
 קם, אבל באומות העולם קם, ומי הוא בלעם.
 וכבר העמדנו הדברים, משה אין כמוהו
 בכתרים עליונים, בלעם אין כמוהו בכתרים
 התחתונים, זה בצד הקדושה, וזה בצד השמאל.
 ואם כל זה היה בידו, וכל כך חזק בחכמה,
 איש שהיה משבח את עצמו בכח גדול, שכתוב,
 ואנכי אקרה כה, שפירושו שאמר, אעקר את
 כה, שהיא המלכות מכאן, איך יכלו להרוג אותו.

מאמר

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב
 (קסג) אלא בספרא דחכמתא וכו':
 ומשיב, אלא בספר החכמה של שלמה המלך,
 אמר כך, ג' סימנים הם, סימן לעבירה, הוא
 ירקון, סימן לשטות, הוא שמרבה דברים.
 סימן שאינו יודע כלום, הוא שמשבח עצמו.
 וזה המשבח עצמו, מכריע כל השאר, כי
 שוטה הוא חסוד על כל העבירות, והכל
 יש בו.
 (קסד) והא כתיב יהלך זר: שואל, והרי
 כתוב יהלך זר, ולא פיד. שפירושו, שאם
 אין זר שיהלך, יהיה פיד. ומשיב, אינו כן.
 אלא הפירוש הוא, אם אין מי שמכיר לך,
 פתח פיך לדבר בדברי תורה, ולהודיע דברי
 אמת בתורה, ואז פתחון פיך בתורה ישבחון
 דבריך, וידעו מי אתה. שאין דבר בעולם
 שהאדם ניכר בו, אלא בזמן שפותח פיו.
 פיו מודיע לבני אדם מי הוא.

ההוא

קסו) ההוא רשע דבלעם, שבוחי משבח גרמיה בכלא. ועכ"ד, גניבו דדעתא קא גניב, ואסתלק במלוי. במלין זעירין, הוה עביד רברבין. מה דאמר על אינון דרגין ב מלין מסאבין הוה אמר, וקשוט אמר. אבל ההוא רשע הוה אמר ומשבח גרמיה בארח סתים, ואסתלק במלוי, דכל מאן דהוה שמע, חשיב דאסתלק על כל נביאי עלמא, דכתיב שומע אמרי אל ויודע * דעת עליון. מאן גבר בעלמא, דהוה שמע מפומיה מלין אלין, דלא חשיב דלית בעלמא נביאה מהימנא כגנייה.

קסו) וקשוט הוה, והכי הוה. נאם שומע נ אמרי אל, הכי הוה. ויודע דעת עליון הכי הוה. וההוא רשע הוה אמר על דרגין דאתדבק ד בהו, שומע אמרי אל, מלה דאיהו בסליקו עלאה.

קסז) והכי אמר, שומע אמרי אל, האל לא כתיב, דהא ה האל תמים דרכו. אבל סתם אל, אל אחר איהו. ה כי לא תשתחוה לאל אחר ה שומע אמרי אל, מלה זעירא איהי. ודמי למאן דלא ידע, דאיהו רב ועלאה. שומע אמרי אל, ההוא דאקרי אל אחר, דכתיב כי לא תשתחוה לאל אחר.

קסח) ויודע דעת עליון, על כל דרגין דמסאבו, אינון דמנהגי ארבא דימא וסערא. ארבעין, חסר חד אינון. וההוא רב החובל, דכלהו מתנהגי על ידוי, איהו עליון על כלהו. בדא הוה מתדבק ההוא רשע, ואמר דהוה ידע דעת עליון, דרגא דאיהו עליון על כלהו מנהגי ארבא. מאן שמע הכי דלא, אתבהיל

חלופי גרסאות

ה) (תהלים יח) ח"ב בהשמטות רעב: ז"ח
 ד ל"ג ס"ג ש"ד. ו) (שמות לד) חיי שרה סו צ"א.
 ב ל"ג מלק; מלין ול"ג דרגין. ג ל"ג אמרי אל.
 ד ל"ג בהו. ה ל"ג מן שומע עד סוף האות. ו ל"ג חסר. ז בדעתו ול"ג אתבהיל.

חלופי גרסאות

שומע אמרי אל

קסז) והכי אמר שומע וכי: וכך אמר, שומע אמרי אל, האל לא כתוב, כי חאל, תמים דרכו, אבל סתם אל הוא אל אחר. כח"ש, כי לא תשתחוה לאל אחר. לפיכך, שומע אמרי אל, דבר קטן הוא, ולמי שאינו יודע הוא דומה שהוא דבר גדול ועליון. שומע אמרי אל, היינו אותו שנקרא אל אחר, שכתוב, כי לא תשתחוה לאל אחר.

קסח) ויודע דעת עליון: פירושו, כי העליונים על כל מדרגות הטומאה הם אותם המנהיגים את סמינת היס ורוח סערה, הם ארבעים חסר אחד. ואותו רב החובל, שכולם מתנהגים על ידו, הוא עליון על כולם, ובה העליון, היה מתדבק אותו דשע, ואמר שהי' יודע דעת עליון, דהיינו המדרגה שהיא עליון על כל מנהיגי הספינה, של הטומאה, מי שמע את דבריו ולא יהיה נבהל בדעתו, ויאמר, שאין

מאמר

קסו) ההוא רשע דבלעם וכי: אותו רשע בלעם היה משבח עצמו בכל, ועכ"ז גנב גנבת הדעת ונתעלה במליצת דבריו, דברים קטנים היה עושה גדולים, מה שאמר היה על אלו מדרגות של דברי הטומאה, ואמת אמר, אבל רשע ההוא היה אמר ומשבח עצמו בדרך סתום ומתעלה בדבריו, עד שכל מי שהיה שומע היה חושב שהוא עלה על כל נביאי העולם, שכתוב, שומע אמרי אל, ויודע דעת עליון, מי הוא איש בעולם, שהיה שומע דברים אלו, ולא חשב שאין בעולם נביא נאמן כמוהו.

קסו) וקשוט הוה והכי וכי: ואמת היה, וכך היה. נאם שומע אמרי אל, כך היה. ויודע דעת עליון, כך היה. שאותו רשע היה אמר, על המדרגות שנתדבק בהן, שומע אמרי אל, דברים שהם בהתעלות עליון, שאין כמוהו. (דמרי דף קצ"ג ע"ב * דף קצ"ד ע"א)

בדעתיה, ויימא דלא הוה כגיניה בעלמא. אלא ההוא רשע משבח גרמיה בארז
סתים ואמר מלי קשוט, וגניב דעתא דבני עלמא.

קסט) אשר מחזה שדי יחזה, מאן ה דשמע דא, חשיב דהוה חמי מה דלא
חמי אחרא בעלמא. ט מחזה שדי, דא ענפא חדא, מאינון ענפין דהוו נפקין
משדי. ולמה. דבחכמתא דא, אחזי תלת, לקבל ש דשדי, לקבל תלת ענפין
דביה, ואחזי תרין נביאין, בדי ערבות, דתמכין ביה. לקבל ע' תרין ענפין דעינא
בישא, לסתמא לון. כד אתא בלק, אמר אנא איכול לון. עמלק בהדי חכמתא דא
אתא לגבייהו, ויכיל לון.

קע) ושדר לבלעם, וא"ל, אנא תרי אתוון דעמלק אית בי, דאינון ל"ק.
דאינון סיומא דעמלק. אנא לי ל"ק, ועמלק ל"ק. לי סיומא. ובך שירותא ב"ל.
א"ל ר"ש, הכי אימא שירותא דבלק ב"ל, ושירותא דבלעם ב"ל, שירותא דבלק
הוה ביה בבלעם. וסיומא דעמלק, הוה ביה בבלק, וסיומא דבלעם, הוה שירותא
דעמלק.

קעא) ואי תימא דלא ניכול להון, בגין דחרשיא דרבהון משה, דהוה
פשיט ידיה, האי ידא אית באלין רברבין, דיכלי בחרשין לאתתקפא יתיר. והיינו
דכתיב וקסמים בידם, בידיהם לא כתיב, אלא בידם, ידא לקבל ידא, הכי שדר ליה
בלק לבלעם.

חלופי גרסאות

ח דשמא. ט למחזה. י ל"ג מן ולמה עד ואתענשו באות קע"ב.

שומע אמרי אל

הסולם

מאמר

לבלעם ואמר לו, אני, ב' אותיות שבועמלק
יש בי, שהם ל"ק שהם סיום השם עמלק.
אני, לי ל"ק, ועמלק ל"ק לי הסיום, ובך
ההתחלה ב"ל. אמר לו ר"ש, כך אני אומר.
התחלת השם בלק בל, והתחלת השם בלעם,
הוא בל. נמצא שהתחלת בלק, היה בבלעם,
וסיום השם של עמלק, דהיינו לק, היה בבלק,
והסיום של בלעם שהוא ע"ב, הוא בהתחלת
עמלק, נמצא שסוף השם של בלעם, שהוא
ע"ב, וסוף השם של בלק, שהוא לק, הם אותיות
עמלק.

קעא) ואי תימא דלא וכו': ואם תאמר
שלא נוכל להם משום הכשפים של רבם משה,
כשהיה פושט ידו, דהיינו ויט משה את ידו
על הים וכדומה, הנה יד הווי יש באלו השרים,
היכולים בכשפים להתגבר יותר. והיינו שכתוב
וקסמים בידם. בידיהם לא כתוב, אלא בידם,
דהיינו יד כנגד יד של משה. כך שלח בלק
לבלעם.

ולחכי

שאין כמוהו בעולם. אלא אותו רשע היה
משבח עצמו בדרך סתום, ואמר דברי אמת,
אלא שהיה גונב דעת בני אדם. כי אמר על
מדרגות הטומאה, והשומעים חשבו שעל
דושה העליונה אמר כל דבריו.

קסט) אשר מחזה שדי יחזה: מי
ששומע זה חושב, שהיה כך, שהיה רואה מה
שלא ראה אחר בעולם. אבל מחזה שדי, זה
הוא ענף אחד מאלו ענפים שהיו יוצאים מן
השם שדי. ולמה הוא כי בחכמה זו, שלהם,
יראה ג' ענפים כנגד ש' דשדי, כנגד ג'
ענפים שבש' שהם חגית. ויראה כנגד ב'
נביאים דהיינו ב' בדי ערבות, שהם נצח והוד,
התומכים בו בת"ת. וכנגד ע"ב ענפים של עין
הרע, שהוא לעומת השם ע"ב דקדושה, שה"ס
עין טובה, לסתום אותם. וכל זה נמצא בחכמה
דקליפות. כשבא בלק, אמר, אני אוכל להם.
כי עמלק בא אליהם בחכמה זו, ויכול להם.
קע) ושדר לבלעם וא"ל וכו': ושלח

קעב) ולהכי מחזה שדי כדאמרן, כ ולהכי אתענשו, ואתענשו לעילא, ואקרון מחזה, כד"א ז) ומול מחזה אל מחזה. ענפא ג דנפק מתמן. ומאן ההוא מחזה עזא ועזאל, דאינון נופל וגלוי עינים, ואיהו מחזה שדי, דהוה חמא נופל וגלוי עינים.

קעג) אן הוה בלעם בזהיא שעתא. אי תימא במדין, הא כתיב ועתה הנני הולך לעמי. אי הזל ליה, מאן יהביה במדין. אלא ההוא רשע, כיון דחמא דנפלו מישראל כ"ד אלף על עיטוי, אתעכב תמן והוה בעי מנייהו אגרוי. ובעוד דאתעכב תמן, אתא פנחס ורברבני חילא לתמן.

קעד) כיון דחמא לפנחס, פרח באוירא, ותרין בנוהי עמיה, ינוס ויומברוס. ואי תימא, ה הא מיתו בעובדא דעגל, דהא אינון עבדו. אלא הכי הוה ודאי, ודא הוא דכתיב, ה) ויפול מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש. וכי לא הוה ידעי חושבנא זעירא דא, והרי כמה חושבנין אחרנין, רמאין עלאין ורברבנין, ידע קרא לממני, והכא כשלושת אלפי איש. אלא אינון בנוי דבלעם, ינוס ויומברוס, דהוה שקלי כשלושת אלפי איש.

קעה) אלא ההוא רשע, כל חרשין דעלמא הוה ידע, ונטל ג אוף הכי חרשין דבנוי, דהוה רגילין בהו, ובהו טאס ואסתלק. פנחס חמא ליה, דהוה ב"ג חד טס באוירא. והוה מסתלק באוירא מעינא. רמא קלא לבני חילא. אמר אית מאן דידע למפרח אבתריה דההוא רשע, דהא בלעם איהו, חמו ליה דהוה טאס.

מסורת הוהר

ז) (מ"א ז.) ח) (שמות לב) ח"ג רלו.

חלופי גרסאות

כ יש כאן חסד. ל דנפקי. מ היך לא ול"ג הא. נ ל"ג אוף הכי.

מאמר

הסולם

צליה שהפיל את בלעם

קעד) כיון דחמא לפנחס וכו': כיון שראה בלעם, את פנחס, פרח באויר, וב' בניו עמו, ינוס ויומברוס, ואם תאמר, הרי מתו במעשה העגל, כי הם עשו את העגל. אלא כך היה ודאי, וז"ש, ויפול מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש. וכי לא ידעו חשבון קטן הזה והרי כמה חשבונות אחרים דמים ועליונים וגדולים, ידע הכתוב למנות, וכאן כתוב, כשלושת אלפי איש. דהיינו שלא ידע בדיוק, אלא הם בניו של בלעם ינוס ויומברוס. שהיו שקולים כשלושת אלפי איש.

קעה) אלא ההוא רשע וכו': ומשיב, אלא רשע ההוא, ידע כל הכשפים שבעולם, ולקח אף כשפיו של בניו, שהיו רגילים בהם, ובהם פרח ונסתלק. פנחס דאהו, שהיה אדם אחד פרח באויר. והוא מסתלק מן דאית העין באויר. הרים קולו לבני צבאותיו, ואמר, יש מי היודע לפרוח אחריו של אותו רשע, כי בלעם הוא. ראו אותו שהיה פורת.

צליה

קעב) ולהכי מחזה שדי וכו': (יש כאן חסר) וע"כ מחזה שדי יחזה כמו שאמרנו ובשביל זה נענשו, ונענשו למעלה, ונקראים מחזה כש"א ומול מחזה אל מחזה. דהיינו הענף היוצא משם, ומי הוא מחזה ההוא, זהו עזא ועזאל, שהם נופל וגלוי עינים, והוא מחזה שדי, שהיה רואה נופל וגלוי עינים. (יש כאן חסר).

מאמר צליה שהפיל את בלעם

קעג) אן הוה בלעם וכו': שואל, איפה היה בלעם באותה שעה. אם תאמר במדין, הרי כתוב, ועתה הנני הולך לעמי. ואם הלך לו, מי נתנו במדין. ומשיב, אלא אותו רשע, כיון שראה שנפלו כ"ד אלף מישראל בשביל עצתו, להפקיר הבנות שתזנינה עם ישראל, נתעכב שם והיה רוצה מהם שכרו, ובעוד שנתעכב שם בא פנחס ושדי הצבאות שמה.

קעו) צליה בריה דשבטא דדן, קם ונטל שלטנו דשליט על חרשין, ופרח
 ס בתריה. כיון דחמא ליה ההוא רשע, עבד ארחא אוחרא באוירא, ובקע חמש
 אוירין בההוא ארח, * ע ואסתלק פ ואתכסי מעינא, צ כדין אסתכן צליה בההיא
 שעתא, והוה בצערא דלא הוה ידע מה יעביד.
 קעז) רמא ליה ק קלא פנחס ואמר, ז טולא דתנייניא דרבעין על כל חויין,
 הפוך ח במזיין. מיד ידע וגלי ההוא ארחא, ועאל לגביה. מיד אתגלי, ונחתו
 תרוויהו קמיה דפנחס.

חלופי גרסאות

ס ואסתלק, ע ל"ג ואסתלק, פ כדין אתכסי, צ בההיא שעתא אסתכן צליה, ק פנחס קלא.

דרך אמת ז) צל התנינים הרובעים על כל הנחשים שמהם מצד סמאל ובת זוגו. ח) תהפוך כחותיך
 שהם שערותיה אשר הם גורמים הצל שלא יתראה בלעם לכן אמר הפוך במזיין כרי שיסתלק
 הצל מעליון וי"א שפנחס כוון בדבריו שצעק לצליה שמשמעותיה צל י"ה ולפי שהוא לבש עתה במעשה זת
 בענייני כשופים ונחשים לשלוט על הקליפות חיצונות להכניע בלעם תחתיו לכן אמר פנחס לצליה טולא
 דתנייניא ר"ל צל התנינים הרובע על הנחשים וכחו ותוקפו הפוך במזיין ר"ל חזור אחוריך ואז תמצאנו
 וכן עשה ומצאו כאומרו מיד ידע וגלי וכו', והשערות הוא תמיד רמז על כחות המתפשטים ממנו.

צליה שהפיל את בלעם

הסולם

מאמר

בקו שמאל של האויר כדרכו בטומאה, ולא
 עוד אלא שנעלם מעין של הקדושה, כי נתעלה
 לג"ר דשמאל, שאינן נמצאות בקדושה מכה
 מיעוטו של קו האמצעי כנ"ל. וז"ש (באות
 קע"ד) כיון דחמא לפנחס פרח באוירא,
 ותרין בנוהי עמיה, שהם המשיכו לעגל את
 הג"ר דשמאל, וז"ש, ואי תימא חא מיתו
 בעובדא דעגל וכו' דכתיב ויפול מן העם
 ביום ההוא כשלושת אלפי איש וכו' שזה
 רומז על המשכתם של יונוס ויומברוס מן
 הג"ר דשמאל המרומזים כשלושת אלפים, כי
 החכמה היא בבחינת אלף, אלא מתוך שהחכמה
 דטומאה היא סתומה (כנ"ל באות קס"ט)
 להיותם בבחינת עין הרע, ע"כ אוה"כ, כשלושת
 אלפים ולא שלשת אלפים ממש. וז"ש (באות
 קע"ה) ונטיל אוף הכי חרשין דבנוי וכו'
 היינו הג"ר דשמאל כנ"ל. וצריכים לזכור
 שאין קו האמצעי יכול למעט הג"ר דשמאל
 אלא עם המסך דמנעולא, אלא אחר שמיעט
 אותו, מהפך המנעולא למפתחא (כמ"ש לך
 דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש). ונמצא שלא היה
 עתה לצליה אלא מסך דמפתחא בלבד.
 ח"ש, פנחס חמא וכו' והוה מפתלק
 באוירא מעינא, דהיינו שעלה לג"ר דשמאל,
 שאין שם העין דקדושה. ונסתלק מעין
 דקדושה

קעו) צליה בריה דשבטא וכו': צליה
 בנו של שבט דן, קם ולקח השליטה השולטת
 על כשפים, ופרח אחריו. כיון שראה אותו
 רשע ההוא, עשה דרך אחר באויר, ובקע ה'
 אוירים בדרך ההוא, ועלה ונעלם מהעין. אז
 נסתכן צליה בשעה ההיא, והיה בצער, שלא
 ידע מה שיעשה.
 קעז) רמא ליה קלא וכו': פנחס הרים
 קולו אליו, ואמר, הצל של התנינים הרובעים
 על כל הנחשים, הפוך בשערותיך. מיד ידע
 צליה, וגילה ארח ההוא, ונכנס אליו. מיד
 נגלה בלעם, וירדו שניהם לפני פנחס.
 פירוש המאמר, כי ידעת ששורשו של כל
 הסטרא אחרא והטומאה, הוא דבקותם בשמאל
 בלי ימין, והם דוחים התקון של קו האמצעי
 המיחד השמאל עם הימין, משום שכל חיותם
 באה מג"ר דשמאל, שמשם נמשכה החכמה
 ממעלה למטה, וקו האמצעי ממעט ג"ר האלו
 בכח המסך דחירק (כנ"ל לך י"ג ד"ה
 ונתבאר). ע"כ הם מתנגדים אליו, וחוזן מזה,
 כל מה שיש בקדושה יש כנגדו בסטרא אחרא.
 וכיון שבלעם דאה שפנחס בא לנקום
 נקמת ה' ממדין, והבין שודאי ירצה גם
 להרוג אותו, אז פרח באויר, דהיינו שנתעלה
 למדרגת הג"ר, המכוננת פריחה באויר, אלא
 (דפרי דף קצ"ד ע"א *) דף קצ"ד ע"ב)

קעח) תא חזי, ההוא רשע כתיב ביה וילך שפי, דא הוא עליון דדרגין דיליה, חויה דכורא. צליה נטל תרין, דכר וזקבא. ובההוא שליט עליה, בגין דשלטנו דשליט עלייהו נטל, ואתכפיין קמיה. ודא הוה (ו) שפיפון עלי ארח. על

מסורת הזהר

(ו) (בראשית מט) ויחי רכד צ"ב.

צליה שהפיל את בלעם

הסולם

מאמר

של נקודת המנעולא, שכחו חוק לבטל כל הנחשים והכשפים שבעולם, כי בכל מקום שנקודה זו נוגעת מסתלקים משם כל האורות (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא ע"ש) וז"ש חפוך במזייד, כי המנעולא כלולה בשערות, אלא שגנוזה, ואמר לו, שיהפוך ויחפש בשערותיו עצמו, מלשון הפוך בה והפוך בה דכלא בה, וימצא שם כח נקודת המנעולא, ואז יפילו על ראש הרשע, וז"ש מיד ידע וגלי חוהא אורחא, שהנקודה דמנעולא ביטלה את הארח שלו, שעשה לג"ר דשמאל, ונגלה למטה, כי נפל ויצא מג"ר דשמאל, מיד אתגלי ונחתו תרווייהו וכו', כי שניהם ירדו מבחינת הג"ר, שאפילו צליה, הפסיד הג"ר דקדושה, מחמת גילוי המנעולא שעורר בשערותיו, וז"ש ונחתו תרווייהו קמיה דסנחם.

קעח) תא חזי ההוא וכו': בוא וראה, רשע ההוא כתוב בו, וילך שפי, זה הוא העליון ממדרגות שלו, שהוא נחש זכר, צליה לקח שנים, זכר ונקבה, ובוה שלט עליו משום שלקח השליטה ששלט עליהם, ונכנעו לפניו, וזה היה שפיפון עלי זרח, דהיינו על אותו ארח שעשה רשע ההוא, שכתוב, יחי דן נחש עלי דרך, זהו שמשון, שפיפון עלי ארח, זהו צליה.

פירוש, יש ב' קליפות זכר ונקבה הזכר הוא מבחינת דינים דדכודא הנמשכים בעת גילוי הג"ר דשמאל, והנקבה היא מדינים דנוקבא, וכח המנעולא המתגלים מן המלכות בסוד לא זכה הא רע, (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר אות קכ"ג ויצא דף י"ג ד"ה סתרא) וז"ש וילך שפי וכו' הויה דכורא, שלהיותו דבוק בג"ר דשמאל, היה מוטל ברשות נחש הזכר דקליפה, שהוא דיגין דדכורא, וזה היה העליון של כל מדרגותיו, דהיינו ג"ר דשמאל, צליה, שדצה לבטלו נטל תרין דכר ונוקבא, דהיינו שעורר ג"כ הנוקבא דקליפה, שהיא כח המנעולא, כנ"ל בדבור הסמוך, ובההוא שלט עליה וכו', כי בכח המנעולא הורידו

ממדרגתו

דקדושה, וז"ש, (באות קע"ו) צליה בריה וכו' קם ונטל שלטנו דשליט על הרשין ופרח בתריה, צליה, ה"ס הצל של י"ה שהוא ג"ר, כי צליה אותיות צל י"ה, דהיינו כבחינת קו האמצעי דקדושה, הממעט קו השמאל מג"ר, ע"י מסך דמפתחא, ולהיותו משבט דן, שהיא שליטת השמאל, ע"כ נרשם בו צל הזה על הג"ר שלו, והוא לקח כח השליטה של קו האמצעי שבו שעל ידו מושל על קו שמאל וממעטו, וז"ש, קם ונטל שלטנו דשליט על חרשין, כי קו האמצעי דקדושה שולט על ג"ר דשמאל שממנו לוקחים כחם כל המכשפים חס"א, ופרח בתריה, שהיה רוצה להפילו בכח שליטת קו האמצעי, עם המסך דמפתחא, כיון דחמא ליה ההוא רשע, עבד דדחמא אחרא באורא, דהיינו שבכדי לבטל את כח המסך דמפתחא, חזר ועורר המיעוט דג"ר שבנקודת החולם, דהיינו כניסת המלכות לכינה, שה"ס מפתחא, שע"י, בקע ה' אורין בההוא ארח, שביטל כל בחינות הג"ר ששה בחינות כח"ב תו"מ הנמצאים ע"י שליטת קו האמצעי, כי בקע עם הדינים שבנקודת החולם כל מדרגה ומדרגה של ה' בחינות אלו, לכו"ח ולכינה ותו"מ, כמו בקטנות דקדושה, ואח"כ חזר ועורר הקו שמאל שבשורשו, שה"ס יציאת ה', מאויר, כמו בנקודת השורק, שאז חוזרים ונתעוררים הג"ר דשמאל, ונתבטל כח המסך דמפתחא של קו האמצעי, וז"ש ואסתלק, שחזר ועלה לג"ר דשמאל, ואתכסי מעינא, ששם אינו מגיע העין דקדושה, כנ"ל, וז"ש כדין אסתכן צליה, כלומר שהצל שעל י"ה שלו, נסתכן, שלא יתבטל מחמת גילוי הג"ר דשמאל שעשה בלעם, מחמת שהיה חסר לו המסך דמנעולא.

וז"ש (באות קע"ז) רמא ליה קלא סנחם, ואמר טולא דתנינייא דרבנין על כל חויין, שרמו לו שיעודר צל התנינים הרובצים על כל הנחשים שבעולם, שה"ס הצל

ההוא ארח, דעבד ההוא רשע, דכתיב יהי דן נחש עלי דרך, דא שמשון. שפיפון עלי ארח, דא צליה.

קעט) הנושך עקבי סוס, דא עירה, דהוה בהדיה דדוד, דהוה אתי מדן. ובגיניה, תליא גבורתיה בדוד, דכתיב (ויעקר דוד את כל הרכב. ויפול רוכבו אחור, דא שריה, דזמין למיתי בהדי משיחא דאפרים, ואיהו הוי משבטא דדן, וזמין איהו למעבד נוקמין וקרבין בשאר עמין. וכד דא יקום, כדין מחכא לפורקנא דישראל, דכתיב (לישועתך קויתי יי. ואע"ג דאוקמוה להאי קרא, אבל ברירו דמלה כמה דאתמר, וכמה דאוקמוה. ועל דא אתא קרא ואוכת.

קפ) כיון דנחת ההוא רשע לקמי ר פנחס, אמר ליה, רשע, כמה גלגולין בישינ עבדת, על עמא קדישא. אמר ליה לצליה, תא וקטליה, ולא בשמא, דלא אתחזי האי, לאדכרא עליה קדושה עלאה, בגין דלא תיפוק נשמתיה, ותתכליל במלין דדרגין קדישין, ותתקיים ביה מה דאמר תמות נפשי מות ישרים.

קפא) בההוא שעתא עבד ביה כמה זיני מותא, ולא מית, עד דנטל חרבא דהוה חקיק עלוי חויא מהאי סטרא, וחויא מהאי סטרא. א"ל פנחס, בדיליה ת קטול ליה, ובדיליה ימות. כדין קטל ליה, ויכיל ליה. דכך ארחוי דההוא סטרא, מאן דאזל אבתראה, בה ימות, ובה תפוק נשמתיה, ובה תתכליל. והכי מית בלעם, ודייני ליה בדינין בההוא עלמא, ולא אתקביר לעלמין. וגרמוי כלהו אתרקבו, ואתעבידו כמה חויין מזוהמין, מנוקי שאר בריין, ואפילו תולעתין דהו אכלי א בשריה, אתהדרו חויין.

מסורת הזהר

(י) (ש"ב ח. ג) (בראשית מט) ויהי רכה צ"ב. ר מוסיף פנחס נחת. ש תעין. ת טול ול"ג קטול ליה. א בשרא.

חלופי גרסאות

צליה שהפיל את בלעם

הסולם

מאמר

אותו רשע לפני פנחס. אמר לו רשע, כמה גלגולים רעים עשית על עם הקדוש. אמר לצליה קום והרוג אותו. ולא בשם, כי זה אינו ראוי שתזכיר עליו את הקדושה העליונה, כדי שלא תצא נשמתו ותהיה נכללת בדברים של מדרגות הקדושות, שאו, יתקיים בו מה שאמר, תמות נפשי מות ישרים.

קפא) בחזווא שעתא עבד וכי: בשעה ההוא עשה בו כמה מיני מיתות, ולא מת, עד שלקח חרב שהיה חקוק עליה נחש מצד זה ונחש מצד זה. אמר לו פנחס, בשלו תהרגו, ובשלו ימות. אז הרגו ויכול לו. כי כך דרכו של צד ההוא, מי שהולך אחריו, בו ימות, ובו תצא נשמתו ובו תכלול נשמתו. וכך מת בלעם. ודין אותו בדינים של עולם ההוא, ולא נקבר לעולם, וכל עצמותיו נרקבו, ונעשו לכמה נחשים מזוהמים המזיקים שאר הבריות. ואפי' התולעים שאכלו בשרו, נעשו נחשים.

אשכחנא

ממדרגתו והפילו לפני פנחס כנ"ל בדבור הסמוך. ונמצא שבלעם הלך בשפי אחד שהוא נחש זכר, וצליה הלך עם שני מיני שפי, שפי זכר ושפי נקבה. וז"ש שפיפון עלי ארח דא צליה, כי שפיפון יורה על ב' מיני שפי שלו זכר ונקבה.

קעט) הנושך עקבי סוס: זהו עידה שהיה עם דוד, שהיה בא מדן, ובזכותו תלה גבורתו בדוד, שכתוב, ויעקר דוד את כל הרכב. ויפול רוכבו אחור, זה שריה, העתיד לבא עם משיח בן אפרים, והוא בא משבט דן, והוא עתיד לעשות נקמות ומלחמות בשאר העמים. וכשזה יקום, אז תחכה לגאולתם של ישראל. לישועתך קויתי ח'. ואע"פ שתעמידו מקרא הזה, אבל בירורו של הדבר הוא כמו שאמרנו, וכמו שהעמידוהו. ועל זה בא הכתוב, ומוכיח.

קפ) כיון דנחת ההוא וכי: כיון שירד

קפב) אשכחנא בספרא דאשמודאי, דיהב ליה לשלמה מלכא, דכל מאן דהוה בעי למעבד חרשין תקיפין סתימין דעינא. אי ידע טנרא דנפל תמן בלעם, ישכח מאינזון חויין דהוה מגרמוי דההוא רשע, אי יקטיל חד מנייהו, רישא דיליה ביה יעביד חרשין עלאין, בגופא דיליה חרשין אחרנין, ב בזנבא דיליה חרשין אחרנין. תלת זיני חרשין, אית בכל חד וחד.

קפג) מלכת שבא כד אתת לגבי שלמה, מאינזון מלין דשאלת לשלמה, אמרת, גרמא דחויא דתלת חרשין במה נתפס. מיד (ז) לא היה דבר נעלם מן המלך אשר לא הגיד לה, איהי שאילת על דא, והות אצטריכת לאינזון חויין. ולא יכילת לנטלא חד מנייהו. מה אתיב לה מלין דהוה בלבה. כך אודע לה, דכתיב ויגד לה שלמה את כל דבריה. אינזון חויין, לא יכיל לזן כל בני עלמא, בר ממלה דרזא חדא, ומאי איהו. שכבת זרע רותחת.

קפד) ואי תימא מאן יכיל. אלא, בשעתא דההוא שכבת זרע אפיק בינ, ג כד איהו בתיאובתא, אפיק לה לשמא דההוא חויא, ברעותא דתיאובתא. כד נפיק ברתיו, נטלי ליה מיד בלבושא חדא, וההוא לבושא זרקין לגבי חויא, מיד כפיף רישיה, ד ותפסן ליה, כמה דתפיס תרנגולא דביתא. ואי בכל מאני קרבין דעלמא, יגחון בחד מנייהו, לא יכלין ליה. ובהאי, לא אצטריך בינ בעלמא מאני קרבא, ולא מלה אחרא, ולא אצטריך לאסתמרא מנייהו, דהא כלהו אתכפיין לגביה. כדין אתדבקו אינזון מלין בלבבה, ותאיבת להאי.

קפה) מכאן ולהלאה אלעזר ברי, קב"ה עבד מה דעבד בההוא חייבא,

מסורת הוהר

(ז) (מ"א י).

חלופי גרסאות

ב ל"ג בזנבא [דיליה] חרשין אחרנין. ג ל"ג כד איהו. ד יתפסק לה.

הסולם

צליה שהפיל את בלעם

אלו הנחשים, כל בני העולם אינם יכולים להם, חוץ מדבר סוד אחד. ומה הוא. הוא שכבת זרע רותחת.

קפד) ואי תימא מאן וכי: ואם תאמר מי יכול. אלא בשעה שאדם מוציא, כשהוא בתשוקה, אותו שכבת זרע, והוציא אותה לשם אותו הנחש ברצון התשוקה, כשיוצאת ברתיו, לוקחים אותה מיד בלבוש אחד, ואותו לבוש זורקים אל הנחש. מיד, כוסף ראשו ותופשים אותו, כמו שתופשים תרנגול הבית. ואם אפילו כל כלי. מלחמה יערכו כנגד אחד מהם, לא יוכלו לו. וכשעושה זה, לא צריך אדם בעולם לכלי מלחמה, ולא דבר אחד, ואינו צריך להשמר מהם, כי כולם נכנעים אליו. או נתדבקו אלו הדברים בלבבה של מלכת שבא, וחשקה לזה.

קפה) מכאן ולהלאה אלעזר וכי: מכאן ולהלאה, אלעזר בני, הקב"ה עשה מה שעשה באותו הרשע, בלעם. וסודות סתומים אלו לא

מאמר

קפב) אשכחנא בספרא דאשמודאי וכי: מצאתי בספרו של אשמודאי שנתן לשלמה המלך, שכל מי שהוא רוצה לעשות כשפים חזקים סתומים מעין, אם יודע הסלע שנפל שם בלעם, ישכח שם מאלו הנחשים שנעשו מעצמותיו של אותו רשע. אם יהרג נחש אחד מהם, בראשו, יעשה כשפים עליונים, בגופו כשפים אחרים, ובזנבו כשפים אחרים. ג' מיני כשפים יש בכל אחד ואחד.

קפג) מלכת שבא כד וכי: מלכת שבא כשבאה אל שלמה, אחד מאלו הדברים ששאלה לשלמה היה, אמרה, עצם נחש שיש בו ג' כשפים, במה הוא נתפש. מיד, לא היה דבר נעלם מן המלך אשר לא הגיד לה. היא שאלה על זה, והיתה צריכה לאלו הנחשים, ולא יכלה לתפוש אחד מהם. מה השיב לה על הדברים שהיה עם לבבה, שכתוב, ותדבר אליו את כל אשר היה עם לבבה. כך הודיע אותה, שכתוב, ויגד לה שלמה את כל דבריה, ואמר

ורזין סתימין אלין, לא אצטריכו לגלאה, אבל בגין דחבריא דהכא ינדעון ארחין סתימין דעלמא, גלינא לכו. דהא כמה נמוסין סתימין אינון בעלמא, ובני נשא לא ידעין, ואינון פליאן סתימין, רברבן ועלאין. עליה, ועל דדמי ליה, קראן (ט) ושם * רשעים ירקב. זכאין אינון זכאי קשוט, עלייהו כתיב, (ו) אך צדיקים יודו לשמך וגו'.

קפו) (ט) ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. ר' אבא פתח, (ט) תפלה לעני כי יעטוף וגו', תלת אינון דכתיב בהו תפלה. ה ואוקמוה מלה דא, חד הוה משה, וחד הוה דוד, וחד עני, דאתכליל בהו, ואתחבר בהו. ואי תימא, הא כתיב (ט) תפלה לחבקוק הנביא, הא ארבע אינון. אלא, (ו) חבקוק לאו בגין תפלה הוה, ואע"ג דכתיב ביה תפלה, תושבחתא והודאה איהו לקב"ה, על דאחיא ליה, ועבד עמיה נסין וגבורן, דהא בריה דשונמית הוה.

קפו) אבל ג' אינון דאקרון תפלה. (ז) תפלה למשה איש האלהים, תפלה דא דלית כגיניה (ז) בבר נש אחרא. (ח) תפלה לדוד, תפלה דא איהי תפלה, דלית כגיניה במלכא אחרא. תפלה לעני, תפלה איהי מאינון ג'. מאן חשיבא מכלהו. הוי אימא תפלה דעני. תפלה דא, קדים לתפלה דמשה. וקדים לתפלה דדוד, וקדים לכל שאר צלותין דעלמא.

קפח) מ"ט. בגין דעני איהו תביר לבא. וכתיב, (ח) קרוב יי לנשברי לב

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ה אבל מלה דא; ואוקמוה מלה דא אבל. ו ל"ג חבקוק לאו. ז ל"ג בבינ אחרא.

(ט) (משלי י). (ז) (תהלים קמ) ביב רכח צ"ה. (ט) וישלח ז צ"ג להלן רמט צ"כ, ח"ג שד. (ט) (תהלים קב) ב"א קסז צ"ג. (ט) (חבקוק ג) בשלח א צ"ב. (ז) (תהלים ז) וישלח יט צ"א. (ק) (שם פו)

משפטים קסד צ"ד. (ה) (שם לד) וישב יד צ"ג.

הסולם תפלה למשה תפלה לדוד תפלה לעני

מאמר

הוא אמר, ואע"פ שכתוב בו תפלה, שבח והודאה היא להקב"ה, על שהחיה אותו, ועשה עמו נסים וגבורות. כי בנו של שונמית היה, שהחיה אותו אלישע.

לא צדיקים לגלות, אבל כדי שהחברים שבכאן ידעו דברים סתומים שבעולם, גיליתי לכם. כי כמה חוקים סתומים יש בעולם ובני אדם אינם יודעים, והם פליאות סתומות גדולות ועליונות. עליו, על בעלם, ועל הדומים אליו, קוראים, ושם רשעים ירקב. אשרי הם צדיקי אמת, עליהם כתוב, אך צדיקים יודו לשמך וגו'.

קפו) אבל ג' אינון וכו'; אבל ג' הם הנקראים תפלה, תפלה למשה איש האלקים. תפלה זו שאין כמוה באדם אחר. תפלה לדוד, תפלה זו היא תפלה שאין כמוה במלך אחר. תפלה לעני, תפלה היא. מאלו הג' מי חשובה מכולן. הוי אומר, תפלה לעני. תפלה זו קודמת לתפלה של משה, וקודמת לתפלה של דוד. וקודמת מכל שאר תפלות העולם.

מאמר תפלה למשה תפלה לדוד תפלה לעני

קפו) ועתה לכה נא ארה לי וכו'; ר' אבא פתח, תפלה לעני כי יעטוף וגו'. ג' הם שכתוב בהם תפלה, והעמידוהו דבר זה, אחד הוא משה, אחד הוא דוד, ואחד הוא עני, שנכלל בהם ונתחבר בהם. ואם תאמר, הרי כתוב, תפלה לחבקוק הנביא, הרי ארבעה הם. ומשיב, אלא חבקוק, לא משום תפלה

קפח) מ"ט בגין דעני וכו'; שואל מהו הטעם. ומשיב, משום שעני הוא שבור הלב. וכתוב, קרוב ה' לנשברי לב. והעני עושה תמיד ריב עם הקב"ה, והקב"ה מקשיב ושומע

(דפרי דף קצ"ד ע"ב *) דף קצ"ה ע"א)

וגר. ומסכנא עביד תדיר קטטה בקב"ה. וקב"ה אצית ושמע מלוי. כיון דצלי צלותיה, פתח כל כוי רקיעין. וכל שאר צלותין דקא סלקין לעילא, דחי לון ההוא מסכנא תביר לבא, דכתיב תפלה לעני כי יעטוף. כי יתעטף מבעי ליה, מאי כי יעטוף. אלא איהו עביד עטופא לכל צלותין דעלמא, ולא עאלין עד דצלותא דיליה עאלת.

קפט) וקב"ה אמר, יתעטפון כל צלותין, וצלותא דא תיעול לגבאי. לא בעינא הכא בי דינא דידונן ביננא, קמאי ליהו תרעומין דיליה, ואנא והוא בלחודנא. וקב"ה אתיחד בלחודוי, באינן תורעמין, בההוא צלותא, דכתיב ולפני יי ישפוך שיחו. לפני יי ודאי.

קצ) כל חילי שמיא שאלין אלין לאלין, קב"ה במאי אתעסק, במאי אשתדל. אמרין, אתיחדא בתיאובתא במאנין דיליה, כלהו לא ידעו מה אתעביד מההוא צלותא דמסכנא, ומכל אינן תורעמין דיליה. דלית תיאובתא למסכנא, אלא כד שפיך דמעוי בתורעמו, קמי מלכא קדישא. ולית תיאובתא לקב"ה, אלא כד מקבל לון, ואושדו קמיה ודא איהי צלותא, דעביד עטופא לכל צלותין דעלמא.

קצא) משה צלי צלותיה, ואתעכב כמה יומין בהאי תפלה. דוד חמא, דכל ה כוין, וכל תרעי שמיא, כלהו זמינין לאפתחא למסכנא, ולית בכל צלותין דעלמא, דקב"ה אצית מיד, כצלותא דמסכנא. כיון דחמי האי, עבד גרמיה עניא ומסכנא, פשט לבושא דמלכותא, ויתיב בארעא כמסכנא, אמר תפלה. דכתיב, תפלה לדוד הטה יי אונך ענני. ואי תימא אמאי. בגין כי עני ואביון אני. איל

חלופי גרסאות

ח בנין.

הסולם

מאמר

תפלה למשה תפלה לדוד תפלה לעני

קצ) כל חילי שמיא וכי: כל צבאות השמים שואלים אלו לאלו במה עוסק הקב"ה במה משתדל. אומרים להם הוא מתיחד בתשוקה בכלים שלו, דהיינו בנשברי לב, כולם אינם יודעים מה נעשה מתפלת העני, ומכל אלו התרעומות שלו, כי אין תשוקה לעני אלא כששופך דמעות בתרעומות לפני המלך הקדוש. ואין תשוקה להקב"ה, אלא כשהוא מקבל אותם, ונשפכים לפניו. חו היא תפלה שעושה איחוד ועכוב לכל התפלות שבעולם.

קצא) משה צלי צלותיה וכי: משה התפלל תפלתו ונתעכב כמה ימים בתפלה הזו. טחמת תפלת העני. דוד ראה שכל החלונות וכל שערי שמים כולם מוכנים להפתח לתפלת העני, ואין בכל תפלות שבעולם שהקב"ה מקשיב מיד כתפלת העני.

כיון

ושומע דבריו. כיון שהעני התפלל תפלתו. פותח כל חלונות הרקיע, וכל שאר התפלות העולות למעלה דוחה אותם אותו העני, שבור הלב. שכתוב, תפלה לעני כי יעטוף. והיה צריך לומר, כי יתעטף, מהו כי יעטוף. אלא, הפירוש הוא, הוא עושה איחוד, שמאחד כל תפלות שבעולם שאינן נכנסות עד שתפלה שלו נכנסת. עטופא פירושו איחוד, מלשון והעטופים ללבן.

קפט) וקב"ה אמר יתעטפון וכי: הקב"ה אמר, תתאחדנה כל התפלות ותפלה זו תעלה אלי, איני צריך כאן בית דין שידונו בינינו, לפני תהיינה תרעומות שלו, ואני והוא נהיה בלבדנו. והקב"ה נתיחד בלבדו באלו התרעומות, בתפלה היא, שכתוב, ולפני ה' ישפוך שיחו. לפני ה', ודאי.

קב"ה, דוד, ולא מלכא אנת, ושליטא על מלכין תקיפין, ואת עביד גרמך עני ואביון. מיד אהדר צלותיה בגוונא אחרא, ושבק מלה ם דאביון ועני, ואמר שמרה נפשי כי חסיד אני. ועכ"ד כלא הוה ביה בדוד.

קצב) אמר ליה רבי אלעזר, שפיר קאמרת. וע"ד אצטריך ליה לבר נש דצלי צלותיה, ם למעבד גרמיה עני, בגין דתיעול צלותיה בכללא דכל עניים. דהא כל נטורי תרעין, לא שבקין הכי למיעאל, כמה דשבקין למסכנין, דהא בלא רשותא עאלין. ואי עביד בר נש גרמיה, ושוי רעותיה תדיר כמסכנא, צלותיה סלקא, ואערעת באינון צלותין דמסכנין, ואתחברת בהו, וסלקת בהדיהו, ובכללא דלהון עאלת, ואתקבלת ברעותא קמי מלכא ם קדישא.

קצג) דוד מלכא, שוי גרמיה בארבעא ארחין, שוי גרמיה בהדי מסכני. שוי גרמיה בהדי חסידים. שוי גרמיה בהדי עבדים. שוי גרמיה בהדי אינון דמסרי גרמייהו ונפשייהו על קדושת שמיה. שוי גרמיה בהדי מסכנא, דכתיב כי עני ואביון אני. שוי גרמיה בהדי חסידים, דכתיב שמרה נפשי כי חסיד אני. בגין דאצטריך ליה לבר נש, דלא לשואה גרמיה רשע. ואי תימא אי הכי לא יפרט חטאוי לעלמין. לאו הכי. אלא כד יפרט חטאוי, כדין איהו חסיד, דאתי לקבלא תשובה, אפיק גרמיה מסטרא בישא, דהוה בטנופא דילה עד השתא, והשתא אתדבק בימינא עלאה, דאיהי פשוטה לקבלא ליה.

חלופי גרסאות

ט דעני; דאביון וליג ועני. י ועכ"ד. כ מוסיף למהוי תמן עני ואביון ולמעבד. ל מוסיף קדישא בהו.

הסולם

מאמר

תפלה למשה תפלה לדוד תפלה לעני ומתחברת בהן ועולות עמהן, ונכנסת בכלל שלהן, ומתקבלת ברצון לפני המלך הקדוש. מאמר ד' ארחין, עניים. חסידים. עבדים. בעלי קדוש השם

קצג) דוד מלכא שוי וכו'; דוד המלך השיים עצמו בד' דרכים. השיים עצמו עם העניים. השיים עצמו עם החסידים. השיים עצמו עם העבדים. השיים עצמו עם אלו המוסרים עצמם ונפשם על קדוש השם. השיים עצמו עם העניים, שכתוב כי עני ואביון אני. השיים עצמו עם החסידים, שכתוב, שמרה נפשי כי חסיד אני. כי אדם צריך שלא ישים עצמו רשע. ואם תאמר אם כן לא יתודה על חטאיו לעולם, שהרי בזה. הוא חשיט עצמו רשע. אינו כן. אלא כשיתודה על חטאיו, אז הוא חסיד, כי בא לקבל תשובה, ומוציא עצמו מצד הרע, שהיה בטנוף שלו עד עתה, ועתה התדבק בימין העליון שהוא

כיון שראה זה, עשה עצמו עני ואביון, פשט לבוש מלכות וישב על הארץ כאביון, ואמר תפלה. שכתוב, תפלה לדוד הטה ה' אונך ענני. ואם תאמר, למה. משום כי עני ואביון אני. א"ל הקב"ה, דוד, וכי אינך מלך ושליט על מלכים גבורים, ואתה עושה עצמך עני ואביון. מיד החזיר תפלתו באופן אחר, ועזב המלות אביון ועני, ואמר, שמרה נפשי כי חסיד אני. ועכ"ז, הכל היה בדוד. הן עני והן חסיד.

קצב) אמר ליה רבי וכו'; אמר ליה ר' אלעזר, יפה אמרת. וע"כ צריך האדם המתפלל תפלתו לעשות עצמו עני, כדי שתכנס תפלתו בכלל תפלות כל העניים, כי כל שומרי השערים אינם עתבים כך להכנס, את כל התפלות שבעולם, כמו שעושים תפילת העני. כי הן נכנסות בלי רשות. ואם אדם עושה עצמו, ומשים רצונו תמיד, כמו עני, תפלתו עולה ופוגשת בתפלות העניים,

קצד) ולא תימא, דלא מקבל ליה קביה, עד דיפרט חטאוי מיומא דהוה
 ם בעלמא. נ או אינון * דאתכסון מניה, דלא יכיל לאדבקא. אלא לא אצטריך
 לפרשא, בר אינון דיזכר מנייהו. ואי שוי רעותיה בהו, כל אחרנין אתמשכן
 אבתרייהו. דהא תנינו, אין בודקין חורי ביתא עלאין לעילא, ולא אינון תתאין
 לתתא בביעור חמץ. אלא כיון דבדיק כפום חיזו דעינוי מה דיכיל לאדבקא,
 כלא אתמשך בתר דא, ואתבטיל בהדיה.

קצה) והכי גרסינן בנגעים, כ"ד ראשי אברים אינון דלא מטמאין משום
 מחיה. וכהנא לא ם הוה אטרח אבתרייהו, והיינו דכתיב, (ו) לכל מראה עיני
 הכהן אתר דיכיל כהנא למחזי מכתשא באסתכלותא חדא, ולא אצטריך למאכא
 גרמיה, ולארמא עינוי הכא והכא. אוף הכי. לא אצטריך לפרטא חטאוי ן מן
 יומא דהוה, דאינון חורי ביתא תתאין, ולא אינון דאתכסו, דלא יכיל ן לאדבקא,
 דאינון חורי ביתא עלאין ם לעילא. ן אלא לכל מראה עיני הכהן, וכלהו אתמשכן
 אבתרייהו. וע"ד שוי דוד ן גרמיה גו חסידים.

קצו) שוי גרמיה בהדי עבדים, דכתיב (ת) הנה כעיני עבדים אל יד
 אדוניהם. וכתיב, (א) הושע עבדך אתה אלהי. שוי גרמיה בהדי אינון דמסרי
 נפשייהו על קדושת שמיה. דכתיב, (ב) שמח נפש עבדך כי אליך יי נפשי אשא.
 בכל הני ארבע, עבד גרמיה דוד מלכא קמי מאריה.

חלופי גרסאות

ח מעלמא ; ל"ג מעלמא או אינון ; מוסיף מעלמא
 אי הכי. נ אן. ן ל"ג הוה. ן מוסיף למבעי מן.
 ן לאדבקא. ם לעלאין. ן ת"ת ול"ג אלא. ן למגרמיה.

מסורת הוהר

(ו) (ויקרא יג.) (ת) (תהלים כג.) (א) (שם טו)
 להלן פנחס אות יב צ"מ, קסח צ"ר. קפב. צ"ט.
 (ב) (שם).

הסולם

ד' ארחין, עניים חסידים. עבדים. בעלי קה"ש
 לראות הנגע בבת אחת. בהסתכלות אחת,
 ואינו צריך לכפוף עצמו, ולהרים עינוי לכאן
 ולכאן. אף כאן, אינו צריך לפרש חטאיו,
 מיום שהוא בעולם, שהם כמו חורי הבית
 התחתונים, שאינו צריך לבדקם, ולא אלו
 החטאים ששכחם שאינו יכול להזכר בהם,
 שהם כמו חורי הבית העליונים למעלה, אלא
 לכל מראה עיני הכהן, מה שיכול לראות
 בהסתכלות אחת, וכולם נמשכים אחריהם.
 ועל זה השים דוד את עצמו בתוך החסידים.
 שהיה מתודה על חטאיו ונתדבק בימיו,
 כמבואר.

מאמר

שהוא חסד, הפשוטה לקבל אותו. וכיון
 שנתדבק בחסד, נקרא חסיד.
 קצד) ולא תימא דלא וכו' ; ואל תאמר,
 שהקב"ה אינו מקבלו, עד שיפרט כל חטאיו
 מיום שבא לעולם, או גם אלו שנותרו ממנו,
 ואינו יכול להזכר בהם. אינו כן, אלא שאינו
 צריך לפרש רק אלו החטאים שזוכר אותם,
 ואם משים רצונו בהם להתחרט עליהם בעת
 הוידוי, כל החטאים האחרים נמשכים אחריהם
 והוא על דרך שלמדנו, אין בודקים בביעור
 חמץ, לא חורי הבית העליונים שלמעלה,
 ולא חורי הבית התחתונים שלמטה, אלא
 כיון שבדק לפי מראית עינוי לפי מה שיכול
 לראות, הכל נמשך אחר זה, ומתבטל עמו.
 קצה) והכי גרסינן בנגעים וכו' ; וכך
 למדנו בנגעים, כ"ד ראשי אברים הם שאינם
 מטמאים משום מחיה, שהכהן לא היה מטריח
 עצמו עליהם לראותם, והיינו שכתוב, לכל
 מראה עיני הכהן, שהוא מקום, שהכהן יכול
 (דפ"י דף קצ"ה ע"א *) דף קצ"ה ע"ב

קצו) שוי גרמיה בהדי וכו' ; ומאין לנו
 שהשים עצמו עם העבדים, הוא שכתוב,
 הנה כעיני עבדים אל יד ארוניהם. וכתוב,
 הושע עבדך אתה אלקי. ומאין לנו שהשים
 עצמו עם אלו שמסרו נפשם על קדוש לשם.
 הוא שכתוב שמח נפש עבדך כי אליך ה'
 נפשי אשא. בכל אלו ארבעה, שהם, עניים,

קצו) אמר רבי אלעזר, ארימית ידי בצלו לקמי מלכא קדישא. דהא תנינן, אסור ליה לבר נש לארמא ידוי לעילא, בר בצלו, ובברכאן ו ותחנונים למריה. דכתיב, (א) הרימותי ידי אל יי אל עליון, ומתרגמינן, ארימית ידי בצלו, דהא אצבעאן דידין מלין עלאין אית בהו. והשתא אנא הכי עבידנא. ואמינא דכל מאן דאלין ארבע יסדר קמי מאריה, ועביד גרמיה ברעותא, ת בתקונא דא כדקא יאות, בתקונא דא לא תהדר צלותיה בריקניא.

קצח) בקדמיתא עבד, לסדרא שבחא קמי מאריה, ולזמרא קמיה. ודא בתושבחן דקמי צלותא. ולבתר עבד, לבתר דצלי צלותא דעמידה, איהו עבדא דסדר צלותא דמאריה. ולבתר עבד, לבתר דצלי כל צלותיה, ואזיל ליה, ועיד א דוד תלת זמנין עבד גרמיה בצלותא דא עבד. דכתיב הושע עבדך אתה אלהי. שמח נפש עבדך. וכתיב (ד) תנה עזך לעבדך. הא תלת זמנין, אצטריך לשואה גרמיה עבד.

קצט) לבתר לשואה גרמיה גו אינון דמסרי נפשייהו על קדושת שמיא, והיינו ביחודא דשמע ישראל, דכל מאן דשוי הכי רעותיה בהאי קרא, אתחשיב ליה כאלו מסר נפשיה על קדושת שמיא.

ר) לבתר לשואה גרמיה עני, בזמנא דעאל ודפיק דשין דרומי מרומים, כד אמר אמת ויציב, ב וסמיך גאולה לתפלה. למהוי בצלותא דעמידה, תביר לבא, עניא ומסכנא. ולשואה רעותיה, לאתכללא גו מסכני, בתבירו דלבא, במאיכו דנפשא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (בראשית יד) יתרו ב צ"ו. ד) (תהלים פו) לך
סד צ"ג.

הסולם ד' ארתיין, ענייין. חסידים. עבדים. בעלי קה"ש

מאמר

חסידיים, עבדים, ובעלי קדוש השם, עשה עצמו דוד המלך לפני אדונו. קצו) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א, הרימותי ידי בתפלה לפני המלך הקדוש. כי למדנו, אסור לאדם להרים ידיו למעלה חוץ בתפלה ובברכות ובתחנונים לאדונו. שכתוב, הרימותי ידי אל ה' אל עליון, ומתרגם, ארימית ידי בצלו. דהיינו בתפלה. כי אצבעות הידים יש בהם דברים עליונים (כנ"ל ב"א אות ק"ל) ועתה אני עושה כך. שאני מרים ידי בתפלה. ואני אומר, שכל מי שמסדר אלו ארבעה, הנ"ל, ענייין חסידיים עבדים ובעלי קדוש השם, לפני אדונו, ועושה עצמו בחפץ לב בתקון הזה כראוי, הנה בתקון הזה, לא תחזור תפלתו ריקם. קצח) בקדמיתא עבד לסדרא וכו': בתחלה צריך לעשות עצמו עבד, דהיינו לסדר שבחים לפני אדונו ולזמור לפניו. וזה בתשבות שלפני התפלה. ולאח"כ יעשה

חלופי גרסאות
ש למריה ותחנונים. ח ל"ג בתקונא דא. א ל"ג
דוד. ב ל"ג וסמיך.

עצמו עבד, לאחר שהתפלל תפלת העמידה, הוא עבד המסדר תפלה לאדונו. ולאח"כ יעשה עצמו עבד, אחר שהתפלל כל תפלתו והלך לו. וע"כ דוד עשה עצמו ג' פעמים בתפלה זו עבד. שכתוב, הושע עבדך אתה אלקי. שמח נפש עבדך. וכתוב תנה עזך לעבדך, הרי ג' פעמים שצריכים לעשות עצמו עבד. דהיינו לפני התפלה, ואחר תפלת שמונה עשרה, ואחר כל התפלה כנ"ל.

קצט) לבתר לשואה גרמיה וכו': אח"כ, צריך להשים עצמו תוך אלו שמסרו נפשם על קדוש השם. והיינו ביחוד של שמע ישראל, שכל מי שמשים רצונו כך במקרא הזה, נחשב לו כאלו מסר נפשו על קדושת שמו. ר) לבתר לשואה גרמיה עני וכו':

אח"כ, צריך להשים עצמו עני, כי בזמן שנכנס ודופק על פתחים של רום מרומים, כשאמר אמת ויציב, וסומך גאולה לתפלה, יהיה בתפלת עמידה, בשמונה עשרה, שבוך

(רא) לבתר לשואה גרמיה גו חסידים, בשומע תפלה, לפרשא חטאוי. דהכי אצטריך יחיד בשומע תפלה, בגין לאתדבקא בימינא, דפשוטה לקבלא לאינן דתבין, וכדין אקרי חסיד, הא ארבע אלין כדקא יאות.

(רב) מאן כליל לכל הני, ההוא דקא אצטריך לכללא לון, והאי איהו עבד, דאכליל לכל שאר. תלת עבדין אינן בתלת דוכתינן, וכלהו חד. ועלייהו כתיב, הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם וגו'. בין עבד לעבד אינן אחרנין. בין עבד קדמאה, לעבד תניינא, אית ליה לממסר נפשיה על יחודא דקדושת שמיא, ולשואה גרמיה עני ומסכנא בצלותא דעמידה, ולשואה גרמיה גו חסידים בשומע תפלה. עבד תליתאה בתר דסיים וסדר כללא.

(ג) תנן, בההיא שעתא דסדר בר נש כל הני סדורין ארבע, ברעו דלבא, קודשא בריך הוא ניחא קמיה, ופריש ימיניה עליה, בההוא עבד תליתאה, וקרא עליה וא"ל, עבדי אתה, דכתיב (ה) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ודאי צלותא (ו) דהאי בר נש, לא תהדר בריקניא לעלמין. אתא ר' אבא ונשקיה. (ד) אמר ר' אלעזר, ת"ח, תרי עבד מאינן תלתא, אינן דכללי כל הני, דהא תליתאה קיימא לחתמא ביה חותמא לעילא, לשואה ביה ידא ימינא דמלכא, ולאשתבתא ביה. אבל הני תרינן, קדמאה ותניינא, אינן כללא דכלא. ודוד שבח ה גרמיה בהו, דכתיב (ז) אנא יי' כי אני עבדך אני עבדך וגו', דאלין כללי דכל

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

(ה) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ל. (ו) (תהלים קטז). ג ומאי. ד דא כללי. ה מוסיף גרסיה לבתר.

מאמר

הסולם ד' ארחין, עניינן. חסידים. עבדים. בעלי קה"ש

תפלה. עבד הג' הוא אחר שגמר וסידר את הכל. דהיינו לאחר כל התפלה (כנ"ל אות קצ"ח).

(ג) תנן בזההיא שעתא וכו': למדנן, באותה שעה שסידר האדם כל אלו ארבעה הסדרים ברצון הלב, הוא לרצון לפני הקב"ה, ופורש ימינו עליו בעבד ההוא הג', שלאחר כל התפלה, וקורא עליו ואמר לו, עבדי אתה, שכתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ודאי הוא, שתפלתו של אדם הזה לא תשוב דיקם לעולם. בא רבי אבא ונשקו.

(ד) אמר ר' אלעזר ת"ח וכו': אר"א כרא וראה שני עבד מאלו הג' כוללים בתוכם כל אלו השאר, קידוש השם עני חסיד, כי עבד הג' עומד לחתום בו החותם שלמעלה, להשים בו יד ימין המלך, ושהוא משתבח בו. אבל אלו ב' עבד, הראשון שקודם התפלה השני שלאחר תפלת עמידה, הם כלל הכל. ודוד המלך שבח את עצמו בהם, שכתוב, אנא

לב עני ואביון, וישים רצונו להתכלל בתוך האביונים בשבירת הלב, ובשפלות נפש.

(רא) לבתר לשואה גרמיה גו וכו': אח"כ, צריך להשים עצמו תוך חסידים בשומע תפלה, לפרש חטאיו, כי כך צריך לעשות יחיד בשומע תפלה, כדי להתדבק בימין, שהוא חסד, הפשוטה לקבל שבים, ואז נקרא חסיד. הרי ארבעה אלו כדאוי.

(ב) מאן כליל לכל הני, וכו': שואל, מי כולל לכל אלו הני? ומשיב, הוא מי שצריך לכלול אותם, וזה הוא, עבד, הכולל לכל השאר, שהם, קדוש השם, עני חסיד, ג' עבדים הם בג' מקומות, וכולם אחד, ועליהם כתוב, הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם וגו'. בין עבד לעבד נמצאים אלו האחרים, דהיינו בין עבד הראשון שלפני התפלה, לעבד האחרון, שלאחר תפלת העמידה, (כנ"ל אות קצ"ח). יש לו למסור גפשו על קידוש השם, ולעשות עצמו עני ואביון בתפלת העמידה ולהשים עצמו תוך החסידים בשומע

(דסרי דף קצ"ה ע"ב *) דף קצ"ו ע"א)

שאר. תליתאה ^ו כך קיימא למפרק לי, דכתיב הושע עבדך אתה אלהי. מאן דמסדר דא, ידיע ליהוי ליה דקב"ה משתבח ביה, וקרא עליה עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ^ז אתא ר' אבא ונשקיה.

(ה) א"ר אבא, ע"ד קרינן, ^ז הנחמדים מזהב ומפז רב וגו', כמה מתיקין מלין עתיקין דסדרו קדמאי, ואנן כד טעמין לון, לא יכלין למיכל. ודאי הכי הוא, והא קרא אוכח על תלתא עבדין, ואינן חד, ובאתר חד. ותרין כדקאמרת, וחד דאיהו לאתעטרא ביה קב"ה, דכתיב ^ח כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו'. לא ימכרו ממכרת עבד. בגין דקב"ה אצטריך לאתעטרא בהאי תליתאה. ועל דא לא ימכרו לשמא דעבד, דהא דקב"ה הוי.

(ו) פתח ר' אלעזר ואמר, ^ט מי בכם ירא יי' וגו'. מאי שומע בקול עבדו. האי קרא אוקמוה חברייא ^ח בצלותא, והכי הוא. מאן דרגיל למיתי לבי כנשתא לצלאה, ויומא חדא לא אתי, קב"ה שאיל עליה ואמר, מי בכם ירא יי' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. מאי שומע בקול עבדו. במאן. אי תימא בנביאה, או גבר אחרא, מאן יהב נביאה, או גבר אחרא לצלותא. דבגין דצלי צלותיה שומע בקול נביאה, או דגבר בעלמא.

(ז) אלא ההוא דצלי צלותין בכל יומא, איהו שומע בההוא קול, דקרי ליה קב"ה, ומשתבח ביה, ואמר דאיהו עבדו ודאי. שומע בקול, במאי קול.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ז) (שם יט) נח צו צ"א. ח) (ויקרא כה) יתרו סז
ז"ס. ט) (ישעיה ג) תרומה לב צ"ט.

הסולם ד' ארחין, עניים, חסידים, עבדים, בעלי קה"ש

מאמר

שהקב"ה צריך להתעטר באותו עבד הג', וע"כ לא ימכרו לשם עבד, כי של הקב"ה הוא.
(ו) פתח ר' אלעזר וכו': פריא ואמר, מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו יבטח בשם ה' וישען באלקיו. שואל מהו שומע בקול עבדו. מקרא זה העמידוהו החברים בתפלה. וכך הוא. דהיינו מי שרגיל לבא לבית הכנסת להתפלל, ויום אחד לא בא, הקב"ה שואל עליו ואמר, מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. אבל, מהו שומע בקול עבדו, במי, אם תאמר שעבדו, היינו בנביא, או איש אחר, מי נתן נביא או איש אחר לתפלה, וכי משום שהתפלל תפלתו, הוא שומע בקול נביא או איש אחר בעולם.

(ז) אלא ההוא דצלי וכו': ומשיב, אלא אותו המתפלל תפלות בכל יום הוא שומע בקול ההוא שקורא לו הקב"ה, ומשתבח

ה' כי אני עבדך אני עבדך וגו', כי אלו כוללים כל השאר. עבד הג' שלאחר כל התפלה, עומד כך לגאול אותי, שכתוב, הושע עבדך אתה אלקי. מי שמסדר כך, יהיה ידוע לו, שהקב"ה משתבח בו, וקורא עליו עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. בא ר' אבא ונשקו.

(ה) א"ר אבא ע"ד וכו': אריא על זה אנו קוראים, הנחמדים מזהב ומפז רב וגו'. כמה מתוקים הם דברים עתיקים שסדרו הראשונים, ואנו כשטועמים אותם, אין אנו יכולים לאכלם. כלומר, שאין אנו מבינים אותם. ודאי כך הוא. והרי המקרא מוכיח על ג' עבדים והם אחד, במקום אחד, שנים, כמו שאמרת, והשלישי הוא שיתעטר בו הקב"ה. כי כתוב, כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו'. שהם, ב' עבדים, שקודם התפלה ושלאחר תפלת העמידה, וכתוב לא ימכרו ממכרת עבד, שהוא הג', משום

בההוא דאקרי עבדו. שבחא עלאה איהו דנפיק עליה קול דאיהו עבדו. ותו, דקלא אשתמע בכל אינון רקיעין, דאיהו עבדא דמלכא קדישא, ודא הוא שומע בקול עבדו.

רח) אשר הלך חשכים ואין נגה לו, וכי בגין דלא אתא לצלויי הלך חשכים. אלא אוקמוה. אבל עד לא יתכנשון ישראל לבתי כנסיות לצלאה, סטרא אחרא קיימא וסגיר כל נהורין עלאין, דלא יתפשטון ויפקון על עלמין. ותלת זמנין ביומא אזלי סטר אחרא, דכר ונוקבא, ומשטטין בעלמא, וההוא עידן אתקן לצלותא, בגין דלא הוי תמן קטרוגא כלל.

רט) וכדין איהו עידן לצלותא, בגין דאינון אזלי ׀ למשטטא, בטורי חשוך, והר נשפה, כדין פתיחין כוי נהורין עלאין, ונפקי ושריאן על בתי כנסיות, ברישיהן. דאינון דצלאן צלותין, ומתפלגן נהורין על רישיהו. וקביה שאיל, על ההוא דלא אשתכח תמן, ואמר חבל על פלניא, דהוה רגיל הכא, והשתא דהלך חשכים ואתעבר מקמי נהורין, והלך לשטטא בטוריא בעלמא, ונפק מההוא נגה נהורא דנהיר, ולית ׀ ליה ביה חולקא, אין נגה לו, כמה דאתפליג ושריא על אחרנין דתמן, כמה טבין אתאבידו ׀ מניה. ואלו הוה תמן, יבטח בשם יי, בכללא דעבד קדמאה. וישען באלהיו ברזא דעבד תניינא.

רי) אר"ש, אלעזר ברי, ודאי רוח נבואה שריא עלך. איר אבא, אריא בר אריא, מאן יקום קמייהו, כד שאגי למטרף טרפא. כל אריין דעלמא תקיפין,

חלופי גרסאות

ט לשדדא. י ל"ג דאינון. כ ל"ג ליה. ׀ מוסיף מניה. אין נגה לו השתא דהלך חשכים.

הסולם ד' ארחין, עניינן. חסידים. עבדים. בעלי קה"ש

מאמר

ושוורים על בתי כנסיות בראשם של אלו המתפללים תפלות, ומתפשטים האורות על ראשיהם. והקביה שואל על אותן שאינן נמצא שם, ואומר חבל על פלוגי, שהיה רגיל כאן, ועתה הלך חשכים, שנעבר מן האורות, והלך לשוטט בהרים בעולם, כי הוא נמצא תחת שליטת הסיא שבהרי חשך, ויצא מננה ההוא שהוא אור המאיר בבית הכנסת, ואין לו בו חלק. וז"ש אין נגה לו כמו שנתפשט ושורה על אחרים אשר בבית הכנסת, כמה טוב נאבד ממנו. ואלו היה שם, יבטח בשם ה' דהיינו בכלל עבד הא', שלפני התפלה, וישען באלקינו, בסוד עבד הב', שלאוד תפלת העמידה.

בו ואמר, שהוא עבדו ודאי, והיינו שומע בקול באיזה קול. בקול ההוא שנקרא עבדו. כי שבח עליון הוא, שיצא עליו קול שהוא עבדו. ועוד שקול נשמע בכל אלו הרקיעים, שהוא עבד המלך הקדוש. וזה הוא שומע בקול עבדו.

רח) אשר הלך חשכים ואין נגה לו: שואל וכי משום שלא בא להתפלל, הוא הלך חשכים. ומשיב, אלא העמידוהו. אבל מטרם שמתאספים ישראל לבתי כנסיות להתפלל, עומד סטרא אחרא וסוגר כל אורות עליונים, שלא יתפשטו ויצאו על העולם, וג' פעמים ביום הולכת הסטרא אחרא שהוא זכר ונקבה, ומשוטטים בעולם. ועת ההיא נתתקנה לתפלה משום שאין שם קטרוג כלל.

רי) אר"ש אלעזר ברי וכו': איר שמעון, אלעזר בני, ודאי רוח נבואה שורה עליך. איר אבא לר"א, ארי בן ארי מי יקום לפניהם כששואגים לטרוף טרף, כל האריות שבעולם הם גבורים, ואלו ריש ובנו, יותר

רט) וכדין איהו עידן וכו': ואז הוא הזמן לתפלה, כי משום שהם, הסיא, הולכים לשוטט בהרי חושך והר נשפה, פתוחים אז החלונות של אורות העליונים ויוצאים

ואלין יתיר מכלהו. כל אריין דעלמא, קשיין לאפקא טרפא מפומייהו, ואלין נוחין לאפקא מפומייהו טרפא. אינון טרפי טרפא, ויהבי לכלא.
 ריא) אשר הלך חשכים, אשר הלכו מבעי ליה. אמר רבי אלעזר, בגין דאינון ׀ שריין בחבורא, ומיד מתפרשן. הלך חבורא, חשכים אתפרשן. שראן בחבורא, ואתפרשן מיד. כגוונא דא, ׀ רוח סערה באה, כלל דכר ונוקבא. באה ׀) והיא שבקת ליה, מיד מתפרשן. ׀
 ריב) ׀ וירא בלק וגו'. רבי אלעזר אמר, ודאי מה דאמר רבי חייא, מלה סתימא הוה. אבל כתיב, ׀) גם צפור מצאה בית ודרור קן לה וגו'. וכי דוד מלכא, על צפרא בעלמא, הוה אמר מלה דא.
 ריג) אלא, כמה דתנינו, כמה חביבין נשמתין קמי קב"ה. אי תימא כל נשמתין דעלמא. ׀ לאו הכי. אלא אינון נשמתהון דצדיקייא, דתמן מדוריהון בהדיה. מדוריהון לעילא, ומדוריהון לתתא. והכי אתמר. גם צפור מצאה בית, אלין רוחיהון דצדיקייא.
 ריד) תנינו, תלת שורין אינון לג"ע, ובין כל חד וחד, כמה רוחין ונשמתין מטיילין תמן, ואתהנן מריחא דענוגין דצדיקייא דלגו, אע"ג דלא זכו למיעאל. אבל ענוגא דרוחיהון דצדיקייא דלגו, ׀) עין לא ראתה אלהים וגו'.

חלופי גרסאות

ח ל"ג שריין. ׀ מוסיף הוא אתמר; לעיל קפ"ו ע"כ מצאתי ול"ד חסר בהעתק. ׀ ל"ג לאו הכי.

מסורת הזהר

י) (יחזקאל א) יתרו עט צ"צ. ׀) לעיל אות א צ"א, להלן אות רכד. רמה, שצו צ"ח. ל) (תהלים סד) תצהו כו צ"י. ׀) (ישעיה סד) הקסה"ו ס צ"א.

הסולם

גם צפור מצאה בית

בן צפור, הוא דבר סתום, אבל כתוב, גם צפור מצאה בית ודרור קן לה וגו'. שואל, וכי דוד המלך על צפור פשוטה גשמית, היה אמר דבר זה.

ריג) אלא כמה דתנינו וכו': ומשיב, אלא כמו שלמדנו, כמה חביבות הנשמות לפני הקב"ה. אם תאמר כל הנשמות שבעולם אינו כן, אלא נשמות הצדיקים שמדוריהם שם עמו. מדוריהם למעלה מדוריהם למטה. וכך למדנו, גם צפור מצאה בית, אלו הם רוחות הצדיקים.

ריד) תנינו תלת שורין וכו': למדנו ג' חומות הם לגן עדן, ובין כל אחת ואחת כמה רוחות ונשמות מטיילות שם, ונהנות מריח העונג של הצדיקים שבפנים גן העדן. אע"פ שלא זכו להכנס בפנים. אבל העונג של הצדיקים שמבפנים, עין לא ראתה אליקים זולתך וגו'.

מאמר

מכולם. כל האריות שבעולם קשה להוציא טרף מפייהם, ואלו, נות להוציא טרף, דהיינו דברי תורה, מפייהם. הם טורפים טרף, ונותנים לכל.

ריא) אשר הלך חשכים: ושואל, אשר הלכו היה צריך לומר, א"ר אלעזר. הוא משום שהם, הסי"א, שורים בחבור זכר ונקבה, ומיד מתפרדים, וז"ש, הלך היינו בחבור, והם אחד. חשכים, היינו שכבר נתפרדו, מתחילים בחבור, ונפרדים מיד. כעין זה, רוח סערה באה, שהוא כלל זכר ונקבה דסי"א, שנקראים רוח סערה, ואח"כ אומר באה לשון יחיד ולשון נקבה, כי הנקבה עוזבת את הזכר, שמיד נפרדים.

מאמר גם צפור מצאה בית

ריב) וירא בלק וגו': ר' אלעזר אמר, ודאי מה שאמר ר' חייא, על מקרא הזה, בלק

(דשרי דף קצ"ו ע"א ׀) דף קצ"ו ע"ב)

רטו) יומין רשימין אית בשתא, ואינון יומי ניסן, יומי תשרי, דאינון רוחין משטטן ופקדן לאתר דאצטריך. ואע"ג דזמנין סגיאין משטטן, אבל יומין אלין רשימין אינון, ואתחזון על ט גבי שורין דגנתא, כל חד וחד כחיוז דצפרין מצפצפן, בכל צפרא וצפרא.

רטז) והוא צפצופא שבחא דקב"ה, וצלותא על חיי בני נשא דהאי עלמא. בגין דאלין יומין, ישראל כלהו מתעסקין במצות. ובפקודין דמארי עלמא. וכדין בחזו אתחזון צפרין מצפצפן, וע"ג שורין דג"ע מצפצפן משבחן ואודן ומצלן על חיי דהאי עלמא.

ריז) אר"ש, פ אלעזר ודאי שפיר קאמרת, דודאי אינון רוחין תמן. אבל מה תימא ודרור קן לה. אמר, הכי אוליפנא, דא היא נשמתא קדישא, דסלקא לעילא, וסלקא לאתר טמיר וגניז, דעין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

ריח) א"ר שמעון, אלעזר ודאי שפיר קאמרת, ושפיר איהו. אבל כל דא בג"ע דלתתא היא, וכמה דאמרת ז הוא, והכי ק הוא ודאי, גם צפור מצאה בית, אלין רוחין קדישין, דזכו למיעאל ולמיפק לבתר, בגין דמשטטן ואתחזון ר כחיוז דצפורין, ואלין רוחין מצאה בית. ודאי כל חדא וחדא אית לון מדורין ידיעאן לגו.

ריט) ט ועכ"ד, כלהו נכוין מחופה ת דחברייהו. אינון דאית לון דרור, וחירו מכלא. וקב"ה א אחזי לון היכלא טמירו חדא גניז, דעין לא ראתה אלהים

חלוסי גרסאות

פ ל"ג אלעזר ודאי. צ ל"ג הוא. ק ל"ג הוא. ר הכי ול"ג כחיוז דצפרין. ש ועד כען. ת דחבריה כיתן. א אחיד.

גם צפור מצאה בית

הטולם

מאמר

היא נשמה הקדושה, שנקראת דרור, להיותה אור הבינה שהיא חירות, שהיא עולה למעלה, ועולה למקום סתור וגנוז, שעין לא ראתה אלקים זולתך וגו'.

ריח) א"ר שמעון אלעזר וכו': אר"ש, אלעזר, ודאי יפה אמרת, ויפה הוא. אבל כל זה בגן עדן שלמטה הוא, והוא כמו שאמרת, וכך הוא ודאי, גם צפור מצאה בית אלו הם רוחות הקדושים, שזכו אח"כ לכנס ולצאת, אחר שהיו משוטטים בלא מקום, והם נראים כמו צפורים, ואלו הרוחות מצאו בית. ודאי כל אחד ואחד יש לו מדור ידוע בפניו.

ריט) ועכ"ד כלהו נכוין וכו': ועכ"ז כולם, כל אלו הרוחות, נכוות מחופה של חבריהם, מאותם שיש להם דרור וחירות מכל, והקב"ה מראה להם היכל נסתר אחד גנוז אשר עין לא ראתה אלקים זולתך, והיכל ההוא נקרא קן צפור. ומשם מעטרים עטרות למשיח לעתיד לבא, שבימים רשומים, ג' פעמים

רטו) ויומין רשימין אית וכו': וימים ידועים יש בשנה, שהם ימי ניסן וימי תשרי שאלו הרוחות משוטטים ופקודים למקום שצריך, ואע"פ שבזמנים הרבה הם משוטטים אבל ימים אלו רשומים אלו והם נראים על החומות שבגן, כל אחד ואחד כמראה צפרים מצפצפים, בכל בקר ובקר.

רטז) והוא צפצופא וכו': וצפצוף ההוא, הוא שבח להקב"ה ותפלה על חיי בני אדם של עולם הזה. משום שבאלו הימים ישראל כולם מתעסקים במצות ובפקודות רבון העולם, ואז נראים הצפרים מצפצפים בשמחה, ועל החומות שבגן עדן הם מצפצפים משבחים ומודים ומתפללים על חיים של עולם הזה.

ריז) אר"ש, אלעזר ודאי וכו': א"ר שמעון, אלעזר, ודאי יפה אמרת כי אלו הרוחות ודאי הם שם. אבל מן תאמר בפירוש הנקרא, ודרור קן לה. אמר, כך למדתי, זו

זולתך, וההוא היכלא אקרי ב קן צפור. ג ומתמן מתעטרין עטרין למשיח בזמנא דאתי, וביומין רשימין, תלת זמנין בשתא, ד קב"ה בעי לאשתעשעא באינון צדיקיא, ואחזי לון ההוא היכלא טמירא גנין, דלא ידעין ולא אשתמודען ביה, כל צדיקיא דתמן.

רכ) אשר שתה אפרוחיה ה את מזבחותיך, אלין אינון צדיקיא, דאשתכללו בבנין קדישין, דזכו לתורה שבכתב, ולתורה שבעל פה בהאי עלמא. ואלין אקרון תרין מדבחן. מתעטרן לקמי מלכא קדישא, דהא זכותא דבנייהו בהאי עלמא, ו אגין עלייהו, ומעטרין להו תמן. מאן רוחא זכאה לכל האי. האי דשתה אפרוחיה, לאולפא למזבחותיך וגו'. מכאן ולהלאה אימא מילך, דהא בלא כסופא אתחזינא תמן.

רכא) פתח כמלקדמין, רבי אלעזר ואמר, גם צפור מצאה בית, דא יתרו. ודרור קן לה, דא בנוי, דהוּו בלשכת הגזית, אולפי אורייתא, וחתכין מלין דאורייתא בפומייהו. מצאה בית מהו. אלא בקדמיתא נטלו ושארן במדברא, נטלו מענוגא ז דמדין, וממתיקו דתמן, ושרו במדברא. כיון דחמא קב"ה, דעל אורייתא הוה כסופא דלהון, משיך לון מתמן, ואעיל לון ללשכת הגזית. ודרור קן לה, כלא חד. צפור דרור כלא איהו חד. ג חבר הקני. ויאמר שאול אל הקני וגו'.

רכב) ת"ח מה כתיב, וירא בלק בן צפור. וכי מאי שנא דאדכיר שמא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג (שוסטים ד) ב"א רלו צ"ג. ט) (ש"א טו) ויקהל ב ל"ג קן. ג תמן עטרין. ד דקב"ה. ה ל"ג את מזבחותיך. ו ל"ג אגין עלייהו. ז דיריחו. א צ"ב.

גם צפור מצאה בית

הסולם

מאמר

רכא) פתח כמלקדמין וכו': פתח ר' אלעזר כבתחלה, ואמר גם צפור מצאה בית, זה יתרו. ודרור קן לה, זה בניו, שהיו בלשכת הגזית לומדי תורה וחותכים דברי תורה בפיהם. מצאה בית מהו. ומשיב, אלא בתחילה נסעו וחנו במדבר, נסעו מעונג של מדין וממתיקות אשר שם וחנו במדבר. כיון שראה הקב"ה, שתשוקתם היא על התורה, משך אותם משם והכניסם ללשכת הגזית. ודרור קן לה. הכל אחד, כי צפור ודרור הכל אחד. זקן. הוא כמו, חבר הקני. ויאמר שאול אל הקני.

רכב) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, וירא בלק בן צפור. וכי מהו השינוי שנזכר שם אביו משאר מלכי מדין שלא נזכרו שם אביהם. ומשיב, אלא יתרו נמשך

ונעבר

פעמים בשנה, רוצה הקב"ה להשתעשע בצדיקים האלו, ומראה להם היכל ההוא הנסתר והגנוז שאינם יודעים ואין מכירים אותו כל הצדיקים אשר שם.

רכ) אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיך: אלו הם הצדיקים שנשתכללו בבנים קדושים שזכו לתורה שבכתב, ולתורה שבעל פה, בעולם הזה, ואלו, תושב"כ ותושב"פ, נקראים ב' מזבחות. וצדיקים אלו מתעטרין לפני המלך הקדוש, כי זכות בניהם שבעולם הזה מגינה עליהם, ומעטרין אותם שם. איזה רוח זוכה לכל זה, זה, שששת אפרוחיה ללמד, למזבחותיך וגו', שהם ב' תורות הנ"ל. מכאן ולהלאה אמור דבריך, כי בלא בושה אראה שם. משום שזכית לבן שכמותך העוסק בב' תורות.

דאבוי משאר מלכין. אלא יתרו אתמשך ואתעבר מע"ז, ואתא לאתדבקא בישראל, הוא ובנוי, וכל עלמא נדוהו * ורדפו אבתריה.

רכג) בלק מבני בנוי הוה, ואתעבר מארחא דאבוי, כיון דחמו סבי מואב וסבי מדין, דהוו בהדי הדדי ן באחווה דלהון בע"ז, בחולקא דלהון, דיתרו ובנוי אתדבקו בשכינתא, ודא אתמשך מנהון. אתו ואמלכוהו עלייהו בהאי שעתא, דכתיב ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא. בעת ההיא הוה מלך, מה דלא הוה מקדמת דנא. ועל דא כתיב בן צפור, מה דלא אתחזי למעבד הכי. וירא בלק, וישמע מבעי ליה, מהו וירא. ראייה חמא, וידע דזמין הוא למנפל ן בידא דישראל, וישראל למנפל בידי בקדמיתא, ולבתר איהו בידא דישראל, וירא בלק בן צפור.

רכד) רבי אבא פתח, (v) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן. כנישתא דישראל אמרת לגבי מלכא עלאה. כנישתא דישראל, מהו כנישתא. דא איהו עצרת, כנישו. כד"א, (g) מאסף לכל המחנות. מאן דכניש לכל משריין עלאין לגביה.

רכה) ומגו דלזמנין נוקבא אקרי כנישתא, ואתמר עצרת, כ כד"א (z) כי עצור עצר יי, דנקיט ולא יהיב. ך הכי הוא ודאי, דהא מגו מהימנו סגי' ן דילה,

חלופי גרסאות

זו דהא ול"ג מן באחווה עד דיתרו. ן ישראל בידי בקדמיתא ולבתר ול"ג מן בידא עד ולבתר. י ואי תימא במאן; ואתמר במאן [ד"א]. כ ל"ג כד"א. ל ל"ג הכי. ן דילה.

מכורת הזהר

(v) (שיר א) ב"א קח צ"א. (g) (במדבר י) ויחי רכ צ"ג. (z) (בראשית כ).

הסולם

אם לא תדעי לך היפה בנשים

רכד) ר' אבא פתח וכו': רא"פ, אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן. כנסת ישראל אמרה כן לפני מלך העליון. כנסת ישראל מהו כנסת. ומשיב, זו היא עצרת, דהיינו אסיפה, כש"א, מאסף לכל המחנות. כי היא המאספת אליה כל מחנות העליונים, דהיינו המלכות, שמקבלת מכל ט' ספירות הראשונות.

רכה) ומגו דלזמנין נוקבא וכו': ומגוז שלפעמים נקראת הנוקבא, שהיא המלכות, בשם כנסת, ונאמר בה עצרת, שפורה לשון עזירה, כש"א, כי עצור עצר ה', שפירושו, שמקבלת ואינה נותנת. כך הוא ודאי, כי מתוך הנאמנות המרובה שבה, שלא נמצא בה מום, נותנים לה בלא עכוב כלל. והיא המלכות, כשהשפע מגיע אליה, כל מה שאספה, היא עוצרת ומעצרת ומעכבת שלא

ירד

מאמר

ונעבר מן עבודה זרה, ובא להתדבק בישראל הוא ובנוי. וכל העולם החריםו אותו, ודרשו אחריו.

רכג) בלק מבני בנוי וכו': בלק היה מבני בנוי של יתרו, וסר מדרכו של אביו, כיון שזקני מואב וזקני מדין, שהיו ביחד באחווה שלהם בעבודה זרה, בחלק שלהם, ראו שיתרו ובנוי נתדבקו בהשכינה, וזה נתרחק מהם. באו והמליכוהו עליו באותה שעה. שכתוב, ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא. בעת ההיא היה מלך מה שלא היה מקודם לכן, וע"כ כתוב בן צפור, שסובב על יתרו שנקרא צפור, להורות, שלא היה ראוי לעשות כך. כיון שהיה מבני בנוי של יתרו שנקרא צפור, שואל וירא בלק, וישמע היה צריך לומר מהו וירא. ומשיב, ראה ראה, וידע שעתיד הוא לפול בידי ישראל. וישראל יפלו בידי תחילה, ואח"כ יפול הוא בידי ישראל. וז"ש וירא בלק בן צפור.

דלא אשכחן בה נ מומא, יהבו ם לה בלא עכובא כלל. ואיהי כד מטא לגבה, כל מאן דכנישת, עצר ומעצר ומעכבת, דלא נחית ן ונהיר, אלא כפום טלא, טפין טפין, ן זעיר זעיר. מ"ט. בגין דלא ץ אשתכח לתתא מהימנותא, ן אלא כד"א, ן זעיר שם זעיר שם, זעיר זכותא, וזעיר ך אנהרותא דטלא, מדה לקבל מדה. רכו) דאלמלא תשכח מהימנותא, כמה ן דאשתכחו בה, אריקת בכל סטרא וסטרא, בלא עכובא ן כלל, ואיהי א חדאת. ב וכדין יהבין לה מתנן ונבזבזן סגיאין דא על דא, ולא יהון מעכבין לה כלל. אבל תתאין אינון מעכבין לון, ומעכבין לה, וכדין איהי עצרת. עצור עצר ג יי ודאי, כביכול, ד יהיב תמצית, ולא יתיר.

רכז) ועכ"ד כאימא ה יהבת לבנין בטמירו, דלא ידעין בה, הכי עבידת לון לבנהא ישראל. ואוליפנא מגו ך בוצינא קדישא, דבשעתא דאיהי סליקת ז למנקט ענוגין וכסופין, ומומא אשתכח בהו בישראל לתתא, כדין מטי לגבה טפה דחרדל ומיד ן אעדיאת, ויתיבת עלה יומין במנין. וכדין ידעין לעילא, דמומא בהו בישראל. רכח) ואתער שמאלא מיד, ומשיך חוטא לתתא. ה ותכהין עיניו מראות, ם מה דהוה מסתכל בעין שפירו, בכללא דאברהם, בלא דינא כלל, כדין ותכהין

חלופי גרסאות

נ מוחא. ם ליה. ן ל"ג ונהיר. ן ל"ג זעיר זעיר.
 ץ אשכחת. ן ל"ג מן אלא עד כמה באות רכו';
 ל"ג אלא; כד"א זעיר שם זעיר שם זעיר הכא
 ה ל"ג כלל. א חמאת. ב דכדין. ג ל"ג ה'. ד מוסיק
 ח עדיאת. ט ל"ג מן מה עד מראות דאי.

מסורת הוזהר

ק) (ישעיה כח). ר) (בראשית כז) ב"א לו צ"ג.
 זעיר הכא כמה. ך אנהר בותא. ן דאשכחו.
 ועכ"ד יהיב. ה ל"ג יהבת. ו בוסינא. ז למלקט.

הסולם אם לא תדעין לך היפה בנשים

כל זה, כמו אם הנותנת לבנים בהסתד, שלא ידעו בה, כך המלכות עושה לבניה לישראל. ולמדתי מן המאור הקדוש, שבשעה שהמלכות עולה לקבל תענוגים וחמודות, ומום נמצא בישראל למטה, אז מגיעה אליה טפת דס כחרדל, ומיד הוסרה מממשלתה, והיא יושבת עליה ימים במספר. ואז יודעים למעלה שיש מום בישראל.

רכח) ואתער שמאלא מיד וכו': ומיד נתעורר השמאל, ומושך חוט למטה, ותכהין עיניו מראות, מה שהיה מסתכל מקודם בעין יפה, בכלל אברהם, שהוא חסד, בלי דין כלל, עתה, ותכהין עיניו מדאות, מראות ודאי, דהיינו מלהסתכל בכלל הרחמים. אז יש התעוררות סמאל בקול חזק להתעורר על העולם. כש"א ויקרא את עשו בנו הגדול, גדול הוא, כלפי המחנות של סטרא אחרא הוא גדול, ונוהג לכל האניות שבים, שפוגשים ברוח הרעה, להטביע אותם בעומק הים, באלו מצולות

מאמר

ירד ויאיר, אלא כמו טל, טפות טפות, מעט מעט, מהו הטעם. משום שאינה מוצאת למטה אמונה. אלא כש"א, זעיר שם זעיר שם, דהיינו זעיר זכות, וזעיר הארה כמו טל, מדה כנגד מדה.

רכו) דאלמלא תשכח מהימנותא וכו':

כי אם היתה נמצאת אמונה בעולם, כמו שנמצאת בה, במלכות, היתה משפעת בכל צד וצד, הן חכמה שבצד שמאל, והן חסד שבצד ימין, בלא עכוב כלל, והיא היתה שמחה, ואז נותנים לה מתנות ומנחות רבות זו על זו, דהיינו מתנה אחר מתנה, ולא יהיו מעכבים לה כלל. אבל התחתונים, אם הם מחוסרי אמונה, הם מעכבים אותן המתנות שיהיו נשפטים אל המלכות, ומעכבים את המלכות להשפיע לתחתונים. ואז היא נקראת עצרת. עצור עצר ה', ודאי, כביכול נותן תמצית ולא יתיר.

רכז) ועכ"ד כאימא יהבת וכו': ועם

עיניו מראות, מראות ודאי, מלאסתכלא בכללא דרחמנו. כדין אתערו דסמאל בקל תקיף, לאתערא על עלמא. כד"א ויקרא את עשו בנו הגדול וגו', גדול

מאמר

הסולם

אם לא תדעי לך היטה בנשים

ומתיחד עמה, כדין כל חטאין וכל חובין דישראל יחיב ליה, ואיהו אמיל לון למצולות ים, דהיינו בסוד התקן דשעיר לעזאזל, (כנ"ל וירא מאות שפ"א עד שפ"ז ואחרי אות קרי"ח עש"ה) ומפרש, כל משריין דיליה של סמאל, מצולות ים אקרונ, ואינון נפלי לון ומשטמי בחון לכל שאר עמין. שהמחנות של סמאל לוקחים העונות וחטאים של ישראל וגותנים אותם לשאר העמים. ושואל, וכי חטאין דישראל והובין דלהון זרקין ומתפלגין לעמא דלהון, כי למה יעשו זאת העמים לקבל עליהם עונות ישראל, ומשיב שהם חושבים, שהם מתנות, ולבסוף הם העונות של ישראל, ויש להבין איך באו לטעות גדולה כזאת.

והענין הוא, כי ב' מיני דינים הם שורשים לכל החטאים והעונות של ישראל, א' דינין דדכורא, הבאים ממצב הא' דנוקבא. ב' דינים דנוקבא, הבאים ממיעוט ג"ר. ותנה בראש השנה שולטים דינים דדכורא הבאים ממצב הא' של המלכות ונו"ש בפרשת וירא ואחרי מות) ועיי תקיעת שופר, מתעורדים דינים דנוקבא ומבטלים דינים דדכורא. ונמצא שלא נתקן אלא חצי דבר דהיינו דינין דדכורא, אבל יש דינין דנוקבא במקומם. שהרי נתמעטה מג"ר, (כמ"ש שט) ולפיכך ביוה"כ בא לתקן הוה, השעיר לעזאזל, שה"ס המשכת ג"ר דחכמה, כמו שהיה במצב הא', כדי שיתבטלו דינין דנוקבא. אמנם אי אפשר להמשיך דבר בלי מקבל, וכיון שישראל כבר עשו תשובה ונתדבקו בקו אמצעי, איך יקבלו עתה שוב הג"ר דשמאל, ועוד שהם מפחדים מדינין דדכורא שבו, שכבר טעמו מהם בראש השנה, ח"ס שליחת השעיר לעזאזל המדברת, שפירדשו שממשיכים הג"ר דשמאל בשביל סמאל וסיעתו שישפיע אותם אל אומות העולם, והם ודאי יקבלו אותו עם כל הדינין שבו כי אין להם הארה אחרת, וכיון שיש מקבל כבר יכולים ישראל להמשיכו, ואו מתבטלים גם הדינין דנוקבא ממיעוט הג"ר. וז"ס ונשא השעיר עליו את כל עונות וגו'. כי נושא עליו העונשים של הדינין דדכורא שישראל מפחדים מהם ומובטחים שלא

יחטאו

מצולות ים שלו. ערקורן פירדשו פוגשים, מלשון שפוגעת באדם ומערערת בו (קה"ר, שבתי).

ביאור המאמר. כבר ידעת שיש ב' מצבים במלכות (כמ"ש לעיל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו עש"ה) שבמצב הא' היא גדולה כמוהו שז"א מלביש ימין דבינה והמלכות מלבישה קו שמאל דבינה, ואו היא בחכמה בלי חסדים מפני שאינה מיוחדת עם ז"א, והאודות שבה נקפאים (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקא"פ) ומתוך שאינה יכולה לסבול המצב הזה היא מתמעטת עד לנקודה, ואוברת אורותיה ונבנית מחדש בבחי' דלית לה מגרמה ולא מידי וצריכה הכל לקבל מז"א בעלה ע"ש.

וז"ש, (באות רכ"ה) דהא מנו מהימנו פניא דילה דלא אשכחן בה מומא, דהיינו בעת שהיא במצב הא', שאו נאמר עליה כלך יפה רעיתי ומום אין בך (כנ"ל שלח אות ו') להיותה גדולה וחשובה כמו ז"א ומקבלת מבינה כמו שז"א מקבל, יהבו לה בלא ענובא כלל, שאו מקבלת הארת חכמה מקו שמאל דבינה בלי שום עיכוב, ואיהו כד מטא לגבה, דהיינו כשהגיע אליה שפע החכמה הזו בלי חסדים, כל מאן דכנישת עצר ומעצר ומעכבת, דהיינו שהאורות נקפאים בתוכה, כמו ימא דקאפו, כנ"ל, דלא נחית ונהיר אלא כפום פלא טפין טפין. זעיר זעיר, דהיינו כמו מים קפואים, מ"ש בנין דלא אשתכח לתתא מהימנותא וכו'. כי מצב הא' נמשך כל זמן שהתחוננים אינם עושים תשובה, כמ"ש בראש השנה, ונתבאר שם שמטדם שנבנית במצב הב' מחויבת להתמעט עד לנקודה תחת היסוד, שאו מתגלה עליה כח הדין דמסך דמנעולא דחירק, שזהו גודם מיעוטה, וה"ס טפת דם כחרדל, וז"ש (באות רכ"ז) דבשעתא דאיהי וכו' מטי לגבה טפת דחרדל, ומיד אעדיאת, שאו הוסרה מגדלותה וחזרת עד לנקודה תחת היסוד, ויתיבת עלה יומין במנין, דהיינו ז' ימים להמתיקה שוב בז' ספירות דבינה, עד שתבנה מחדש למצב הב', וז"ש (להלן אות רכ"ט) וכד קב"ה הוא ברחמנו, דהיינו במצב הב' כשז"א חוזר

איהו לגבי משריין דסטרא אחרא, איהו גדול, ונהיג לכל ארביין דימא, דערעוורן ברוחא בישא, לאטבעא לון בעומקא דימא, באינן מצולות ים דיליה.
 רכט) וכד קביה כ הוא ברחמנו, כדין כל חטאין וכל ג חובין דישראל, יהיב ליה, ואיהו אטיל לון למצולות ים. כל משריין דיליה מצולות ים אקרון, ואינן נטלי לון, ומשטטי בהון לכל שאר עמין. וכי חטאין דישראל, וחובין דלהון, זרקין ומתפלגין ם לעמא דלהון. אלא, אינן מחכאן ומצפאן למתנן דלעילא, ככלבי לקמי פתורא. וכד קביה נטיל כל חובייהו דישראל, וזריק עלייהו, כלהו חשבי ן דמתנן ונבזבזן דאיהו בעא למיהב לישראל, ן דאעבר מנייהו, ויהב לון. ומיד כלהו ן כחדא זרקין לון על שאר עמין.
 רל) ת"ח, כנישתא דישראל, איהי אמרת ן בקדמיתא ן שחורה אני ונאווה, אזעירת גרמה לקמי מלכא ן עלאה. וכדין שאילת מניה ואמרת, הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. ן תרין זמנין איכה איכה אמאי. אלא איהי רמיזא על תרין חרבנין, דתרין מקדשין. דקראן כלא איכה

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ו) (שיד א) ב"ב קלד צ"ו, להלן רלה צ"ב. י דערטירן. כ ל"ג הוא. ל מומין. ן לעלמא. ן דרבנן. ן דעבר. ע בחידו זורקין. ן בגלותא. ן מוסיף עלאה זמנין. ן בחרבן בית שני דקראן וליג פן תרין עד דקראן.

הסולם אם לא תדעי לך היטה בנשים

מאמר

רכט) וכד קב"ח הוא ברחמנו וכי: וכשהקב"ה הוא ברחמים, אז נתן לו כל החטאים וכל העונות של ישראל והוא משליכם למצולות ים, דהיינו למחנות שלו, כי כל המחנות שלו נקראים מצולות ים. והם לוקחים אותם, ומשוטטים בהם לכל שאר העמים. שואל, וכי החטאים של ישראל ועונותיהם, זורקים ומתחלקים להעמים שלהם. ולמה להם לעשות כזאת, ומשיב, אלא הם מחכים ומצפים למתנות של מעלה ככלבים לפני השלחן, וכשהקב"ה לוקח כל עונות ישראל וזורק עליהם, חושבים כולם שהמתנות והמנחות שחשב לתת לישראל, העבירם מישראל ונתן להם. ומיד כולם יחד זורקים אותם על שאר העמים. (כל זה כבר נתבאר בדבור הסמוך.)

דל) ת"ח כנישתא דישראל וכי: בוא וראה, כנסת ישראל, היא אמרה תחילה, שחורה אני ונאווה, המעיטה עצמה לפני מלך העליון, ואז שאלה ממנו ואמרה, הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. שואל, ב' פעמים איכה איכה למה, ומשיב, אלא הם מדמזים על ב' חרבנות של ב' מקדשות, שקודאים הכל, איכה איכה

איכה

יחטאו בו, וגם נושא עליו מחילת עונות של דינים דנוקבא, כי גילויי בלבד מבטל הדינין דנוקבא. אע"פ שישראל אין מקבלים אותו אלא האומות.

ו"ש, אלא אינן מחכאן ומצפאן למתנן דלעילא, דהיינו לג"ר דשמאל, שהיא ההארה של השעיר החי לעזאזל, כנ"ל. וכד קב"ח נטיל כל חובייהו דישראל וזריק עלייהו, דהיינו ע"י הגילוי של השעיר לעזאזל הנושא עליו כל חטאת ישראל הן דינין דדכורא והן דינין דנוקבא כנ"ל, כלהו חשבי דמתנן ונבזבזן דאיהו בעא למיהב לישראל, שחושבים שאותם המתנות והמנחות הנמשכים מג"ר דשמאל שרצה לתת לישראל, דאעבר מנייהו ויהב לון, שהעביר מהם ונתן להם. שחושבים שהקב"ה שלח להם הארה זו מרוב אהבה אליהם יותר מישראל וע"כ אסר לישראל, ושלח אותה להם. ואע"פ שהם סובלים מדינים דדכורא שעליו, עכ"ז נחשב להם לזכיה גדולה משום שאין להם אור אחר. בסוד דס"א רעותא בבשרא תדיר (כנ"ל נח מ"ח ד"ה ת"ח ע"ש) ו"ש, ומיד כלהו כחדא, דהיינו סמאל וסיעתו, זרקין לון על שאר עמין.

ר איכה. איכה תרעה, בחרבן בית ראשון. איכה תרביץ, בחרבן בית שני. וע"ד תרין זמנין איכה איכה.

רלא) תרעה תרביץ, לאו דא כדא. ש גלותא דבבל, דאיהי ה זמן זעיר, קארי ביה תרעה. ועל גלותא דאדום, דאיהו זמן סגי, קארי ביה א תרביץ. וע"ד תרין זמנין איכה איכה. ב ותו תרעה תרביץ, ג ירעה מבעי ליה, ירביץ ד מבעי ליה אוף הכי, דהא על ישראל אמרת. אלא איהי אמרת על נפשה איכה תרעה ה כלתך לבנהא בגלותא, דיהון בין שאר עמיין. איכה תרביץ בצהריים, היך תטיף ו איהי עלייהו טלין ומיין, גו חמימו דצהריים.

רלב) שלמה אהיה כעוטיה, בשעתא דישראל קראן מגו ז עאקו, דחיקו דלהון, ושאר עמיין * מחרפין ומגדפין לון, אימתי תפקון מן גלותא. אלהכון היך לא עביד לכון נסין. ה ואנא יתיב כעוטיה, ולא יכילת למעבד לון ו נסין, ולמיהב לון נוקמין. איהו אתיב לגבה, אם לא תדעי לך . היפה בנשים. האי קרא הכי מבעי ליה, אם לא תדעי היפה בנשים. לך אמאי. אלא אם לא תדעי כ לך: לאתקפא גרמך ל בגלותא, ולא תקפא חילא, לאגנא על בנג. צאי לך, צאי לך לאתקפא בעקבי הצאן. אינון תינוקות דבי רבן, דאולפי תורה. רלג) ורעי את גדיותך, אלין עתיקי משדים, דקא מסתלקי מעלמא

חלופי גרסאות

ח יומין. א מוסיף איכה תרביץ. ב וזהו. ג מוסיף מבעי ליה. ה ל"ג כלתך; לכלתך וליג לבנהא; ואינון משבחון גרמיהו ואמרי כה תרעה לך חמימו דרשפין ושלחובין דלהון ואינון משבחון על כל צערא ואריכו דגלותא ואמרי כה תרעה ותפרוק לבא לזמנא בתראה כל דא שבחא ומהימנותא י ל"ג היפה בנשים. כ ל"ג לך. ל ל"ג בגלותא.

ד ל"ג איכה, איכה. ש ל"ג מן גלותא עד ירעה. תרעה ירעה מבעי ליה תרביץ ירביץ. ד ל"ג בלתך; בלכך. ו ל"ג איהי. ז ל"ג עאקו. ח מוסיף ביומין קדמאין כה תרביץ במיין קדישין לצננא כל דא ואנא; ואינון משבחון לקב"ה ואחז ליה לן ביומין קדמאין כה תרביץ עמנא בגלותא. תאיבין [; מתיבין] לון ישראל ואנא. ט ל"ג נסין.

הסולם

מאמר
איכה תרעה בחורבן בית ראשון. איכה תרביץ בחורבן בית שני. וע"כ ב' פעמים איכה איכה.
רלא) תרעה תרביץ לאו וכי; שואל, תרעה תרביץ אין זה כזה, ומה השינוי ביניהם. ומשיב גלות בבל שהוא זמן מועט קורא עליו תרעה. ועל גלות אדום שהוא זמן מרובה קורא עליו תרביץ. וע"כ ב' פעמים איכה איכה. ועוד. תרעה תרביץ, ירעה היה צריך לומר, וגם כן ירביץ היה צריך לומר, שתי על ישראל אמרה זה, ומשיב, אלא היא השכינה, על עצמה אמרה זה, איכה הכלה שלך שהיא השכינה תרעה לבניה בגלות, שיהיו בין שאר העמים. איכה תרביץ בצהריים, איך תטיף עליהם טללים ומים, דהיינו חסדים, תוך החום שבצהריים, דהיינו בזמן שליטת הדינים.
רלב) שלמה אחיה כעוטיה: היינו בשעה שישראל קוראים הקב"ה מתוך צרתם ודחקם, ושאר העמים מחרפים ומגדפים אותם, מתי תצאו מן הגלות. איך אלקיכם לא יעשה לכם נסים. ואני יושבת כעוטיה, ואיני יכולה לעשות להם נסים, ולתת להם נקמות באויביהם. הוא ז"א, משיב לה, אם לא תדעי לך היפה בנשים. שואל, מקרא זה כך היה צריך לומר, אם לא תדעי היפה בנשים למה נאמר, לך, ומשיב, אלא אם לא תדעי לך פירוש, אם לא תדעי להתחזק עצמך בגלות ולתגבר ככח להגין על בניך, צאי לך, צאי לך להתחזק, בעקבי הצאן, אלו הם ילדים שבבית רבם הלומדים תורה. מהם תטלי כח להגין על בניך.
רלג) ורעי את גדיותיך: אלו הם עתיקי משדים, שנפטר מן העולם תמשכו לבית

ואתמשכן לבי מתיבתא עלאה, דאיהי ם על משכנות הרועים, על דייקא,
 נ במשכנות הרועים לא כתיב, אלא על משכנות הרועים, דא מתיבתא דמטטרוין,
 דתמן כל תקיפין ם וינוקין דעלמא, ומנהיגי אורייתא בהאי עלמא באיסור והיתר,
 בכל מה דאצטריכו בני עלמא, דהא עקבי הצאן אינון תינוקות כדאמרן.

רלד) אמר ר' אלעזר, עקבי הצאן, אינון תלמידי דבי רב, דקא אתיין
 לבתר בעלמא, ואשכחן אורייתא בארץ מישר, ואורחא פתיחא, ועל דא אינון
 מתדשן מלין עתיקין בכל יומא, ושכינתא שרייא עלייהו, וצייטא למליהון,
 כד"א ה) ויקשב יי' וישמע. אמר ר' אבא, הכי הוא ודאי, וכלא חד מלה.

רלה) ד"א אם לא תדעי לך, לך למה. אלא בכל אתר דישראל בגלותא,
 איהי עמהון בגלותא. וע"ד כתיב לך, ן וכתיב ך) בכל צרתם לו צר. ודא הוא
 לך. היפה בנשים, ן היפה, איהי אמרת דאיהי אוכמתא, כד"א ב) שחורה אני.
 ואיהו אמר לגבה, יפה ץ את, שפירתא, היפה בנשים, ן שפירתא איהי על כל
 דרגין, וכתיב ג) יפה את רעיתי.

רלו) ד"א היפה בנשים, טבתא בטיבו. דעבידת טיבו לבנהא, בטמירו
 בגניזו. וקב"ה סגי טב עליה, כל מה דעבידת לבנהא בטמירו בגניזו, אע"ג
 דלא מכשרן עובדין. ך) מכאן דאתחזי לאבא כד אמא רחמא על בנין ותאיב עליה
 כל מה דעבדת לבנהא רחמין בטמירו אע"ג דלא מכשרן ם עובדוי.

חלופי גרסאות

ח ל"ג על. נ למשכנות. ם ל"ג וינוקין. ן ל"ג וכתיב.
 פ מוסיף יפה את רעיתי היפה. צ ל"ג את. ן ל"ג
 מן שפירתא עד יפה. ך) ל"ג מן מכאן עד סוף
 האות. ם עובדון.

מסורת הזוהר

ה) (מלאכי ג) מקץ מה צ"ג. א) (ישעיה סג) וירא
 קננ צ"ג. ב) (שיר א) לעיל אות ול צ"ש. ג) (שם)
 ו).

אם לא תדעי לך היפה בנשים

הסולם

מאמר

א"ר אבא, כך הוא ודאי, והכל הוא דבר אחד.
 רלה) ר"א אם לא וגו': פירוש אחר.
 אם לא תדעי לך, לך, למה, אלא בכל מקום
 שישראל בגלות, השכינה עמהם בגלות, ועל
 כן כתוב, לך. וכתוב בכל צרתם לו צר.
 זה הוא, לך. דהיינו בשבילך, כי גם היא
 בגלות. היפה בנשים, היפה, היא אמרה
 שהיא שחורה, כש"א שחורה אני, והוא אמר
 לה, יפה את, יפהפיה היפה בנשים, דהיינו
 שהיא יפה יותר מכל המדרגות, וכתוב, יפה
 את רעיתי.

רלו) ר"א היפה בנשים וכו': פירוש
 אחר. היפה בנשים, היינו שהיא טובה בחסד.
 שעושה חסד לבניה במכוסה במסתרים.
 והקב"ה רב טוב עליה, על כל מה שעושה
 לבניה במכוסה במסתרים, אע"פ שאין
 המעשים כשורים.

לביית הישיבה העליונה, שהוא על משכנות
 הרועים, על הוא בדיוק, במשכנות הרועים
 לא כתוב, אלא על משכנות הרועים, זו היא
 הישיבה של מטטרוין, שהיא למעלה ממשכנות
 הרועים שבעולם הזה, שהרועים, דהיינו
 המנהיגים שבעולם הזה, עולים שמה לאחר
 פטירתם, כי שם כל הגבורים וילדים שבעולם
 ומנהיגי התורה בעולם הזה באיסור והיתר,
 בכל מה שבני העולם צריכים, וע"כ נקראים
 רועים. כי בעקבי הצאן הם ילדים כמו
 שאמרנו. והרועים הם מנהיגי העולם.

רלד) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א
 עקבי הצאן, הם התלמידים שבבית המדרש,
 הבאים אח"כ לעולם, ומוצאים התורה בדרך
 ישר ודרך פתוח, ועל כן הם מחדשים דברים
 עתיקים בכל יום, והשכינה שורה עליהם
 ומקשבת לדבריהם, כש"א ויקשב ה' וישמע.

רלז) אמר ר' ת אבא, תוהנא על ההוא דכתיב (ד) כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', ותפשו בו אביו ואמו וגו', ותנינן, דבההיא שעתא א אמר קביה למשה ב כתוב. אמר ליה משה, מאריה דעלמא, ג שביק דא, אית אבא דעביד כדן לבריה. ומשה מרחיק הוה חמי בחכמתא, כל מה ד דזמין קביה לבני ישראל. ה אמר, מאריה דעלמא, שבוק מלה דא. איל קביה למשה, חמינא מה דאת אמר, כתוב וקבל אגרא. את ידעת ואנא ידע יתיר. מה דאת חמי, עלי ההוא עובדא. דרוש קרא ותשכח.

רלח) בההוא שעתא רמז ליה ליופיאל, רבנא דאורייתא, אמר ו למשה, אנא דרישנא להאי קרא כתיב כי יהיה לאיש, דא קביה, דכתיב (ה) יי איש מלחמה. בן, דא ישראל. סורר ומורה, דכתיב (ו) כי כפרה סוררה סרר ישראל. איננו שומע בקול אביו ובקול ז אמו, דא קביה וכנסת ישראל. ויסרו אותו, דכתיב, (ז) ויעד יי בישראל וביהודה ביד כל נביאי כל חוזה וגו'. ולא שמע אליהם, דכתיב ולא ישמעו אל יי וגו'. ותפשו בו אביו ואמו, בדעתא חדא. בהסכמה חדא.

רלט) והוציאו אותו אל זקני עירו ואל שער מקומו. אל זקני עירו, אל זקני עירם, ח ואל שער מקומם, מבעי ליה, מאי אל זקני עירו, ואל שער מקומו. אלא, אל זקני עירו, דא קביה, ואל שער מקומו, דא כנסת ישראל. זקני עירו, אלין יומין קדמאין, יומין ט עתיקין דכלא. שער מקומו, דא מוסף שבת.

חלופי גרסאות

ת אלעזר. א דאמר. ב ל"ג כתוב. ג ל"ג שביק דא. ד דעביד. ה ל"ג אמר. ו משה. ז מוסיף אמו ויסרו וגו'. ח ל"ג ואל שער מקומם. ט סבין.

מסורת הזוהר

(ד) (דברים כא). (ה) (שמות טו) נח ז צ"ד. (ו) (הושע ד) פקודי קת צ"ב. (ז) (מ"ב יז).

הסולם אם לא תדעי לך היפה בנשים

כתוב, כי יהיה לאיש, זהו הקביה, שכתוב, ה' איש מלחמה. בן, זהו ישראל. סורר ומורה, שכתוב, כי כפרה סוררה סרר ישראל. איננו שומע בקול אביו ובקול אמו, זהו הקביה וכנסת ישראל, שהיא המלכות, ויסרו אותו, שכתוב, ויעד ה' בישראל וביהודה ביד כל נביאי כל חוזה וגו'. ולא שמע אליהם, שכתוב, ולא ישמעו אל ה' וגו'. ותפשו בו אביו ואמו, היינו בדעת אחד ובהסכמה אחת.

רלט) והוציאו אותו אל זקני עירו וגו': שואל, אל זקני עירם ואל שער מקומם היה צריך לומר, מהו אל זקני עירו, ואל שער מקומו, בלשון יחיד. ומשיב, אלא אל זקני עירו, זהו הקביה. ואל שער מקומו, זו היא כנסת ישראל, המלכות. ומפרש, זקני עירו, אלו ימי קדם עתיקים, מכל שאר הג'ר דז"א שלפניהם המשפט. שער

מקומו

מאמר

רלז) אמר ר' אבא וכו': אר"א תמה אני על מה שכתוב, כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו' ותפשו בו אביו ואמו וגו'. ולמדנו שבאותה שעה שאמר הקביה למשה, כתוב, דהיינו שיכתוב פרשת סורר ומורה, אמר לו משה רבונו של עולם עזוב את זה, וכי יש אב שעושה כזה לבנו. ומשה היה רואה בחכמה מרחוק כל מה שעתידי הקביה לעשות לבני ישראל, כלומר שהסתכל בזה מרחוק שפרשת סורר ומורה נמנז על המנהג של הקביה עם ישראל. וע"כ אמר רבונו של עולם עזוב דבר זה. איל הקביה למשה, אני רואה מה שאתה אומר, כתוב וקבל שכר. אתה יודע ואני יודע יותר, מה שאתה רואה, עלי הוא המעשה, דרוש את הכתוב ותשכח הסוד שלו. רלח) בההוא שעתא רמז וכו': באותה שעה רמז אל המלאך יופיאל, שר התורה. אמר יופיאל למשה, אני דרשתי כתוב הזה.

(רמ) ועכ"ז, אע"ג דכלא ירעין, דינא לעילא איהו, בגין דבי דינא · דאמא קריבין אינון לישראל, ואחדין בהו, וכל קריב לא דאין דינא · לקרובים, ופסול איהו לדינא. בקדמיתא מה כתיב, אל זקני עירו ואל שער מקומו, · כיון דחמא קביה דאינון קריבין, מיד סליק דינא משער מקומו, מה כתיב · בתריה, ואמרו אל זקני עירו * (לחוד. ואל שער מקומו לא כתיב, אלא אל זקני עירו. רמא) בנינו זה ודאי, ולא דשאר עמין. סורר ומורה אינון שומע בקולנו, מאי שנא, דהא בקדמיתא לא כתיב זולל וסובא, · ולבתר כתיב זולל וסובא. אלא מאן גרים להו לישראל, למהוי סורר ומורה לגבי אבוהון דבשמיא, בגין דאיהו זולל וסובא, בשאר עמין דכתיב (ח) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם וכתיב ויאכל העם וישתחוו, דעקרא ויסודא אכילה ושתייה, כד עבדין בשאר עמין. דא גרים לון, למהוי בן סורר ומורה, לגבי אבוהון דבשמיא.

(רמב) ווע"ד ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים. אלין כל שאר עמין, דהוו מקלעין · להו באבנים, וסתרין שורין, ומנתצין מגדלין, · ולא מהני לון כלום. כיון דשמע משה כדן, כתב פרשתא דא.

(רמג) ועם כל דא היפה בנשים, טבא ויקרא בנשים דעלמא. צאי לך בעקבי הצאן, הא אוקימנא, אלין בתי כנסיות ובתי מדרשות. ורעי את גדיותך, אלין ינוקי דבי רב, דלא טעמו טעם חובא · בעלמא. על משכנות הרועים, אלין מלמדי תינוקות ורישי ישיבות.

חלופי גרסאות

י' מוסיף דאמא ואבא. כ לקריביה. ל ל"ג מן כיון
כתיב זולל וסובא. ט ל"ג וע"ד. ע ל"ג להו.
פ ל"ג מן ולא עד דשמע; שמע ול"ג מן ולא. עד משה. צ מעלמא.

מסורת הוהר

(ח (תהלים קו) משפטים קנו צ"ח.
עד מה. ט ל"ג בתריה. י ולבסוף; ל"ג ולבתר
פ ל"ג מן ולא עד דשמע; שמע ול"ג מן ולא. עד משה. צ מעלמא.

הסולם

אם לא תדעי לך היפה בנשים

מאמר

גרם לישראל להיות סורר ומורה כלפי אביהם שבשמים, משום שהוא זולל וסובא בין שאר העמים. שכתוב, ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם. וכתוב, ויאכל העם וישתחוו, כי העיקר והיסוד הוא האכילה ושתייה, כמו שעשו כשהיו בין שאר העמים, זה גרם להם להיות בן סורר ומורה כלפי אביהם שבשמים.

(רמב) וע"ד ורגמוהו כל וגו': ועל כן, כתוב ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים. אלו הם כל שאר העמים, שהיו קולעים בהם אבנים, והפילו חומות, ונתצו מגדלים וכל זה אין מועיל להם כלום. שלא יכלו לישראל. כיון ששמע משה זה, כתב פרשה זו.

מקומו. זהו מוסף שבת, שהוא הג"ר דמלכות הנתוספים לה בשבת.

(רמ) ועכ"ד אע"ג דכלא וכו': ועם כל זה, אע"פ שהכל הם יודעים למעלה דין, עכ"ז, העביר הדין משער מקומו, והוא משום שב"ד של האם, שהיא המלכות, קרובים הם לישראל ואחוזים בהם, וכל קרוב אינו חן דין לקרובים, ופסול הוא לדין. לפיכך בתחילה מה כתוב, אל זקני עירו ואל שער מקומו. כיון שראה הקב"ה, שהם קרובים, מיד העביר תדין משער מקומו, שהוא הג"ר דמלכות שהם קרובים, מה כתוב אחריו, ואמרו אל זקני עירו, ולא כתוב, ואל שער מקומו, אלא אל זקני עירו בלבד.

(רמא) בנינו זה, ודאי וכו': ואומרים על ישראל, בנינו זה, ודאי, ולא שאר עמים. סורר ומורה אינון שומע בקולנו, שואל, מהו השינוי, שבתחילה לא כתוב זולל וסובא ואח"כ כתוב, זולל וסובא, ומשיב, אלא מי 581 (דטריי דף קצ"ז ע"ב * דף קצ"ח ע"א)

(רמג) ועם כל דא וכו': ועם כל זה, היפה בנשים, הטובה והיקרה מכל הנשים שבעולם, שהיא המלכות, צאי לך בעקבי הצאן, כבר העמדנו, שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות. ורעי את גדיותך, אלו הם ילדים של

רמז) ד"א על משכנות הרועים, חסר ו'. אינון בישין, אלין מלכי האמורי, דנטלו ישראל ארעא דלהון, לרעיא מקניהון, ולבי מרעה יהב ישראל ארעא דא. כדין שמע בלק, דארעא דהות חשיבא כ"כ, עבדו ישראל קרבא דא, וסתרו לה, עד דשוו לה בי מרעה. כדין אשתדל בכל מה דאשתדל, ושתף בהדיה לבלעם.

רמה) וירא בלק, רבי חזקיה פתח, (ט) כה אמר יי שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי וגו'. כמה חביבין ישראל קמי קב"ה, דאע"ג דאינון חאבו קמיה, וחבין קמיה בכל זמנא וזמנא, איהו עביד לון ק לישראל, וזונות כשגגות.

רמו) והכי ר אמר רב המנונא סבא, תלת בבי ש דינא, ת תקינו בסדרי מתנייתא, חדא, קדמיתא, בארבע אבות נזיקין השור וכו'. תניינא, טלית דאשתכח. תליתאה, שותפין ורזא דאבידה. מ"ט. אלא, קב"ה בכל זמנא, עביד לון לישראל וזונות כשגגות. ואינון דסדרו מתניתין דתלתא בבי, הכי סדרו, ארח דקרא נ נקטו, דכתיב (י) על כל דבר פשע, והאי פשע איהו דלאו בזדון, ומאן איהו. על שור, על חמור, על שה, ב דא בבא קמא, דהכא הוא באינון מלין. על שלמה, דא בבא מציעא. על כל אבדה, דא בבא תליתאה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (ישעיה גו.) (י) (שמות כב) ת"ז בהקדמה יב. ק ליג לישראל. ר ליג והכי. ש דינין. ת מוסף תקינו רבנן. א ליג נקטו. ב ליג דא.

מאמר

הסולם

כה אמר ה'

בכל עת ועת, הוא עושה לישראל את הזדונות כשגגות.
רמו) והכי אמר רב וכו': וכך אמר רב המנונא סבא, ג' שערי הדין התקינו בסדרי משנה. אחד הראשון הוא, בארבעה אבות נזיקין השור וכו' שהוא בבא קמא. שער השני הוא טלית שנמצא, דהיינו בבא מציעא. שער הג' הוא שותפין וסוד האבידה, שהוא בבא בתרא. מהו הטעם. ומשיב, אלא הקב"ה בכל זמן, עושה לישראל זדונות כשגגות. ואלו סדרו המשנה שכך סדרו בג' שערים, בבא קמא בבא מציעא בבא בתרא, דרך הכתוב לקחו, שכתוב על כל דבר פשע, וזה הוא פשע שאינו בזדון כי הקב"ה עושה את הזדונות כשגגות, ומה הוא. על שור על חמור על שה, זהו בבא קמא, שכאן היא מדברת מאלו הדברים. על שלמה, זה הוא בבא מציעא. המדברת מטלית שנמצא על כל אבדה, זה הוא בבא השלישי, דהיינו בבא בתרא.

של בית רבן, שלא טעמו טעם חטא בעולם. על משכנות הרועים, אלו הם מלמרי תיגוקות, וראשי ישיבות.
רמז) ד"א על משכנות וגו': שידוש אחר. על משכנות הרועים, חסר ו' במלה הרועים, והוא כמו הרעים. יורה, שהם רעים, דהיינו מלכי האמורי שלקחו ישראל הארץ שלחם לרעות מקניהם, ולמקום מרעה עשו ישראל את הארץ הזאת. או שמע בלק, שהארץ שהיתה חשובה כל כך עשו ישראל מלחמה זו והשתיתו אותה עד שעשו לה מקום מרעה. או השתדל בכל מה שהשתדל ושתף עמו את בלעם.

מאמר כה אמר ה'

רמה) וירא בלק: ר' חזקיה פתח, כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי וגו'. כמה אהובים ישראל לפני הקב"ה, אע"פ שחטאו לפניו, וחוטאים לפניו (דפריי דף קצ"ח ע"א)

רמז) דארת קרא נקטו. דכד מטא לבבא מציעא, הוה אמר, שירותא דקא נקטו בטלית דא, אמאי. כיון ג דאשתכח קרא, אמר, ודאי דא הלכה למשה מסיני, ד וביארו כל מלי דרבנן.

רמח) כה אמר יי, מ"ש בכל דוכתא דנביאי, דכתיב כה אמר יי, ובמשה לא כתיב הכי. אלא, משה דהות נביאותיה מגו אספקלריאה דנהרא דלעילא, לא כתיב ביה כה. אבל שאר נביאים, ה דהו מנבאין מגו אספקלריאה דלא נהרא, ו נביאו מגו כה.

רמט) ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. ועתה, רבי אלעזר אמר, ז אמר ההוא רשע, ודאי שעתא קיימא לי למעבד מה דאנא בעי. חמא, ולא חמא יאות. חמא כמה ה אלפין נפלין מישראל על ידוי לזמן זעיר, אמר ודאי ט השתא שעתא כ קיימי לי. ובג"כ ו ועתה, ולא בזמנא אחרא.

רנ) לכה, לך מבעי ליה, מאי לכה. אמר, מ נודרו גרמן לההוא דרחיף בגדפוי עלייהו, נ לההוא דשמיה כ"ה. ועתה לכה, נגח קרבא בההוא ט כ"ה. רנא) אמר, עד השתא לא ע הוה בעלמא מאן דייכול להו, בגין ההוא פטרונא ו דקיימא עלייהו, השתא דשעתא קיימא ז לן, לכה נעביד קרבא. ק וכל

חלופי גרסאות

ג דאשכח. ד וביאות. ה ל"ג דהו; דהו. ו ל"ג: נביאו מגו כה; מוסיף נביאו מגו כה לאחזאה דכלא אמרו אלא מגו כה. ד ל"ג אמר. ה ל"ג אלפין. ו עתה. מ נזרו; נסתרות. נ שמיה ול"ג לההוא; (מלכים ב' ג') ועתה לשלל מואב. ע הות. פ דאית להו. צ ל"ג לן. ק ובג"כ כל.

מסורת הזהר

כ) לעיל אות קפו צ"ס, ח"ג שד.

איהו חד בלא פרודא דאע"ג דאמרו (כ"ו) הם לא ט ל"ג השתא. י זמנא. כ קיימא ול"ג לי ובג"כ. לההוא די שמיה. ט מוסיף כה. ועתה לכה כד"א פ דאית להו. צ ל"ג לן. ק ובג"כ כל.

כח אמר ה'

הסולם

מאמר

רבי אלעזר אמר, אמר אותו רשע, ודאי השעה עומדת לי, לעשות כל מה שאני רוצה. ראה, ולא ראה בשלמות, ראה, שכמה אלפים מישראל נופלים על ידו בזמן קצר. אמר ודאי עתה השעה עומדת לי, ומשום זה אמר ועתה, ולא בזמן אחר.

רנ) לכה, לך מבעי וכו'; שואל, אומר לכה, לך היה צריך לומר, מהו לכה. ומשיב, שאמר נודרו עצמנו להחזק, באותו שמרחה בכנפיו עליהם, אותו ששמו כח, דהיינו המלכות. ועתה לכה, היינו, נעשה מלחמה עם כה ההוא.

רנא) אמר עד השתא וכו'; אמר, עד עתה לא היה בעולם מי שיכול להם, משום אותו המגין העומד עליהם. עתה שהשעה עומדת לנו נעשה מלחמה לכה. וכל עצה של אותו רשע היתה לכה, שכתוב, ואנכי אקרח כח. היינו אעקר לאותה כח ממקומה.

ושניהם

רמז) דארת קרא נקטו וכו': כי לקחו דרך הכתוב. וכשהגיע רב המנונא טבא לבבא מציעא, היה אמר, ההתחלה, שעשאו בטלית, זה למה הוא כי בבא מציעא מתחלת בשנים אוזחין בטלית, כיון שנמצא הכתוב, על שלמה, אמר ודאי סדר זה הוא הלכה למשה מסיני, שביארו עליו כל דברי החכמים.

רמח) כה אמר ח': שואל, מהו השינוי שבכל מקום בנביאים, כתוב, כה אמר ה', ובמשה לא כתוב כך, אלא, זה הדבר. ומשיב, אלא משה שהיתה נבואתו מתוך מראה המאירה למעלה, שהוא ז"א, לא כתוב בו כה, שהיא המלכות הנקראת, כה. אבל שאר הנביאים, שהיו מתנבאים מתוך מראה שאינה מאירה, שהיא המלכות הנקראת, כה, התנבאו מתוך כה.

רמט) ועתה לכה נא וגו': ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו', אומר ועתה.

צִיטא דההוא רשע לכי'ה הוה, דכתיב ואנכי אקרה כה אעקר לההוא כה מאתריה. ותרחייהו בעיטא בישא ר להאי כה הוה, כד'א (ז) על יי ועל משיחו, לא ידעו דהא לבתר, האי כ'ה אעקר לון מעלמא.

רנב) כי עצום הוא ממני. וכי עד ההוא שעתא אן אגחו ביה קרבא ונצחו ליה. באן ט אתר אערעו בחרבא דלהת, והו גברין * כגברין לאחזאה גבורתא דלהון. מאי כי עצום הוא ממני. אלא ההוא רשע חכים הוה, וחמי למרחיק, חמא לדוד מלכא, דאתי מרות המואביה, גיבר תקיף כאריה, ה ועביד קרבין תקיפין, ונצח למואב, ושוי לון תחות רגלוי. אמר עצום הוא. א ההוא דירתא ההוא גבורתא, חד ב מלכא דלהון, ג מינן יפוק לשיצאה למואב.

רנג) אולי אוכל נכה בו. האי קרא הכי הוה ליה למימר, אולי אוכל אכה בו. או אולי נוכל נכה בו. אלא ההוא רשע הוה חכים, אמר, חמינא ידא חדא, דחד אריא תקיפא, פריש ד ידא, אי איכול עמך, דנתחבר ה תרוונא ו נגרע מההוא אריה ידא דא, ז עד לא ייתי ההוא מלכא לעלמא, ולא יתוך ית מואב מאתריה.

רנד) ארה לי, מאי ארה לי. א'ר אבא, ההוא רשע בתרי לישני קאמר לבלעם. חד אמר ארה לי, וחד אמר קבה לי. מה בין האי להאי. ה אלא א'ל, ארה לי עשבין וחרשין דרישי דחויין, ושוי לון בקדרה דחרשיא, כיון דחמא דחיליה יתיר בפומא, תב ואמר, ולכה נא קבה לי.

חלופי גרסאות

ר ל'ג להאי כה; ל'ג להאי כה הוה. ש ל'ג אתר. ח ונצח קרבין תקיפין למואב. א וירתא ול'ג תרחייהו. ו מוסיף ונתחבר ונגרע. ז ל'ג עד. ח ל'ג אלא.

מסורת הוהר

(ז) (תהלים ב) וירא קמד צ'ד.

ההוא. ב ממלכא. ג מינאן ויסיק. ד רגלא. ה ח ל'ג אלא.

לכה נא ארה לי

הסולם

מאמר

מלך אחד שלהם שיצא ממנו, מרות המואביו, להשמיד את מואב.

רנג) אולי אוכל נכה בו: שואל, מקרא זה כך היה צריך לומר, אולי אוכל אכה בו, או אולי נוכל נכה בו. ולמה אומר, אוכל נכה. ומשיב, אלא אותו רשע היה חכם, אמר רזאה אני יד אחד, דהיינו כח אחד שאריה חזק אחד פושט ידו, אולי אוכל עמך, דהיינו שנתחבר שנינו, ונקצץ יד זו מאותו ארי, דהיינו על ידי קללה, מטרים שיבא אותו מלך לעולם, ולא יגרש את מואב ממקומו. וע"כ כתוב אולי אוכל בלשון יחיד ונכה בלשון רבים, שהפירוש הוא, אולי אוכל להתחבר עמך ונכה בו שנינו.

רנד) ארה לי: שואל, מהו ארה לי. א'ר אבא אותו רשע אמר לבלעם בשתי לשונות, אחד, שאמר ארה לי, ואחד, שאמר

קבה

ושניהם היו בעצה רעה לאותה כה, כש'א על ה' ועל משיחו. ולא ידעו שאח"כ אותה כה, תעקר אותם מן העולם.

מאמר לכה נא ארה לי

רנב) כי עצום הוא ממני וכ'ר: שואל, וכי עד אותה שעה, איפה עשו ישראל עמהם מלחמה ונצחו אותם, באיזה מקום פגעו בחרב של ישראל, והיו מתגברים כגבורים, להראות הגבורה שלהם, עד שידעו שישאל עצום הוא ממנו וא"כ, מהו, כי עצום הוא ממני. ומשיב, אלא אותו רשע חכם היה, וראה למרחוק, ראה שדוד המלך שבא מרות המואביה, גיבור ואמיץ כארי, ויעשה מלחמות קשות וינצח את מואב, וישים אותו תחת רגליו. ע"כ, אמר עצום הוא, לשון יחיד, דהיינו אותו שירש אותה הגבורה,

רנה) ׀ ואפילו הכי, ההוא רשע דבלק, לא שבק חרשוי, אלא לקיט כל זיני עשבין, חרשי, דרישי דחויין, ונטיל קדרה דחרשין, ונעיץ לה תחות ארעא אלף וחמש מאה אמין, וגניז ׀ לה לסוף יומין. כיון דאתא דוד, כרא בתהומא, אלף וחמש מאה ׀ אמין, ואפיק מיא מן תהומא, ונסיד על מדבחא. בההוא שעתא, אמר, אנא אסחי ההיא קדרה, ׀ מואב סיר רחצי. סיר רחצי ודאי. רנו) על אדום אשליך נעלי, ׀ מאי אשליך נעלי. אלא דא אוף הכי למרחיק הוה, דכתיב ׀ ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה כי עיף אנכי. הלעיטני: הלעטה ממש, פתיחו דפומא וגרונא למבלע. אמר דוד ׀ לההוא בלען, מלעט הלעטין, אנא ארמי עליה נעלי, למסתם גרוניה. רנז) עלי פלשת אתרועע, אוף הכי דא למרחיק אסתכי ׀ דוד, אמר, כנען סטרא בישא דסטרא אחרא איהו, ופלשתים מתמן אינון, לסטרא אחרא מה אצטריך. תרועה. ׀ דכתיב, ׀ וכי תבאו מלחמה בארצכם והרעותם וגו', לתברא חיליה ותוקפיה, ובג"כ עלי פלשת אתרועע, והכי אתחזי לון. רנח) ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני. ר' חזקיה פתח, ׀ והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו. האי קרא כלא איהו חד.

חלופי גרסאות

ט ואוף ול"ג ואפילו הכי, י ברישי. כ ליה. ל מוסיק אמין, על אלף וחמש מאה אמין. ׀ ול"ג מאי אשליך נעלי. ׀ ל"ג לההוא בלען. ׀ ל"ג דוד אמר כנען. ׀ ל"ג מן דכתיב עד לתברא.

מסורת הוהר

ח) (תהלים ט) לעיל צו צ"מ. ׀ (בראשית כה) תולדות כח צ"י. ט) (במדבר י) ויקהל יא צ"ג. ׀ (ישעיה יא).

לכה נא ארה לי

הלעיטני נא מן האדום האדום הזה כי עיף אנכי, הלעיטני נא, פירושו הלעטה ממש, דהיינו, פתיחת הפה והגרן לבלוע. אמר דוד, לאותו הבלען המלעיט הלעטות, אני אשליך עליו דהיינו על פיו, את נעלי, לסתום את גרונו. ע"כ אמר, על אדום אשליך נעלי. רנז) עלי פלשת אתרועע: זה ג"כ היה דוד צופה למרחוק, אמר, כנען צד רע של הסטרא אחרא הוא, והפלשתים הם משם, מכנען, (יהושע י"ג) ומה צריך לעשות לסטרא אחרא, הוא תרועה, שכתוב, וכי תבאו מלחמה בארצכם והרעותם וגו', שתרועה פירושה שבירה, דהיינו לשבר כחו וגבורתו. אטום זה, עלי פלשת אתרועע. דהיינו שישרם. כי כך ראוי להם.

רנח) ועתה וגו' פי עצום הוא ממני: ר' חזקיה פתח, והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו. מקרא זה הכל הוא אחד, איזה חידוש בא להשמיענו, שהרי צדק הוא

הסולם

מאמר

קבה לי, מה בין זה לזה, ומשיב, אלא אמר לו ארה לי, דהיינו לקוט לי, עשבים וכשפים של ראשי נחשים, ושים אותם בסיר של כשפים. כיון שראה שכחו יותר גדול בפה, חזר ואמר ולכה נא קבת לי.

רנה) ואפילו הכי האי וכי: ואף על פי כן, אותו רשע בלק, לא עזב כשפיו, אלא שלקט כל מיני עשבים וכשפים של ראשי נחשים, ולקח סיר של כשפים, ונעץ אותו אלף ות"ק אמה תחת הארץ, וגנו אותו לאחרית הימים. כיון שבא דוד חפר בתהום אלף ות"ק אמה, והוציא מים מן התהום ונסך על המזבח, באותה שעה, שנטך מים, אמר, אני ארחץ במים האלו, את סיר כשפים ההוא של בלק. שכתוב, מואב סיר רחצי. סיר רחצי ודאי.

רנו) על אדום אשליך נעלי: שואל, מהו אשליך נעלי, ומשיב, אלא זה ג"כ שהיה צופה למרחוק. שכתוב, ויאמר עשו אל יעקב

מאי חדושה אתא לאשמועינן, דהא צדק היינו אמונה, ואמונה היינו צדק, אזור מתניו, ⁹ היינו אזור חלציו, לא אשכחן קרא כהאי גוונא.

רנט) אלא לאו צדק כאמונה, ואעיג דכלא חד, וחד דרגא איהו. אבל בזמנא דקיימא בדינא קשיא, ומקבלא מסטר שמאלא, כדין אקרי צדק, דינא ממש. והיינו ⁹ כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל. דהאי דרגא דמשפט, רחמי איהו. וכד אתקריב משפט בצדק, כדין ⁹ אתבסם, ויכלין בני עלמא, למסבל דינא ⁹ דצדק.

רס) אמונה, בשעתא דאתחבר בה ⁷ אמת, ⁸ לחדוה. וכל אנפין נהירין, כדין אקרי אמונה. ואית וותרנותא לכלא, וכל נשמתין סלקין, מתחייבי בכמה חיובין ⁸ דחייבין בישין, וכיון דבפקדון סלקן, ⁸ אהדר לון ברחמי, וחס עלייהו. וכדין אקרי אמונה, ולית אמונה בלא אמת.

רסא) השתא אזור מתניו, ואזור חלציו. מהו תרין אזורין הכא. ומתנים וחלצין אעיג דחד אינון, תרין דרגין אינון, חד לעילא, וחד לתתא. לעילא בשירותא, אקרי מתנים. לתתא בסופא, אקרי חלצין, כד"א ⁹ וחגורה על חלצים, בסופא, על ריש ירכים. כד אתתא בצערא, מנתקן אינון חלצים, מריש ירכין, ושויתא ידהא בכאיבא עלייהו.

חלופי גרסאות

9) (שם כו) אחרימות ע צ"ע. צ) (ישעיה לב). 9 ל"ג היינו אזור חלציו. צ מוסיף אתבסם כלא. ק בצדק; מוסיף דצדק וע"ד צדק לאו איהו כאמונה. 7 מוסיף כדין איהו אמת. 8 וחדוה. 8 ת וחייבין. א אקדים.

מסורת הזהר

לכה נא ארה לי

הסולם

מאמר

הרשעים הרעים, העולות, שהן מתחייבות בכמה חובות, וכיון שעולות בפקדון, דהיינו שאומרים לפני השנינה, בידך אפקיד רוחי, היא מחזרת להם נשמותיהם ברחמים ומרחמת עליהם, ואז היא נקראת אמונה. ואין אמונה בלא אמת. כלומר שאין המלכות נקראת אמונה אלא בשעת הזווג עם ז"א שנקרא, אמת.

רסא) השתא אזור מתניו וכר: עתה, איזור מתניו, ואיזור חלציו, מהו ב' אזורים כאן. ומשיב, מתנים וחלצים אעיג שאחד הם, ב' מדרגות הם, אחד למעלה ואחד למטה. למעלה בתחילת המתנים, נקרא מתנים. בסוף המתנים נקראים חלצים. כשיא וחגורה על חלצים שפירושו לכסות ערוה, ע"כ קורא אותם חלצים, שהם בסוף המתנים, ועל ראש תירכים. כשהאשה היא בצער הלידה, תנתקנה חלצים אלו מראשי ירכים, והיא שמה ידה עליהם מחמת הכאב.

הוא אמונה, ואמונה היא צדק. שהוי הם שני שמות של המלכות. אזור מתניו, היינו אזור חלציו, לא מצאנו מקרא באופן זה.

רנט) אלא לאו צדק וכר: ומשיב, אלא צדק אינו כאמונה, ואעיג שהכל אחד, ומדרגה אחת הם, דהיינו מלכות. אבל בזמן, שהמלכות היא בדין קשה, ומקבלת מצד שמאל, אז נקראת צדק, שהוא דין ממש. והיינו, כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל. כי מדרגה זו שנקראת משפט היא רחמים, שהוא ז"א, וכשמשפט מתקרב לצדק שהוא דין, אז מתבשמת צדק, שהיא מלכות, ובני העולם יכולים לסבול הדין של צדק.

רס) אמונה, בשעתא וכר: אמונה, נקראת המלכות, בשעה שנתחבר בה אמת, שהוא ז"א, לשמחה וכל הפנים מאירים, אז נקראת המלכות אמונה, ואז יש ויתור לכל, דהיינו סליחת עונות. וכל הנשמות של

רסב) ובג"כ לגבורה ולקרבה, צדק אזור מתניו. והכי אצטריך. לרחמנו ולטב, אמונה אזור חלציו, בחד דרגא ידן עלמא, ב ושלטא לתרין סטרין. חד ג רחמי * ד לישראל. וחד ה דינא לשאר עמין. רסג) ואי תימא, צדק דינא תקיף איהו, והא כתיב (ק) בצדק תשפוט עמיתך. (ו) צדק צדק תרדוף. וכמה אינון. ו ודאי הכי הוא. דהא צדק לית ביה וותרנותא כלל. ז אוף הכי מאן דדאין לחבריה, לא אצטריך למעבד ליה וותרנותא מן דינא כלל, אלא בצדק, דלא ישגח לרחימו. מאוני צדק, בלא וותרנו להאי סטרא ולהאי סטרא, למאן דיהיב ולמאן דמקבל. ובג"כ חד דרגא ח איהו, ואתפלג לתרין סטרין. ט והני תרין, סטרין, ב' אזורין, קיימן, חד לשאר עמין, וחד לישראל. ובשעתא דנפקו ישראל ממצרים, אתאזרו. באזורין אלין, חד דקרבה. וחד הוה כ דשלמא.

רסד) כד אתיעט בלק, אמר ואגרשנו מן הארץ. אמר ההוא דרגא דקא ל אתחדן ביה, ח מן הארץ נ ודאי. ודא הוא כי עצום הוא ממני ודאי, מאן ייכול ט לאגחא ולקיימא בהו בישראל דרגא דלהון תקיף הוא מדילי. ובג"כ, ואגרשנו מן הארץ, ואי מהאי ארץ אגרשנו, ואתרך יתיה ט מיניה, איכול למעבד כל רעותי. חילא דלהון במאי איהו. בפומא, ובעובדא. הא פומא דילך, ועובדא דילי.

חלופי גרסאות

ב ל"ג ושלטא. ג דרגא. ד דישראל. ה דרגא. ו והאי. ז ל"ג אוף הכי. ח ויתפלג ול"ג איהו. י בנהורין. כ מוסיף דשלמא וכלא הוה בצדק. ל"ג מן. נ ל"ג ודאי. ס ל"ג לאגחא. ע ל"ג סיניה.

מסורת הוהר

(ק) (ויקרא יט) ב"א שג צ"א. (ו) (דברים טז). ט ואזורין; ונהורין ול"ג והני תרין סטרין ב'. בדפריי כתבו דשלמא חסר כאן. ל אתאחדת. מ

לכה נא ארה לי

ואלו ב' הצדדים שאמרנו, שהם ב' אזורים, עומדים אחד לשאר העמים, ואחד לישראל. ובשעה שיצאו ישראל ממצרים, נתאזרו באלו אזורים, אחד של מלחמה, שהוא צדק אזור מתניו. ואחד היה של שלום. שהוא אמונה אזור חלציו.

רסד) כד אתיעט בלק וכו': כשנתיעץ בלק, אמר, ואגרשנו מן הארץ. אמר אתה מדרגה שישראל אחוזים בה הוא מן הארץ ודאי, שהיא המלכות הנקראת ארץ. וזה הוא כי עצום הוא ממני ודאי, מי יוכל להלחם ולעמוד בישראל, המדרגה שלהם היא חזקה ממדרגה שלי. ומשום זה, ואגרשנו מן הארץ, דהיינו מן מדרגתם שהיא המלכות, ואם אגרשנו מארץ ההיא, ואגרשו ממנה דהיינו שיוכל להחטיאם, אוכל לעשות בהם כל רצוני. הכח שלהם במה היא. בפה, ובמעשה. הרי הסה שלך, והמעשה שלי. ונוכל לו.

כי

הסולם

מאמר

רסב) ובג"כ לגבורה ולקרבה וכו': ומשום זה לגבורה, ולמלחמה, נאמר צדק אזור מתניו, וכך צריך להיות. כי שם מקום גבורתו של אדם. ולרחמנות ולטוב, נאמר אמונה אזור חלציו. במדרגה אחת ידן עשיח את העולם, דהיינו במלכות, ושולטת לבי צדדים, אחד, שהוא אמונה אזור חלציו, הוא רחמים לישראל. ואחד, שהוא צדק אזור מתניו, הוא דין לשאר העמים.

רסג) ואי תימא צדק וכו': ואם תאמר אין צדק הוא דין קשה, והרי כתוב, בצדק תשפוט עמיתך. צדק צדק תרדוף. וכמה פסוקים הם. ומשיב. ודאי כך הוא. כי צדק אין בו ויתור כלל, אלא לפי הדין. וגם מי שדן לחבירו אינו צריך לעשות לו ויתור מן דין כלל, אלא בצדק, שלא ישגיח על אהבה. מאוני צדק, פירוש, בלא ויתור לצד זה או לצד זה, דהיינו לא למי שנותן ולא למי שמקבל. ומשום זה, מדרגה אחת היא, ונחלקת לבי צדדים

רסה) כי ידעתי את אשר תברך מבורך וגוי. וכי מאן הוה ידע. הא אוקמוה, דהא בקדמיתא כתיב, (ט) והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו, דאגר ליה לבלעם וכו'. אבל כי ידעתי, ידיעה ודאי ידע, בחכמתא דיליה. את אשר תברך מבורך, מאי אצטריך הכא ברכה, דהא בגין קללה הוה אזיל, ואי ההוא מלה דהוה ידע מן בלעם בקדמיתא, קללה הוה, מאי את אשר תברך מבורך.

רסו) אלא מלה הכא, ולא ידענא בה, ולא זכינא בה, עד דאתא רבי אלעזר ודרש, (ת) אברכה את יי בכל עת תמיד תהלתו בפני. וכתיב (א) אברך את יי אשר יעצני. מאן פ דאצטריך ברכתא מן ז תתאי. את. דהא אתאחד בהו כשלהובא בפתיחה. ודוד דהוה ידע דא, אמר אברכה את. אמר ההוא רשע, ההוא דרגא דלהון, אחיד בהו, בגין ברכאן דלהון, דקא מברכין ליה בכל יומא. חילא אית לך לברכא לההוא דרגא, ותעקר לה מנייהו ק ודא הוא כי ידעתי את אשר תברך מבורך וגוי ובדא ניכול בהו. תברך לההוא דרגא ותילוט לפתיחה. ועל דא אמר, ואנכי אקרה כה, אעקר לה מנייהו, דלא יתאחד בהו. רסז) ו ותו אקרה כה, אנגיד ואמשיך לההוא דרגא, בחובין ט ומסאבי ובקרי ובטומאה דעבדו בניו, והיא תעביד עמהון גמירא. מיד וילכו זקני מואב

חלופי גרסאות

פ אצטריך. צ תתאה. ק ליג דא הוא. ר ליג מן ותו עד מיד. ט ומסאבו ובקרי וטומאה.

מסורת הוהר

(ט) (במדבר כא) להלן אות רציב צ"צ. (ת) (תהלים לד) לעיל לח צ"ס. פנחס קצב צ"ה. (א) (שם טז) תרומה טו צ"ג.

לכה נא ארה לי

הסולם

סאמו

רשע, לבלעם, מדרגה ההיא שלהם, שהיא מלכות אחוזה בהם, משום הברכות שלהם שהם מברכים לה בכל יום. ואם כן, כח יש לך לברך אותו המדרגה ותעקר אותה מהם. וזהו, כי אשר ידעתי את אשר תברך מבורך וגוי. דהיינו שגם הוא יכול לברך המלכות שנקראת את. ובוזה נוכל להם. תברך את המדרגה ההיא ותקלל את הפתילה שהם ישראל, שהמלכות אחוזה בהם כשלהבת בפתיחה. וע"כ אמר ואנכי אקרה כה, שאעקר המלכות הנקראת כה, מהם, שלא תתאחד בהם.

רסז) ותו, אקרה כה וכו': ועוד. אקרה כה, פירוש, אנגיד ואמשיך למדרגה ההיא שלו, בעבירות וטומאה ובקרי ובטומאה שעושים בניו, והיא תעשה עמהם כלה ודורש אקרה לשון קרי. מיד וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. שלא יאמר אחזו רשע, שאין עמו מיני כשפים אלו שהוא צריך, ויתעכב עליהם.

רסה) כי ידעתי את וגוי: כי ידעתי את אשר תברך מבורך וגוי. שואל, וכי מאין היה יודע, ומשיב, הרי העמידהו, שבתחילה כתוב, והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו. כי שכר את בלעם לקללו וכו' (כמיש במד"ר חזקת פ"ט ל') אבל, כי ידעתי, משמע, שידע ודאי ידיעה בחכמתו. ועוד שכתוב, את אשר תברך מבורך, למה היה צריך להזכיר כאן ברכה, הרי בשביל קללה היה הולך, ואם אותו דבר שהיה יודע מקודם מן בלעם היה קללה, מהו, את אשר תברך מבורך.

רסו) אלא מלה הכא וכו': ומשיב, אלא יש דבר כאן, ולא ידעתי בה, ולא זכיתי בה, עד שבא ר' אלעזר ודרש, אברכה את ה' בכל עת תמיד תהלתו בפני. וכתוב, אברך את ה' אשר יעצני. מי הוא שצריך ברכה מן התחתונים. הוא את, שהיא מלכות, שהיא מתאחות בהם, בישראל, כשלהבת בפתיחה, ודוד שהיה יודע זה, אמר, אברכה את, אמר אותו

חקני מדין וקסמים בידם, דלא יימא ההוא רשע דלאו ת עמיה אינון א זינן
חרשין דאצטריך ב ויתעכב עלייהו. ג

רסח) פתח ואמר, ב) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי
אתך אני וגו'. האי קרא אתמר ואתערו ביה, אבל עד כען אית לאתערא יתיר.
אתה, מאי איהו. רזא ארון הברית. דדא איהו דרגא דאזלא בגלותא בהדי בנהא
עמא קדישא. משה בשעתא דבעא רחמין עלייהו דישראל, מה כתיב ג) ואם
ככה את עושה לי הרגני נא הרוג, ואוקמה.

רסט) אבל הכי אמר משה, דרגא חד דיהבית לי אקרי אתה, בגין דלית
ליה פרישו ממך. ה' דילה אתאחד בהו בישראל. אי ה את תשיצי לון ז מעלמא,
הא ה' דשמא דא דאתאחד בהו אתעבר מניה, אי הכי את ה עושה לי, ס דה'
עקרא דשמא דא אתעקר.

רע) וע"ד אמר יהושע לבתר, ד) ומה תעשה לשמך הגדול, דהא ודאי שמא
דא עקרא ויסודא דכלא, אתה הוא יי'. ומשה אע"ג דקב"ה לא א"ל, הכי ידע,
ז'הא בהא תלייא, וחובה גרים. ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', כלא חד. כי
אתך אני, הא אוקימנא כי אתי אתה לא כתיב, אלא כי אתך אני. כי אעשה כלה
בכל הגוים וגו', בכל הגוים אעשה כלה.

חלופי גרסאות

ת המניה. א ל"ג זינן. ב בידו לאתעכב. ג ברפרי
כבו מה שחסר כאן תמצא בסוף הספר סימן י"א.
ד דלא, דלית. ה ל"ג את. ו ישתצי. ז בעלמא.
ח ל"ג עושה לי. ט דא. י הכא.

מסורת הזהר

ב) (ירמיה ל) תרומה רצא צ"א. ג) (במדבר יא)
ח"ג קלג. קנה: קנו. ד) (יהושע ז) משפטים סג
צ"פ.

ואתה אל תירא עבדי יעקב

הסולם

מאמר

נעברת מן השם אתה ונשאר את. וזה שכתוב,
אם ככה את עושה לי, דהיינו אם תכלה את
ישראל, הו', שהיא העיקר של שם הזה.
אתה, נעקרה, ונשאר רק את מן אתה. ונמצא
שתעשה לי את מן אתה. וז"ש את עושה לי.

רסח) פתח ואמר ואתה וגו': פו"א.
ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל
כי אתך אני וגו'. מקרא זה למרנו. והעידו בו.
אבל עד עתה עוד יש להעיד יותר. אתה
מה היא. הוא סוד ארון הברית, שהיא המלכות.
שזו היא המדרגה ההולכת בגלות עם בניה,
עם הקדוש. משה בשעה שבקש רחמים על
ישראל, מה כתוב, ואם ככה את עושה לי
הרגני נא הרוג. והעמידוהו.

רע) וע"ד אמר יהושע וכו': וע"כ אמר
יהושע אח"כ, ומה תעשה לשמך הגדול,
דהיינו להשם, אתה. כי ודאי שם הזה הוא
עיקר ויסוד הכל כמ"ש, אתה הוא ה'. ומשה
אע"פ שהקב"ה לא אמר לו, שהה' תגרע
מן השם אתה, ידע זה, שזה ב"ה תלוי, שה'
של אתה תלויה בישראל. והעון גורם, שהה'
תעקר מן אתה. וחוזר להכתוב שפתח בו,
ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל,
יעקב וישראל הכל אחד. כי אתך אני, כבר
העמידוהו

רסט) אבל הכי אמר וכו': אבל כך אמר
משה, מדרגה אחת שנתת לי נקראת אתה,
שהיא המלכות, משום שאין לה פירוד ממך.
הה' שלה, דהיינו ה' של אתה, נתאחזה
עם ישראל, ואם אתה תכלה אותם מן העולם
הרי הה' של שם הזה, אתה, שנתאחו בישראל.

רעא) רב המנונא קדמאה אמר, דחיקו ועאקו דישראל, כמה טב וכמה תועלתא גרים לון. רפיון דשאר עמין, כמה בישין גרים לון. דחיקו ועאקו דישראל, גרים לון דטב ליהוי ותועלתא. ומאי ניהו. * כלה. כלא דחיק. רפיון דשאר עמין, גרים לון רפיון וביש, כ והאי איהו כלה. והכי אתחזי לון, דהא כל רפיון בלא דחיקו דהוה לון בהאי עלמא, גרים לון רפיון לבתר בלא דחיקו, כלה. ה) כי כלה ונחרצה שמעתי. כי אעשה כלה. ז כלה ברפיון. לישראל דהוה לון דחיקו ח ועאקו, כלה, ו) וככלה תעדה כליה.

רעב) מאן ז כליה. אלין ישראל, דאינון כלים דהאי כלה, ישראל דהוה לון דחיקו ועאקו, ז) אקים את סכת דוד הנופלת, סכת שלום. לשאר עמין דהוה לון ח רפיון צרה וצוקה, ט כלה ברפיון, כמה דהוה לון פ בקדמיתא. וע"ד כי אעשה כלה בכל הגוים וגוי, ואותך לא אעשה כלה, דהא לא אתחזי לך. דהא דחיק הוית ז בקדמיתא זמנין סגיאין, בדחיקו דגלותא תדיר, ודחיק ק תהיה כלה.

חלופי גרסאות

כ ומאי ניהו; וקאי איהו; ומאי איהו. ל כלא.
 ח בעאקו. נ כלה. ט פוסיף רפיון צוקה. ע כלא.
 פ ל"ג בקדמיתא. צ ל"ג מן בקדמיתא עד ודחיק.
 ק תהית כלה; תרית כליה.

מסורת הזהר

ה) (ישעיה כח.) ו) (שם טא) יתרו קכח צ"א.
 ז) (עמוס ט) שמות מב צ"י.

ואתה אל תירא עבדי יעקב

דחק שהיה להם בעולם הזה, גרם להם רפיון בלי דחק אחר כך שהוא כלה בכ" ל' רפיונות, כמו שכתוב, כי כלה ונחרצה שמעתי. כי אעשה כלה. דהיינו כלה ברפיון, בכף למד רפיונות. אבל לישראל שהיה להם דחק וצרה, זוכים לכלה, בכף למד דגושות, כ"ש וככלה תעדה כליה, אשר, כלה היא השכינה.

רעב) מאן כליה אליו וכר; שואל, מי הם כליה, שנאמר וככלה תעדה כליה. ומשיב, אלו הם ישראל שהם כלים של כלה הזה, שהיא חשכינה. כי ישראל, שהיה להם דחק וצרה זוכים אל הכתוב, אקים להם את סוכת דוד הנופלת, שהוא סוכת שלם, דהיינו השכינה. ושאר העמים שהיה להם רפיון מן צרה וצוקה, מגיע להם אח"כ כלה ברפיון, בכף למד בלתי דגושות, כמו שהיה להם מקודם, רפיון מצרה. וע"כ כי אעשה כלה בכל הגוים וגוי, ואותך לא אעשה כלה. כי אינו ראוי לך, מאחר שכבר היית בדחק בתחילה פעמים רבות, וברחק התמידי של הגלות, ע"כ תהיה לך כלה דגושה ודחוקה שהיא השכינה. ויסרתך

הסולם

מאמר

העמידוהו, כי אתי אתה לא כתוב, אלא כי אתך אני. שזה מורה שהשם אתה קשור בישראל כנ"ל. וע"כ, כי אעשה כלה בכל הגוים וגוי, בכל הגוים אעשה כלה, אך אותך לא אעשה כלה. והוא משום ה' של אתה, הקשורה בישראל כנ"ל.

רעא) רב המנונא קדמאה וכו'; רב המנונא הראשון אמר, הדוחק והמצר של ישראל, כמה טוב וכמה תועלת גרם להם. הרפיון של שאר העמים דהיינו שאין להם דחקות וצרות בעולם הזה כמה רעות גרם להם. ומפרש, הדוחק והמצר של ישראל גרם שיהיה להם טוב ותועלת, ומה הם. כלה, שהכל דחוק, כלומר שכל האותיות הנשמעות שבה הן דגושות, שהכף דגושה והלמד דגושה, שיורה, שע"י דוחק זוכים אל הכלה העליונה שהיא השכינה. הרפיון של שאר העמים, שאין להם צרות ודוחק, גורם להם רפיון ורע, וזו היא כלה בכף למד רפיונות בלי דגש וכך ראוי להם כי כל רפיון בלי (דפו"י דף קצ"ט ע"א *) דף קצ"ט ע"ב)

רעג) ויסרתיך למשפט, האי קרא הכי מבעי ליה ויסרתיך במשפט, דהא אימתי ייסורי בשעתא דדינא. ר מאי ויסרתיך למשפט. ש אלא כתיב ח) יי במשפט יבא עם זקני עמו. וההוא יומא, אקדים קב"ה אסותא לישראל, עד לא ייעלון לדינא, בגין דייכלון לקיימא ת ביה. א ומאי אסותא, היא דבכל שעתא ב ושעתא קב"ה ג יהיב יסורין ד לישראל זעיר זעיר, ה בכל זמנא וזמנא, ובכל דרא ודרא, בגין דכד ייעלון ו ליומא דדינא רבא, דייחון מתייא, ז לא ישלוט עלייהו דינא. רעד) ונקה לא אנקך, מהו. אלא, כד ישראל בלחודייהו, ולא עאלין ח בדינא עם שאר עמין, קב"ה עביד לון לגו משורת הדין, והוא מכפר עלייהו. ובזמנא דעאלין ט בדינא בשאר עמין, מה עביד. ידע קב"ה דהא סמאל אפטרופסא דעשו, ייתי לאדכרא חוביהון דישראל, וכניש כלהו לגביה ליומא דדינא, כ והא קב"ה אקדים להו אסותא, ועל כל חובא וחובא לקי ל ונקה להו ביסורין זעיר זעיר. ט ודא הוא ונקה, ביסורין. ובגין כך בדינא דקשוט, לא אנקך מעלמא נ בדינא בתר דסבלת יסורין זעיר זעיר.

רעה) ותו לא אנקך, אע"ג דאתון בני, לא אשבוך חוביכון, אלא אתפרע מנכון זעיר זעיר, בגין דתהוון זכאין ליומא דדינא רבא. כך אתאן לדינא, ט אתא סמאל, בכמה פתקין עלייהו. וקב"ה אפיק פתקין דיסורין, דסבלו ישראל על כל

חלופי גרסאות

ר ל"ג מאי; והכא לאו הכי אלא [מאי] ש אבל.
ת ל"ג ביה. א ומהו ול"ג ומאי אסותא היא. ב ל"ג
ד ל"ג לישראל. ה ל"ג מן בכל עד בגין. ו לדינא
ז ולא. ח לדינא. ט לדינא. י דלהת. כ ל"ג והא
ל"ג בדינא. נ ל"ג מן דא עד כד אתאן באמצע אות רע"ה. נ ל"ג בדינא.
ס אתי.

מסורת הנהר

ח) (ישעיה ג) משפטים קמב צ"ט.

ושעתא קב"ה; ובכל זמנא. ג מוסיף יהיב לון.
ול"ג ליומא; לדינא ול"ג דדינא רבא דייחון מתייא.
קב"ה; והוא ול"ג קב"ה. ל ל"ג ונקה. מ ל"ג מן דא עד כד אתאן באמצע אות רע"ה. נ ל"ג בדינא.
ס אתי.

הסולם

ואתה אל תירא עבדי יעקב

עולים בדין עם שאר העמים, דהיינו בגמרא התקון, כנ"ל. מה עושה הקב"ה יודע, שסמאל המשגיח על עשו, יבא להזכיר עונות ישראל וקבץ כל עונותיהם אצלו ליום הדין, וכבר הקדים הקב"ה הרפואה, שעל כל עון ועון הכה וניקה אותם ביסודין מעט מעט. וזה הוא ונקה ביסודין מכבר, ומשום זה בדין האמת, לעתיד, לא אנקך מן העולם על ידי הדין, מאחד שכבר סבלת יסודים בכל זמן וזמן מעט מעט.

רעה) ותו, לא אנקך וכו': ועוד. לא אנקך, פירושו, אע"פ שאתם בני, לא אעזוב עונותיכם, אלא אפרע מכם מעט מעט, כדי שתהיו זכאים ליום הדין הגדול. כשבאים לדין, בא סמאל בכמה כתבים עליהם, והקב"ה מוציא כנגדם, כמה כתבים של יסודים שסבלו ישראל

מאמר

רעג) ויסרתיך למשפט: שואל, מקרא זה כך היה צריך לומר ויסרתיך במשפט, כי מתי יש יסודין, הוא בשעת הדין, מהו ויסרתיך למשפט. ומשיב, אלא כתוב, ה' במשפט יבא עם זקני עמו. ויום ההוא מקדים הקב"ה רפואה לישראל מטרם שיעלו לדין, כדי שיוכלו לעמוד בו. ומהו הרפואה. הוא שבכל שעה ושעה נותן הקב"ה לישראל מעט מעט יסורין, בכל זמן וזמן ובכל דור ודור, כדי כשיעלו ליום הדין הגדול, בעת שיחיו המתים, לא ישלוט עליהם דין.

רעד) ונקה לא אנקך: שואל מהו ומשיב, אלא כשישראל הם בלבדם, ואינם עולים לדין עם שאר העמים, דהיינו מטרם גמר התקון, הקב"ה עושה עמהם לפני משורת הדין והוא מכפר להם, ובזמן שהם

חובא וחובא, ונמוחו כל חובין, ולא עביד לון וותרנותא כלל. כדין תשש כחיה וחיליה ^ט דסמאל, ולא יכיל לון. ^פ ויתעבר מעלמא, הוא, וכל סטרוי, וכל עמין. ההי"ד, ואתה אל תירא עבדי יעקב וגוי, בגי"כ ויסרתוך למשפט ונקה לא אנקד. רעו) ודוד מלכא אמר, ^ס כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו וגוי. ואף על גב דהאי קרא הא אוקמוה, על שבנא ^צ ויואח ממנן דחזקיה ^ק אתמר, אבל האי קרא על סמאל וסיעתיה ^ר אוף הכי אתמר, דכל עובדוי ועיטוי על ישראל נינהו. בלק ובלעם ההוא ארח ממש נקטו, והא אתמר דחבורא בישא עבדו. אמרו, עמל"ק: ע"ם ל"ק, עמא דלקא לון, כחויא דמחי בזנבא דיליה, הא אנן יתיר. בל"ק: ב"א ל"ק. אתא מאן דלקי לון כרעותיה. בלע"ם: ב"ל ע"ם, לית עמא, ולית רעיא. שמא דילן גרים לשיצאה לון ולאעקרא להו מעלמא.

רעו) וקב"ה חשיב בגוונא אחרא שמיהון, בבלק ב"ל, בבלעם ב"ל, הא בלב"ל. מה אתון אשתארו עמ"ק, בלב"ל עמקא דמחשבה דלהון, דלא ישלטון בעלמא, ^ט ולא ישתארון בעלמא.

רעח) אר"ש, אלעזר, יאות אמרת, אבל בלק, תפח רוחיה בגיהנם. ובלעם ישתחקון ^ת תמן גרמוי ורוחיה. והכי הוא עיטא בישא נטלו על פטרונא. על האי כה, דחשיבו לאעקרא ^א להאי כה, וחשיבו לסטרא בישא לסלקא ^ב ליה בסומא ובעובדא.

חלופי גרסאות

ט ל"ג דסמאל. פ ל"ג מן ויתעבר עד סוף האות.
צ ויואח. ק ואתמר. ר ל"ג אוף הכי. ש ל"ג ולא
ישתארון בעלמא. ת ל"ג תמן. א ל"ג להאי כה: ליה ול"ג להאי כה. ב ל"ג ליה.

מסורת הזהר

(ט) (תהלים יא)

הסולם

בלק בא לק בלעם בל עם

יותר ממנו. כי בלק, הוא אותיות בא לק, דהיינו שבא מי שלקה אותם כרצוננו, בלעם הוא אותיות בל עם, דהיינו אין עם, ואין רועה, השם שלנו, גורם לכלותם ולעקרם מן העולם.

רעו) וקב"ה חשיב בגוונא וכו': והקב"ה חשב באופן אחר את שמותם, כי בבלק יש בל, ובבלעם יש בל, וכשמתחברים הם בלב"ל, ומה הם האותיות שנשארו, בהלקח מהם האותיות בלב"ל, הם עמ"ק, דהיינו ע"מ מן בלעם, וק' מן בלק, וצירוף זה יגרום, לבלבל עומק המחשבה שלהם, שלא ישלטו בעולם, ולא ישארו בעולם.

רעח) אר"ש אלעזר יאות וכו': איך שמעון, אלעזר, יפה אמרת. אבל בלק, תפח רוחו בגיהנם, ובלעם, יהיו עצמותיו ורוחו נשחקים שם, כך הוא, עצה רעה לקחו על המגן של ישראל, דהיינו על כה ההוא, שהיא השכינה

מאמר

ישראל על כל עון ועון, וכל העונות נמחו, ואינו עושה להם ויתור כלל, אלא שכבר קבלו עונשם. אז תשש כחו וחילו של סמאל, ואינו יכול להם. ואז יהיה נעבר מן העולם, הוא וכל הצד שלו וכל העמים שלו. ז"ש, ואתה אל תירא עבדי יעקב וגוי, ומשום זה כתוב, ויסרתוך למשפט ונקה לא אנקד.

מאמר בלק בא לק בלעם בל עם

רעו) ודוד מלכא אמר וכו': ודוד המלך אמר, כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו וגוי. ואע"פ שהעמדנו, שמקרא הזה על שבנא ויואח השרים של חזקיה נאמר, אבל מקרא זה על סמאל וסיעתו ג"כ נאמר, שכל מעשיו ועצותיו הם על ישראל. בלק ובלעם אחזו אותו הדבר ממש, של סמאל וסיעתו. והנה למדנו שעשו איסוף רע. אמרו, עמל"ק, הוא אותיות עם לק, דהיינו עם שלקה אותם כנחש המכה בזנב שלו, אמרו, הרי אנו 592 (דפו"י דף קצ"ט ע"ב)

(רעט) אמר ההוא רשע, קדמאי אשתדלו ולא יכילו. דור הפלגה אשתדלו, ולא יכילו. עבדו עובדא, ופומא חסר מנייהו, דלישנהון אתבלבל, ולא יכילו. אבל אנת, הא פומך שנון, ולישנך מתתקן בתרין סטרין אלין, את אשר תברך מבורך, ואשר תאור יואר, ההוא סטרא דאת בעי לסלקא לעילא בפומך ולישנך, אסתליק. ד וההוא סטרא דאת בעי למילט, בחילא דפומך תילוט. ה וכלא בך תלייא, * דהא עובדא אתתקן. אבל במלא תלייא כלא, ו ועיד ז בעובדא דנחש אנא אתקין. ואנת תשלים כלא בפומך, ההוא סטרא דתברך מבורך, וההוא סטרא דתאור יואר.

(רפ) והוא לא ידע דקביה י מסיר שפה לנאמנים ה וטעם זקנים יקת, וכלא ט ברשותיה קיימא. מסיר שפה לנאמנים, אלו דור הפלגה, דבלבל לישנהון, דלא ישלטון במלה כלל. דכתיב, ו אשר לא ישמעו איש שפת רעהו. וטעם זקנים יקת, אלו בלעם ובלק דתרווייהו הוּו בעיטא חדא, דכתיב ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבח.

(רפא) ת"ח, ההוא רשע דבלעם, כל עובדוי לביש, ברום לבא. תרווייהו הוּו סלקין קרבנא, דכתיב ויעל בלק ובלעם. וכל מדבחין בלק הוּו מסדר, ואיהו רשע, הוּו משבח גרמיה ואמר, את שבע המזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח. ואלו לבלק לא שתף בהדיה. אמר קב"ה, רשע, כלא ידענא, אלא שוב אל בלק, את לא צריך למללא כ אלא וכה תדבר. הה"ד, וטעם זקנים יקת.

חלופי גרסאות

ג יכילו. ד ל"ג מן ההוא עד וכלא. ה מוסין וסטרא קמד וכלא. ו ל"ג מן ועיד עד ההוא. ז כעובדא. ח ל"ג וטעם זקנים יקת. ט ב"ש ותא. י חמי. כ ל"ג אלא וכה תדבר.

מסורת הזהר

(אייוב יב.) כ (בראשית יא) שמות ק צ"ד.

הסולם

בלק בא לק בלעם כל עם

מאמר

שהקב"ה מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקת והכל עומד ברשותו. מסיר שפת לנאמנים, אלו הם דור הפלגה שבלבל לשונם שלא ישלטו בדבור כלל. שכתוב, אשר לא ישמעו איש את שפת רעהו. וטעם זקנים יקת, אלו הם בלעם ובלק, ששניהם היו בעצה אחת, שכתוב, ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבח.

(רפא) ת"ח, ההוא רשע וכו': בא וראה, אותו רשע בלעם, כל מעשיו היו לרע, בגבהות הלב, שניהם היו מעלים קרבנות, שכתוב, ויעל בלק ובלעם, וכל המזבחות היה עורך בלק, ואותו רשע, בלעם, היה משבח עצמו ואמר את שבע מזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח. ואלו את בלק לא שתף עמו. אמר הקב"ה, רשע, הכל אני ידע, אלא שוב אל בלק ואתה לא צריך לדבר, אלא וכה תדבר, דהיינו השכינה הנקראת כ"ח היא תדבר. ז"ש, וטעם זקנים יקת.

ד"א

השכינה הנקראת, כה, וחשבו לעקור את כה הוּו, וחשבו להעלות את צד הרע ע"י דיבור שבפה ובמעשה.

(רעט) אמר ההוא רשע וכו': אמר אותו רשע, הראשונים השתדלו ולא יכילו, דור הפלגה השתדלו ולא יכילו. משום שעשו מעשה והפה היה חסר מהם, כי לשונם נתבלבל ולא יכלו. אבל אתה, בלעם, הרי פיד שנון, ולשונך מתוקן בבי צדדים אלו: את אשר תברך מבורך, מצד אחד, ואשר תאר יואר מצד הב'. אותו הצד שאתה רוצה להעלות הוא מתעלה על ידי פיד ולשונך. ואותו הצד אשר אתה רוצה לקלל, תקלל בכח פידך. והכל תולה בך, כי המעשה כבר נתתקן על ידי, אבל בדבור תלוי הכל. וע"כ במעשה הנחש אני אתקן, ואתה תשלים הכל בפידך. אותו הצד שתברך מבורך, ואותו הצד שתאור יואר.

(רפ) והוא לא ידע וכו': והוא לא ידע

רפב) ד"א וטעם זקנים יקח, דכתיב וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. טעמא דאינון זקנים נטל מנייהו, ולא יכילו למשלט בחרשייהו כלל. וידברו אליו דברי בלק. מלין באתגליא, ולא בלחישו. פגים אודנא הוה, ופגים עינא, ופגים רגלא. מתלת דוכתין הוה פגים. 7 מתוקן הוה לסטרא אחרא, והכי אצטריך להווא סטרא 8 אחרא, 9 אתר דשריא פגים, זינא לזיניה.

רפג) 7 ויאמר אליהם לינו פה הלילה 8 והשיבותי, אינון כתיב, וידברו אליו. ואיהו כתיב, ויאמר אליהם. לינו פה הלילה, בגין 9 דליליא איהו שעתא דסטרא אחרא הוי, לחרשיא, בשעתא דמשתכחי 9 ושלטי סטרי בישין ומתפשטן בעלמא. כאשר ידבר יי' אלי. שבוחי קא משבח גרמיה בשמא דיי'.

רפד) וישבו שרי מואב, ושרי מדין אתפרשו מנייהו, ולא בעו למיתב תמן. וסבי מואב אשתארו, דכתיב וישבו שרי מואב, בלחודייהו. יאות עבדי מדין, דאתפרשו מכל וכל 2 מנייהו. ואלמלא לא הוה מחאן בסופא 2 דהוה בעיטא דבלעם, לשלחא נשיהון לישראל בשטים למטעי לון. וקרא אוכח חובא דלהון. דכתיב 3 כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחותם וגו'. בתרין אלין חאבו. והוה חובא דלהון 4 סגי. מחו בזנבא לבתר. ובג"כ אלין אשתארו בהדיה, ואלין אזלו בלחודייהו.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

7 להלן אות ת. ח) (במדבר כה) לעיל אות סב צ"ם.
 7 אחקן. ח ל"ג מן אחרא עד סוף האות. נ בתר.
 8 ל"ג והשיבותי. ע דבהווא זמנא. 9 ל"ג ושלטי.
 9 אלמלא ול"א מנייהו. ק ל"ג מן דהו עד וקרא.
 7 ל"ג סגי.

מאמר

הסולם

לינו פה הלילה

רפב) ד"א וטעם זקנים וגו': פירוש אחר. וטעם זקנים יקח, היינו שכתוב, וילכו זקני מואב עם זקני מדין וקסמים בידם. לקח הטעם של אלו הזקנים ולא יכלו לשלוט כלל בכשפיהם. וידברו אליו דברי בלק. דברים בגלוי דברו, ולא בלחש. כי היה קשה השמיעה. פגום האזן היה, ופגום העין, ופגום הרגל, מג' מקומות היה פגום ובעל מוס. כי היה מתוקן לסטרא אחרא, וכך היה צריך לסטרא אחרא, שהוא מקום ששורה בו פגם. כל מין הולך למינו.

מדין נפרדו מהם, ולא רצו לשבת שמה, וזקני מואב נשארו. שכתוב, וישבו שרי מואב בלבדם. יפה עשו מדין אם היו נפרדים מהם מכל וכל, ואם לא היו מכים בסוף, כי היו בעצת בלעם, לשלוח נשיהם לישראל בשטים, להטעותם. והכתוב מוכיח החטא שלהם, שכתוב, כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור, ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחותם וגו'. בשנים אלו חטאו, בפעור ובכזבי. והיה עונם גדול. והכו בזנבם, דהיינו בסופם, לאחר כך. ומשום זה אלו נשארו עמו, ואלו הלכו לעצמם.

ד"א

מאמר לינו פה הלילה

רפג) ויאמר וגו' לינו פה הלילה וחשיבותי: בהם כתוב וידברו אליו, דהיינו דבור שהוא לשון קשה, משום שהיה פגום האזן. וכו' כתוב, ויאמר אליהם, דהיינו אמירת שהוא לשון רכה, כדרך העולם. לינו פה

594 (דפרי דף ר' ע"א)

רפה) ד"א וישבו שרי מואב עם בלעם, כמה יאות הוה לון לבני מדין
 ש דאזלי, אי רעותא דלהון הכי. אבל ישיבה דיתיבו אינון דמואב, גרמא לון טב,
 בגין דאשתארו תמן. ומאן דאזלו אינון דמדין, גרמי לון ביש. מ"ט. אלין חששו
 ליקרא דמלה דקב"ה, ה ויתיבו. ואלין לא חששו לה כלום, ואזלו לארחייהו.
 רפז) בשעתא דאמר ההוא רשע, והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי,
 מיד אנדעזעו אינון דמואב למלה דא, ויתיבו תמן. ואינון דמדין לא חששו לדא
 כלום, ואזלו לון, א ואתענשו לבתר. ועל דא וישבו שרי מואב עם בלעם. בההוא
 ליליא, ההוא רשע לחיש לחישין, ועביד בלטין, ואמשיך עליה רוחא ב מלעילא,
 מיד ויבא אלהים אל בלעם, ג אלהים סתם, ד דרגא דיליה מסטרא אחרא דשמאלא.
 רפז) ו ויאמר מי האנשים האלה עמך. דרגא ה דיליה, מסטרא אחרא
 דשמאלא הוה, דקא אצטריך למשאל. ואע"ג דחברייה אתערו בדא, בגוונא אחרא,
 ו ואינון אמרי דקב"ה ז נסיונא עבד ליה במלוי. תלתא הוו, חד חזקיה. וחד
 יחזקאל. וחד בלעם. תרין לא קיימו כדקא יאות, וחד קאים. ומנו. יחזקאל. דכתיב,
 ה התחינה העצמות האלה, ואיהו תב ואמר, ויאמר יי אלהים אתה ידעת.
 חזקיהו אמר, ט מארץ רחוקה באו אלי מבבל. בלעם ה אמר בלק בן צפור מלך
 מואב שלח אלי, ס חשיב אנא בעיני מלכין ושליטין. וקב"ה שאיל ליה, למטעי
 ליה, דכתיב ט) משגיא לגוים ויאבדם ואוקמוה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
 (א) וירא קב צ"ב. (ט) (יחזקאל לז). (ע) (מ"ב כ).
 (ג) (איוב יב) ז"ח יד ט"ד שמ"א.
 סוף האות. ה ל"ג מן דיליה עד הנה. ו ל"ג ואינון אמרי. ז מוסיף עבד ביה נסיונא. ח ל"ג אמר.
 ט ל"ג מן חשיב עד ואוקמוה. י למטי.

לינו פה הלילה

הסולם

מאמר

עליו רוח מלמעלה. מיד ויבא אלהים אל
 בלעם, אלהים פתם, שהוא המדרגה שלו.
 שבסטרא אחרא שבשמאל.

מאמר מי האנשים האלה עמך

רפז) ויאמר מי האנשים האלה עמך:
 המדרגה שלו שמצד שמאל היתה, שהיא היתה
 צריכה לשאול, שלא היתה יודעת. ואע"פ
 שהחברים העירו בזה, באפן אחר, שהם
 אמרו, שהקב"ה עשה לו נסיון בדבריה, כי
 שלשה היו, שניסה אותם אלקים, אחד חזקיה
 ואחד יחזקאל, ואחד בלעם. שנים לא עמדו
 בנסיון כראוי, ואחד עמד, ומי הוא, הוא
 יחזקאל, שכתוב, שהקב"ה שאלו, התחינה
 העצמות האלה. והוא השיב, ואמר, ויאמר
 ה' אלקים אתה ידעת. חזקיהו אמר, מארץ
 רחוקה באו אלי מבבל. בלעם אמר, בלק בן
 צפור

רפה) ד"א וישבו שרי וגו': פירוש
 אחר. וישבו שרי מואב עם בלעם, כמה
 יפה היה למדין שהלכו אם היה הרצון שלהם
 כך. אבל הישיבה שישבו אלו של מואב.
 גרמה להם טוב, משום שנשארו שמה, ומה
 שהלכו אלו של מדין, גרמה להם רע. מהו
 הטעם. אלו חששו לכבוד הדיבור של הקב"ה,
 וחזרו, ואלו לא חששו לו כלום, והלכו
 לדרכם.

רפז) בשעתא דאמר ההוא וכו':
 ומפרש דבריו, בשעה שאמר אותו רשע,
 והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר ה', מיד, אלו
 של מואב נודעזעו לדבר הזה, וישבו שם. ואלו
 של מדין לא חששו לזה כלום, והלכו להם.
 וע"כ נענשו אחד כך, וע"כ וישבו שרי מואב
 עם בלעם. באותו הלילה היה אותו רשע
 מלחש לחשים ועושה מעשי הטיים, והמשיך

רפח) חד כותי שאיל לר' אלעזר, א"ל, חילא תקיפא חמינא ביה בבלעם, יתיר ממשה. דאילו במשה כתיב ויקרא אל משה. ובבלעם * כתיב, ויקרא אל משה. וכתוב ויבא אלהים אל בלעם.

רפט) אמר ליה, למלכא דיתיב בהיכליה על כרסייא, חד סגיר קרא לתרעא. אמר, מאן הוא דבטש לתרעא. אמרו, סגיר פלן. אמר לא ייעול הכא, ולא יטנף היכלא, ידענא דאי בשליחא ג אימא ליה, לא חייש. וייזיל ברי ויסתאב ויקרב בהדיה. אבל אנא איזיל, ואגזים ביה, דירחק ארחיה ממותבא דברי, ולא יסאב ליה. אקדים מלכא, ואתא לגביה, ואגזים. ואמר ליה, סגיר סגיר, מנע רגלך מארחא דברי שארי תמן, ואי לאו, אומינא, דחתיכין יעבדון גופך בני שפחותי.

רצ) רחימא דמלכא קרי לדשא. אמר מלכא, מאן הוה. אמרו, רחימך פלניא. אמר, רחימא חביבא דנפשאי, לא יקרי ליה קלא אחרא, אלא אנא. צוח מלכא ואמר, פלניא פלניא עול, חביבא דנפשאי, רחימא דילי, אתקינן היכלין למללא עמיה.

רצא) כך בלעם איהו סגיר, רחימא מבני נשא, קרא לתרעא דמלכא, שמע מלכא, אמר סגיר מסאבא לא ייעול, ולא יטנף היכלא דילי. אנא אצטריך למיזל לאגזמא ליה, דלא יקרב לגבי תרעא דברי, ולא יסאב ליה, ועיד ויבא אלהים אל בלעם וגו'. אמר ליה, סגיר סגיר לא תלך עמהם, לא תאור את העם כי ברוך

חלופי גרסאות

כ ל"ג מן ויקר עד ויבא. ל אמר. ח ל"ג ויסתאב; ויסאב; ויסאב ברי. ו ואגזים ליה ואתא לגביה. ט משפחותי. ע ל"ג הוא. פ ל"ג למיזל. צ ל"ג מן ועיד עד ואמר.

הסולם

מי האנשים האלה עמך

בעצמי אלך ואאים עליו שירחק דרכו ממקום מושבו של בני, ולא יטמא אותו. הקדים המלך ובא אליו. ואים עליו, ואמר לו, מצורע מצורע, מנע רגלך מדרך שבני שורה שם, ואם לא, אומר לך, שגזרים גזרים יעשו ממך בני שפחותי.

רצ) רחימא דמלכא קרי וכו': האוהב של המלך, קורא בפתח. אמר המלך מי הוא. אמרו, פלוני אוהבך. אמר, אוהבי וחביבי נפשי, לא יקרא אותו קול אחר, אלא אני. צעק המלך, ואמר, פלוני פלוני הכנס, חביבי נפשי, אוהב שלי. התקיננו ההיכלות לדבר עמו.

רצא) כך בלעם איהו וכו': כך בלעם הוא מצורע, הרחוק מבני אדם, קרא בשער המלך, שמע המלך, אמר, מצורע הטמא לא יכנס ולא יטנף ההיכל שלי, אני צריך ללכת לאים עליו, שלא יקרב אל שער בני, ולא יטמא

מאמר

צפור מלך מואב שלח אלי. להראות, שהנא חשוב בעיני מלכים ושליטים. אבל הקביה שאלו כדי להטעותו. שכתוב, משיגא לגוים ויאבדם.

רפח) חד כותי שאיל וכו': כותי אחד שאל את ר' אלעזר, אמר לו כח גדול אני רואה בבלעם יותר ממשה, כי במשה כתוב, ויקרא אל משה. דהיינו שקראן לבוא אליו, ובבלעם כתוב, ויקרא אל בלעם, וכתוב, ויבא אל בלעם. דהיינו שהאלקים בא אליו.

רפט) אמר ליה למלכא וכו': אמר לו, זה דוחה למלך שישב בהיכלו על הכסא. מצורע אחד קרא על הפתח. אמר המלך, מי הוא שדופק על הדלת. אמרו, מצורע פלוני, אמר לא יכנס לכאן ולא יטנף את ההיכל, אני יודע, אם אומר לו עיי שליית, לא יירא מאני, וילך בני ויקרב אליו ויטמא. אבל אני

הוא. לא תקרב לגבי דברי, הן לטב הן לביש, מסאב אנת בכלא. אבל במשה כתיב, ויקרא אל משה, קלא דמלכא, ולא ק ע"י שליחא אחרא. מאהל מועד מהיכלא קדישא, מהיכלא מתקנא, מהיכלא יקרא דעלאין ותתאין תאיבין לגביה, ולא יכלין למקרב לגביה.

רצב) ויאמר בלעם אל האלהים בלק בן צפור. ו הוא אמר מלך מואב, מלכא חשיבא שלח אלי. מלך מואב. חמו גאותא דההוא ו רשע, דכתיב מלך מואב, ולא אמר א למואב, מכלל גברא דלא אתחזי למלכא, והא אתעביד מלכא למואב. קדמאה מה כתיב ביה. ו הוא נלחם במלך מואב הראשון, מלכא בר מלכא. חשיבא בר חשיבא. אבל דא מלך למואב כתיב. קרא אסהיד מלך למואב. והא אתערנא, דאתכוון הוא לגאותא לבא רב. כל מלכין דעלמא, שלחין לגבאי ב שלוחיהון.

רצג) רבי פנחס הוה ג אזיל למחמי ברתיא, ד אנתו דר' שמעון, דהות במרעא. והווי אזלי עמיה חברייא, והוא ה הוה רכיב בחמריה. עד דהוה אזיל בארחא, פגע בתרין ערבאי, אמר לון, בחקל דא אתער קלא מיומין דעלמא. אמרו ליה, מיומין דעלמא לית אנן ידעין. מיומין דילן, אנן ידעין. דהא יומא חד, הווי אינון לסטין מקפחי ארחין ו דגוברין בההוא ז חקלא, ופגעו באינון יודאי,

חלוסי גרסאות

ק ל"ג ע"י. ר מלך מואב שלח אלי חמו גאותא דההוא רשע דאמר מלך מואב ולא אמר מלך נלחם במלך מואב הראשון מלכא בר מלכא חשיבא אסהיד עליה למואב בעת ההיא גברא דלא אתחזי לגאותא דלכא רב דכל מלכין דעלמא שלח לגבאי דאפילו ליה לבלק לא חשיב כלום. ת ל"ג מואב. לגבייהו. ג אחי. ד אמיא דר' אלעזר. ה ל"ג הוה; ו עברין. ז חלקא.

מסורת הזהר

ז (במדבר כא) לעיל אות רסה צ"ש.

למואב במלכא דמואב קדמאה מה כתיב ביה והוא בר חשיבא אבל דא מלך למואב כתיב וקרא למלכא והא אתעביד מלכא והא אתערנא דמתכוון שלוחיה חשיבנא גביה [לגבייהו]. ו מוסיף רשע א מוסיף מלך למואב. ב מוסיף שלוחיהון וחשיבנא והוה ול"ג והוה הוה. ו עברין. ז חלקא.

לעושה נפלאות גדולות לכדו

הסולם

נלחם במלך מואב הראשון. ולא כתוב בו מלך למואב, כמו שכתוב, בלק בן צפור מלך למואב, משום שמלך הראשון היה מלך בן מלך, חשוב בן חשוב, אבל זה כתוב בלק בן צפור מלך למואב, הכתוב מעיד, מלך למואב, שלא היה חשוב, ובלעם אמר לאלקים, בלק בן צפור מלך מואב, והנה הערתי, שהוא נתכוון לגאותו לבו הגדולה, לאמר, כל המלכים שבעולם שולחים אלי שלוחים.

רצג) רבי פנחס הוה וכו': ר"פ היה הולך לראות בתו אשת ר' שמעון שהיתה חולה, והיו הולכים עמו החברים, והוא היה רוכב על חמורו. בעוד שהיה הולך בדרך פגשו בו ב' ערבים, שאל אותם, אם בשדה זה נתעורר פעם קול מימי העולם. אמרו לו מימי העולם אין אנו יודעים. מימים שלנו אנו יודעים. כי יום אחד שורדים היו פרשטים על

מאמר

יטמא אותו. וע"כ יבא אלקים אל בלעם וגר. אמר מצודע מצודע, אל תלך עמהם לא תאור את העם כי ברוך הוא. לא תקרב אל בני הן לטוב והן לרע, טמא אתה מכל וכל. אבל במשה כתוב, ויקרא אל משה, דהיינו קול המלך, ולא ע"י שליח אחר. מאהל מועד, היינו מהיכל הקדוש, מהיכל מתוקן, מהיכל יקר, שעליונים ותחתונים חושקים אליו, ואינם יכולים לקרב לו.

רצב) ויאמר בלעם אל וגר: ויאמר בלעם אל השלמים בלק בן צפור מלך מואב. הוא אמר מלך מואב, להראות, שמלך חשוב שלח אליו. מלך מואב, ראו גאותו של אותו רשע, שכתוב, שאמר מלך מואב, ולא אמר מלך למואב, שהיה משמע איש שאינו ראוי למלכות, אלא שנעשה למלך למואב, מפני איזה סיבה מלך הראשון, מה כתוב בו, והוא

ואתו לקפחא לון. ואשתמע ה מרחיק בהאי חקל, קל דחמרא דא, דנהק תרי זמני, ואתא שלהובא דאשא בההוא ט קלא ואוקיד לון. ואשתזיבו אינון יודאי. א"ל. כ ערבאי, במלה דא דקא אמרתון לי, תשתזבון יומא דא מלסטין אחרנין, דקא מחכן לכו ז בארחא.

רצד) בכה ר' פנחס, אמר, מאריה דעלמא, רחשא דניסא ה דא עבדת בגיני, ואשתזבון אינון יודאי, ולא ידענא. פתח ואמר, ה לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו. כמה טיבו עביד קביה עם בני נשא, נ וכמה נסין ארחיש לון בכל יומא, ולא ידע אלא איהו בלחודוי. בינ קם בצפרא, ט וחויא אתי לקטלא ליה, וב"נ שוי רגליה על רישיה, וקטיל ליה, ולא ידע ביה בר קודשא בריך הוא בלחודוי, הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. ב"נ אזיל בארחא, ולסטין מחכאן למקטליה, אתא אחרא ט ואתייב כופרא תחותיה, והוא אשתזיב. ט לא ידע טיבו דעבד ליה קביה, ונסא דארחיש ליה, בר איהו בלחודוי, ז הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. לבדו עביד ק וידע. ואחרא לא ידע.

רצה) אמר לחברייא, חברייא * מה דשאלנא להני ערבאי, ר דמשתכחי תדיר בחקלי, אי קלא דחברייא, דאינון משתדלי באורייתא שמעו. דהא ר' שמעון ור' אלעזר בריה, ושאר חברייא, אזלין לקמן, ולא ידעין מנו, ושאלנא ט להני ערבאי עלייהו, דידענא דקליה דר"ש ירגיז חקלין וטורין, ואינון גלו לי מה דלא ידענא.

חלושי גרסאות

מסורת הוזהר

ק) (תהלים קלו).

ח ל"ג מרחיק. ט חקלא. י ואשזיבו. כ מוסיף ערבאי ערבאי. ל ל"ג בארחא. מ ל"ג דא. נ ל"ג מן וכמה עד ולא. ס ושוי רגליה על רישא דחויא דאתי לקטלא ליה וב"נ שוי רגליה על רישיה וקטיל ליה. ט דאחייב. פ ולא. צ ל"ג הוי; הו. ק ל"ג וידע. ר דמשתדלי. ט ל"ג להני.

הסולם

מאמר

לעושה נפלאות גדולות לבדו

להם בכל יום, ואין יודע אלא הוא בלבדו. אדם קם בבוקר, ונחש בא להרגו, והאדם שם רגלו על ראשו, בלי משיים לבו, והורג אותו, ואין יודע בו אלא הקב"ה לבדו. הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. אדם הולך בדרך ושוודים ממתנינים לו להרגו. בא אחר ונותן כופר תחתיו, והוא ניצל. ואינו יודע החסד שעשה עמו הקב"ה, והנס שקרה לו חוץ הקב"ה לבדו. הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. לבדו עושה ויודע, ואחר אינו יודע.

רצה) אמר לחברייא חברייא וכר: אמר לחבריים, חבריים, מה ששאלתי לאלו הערבים הנמצאים תמיד בשדה היה, אם שמעו קול החברים העוסקים בתורה. כי ר' שמעון ור' אלעזר בנו ושאר החברים הולכים לפנינו ואינם יודעים ממנו, ושאלתי את אותם הערבים עליהם, כי ידעתי שקולו של ר' שמעון

על דרכי האנשים בשדה ההוא, ופגעו ביהודים, וכאו לאבד אותם. ונשמע מרחוק בשדה ההוא הקול של חמור הזה, שאתה רוכב עליו, שהיה נוער שתי פעמים. ובאה שלהבת אש עם קול התוא ושרף אותם. וניצלו אלו היהודים, אמר להם. ערבים ערבים, בזכות דבר זה שאמרתם לי תהיו נצולים ביום הזה משוודים המחכים לכם בדרך. מקפחי פירושו פושטים. כי ופשט גדוד, מתרגם מקפחין, (הושע א' ז).

רצד) בכה ר' פנחס וכר: בכה ר' פנחס אמר, רבונו של עולם, מקרה של גס הזה עשית בשבילי, ואלו היהודים ניצלו, ואני לא ידעתי. פתח ואמר, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו. כמה טוב עושה הקב"ה עם בני אדם, וכמה נסים עושה

רצו) עד דהו אזלין, אינון ערבאי אהדרו לגביה. אמרו ליה, סבא ה סבא אנת שאילתא לן מן יומין דעלמא, ולא שאילתא על יומא דא, דחמינא תוהא על תוהא, חמינא חמשא בני נשא יתבין, וחד סבא בהדיהו, וחמינא עופי מתכנפי וקא פרשין גדפין על רישיהו, אלין אזלין, ואלין תבין, וטולא לא אתעבר מעל רישיהו. וההוא סבא ארים קליה עליהו, ואינון שמעין.

רצו) אמר על דא שאילנא. ערבאי ערבאי תהכון, וארחא דא א תהא מתקנא קמייכו, בכל מה דתבעון. תרין מלין אמרתון ב לי, דחדינא בהו. אזלו. אמרו לו חברייא, ההוא אתר דר"ש שארי ביה, היך אנן ידעין. אמר לון שבוקו למארי פסיען דבעירי, דהוא ידריך פסיעוי לתמן. לא הוי טעין חמריה, וחמריה סאטי מארחא תרין מלין, ג ואזל לתמן.

רצח) שארי נהיק תלת זמנין, נחת ר' פנחס, אמר ד לחברייא, נתתקן לקבלא סבר אפי יומין, דהשתא יפקון לגבן אנפי רבבי ואנפי זוטרי. שמע ר"ש נהיקו דחמרא, אמר לחברייא, ניקום דהא ה קלא דחמרא דסבא חסידא אתער לגבן. קם ר' שמעון וקמו חברייא.

רצט) פתח ר' שמעון ואמר, ה) מזמור שירו ליי שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. מזמור זקיף טעמא לעילא. ו אמאי. אלא רשים טעמא רבא, דהא אתי ז ההוא מזמור, מתעטרא בעטרא עלאה לעילא על רישיה ואתי זקיף. מאן ה הוה

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ח ל"ג סבא. א מהא. ב ל"ג לי. ג ואזלין. ד בחברייא נתתקן. ו לחברייא נתקן. ה מוסיף קלא דחזרה.

ו) (תהלים צח) חיי שרה י צ"ב.

ז שירה יתמא קרינן להאי ול"ג אמאי. ז מתעטרא ההוא מזמור. ח ל"ג הוה.

הסולם

מאמר

לעושה נפלאות גדולות לבדו איך אנו יודעים. אמר להם עזבו אל המושל על הפסיעות של הבהמות, שהוא ידריך פסיעותיהן שמה. לא היה מנהיג את חמורו, וחמורו נטה מן הדרך שני מילין, והלך שמה. רצח) שארי נהיק תלת וכר: התחיל החמור נוער שלש פעמים, ירד ר' פנחס, אמר אל החברים נתתקן לקבל סבר פנים דעתיק יומין, דהיינו האשכינה, כי עתה יצאו נגדנו פנים גדולים, ופנים קטנים, דהיינו ר"ש ותלמידיו. שמע ר' שמעון צעקת החמור, אמר אל החברים נקום, כי קול החמור של הזקן החסיד נתעורר אלינו. קם ר' שמעון וקמו החברים.

רצט) פתח ר' שמעון וכר: פתח ר' שמעון ואמר, מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. על המלה מזמור, זקיף טעם עליו למעלה. דהיינו טעם הנקרא פזר. שואל

שמעון מרעיד שדות והרים, והם גילו לי מה שלא ידעתי. דהיינו אותו הנס.

רצו) עך דהו אזלין וכר: בעוד שהיו הולכים, חזרו אליהם אלו הערבים אמרו לו, זקן זקן, אתה שאלת אותנו, אם נתעורר קול בשדה מימי עולם, ולא שאלת אותנו על יום הזה, שראינו היום פליאה על פליאה, ראינו חמשה בני אדם יושבים, חזק אחד עמהם, וראינו עופות מתאספים ופורשים כנפיהם על ראשיהם, אלו הולכים ואלו חוזרים. והצל אינו עובר מעל ראשיהם, ואותו זקן מרים קולו אליהם, והם שומעים.

רצו) אמר על דא וכר: אמר על זה שאלתי, ערבים ערבים, לכו, ודרך הזה יהיה מתוקן לפניכם בכל מה שתרצו, שני דברים אמרתם לי שאני שמח בהם. הלכו. אמרו החברים מקום הזה שר' שמעון שורה בו

אמר שירה ^ט דא. אינון פרות, באינון גועין דהוו געאן. ^ט שירו ליי שיר חדש, למאן הוו אמרין שירו. לכמה רתיכין, לכמה ממנן, לכמה דרגין, דהוו אתאן תמן ונפקו לקבלא ליה. לארונא, ולהון הוו אמרי.

^ש שירו ליי שיר חדש, דכר. מיט ^כ הכא שיר, ומשה אמר שירה, נוקבא. אלא התם ^ל במשה ארונא ^ט לחודא, ^נ זאת, נפקת מן גלותא, היא ^ט ואוכלוסהא, ולא יתיר. ובגיכ ^ת את השירה הזאת, נוקבא. אבל הכא ארונא, ומה דהוו גניו בגויה ^ע נפיק. ובגין ההוא דהוו גניו בגויה, אתמר שיר חדש, דכר.

^{שא} כי נפלאות עשה, מה דעבד בפלשתים, ומה דעבד בטעותהון. הושיעה לו ימינו, למאן. לעצמו. מאן עצמו. ההוא מזמור עצמו, ^פ ורוחא עלאה קדישא ^צ גניו ביה. ימינו, ההוא דירית סבא. ^ק ודא ימינו, אתקיף בההוא מזמור, ולא שביק ליה בידא דאחרא.

^{שב} הכא אית לגלאה מלה חדא, כל זמנא דההוא ימינא, הוה ^ר לארחשא ניסא, הוה אתקיף בהאי מזמור, ^ש ושוי ליה לקמיה, לאתקפא ^ת ביה, ^א כאבא דאתקיף ימיניה בחדוי דבריה לקמיה, ואמר מאן הוא דיקרב לגבי ^ב ברי. כיון דסרח לגבי אבוי, שוי ^ג אבוי ידוי על כתפוי לאחורא, ושדייה בידא דשנאוי.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

^ש (שם). ^ת (שמות טו) בשלח טג צ"ח. ^ט ל"ג דא. ^י מוסיף ארונא סתם. ^כ ל"ג הכא. ^ל משה. ^ט חדא. ^נ ל"ג זאת. ^ט ל"ג ואוכלוסהא. ^ע גניו. ^פ דרוחא. ^צ רוחא. ^ק דא. ^ר מרחיש. ^ש דשוי. ^ת ליה. ^א לאבא. ^ב בריה. ^ג די, [יד] אבוי.

מאמר

הסולם

שיר דכר שידה נוקבא

שואל, למה ומשיב, אלא רשום בזה טעם גדול, כי מזמור הזה בא מתעטר בעטרה עליונה למעלה על ראשו, וע"כ בא עליו טעם זקוף, שהוא פור. מי אמר שירה זו, היינו אלו הפרות באלו הגעיות שהיו גועות. שירו לה' שיר חדש. שואל למי היו אומרות, שירו. ומשיב, לכמה מרכבות, לכמה ממונים, לכמה מדרגות, שהיו באים שם ויצאו לקבל את האדון, ולהם היו אומרים, שירו.

^{שא} כי נפלאות עשה: היינו, מה שעשה בפלשתים ומה שעשה באלהיהם. הושיעה לו ימינו. למי, היינו לעצמו, מי הוא עצמו. היינו מזמור ההוא עצמו, שהוא השכינה הנקראת מזמור, שרוח עליון קדוש ז"א, היה גנוז בו. ימינו, מהו. וזינו זה שירש הזקן, אברהם, שהוא חסד. וימינו זה, החזיק במזמור ההוא, ואינו עוזבו בידי אחר.

^{שב} הכא אית לגלאה וכו': כאן יש לגלות דבר אחר. כל זמן שימין ההוא חסד, היה רוצה לעשות נס, היה מחזיק באותו מזמור, ונתן את ישראל, שהשכינה מלובשת בהם, לפניו. להחזיק בו, כמו אב שימינו מחזיק במקום החזה של בנו לפניו, ואומר, מי

מאמר שיר דכר שידה נוקבא

^ש שירו לה' שיר חדש: הוא שיר זכר. שואל מהו השינוי שכאן שיר, שהוא זכר. ומשה אמר שירה, שהיא נקבה. שנאמר, אז ישיר וגו' את השירה וגו'. ומשיב, אלא שם במשה היה ארון לבד, כי זאת, שהיא המלכות הנקראת זאת ונקראת ארון, יצאה מן הגלות היא והמוניה. השכינה וישראל, ולא יותר, ומשום זה נאמר את השירה הזאת

(שג) כביכול, בקדמיתא כתיב, (א) ימינך יי נאדרי בכח. בכח מאן. ההוא דאשתמודעא. בערביא קורין לחדוי דבר נש כח. ההוא ימינא נאדרי ואתקיף בכח. ד מאן הוא דיקרב לגבי ברי. לבתר מה כתיב, (ב) השיב אחור ימינו מפני אויב, שוי ימיניה על כתפיה, ודחי ליה בידיא דשנאו. בקדמיתא ימיניה לקמיה בחדוי, ה לאתקפא ביה. ולבתר לאחורא על כתפוי, לדחייא ליה. ו והכא הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, תרין דרועין ז לאתקפא ביה.

(שד) אי אינון פרות דלא ה אתרגילו בנסין, אלא ההיא שעתא בגועא דלהון אמרו שירתא. דא נהיקו דחמרא דסבא חסידא דרגיל בנסין, עאכיו דאמר שירה. חברייא, אי תימרון דחמרא לא הוה ארחיה בכך מיומא דאברי עלמא, פוקו וחמו אתון דבלעם חייבא, ט דנצחת לרבונה בכלא. חמריה דרבי * פנחס בן יאיר עאכיו. ותו אתון דבלעם כד מלילת, מלאכא . עלאה הוה עלה מלעילא. (שה) השתא אית לגלאה, כ חברייא שמעו. פי האתון דאברי עיש בין השמשות, סלקא בדעתייכו דפומא הוה ל פתיחא מההוא זמנא. או תנאי דאתני קביה מההוא זמנא. לאו הכי. ורזא הכא דאתמסר לחכימי, דלא משגחן לטפשו

חלופי גרסאות

ד הוא יקרב ול"ג מאן. ה ל"ג לאתקפא ביה. ו הכא.
ז ל"ג לאתקפא ביה. ח ארגילו. ט נצחת. י מלעילא.
כ ל"ג חברייא שמעו. ל פתיחא מההוא; פתיחא
בההוא.

מסורת הזוהר

(א) (שם) לך סא צ"ה. (ב) (איכה ב) ויצא קמ צ"ב.

נהיקו דחמרא דאמר שירה

הסולם

מאמר

אלו, שאינן רגילות בנסים, רק בשעה ההיא היו אומרות שירה זו בגעיות שלהן, הצעקות של החמור של הזקן החסיד, דהיינו ר' פנחס בן יאיר, שהוא רגיל בנסים, על אחת כמה וכמה שאומר שירה. חברים. אם תאמרו שהחמור אין דרכו בכך מיום שנברא העולם, שיאמר שירה. צאו וראו האתון של בלעם הרשע, שנצחה את רבונה מכל וכל. החמור של ר' פנחס בן יאיר על אחת כמה וכמה. ועוד, האתון של בלעם כשדברה, היה מלאך עליון עליה מלמעלה שהפחיד אותה. אבל החמור של ר' פנחס בן יאיר, אין מי שמפחיד אותה.

(שה) השתא אית לגלאה וכי: עתה יש לגלות, חברים שמעו. פי האתון שנברא ערב שבת בין השמשות, היעלה על דעתכם, שפיו היה פתוח מאותו הזמן. או שהפירוש הוא, שתנאי התנה הקבי"ה מאותו הזמן. אינו כן. וסוד יש כאן, שנמסר לחכמים שאינם משגיחים על טפשי הלב. פי האתון, הוא מדרגה של אתונות, אותו כח העליון של צד הנקבות, אותו שהיה שורה על ההוא אתון, כי

מי הוא שיקרב אל בני. כיון שחטא לאביו, נותן אביו את ידיו על כתפיו, מאחוריו, ומשליכו ביד שונאיו.

(שג) כביכול בקדמיתא כתיב וכי: ומפרש דבריו. כביכול בתחילה כתוב, ימינך ה' נאדרי בכח. מי הוא, בבת. היינו בכח אותו הנודע שהוא ישראל. בערב, קוראים לחזה של איש, כח. ואומר הכתוב, שימין ההוא, שהוא חסד, נאדרי, ומחזיק, בבת, דהיינו במקום החזה של ישראל שנקרא כח. ואומר, מי הוא שיקרב אל בני, ואחר כך מה כתוב, השיב אחור ימינו מפני אויב, ששם ימינו על כתפיו של ישראל, ודחה אותו ביד שונאיו. בתחילה היה ימינו לפניו של ישראל במקום החזה שלו, להחזיקו, ואחר כך היה ימינו לאחוריו על כתפיו, לדחותו. וכאן, נאמר, הושיעה לו ימינו תרוע קדשו, דהיינו בשתי זרועות, להחזיק אותו.

מאמר נהיקו דחמרא — דאמר שירה
(שד) אי אינון פרות וכי: אם פרות
(דפרי דף ר"א ע"א * דף ר"א ע"ב)

דלכא. פי האתון, דרגא דאתני, ההוא עלאה דסטר ם נוקבי. ההוא הוה דשריא על ההוא אתון, ומליל עלה. וכד ברא קביה להאי דרגא, דאקרי פי האתון, סתם ליה בגו ן נוקבא דתהומא רבא, ואסתים עליה עד ההוא זמנא. כד מטא ההוא זמנא, פתח ההוא נוקבא, ונפק ושרא ם עלה, ומלילת.

שו) כגוונא דא, ג) ותפתח הארץ את פיה. את, לאסגאה דומיה דאיהו פי הארץ. את פי האתון, לאסגאה ן קמריאל, דאקרי פי האתון. פי הבאר כגוונא דא. מאן פי הבאר. ההוא דרגא דהוה ממנא עליה לתתא, ואיהו תחות פי יי, ומאן איהו. ן יהדריאל שמיה. תלת פומין ץ אלין, אתבריאו ע"ש בין השמשות. בשעתא דקדש יומא סלקא ן פה דממנא ך על כל שאר פומין, ומאן איהו. ההוא יומא דאסתלק ואתקדש בכלא, ההוא דאקרי פי יי. ע"ש בין השמשות, אברון שאר פומין. אתקדש יומא סליק פומא דשליט על כלא, פי יי.

שוז) אדהכי, חמו לר' פנחס דהוה אתי, מטו ם לגביה, אתא ר' פנחס ונשקיה לר"ש. אמר, נשקנא פי יי, ן אתבסם בבוסמין דגנתא דיליה. חדו כחדא, ויתבו. כיון דיתבו פרחו כל אינון עופין דהו עבדי טולא, ואתבדרו. אהדר רישיה ר"ש, ורמא לון קלין ואמר, עופי שמיא לית אתון משגיחין ביקרא דמריכון ן דקאים הכא. קיימו, ולא נטלו מדוכתייהו, ולא קריבו לגבייהו. איר פנחס אימא לון דיהכון לארחייהו, ב דהא לא יהבין לון רשו לאהדרא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ג) (במדבר טז) ויקהל כג צ"ד. ן נוקביה. ן מוסיף האתון נוקבא; נוקבא האתון. ן עליה. ע קמאריאל. ן יהדריאל. ץ ל"ג אלין. ן פי. ן ל"ג על. ם לגביהו. ן דאתבסם. א דקיימי. ב ל"ג מן דהא עד ואמרו באות ש"ח.

מאמר

הסולם

נהיקו דחמרא דאמר שידה

שכבר קדש היום עלה הפה הממונה על כל שאר פיות, ומי הוא. היינו אותו יום שעלה ונתקדש בכל, אותו שנקרא פי ה', שהוא המלכות. וערב שבת בין השמשות, נבראו שאר פיות, דהיינו המלאכים המנהיגים ענפיהם שבעולם הזה. שהם כחות החול. נתקדש היום עלה הפה השולט על כל הכחות, שהוא פי ה'.

שוז) אדהכי חמו לר' וכו': בתוך כך דאו את רבי פנחס שהיה בא. הגיעו אליו. בא ר' פנחס ונשקו לר' שמעון. אמר נשקתי את פי ה'. ונתבשמתי בבשמים של הגן שלו. שמחו יחד וישבו. כיון שישבו פרחו כל אלו העופות שהיו עושים עליהם צל, ונתפזרו. החזיר ר' שמעון את ראשו והרים עליהם קולות ואמר, עוף השמים אינכם משגיחים בכבוד אדונכם העומד כאן. עמדו העופות, ולא נסעו להלאה ממקומם ולא נתקרבו אליו. אר"ש

כי אין לך דבר מלמטה שאין עליו מלאך וממונה למעלה, ודבר עליה. והוא הנקרא פי האתון. וכשברא הקביה אותה המדרגה שנקראת פי האתון, סתם אותה בתוך הנקב דתהום הגדול, וסתם אותה עד זמן ההוא. כשהגיע זמן ההוא, פתח אותה הנקב, של תהום הגדול, ויצאה ושרתה על האתון, של בלעם, ודברה.

שו) כגוונא דא ותפתח וגר': כעין זה ותפתח הארץ את פיה. את, הוא לדבות המלאך דומה, שהוא נקרא פי הארץ. את פי האתון, הוא לדבות המלאך קמריאל, הנקרא פי האתון. כעין זה הוא פי הבאר, מי הוא פי הבאר, הוא אותה המדרגה שהיתה ממונה עליה מלמטה, שהוא תחת פי ה', ומי הוא המלאך אשר יהדריאל שמו. ג' פיות אלו, פי הארץ, פי האתון, פי הבאר, נבראו ערב שבת בין השמשות. כי בשעה

(דפו"י דף ר"א ע"ב)

שח) אר"ש, ידענא דקב"ה בעי למרחש לן ניסא. עופין עופין זילו לארחייכו, ואמרו לההוא דממנא עלייכו, דהא בקדמיתא הוה ברשותיה, והשתא לאו ברשותיה קיימא. אבל סליקנא ליה ליומא דטנרא, כד סליק עיבא בין ג שיני תקיפין, ולא ד מתחבראן. אתבדרו אינון עופי ואזלו.

שט) אדהכי, הא תלת אילנין, מתפשטן בענפין לתלת סטרין עלייהו, ומעיינא דמיא נבעין קמייהו. חדו כלהו חברייא, וחדו ר' פנחס ור"ש. אמר ר' פנחס טורח סגי הוה לאינון עופי בקדמיתא, וטורח בעלי חיים לא בעינון. דהא ד) ורחמיו על כל מעשיו כתיב. אמר ר"ש, אנא לא אטרחנא לון. אבל אי קב"ה חס עלן לית אנן יכלין לדחייא מתנן דיליה. יתבו תחות ההוא אילנא, ושתו מן מייא, ואתהנו תמן.

שי) פתח ר' פנחס ואמר, ה) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. מעין גנים, וכי לית מעיין אלא ההוא מן גנים, והא כמה מעיינין טבין ויקירין אית בעלמא. אלא לית כל הנאות שוין. אית מעיין דנפיק במדברא, באתר יבישא, הנאה אית למאן דיתיב ושתי. אבל מעיין גנים, כמה איהו טב ויקירא, ההוא מעיין עביד טיבו לעשבין ואיבין, מאן דקריב עליה אתהני בכלא. ה) אתהני במיא, אתהני בעשבין, אתהני באיבין. ההוא מעיין מתעטרא בכלא. כמה וורדין, כמה עשבין דריחא סחרניה, כמה יאות ההוא מעיין, ז) משאר מעיינין, באר מים חיים. שיא) ז) והכי אוקימנא כלא בכנסת ישראל קאמר, איהי מעיין גנים. מאן

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ד) (תהלים קמה) ב"א רסז צ"ב. ה) (שיר ד) חיי ג שני. ד מתחברין; מתברין; מתחברין; מתברין; מתברין. שרה ע צ"א. ה) ל"ג מן אתהני עד כמה. ו ושאר. ז הכי.

הסולם

מאמר

נהיקו דחמרא דאמר שירה
כל מעשיו כתוב. אמר ר"ש, אני לא הטרחתי אותם, אבל אם הקב"ה רחם עלינו, ושלח העופות לעשות עלינו צל, אין אנו יכולים לדחות את המתנות שלו. ישבו תחת צל אילן ההוא, ושתו מן המים, ונהנו שם.
שי) פתח ר' פנחס וכו': פר"פ, ואמר מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. מעיין גנים, שואל, וכי אין לו מעיין אלא מן הגנים, והדי כמה מעינות טובים ויקרים יש בעולם, ומשיב, אלא אין כל הנאות שוות, יש מעיין היוצא במדבר במקום יבש, יש בו הנאה למי שיושב ושותה. אבל מעיין גנים, כמה הוא טוב ויקר, מעיין ההוא, עושה טוב לעשבים ולפירות, מי שקרב אליו, נהנה מכל, נהנה מן המים, נהנה מן העשבים, נהנה מן הפירות. מעיין ההוא מתעטר בכל, כמה שושנים כמה עשבים של ריח מסביב לו, כמה יפה הוא מעיין הזה משאר המעינות. הוא באר מים חיים.

שיא) והכי אוקימנא כלא וכו': וכך העמדנו

אמר ר' פנחס, אמור להם, שילכו לדרכם, כי לא נותנים להם רשות לחזור.

שח) אר"ש ידענא דקב"ה וכו': א"ד שמעון, אני יודע שהקב"ה רוצה לעשות לנו נס. לעשות עלינו צל ממקום אחר, עופות עופות לכו לדרכם. ואמרו לאותו הממונה עליכם, כי בתחילה הייתם ברשותו, והיה לשלוח אתכם לעשות עלי צל. ועתה אינכם עומדים ברשותו, כי ר' פנחס בן יאיר שולט עתה, שאינו חפץ בכס. אבל אעלה אתכם ליום קשה כסלע, כשיעלה ענן בין שיני קרני השמש החזקות, ולא יוכלו להתחבר לעשות צל. נתפזרו העופות והלכו.

שט) אדהכי הא תלת וכו': בתוך כך, הנה ג' אילנות מתפשטים בענפיהם לג' צדדים מעל ראשם, ועשו להם צל. ומעיין מים נובע לפנייהם. שמחו כל החברים, ושמח ר' פנחס, ור' שמעון. א"ר פנחס, יגיעה גדולה היתה לאלו העופות בתחלה לעשות צל, ויגיעת בעלי חיים איני רוצה. כי ורחמיו על

גנים. חמש גנים אית ליה לקביה, דקא משתעשעא ה בהו. ומעינא חדא עלווייהו, דקא אשקי לון, ורוי לון, טמיר וגניו, וכלהו עבדין פירין ואיבין. גנתא חדא אית לתתא מנייהו, וההוא גנתא נטיר סתרא מכל סטרין דעלמא. תחות האי גנתא, אית גנים אחרנין, עבדין איבין לזנייהו.

שיב) והאי גנתא, אתהפך והוי מעיין דאשקי לון, באר מים חיים, כד אצטריך הוי מעיין, וכד אצטריך הוי באר, מה בין האי להאי. לא דאמי, כד אתמשכון * מאי ה מאליהו, לכד שאבין מיא לאשקאה. ונוזלים מן לבנון, מאי נוזלים. אלין נוזלים אהדרו למעיין, כ כד נבעין מיין ונוזלים טפין, מלעילא אלין בתר אליו, מיין מתיקו, דנפשא אזלא אבתרייהו. כך אינון חמש מקורין, דנפקו מן לבנון, אתעבידו נוזלים בהאי מעיין. כך קביה רחיש לן ניסא באתר דא, קרינא על מעיינא דא קרא דא.

שיג) תו פתח ואמר, ^ו כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו', ^ג כמה טבין אינון ארחין ושבילין דאורייתא, דהא בכל מלה ומלה, אית כמה עיטין, כמה טבין לבני נשא, כמה מרגלאן דקא מנהרין לכל סטר, ולית לך מלה באורייתא, דלית ה בה כמה ^ע בוצינין מנהרין לכל סטר. האי קרא איהו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (דברים כ) בשלח צח צ"י. ח ל"ג בהו. ה ממלייהו. י אלין חמש מקורין דנפקו מן לבנון לעילא אתעבידו נוזלים דכד אהדרו למעין נבעין מיין ונוזלים טפין אלין בתר אלין מיין מתיקו דנפשא אזלא אבתרייהו כך קביה רחיש לן ניסא באתר דא בהאי מעיין ועל מעיינא דא קרינא קרא דא. כ דכלהו, כל נבעין נבעין מיין. ג לעילא. מ מוסיף לבנון לעילא. נ מוסיף כי תצור על עיר כמה. ט ביה. ע בוטינק.

מעין גנים

הסולם

מאמר

נוזלים, ומשיב, אלו הנוזלים חזרו להיות מעיין, בעת שנובעים מים ונוזלים טפות מלמעלה, אלו אחר אלו, מים מתוקים, שהנפש הולכת אחריהם, כך אלו חמשה מקורות שהם חגית נ"ה דז"א, היוצאים מן הלבנון, שהוא בינה, נעשו נוזלים במעיין הזה, שהוא מלכות. שהם נוטפים שמה טפה אחר טפה. כך הקביה עשה לנו נס במקום הזה, וע"כ קראתי מקרא הזה על מעיין הזה.

העמדנו בכנסת ישראל, שהיא המלכות, אומד הכל היא מעיין גנים. מי הם גנים, ומשיב, חמשה גנים יש להקביה, שהם חגית נ"ה דז"א, שמשתעשע בהם. ומעיין אחד עליהם, שהוא בינה, שהוא נסתר וגנוז, ומשקה אותם ומרזה אותם, וכולם עושים פירות ואבים. גן אחד יש למטה מהם שהוא מלכות, המקבלת מה גנים, וגן ההוא שמור מסביב מכל הצודים של העולם, תחת גן הזה, יש גנים אחרים, בב"ע, שעושים פירות למיניהם.

מאמר כי תצור אל עיר ימים רבים

שיב) והאי גנתא אתהפך וכו': וגן הזה, שהוא מלכות, מתהפך ונעשה מעיין המשקה לכל הגנים שבב"ע, לבאר מים חיים. כשצריך הוא מעיין, וכשצריך הוא באר. מה בין זה לזה, ומשיב, אינו דומה כשהמים נמשכים מאליהם כבבאר, לכמו ששואבים מים להשקות, כבגן. ונוזלים מן לבנון, מהו

שיג) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר, כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו'. כמה טובים הם אורחות ושבילים של התורה, כי בכל דבר הדבר יש כמה עצות, וכמה טובות לבני אדם, כמה מרגליות המאירות לכל צד. ואין לך דבר בתורה

כפום פשטיה. ואית ביה כפום מדרשיה. ואית ביה חכמתא עלאה, פ לאזדהרא
 צ למאן דאצטריך. זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא תדיר.
 (שיד) מאן דאשתדל בה, מה כתיב ביה, (ז) כי אם בתורת יי' חפצו ובתורתו
 יהגה יומם ולילה, והיה כעץ. אמאי דא סמיך לדא. אלא מאן דאשתדל באורייתא
 יומם ולילה, לא ליהוי כאעא יבישא, ק אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה ר אילן
 אית ביה שרשין, ואית ביה קליפין, ואית ביה מוחא, ואית ביה ענפין, ואית
 ביה טרפין, ואית ביה פרחין, ואית ביה איבא. שבעת זינין אלין, סלקין ו לשבעה
 עשר, לשבעין. אוף מלין דאורייתא אית בהו פשטא דקרא. דרשא. רמז, דקא
 רמיז חכמתא. גימטרייאות. רזין טמירין. רזין סתימין אלין על אלין. פסול וכשר.
 טמא וטהור. איסור והיתר. מכאן ולהלאה, מתפשטאן ענפין לכל סטר. והיה
 כעץ ודאי, ואי לאו, לאו איהו חכם בחכמתא.

שטו) ת ת"ח, כמה חביבין אינון דמשתדלי באורייתא קמי קב"ה, דאפילו
 בזמנא דדינא תליא בעלמא, ואתייהיב רשו למחבלא לחבלא, קב"ה פקיד ליה
 עלווייהו, על אינון דקא משתדלי באורייתא. והכי א"ל קב"ה, כי תצור אל עיר,
 בגין חוביהון סגיאין דחטאן לקמאי, ואתחייבו בדינא. ימים רבים, מאי א רבים.
 תלתא יומין, דא בתר דא, דאשתמודעא דבר במתא. מנלן דימים רבים תלתא
 יומין אינון, דכתיב (ח) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי ימים רבים אינון.
 אלא תלתא יומין דא בתר דא, אקרי ימים רבים. אוף הכי כי תצור אל עיר

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

פ לאזדהרא. צ מאן. ק מוסיף אלא כמאן. ר אלין.
 ש לעשר ול"ג לשבעה. ת ל"ג ת"ח. א מוסיף רבים
 תלתא יומא דא בתר דא אקרי ימים רבים אוף
 הכא כי תצור אל עיר ימים רבים.

(ז) (תהלים א) תק"ח קו ט"א ש"ו ח) (ויקרא
 טו) מצורע ט צ"ד.

כי תצור אל עיר ימים רבים

הסולם

מאמר

גימטריאות, סודות נסתרים סודות סתומים
 אלו על אלו, פסול וכשר, טמא וטהור, איסור
 והיתר. מכאן ולהלאה מתפשטים ענפים לכל
 צד. והיה כעץ ודאי, ואם לא, אם אין לו
 כל אלו הענפים, אינו חכם בחכמה.

שטו) ת"ח כמה חביבין וכי: בוא
 וראה, כמה חביבים הם אותם העוסקים
 בתורה לפני הקב"ה, שאפילו בזמן שהדין
 תולה בעולם, וניתן רשות למשחית להשחית,
 הקב"ה מצוה אותו על אלו העוסקים בתורה.
 וכך אמר לו הקב"ה. אל המשחית, כי תצור
 אל עיר, משום עונותיהם הרבים שחטאו
 לפני, ונתחייבו בדין. ימים רבים, מהו רבים.
 הם ג' ימים זה אחר זה, שנודע מגפה בעיר.
 מאין לנו שימים רבים הם ג' ימים. שכתוב,
 ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי ימים
 רבים הם. אלא אם רואה דס ג' ימים זה אחר
 זה נקרא ימים רבים. אף כאן, כי תצור אל
 עיר

בתורה, שאין בה כמה נרות המאירים לכל
 צד. מקרא זה הוא לפי פשוטו, ויש בו לפי
 הדרוש, ויש בו חכמה עליונה, להזהיר למי
 שצריך. אשרי חלקו מי שמשתדל בתורה
 תמיד.

(שיד) מאן דאשתדל בה וכי: מי
 שמשתדל בתורה, מה כתוב בו, כי אם בתורת
 ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה והיה
 כעץ. שואל, למה נסמך, והיה כעץ, לזה.
 ומשיב, אלא מי שמשתדל בתורה יומם
 ולילה, לא יהיה כעץ יבש, אלא כעץ שתול
 על פלגי מים. מה אילן, יש בו שרשים, ויש
 בו קליפות, ויש בו מוח, ויש בו ענפים, ויש
 בו עלים, ויש בו פרחים, ויש בו פירות, ו'
 מינים אלו עולים לו פעמים עשר, שהם
 שבעים. כי ה"ט ז"ט חג"ת נה"מ שכל אחת
 כלולה מעשר. אף דברי תורה יש בהם פשט
 זכתוב, דרוש, רמז ורומז על חכמה.
 (דברי דף ר"ב ע"א)

ימים רבים, תלתא יומין דא בתר דא, דאשתמודעא דבר במתא. תא ואפקיד
 לך ב על בני ביתי. לא תשחית את עצה, דא תיח ג דאיהו במתא, דאיהו אילנא
 דחיי, אילנא דיהיב איבין.

שטז) ד דיא את עצה, ההוא דיהיב עיטא למתא, לאשתזבא מן דינא, ואוליף
 לון ארחא דיהכון בה. ועיד לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרון, לנדחא עליה
 דינא, ולא לאושטא עליה חרבא מלהטא, חרבא משננא, ההיא דקטלא לשאר
 אינשי דעלמא. כי ממנו תאכל. וכי ההוא מחבלא אכיל מניה. לא. אלא כי
 ממנו תאכל, ה ההיא טנרא תקיפא, ה ההיא דכל רוחין תקיפין וקדישין נפקין
 : מנה, דלית הנאה ותיאובתא לרוח קודשא בהאי עלמא, אלא אורייתא דההוא
 זכאה, כביכול איהו מפרנס לה, ויהיב לה מזונא בהאי עלמא, יתיר מכל
 קרבנין דעלמא.

שיז) בקרבן מה כתיב. ט) אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים. ומיומא
 דאתחרב בי מקדשא, ובטלו קרבנין, לית ליה לקביה, אלא אינון מלין דאורייתא,
 ואורייתא דאתחדשא בפומיה, בגיכ כי ממנו תאכל, ולית לה מזונא בהאי עלמא,
 אלא ממנו, ומאינון דכוותיה. וכיון דממנו תאכל, ואיהו זן לה, אותו לא תכרות,
 הוי ה זהיר ביה, דלא תקרב ביה.

שיח) כי האדם * עץ השדה, דא אקרי אדם דאשתמודע עילא ותתא. עץ
 השדה, אילנא רברבא ותקיף דההוא * שדה אשר ברכו יי. ט דא סמך עליה,

מסורת הוהר

ט) (שיר ה) ויצא קמד צ"א. י) (בראשית כז) בא מג צ"פ.

חלופי גרסאות

ב מוסיף על כל. ג איהו; דרא איהו. ד אתעצר
 ול"ג ד"א א עצה. ה האני. ו האני. ז מניה. ח סמיר.
 ט ל"ג דא.

מאמר

הסולם

כי תצור אל עיר ימים רבים

ותשוקה לרוח הקדש, שהוא המלכות, בעולם
 הזה, אלא התורה של אותו הצדיק, כביכול
 הוא מפרנס אותה, ונותן לה מזונות בעולם
 הזה, יותר מכל הקרבנות שבעולם.

שיז) בקרבן מה כתיב וכי: מה כתוב
 בקרבן, אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים
 ומיום שחרב בית המקדש ובטלו הקרבנות,
 אין להקביה אלא דברי תורה, והתורה
 המתחדשת מפיו של התלמיד חכם, משום
 זה כתוב, כי ממנו תאכל, כי אין לה
 מזונות בעולם הזה, אלא ממנו, ומאלו שכמוהו,
 וכיון שממנו תאכל והוא מזין אותה, ע"כ אותו
 לא תכרות, הוי נזהר בו שלא תקרב אליו.
 שיח) כי האדם עץ השדה: היינו, כי
 זה הת"ת, נקרא אדם הנודע למעלה ולמטה.
 עץ השדה, הוא אילן גדול וחזק של אותו
 שדה אשר ברכו ה', שהוא המלכות הנקראת
 שדה

עיר ימים רבים, הם ג' ימים, זה אחר זה
 שנודע מגפה בעיר, ואומר הקב"ה אל
 המשחית, בוא ואצוה לך על בני ביתי, לא
 תשחית את עצה, זהו תלמיד חכם שהוא
 בעיר, שהוא עץ החיים עץ הנותן פירות.

שטז) ד"א את עצה וכי: פירוש אחר.
 את עצה, היינו אותו שנותן עצה לבני העיר
 להנצל מן הדין, ומלמד להם הרדך שילכו בו.
 וע"כ לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרון,
 דהיינו לנדוח עליו דין, ולא לשלוף עליו חרב
 לזהות חרב שנונה, אותו החרב ההורגת שאר
 בני אדם שבעולם, כי ממנו תאכל, שואל,
 וכי אותו מחבל אוכל מן התלמיד חכם,
 ומשיב, לא, אלא כי ממנו תאכל פירוש,
 אותו הסלע הקשה, אותה שכל הרוחות
 התקיפים והקדושים יוצאים ממנה, שהיא
 המלכות, היא תאכל ממנו, כי אין הנאה
 606 (דפ"י דף ר"ב ע"א * דף ר"ב ע"ב)

אילן דאשתמודע להווא שדה תדיר. לבא מפניך במצור, מלה דא אהדר
 לרישא דקרא, דכתיב לא תשחית את עצה, הווא דיהיב לון עיטא, ואתקין
 למתא, לבא מפניך במצור, איהו יהיב לון עיטא, לאתקנא ולאהדרא בתיובתא,
 ואתקין ליה מאני זיינין, בוקינס ושופרין. לבא מפניך, מאי לבא מפניך. לבא
 לקמאי, ולאעלא מפניך. מקב. דחילו דילך. במצור, באתר דעלאין ותתאין לא
 יכלין לאעלא תמן. ומאן איהו. דרגא דבעלי תשובה עאלין תמן, ומאן איהו.
 תשובה. דא איהו מצור, אתר תקיף, וטנרא תקיפא.

שיט) וכיון דעיטא דא נטלין, אנא מכפר לחובייהו ואתקבלן ברעוא לקמאי.
 וכל דא פקיד קב"ה, על אינון דמשתדלי מ באורייתא. בג"כ זכאין אינון דקא
 משתדלי באורייתא, אינון דמשתדלי באורייתא, אינון אילנין רברבין בהאי
 עלמא.

שכ) חמו, מה עבד קב"ה נ דנטע אילין אילנין, זכאה ארחא דא, ולא די
 אילנא חדא, אלא תלתא אילנין רברבין, פריסן ענפין לכל סטר, עביד לן קב"ה.
 יהא רעוא קמי שמיא, דלא יתעדון לעלמא אילנין אילין, ודא מעיינא, מאתר
 דא ועד יומא קיימין תמן, וההוא מעיינא דמיא. וקראן לון בני נשא, נציבו דר
 פנחס בן יאיר ט.

שכא) פתח ר"ש ואמר, וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים

חלופי גרסאות

י אילין. כ ל"ג לרישא דקרא; ל"ג דקרא. ל הוא.
 מ ל"ג באורייתא. נ נטע אילנין; נטע לאילנין.

מסורת הזהר

ו (בראשית לג).

ט בדפ"י כתבו ע"כ חסר ול"ג מן פתח ר' ר"ש עד כתיב ותגש גם לאה באמצע אות שכ"ב;
 חסר וזהו.

הסולם

כי תצור אל עיר ימים רבים

מאמר

שלוקחים, מן החכם, עצה הזו, אני מכפר
 את עונותיהם, ומתקבלים ברצון לפני, וכל
 זה מצוה הקב"ה, בשביל אלו המשתדלים
 בתורה, (כנ"ל אות ש"ט) משום זה אשרי הם
 העוסקים בתורה, אלו העוסקים בתורה הם
 אילנות גדולים בעולם הזה.

שכ) חמו מה עבד וכי: ראו מה עשה
 הקב"ה, שנטע אלו האילנות, אשרי הוא הרדך
 הזה, ולא די היה אילן אחד, אלא ג' אילנות
 גדולות פורשים ענפיהם לכל צד עשה לנו
 הקב"ה (כנ"ל אות ש"ט) יהי רצון לפני
 השמים, שאילנות אלו ומעיקן הזה, לא יעדרו
 לעולם ממקום הזה, ועד היום עורם עומדים
 שם האילנות ומעיקן מים ההוא, וקוראים
 אותם בני אדם, נציבו דר' פנחס בן יאיר.

שכא) פתח ר"ש ואמר וכי: פר"ש
 ואמר וישא את עיניו וירא את הנשים ואת
 הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים
 אשר

שדה, שהיא סמוכה עליו, כי הת"ח מזין אותה.
 שהוא עץ הנודע לשדה ההוא תמיד. לבא
 מפניך במצור, רבד זה חוזר לתחילת
 הכתוב, שכתוב, לא תשחית את עצה.
 שפירושו, אותו שנותן להם עצה ומתקן בני
 העיר הוא נותן להם עצה, לבא מפניך
 במצור, דהיינו להתתקן ולחזור בתשובה,
 ומתקן להם כלי זיק, חצוצרות ושופרות.
 לבא מפניך, מהו לבא מפניך. היינו לבא
 לפני ולהכנס, מפניך, מפני הפחד שלך.
 במצור, היינו במקום שעליונים ותחתונים
 אינם יכולים לבא שמה, ומה הוא, הוא
 המדרגה שבעלי תשובה נכנסים שמה, ומי
 הוא, הוא תשובה, שהיא בינה, זו היא מצור,
 שהיא מקום חזק וסלע חזק. בוקינס, פירושו
 חצוצרות, מלשון, כמה בקיינוס יש להם
 (ויק"ר כ"ט).

שיט) וכיון דעיטא דא וכי: וכיון

דפ"י דף ר"ב ע"ב

ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. ת"ח. ההוא רשע דעשו, יהיב עינו לעיינא על נשין, ובגיניה אתקין תיקוני. יעקב, שוי שפחות בקדמיתא, ובניהון לבתר, דחשיבו יתיר. לאה אכתרייהו, ובנהא לבתר. לבתר יוסף, ובתרה רחל, והוא עבר לפנייהם.

שכב) כד סגידו כלהון, מה כתיב. ז) ותגשנה השפחות הגה וילדיהן ותשתחווין. ולביתר ט) כתיב, ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו ואחר נגש יוסף ורחל וגו'. והא יוסף לבתרייתא הוה, ורחל לקמיה. אלא ברא טבא, ברא רחמא, צדיקא דעלמא, יוסף, כיון דחמא עיניה דההוא רשע מסתכל בנשין, דחיל על אמיה, נפיק מאבתרה, ופריש דרועוי וגופיה, וכסי עלה, בגין דלא יתן ההוא רשע עינו באמיה. כמה אתסגי, שית אמין לכל סטר, וחפא עלה, ולא יכיל עיניה דההוא רשע לשלטאה עלה.

שכג) כגוונא דא, וישא בלעם את עינו, עינו כתיב, ההוא עינא ט) בישא ז) דבעא לאסתכלא עלייהו. וירא את ישראל שוכן לשבטיו. מהו שוכן לשבטיו. אלא שבטא דיוסף הוה תמן, ושבטא דבנימין. שבטא דיוסף, דלא שלטא בהו עינא בישא, דכתיב ח) בן פורת יוסף. מאן בן פורת. דאתסגי לכסאה על אמיה. בן פורת עלי עין, דלא שלטא ביה עינא בישא. שבטא דבנימין, דכתיב ק) ביה ז) ובין כתפיו שכן. וכתיב ט) ישכון לבטח. מאי לבטח. דלא דחיל מעינא בישא, ולא דחיל מפגעין בישין.

חלופי גרסאות

ע א"ר אלער כתיב ול"ג כל אות שכ"א עד כאן.
פ מוסיף בישא תרין עיינין הוה זקיף אלא בשעתא.
צ בעא; וירא ישראל שוכן לשבטיו דבעא; ל"ג
וירא ישראל שוכן לשבטיו. ק ל"ג ביה.

מסורת הזהר

(ל) (שם). (ח) (שם מט) וישלח נח צ"ה ז"ח כט
ט"ב שכ"ב סו ט"ג ש"ו. ז) (דברים לג) בהשמטות
ז"א רנט. ט) (שם) שם.

כי תצור אל עיר ימים רבים

הסולם

מאמר

יתן אותו רשע עינו באמו. כמה נתרבה. ששה אמות לכל צד וכסה עליה, כדי שעין של אותו דשע, לא יוכל לשלוט עליה. נמצא שמתחילה היה יוסף לאחריה כמו שכתוב, אבל אח"כ יצא מאחריה והלך לפנייה.

אשר חנן אלקים את עבדך. בוא וראה, אותו רשע נתן עינו להסתכל בנשים, ובשבילו התקין יעקב את תיקוניו. יעקב נתן בתחילה את השפחות, ובניהם שהם חשובים יותר, אחריהן. ואחריהם לאה. ובניה אחריה. אח"כ יוסף ואחרי רחל. והוא עצמו עבר לפנייהם.

שכג) כגוונא דא וישא וכר; כעין זה. וישא בלעם את עיניה, עינו כתוב, היינו אותו עין הרע שרצתה להסתכל עליהם. דהיינו שעורר עליהם הקליפה הרעה הנקראת עין הרע. וירא את ישראל שוכן לשבטיו. מהו שוכן לשבטיו. ומשיב, אלא שבט יוסף ושבט בנימין היו שם. שבט יוסף, שאינו שולט בהם עין הרע, שכתוב בן פורת יוסף. מהו בן פורת, היינו שנתרבה והתפשט לכסות על אמו מפני עין הרע של עשו, כנ"ל בסמוך. בן פורת עלי עין, היינו שאין לשון הרע שולט

שכב) כד סגידו כלהון וכר; (זו רגסא שניה שמפרשת בדרך אחר) כשהשתחוו כולם, מה כתוב, ותגשנה השפחות הגה וילדיהן ותשתחווין. ואח"כ כתוב, ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו. ואחר נגש יוסף ורחל וגו'. שואל, והרי יוסף היה לאחורונה. ורחל לפניו. ולא היה יוסף לפני רחל. ומשיב, אלא בן הטוב, בן האהוב, צדיק העולם, יוסף, כיון שראה שעינו של אותו רשע מסתכל בנשים, היה מפחד על אמו, אז, יצא מאחריה ופרש זרועותיו וגופו וכיסה עליה, כדי שלא

(דפו"י דף ר"ב ע"ב)

שכד) אמר ההוא רשע, אנא אעבר שורה דא, דלא אתקיים, ו' ואנא אסתכל כדקא יאות. רחל הות תמן, חמאת דעינא דההוא רשע משננא לאבאשא, מה עבדת. נפקת ופרישת גדפהא עליהו, וחפאת על ש' ברהא. הה'ד וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל. ת' כיון דחמא רוח א' דקודשא, עינא ב' משננא, מיד ותהי עליו רוח אלהים. על מאן. על ישראל. דפריש גדפוי, וחפא ג' עליהו. ומיד תב ההוא רשע לאחורא.

שכה) בקדמיתא ברא חפא ד' על אמיה. והשתא אימא חפאת על ברא. אמר קביה, בההיא שעתא דחפא איהו על רחל אמיה, דלא ישלוט עינא דההוא רשע עלה, חייך, בשעתא דייתי עינא בישא אחרא לאסתכלא על בנך ועל בני, אמך תחפי עליהו. את חפית על אמך, אמך תחפי ה' עליהו. את חפית על אמך, אמך תחפי עלך.

שכו) וישא את עיניו וירא את הנשים. האי קרא, ברזא דחכמתא אתמר, ביומא דכפורי, דבני עלמא קיימי בדינא, ו' וישראל תייבין בתיובתא קמי קביה, לכפרא על חובייהו. וההוא מקטרגא קיימא עליהו, דחשיב לאובדא לון על חובייהו, שלחזי ליה ההוא דורונא, וכדין כתיב, (ו) ז' כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני. לבתר דמקבל ח' ההוא מקטרגא לההוא דורונא, אתהפך להו סניגורא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר
(ע) (בראשית לג) ח"ב בהשמטות רעג. אמר ו' אנא. ש' בריה. ת' חמא וליג כיון. א' קודשא וליג עינא משננא; קודשא דפריס על משכנא. ב' משכנא. ג' עליה. ד' ליג על אמיה; על אמא. ה' עלך וליג מן עליהו עד סוף האות. ו' ליג וישראל תייבין בתיובתא. ז' ליג כי אמר. ח' דורונא וליג מן ההוא עד סוף האות.

כי תצור אל עיר ימים רבים

הסולם

מאמר

שכה) בקדמיתא ברא חפא וכר': תחילה היה הבן מכסה על אמו (כנ"ל אות שכ"ב) ועתה האם כיסתה על בנה. באותה שעה שיוסף כיסה על אמו רחל. שלא תשלוט עליה עיניו של אותו רשע, אמר הקב"ה, ליוסף, חייך בשעה שתבא עין הרע אחר להסתכל על בניך ועל בני, אמך תכסה עליהם. אתה כסית על אמך, ואמך תכסה עליהם, אתה כסית על אמך, אמך תכסה עליך.

מאמר וירא את הנשים ואת הילדים

שכו) וישא וג' וירא את הנשים: מקרא זה בסוד החכמה נאמר. ביום הכפורים שבני העולם עומדים בדין, וישראל חודרים בתשובה לפני הקב"ה, לכפר על עונותיהם, ואותו המקטרג עומד עליהם החושב להאכידם בשביל

שולט בו. שכפץ בנימין, שכתוב בו, ובין כתפיו שכן. וכתוב, ישכון לבטח. מהו לבטח. היינו שאינו מפחד מעין הרע, ואינו מפחד מפגעים רעים.

שכד) אמר ההוא רשע וכר': אמר אותו רשע, אני אעביר ואבטל שורה זו של שבט יוסף ושבט בנימין, שלא יתקיימו בעולט, ואני אסתכל עליהם בעין רעה שלי כראוי. רחל היתה שם, ראתה שעינו של אותו רשע שוננה להזיק, מה עשתה. יצאה ופרשה כנפיה עליהם, וכיסה על בניה. ז"ש, וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל. כיון שראה רוח הקודש, שהוא המלכות הנקראת רחל, את עין השוננה של בלעם, מיד, ותהי עליו רוח אלקים. על מי היה רוח אלקים. היינו על ישראל, שרוח אלקים, פרש כנפיו וכסה עליהם. ומיד חזר אותו רשע לאחוריו.

(דפריי דף ר"ב ע"ב)

שכז) זקיף וחמי לון לישראל, כלהו מתענן בתעניתא, יחפי רגלין. חמי נשין, חמי ינוקין, כלהו בתעניתא, כלהו * נקיים בנקיו. ויאמר מי אלה לך. שמא קדישא לך. מי אלה לך. שאיל על ינוקי, ואמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. וכי אמאי אצטריך לאתבא ליה כלום. אלא כיון דמקבל ההוא שוחד, אתהפך להו סניגור. זקיף עינוי, וחמי לון לישראל כגוונא דא, חשיב דבגין דחילו דיליה אינון קיימין כך.

שכח) שאיל על ינוקי, ואמר מי אלה לך. מהו מי אלה לך. אלא אמר, תינח אתון דחבתון קמי מלכא. אבל אלין ינוקי, אמאי קיימין הכי, מי אלה לך. ויאמר הילדים, רוח קדשא אמר, ועיד זקיף טעמא. ויאמר הילדים. בארת סתים, אשר חנן אלהים את עבדך, וכי רוח הקדש אמר את עבדך. אלא רוח קדשא אמר, מ אלין אינון ינוקי דלא חאבו, ולא טעימו טעמא דחטאה, ומסר לון קביה, בידיא דההוא ממנא דילך, וקטיל לון בלא חובא, כד"א (9) ומיד עושקיהם כח. ודא הוא את עבדך.

שכט) כיון דשמע מאינון ינוקי, מיד סליק לגבי קביה, ואמר, מאריה דעלמא, כל ארוחך נ בדינא דקשוט, ואי דינא שריא על ישראל בגין חוביהון

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(9) (קהלת ד) משפטים טו צ"ל. ט מוסיף זקיף ההוא מקטרגא עינוי. י מוסיף ואמר (בארת סתים) הילדים מהו. כ ל"ג ויאמר; בארה סתים [ויאמר] הילדים. ל ל"ג מן וכי עד אלא. מ ל"ג אלין. נ בקשוט בדינא.

מאמר

הסולם

וירא את הנשים ואת הילדים

שכח) שאיל על ינוקי וכי: פירוש אחר. שאל על ילדים, ואמר מי אלה לך. מהו מי אלה לך. ומשיב, אלא אמר, נכון הוא התענית והתשובה, לכם שחטאתם לפני המלך, אבל אלו הילדים למה עומדים כך בתענית. מי אלה לך. ויאמר הילדים. רוח הקודש אמר, ועייכ יש טעם זקוף, דהיינו זקף גדול, על ויאמר, ועל הילדים, בדרך סתום, להורות שרוח הקודש אמר. אשר חנן אלקים את עבדך, שואל, וכי רוח הקודש אמר לעשו, את עבדך, ומשיב, אלא רוח הקודש אמר, אלו הם הילדים שלא חטאו ולא טעמו טעם חטא בגלגולט הא ומסר להם הקביה ביד הממונה שלך, והרג אותם בלי חטא. כש"א ומיד עושקיהם כח. זה הוא את עבדך. ושיעור הכתוב, אשר חנן אלקים, שאלקים חנן, את עבדך הממונה שלך, ונתן לו את נשמותיהם של הילדים שלא טעמו טעם חטא.

שכט) כיון דשמע מאינון וכי: כיון ששמע מאלו הילדים, מיד עלה לפני הקביה, ואמר

בשביל ענותיהם, שולחים לו אז מתנה היא. דהיינו השעיר לעזאזל, ואז כתוב, כי אמר אכפרה פניו במנחה ורחלכת לפני. לאחר שהמקטרג מקבל אותה המתנה, מתהפך להיות להם סניגור (כמ"ש) לעיל וירא טאות שפ"א עד אות שפ"ז ע"ש).

שכז) זקיף וחמי לון וכי: המקטרג נושא עינוי ורואה את ישראל, כולם מתענים בתענית, יחפי רגלים, רואה נשים, רואה ילדים, כולם בתענית, כולם נקיים בנקיות. ויאמר מי אלה לך. דהיינו שם הקודש, אלקים לך, המצטרף מן אותיות מי אלה, הם לך, לישראל. שאל על הילדים, ואמר, הילדים אשר חנן אלקים את עבדך, שואל, וכי למה היה צריך להשיב לו משהו. ומשיב, כיון שקבל אותו השוחד, דהיינו השעיר לעזאזל. נתהפך להיות להם למליץ טוב. נשא עינוי וראה את ישראל כעין זה, חשב שבשביל הפחד שלו שלא יקטרג עליהם, הם נמצאים כך. בתענית ובתשובה.

איהו, ינוקין דלהון דלא חאבו לקמך, אמאי מסרת לון לקטלא לון בלא חובא. וקביה נטיל מלוי בכך, וחס עלייהו. וההיא ^ו שעתא, לא הוי אסכרא בתינוקות. (של) וההוא מקטרגא נטיל קנאה מההוא ממנא דתחות ידיה. אמר, וכי לי יהיב קביה אינון דמתלבשן בחטאין וחובין, ולההוא ממנא די לי מסר ינוקין בלא חובא, ^ע דלא טעמון טעמא דחובה. מיד אול לאפקא לון ^פ מתחות ידיה, ולא ישלוט בהו. וע"ד אקדים ליה וא"ל, הילדים אשר חגג אלהים את עבדך. לההוא עבדך, בלא חובא ובלא חטאה. ובגין דלא יהא שבחא לממנא דיליה יתיר מניה, בעא לאפקא לון מן ידוי.

חלוסי גרסאות
^ו שתא. ^ע ולא. ^פ תחות.

הסולם

וירא את הנשים ואת הילדים

מאמר

חלקי הנשמה. ומתי זה. הוא ביום הכפורים, כי אז ניתן להס"א השעיר לעזאזל, שהוא בדומה לאותו המוחין דיניקה, כי השעיר לעזאזל, ה"ס ג"ר דשמאל, אשר ע"י מיתת תנוקות אלו מתבטלים אלו המוחין דג"ר דשמאל. ולפיכך סמאל מקנא את הממונה שלו הממית אלו הילדים, משום שפוגם בזה ההארה של השעיר לעזאזל (וע"י בהסולם לעיל אות רכ"ח) ולפיכך רוח הקודש שהוא השכינה מזכירה לו אלו הנשמות של התנוקות, וז"ש (באות שכ"ח) רוח קודשא אמר אלין אינון ינוקי דלא חאבו וכו' וקטיל לון בלא חובא. דהיינו הנשמות שלא זכו אלא למוחין דיניקה, ומסר אותן הקב"ה לס"א להמיתן כדי שיקנו כח מהם, ע"י הקטגור שנעשה סנגור ביהו"ב, מכח הארת העזאזל שקבל. וז"ש, כיון דשמע מאינון ינוקי מיד פליק וכו' ינוקין דלהון דלא חאבו לקמך, אמאי מסרת לון לקטלא לון בלא חובא, כי הרגיש שע"י מסירתם לס"א למיתה מתקלקלת ההארה של עזאזל שקבל, ולפיכך נעשה סנגור עליהם. וז"ש, כד"א ומיד עושקיהם כח, כי לולא נמסרו למיתה, לא היה המקטרג הכללי נעשה למליץ ישר עליהם ביום הכפורים, וכיון שהמקטרג נעשה למליץ עליהם נמצא שהעושקים נתנו כח לנשמות הללו לקבל את שלמות שאר חלקי הנשמה. כי הודאת בעל דין כמאה עדים דמי. וז"ש קביה נטיל מלוי בכך וחס עלייהו. שמשלימם בשאר חלקי המוחין וז"ש (באות ש"ג) ותחוא מקטרגא נטיל קנאה מההוא ממנא דתחות ידיה וכו', היינו משום שהוא פוגם הארת השעיר לעזאזל שלו. ולהיות אותו ממונה מבחינת דינים

ואמר, רבונו של עולם, כל דרכיך בדין אמת, ואם דין שורה על ישראל הוא בשביל עונותיהם, הילדים שלהם שלא חטאו לפניך, למה מסרת אותם להרוג אותם בלא חטא. והקב"ה מקבל דבריו בזה, ומרחם עליהם. ואותה שעה, ביוה"כ, אין אסכרה בילדים. (של) וההוא מקטרגא נטיל וכו': ומקטרג ההוא לוקח קנאה מאותו ממונה שתחת ידו. אמר, וכי לי נתן הקב"ה אותם המתלבשים בחטאים ועונות, ואל אותו הממונה שלי מסר ילדים בלא חטא, שלא היו טועמים טעם חטא. מיד הלך להוציאם מתחת ידו, שלא ישלוט עליהם. וע"כ הקדים רוח הקודש ואמר לו, הילדים אשר חנן אלקים את עבדך לעבד ההוא. דהיינו שחנן למסור לו ילדים שהם בלא עון ובלא חטא. וכדי שלא יהיה לממונה שלו שבח יותר ממנו, הוא רוצה להוציאם מידו.

ביאור המאמר שיש ה' בחינות נשמה, הנקראים נפש רוח נשמה חיה יחידה, שאין האדם נשלם זולתן. (כמ"ש) לעיל בראשית ב' דף ל"ד ד"ה ופנימיות ע"ש). אמנם מועטים הם שיזכו לנרנחי אלו בגלגול אחד, ויש שזוכים עד ג"ר דרוח בלבד, ומתים והם מתגלגלים שנית לקנות שאר חלקי הנשמה. ואותן הנשמות שמתו בג"ר דרוח נקראים תנוקות, כי מוחין אלו הם מוחין דיניקה, ונקראים ינוקי רביין דעלמא (כנ"ל בהקס"ז דף ו' ד"ה ואלמ"ל). ובבחינים שמתו בלי חטא, כי בג"ר דרוח מאירה החכמה דקו שמאל המרחיקה מהם כל החטאים. ולמה מתים, הוא בסריה, ומיד עושקיהם כח, שבשביל שנמסרו למיתה הם קונים כח לזכות בשאר

(דמרי דף ר"ג ע"א)

שלא) כד סלקין צלותין דישראל ביומא דא קמי קביה, מה כתיב (ז) והוא עבר לפניהם. הא רוח קודשא אעבר לקמיהו, (ז כד"א) ויעבור מלכם לפניהם והוא ודאי עבר לפניהם. וישתחו ארצה שבע פעמים, רוח קודשא, אוער גרמיה לגבי עילא ז' זמנין, לגבי ז' דרגין עלאין דעליה, ואקטין גרמיה, לאכללא לון עמיה כל חד וחד. עד גשתו עד אחיו, לההוא דרגא דרחמי, דהא בן ובת אינון. (ז בן, (ז בני בכורי ישראל. בת, כ"י. רוח קודשא עביד אזעירו דגרמיה, עד גשתו. (ז שלב) כיון דמטא לגביה, תבע מיניה, ואודע ליה צערא דבנייהו לתתא. ותרוייהו עאלין להיכלא טמירא גניזא דיום הכפורים, אימא דלהון, ותבעין על ישראל לכפרא לון, כדן כתיב (ז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'. אכפר ר עליכם לא כתיב, אלא יכפר עליכם. (ז שלג) והשתא הילדים, אלן חכימין דהכא, קביה יהב לון (ז ריזן דאורייתא, לאתעטרא בהו, ת ולאשתדלא בהו. עינא בישא לא שלטא עלייהו, בגין עינא טבא,

חלוסי גרמאות

ז ל"ג כד"א ויעבור מלכם לפניהם. ק ל"ג בן-
ר אתכם. ש ל"ג ריזן דאורייתא. ת ולאשתכללא.

מסורת הוהר

(ז (בראשית לג) וירא כא צ"א. (ז) (מיכה ב) שמות כב צ"מ (ז) (שמות ד) לך קמד צ"ד. (ז) (ויקרא טז) תרומה נה צ"ט.

וירא את הנשים ואת הילדים

הסולם

מאמר

לישראל מיעטה את עצמה ז' פעמים, דהיינו שיצאה מכל ז' ספירות הגדולות שלה היתה לנקודה תחת יסוד, שאח"ז נבנה מחדש ונעשתה ראויה לכלול בתוכה כל ז"ס דז"א. (ע"י ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו) ח"ש, אוער גרמיה לגבי עילא ז' זמנין לגבי ז' דרגין עלאין דעליה וכ"י דהיינו, כדי שתוכל להבנות מז"ס חג"ת נהיי"מ דז"א. ח"ש רוח קודשא עביד אזעירו דגרמיה עד גשתו, שהמלכות הנקראת רוח הקודש מיעטה את עצמה עד שיכלה להתחבר בז"א כג"ל. ואם לא מיעטה את עצמה, לא היתה יכולה לגשת אליו.

שלב) כיון דמטא לגביה וכ"י: כיתן שהמלכות הגיעה אליו, לז"א בקשה ממנו והודיעה לו צער של בניהם למטה, בעולם הזה, ושניהם, ז"א ומלכות, נכנסים להיכל נסתר וגנוח של יום הכפורים, שהוא בינת, אימא שלהם, כי ביוה"כ ז"ן עולים לאמא, ומבקשים על ישראל לכפר להם. או כתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר וגו'. אכפר עליכם לא כתוב, אלא יכפר עליכם, לשון נסתר, שרומז על הבינה.

שלג) והשתא הילדים אלן וכ"י: ועתה הילדים, היינו אלו החכמים שבכאן, הקב"ה נתן להם סודות התורה להתעטר בהם ולהשתכלל

ריגנים הקשים, שיוכל להתגבר עליו ויבטל גם הארתו. ח"ש ובגין דלא יהא שבחא לממנא דיליה יתיר מניה בעא לאפקא לון מן ידיו, שהוא צריך להציל הילדים מידו כדי שלא יתגבר עליו ויבטל הארת העוזאול שלו. ויהיה מעלתו חשובה יותר ממנו.

שלא) כד סלקין צלותין וכ"י: כשעולות תפלות ישראל ביום זה לפני הקב"ה, מה כתוב, והוא עבר לפניהם. הנה רוח הקודש שהוא המלכות, עבר לפניהם כש"א ויעבור מלכם לפניהם. והוא ודאי עבר לפניהם. וישתחו ארצה שבע פעמים, רוח הקודש, שהוא המלכות, מיעט את עצמו כלפי מעלה. לז"א, ז' פעמים, אל ז' מדרגות עליונות, חג"ת נהיי"מ דז"א שעליה, ומיעט עצמו כדי לכלול איתן עמו, כל אחת ואחת, עד גשתו עד אחיו. היינו לאותה מדרגה של רחמים, שהוא ז"א הנקרא אחיו של רוח הקודש, שהוא המלכות. כי בן ובת הם, לבניה. וע"כ הם אחים. ז"א נקרא בן שכתנב, בני בכורי ישראל. דהיינו ז"א שנקרא יש"אגל. בת היא כנסת ישראל דהיינו המלכות. רוח הקודש עשה מיעוט בעצמו עד גשתו, אל אחיו ז"א.

פירוש המלכות היתה תחילה, גדולה כמו ז"א בסוד ב' מאורות הגדולים, אבל אז לא יכלה להשפיע לישראל, ובכדי להשפיע

רוח קודשא דר' פנחס, דשריא עליהו. אתא ר' פנחס ונשקיה. אמר, אלמלא לא אתינא ארחא דא, אלא למשמע מלין אלין, די לי. זכאה ארחא דא דאתינא לגבך. (שלה) וקב"ה הכא, א דאסתכם עמנא. ולא די אילנא חד, אלא תלת. אבל מעיינא דא, דיוקנא עלאה הוא, לגבי ההוא מעיינא דטמיר וגניו. תלת אילנין אלין, תלת ארזין אינון, דאקרונ ארזי לבנון. ואינון דיוקנא דתלת אילנין רברבין, רזא דאבהן. זכאה חולקנא בההיא שעתא.

(שלה) ארכינו אילנין, חד על רישיה דר' שמעון, וחד על רישיה דרבי פנחס, וחד על רישיה דר' אלעזר. אתפשטו ענפין, לכל סטר, על רישיהון דחברייא. ב בכה רבי פנחס ואמר, זכאה חולקי וזכאין עיני דחמאן כך. ולא על דידך. ועל ידי חדינא בלחודדיהו, אלא על רבי אלעזר ברנא קא חדינא, דחשיב איהו קמי מלכא קדישא כחד מינון. קם ונשקיה. אמר רבי ג שמעון, אלעזר קום בקיומך, ואימא לקמי מארך מלין דיליה. קם רבי אלעזר.

(שלו) * (פתח ואמר ה) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו'. עמי, כמה קב"ה אבא רחמן על בנוי, ד אע"ג דחאבו גביה, כל מלוי ה ברחימו לגביהו, ו כאבא לגבי בריה. חטי בריה לגבי אבוי, אלקי ליה, כ"כ דאלקי ליה לא תב מארחיה, נזיף ביה במלין ולא קביל. אמר אבוי, לא בעינא למעבד לברי כמה דעבדנא עד יומא. אלו אלקיה יהא חשיש ברישיה, הא כאיבא דיליה גבאי.

חלוטי גרסאות

א דאסתכם עמנא מעיינא דא דיוקנא דההוא מעיינא עלאה דטמיר וגניו תלת אילנין אלין אינון דיוקנא דתלת אילנין רברבין רזא דאבהן. ב חדי. ג ל"ג שמעון. ד מוסיף דאיהו אע"ג. ה ל"ג ברחימו לגביהו. ו באבא.

מסורת הוהר

(ח) (פיכה ו) בחקותי א צ"ב.

וירא את הנשים ואת הילדים

הסולם

מאמר

(שלה) ארכינו אילנין חד וכי: התכופפו האילנות, אחד על ראש ר' שמעון, ואחד על ראש ר' פנחס, ואחד על ראש ר' אלעזר. ונתפשטו הענפים לכל צד על ראשיהם של החברים. בכה ר' פנחס ואמר, אשרי חלקי ואשרי עיני שראו כך. ולא על שלך ועל שלי בלבד אני שמח, אלא על ר' אלעזר בנוי אני שמח שהוא חשוב לפני המלך הקדוש כאחד ממנו. כי נתכופף אילן על ראש ר' אלעזר, כמו על ראש ר"ש ועל ראש ר' פנחס. קם ונשקו. אמר ר' שמעון, אלעזר קום על מעמדך, ואמור לפני אדונך דברים שלו. דהיינו דברי תורה. קם ר' אלעזר.

מאמר מה עשיתי לך ומה הלאיתך

(שלו) פתח ואמר, עמי וכי: פורא, עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו'. עמי, כמה

ולהשתכלל בהם. עין הרע אינה שולטת עליהם, משום עין הטוב, ורוח הקודש, של ר' פנחס, השורה עליהם. בא ר' פנחס ונשקו לר' שמעון. אמר אם לא באתי בדרך הזה אלא לשמוע דברים אלו היה די לי. אשרי הדרך הזה שבאתי אליך.

(שלה) וקב"ה הכא דאסתכם וכי: והקב"ה כאן שהסכים עמנו. ולא די שנתן לנו אילן אחד, אלא שנתן לנו שלשה אילנות. אבל מעיין הזה צורה עליונה הוא, כנגד אותו המעיין הנסתר והגנוז, שהוא בינה. שלשה אילנות אלו הם שלשה ארזים הנקראים ארזי הלבנון, והם צורת ג' אילנות גדולים, שהם סוד האבות. דהיינו חג"ת דז"א הנקראים אבות ונקראים ארזי הלבנון, משום שיוצאים מן הבינה, הנקראת לבנון. אשרי חלקנו בשעה

זה"א.

אהא נזיף ביה, הא דיוקניה משתניא, מה אעביד, אלא איזיל ואתחנן לגביה, ואימא ליה מלין רכיכין, בגין דלא יתעצב.

שלז) כן בכל זינין, אזיל קביה בישראל. שארי עמהן ז אלקאה ולא קבילו. ה נזיף בהו, ולא קבילו. אמר קביה, חמינא בברי, דבגין מלקיותא דלקינא לון, אינון חששו ברישיהון. ווי, דהא מגו כאיבא דלהון, חשישנא אנא. דכתיב, א) בכל צרתם לו צר. נזיפנא בהו, אשתנא דיוקנא דלהון, דכתיב, ב) חשך משחור תארם לא נכרו בחצות. ווי כד אסתכלית בהו, ולא אשתמודעו. השתא, אהא מתחננא כ לגבייהו גו תחוננים. עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתך. ברי יחידאה, דילי, חביבא דנפשאי, ג חמי מה ה עבדית לך, שליטית לך על כל בני היכלי, שליטית לך על כל מלכין דעלמא, ואי עבדית נ לך עובדן אחרונן, ענה בי, אנת הוי סהיד בי.

שלח) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור. זכר נא, הוי דכיר במטו מינך. מה יעץ השתא אית לאסתכלא, מה ה הוה עיטא דבלק על עמא קדישא ו ואורייתא לא חשיבת ליה לבלק כלום, כמה דהוה פ ללבן, דכתיב ג) ארמי אובד אבי. ז

שלט) אשורנו וגו', ציורא ודיוקנא ק דאבוי, אתרשים ביה ממש. ומההוא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (ישעיה סג) וירא קנב צ"ג. ב) (איכה ד). ז לאלקאה. ח ל"ג נזיף בהו ולא קבילו. ט לאינת
 ג) (דברים כו) ויצא קמו צ"א. ו ל"ג לון. י איהו. כ לגביה. ל ל"ג חמי. מ עשיתי.
 נ ל"ג לך. ס הוא. ע בדפווי כתבו חסר כאן. פ ל"ג
 ללבן. צ בדפווי כתבו חסר כאן; ג"ב שייך לפרשת שלח לך דקס"א ב' מאמר המתחיל דא עם דא.
 ק ל"ג דאבוי.

מה עשיתי לך ומה הלאיתך

הסולם

מאמר

אוי, כשאני מסתכל בהם ואיני מכיר אותם. עתה אהיה מתחנן לפניהם תחוננים. עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתך. בן יחיד שלי, אהוב נפשי, ראה מה עשיתי לך. השלטתי אותך על כל בני היכלי, השלטתי אותך על כל מלכי העולם. ואם עשיתי מעשים אחרים, ענה בי. אתה תעיד בי.

שלח) עמי זכר נא וגו'; עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור. זכר נא, היה זוכר, בבקשה ממך, מה יעץ. עתה יש להסתכל, מה היה עצת בלק על עם הקדוש. והתורה לא חשבה כלום על בלק, כמו שחשבה על לבן, שכתוב ארמי אובד אבי (חסר ההמשך).

מאמר ומגבעות אשורנו — ואושיט פסיעה לבר

שלט) אשורנו וגו' ציורא וכר': אשורנו וגו'. הנה הציור והצורה של אביו נרשם בו ממש

כמה הקביה הוא אב רחמן על בניו. אע"פ שחטאו אליו, כל דבריו הם באהבה להם. כאב אל בנו. חטא הבן לאביו, מכה אותו, וכל כמה שמכה אותו אינו חוזר מדרכו. גוער בו בדברים, ואינו מקבל ממנו. אמר אביו, איני רוצה לעשות לבני כמו שעשיתי עד הנה, אם אכה אותו יהיה כואב בראשו, וכאבו עלי. אהיה גוער בו, הרי צורתו משתנה, מה אעשה. אלא אלך ואתחנן לו, ואומר לו דברים רכים, כדי שלא יעצב.

שלז) כן בכל זינין וכר': כן בכל הדרכים הלך הקביה עם ישראל. התחיל עמהם להכותם ולא קבלו. גער בהם, ולא קבלו. אמר הקביה רואה אני בבני, שבשביל המכות שהכיתי אותם, הם כואבים בראשיהם. אוי, הרי את הכאב שלהם אני מרגיש. שכתוב, בכל צרתם לו צר. אנער בהם, הרי משתנה צורתם, שכתוב, חשך משחור תארם לא נכרו בחצות.

זמנא דהיה במעהא דאמיה, מסטרא דילה, אתמתח ואושיט פסיעה לבר יתיר.
 ר כי מראש צורים אראנו, דא דיוקנא וצירא דאבוי ש ממש. כיון דהוה במעהא
 דאמיה, אשורנו, אושיט פסיעה לבר, ה ו' כגוונא דא.
 (שמ) ודא הוא ומגבעות אשורנו, במתיבתא עלאה, גבעת חסר א ו'.
 במתיבתא ב דרקייעא, ומגבעות באת ו'. ואשלים לתרין סטרין. חד, דהא האי
 גבעת לא אתפרשא מן ברה לעלמין, ולא שבקת ליה. ועיד אתכליל ו' בהדה
 לעלם. וחד, דהא גבעה ג, דלתתא ברה דאתכליל בה, אצטריך לזמנא דאתי כד
 ייתי מלכא משיחא, לנטלא ליה גבעת עלאה, ולאעלא ליה גו גדפהא, בגין
 לאתקפא ליה, ולאוקמא ד ליה בחיין עלאין, ה ומנה ו יפוק בהווא יומא משיחא
 דדוד.

(שמא) ורזא דא, ד) אספרה אל חק יי אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך.
 זמין ז אנא לומר להווא אתר דאקרי חק, ולבשרא ח ליה, ט ה' אמר אלי בני

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ר ל"ג כי מראש צורים אראנו. ש ל"ג ממש.
 ח כגוונא דא ת. א מוסיף ו' למאה דכלא היא
 עלאה דכלא. ב ל"ג דרקייעא. ג ברה דלתתא. ו ל"ג ליה. ה ומניה. ו יפיק. ז אנת. ח ל"ג ליה.
 ט ל"ג ה' ל"ג ח' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך.

הסולם ומגבעות אשורנו — אושיט פסיעה לבר

מאמר

אמנם מתוך שנתפשט פסיעה לבר הווארד
 ונעשה ו' ויש לו התפשטות יותר מאבא.
 (שמ) ודא הוא ומגבעות וגו': וזה הוא
 ומגבעות אשורנו. כי אימא נקראת גבעות.
 ומשם עשה ז"א פסיעה לבר כנ"ל בסמוך.
 במתיבתא עלאה גבעת חסר ו'. במתיבתא
 דרקייע ומגבעות הוא באות ו'. והו' משלמת
 לבי' צדדים, אחד, הוא על ז"א, כי גבעה הו
 אינה נפרדת מן בנה, שהוא ז"א, לעולם, ואינה
 עוזבת אותו. וע"כ נכלל הו' עמה לעולם.
 ומשום זה כתוב ומגבעות עם ו'. ואחד, הוא על
 משיח בן דוד, כי הגבעה שלמטה, שהיא
 המלכות, הבן שנכלל בה, שהוא משיח בן דוד,
 לעתיד לבא כשיבא מלך המשיח, צריך לקחת
 אותו גבעה העליונה, שהיא בינה, ולהכניסו
 תוך כנפיה, כדי לחזק אותו ולהעמידו בחיים
 העליונים של הבינה, וממנה יצא באותו יום,
 משיח בן דוד, ועליו רומזת הו' של ומגבעות.
 (שמא) ורזא דא אספרה וגו': וסוד זה
 הוא, אספרה אל חק ה' אמר אלי בני אתה אני
 היום ילדתיך, שפירושו, עתיד אני לומר
 למקום הזה שנקרא חק, שהוא המלכות,
 ולבשרו, הויה, שהוא בינה, אמר אלי בני
 אתה אני היום ילדתיך, כי המלכות עלתה
 והלבישה

ממש. ומאותו זמן שהיה במעי אמו, מצדה,
 נתפשט והושיט פסיעה יותר לחוץ. ומורשו,
 כי מראש צורים אראנו, זהו צורה וציור
 של אביו ממש. כיון שהיה במעי אמו.
 אשורנו, אושיט פסיעה לחוץ. ו' כעין זה.
 פירוש, דורש את הכתוב על ישראל של
 מעלה, שהוא ז"א, שצורתו הוא כמו אבא
 ממש, שהיא חכמה דימין דהיינו או"א עלאין,
 שה"ס חסדים מכוסים. ח"ש, כי מראש
 צורים אראנו. דא דיוקנא וצירא דאבוי
 ממש, דהיינו חסדים מכוסים מחכמה, כמו
 או"א עלאין. שהי' אינו יוצא מאויר שלהם
 לעולם (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) כיון
 דתוח במעהא דאמיה. היינו שנכלל בבינה
 והוציא שם ג' קוין, בסוד תלת מחד נפקי וכי'
 (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) אז אשורנו.
 שהוא מלשון תמוך אשורי, דהיינו פסיעות,
 שפירושו אושיט פסיעה לבר, דהיינו שעושה
 פסיעה לחוץ מגבול אביו, והחכמה מתגלה בו,
 ופסיעה זו הי"ס המלכות המחובדת עם ז"א.
 שבמלכות זו מתגלה החכמה. ו' כגוונא דא.
 הו' הוא כעין זה, שניבר בו הפסיעה
 וההתפשטות לחוץ, כי מצד צורת אבא היה
 ז"א צריך להיות ו'. כי אבא הוא ו' כנודע.

אתה אני היום ילדתיך. - בההוא יומא ממש, כ יפיק ליה ל ההוא חק מתחות גדפהא, בכמה חיין, בכמה עטרין, בכמה ברכאן, כדקא יאות.

שמב) וההוא חק לא מ ישתאר בלחודוי, יתכליל ביה משיחא אחרא בריה דיוסף, ותמן יתתקף, ולא באתר אחרא. ובגין דאיהו גבעה תתאה, דלית בה חיין, ימות משיח דא, ויתקטל, ויהא נ מית עד דתלקוט חיין מ גבעה דא, מ מההיא גבעה עלאה, ויקום.

שמג) ובג"כ, במתיבתא דרקייעא ומגבעות שלים באות ו, על תרין סטרין פ אלין. אבל במתיבתא עלאה, חסר, בלא ו, לאחזאה מלה דלית בה קושיא וספק. הן עם לבדד ישכון, ביתודא, בלא ערבוביא אחרא.

שמד) כל יחודא שלים, הכא איהו. יי אלהינו יי. דהא רזא דיליה, מראש צורים איהו, ואתייחד ברישא, בגזעא ושבילא. יי: דא רישא עלאה, אוריא

חלופי גרסאות

ההוא. כ אפיק. ל ל"ג ההוא חק. מ אשתאר. נ מוסיף מית זמנא. ס דא גבעה. ע ל"ג מההיא גבעה עלאה. פ מוסיף אלין כתיב.

הסולם ומגבעות אשורנו — אושיט פסיעה לבר

שלמה באות ו' הרומחת על ב' סטדין. על ז"א ועל משיח. אבל במתיבתא עליונה, המלה ומגבעות חסר בלא ו'. להראות דבר שאין בו קושיא וספק. הן עם לבדד ישכון. ביחוד בלא ערבוב אחר.

פירוש, כי מתיבתא עלאה ה"ס בינה, ומתיבתא דרקייע ה"ס מלכות. ולפי שהו' של ומגבעות כוללת ז"א ומשיח. שהם למטה ממדרגת הבינה, כי בבינה אין אחיזה לחיצונים ובהם יש אחיזה לחיצונים, לפיכך במתיבתא דרקייע, ששם כבר מקום המלכות נרמזת הו' בתוך המלה ומגבעות שהוא בינה משום שכבר הוא במקום המלכות. אמנם בבינה במקומה, דהיינו במתיבתא עלאה, אין הו' יכולה להתרבק שם, כי שם מקום בינה שאין בה אחיזה לחיצונים כמו ז"א ומשיח. וז"ש, אבל במתיבתא עלאה חסר בלא ו' לאחזאה מלה דלית בה קושיא וספק. דהיינו ששם אין שום אחיזה לקליפות וחיצונים, שהם בחינת קושיא וספק. וז"ש, הן עם לבדד ישכון ביחודא בלא ערבוביא אחרא, כי הם מקבלים מן הבינה, שאין שם אחיזה לחיצונים.

מאמר רישא גזעא ושבילא

שמד) כל יחודא שלים וכר: כל יחוד השלם כאן הוא בהשמות, ה' אלקינו ה'. כי הסוד שלו, מראש צורים הוא, שהוא אבא עלאה, ונתיחד בראש וגזע ושביל. הויה, זה הוא ראש העליון אור העולה, דהיינו ראש צורים

מאמר

והלבישה את הבינה, והוציאה למשיח בן דוד מבחינת הבינה ממש, וע"כ, ביום ההוא ממש, שהוא בינה, מוציא אותו חק ההוא, שהוא מלכות, מתחת כנפיה, של הבינה, בכמה חיים, בכמה עטרות, בכמה ברכות כראוי. פירוש כי המשיח הוא בן המלכות, וא"כ איך אמר, הויה אמר אלי בני אתה וגו'. שמשמע שהוא בן הבינה. אלא הפירוש הוא שהמלכות עם בנה משיח בן דוד עלו שניהם לבינה והמשיח נכלל באורות הבינה, והוא יצא אמנם מן המלכות, אבל נחשב כאילו יצא מן הבינה להיותה במקום בינה.

שמב) וההוא חק לא וכר: חק ההוא, שהוא מלכות, לא ישאר לבדו אחר שיצא ממנו משיח בן דוד, כי אז יתכלל בו, בהמלכות, משיח אחר, שהוא משיח בן יוסף, ושם, במלכות יתחזק, ולא במקום אחר, דהיינו לא בבינה כמו משיח בן דוד, ומשום שהוא גבעה תתאה, דהיינו המלכות, שאין בה חיים, כי המלכות אין לה מעצמה כלום אלא מה שנותן לה ז"א, שממשיך מן הבינה ונותן אל המלכות, וכיון שמשיח בן יוסף נתדבק רק במלכות בלבדה, ולא בשום מקום אחר, ע"כ ימות משיח הזה, ויהרג, כי המלכות מצד עצמה אין לה כלום מה לתת לו, ויהיה מת עד שגבעה זו, המלכות, תלקט חיים מגבעה עליונה, שהיא בינה, ותשפיע למשיח בן יוסף מן אורות הבינה, ואז יקום משיח בן יוסף לתחיה.

שמג) ובג"כ במתיבתא דרקייע וכר: ומשום זה במתיבתא דרקייע, המלה ומגבעות

דסלקא. אלהינו: דא גזעא, דאתמר (ה) גזע ישי. יי: דא שבילא דלתתא. ועל רזא דא אתיחד ז ביה כדקא יאות. ובגין דאתמתח ביה שבילא אצטריך. ק רזא דאתגזר בתרי מתיבתי.

שמה) זכאה חולקך רבי ר שמעון, דזכית למלין עלאין דמאריך, ר ומאריך אתרעי ש בך, כמה שיעורא דמתחן דשבילא דא בשיעורא עלאה, דרישא * וגזעא ושבילא, ואתלבשן במתיחו דא. ועיד מתיחו ה דא, שיעורא דשית סטרין. וכלא אתיחד בהאי א את, ובגיי, לבדד ישכון כדקא יאות. שמו) ובגוים לא יתחשב, ישראל אית לון כתב ולשון. ובכל את, יכלין לאסתכלא בדיוקנא וצירא כדקא יאות. אבל בגוים ב עכרים, לא יתחשב. רזא דנא, בגין דלית לון כתב ולשון, ולית לון לאסתכלא ולמנדע כלום, דהא ה) הבל המה מעשה תעתועים. ולא יתחשב רזא דנא במחשבה ובאסתכלותא דלהון, הואיל ולית לון כתב. זכאין אינון ישראל.

שמו) מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. ג ההוא נקודה עלאה, רישע וגזעא ושבילא, בטמירו איהו, ולא קיימא לשאלא לבר. אבל ד משעתא דשארית לאתבנאה, ולמעבד היכלא ברעותיה, ה ואקרי מיי, שארי לאתבנאה, דיוקנא, דיליה ממש. אפיק נוקבא דיליה, בדיוקנא דאמיה.

חלומי גרסאות

ז ל"ג ביה. ק בדפרי כתבו כאן חסר. ר ל"ג ומאריך. ש ל"ג בך. ת דאחד; ה'; דא. א אח; מוסיף את ד אחד. ב ל"ג עכרים. ג מוסיף מי ההוא. ד בשעתא. ה אקרי.

מסורת הזהר

(ה) (ישעיה יא) לך צג צ"ב. ו) (ירמיה י) וישלח עוז צ"ג ת"ז תס"ט קד.

הסולם

רישא גזעא ושבילא מצוירות ע"פ צורות העליונות, ואין להם להסתכל ולדעת כלום, בצורת הכתב שלהם, כי הבל המה מעשה תעתועים, כי כתב ולשון שלהם הם רק הסכמיות, שבני אדם הסכימו על צורה ולשון הזו. ולא יתחשב סוד זה במחשבה ובהסתכלות שלהם על צורות אותיותיהם. משום שאין להם כתב, אשרי הם ישראל.

שמו) מי מנה עפר וגו': מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. נקודה היא העליונה שהיא א"א עלאין, הראש והגזע והשביל שלה שהם רת"ס, דהיינו חב"ד חג"ת נה"י, היא בסתר, ואינו עומדת לשאלה לחץ. כי בא"א, אין ה' יוצאת מאויר, אבל משעה שהתחילה להבנות ולעשות היכל ברצונה, שנקראת מ"י שהוא ישו"ת, התחיל להבנות צורה שלו, של א"א ממש, שהוא ז"א שיש לו צורת אבא, שהוא א"א עלאין (כנ"ל אות שלי"ט) ואח"כ הוציא הנוקבא שלו, דהיינו המלכות, בצורה של אמה, שהיא ישו"ת, שהיא בינה.

מאמר

צורים, שהוא אבא שה"ס אורא דכ"א. אלקינא, זה הגזע, שנאמר גזע ישי. דהיינו, בינה, שה"ס ומגבעות כנ"ל. הויה, זהו שביל התחתון, שהוא ז"א, דהיינו ו' שעליה נאמר אשורנו, בסוד פטיעה לבר, כנ"ל בסמוך. ועל סוד זה נתיחד בו כראוי, ומשום שנתפשט בו, בהו' השביל, בסוד פטיעה לבר, צריך (חסר ההמשך) הסוד שנחתך בבי מתיבתות.

שמה) זכאה חולקך רבי וכו': אשרי חלקך ר"ש, שזכית לדברים עליונים של רבונך, ורבונך רצה בך. כמה השיעור של התפשטות השביל הזה בשיעור עליון, בראש וגזע ושביל, ונתלבשו בהתפשטות הזה. וע"כ התפשטות הא' הוא שיעור של ו' קצוות, והכל נתיחד באות הזו, ומשום זה לבדד ישכון כראוי. (משום שחסר ההתחלה אין לפרשו). שמו) ובגוים לא יתחשב: ישראל יש להם כתב ולשון, ובכל אות יכולים להסתכל בצורה וצירור כראוי, להבין סודות העליונים שבהם, אבל בגוים לא יתחשב, סוד הזה, משום שאין להם כתב ולשון מקורית שיהיו

שמח) מאי מי. דא רישא, וגזעא, ושבילא. ן ואתפשט לאתבנאה בפשיטו
 דחד היכלא, לתרין סטרין באני. ואעיג דאפיק לישראל, דאיהו ן ו, אוף הכי
 אפיק לנוקבא דיליה כחדא, ואזמנה לגביה. מנה, כד׳א ז וימן להם המלך
 ן ומשלוח מנות. יהב ליה נבזבזא רב ויקרא, ואפיק. לה כחדא מניה. בהווא
 פשיטו כ דאתפשט אפיק תרווייהו ל כחדא, בשעתא חדא.

שמט) ומספר את רובע ישראל, רובע ישראל ן רזא דא בגינך ר' אתמסר,
 זכאה חולקך. רובע ישראל, רביעית, מן מדידו דישראל, איהו ברית. אמאי אקרי
 רובע. אלא שיעורא דגופא ארבע בריתות, הוי בשיעורא דיליה. וברית רובע
 איהו בשיעורא דמדידו דגופא. כלא אפיק מי. ן

שנ) ן ר׳א הוה אזיל למחמי לר' יוסי חמוי, ור' אבא וחברוי אזלו עמיה.
 פתח ר' אלעזר ואמר, ן יי בקר פ תשמע קולי וגו'. יי בקר ז מאי בקר. אלא

מסורת הזהר
 (דניאל א) בשלח כב צ׳ע. ח) (אסתר ט). ו ל׳ג וגזעא ושבילא. ז מוסיף ושבילא י. ח ל׳ג
 ואתפשט. ט ן, י ליה. כ דאתפשט. ל מוסיף כחדא
 כגזונא דא [דארי] פשיט להכא ולהכא אפיק
 ברא וברתא ברגצא חדא וע׳ד שמים [וארץ] ברגצא חדא אתבריאו כחדא. ן אתמסר בגינך
 רזא דא זכאה חולקך ר'. נ הוו דיליה ול׳ג בשיעורא. ן בדסריי כתבו ע׳כ. ע ל׳ג מן ר'
 אלעזר עד פתח. פ ל׳ג מן תשמע עד מאי. צ מוסיף מאי בקר תשמע קולי ה' בקר לא דא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

רישא גזעא ושבילא

הסולם

מאמר

הגוף, הכל הוציא מי, שהיא בינה. וע׳כ אומר,
 מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל.
 כי מי, האצילה הכל.
 פירוש קו האמצעי נקרא גוף, וגי קוין יש
 בקו אמצעי שהוא ז׳א, קו ימין הוא חכמה
 חסד ונצח. וקו שמאל הוא בינה גבורה והוד.
 וקו האמצעי הוא, כתר דעת ת׳ת יסוד. וזרי
 שבגוף שהוא קו אמצעי, יש בו ד' ספירות
 כדתי׳, ונמצא שיסוד הוא חלק דביעי של קו
 האמצעי. וי׳ש, שיעורא דגוסא, ד' בריתות
 הוי בשיעורא דיליה. כלומר שיש לשער
 במדידת הגוף ד' בריתות, דהיינו ד' פעמים
 כמדת הברית, שהם ד' ספירות כדתי׳. ונמצא
 הברית, שהוא יסוד, רובע הגוף. וע׳כ אומר
 הכתוב רובע ישראל על היסוד.

שמח) מאי מ׳י דא וכ׳: מהו מ׳י. זה
 ראש וגזע ושביל דהיינו ראש תוך סוף, שהם
 חב׳ד חג׳ת נה׳י, של ישו׳ת, שנתפשט
 להבנות בהתפשטות היכל אחד, לבי צדדים
 בנה. לז׳א ולמלכות. שאע״פ שהוציא את
 ישראל, שהוא ו' ז׳א, הוציא ג׳כ את הנוקבא
 שלו ביחד הזמינה אליו. מי מנה, פירושו
 כש׳א וימן להם המלך. וכן ומשלוח מנות
 דהיינו עמ׳י, שהוא ישו׳ת, נתן לו, לז׳א.
 מתנה רבה ויקרה, שהיא המלכות, והוציאה
 עמו יחד. באותו התפשטות שנתפשט, הוציא
 שניהם יחד, בשעה אחת. פירוש, שהבינה
 הוציאה את ז׳ין בבת אחת. ושיעור הכתוב,
 הוא, מי בינה שהוא ישו׳ת, מנה נתנה מתנה
 רבה שהיא עפר דהיינו מלכות הנקרא עפר.
 ליעקב שהוא ז׳א הנקרא יעקב.

מאמר ה' בקר תשמע קולי

שנ) ר׳א חוה אזיל וכ׳, ר' אלעזר היה
 חולך לראות את ר' יוסי חמיו. ור' אבא
 והחברים הלכו עמו. פתח ר' אלעזר ואמר.
 ה' בקר תשמע קולי וגו'. ה' בקר, מהו בקר.
 ומשיב, אלא זהו בקר של אברהם, שהוא חסד,
 שנתעורר בעולם, שכתוב, וישכם אברהם
 בבקר

שמט) ומספר את רובע ישראל: הסוד
 של רובע ישראל נמסר בשבילך רבי, אשרי
 חלקך. רובע ישראל, פירושו רביעית ממדת
 ישראל, שהוא ז׳א, שנקרא ישראל, שהוא
 ברית, דהיינו יסוד דז׳א, ולמה נקרא רובע.
 משום ששיעור הגוף, ארבעה בריתות יש
 בשיעור שלו. וברית הוא רובע בשיעור מדידת
 (דסריי דף ר׳ד ע׳א) 618

דא בקר דאברהם, דאתער ^ק בעלמא. דכתיב, ^י וישכם אברהם בבקר. דהא כד אתי צפרא, ההוא בקר אתער בעלמא, והוא עידן רעוא לכלא, ולמעבד טיבו לכל עלמא, לזכאין ולחייבין. וכדין עידן צלותא הוא, למצלי קמי מלכא קדישא. שנא) וע"ד, בשעתא דאתי צפרא, כל אינון אסירי מלכא, אשכחו נייחא, עידן צלותא איהו עליהו. וכ"ש אינון דתייבין בתיובתא, ובעאן בעותהון לקמי מלכא קדישא. בגין, דהאי שעתא, חד ממנא נפיק לסטר דרום, ^ו ורפאל שמיא, וכל זיני אסוותא בידי. ומסטר דרום, נפק חד רוחא, ומטי לגבי ההוא ^ש ממנא, דממנא על אסוותא. וכד מטי צלותא לקמי קב"ה, פקיד לבי דינא דיליה, דלא יפתחון בדינא, בגין דחיים בידא דקב"ה, ולא בידיהון.

שנב) ומגו דאיהו עידן רעוא, ^ת בעא קב"ה זכותא דההוא ב"ג, אי ישתכח ^א בצלותא, או דאיהו מאריה דתיובתא, חס עליה. בההיא שעתא קל צפרין ^ב דמקננו אשתמעו, דכתיב ^ו אשר שם צפרים יקננו. ואינון צפרין אודאן ומשבחן לקב"ה. וההוא אילת השחר אתער בעלמא ואמר, ^ז מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. כדין ההוא ממנא נפיק, ועביד כל מה דאתפקד.

שנג) ואי תימא דזיני אסוותא בידי כמה דאמרן. לאו הכי. דהא אסוותא לא הוי, אלא בידי דמלכא קדישא. אבל בשעתא דפקיד קב"ה אסוותא לההוא בר נש, איהו נפיק, וכל אינון מקטרגין ^ג דממנן על מרעין בישין, דחלין מניה.

חלופי גרסאות

ק ל"ג מן בעלמא עד בעלמא. ד ל"ג ורסאל שמיא. ^ו מוסיף ממנא ורסאל שמיא ההוא. ת דבעא. א מוסיף בצלותא יאות ואי לא חשיב ליה בשוגג ר' יאות ; ואי לא חשיב ליה דאיהו מאריה דתיובתא חס. ב דמתקנן. ג ממנן.

מסורת הוזהר

י) (בראשית כב) ויצא קמה צ"א. ז) (תהלים קד) ויצא קלד צ"ב. ז) (תהלים לא) ב"א רעט צ"ג.

הסולם

ה' בקר תשמע קולי

שלו. שלא יפתחו בדין. משום שחיים הוא בידי הקב"ה ולא בידיהם.

שנב) ומגו דאיהו עידן וכו' : ומשום שהוא עת רצון, מבקש הקב"ה זכות על האדם, ואם נמצא בתפלה, או שהוא בעל תשובה, הוא מרחם עליו. ובאותה שעה נשמע קול צפרים המקננים, שכתוב אשר שם צפרים יקננו, כי אלו הצפרים מודות ומשבחות להקב"ה. ואותה אילת השחר התעוררה בעולם ואמרה, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. אז יוצא אותו הממונה על הרפואה ועושה כל מה שנצטווה. שנא) ואי תימא דזיני וכו' : ואם תאמר שמיני הרפואה הם בידי של אותו הממונה כמו שאמרנו, אינו כן, כי הרפואה איננה אלא בידי של המלך הקדוש. אבל בשעה שהקב"ה מצוה רפואה על אותו אדם, הממונה

מאמר

בבקר. כי כשבא הבקר, אותו בקר, שהוא חסד, נתעורר בעולם, והוא עת רצון לכל. ולעשות חסד לכל העולם לצדיקים ולרשעים. ואז עת תפלה היא להתפלל לפני המלך הקדוש.

שנא) וע"ד בשעתא דאתי וכו' : וע"כ בשעה שבא הבקר, כל אלו אסירי המלך, דהיינו החוטאים האסורים בכבלי החטא, מוצאים מנוחה, ועת תפלה היא עליהם. וכל שכן אלו החוזרים בתשובה, ומבקשים בקשתם לפני המלך הקדוש. משום שבשעה ההיא, ממונה אחד יוצא לצד דרום, שהיא החסד, ורסאל שמו, וכל מיני רפואות בידו. ומצד דרום, שהוא חסד, יוצא רוח אחד ומגיע לאותו הממונה על הרפואה, שהוא רפאל. וכשמגיעה התפלה לפני הקב"ה, הוא מצוה על בית הדין (דסרי דף ר"ד ע"א)

כדין ההוא רוחא דקא ד נסע מסטרא דדרום, אושיט ליה לההוא בני, והא אסותא אשתכת, ה וכלא בידוי דקביה.

שנד) וע"ד כתיב, יי בקר תשמע קולי. ו ולא כתיב יי, ז תשמע קולי. אלא לגבי בקר דאברהם ה קאמר. ה בקר אערך לך ו ואצפה. תרי בקר אמאי. אלא חד בקר דאברהם. וחד בקר דיוסף. דכתיב ו הבקר אור, ומתרגמינן צפרא (* נהיר, נהיר ודאי. אערך לך ואצפה, אערך לך מהו. ו אלא אסדר לך בוצינא דילך ל לאדלקא. כד"א ו ערכתי נר למשיחי. ולגבי בקר דיוסף קאמר, דההוא סדורא דבוצינא דיליה הוא.

שנה) ואצפה, מהו ואצפה. ה הא כל בני עלמא מצפאן ומחכאן לטיבו דקביה, ואפילו בעירי דחקלא, ומה שבחא דדוד יתיר מכל בני עלמא. אלא, מלה דא נ שאילנא, והכי אמרו לי, ואיהי מלה קשוט דאתי מרוחיק. נהורא קדמאה דברא קביה, הוה נהיר עד דלא הוו יכלין עלמין למסבליה. מה עבד קביה, עבד נהורא לנהוריה, לאתלבשא דא בדא. וכן כל שאר נהורין, עד דעלמין כלהו אתקיימו בקיומיהו, ויכלין למסבל.

שנו) ובג"כ אתפשטו דרגין, ואתלבשו נהורין, ואינון אקרן כנפים עלאין, עד דמטו להאי בקר דיוסף, ואיהו נטיל כל נהורין עלאין, ומגו דכל נהורין עלאין ביה תליין, זיזיה סליק מסייפי עלמא עד סייפי עלמא דלעילא,

חלופי גרסאות

ד נקט. ה ל"ג וכלא. ו ל"ג מן ולא עד אלא. ז מוסיף בבוקר תשמע. ח ל"ג קאמר. ט ל"ג ואצפה. י נהיר נהר. כ ל"ג אלא. ל לאדבקה. מ ל"ג מן הא עד אלא. נ אוקמיהו.

מסורת הזהר

(שם ה.) (ו) (בראשית מד) מקץ סא צ"ד. (ו) (תהלים קלב) ספרא דצניעותא לו צ"ע.

ה' בקר תשמע קולי

הסולם

מאמר

שואל מהו ואצפה, הרי כל בני העולם מצפים ומחכים לחסד של הקביה, ואפילו בהמות השדה, ומה השבח של דוד יותר מכל בני העולם. ומשיב, אלא דבר זה שאלתי, וכך אמרו לי, והוא דבר אמת הבא מרוחיק. שהיט החכמה, כמיש אמרתי אחכמה והיא רחוקה. אור הראשון שברא הקביה היה מאיר עד שלא יכלו העולמות לסבלו. מה עשה הקביה עשה אור לאורו שיתלבשו זה בזה, וכן כל שאר האורות, שכל מדרגה עליונה סתלכשת במדרגה תחתונה ממנה, עד שהעולמות כולם עומדים בקיומם ויכלים לסבל.

שנו) ובג"כ אתפשטו דרגין וכ"ו: ומשום זה נתפשטו המדרגות ונתלבשו האורות ואלו הלבושים שהתחתון מלביש העליון נקראים כנפים עליונות, עד שמגיעים לבקר הזה של יוסף, והוא לוקח כל האורות העליונים כי היסוד הוא כולל של כל האורות שלמעלה ממנו, ומתוך שכל האורות העליונים תלויים בו, זיזו עולה מסוף העולם עד סוף העולם שלמעלה

הממונה יוצא, וכל המקטריגים הממונים על מחלות רעות מפחדים ממנו, או אותו הרוח הנוסע מצד דרום, שהוא רוח החסד, מושיט החסד אל האדם, והנה נמצאת הרפואה. אבל הכל קוא ביד הקביה.

שנד) וע"ד כתיב ח' וגו': וע"כ כתוב, ה' בקר תשמע קולי, ולא כתוב, ה' תשמע קולי. כי אל בקר של אברהם אומר. בקר אערך לך ואצפה, שואל, ב' בקר למה, ומשיב, אלא בקר אחד הוא של אברהם, שהוא חסד, ובקר אחד הוא של יוסף, שכתוב, הבקר אור ומתרגמינן, צפרא נהיר, דהיינו מאיר, שהוא מאיר ודאי. וההפרש הוא כי בוקרו של אברהם, הוא חסד מכוסה מחכמה, ובקרו של יוסף, הוא חסד מגולה בהארת החכמה. אערך לך ואצפה, מהו אערך לך, אלא אערך לך הנר שלך להדליק, היינו כשיא, ערכתי נר למשיחי, וזה אומר לבוקרו של יוסף, כי העריכה של הנר היא שלו.

שנה) ואצפה, מהו ואצפה כ"ו: אומר, ואצפה,

עד ם דעלמין דלתתא ן לא יכלין למסבל. אתא דוד ואתקן ן האי בוצינא, חופאה
 להאי בקר דיוסף, לאתחפאה צ ביה, ולקיימא עלמין ך דלתתא, בסדורא דבוצינא
 דא ך ועל דא כתיב, בקר אערך לך ואצפה. כד"א, ן ויצפהו זהב טהור. ובגין
 דהוא בוצינא ן דודו איה, ובה תלייא, אמר דאיהו ליהוי חופאה להאי בקר.
 אתא רבי אבא ונשקיה, אמר אלמלא לא נפקנא בארחא, אלא למשמע מלה דא דיי.
 (שנו) עד דהוו אזלי, הא יונה חד מטא לגבי רבי אלעזר. שריאת, וקא
 מצפצפא קמיה. אמר רבי אלעזר, יונה כשרה ן מהימנת הוית תדיר בשליחותך,
 זילי ואימא ליה, הא חברייא אתאן לגבך, ואנא עמהון. ונסא יתרחיש ליה
 לתלתא יומין, ולא ינפול עליה דחילו, דהא בחדוה אנן אזלין לגביה. אתיב
 זמנא אחרא ואמר, לא חדינא סגיא, ובאיש א בעיני סגי, על חד רמונא מליא
 דאתיהיב תחותיה, ויוסי שמיה. אזלת ההיא יונה מקמיה, ואינון חברייא אזלו.

חלופי גרסאות

ס עלמין. ן ולא. ן ל"ג האי בוצינא. צ ל"ג ביה.
 ך ל"ג דלתתא. ר חדא דכתיב. ן דוד ביה תליא
 ול"ג איהי. ת ל"ג מהימנת. א בעיני.

מסורת הזוהר

(שמות לז).

ה' בקר תשמע קולי

לא יושפע למטה. וז"ש אתא דוד ואתקן
 האי בוצינא חופאה להאי בקר דיוסף,
 לאתחפאה ביה. דהיינו שאור החכמה
 שביסוד יתכסה בספירת המלכות הנקדאת נר.
 באפן, שלא יאיר כלום ממעלה למטה.
 ולקיימא עלמין דלתתא, שאז יוכלו כל
 העולמות לקבל שפע מן המלכות ויתקיימו.
 וע"ד כתיב, בקר אערך לך. דהיינו שיסדר
 שאור החכמה שביסוד יאיר מטה למעלה,
 ובה ואצפה, שהוא לשון כיסוי כש"א
 ויצפהו וגו'. שהמלכות תצפה ותכסה אור
 הזה שלא יתפשט ממעלה למטה. המלה
 אערך לך, סובבת על סדר ההארה, שהוא
 מטה למעלה והמלה אצפה, סובבת על
 הכיסוי ועל מניעת האור, שלא יאיר ממעלה
 למטה.

מאמר בריה דר' יוסי דפקיעין

(שנו) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו
 הולכים, הגיעה יונה אחת אל ר' אלעזר, חנתה,
 וצפצפה לפניו. אמר ר' אלעזר, יונה כשרה
 נאמנת את תמיד בשליחותך, לכו ואמרי
 לו, לר' יוסי חמיו, הרי החברים באים אליך,
 ואני עמהם. ונס יקרה לו לג' ימים ולא יפול
 עליו פחד, כי בשמחה אנו הולכים אליו.
 השיב פעם אחרת ואמר, איני שמח הרבה.
 כי רע בעיני הרבה, על רמון מלא אחד,
 שניתן

הסולם

מאמר

שלמעלה, עד שהעולמות שלמטה ממנו אינם
 יכולים, לסבול. בא דוד, והתקין אותו הנר,
 שהוא כיסוי לאותו בקר של יוסף, שיתכסה
 בו, לקיים העולמות שלמטה בסדר של נר הזה.
 וע"כ כתוב בקר אערך לך ואצפה. כש"א
 ויצפהו זהב טהור. ומשום שאותו הנר, של
 דוד הוא, שהוא מרכבה למלכות ותלוי בה
 אמר, שהוא יהיה כיסוי על בקר הזה של
 יוסף. בא ר' אבא ונשקו. אמר, אם לא יצאתי
 בדרך אלא לשמוע דבר זה, די לי.

פירושו, כבר ידעת שבקר של יוסף ה"ס
 חכמה וחסדים (כנ"ל אות שני"ד) והוא מטעם
 שהיסוד כולל כל אורות שלמעלה ממנו, וז"ש,
 אתששמו דרגין וכו' ואיחו נפיל כל
 נחורין עלאין. ומגו דכל נחורין וכו'
 זיוית פליק מפיסי עלמא וכו'. כיון
 שהיסוד כולל כל האורות שהם חכמה וחסדים
 היה מאיר למעלה מסוף העולם עד סופו.
 אמנם לא היה יכול להשפיע למטה ממנו,
 כי אור החכמה אינו מושפע ממעלה למטה,
 (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת ע"ש) וז"ש,
 עד דעלמין דלתתא לא יכיל למסבל,
 שאינם יכולים לסבול שהאור שלו יתפשט
 ממעלה למטה, כי אז מתרבים בו הדינים
 כנודע. ע"כ היו צריכים לתקן המלכות שה"ס
 נקבה המאירה רק מטה למעלה, ורק היא
 היתה יכולה להבטיח שאור החכמה שביסוד
 (דפוי דף ר"ד ע"ב)

שנח) אמר רבי אבא לר' אלעזר, מאי האי, תוהנא סגי, ממה דחמינא. א"ל, יונה דא אתאת לגבאי בשליחותיה דרבי יוסי חמי, דאיהו בבי מרעיה, וידענא מהאי יונה דאשתזיב, וחלופא אתייהיב עליה ואתסי.

שנט) עד דהו אזלו, הא עורבא חד קאים לקמיהו, קרא בחילא, ומצפצפא צפצופא סגי. אמר רבי אלעזר, להכי את ב קיימא, ולהכי ג אנת מתקן, זיל לארחך, דהא ידענא. אמר ר' אלעזר, חברייא ניזיל ונגמול חסד לרמונא, דהוה מליא מכלא, ורבי יוסי ד דפקיעין שמיה איהו, דהא אסתלק מעלמא דין, ולית מאן דחזי לאשתדלא ביה, ואיהו קרב לגבן.

שס) סטו מארחא, ואזלו לתמן. כיון דחמו לון כל בני מאתא, נפקו לגבייהו. ואעלו תמן בבי רבי יוסי דפקיעין, ה אינון חברייא אלין. ברא זעירא הוה ליה לרבי יוסי, ולא שביק לבר נש דימטי לערסא דאבוי, בתר דמית. אלא הוא בלחודוי הוה סמיך ליה, ובכי עליה, פומיה בפומיה מתדבקא.

שסא) פתח ההוא ינוקא ואמר, מאריה דעלמא, כתיב באורייתא, פ כי יקרא קן צפור לפניך וגו', שלח תשלח את האם וגו'. הוה געי ההוא ינוקא ובכי, אמר, מאריה דעלמא, קיים מלה דא דאורייתא, תרין בנין הוינא מאבא ואמי, אנא ואחתי זעירתא מנאי. הוה לך למיסב לן, ולקיימא מלה דאורייתא. ואי תימא מאריה דעלמא, אם כתיב, ו ולא אב, ז הא הכא כולא הוא, אבא ואמא. ה אימא מיתת, ונסיבת לה מעל בנין. השתא אבא דהוי חפי עלן, אנסיב מעל

חלופי גרסאות

ב אנת. ג את; א.נא. ד שמה דפקיעין. ה ל"ג אינון.
ו ולאו אבא. ז כלא אבא ואמא; אלא אבא ואמא;
לא כלא הוא אבא ואמא. ח אימנא.

מסורת הזהר

9 (דברים כב) ויצא צו צ"ס ז"ח עז ט"א ש"ו
ט"ב ש"א תק"ח קב ט"א ש"י.

הסולם

בריה דר' יוסי דפקיעין

הוא שמו. כי נסתלק מן עולם הזה, ואין מי שראוי להשתדל בו, והוא קרוב אלינו.
שס) סטו מארחא ואזלו וכו': נטו מן הדרך והלכו שמה. כיון שראו אותם, כל בני העיר יצאו לקראתם, והחברים האלו נכנסו שמה בבית ר' יוסי דפקיעין, בן קטן הית לו לר' יוסי, ולא נתן שום בן אדם שיקרב אל המטה של אביו אחר שמת, אלא הוא לבדו היה עומד סמוך לו, ובכה עליו, ונתדבק פיו בפיו.

שסא) פתח ההוא ינוקא וכו': פתח אותו הילד ואמר, רבון העולם, כתוב בתורה, כי יקרא קן צפור לפניך וגו', שלח תשלח את האם וגו'. היה צועק הילד ובוכה, אמר, רבוננו של עולם, תקיים דבר זה שבתורה, שני בנים היינו מאבי ואמי, אני ואחותי. הקטנה ממני

פאמר

שניתן תחתיו. דהיינו שמת במקומו. ושמו יוסי. הלכה אותה היונה מפניו. והחברים הלכו.

שנח) אמר ר' אבא וכו': אר"א לר' אלעזר, מה זו פליאה הגדולה שראיתי. א"ל, יונה זו באה אלי בשליחות מר' יוסי חמי, שהוא בבית חליו. וידעתי מאותה היונה שכבר ניצל, וחלוף ניתן עליו, כלומר שאדם אחר ניתן שימות במקומו, והוא נרפא.

שנט) עד דחזו אזלו וכו': בעוד שהיו הולכים, הנה עורב אחד עמד לפניהם, קרא בכח וצפצף צפצוף גדול. אמר רבי אלעזר, לכך אתה עומד, ולכך אתה מתוקן, דהיינו שייבשר בשורות רעות, לך לדרכך, שכבר ידעתי. אמר ר' אלעזר נלך ונגמול חסד לרמון שהיה מלא מכל, ורבי יוסי דפקיעין

בנין, אן דינא דאורייתא. בכו ר' אלעזר וחברייא, * לקבל בכיה וגעו דהוא ינוקא.

(סב) פתח ר' אלעזר ואמר, (ז) שמים לרום וארץ לעומק וגו'. עד דהוה אמר ר' אלעזר קרא דא, הוה עמודא דאשא פסיק בנייהו, והוה ינוקא הוה דביק בפומיה דאבוי, ולא הוה מתפרשאן. א"ר אלעזר, או בעי קב"ה למרחש ניסא, או בעי דלא ישתדל בר נש אחרא עליה, אבל על . מלין דהוה ינוקא ודמעוי, לא יכילנא למסבל.

(סג) עד דהוה כ יתבין, שמעו חד קלא, דהוה * אמר, זכאה אנת רבי יוסי, דמלין דהאי גדיא זעירא, ודמעוי, סליקו לגבי כרסייא דמלכא קדישא, ודנו דינא, ותליסר בני נשא אזמין קב"ה למלאך המות בגינך, והא עשרין ותרין שנין אוסיפו לך, עד דתוליף אורייתא, להאי גדיא שלימא, חביבא קמי קב"ה.

(סד) קמו ר' אלעזר וחברייא, ולא שבקו לבר נש למיקם בביתא, מיד חמו ההוא עמודא דאשא דסליק, ור' יוסי פתח עינוי, והוה ינוקא דביק פומיה בפומיה. א"ר אלעזר, זכאה חולקנא דחמינא תחית המתים, עינא בעינא. קריבו לגביה, והוה ההוא ינוקא נאים, כמה דגוע מהאי עלמא, אמרו זכאה חולקך רבי יוסי, ובריך רחמנא דארחיש לך ניסא, על געיא ובכייא דבנך, ובמלוי, דהכי דחיק במלין שפירין לתרע שמיא, במלוי ובדמעוי אוסיפו לך חיין.

חלופי גרסאות

ס לקל. י ההוא ינוקא (לא) יכילנא לסבלא מלין (ודמעוי). כ ידעין.

מסורת הוהר

(ז) (משלי כה).

בריה דר' יוסי דפקיעין

הסולם

מאמר

יושבים שמעו קול אחד שהיה אומר, אשרי אתה ר' יוסי שהדיבורים של אותו גדי תקטן, ודמעותיו, עלו אל הכסא של מלך הקדוש, ודנו הדין. וי"ג בני אדם הזמין הקב"ה בשבילך למלאך המות, לפדות אותך, וחסה עשרים ושנים שנה הוסיפו לך עד שתלמוד תורה לאותו גדי השלם האהוב לפני הקב"ה.

מכני, היה לך לקחת אותנו, ולקיים הדבר שבתורה, שכתוב שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך. ואם תאמר רבונו של עולם, אם כתוב, ולא אב, הנה כאן הכל הוא, אבי ואמי, האם מתה ולקחת אותה מעל הבנים, עתה גם אבי שהיה מגין עלינו, לקחת מעל הבנים, איפה הוא הדין של התורה. בכו ר' אלעזר והחברים כנגד הבכיות והצעקות של אותו הילד.

(סד) קמו ר' אלעזר וכו': קמו ר'

אלעזר והחברים, ולא נתנו לאיש לעמוד בבית. מיד ראו אותו עמוד האש שנשתלק, ור' יוסי פתח עינוי. ואותו הילד היה דבוק פיו בפיו. א"ר אלעזר אשרי חלקנו שראינו תחית המתים עין בעין. קרבו אליו, והיה אותו ילד ישן כמו שהיה גוע מעולט הזה. אמרו, אשרי חלקך ר' יוסי, וברוך הרחמן טעשה לך נס על הצעקות והבכיות של בנך, ובדבריו, שהיה דוחק בדיבורים יפים לשער השמים, בדיבורו ובדמעותיו הוסיפו לך חיים. נטלוהו

(סב) פתח ר' אלעזר וכו': פריא ואמר, שמים לרום וארץ לעומק וגו'. בעוד שהיה אומר ר' אלעזר מקרא הזה, היה עמוד של אש פוסק בנייהם, לבין הנפטר, ואותו הילד היה דבוק בפיו של אביו ולא היו נפרדים. א"ר אלעזר, ע"כ הפסיק עמוד האש, או שרוצה הקב"ה לעשות נס להחיותו, או שרוצה שלא יעסוק בו אדם אחר. אבל הדיבורים של אותו הילד ודמעותיו איני יכול לסבול. (סג) עד דהוה יתבין וכו': בעוד שהיו

שסה) נטלוהו לההוא ינוקא, ונשקוהו, ובכו עמיה מחדוה סגיא. ואפקוהו לביתא אחרא, ואתעררו עליה, ולא אודעו ליה מיד, אלא לבתר הכי. חדו תמן תלתא יומין, וחדישו בהדי ג ההוא רבי יוסי, כמה חדושין באורייתא.

שסו) אמר לון ר' יוסי, חברייא, לא אתיהיבת לי רשו לגלאה מההוא דחמינא בההוא עלמא, אלא לבתר תריסר שנין. אבל תלת מאה נ ושתין וחמש דמעין, דאושיד ברי, עאלו בחושבנא קמי מלכא קדישא, ואומינא לכו חברייא, דבשעתא דפתח בההוא פסוקא, נ וגעא באינון מלין, אודעזעו תלת מאה אלפי ספסלי דהוו במתיבתא דרקיעא, וכלהו קיימי קמיה דמלכא קדישא, ובעו רחמי עלי, וערבו לי. וקב"ה אתמלי רחמין עלי.

שסז) ושפיר קמיה, אינון מלין, והיך מסר נפשיה עלי. וחד אפטרופסא הוה קמיה, ס וקאמר, מארי דעלמא, הא כתיב (ק) מפי עוללים ויונקים יסדת עוז למען צורריך להשבית אויב ומתנקם. ט יהא רעוא קמך, זכו דאורייתא, וזכו דההוא רביא, דקא מסר נפשיה על אבוה פ דתחוס עליה, וישתזיב.

שסח) ותליסר בני נשא אומין ליה תחותי, וערבונא יהב ליה, מדינא תקיפא דא. כדין קרא קב"ה למלאך המות, ז ופקיד ליה עלי, דליתב לבתר עשרין ותרין שנין, דהא לאו ערבונא קמיה, אלא ליתוב לידוי, משכנין דהוו בידי, השתא חברייא, בגין דחמא קב"ה דאתון זכאי קשוט, אתרחיש ניסא לעיניכו.

מסורת הזהר

(ק) (תהלים ח) משפטים קיג צ"י.

חלופי גרסאות

ל ל"ג ההוא; דר' ול"ג ההוא. מ ל"ג ושתין; ושבעין ול"ג וחמש. נ ל"ג וגעא. ס ואמר. ט אי עד כדין. צ וערב [; וקרא] לו איהו ומאי ערבונא יהב ליה תליסר בני נשא וליתוב ול"ג ופקיד ליה עלי דליתב.

רעוא דילך קמך. פ בדינא תקיפא ול"ג מן דתחוס

מאמר

הסולם

בריה דר' יוסי דפקיען

שסז) ושפיר קמיה אינון וכו': והיה יפה לפניו אלו הדיבורים של בני, ואיך שמסר נפשו עלי, ואפוטרופוס אחד, היינו מגין ומליץ יושר, היה לפניו ואמר, רבון העולם הרי כתוב, מפי עוללים ויונקים יסדת עוז למען צורריך להשבית אויב ומתנקם. יהי רצון מלפניך, שהזכות של התורה, והזכות של אחוה הילד, שמסר נפשו על אביו, שתרחם עליו, וינצל.

שסה) נטלוהו לההוא ינוקא וכו': לקחו אותו הילד ונשקוהו, ובכו עמו מרוב שמחה והוציאוהו לבית אחר, ועוררו אותו משנתו, ולא הודיעו לו מיד, מתחית אביו, אלא לאח"כ. שמחו שמה ג' ימים, וחידשו עם רבי יוסי ההוא, כמה חדושים בתורה.

שסו) אמר לון ר' יוסי וכו': א"ל ר"י, חברים, לא ניתנה לי רשות לגלות ממה שראיתי בעולם ההוא, אלא אחר י"ב שנים. אבל שס"ה דמעות ששפך בני, באו בחשבון לפני מלך הקדוש ואומר לכם חברים שבשעה שפתח בני בפסוק ההוא, הנ"ל, וצעק באלו הדיבורים, נודעזעו ש' אלף ספסלים שהיו במתיבתא דרקיע, וכל הנשמות עמדו לפני המלך הקדוש, ובקשו רחמים עלי, וערבו עלי. שלא אחטא באותו הזמן, והקב"ה נתמלא רחמים עלי.

שסח) ותליסר בני נשא וכו': וי"ג אנשים הזמין לו תחתיו, שנתן לו, למלאך המות, ערבון, דהיינו פדיון תחתיו להוציאני מדין קשה הזה, או קרא הקב"ה למלאך המות, וצוה אותו עלי שישוב אחר כ"ב שנים. כי י"ג אנשים שנתן לו תחתיו, אינם נחשבים לו שיהיו ערבון ממש תחתיו לפטרני ממיתה לעולם, אלא שנתנו לו משכנות שהם בידי.

כלומר

שטט) פתח ר' יוסי ואמר, (ו) יי' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל. האי קרא אית לאסתכלא ביה, וכי יי' ממית, והא ק שמא דא סמא דחיין איהו לכלא. ומלה דא דמותא, לא שריא ביה, ובכל אתר ש שמא דא יהיב חיין לכל עלמא, מהו יי' ממית, חשבין בני נשא דאיהו קטיל לכל בני נשא. אלא יי' ממית ודאי. ה היאך איהו ממית. אי תימא בגין א דכד אסתלק מעל בני נשא, דהא בעוד דאיהו עליה, לא יכלין כל מקטרגין דעלמא לנוקא ליה, בשעתא דאסתליק מניה, מיד כל מקטרגין יכלין ליה, ומית ב"ג. לאו הכי.

(שע) אלא יי' ממית, למאן ממית. לההוא משיכו דסטרא אחרא ב בישא. כיון דמשיכו דסטרא בישא, חמי ליה לזיו יקריה דקב"ה, מיד מית. ולית ליה קיומא אפילו רגעא חדא. כיון דההוא משיכו דסטרא אחרא מית ואתעבר מן עלמא, מיד מחיה. למאן מחיה. לההוא משיכו דרוח קדשא, דאתי מסטרא דקדושה, מחיה ליה, ואוקים ליה בקיומא שלים. כלא עביד קב"ה בזמנא חדא. ומה דאמר מוריד שאול ויעל. מוריד לההוא רוח קדישא ג לשאול, ועביד ליה תמן טבילה, ד לאתדכאה, ומיד סליק ליה, ועאל לאתר דאצטריך בג"ע.

(שעא) ואנא, חברייא, בההוא שעתא דאסתלקנא מעלמא, רוחא דילי

חלופי גרסאות

ק שפיה וליג דא. ר ל"ג דמותא. ש שפיה וליג דא.
 ח ל"ג היאך הוא ממית. א ל"ג דכד. ב ל"ג בישא.
 ג מוסיף לשאול לאתדנא תמן ומיד סליק ליה. וליג לאתדכאה ומיד סליק ליה. ד ל"ג לאתדכאה;
 דאתון תמן וליג לאתדכאה.

מסורת הוזהר

(ו) (ש"א ב) תרומה כמה צ"ר.

הסולם

ה' ממית ומחיה

(שע) אלא ה' ממית וכו': ומשיב, אלא הויה ממית, למי הוא ממית. לאותה המשכה של סטרא אחרא הרעה, דהיינו הגוף, כיון שההמשכה של סטרא אחרא, רואה זיו יקרו של הקב"ה, מיד מת (כנ"ל וירא אות ל') ואין לו קיום אפילו רגע אחד. כיון שאותה המשכה של הס"א מת ונעבר מן העולם, מיד מחיה, למי מחיה, לאותה המשכה של רוח קדוש, הבא מצד הקדושה, דהיינו הנשמה, מחיה אותה ומעמידה בקיום השלם. והכל עושה הקב"ה בומן אחד שממית לגוף ומחיה הנשמה, וע"כ כתוב ה' ממית ומחיה. ומה שאמר מוריד שאול ויעל. היינו שמוריד אותו רוח הקדוש, דהיינו הנשמה, לשאול, ועושה לו שם טבילה, באש אשר בשאול, לטהרה, ומיד מעלה אותה, ונכנסת למקום שצריך בגן עדן.

(שעא) ואנא, חבריא בההוא וכו': ואני, חברים, באותה שעה שנסתלקתי מן העולם, הרוח שלי נסתלק ונפטר מיה, עד שעה מועטת שהחיה אותי הקב"ה, והגוף היה מת, בשעה

מאמר

כלומר כי בין כן ובין כך היו י"ג אלו סופס למות, והם בידינו של מלאך המות. אלא שהקדמו לו הזמן, וע"כ אינס ערבון ופדיון לפטרו ממיתה לגמרי. אלא שהאריכו לו הזמן עד כ"ב שנים. עתה חברים, משום שראה הקב"ה שאתם צדיקי אמת, קרה הנס לעיניכם.

מאמר ה' ממית ומחיה

שטט) פתח ר' יוסי וכו': פר"י ואמר, ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל. מקרא זה יש להסתכל בו. וכי הויה ממית, הרי השם הזה הויה, סם חיים הוא לכל, ודבר זה, מות, אינו שורה בו, ובכל מקום השם הזה נותן חיים לכל העולם, מהו חויה ממית, שבני אדם חושבים שהוא ממית לכל בני אדם. אלא הויה ממית ודאי. איך הוא ממית, אם תאמר משום כשהוא מסתלק מן האדם, הוא מת, כי בעוד שהוא על האדם, אינם יכולים כל מקטרגי עולם להזיק לו, אלא בשעה שמסתלק ממנו, מיד כל מקטרגי העולם יכולים לו, והאדם מת. אינו כן.

ה אסתלק ודמך מיד, עד שעתא ו זעירא דאחייא לי קביה, וגופא הוה מית. בשעתא דפתח ברי באינון מלין, כדין פרוחה ז נשמתי, ה ואערעט בנשמתיא דילי, דהוה סלקא מגו דכיו ומגו טבילה, ואעלת באתר דעאלת, ותמן אתדן דינהא, ואתייהבו לי עשרין ותריין שנין דחייך, בגין דמעין * ומלין דברי, מכאן ולהלאה, אית לי ט לאשתדלא במה דחמינא, דהא לית לי לאשתדלא במלין דהאי עלמא. כיון דחמינא מה דחמינא, ובעי קביה דלא יתאביד ויתנשי מנאי כלום.

שעב) פתח ואמר, (ט) יסור יסרני יה וגו', דוד מלכא אמר דא, על כל מה כ דעבד בהאי עלמא, ואמר על אבטחותא דהוה ליה בההוא עלמא. על כל מה דאעבר בהאי עלמא, ז דרדיפו ליה, ח והוה עריק בארעא נוכראה, בארעא דמואב, ובארעא דפלשתאי, ומכלהו י שויב ליה קביה, ולא ס שביק ליה למותא, ו ואמר על אבטחותא דההוא עלמא.

שעג) אמר דוד, אי הכא חבנא לגבי קביה, הכא אלקינא, וקבילנא עונשא פ דילי, ואדכי לי מכל מה דחבנא, ולא שביק עונשא דילי לההוא עלמא, בתר מיתה. ודאי יסור יסרני יה, בהאי עלמא, בגין לנקאה לי. ולמות לא נתנני, צ בההוא עלמא, ק לנטלא נקמתא מנאי, ואנא, הא קביה, אנקי לי זמנא חדא ו בהאי עלמא, מכאן והלאה אצטריכנא דלא אהא בכסופא בעלמא דאתי.

מסורת הזוהר

(ט) (תהלים קיח).

חלופי גרסאות

ה דמך וליג אסתלק. ו ליג זעירא. ז נשמתי. ח ואחערט; וערערת. ט ליג מן לאשתדלא עד לאשתדלא. י יאבד וליג ויתנשי. כ דאעבר; דעבר. ל ורדיפו; ליג דרדיפו ליה. מ דהוה וליג ליה. נ שביק. ס שויב. ע ליג ואמר. פ ליג דילי. צ ליג בההוא עלמא. ק ליטול. ר ליג בהאי עלמא.

מאמר

הסולם

יסור יסרני יה

בשעה שפתח בני באלו הדיבורים אז פרוחה נשמתי, ופגשה בנשמה שלי, שהיתה עולה מתוך הסהרה ומתוך הטבילה, כנ"ל בסמוך, ונכנסה במקום שנכנסה, ושם דנו דינה, וניתנו לי כ"ב שנה חיים, בשביל הדמעות והדיבורים של בני. מכאן ולהלאה, יש לי להשתדל במה שראיתי. כי אין לי להשתדל עוד בדברים של עולם הזה, מאחר שראיתי מה שראיתי, והקביה רוצה שלא יאבד ולא ישכח ממני כלום.

מאמר יסור יסרני יה

שעב) פתח ואמר יסור וגו': פריא, יסור יסרני יה ולמות לא נתנני. דוד המלך אמר זה יסור יסרני יה, על כל מה שעשה בעולם הזה, ואמר על הבטחון שהיה לו בעולם ההוא, ולמות לא נתנני. כי על כל מה שעבר (דפריי דף ר"ה ע"א *) דף ר"ה ע"ב)

שעג) אמר דוד אי וכי: אמר דוד אם חטאתי כאן להקביה, הרי הוכתי כאן, וקבלתי העונש שלי, וטהר אותי מכל מה שחטאתי, ולא השאיר העונש שלי לעולם ההוא אחר המיתה. ודאי יסור יסרני יה בעולם הזה כדי לנקות אותי. ולמות לא נתנני בעולם ההוא, שיטול שם נקמתו ממני. וחזר ר' יוסי ודבר בעד עצמו. ואמר, ואני כבר ניקה אותי הקבית פעם אחת בעולם הזה, מכאן ולהלאה אני צריך להשגיח, שלא אהיה בבושה בעולם הבא.

שעד) פתח ההוא ינוקא ^ט בריה ואמר, ^ת אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה וגו'. אבינו, הא טעמא לעילא, אריך מלה ומשיך לה, אי חסידין קדישין, כמה משיכו דצערא במקרי אבינו. לית צערא, ולית כאבא דרוחא ונפשא, אלא כד קראן הכי, אבינו, בכאבא מלבא. מת במדבר, וכי אחרנין לא מיתו במדברא, דהכא רשים ליה, ואמר דאיהו מת במדבר, ^ת והא אלף ורבבן מיתו במדברא.

שעה) אלא כמה בני נשא ערטילאין על דא, מנהון אמרי דהוא מקושש עצים הוה, דכתיב כי בחטאו מת. ומנהון אמרי הכי, ומנהון אמרי הכי, ^א ואנא הכי אוליפנא, יומא דאבא נפל בני מרעיה, אולפי לי דא. ואנא חמינא ^ב מה דחמינא, דפקיד לי אבא, ^ג דלא לגלאה. אלא כמה הו דמיתו ^ד במדברא, ולא על חובא ^ה דקרח, ולא על חובא דמרגלים, כד אתגזר גזרה, ^ו אלא קודם מתן תורה, ובתר עגלא דעבדו, אינון מטעי עלמא, ואינון דאתמשכו אבתרייהו.

שעו) אבל טענה דטעינו אינון בנתין, דמית במדבר, ^ז איהו, והוה צלפחד רב לבי יוסף, ומגו דלא ידע ארחוי דאורייתא כדקא יאות, לא הוה נשיא. והוא הוה דלא נטר ^ח פומיה ומלוי לקבליה דמשה, ועליה כתיב, ^א וימת עם רב מישראל. גבר ^ט דלא ידע אורייתא, ואיהו רב משפחה. רב דורעא דיוסף, מבניו

חלופי גרסאות

^ש ל"ג בריה. ^ת ל"ג מן הוא עד כמה. ^א אלא הכי ול"ג ואנא. ^ב ל"ג מן, דחמינא. ^ג ל"ג דלא. ^ד ל"ג במדברא; דמיתו על חובא דקרח על חובא דמרגלים

כד. ^ה דקרא. ^ו ולא על חובא דעגלא דעבדו ול"ג מן אלא עד דעבדו. ^ז ל"ג איהו; והוא ול"ג איהו ההו. ^ח פומי ומליה. ^ט לאו רב באורייתא.

מסורת הזהר

(ת) (במדבר כו) ת"ז תכ"א נט: תק"ח ק"י ט"א שי"ח. (א) (שם כא) תרוסה קלד צ"ע.

אבינו מת במדבר

מה שראיתי, שצוה עלי אבי שלא לגלותו. ולמדתי, אלא כמה וכמה היו שמתו במדבר, ולא על חטאו של קרח, ולא על חטא המרגלים כשנגזרה הגזירה, שימותו כולם במדבר. אלא שמתו קודם מתן תורה, ואחד שעשו העגל, אלו שהטעו העולם, דהיינו הערב רב, ואלו שנמשכו אחריהם, שצלפחד היה יכול להיות בין אלו, ואין דאיה ממה שכתוב, כי בחטאו מת, שהוא היה המקושש העצים.

שעו) אבל טענה דטעינו וכי: אבל הטענה שטענו אלו הבנות, שהוא מת במדבר, הוא, שהיה צלפחד רב לבית יוסף, ומתוך שלא היה יודע דרכי התורה כראוי, ע"כ לא היה נשיא. והוא היה שלא שמר פיו ודבריו, כנגד משה, שכוננו, וידבר העם באלקין ובמשה וגו', וצלפחד היה המדבר, ועליו כתוב וימת עם רב מישראל. שהיה איש שאינו יודע

הסולם

מאמר

שעד) פתח החווא ינוקא וכי: פתח אותו הילד בנו, ואמר, אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה וגו'. אבינו, הנה הטעם עליה למעלה, דהיינו זרקא, שנגונו מאריך המלה ומושך אותה, אהה חסידים הקדושים, כמה משך הצעד יש בקריאת אבינו, אין צער, ואין כאב של רוח ונפש, אלא כשקוראים כך, אבינו, בכאב מן הלב, מת במדבר, שואל, וכי אחרים לא מתו במדבר, שרושם אותו ואמר שהוא מת במדבר והרי אלף ורבבות מתו במדבר.

שעה) אלא כמה בני נשא: ומשיב, אלא כמה בני אדם עירומים מזה, מהם אומרים שמקושש עצים היה צלפחד, כי כתוב, כי בחטאו מת (שבת צ"ה:). ומהם אומרים כך, ומהם אומרים כך, ואני למדתי, ביום שאבי נפל בבית חליו למדו לי זה, ואני ראיתי

דמנשה. ובגין דחב במדבר במלולא . לגבי משה, חשיבו דמשה אנטיר דבנו. ובגין קריבו כ לקמיה דמשה, ואלעזר, וכל הנשיאין, וכל רישי אבהן, ולא מלילו עם משה אלא לקמיהו, בגין דקניאו קנאה מניה.

שעז) מכאן, מאן דחייש מן דינא, יקרב אחרנין, ויסגי בגוברין בהדי ההוא דינא, בגין דישמעון דינא מניה, וידחל מניהו, ולא יהא דן אלא כדקא יאות, ואי לא, ידחי ליה מן דינא. ואינון לא ידעו דהא ב) משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. ולא ידעו דמשה לאו הכי.

שעח) כיון דחמא משה כך, אמר חמינא דכל כנופיא דגוברין רברבין מישראל, וכל רישי אבהן וכל ג נשיאי כנשתא, עלי קריבו. מיד אתפרש משה מן דינא, ההי' ד) ויקרב משה את משפטן לפני יי'. ה) ענותנותא דמשה, אקריב את משפטן לפני יי'. דיינין אחרנין, ארחא דא לא נטלי, דאע"ג דכנופיא סגי עליהון. אינון דייני אקרון עזי פנים, לית בהו מענותנותא דמשה כלל. זכאה חולקיה דמשה. חדו ר"א וחברייא.

שעט) אמר ההוא ינוקא, אהדרנא למלין קדמאין. אבינו מת במדבר אבינו האי טעמא דאמי, לנחש תלייא על קדליה, ומשיך זנביה בפומיה, בטעמא, דההוא דאתמשך עליה לעילא. מת במדבר, במלולא דפומיה. אתבהיל ההוא ינוקא בבהילו, ואתקיף בקודלא דאבוי, ובכה ואמר, צלפחד דא במלולא מית, ואנת ג אבא במלולא אהדרת לעלמא דא. אהדר אבוי ונשיק * ליה, וגפיף ליה.

מסורת הזהר

ב) (שם יב) תוריע לט צ"ט. ג) (שם כז). י) ממש ולי"ג לגבי משה. כ) עם משה לאלעזר. ז) רישי. ח) מוסיף אמר משה לא אתחזי לי דינא דא ענותנותא. ט) סבא.

חלופי גרסאות

אבינו מת במדבר

של אנשים גדולים מישראל וכל ראשי האבות וכל נשיאי העדה, עלי קדבים, מיד נפרש משה מן הדין. ז"ש ויקרב משה את משפטן לפני ה'. ענינות של משה הקריב את משפטן לפני ה'. דיינים אחרים אינם עושים כן אע"פ שיש עליהם אסיפה גדולה. אלו הדיינים נקראים עזי פנים, אין בהם מן העניויות של משה כלל, אשרי חלקו של משה. שמחו ר"א והחברים.

שעט) אמר ההוא ינוקא וכר: אמר אותו הילד, אני חוזר לדברים הראשונים, אבינו מת במדבר, טעם זה, דהינו הורקא, שהוא על המלה אבינו, ציורו דומה לנחש התלוי על ערפו ומורשך זנבו לפיו. וציור זה הוא בטעם הורקא הנמשך על המלה אבינו למעלה. מת במדבר, ע"י דברי פיו (כ"ג) אות שע"ו) מיהר אותו הילד בחפזו, והחזיק בערפו

הסולם

מאמר

יודע תורה, והוא רב משפחה. רב מזרעו של יוסף מבניו של מנשה. ומשום שחטא במדבר בדיבור כנגד משה חשבו בנותיו, שמשה גוטר שנאה עליו. ומשום זה הקדיבו משפטם, לפני משה ואלעזר וכל הנשיאים וכל ראשי האבות, ולא דברו עם משה אלא לפניהם. משום שקנאו קנאה ממנו.

שעז) מכאן מאן דחייש וכר: מכאן נשמע, מי שחושש מפני הדין, יקרב דיינים אחרים וירבה אנשים עם אותו הדין, כדי שישמעו הדין, ויפחד מפניהם, ולא יהיה דן אלא כראוי, ואם לא, ירחו אותו מן הדין, והם לא ידעו שמשה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. ולא ידעו שמשה אינו כן.

שעח) כיון דחמא משה וכר: כיון שראה משה כך, אמר אני רואה, שכל האסיפה

בכו ר' אלעזר, וחברייא כלהו, ואבוי בכה בהדייהו, נטלוהו כלהו ונשקוהו בפומי, על רישיה, ועל עיניו, ואבוה הוה בכי בהדיה.
 שפ) א"ל רבי אלעזר, ^ו ברי, הואיל ואמרת מלה דא, מהו כי בחטאו מת. אמר ההוא ינוקא, אבא, אבא, בחד מלה סגי לון, ^ע כיון דההוא נחש ^פ דכריך בזנביה לעילא, משיך טעמא ^צ בחטאו, מאי בחטאו. בחטאו דההוא ^ק נחש. ומאי איהו. מלולא דפומיה, כי בחטאו מת, טעמא דההוא משיכו דההוא נחש ^ר דכרוך בזנביה, בחטאו ודאי.

שפא) נטליה ר' אלעזר בתוקפיה, בין דרועי, ובכו כלהו חברייא. אמר לון, רבנן, שבוקו לי בהדי אבא, דעד כען לא אתיישבא ^ש רוחי. א"ר אלעזר לר' יוסי, אימא כמה יומין ושנין להאי ינוקא. אמר לון, חברייא, במטו מנייכו לא תבעון דא, דהא עד לא מטו עלוי חמש שנין.

שפב) ^ח א"ל ר' אלעזר, ח"ו, דהא בעינא טבא אשגחנא ביה. ומה דאמרת חמש שנין, אינון חמש שנין ^ד אשר אין חריש וקציר. דלא תקצור ^י ליה לעלמין. א"ר אלעזר לר' אבא, ניתיב הכא עד ז' יומין, בגין דאתיישבא ביתא. דהא כל שבעה יומין דנשמתא נפקת מן גופא, אזלת ערטילאה. והשתא דאהדרת, עד כען לא אתיישבת בדוכתהא, עד שבעה יומין.

חלופי גרסאות

^ו לא גרסינן ברי. ^ע בחטאו דההוא. ^פ כריך.
^צ בזנבו. ^ק מוסף נחש ולא בחטא אחרא. ^ר כרוך.
^ש רוחיה. ^ח ליג מן א"ר עד אשר. ^א ליג ליה.

מסורת הזהר

(ד) (בראשית מה).

אבינו מת במדבר

הנחש הכרוך בזנבו, כי בדברו על משה משך כה הטומאה מנחש הקדמוני, וזהו בחטאו ודאי. שפא) נטליה ר' אלעזר וכו': לקחו ר' אלעזר בחיקו, בין זרועותיו, ובכו כל החברים. אמר הילד להם, חכמים עזבו אותי עם אבי, כי עד עתה עוד לא נתישב רוחי. א"ר אלעזר לר' יוסי אמור כמה ימים ושנים לאותו הילד. אמר להם חברים בבקשה מאתכם, לא תבקשו לדעת זה, כי עוד לא מלאו לו חמש שנים. שפב) א"ל ר' אלעזר וכו': א"ל ר"א חס ושלום, כי בעין טובה אני מסתכל בו. ומה שאמרת חמש שנים, אלו הם חמש שנים אשר אין חריש וקציר. וגם אתה לא תקצור אותו לעולם. א"ר אלעזר לר' אבא נשב כאן עד ז' ימים כדי שהנשמה תתישב בבית, כי כל שבעת ימים אחר שהנשמה יוצאת מן הגוף, היא הולכת בעירום. ועתה שנשמתו של ר' יוסי, הלכה וחזרה, עד עתה לא נתישבה במקומה, עד ז' ימים.

אמר

הסולם

מאמר

בערפו של אביו, ובכה ואמר, צלפחד זה מת ע"י דבור, ואתה אבי ע"י דבור חזרת לעולם הזה, דהיינו ע"י הדיבורים והדמעות של הילד (כנ"ל אות שס"ג) חזר אביו ונשק אותו וחבק אותו. בכו ר' אלעזר והחברים כולם, ואביו היה בוכה עמהם. לקחוהו כולם ונשקוהו בפיו על ראשו ועל עיניו, ואביו היה בוכה עמו.

שפ) א"ל ר' אלעזר וכו': א"ל ר"א בני, כיון שאמרת דבר זה, אמור, מהו כי בחטאו מת. אלא כיון שאותו נחש הכרוך שואלים הלא במלה אחת מת היה מספיק להם ולמה צריך לומר מת במדבר, וגם כי בחטאו מת. אלא כיון שאותו נחש הכרוך בזנבו למעלה שבציור הזרקא, אשר על המלה אבינו, מאריך הטעם, ע"כ כתוב בחטאו, מהו בחטאו, בחטאו של נחש ההוא. ומה הוא. היינו בדברי פיו, שדבר על משה, כי בחטאו מת. הוא טעם של המשכה והיא מאותו (דף ר"ו ע"א)

שפג) אמר ר' אבא, כתיב ה) פתוח תפתח את ירך לאחריך לעניך ולאביונך, קרא דא, הא תנינן ליה, דלא ישבוק ב"ג ב עניא דיליה, ויהב לאחרא. הא ר' יוסי חמוך בבי מרעיה, ניזיל ונגמול חסד עמיה. ג ובתר דנהדר, נייעול בהאי. והא כל זמנא דנהך ד ונהדר בארחא דא, נחמי תחית המתים. ה א"ר אלעזר ודאי הכי הוא, נשקוהו לההוא ינוקא, ברכוהו, ואזלו.

שפד) אמר ר' אבא, תוהנא על דרדקי דדרא דא, כמה תקיפא חלייהו, ואינון טנרין רברבין ז ראמין. אמר ר' ה אלעזר, זכאה חולקיה ט דאבא, מאריה דדרא . דא. דהא ביומוי, בעי קב"ה לאתקנא, תרין מתיבתין דיליה, ולמעבד לון ישובא רברבא ועלאה כדקא יאות. דהא לא יהא כדרא דא, עד דייתי מלכא משיחא. אזלו.

שפה) עד דהוו אזלי, אמר רבי אבא, הא תנינן, על חד סרי מלין נגעין אתיין על בני נשא. ואלין אינון: על ע"ז. ועל קללת השם. ועל גלוי עריות. ועל גניבה. ועל לשון הרע. ועל עדות שקר. ועל דיינא כ דמקלקל ית דינא. ועל שבועת שוא. ועל דעאל בתחומא דחבריה. ועל דמחשב מחשבין בישין. ועל דמשלח מדנים בין אחים. ואית דאמרי, אף על עינא בישא. וכלהו תנינן במתניתא.

שפו) ע"ז מנין. דכתיב ו) וירא משה את העם כי פרוע הוא כי פרעה אהרן. מאי כי פרוע הוא. דאלקו בצרעת. כתיב הכי כי פרוע הוא, וכתיב התם,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ה) (דברים טו) ת"ז תייח לו. ו) (שמות לב). ב דיליה ויטול אחרא ולי"ג עניא. ג מוסקי אמר ודאי הכי הוא ובתר. ד לי"ג ונהדר. ה לי"ג אי"ר אלעזר ודאי הכי הוא. ו אלעזר. ז ראמין. ח אבא. ט דסבא י לי"ג דא. כ דמקלל.

מאמר

הסולם

על י"א דברים נגעים באים

שפה) עד דיהוו אזלי וכי: בעוד שהיו הולכים, אמר ר' אבא, הרי למדנו על י"א דברים באים נגעים על בני אדם. ואלו הם, על עבודה זרה, ועל קללת השם, ועל גילוי עריות, ועל גניבה, ועל לשון הרע. ועל עדות שקר, ועל דיין המקלקל את הדין, ועל שבועת שוא, ועל הנכנס לתחום חבירו ועל החושב מחשבות רעות, ועל המשלח מדנים בין אחים. ויש אומרים, אף על עין הרע. וכולם למדנו במשנה.

שפג) אמר ר' אבא וכי: אר"א כתוב, פתוח תפתח את ירך לאחריך לעניך ולאביונך. מקרא זה הרי למדנו, שלא יעזוב אדם העני שלו, ויתן לעני אחר. הרי ר' יוסי חמין בבית חליו, נלך ונגמול עמו חסד, ואחר שנחזור, נבנס לזה פעם שניה. והרי כל זמן שנלך ונחזור בדרך הוה נראה תחית המתים. אי"ר אלעזר ודאי כך הוא. נשקו לאותו הילד וברכו אותו. והלכו.

שפד) אמר ר' אבא וכי: אר"א תמה אני על הילדים של דור הוה, כמה חזק כחם, והם הרים גדולים ורמים. אמר ר' אלעזר, אשרי חלקו של אבי, שהוא המנהיג של דור הזה. כי בימיו, רוצה הקב"ה לתקן ב' המתיבות שלו, ולעשותם ישוב גדול ועליון כראוי, כי לא יהיה כדור הזה עד שיבא מלך המשיח. הלכו.

שפו) ע"ז מנין דכתיב וכי: ע"ז, מאין לנו שנגעים באים בשבילה. כי כתוב, וירא משה את העם כי פרוע הוא כי פרעה אהרן. מהו כי פרוע הוא. היינו שהוכו בצרעת. כתוב כאן כי פרוע הוא וכתוב שם ולצרות אשר בו הנגע וגר וראשו יהיה פרוע. מה שם

(ז) והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע. ועל קללת השם, דכתיב (ח) היום הזה יסגרך יי' בידי, וכתיב, (ט) והסגירו הכהן. שפז) אמר ר' אבא, מלה דא לא אתיישבא, ואצטריך ל לעיינא ביה. א"ר אלעזר, הכי הוא ודאי, פלשתי דא קריב לייחוסא דדוד הוה, וברה דערפה הוה, והיינו דכתיב, (י) ממערכות פלשתי, אל תקרי ממערכות, אלא ממערות פלשתי, דשויה לאמיה (כ) כמערתא דא. וכיון דכתיב (ג) ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו, אסתכל ביה דוד בעינא, בישא. ובכל אתר דהוה מסתכל בעינא בישא, כל זיני צרעת אתמשכן מעיניה דדוד. והכי הוה ביזאב, כיון דאסתכל ביה דוד בעינא בישא, מה כתיב, (ד) ולא יכרת מבית יואב זב ומצורע וגו'. שפח) והכא בפלשתי דא, כיון שקלל את השם, אסתכל ביה בעינא בישא, וחמא במצחיה דאצטרע. מיד (ט) ותטבע האבן במצחו, ואתדבקה הצרעת במצחו. וכלא הוה אשתקעת עינא בישא דצרעת במצחו, ואשתקעת אבנא ממש במצחו, ודאי מצורע הוה.

שפט) רשע חייבא * דבלעם, עינא דיליה, הוה בהפוכא מעינא דדוד עינא דדוד הוה מרקמא מכל זיני גוונין, לא הוה עינא בעלמא שפירא למחזי, כעינא דדוד. כל גוונין דעלמא מנצצן ביה, וכלא ברחימו למאן דדחיל חטאה, דכתיב (ו) יראיך יראוני וישמחו. חדאן כד חמאן לי. וכל אינון (ז) חייבין (ח) דחלין מקמיה.

חלופי גרסאות

ל מוסיף לעילא לעיינא. (ט) במערתא נ ל"ג מן בישא עד בישא. (ט) חיילין. (ע) חדאן מקמיהו. דחלין מקמאי.

מסורת הזוהר

(ז) (ויקרא יג) חיי שרה כג צ"ב. (ח) (ש"א י"ז).
 (ט) (ויקרא יג). (י) (ש"א יז) ב"א רפה צ"א.
 (כ) (שם). (ל) (שם ב ג). (מ) (ש"א יז). (נ) (תהלים קיט).

הסולם

עינו של דוד ועינו של בלעם

בעין רע, כל מיני צרעת היו נמשכים מעיניו של דוד. וכך היה ביזאב. כיון שנסתכל בו דוד בעין רע מה כתוב, ולא יכרת מבית יואב זב ומצורע וגו'.

שפח) והכא בפלשתי דא וכו': וכאן בפלשתי הוה, כיון שקלל את השם, נסתכל בו דוד בעין רע, וראה במצחו שנצטרע, מיד ותטבע האבן במצחו, כי נתדבקה הצרעת במצחו. והכל היה מחמת השתקעות עין הרע של צרעת במצחו, שנשתקעה האבן ממש במצחו. הרי ודאי שמצורע היה.

שפט) רשע חייבא דבלעם וכו': בלעם הרשע הפושע, העין שלו היתה בהיפוך מעינו של דוד, עינו של דוד היתה מרוקמת בכל מיני צבעים, לא היתה עין בעולם יפת מראה כעינו של דוד. כל הצבעים שבעולם היו נוצצים

מאמר

שם צרעת אף כאן צרעת. ועל קללת השם, מאין לנו. הוא כי כתוב היום הזה יסגרך הי' בידי דהיינו הפלשתי שהיה מגדף ומקלל השם, וכתוב, במצורע והסגירו הכהן, לומדים גזירה שווה, מה שם צרעת אף כאן צרעת.

מאמר עינו של דוד ועינו של בלעם

שפז) אמר ר' אבא וכו': אר"א, דבר זה של הפלשתי לא נתישב לי, ואני צריך לעיין בו. א"ר אלעזר כך הוא ודאי. פלשתי זה היה קרוב לייחוסו של דוד, ובנה של ערפה היה, והיינו שכתוב, ממערכות פלשתי, אל תקרי ממערכות אלא ממערות פלשתי, שעשה לאמו כמו מערה זו, וכיון שכתוב, ויקלל הפלשתי את דוד באלקיו, נסתכל בו דוד בעין רע, ובכל מקום שדוד היה מסתכל (דטרי דף ר"ו ע"א *) דף ר"ו ע"ב)

שצ) אבל עינוי דבלעם חייבא, עינא בישא בכלא, בכל אתר דהוה מסתכל, כשלהובא שצי ליה. דהא לית פ עינא בישא בעלמא, כעינא דהווא צ רשע, דאיהו בהפוכא מעינוי דדוד.

שצא) על גלוי עריות, דכתיב (ט) ושפח יי קדקוד בנות ציון. וכתיב (ז) ולשאת ולספחת. על הגנבה, דכתיב (ז) הוצאתיה נאם יי צבאות ובאה אל בית הגנב וגוי וכלתו ואת עציו ואת אבניו. מאן הוא מלה דמכלה עצים ואבנים. דא צרעת. דכתיב, (ז) ונתן את הבית את אבניו ואת עציו.

שצב) על לשון הרע, דכתיב (ק) ותדבר מרים ואהרן במשה וגוי, וכתיב (ר) ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת. על עדות שקר, בגין דסהידו ישראל שקר, ואמרו (ט) אלה אלהיך ישראל, בקל תקיף, דכתיב (ח) קול מלחמה במחנה. בגיד. (א) וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וגוי.

שצג) על דיין ק דמקלקל דינא, דכתיב (ב) כאכול קש לשון אש וחשש וגוי ופרחם כאבק יעלה וגוי, מאי טעמא. כי מאסו את תורת יי צבאות. ואין פרחם, אלא צרעת. דכתיב, (ג) ואם פרוח תפרח הצרעת. על דעאל בתחומא דחבריה מנין. מעוזיהו. דעאל בתחומא דכהונה. דכתיב, (ד) והצרעת זרחה במצחו.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

- (ט) (ישעיה ג.) (ע) (ויקרא יד.) (פ) (זכריה ה.)
 (ז) (ויקרא יד) ת"י בהקדמה יב. ת"ע קכה
 (ק) (במדבר יב) תרומה כד צ"ע. (ר) (שם) באלד צ"י. (ט) (שמות לב) שמיני טו צ"י. (ח) (שם) ויקהל ג צ"ל. (א) (במדבר ה.) (ב) (ישעיה ה.) (ג) (ויקרא יג.) (ד) (ד"ה ב כו.)

פ עיטא. צ בישא. ק דמקלל.

מאמר

הסולם

עינו של דוד ועינו של בלעם

שצב) על לשון הרע וכו': על לשון הרע מאין לנו שלוקים בצרעת. שכתוב, ותדבר מרים ואהרן במשה וגוי. וכתוב, ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת. על עדות שקר. מאין לנו שלוקים בצרעת. כי משום שהעידו ישראל שקר, ואמרו, אלה אלהיך ישראל בקול חזק, שכתוב קול מלחמה במחנה. משום זה וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב. ולומדים מחנה מחנה לגזירה שוה.

שצג) על דיין דמקלקל וכו': על דיין המקלקל דין, מאין לנו שלוקים בצרעת. שכתוב, כאכול קש לשון אש וחשש וגוי ופרחם כאבק יעלה וגוי. מהו הטעם. כי מאסו את תורת ה' צבאות. ואין פרחם, אלא צרעת. שכתוב, ואם פרוח תפרח הצרעת. על שנכנס בתחום חבירו, מאין לנו שלוקים בצרעת. מעוזיהו. שנכנס בתחום של כהונה. שכתוב, והצרעת זרחה במצחו. ועל המשלח מדנים

נוצצים בה, והכל באהבה למי שהוא ירא חטא שכתוב, יראיך יראוני וישמחו. שהיו שמחים כשריאים אותו, וכל אלו הרשעים היו יראים מפניו.

שצ) אבל עינוי דבלעם וכו': אבל עינו של בלעם הרשע, היתה עין רע מכל וכל, בכל מקום שהיה מסתכל היה מכלה אותו כשלהבת. כי אין עין רעה בעולם. כמו עינו של אותו רשע, שהוא בהיפוך מעינו של דוד. שצא) על גלוי עריות וכו': על גלוי עריות, מאין לנו שלוקים בצרעת. שכתוב בגלוי עריות, ושפח ה' קדקוד בנות ציון. וכתוב בצרעת, ולשאת ולספחת, מה שם צרעת אף כאן צרעת, על הגנבה, מאין לנו שלוקים בצרעת. שכתוב, הוצאתיה נאם ה' צבאות ובאה אל בית הגנב וגוי, וכלתו ואת עציו ואת אבניו. איזה דבר הוא שמכלה עצים ואבנים. זו צרעת. שכתוב, ונתן את הבית את אבניו ואת עציו.

ועל דמשלח מדנים בין אחים. דכתיב (ה) וינגע יי את פרעה, דאיהו שלח מדנים בין אברהם ושרה. וועל עינא בישא, כמה דאתמר. וכלהו הוו ביה בההוא רשע דבלעם.

שצד) ש ת"ח, מה כתיב, פתורה אשר על הנהר. מאי על הנהר. דיהב עינא בישא, על ההוא נהר, דקיימא ת בהו בישראל. דכתיב (ו) הנני נוטה אליה כנהר שלום. והוא אתא בההוא פתורא, א ואגרי בהו.

שצה) א"ר אבא, כל הני מלין הוו ודאי בבלעם. אבל גלוי עריות מנין, דכתיב, (ז) הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר מעל ביי וגו'. הא הכא ע"ז וגלוי עריות. סהדותא דשקרא, דכתיב ויודע דעת עליון, ודעת בהמתו לא הוה ידע. ב קלקל ית דינא, דכתיב לך איעצך. דהא בדינא קיימא. ויהב עיטא בישא לאבאשא, וסטי מן דינא, ג ואמליך בישין עלייהו.

שצו) עאל בתחומא דלאו דיליה, דכתיב ואעל פר ואיל במזבח, וכתיב את שבעת המזבחות ערכתי. משלח מדנים בין אחים, בין ישראל לאביהם שבשמים. לשון הרע, לא הוה בעלמא כגיניה. קללת השם, דכתיב ואנכי אקרה כה. וכלהו

חלופי גרסאות

ד ל"ג ועל; על. ש ל"ג ת"ח מה כתיב. ח והוא בישי. א ויגרי. ב מוסיף שומע אמרי אל קלקל. ג ואמר.

מסורת הוהר

(ה) (בראשית יב) לך מז צ"ג תק"ח קיה ט"ג (ש"א שכג. ו) (ישעיה סו) מקץ ג צ"ג. ז) (כמדובר לא) לעיל צד צ"י, להלן תצט צ"ג.

עינו של דוד ועינו של בלעם

מעל בה' וגו'. הרי כאן ע"ז, דפנור, ועריות. דכובי בת צור. ערות שקר מאין לנו שהיה בבלעם. כי כתוב ויודע דעת עליון. והוא אפילו דעת בהמתו לא היה יודע. שלא ידע למה נסתה אתונו מן הדרך. קלקל את הדין מאין לנו שהיה בבלעם. כי כתוב, לך איעצך. שזה עומד ותלוי בדין אם יזכו ישראל או לא, והוא נתן עצה רעה להזיק לישראל ונסה מן הדין, שלא השגיח עליו. ויעץ רעות עליהם.

שצו) עאל בתחומא דלאו וכר: נכנס בתחום שאינו שלו, מאין לנו שהיה בבלעם. כי כתוב ואעל פר ואיל במזבח. דכתיב, ואת שבעת המזבחות ערכתי. שהקרבת קרבנות שייכת לכהנים, ולא לו. משלח מדנים בין אחים. היה בו, כי שילח מדנים בין ישראל לאביהם שבשמים. לשון הרע, היה בו. כי לא היה בעולם בעל לשון הרע כמהו. כי כל כחו היה בפיו. קללת השם חירה בו, שכתוב, ואנכי אקרה כה. שפירושו שהיה רוצה לעקור את המלכות הנקראת כח מן ישראל (כנ"ל אות ר"ג) וכולם היו בו, עין הרע כמו שלמדנו והכל

הסולם

מאמר

בין אחים, מאין לנו שלוקים בצרעת. כי כתוב, וינגע ה' את פרעה, משום שהוא שלח מדנים בין אברהם ושרה. ועל עין הרע, מאין לנו. הוא כמו שלמדנו; שזין רע של דוד היה מכה בצרעת לאותם שאינם יראי ה'. הרי שעי' רע מביא צרעת. והכל היה בו באותו רשע בלעם.

שצד) ת"ח מה כתיב וכר: בוא וראה מה כתוב, פתורה אשר על הנהר. מהו על הנהר. ומשיב, שנתן עין הרע על אותו נהר העימד בישראל. שהוא יסוד דו"א. שכתוב, הנני נוטה אליה כנהר שלום. ובלעם בא בפתורא ההוא, שהוא מלכות דס"א, והיה מתגרה בהם. פירושו. שהיה מתגרה בישראל המקבלים מן הנהר, שהיה רוצה להמשיך השפע מן הנהר, אל המלכות שלו שנקראת פתורה. ויש פתורה, אשר נלחמת על הנהר, להמשיכו לצד שלה.

שצה) א"ר אבא כל וכר: אר"א ודאי כל אלו הדברים היו בבלעם, אבל גלוי עריות מאין לנו שהיה בבלעם. ומשיב, כי כתוב, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר

הוּו ביה. עינא בישא כמה דאתמר. וכלא על ההוא נהר דישראל, יהב עינו
 ו לאתגרא ביה. ארץ בני עמו, וכי לא ידענא דארץ בני עמו היא. אלא רזא
 דא, דכל בני עמו מתדבקן ביה והא אתמר. ה

שצז) וירא בלק בן צפור וגו'. רבי יוסי פתח, (ט) אל תלחם את לחם רע עין
 וגו'. דא בלעם, דבריך להו לישראל. ואל תתאו למטעמותיו, דא בלק, דקב"ה
 לא אתרעי לאינון עלוון דאתקין קמיה.

שצח) ת"ח, בשעתא דחמא בלק דהא סיחון ועוג ו אתקטלו, ואתנסיבת
 ארעהון, חמא. מה חמא, דאיהו אמר וירא. אלא חמא בחכמתא דיליה, דאיהו,
 וחמשה עלאי ו דמדין, ועמיה, נפלין בידא דישראל. חמא, ולא ידע, ועל דא
 אקדים לבלעם, דחיליה בפומיה, כגוונא דישראל דחיליהון בפומיהון.

שצט) ואפילו בלעם תאיב הוה יתיר מבלק. וההיא ידיעא דאיהו הוה
 ידע, בליליא ח הוה ידע, בגין דאינון כתרין תתאין וחמרי, לא שכיחו אלא
 במשמרה ראשונה דליליא, וע"ד הוה ליה אתנא, דהאי גיסא, לאתחברא * חמרי
 בהדה ברישא דליליא.

ת) ואי תימא, הא כתיב ויבא אלהים אל בלעם לילה. הכי הוא ודאי,
 ואוקימנא ההוא ממנא דממנא עליהו, והוא הוה אתי לקבליה. כגוונא דא
 ויבא אלהים אל לבן הארמי וגו'. וכלא חד מלה. בגין דא איהו אמר לרברבי
 בלק לינו פה הלילה.

מסורת הזהר

ח) לעיל אות א' צ"א, ריב צ"כ. ט) (משלי כג) חולדות ע צ"ו. י) (בראשית לא) וירא קב צ"ג ז"ח גד ט"ד שט"ו.

חלופי גרסאות

ד לאגרא. ה בדפוטי כתבו חסר ועיין בסוף הספר
 סימן י'. ו ל"ג אתקטלו ואתנסיבת ארעהון.
 ז דמאב. ח הוא ול"ג ידע.

מאמר

הסולם

רע עין

בחכמה שלו, שהוא וחמשה עליונים של מדין,
 ועמו נופלים בידי ישראל. ראה ולא ידע
 בבירור. ועל כן הקדים אל בלעם, שכחו בפיו,
 לברך ולקלל, כמו ישראל שכחם בפיהם.

שצט) ואפילו בלעם תאיב וכו': ואפילו
 בלעם היה מתועב יותר מבלק, ואותה ידיעה
 שהיה יודע, היה יודע רק בלילה. משום
 שאלו ספירות התחתונות והחמורים של
 הקליפה, אינם נמצאים אלא במשמרה ראשונה
 של הלילה. (כנ"ל בהר אות ב') ובמשמרת
 ראשונה החמור נוער (ברכות ג.) וע"כ היה
 לו אתון של צד ההוא שיתחברו החמורים
 עמה בתחילת הלילה.

מאמר ויבא אלקים אל בלעם — ממנא הוה

ת) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר,
 הרי כתוב, ויבא אלקים אל בלעם לילה. כך
 הוא

זהכל על אותו הנהר של ישראל, שהוא יסוד
 דז"א, נתן עיניו להתגרה בו, להטות שפעו
 לצדו הרע. ארץ בני עמו. שואל, וכי איני
 יודע שארץ בני עמו היא, ומשיב. אלא זהו
 סוד, שכל בני עמו היו דבוקים בו. וכבר
 למדנו.

מאמר רע עין

שצז) וירא בלק בן צפור וגו': ר'
 יוסי פתח אל תלחם את לחם רע עין וגו'.
 זה הוא בלעם שהיה רע עין וברך את ישראל
 ואל תתאו למטעמותיו. זה הוא בלק,
 שהקב"ה לא רצה אלו העולות שהעלה לפניו.

שצח) ת"ח בשעתא דחמא וכו': בוא
 וראה, בשעה שבלק ראה כי סיחון ועוג נהרגו
 וארצם נלקחה, ראה, עוד דבר, שואל, מהו
 ראה שהכתוב אומר, וירא, ומשיב. אלא ראה

תא) כיון דהוה אתי ההוא ממנא, בלעם הוה ם אתי לגבי אתניה, ועבד עובדיה, ואמר מלי, וכדין אתנא אודעא ליה. ואיהו אחזי עובדא למשרי עלוי ההוא רוחא. ומאי אחזי. הוא הוה ידע דחמרי שטאן ושראן בקדמיתא דליליא, כדין אחזי עובדא, וקאים לאתניה באתר מתתקן, ועבד עובדוי וסדר מלוי. וכדין הוה אתי מאן דאתי, ואודע ליה על ידא דההיא אתון.

תב) כיון דליליא חד איל לא תלך עמהם, מ"ט תב תניינות להאי. אלא אינון ברשותא. דלעילא קיימי, והא תנינן, בדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכין וכו'. בקדמיתא כתיב, לא תלך עמהם. כיון ם דחמא קביה, דרעותא הוא למיהך. איל קום לך אתם ואך את הדבר וגו'. מה עבד בלעם כל ההוא ליליא הוה מהרהר, ואמר ומה אן הוא יקרא דילי, אי בקטורא אחרא אתקטורנא. אשגח כל ההוא ליליא בחרשו, ולא אשכח סטרא, דיהא הוא ברשותיה, אלא מסטרא דאתניה.

תג) והיינו דא"ר יצחק אמר ר' יהודה, באלין כתרין תתאין אית ימינא ואית שמאלא. מסטרא דימינא חמרי, כמה דאוקימנא. ומסטרא דשמאלי אתני ותאנא, עשרה אינון לימינא, ועשרה לשמאלא. ודא הוא דא"ר יוסי, יוסף כד אתפרש מאבוי, ידע בחכמתא דלעילא, ברוא דכתרין קדישין עלאין. כיון דהוה במצרים, אוליף בההיא חכמתא דלהון, באינון כתרין תתאין. היך אחידן אינון

הלופי גרסאות

ס יתיב. י קיימא דלעילא. כ דחזא. ל אמר. ו אמר ומאן.

הסולם

ויבא אלקים אל בלעם — ממנא הוה

מאמר

כתוב, לא תלך עמהם. כיון שראה הקב"ה שרצונו הוא ללכת. אמר לו קום לך אתם ואך את הדבר וגו'. מה עשה בלעם. כל אותו הלילה היה מהרהר ואומר, ומה איפוא הוא הכבוד שלי אם בקשר אחד נתקשרתי, דהיינו ברשות של מעלה, הסתכל כל הלילה בכשפוי, ולא מצא צד שהיה ברשותו עצמו, אלא מצד אתונו. דהיינו שבכח אתונו ינתק מרשות של מעלה ויבא לרשותו עצמו.

תג) והיינו דא"ר יצחק וכר': והיינו שאמר ר' יצחק אמר ר' יהודה, באלו ספירות התחתונות יש ימין ויש שמאל. מצד ימין הם החמורים, שהם זכרים. כמו שהעמדנו. ומצד השמאל הם האתונות. שהם נקבות. ולמדנו עשרה הם לימין ועשרה הם לשמאל. דהיינו כנגד ע"ס דקדושה, כי זה לעומת זה עשה האלקים, וזהו שאמר ר' יוסי, יוסף כשנפרד מאביו, היה יודע בחכמה שלמעלה בסוד ספירות הקדושות העליונות. כיון שהיה במצרים למד גם באותה החכמה שלהם, באלו ספירות התחתונות דס"א איך הן נאחות

הוא ודאי, והעמדנו, שהוא אותו ממונה שהיה ממונה עליהם והוא היה בא כנגדו. כעין זה, ויבא אלקים אל לבן הארמי וגו'. והכל דבר אחד. שהוא הממונה שלהם. כי אלהים, הוא שם משותף אפילו לבני אדם. משום זה אמר אל בלק לינו פה הלילה.

תא) כיון דהוה אתי וכר': כיון שהיה בא אותו הממונה, היה בלעם בא על אתונו, ועשה מעשיו, ואמר דיבורים, ואז היתה האתון מודיעה לו. והוא הראה עשית מעשה, כדי שישרה עליו אותו הרוח, ומה הראה. הוא היה יודע שהחמורים משוטטים ושורים בתחילת הלילה, אז הראה מעשה, והעמיד את האתון שלו במקום מתוקן כנגד החמורים, ועשה מעשיו וסידר דיבוריו. ואז היה בא מי שבא, והודיע לו על ידי אתונו. מה שצריך.

תב) כיון דליליא חד וכו': שואל, כיון שבילילה אחד אמר לו, לא תלך עמהם, מה הטעם שחזר שנית לזה, ומשיב, אלא הם ברשות שלמעלה היו עומדים. ולמדנו, בדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכים אותו. בתחילה

דימינא, ואינן דשמאלא. עשרה דימינא ועשרה דשמאלא חמרי ואתני. ובגין כך רמו לאבוי ממה דאוליף תמן, דכתיב ו) ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים וגר.

תד) א"ר יוסי, אינן דימינא כלילן כלהו בחד, דאקרי חמור. והאי הוא ההוא חמור, דכתיב ז) לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. והאי הוא חמור, דזמין מלכא משיחא למשלט עליה, כמה דאוקימנא. ואינן דשמאלא, כלילן כלהו בחד דאקרי אתון, דהא מסטרהא גפיק עירה, קטרוגא דדרדקי, כמה דאוקימנא. והיינו דכתיב, ח) עני ורוכב על חמור ועל עיר בן אתונות, אתנת חסר, עשרה דכלילן כחד.

תה) ודא הוא דאר"ש, מאי דכתיב ט) אסרי לגפן עירה. אסרי לגפן, זמין קב"ה לקשרא בגיניהון דישראל דאקרון גפן. עירה. דאיהו קטיגורא דילהון, ובגין דאקרון שורק, דכתיב י) ואנכי נטעתוך שורק. בני אתנו, י) ההוא דנפיק מסטרא דהאי נ אתון.

תו) והני י' מימינא, וי' משמאלא, ואתכלילן ט) בהני תרי, כלא ט) אינן משתכחי בקס"ם. ואית עשרה אחרנין דימינא ועשרה דשמאלא, דמשתכחי פ) בנח"ש. וע"ד כתיב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. מ"ט, בגין כי יי אלהיו עמו. מסטרא דנח"ש, נפק שור, ז) מסטרא דקס"ם, נפק חמור. ודא הוא

חלופי גרסאות

ח ל"ג מן ההוא עד בהני. נ אתון. ט הנהו כלהו. ע ואינן. פ נחש. צ ל"ג מסטרא דקס"ם נפק חמור.

מסורת הוזהר

כ) (בראשית טו.) ז) (דברים כב) קדושים לה צ"ת ט) (זכריה ט) ויחי קפו צ"ב ז"ח מו ט"ב של"ד פ ט"ד ט"יג. ז) (בראשית מט) ויחי קפה צ"ה. ט) (דמיה ב) לך קנא צ"ב.

הסולם יובא אלקים אל בלעם — ממנא הה

תה) ודא הוא דאר"ש וכו': והוה שאמר ר' שמעון, מ"ש, אסרי לגפן עירה. אסרי לגפן. היינו שבשביל ישראל הנקראים גפן, כמ"ש גפן ממצרים תסיע, עתיד הקב"ה לקשור את עירה, שהוא המקטרג שלהם. ומשום שישראל נקראים שורק, כמ"ש ואנכי נטעתוך שורק, כתוב ולשורקה בני אתונות. היינו אותו היוצא מצד אתון ההוא. יקשור אותה ויכניע אותה.

תו) והני י' מימינא וכו': ואלו עשרה מימין ועשרה משמאל הנכללים באלו השנים, שהם חמור ואתון, כנ"ל, הם נמצאים כולם בקס"ם. ויש עשרה אחרים של ימין, ועשרה של שמאל הנמצאים בנח"ש. וע"כ כתוב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. מהו הטעם. משום, כי ה' אלקיו עמו. מצד הנחש יוצא שור. מצד הקס"ם יוצא חמור. וההוא שור חמור

סאמר

נאחזות אלו של ימין ואלו שבשמאל. דהיינו עשרה של ימין ועשרה של שמאל, שהם החמורים והאתונות ומשום זה רמו לאביו מה שלמד שם, שכתוב, ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים וגר.

תד) א"ר יוסי אינן וכו': אר"י, אלו עשרה של ימין כלולים כולם באחד שנקרא חמור. וההוא אותו חמור שכתוב לא תחרוש בשור וחמור יחדיו. והוה החמור, שמלך המשיח עתיד לשלוט עליו כמו שהעמדנו, בסו"ה שני ורוכב על חמור. ואלו עשר של שמאל כלולות כולן באחת הנקראת אתון, כי מצדה יוצא עירה המקטרג על הילדים, ושהוא עירה בן אתונות. כמו שלמדנו. והוה שכתוב, עני ורוכב על חמור, ועל עיר בן אתונות. אתנת כתוב חסר. משום שהעשר כלולות באתון אחת כנ"ל.

שור וחמור, וע"ד בלעם, כיון דיזע דאתקשר ברשותא אחרא, וא"ל אך את הדבר וגו', אבאיש ליה, ואמר, ק ומה אן היא יקרא דילי. מיד אסתכל בחרשוי, ולא אשכח דיהא ברשותיה, אלא האי אתון.

(תז) מיד טו ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו למעבד רעותיה בה, ורעותא דבלק. ועל דא ויחר אף אלהים כי הולך הוא. הוא דייקא, דאפיק גרמיה מרשותיה, ממה דאמר ליה ואך את הדבר וגו'. ת"ח דהכי הוא, דהא בקדמיתא יהב ליה רשותא, ואמר קום לך אתם, השתא דהוה אזיל, אמאי ויחר אף אלהים. אלא בגין דהולך הוא, הוא ברשותיה דיליה, לנפקא מההוא דאמר ליה ואך את הדבר.

(תח) אמר ליה קב"ה, * רשע, את מתקן ומורו זיינך לנפקא מן רשותי, חייך אנת ואתנך ברשותי תהוון. מיד ויתיב מלאך יי'. מאי ויתיב. א"ר אבא, נפק וקאים ר באומנותא אחרא, מאומנותא דיליה, דהאי מלאכא דרחמי הוה. והיינו דאמר ר' שמעון, חייביא מהפכי רחמי לדינא. לשטן לו, דהא לא אומנותא דיליה הוה.

(תט) אמר רבי אלעזר, לא שני ש מלאכא, ולא נפק מאומנותא דיליה, אלא בגין דהוה האי מלאכא מסטרא דרחמי, וקאים לקבליה, סתיר חכמתא דיליה, וקלקל רעותיה. הה"ד לשטן לו. לו הוה שטן, ואשתכח שטן, אבל לאחרא לא הוה שטן.
(תי) תאנא, אר"ש, כמה חכים ת הוה בלעם בחרשוי, על כל בני עלמא,

חלופי גרסאות

ק ומאן. ר באומנא. ש מלאכא. ת ל"ג הוה.

מסורת הוהר

ט ח"ג ז.

הסולם

ויבא אלקים אל בלעם — ממנא הוה הקב"ה, רשע, אתה מתקן ומורו כליך לצאת מרשותי, חייך אתה ואתונך תהיו ברשותי. מיד ויתיב מלאך ה'. מהו ויתיב. א"ר אבא, יצא ועמד באומנות אחרת מאומנותו, כי מלאך ההוא היה של רחמים. ולא של דין כמו בלעם. והיינו שאמר ר' שמעון, הרשעים מהפכים הרחמים לדין. וע"כ כתוב, לשטן לו, ולא לאחר, כי לא היה אומנותו, כי היה במדת הרחמים.

(תט) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א לא שיבא המלאך ולא יצא מאומנותו, אלא משום שמלאך הוה היה מצד הרחמים ועמד כנגדו. היה סותר חכמה שלו, וקלקל רצונו. ז"ש לשטן לו. לו היה שטן ונמצא שטן, אבל לאחר לא היה שטן.

(תי) תאנא א"ר שמעון וכו': למדנו, אר"ש, כמה חכם היה בלעם בכשפיו על כל בני

סאמר

וחמור. וע"כ בלעם כיון שידע שנקשר ברשות אחר שלמעלה, ואמר לו אך את הדבר וגו', הרע לו, ואמר, איפוא הוא הכבוד שלי. מיד נסתכל בכשפיו, ולא מצא דבר שיהיה מחזיר אותו לרשותו אלא אתון הוה.

(תז) מיד ויקם בלעם וגו': מיד, ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו, לעשות רצונו בתו, ורצונו של בלק. וע"כ ויחר אף אלקים כי הולך הוא. הוה, בדיוק. כי הוציא עצמו מרשותו בעזרת אתונו כנ"ל ממה שאמר לו, ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה. בוא וראה שכך הוא, כי בתחילה נתן לו רשות ואמר, קום לך אתם, עתה שהיה הולך, למה ויחר אף אלקים. אלא משום שהולך הוה, הוא היינו ברשות שלו, להוציא עצמו מההוא שאמר לו ואך את הדבר וגו'.

(תח) אמר ליה קב"ה וכו': אמר לו

דהא בשעתא א דאשגת, לאשכחא עיטא לנפקא מרשותיה דקב"ה, מההיא מלה דכתיב, ואך את הדבר וגו'. אסתכל בחרשוי, ולא אשכח בר ההיא אתון, מה כתיב, ויחבוש את אתונו, אטעין לה בכל חרשין, ובכל קסמין דהוה ידע, ואעיל ב בה, ואכליל לה מכלהו, בגין למילט ג להו לישראל. מיד ויחר אף אלהים כי הולך הוא. הוא דייקא כמה דאתמר. מה עבד קב"ה, אקדים למלאכא דרחמי, לקיימא לקבליה, ויסתיר חרשוי וקסמוי.

תיא) ות"ח, דעד השתא לא כתיב יי ולא אתחזי בקסמוי וחרשוי. והא אוקמוה. והשתא כיון דאתקין אתניה, וזרזה בתקוני חרשוי, בסטרא דדינא למילט לישראל, אקדים קב"ה למלאכא דרחמי לקבליה, ובשמא דרחמי, בגין לסתור חכמתא דיליה, ולאסטאה לאתניה מההוא ארחא, כמה דכתיב, ותט האתון ד מן הדרך. מן הדרך דייקא. ועל דא לא כתיב ויתיצב מלאך האלהים, ויעמוד מלאך האלהים, אלא מלאך יי דרחמי.

תיב) אמר קב"ה, רשע, את אטענת לאתנך בחרשך, בכמה סטרי דדיני לקבל בני. אנא אעבר טעונך, ויהפך מארחא דא, מיד אקדים מלאכא דרחמי לשטן לו. לו דייקא. כמה דאתמר.

תיג) ו) ותרא האתון את מלאך יי וגו'. אמר רבי יצחק, וכי אמאי חמאת היא, ובלעם דהוה חכים כל כך לא חמא. אמר רבי יוסי, ח"ו דההוא רשע יסתכל

חלופי גרסאות

א דאשכח וליג לאשכחא. ב לה. ג ית ישראל.
ד ל"ג מן הדרך מן הדרך.

מסורת הזהר

ג) להלן אות תכ"ז צ"ו, אות תמד.

ויבא אלקים אל בלעם — ממנא הוה

כדי לסתור חכמה שלו, ולהטות את אתונו מדרך ההוא. כמ"ש, ותט האתון מן הדרך. מן הדרך, הוא בדיוק דהיינו מדרך הכשפים שלו. וע"כ לא כתוב, ויתיצב מלאך אלקים, ויעמוד מלאך האלקים, אלא מלאך הויה, שהוא רחמים.

תיב) אמר קב"ה, רשע וכו': אמר הקב"ה, רשע, אתה העמסת על אתונך את כשפיך בכמה צדדי הדין כנגד בני, אני אעביר מטענך, ויהפך מדרך הזה, מיד הקדים המלאך של רחמים לשטן לו. לו בדיוק כמו שלמדנו. ולא לאח, כנ"ל בסמוך.

מאמר ותרא האתון את מלאך ה'

תיג) ותרא האתון את מלאך ה' וגו': א"ר יצחק, וכי, למה האתון דאתה, ובלעם שהיה כל כך חכם, לא ראה. אמר רבי יוסי, חס ושלום, שאותו רשע יסתכל במראה קדוש. שיוכל

הסולם

מאמר

בני העולם, כי בשעה שהסתכל למצוא עצה לצאת מרשות הקב"ה, מאותו הדבר שכתוב, ואך את הדבר וגו'. הסתכל בכשפיו ולא מצא חוץ מאותה אתון, שעל ידה יצא מרשות הקב"ה מה כתוב, ויחבוש את אתונו, העמיס עליה כל הכשפים וכל הקסמים שהיה יודע, והכניס בה, וכלל אותה מכולם, כדי לקלל את ישראל. מיד ויחר אף אלקים כי הולך הוא, הוא, בדיוק, כמו שלמדנו, שהוא מורה שהוציא עצמו מושותו כנ"ל בסמוך. מה עשה הקב"ה, הקדים לו מלאך הרחמים שיעמוד כנגדו, ויסתור כשפיו וקסמוי.

תיא) ות"ח דעד השתא וכו': ובוא וראה, עד עתה לא כתוב הויה, כי לא נראה בקסמוי וכשפיו, וכבר העמדנו. ועתה כיון שהתקין אתונו וזרז אותה בתקוני כשפיו מצד הדין לקלל את ישראל, הקדים הקב"ה כנגדו את מלאך הרחמים, ובשם הרחמים, (דמרי דף ר"ז ע"ב) 638

בחזו קדישא. אמר ליה, אי הכי, הא כתיב נופל וגלוי עינים. אמר ליה לא שמענא
בהא מידי ולא אימא. א"ל אנא שמענא, דכד הוה אצטריך לאסתכלא, הוה נפיל
וחמי. והשתא לא אצטריך לאסתכלא.

תיד) אמר ליה, אי הכי, בדרגא עלאה יתיר הוה על כל נביאי מהימנותא,
דאיהו גלוי עינים, חמי ואסתכל ביקרא דקב"ה. והא ר' שמעון אמר, בלעם
בחרשוי, הוה ידע באינון כתרין תתאין דלתתא, כמה דכתיב (ז) ואת בלעם בן
בעור הקוסם, קוסם ו קרייה קרא, דטנופא דטנופי, היך יסתכל ביקרא דמאריה.
ועוד, הא אמר רבי שמעון, בחזו חד דחזא לפום שעתא, דכתיב ויגל יי את עיני
בלעם, ז אתעקימו עינוי, ואת אמרת דהוה חמי בגלוי דעיינין, ואסתכל ביקרא
דקב"ה.

תטו) א"ל, אנא אהדרנא לקבלך. דידי ודידך בעי צחותא. ודאי רוזי
אורייתא עלאין, ולא יכלין בני עלמא למיקם עלייהו. בגין כך אסיר לאקדמא
במלה דאורייתא, עד דישמע מלה וידע לה על בורייה. אתו לקמיה דר"ש
אמרו מלה קמיה.

תטז) פתח ואמר, (ק) מה אנוש כי תזכרנו וגו', האי קרא ה אוקמוה, ט דמנן
דעלמא אמרוה, בשעתא דסליק ברעותיה דקב"ה למברי אנשא. קרא לכתות
כתות דמלאכי עלאה, ואותיב לון קמיה. אמר לון, בעינא למברי אדם. אמרו
קמיה, (ר) ואדם ביקר בל ילין וגו'. אושיט קב"ה אצבעא דיליה, ואוקיד לון. אותיב
כתות אחרנין קמיה, אמר לון בעינא למברי אדם. אמרו קמיה, (* מה אנוש כי

חלופי גרסאות

ה הוא אצריך. ו קראיה. ז אתעמיקו. ח ל"ג
אוקמוה. ט ממנן; וסמנן.

מסורת הוהר

צ (יהושע יג) וישלח ז צ"א. ק (תהלים ח) ב"א
קצט צה. ר (שם מט) ז"ח טז ט"ב.

הסולם

ותרא האתן את מלאך ה'

מאמר

ואתה אומר, שהיה רואה בגלוי עינים והסתכל
בכבוד הקב"ה.
תטו) א"ל אנא אהדרנא וכו': אמר לו
אני חוזר מדברי כנגדך. שלי ושלך צריך
צחות וברור. ודאי סודות התורה הם עליונים.
ובני העולם אינם יכולים לעמוד עליהם.
משום זה אסור להקדים לומר דבר בדברי
תורה, מטרם שישמע הדבר, וידע אותו על
מכונו. באו לפני ר' שמעון. אמרו הדבר
לפניו.

שיוכל לראות מלאך ה'. אמר ליה, א"כ הרי
כתוב, נופל וגלוי עינים. אמר לו לא שמעתי
בזה כלום, ואיני אומר. אמר לו, אני שמעתי
כי כשהיה צריך להסתכל היה נופל, וראה.
ועתה אצל המלאך, לא היה צריך להסתכל.
וע"כ לא ראה.

תיד) אמר ליה אי וכו': א"ל א"כ, היה
בלעם במדרגה עליונה על כל נביאים
הנאמנים, שהוא, גלוי עינים ראה והסתכל
ביקר הקב"ה. והרי ר' שמעון אמר, בלעם
בכשפיו היה יודע באלו ספירות תחתונות
שלמטה. כמ"ש ואת בלעם בן בעור הקוסם.
קוסם, קראו הכתוב, שהוא טנופת מטנוף,
ואיך יסתכל בכבוד אדונו. ועוד, הרי אמר
ר' שמעון, בראיה אחת שראה לפי שעה,
שכתוב, ויגל ה' את עיני בלעם, נעקמו עיניו
639 (דפו"י דף ר"ז ע"ב *) דף ר"ח ע"א)

מאמר עזא ועזאל נופל וגלוי עינים

תטז) פתח ואמר, מה וכו': פו"א, מה
אנוש כי תזכרנו וגו'. מקרא זה העמידוהו,
שממוני העולם אמרוהו בשעה שעלה ברצונו
של הקב"ה לברוא האדם. אז, קרא לכתות
כתות

תזכרנו. מה טיבו דבינ דא. אמר לון, בינ דיהא בצלמא דידן, דיהא חכמתא דיליה, עלאה מחכמתכון.

תיז) כיון דברא אדם, וחטא, ונפק בדימוס קמיה, אתו עזיא ועזיאל, אמרו קמיה, פתחון פה אית לן גבך, הא בינ דעבדת חטי קמך. אמר להו, אלמלי תהוון שכיחי גבייהו וכו'. מה עבד קביה. אפיל לון מדרגא קדישא דלהון מן שמיא. תיח) אמר ר"ש, השתא אהדרנא - לתיובתייכו. דבלעם אמר נופל וגלוי עינים, אי נימא דלא הוה הכי, ושבוחי קא משבח גרמיה, היך יכתוב קביה מלה כדיבא באורייתא. ואי מלה דקשוט היא, היך ישתבח ההוא רשע בדרגא עלאה על כל נביאי מהימנותא. ועוד, דהא לא שריא קדושה דלעילא, אלא באתריה דאתחזי ליה.

תיט) השתא אהדרנא למלה קדמאה. בתר דאפיל לון קביה, מאתר קדישא דלהון. כ טעו בתר נשי עלמא, ואטעו עלמא. הכא אית לאסתכלא, והא כתיב (ו) עושה מלאכיו רוחות וגו'. והא אלין מלאכין הוו, ל איך יכילו לאתקיימא בארעא. אלא תיח, כל אינון דלעילא, לא קיימין, ולא יכלין למיקם, בר בנהורא עלאה דנהיר לון, וקיים לון. ואי פסיק מנייהו ההוא נהורא דלעילא, לא יכלין למיקם. כל שכן אלין דאפיל לון קביה, ופסק מנייהו ההוא נהורא דלעילא, דאשתני זיווייהו. וכך נחתו ושליט בהו אירא דעלמא, אשתנו בדרגא אחרא.

מסורת הזהר

(ו) (תהלים קד) שמות מט צ"ה.

חלופי גרסאות

י לתיאובתייכו. כ מן שמיא וטעו בעלמא. ל ל"ג איך יכילו לאתקיימא בארעא.

מאמר

הסולם

כתות של מלאכי השרת והושיבם לפניו. אמר להם אני רוצה לברוא אדם. אמרו לפניו ואדם ביקר בל ילין וגו'. הושיט הקביה אצבע שלו ושרף אותם. הושיב כתות אחרות לפניו. אמר להם, אני רוצה לברוא אדם. אמרו לפניו, מה אנוש כי תזכרנו. מה מעשיו של אדם זה. אמר להם, אני רוצה לברוא אדם שיהיה בצלם שלנו, וחכמתו תהיה למעלה מחכמתכם.

תיז) כיון דברא אדם וכו': כיון שברא את האדם, וחטא, ויצא בפסק דינו לפניו, באו עוזא ועזאל. אמרו לפניו פתחון פה יש לנו אליך, הרי האדם שעשית חטא לפניך. אמר להם אם הייתם נמצאים אצלם הייתם יותר גרועים ממנו. מה עשה הקביה, הפיל אותם ממדרגה הקדושה שלהם מן השמים. (ביאור הדברים תמצא לעיל בהקדמת ספר הזהר דף קכ"ו ד"ה ח"ל).

תיח) אמר ר"ש השתא וכו': אמר ר'

(דפו"י דף ר"ח ע"א) 640

עזא ועזאל נופל וגלוי עינים

שמעונו, עתה אחזור אל הקושיא שלכם, שבלעם אמר נופל וגלוי עינים. אם נאמר שלא היה כן, אלא בשבח היה משבח עצמו. איך יכתוב הקביה דבר שקר בתורת, ואם דבר אמת הוא, איך ישתבח אותו רשע במדרגה עליונה על כל נביאי האמונה, ועוד, הרי הקדושה שלמעלה אינה שורה אלא במקום הראוי לה. ולא בטמא הזה.

תיט) השתא אהדרנא למלה וכו': עתה אחזור לדבר הראשון, אחר שהפיל הקביה את עזא ועזאל ממקום קדוש שלהם, טעו אחר נשי העולם, והטעו העולם. כאן יש להסתכל, והרי כתוב, עושה מלאכיו רוחות וגו', והרי אלו מלאכים היו, ואיך היו יכולים להתקיים בארץ, ומשיב, אלא בוא וראה, כל אלו מלאכים שלמעלה אינם עומדים ואינם יכולים לעמוד רק באור העליון המאיר להם ומקיים אותם, ואם נפסק מהם אותו אור שלמעלה, אינם יכולים לעמוד. כל שכן אלו המלאכים

(תכ) ת"ח, מנא דהוה נחית להו לישראל במדברא, ההוא מנא הוה, מטלא דלעילא, דהוה נחית מעתיקא סתימא דכל סתימין. וכד הוה נחית, הוה נהוריה נהיר בכלהו עלמין, ומניה אתון חקל דתפוחין, ומלאכי עלאי. וכד הוה נחית לתתא, ושליט ביה אורא דעלמא, אגליד, ואשתני זיויה, ולא הוה זיויה אלא כמה דכתיב (ה) והמן כורע גד הוא וגו', ולא יתיר. ׀ וכל שכן מלאכין, כיון דנחתו ושליט בהו אורא, אשתנו מההוא דרגא קדמאה דהו.

(תכא) מה עבד קב"ה. חמא דאטעיין עלמא, קשר לון בשלשלאי דפרזלא בטורא דחשוכא, ׀ באן אתר יתבי. בעמיקא דטורי. אותיב ליה לעז"א, ורמי חשוכא ׀ דאנפין. בגין דההיא שעתא דקשר לון קב"ה, אתתקף וארגיו כלפי מעלה, וקב"ה אפיל ליה בעומקא עד קדליה, וזריק חשוכא באנפוי. עזא"ל דלא אתתקף, אותביה גביה, ונהיר ליה חשוכא.

(תכב) ובני עלמא דידיעין אתרייהו, אתיין לגבייהו, ואולפין לון לבני נשא חרשין ונחשין וקסמין. ואינון טורי חשוכא, אקרון הררי קדם. מ"ט. בגין ׀ דחשוכא אקדים לנהורא. ובג"כ, טורי חשוכא, הררי קדם אקרון. לבן ובלעם מנייהו אולפי חרשין. והיינו דאמר בלעם, מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם וגו'.

חלופי גרסאות

י כל שכן אלין. ׀ בהאי. ׀ באנפוי. ׀ חשוכא.

עזא ועזאל נוסל וגלוי עינים

הסולם

מסורת הנהר

(ת) (במדבר יא) ח"ג קכח. קנת:

מאמר

שעה שקשר אותם הקב"ה התקיף והרגיו כלפי מעלה. וע"כ הקב"ה הפיל אותו בעומק עד צוארו. וזרק חושך בפניו. עזאל שלא התקיף הושיבו אצל עזא, והאיר לו החושך. (תכב) ובני עלמא דידיעין וכו': ובני העולם שיודעים מקומם של עזא ועזאל, באים אליהם. והם לומדים לבני אדם כשפים ונחשים וקסמים. ואלו הרי חושך, נקראים הרי קדם. מ"ט, משום שהחושך קדם לאור, ומשום זה הדי חושך נקראים הררי קדם. ולבן ובלעם למדו מהם כשפים והיינו שאמר בלעם, מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם וגו'.

ביאור הדברים. ענין עזא ועזאל וקטרוגם על אדם הראשון יותר מכל המלאכים, כבר נתבאר לעיל (בהקס"ז דף קכ"ו ד"ה ח"ל ע"ש כל ההמשך) ונתבאר שם, שהם היו מבחינת אחרים דאר"א, שה"ס ג"ר דחכמה שמשו בזמן הנקודים. וכיון שמגעו האדם מתשובה הפילים לארץ להרי חושך וקשרם בשלשלאות של ברזל. שה"ס הקליפה שנקראת ברזל

המלאכים שהפילים הקב"ה והפטיק מהם אותו אור שלמעלה, נשתנה זיום. וע"כ, כשירדו, ושלט בהם אור העולם, נשתנו למדרגה אחרת.

(תכ) ת"ח מנא דהוח וכו': בוא וראה, המן שהיה יורד לישראל במדבר, אותו המן היה מן הטל שלמעלה שהיה יורד מעתיק הסתום מכל הסתומים, שהוא כתר, וכשהיה יורד היה אורו מאיר בכל העולמות, וממנו גיוון, חקל תפוחין, שהוא המלכות, ומלאכים העליונים. וכשהיה המן יורד למטה ושלט בו אור העולם, נגלד ונשתנה זיוו, ולא היה זיוו אלא כמו שכתוב, והמן כורע גד הוא וגו' ולא יותר, וכל שכן המלאכים, שהפיל הקב"ה, כיון שירדו ושלט בהם האור, נשתנו מאותה המדרגה הראשונה שהיו בו.

(תכא) מה עבד קב"ה וכו': מה עשה הקב"ה. ראה שהם, עזא ועזאל, מטעים העולם. קשר אותם בשלשלאות של ברזל בהרי חושך. באיזה מקום יושבים בעמק ההרים. הושיב את עזא והשליך חושך בפניו. משום שבאותה

(תכג) ת"ח, בלעם הוה קא משבח גרמיה מהאי אתר, 9 ואמר נאם שומע אמרי אל וגו'. בגין דעזיא ועזאל, אמרי לאינן בני עלמא, מאילין מלין עלאין. דהו ידעי בקדמיתא לעילא. ומשתעי מעלמא קדישא דהו ביה, הה"ד שומע אמרי אל. שומע קול אל, לא כתיב, אלא אמרי אל, אינן אמירן דאמרי מניה. מאן דאתי מפרקא, ושאלין ליה מאן את אתי. אמר, מלמשמע מלין דמלכא קדישא. כך נאם שומע אמרי אל. ויודע דעת עליון, דהוה ידע שעתא דתליא דינא בעלמא, ומכוין שעתא בחרשו.

(תכד) אשר מחזה שדי יחזה, מאן מחזה שדי. אלין אינן נופל וגלוי עינים. ואלין אינן עזיא ועזאל. נופל: דא עזיא, דאעמיק ליה קב"ה בעומקא חשוכא, ויתב בעומקא עד קדליה כדקאמרן, וחשוכא אזורק באנפוי. ועל דא אקרי נופל. נפל זמנא חדא 2 מן שמיא, ונפל זמנא אחרא, לבתר, בעומקא דחשוכא. עזאל: הוא גלוי עינים, דהא לא אזורק חשוכא עליה, דלא אתתקף, ולא ארגיז 9 כההוא דלעילא. *) ובלעם קרי לון מחזה שדי, דאינן נופל וגלוי עינים. (תכה) ובההוא זמנא, לא אשתאר בעלמא, דישתכח גבייהו, בר איהו. ובכל יומא, הוה אסתים באינן טורי עמהון. הה"ד, ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם. מהררי קדם ודאי, ולא מארץ בני קדם.

חלופי גרסאות

9 קאמר. 2 ל"ג מן שמיא. 9 בההוא; מוסיף לעילא כההוא.

מאמר

הסולם

עזא ועזאל נופל וגלוי עינים

דברי המלך הקדוש. כך הוא נאום שומע אמרי אל. ויודע דעת עליון. שהיה יודע השעה שהדין תולה בעולם, ומכוין השעה בכשפיו.

(תכד) אשר מחזה שדי יחזה: מהו מחזה שדי. אלו הם נופל וגלוי עינים, ואלו הם עזא ועזאל. נופל, זהו עזא. ולמה נקרא נופל, הוא משום שהעמיק אותו הקב"ה בעומק החשך ויושב בעומק עד ערפו. כמו שאמרנו, וחושך נזרק בפניו. וע"כ נקרא נופל. שנפל פעם אחת מן השמים, ונפל פעם אחרת אח"כ בעומק החושך. עזאל הוא גלוי עינים. כי לא נזרק עליו חושך. משום שלא התקיף ולא הרגיז כאותו שלמעלה, דהיינו עזא. ובלעם קרא אותם מחזה שדי, שהם נופל וגלוי עינים.

(תכה) ובההוא זמנא לא וכו': ובעת ההיא, לא היה נשאר בעולם מי שימצא אצל עזא ועזאל חוץ ממנו, מן בלעם, ובכל יום היה נסתם עמהם באלו ההרים. ויש, ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם. מהררי קדם ודאי

ברזל. כמ"ש שם. והנה עזא ועזאל, הם בחי' זכר ונקבה. וע"כ עזא, שהוא זכר, התקיף בעת שקשרו אותו, דהיינו שרצה למשוך החכמה ממעלה למטה ולבטל אותה הקליפה שקשרה אותו. וכיון שהתקיף הפיל הקב"ה חושך בפניו, ושלטו עליו ב' קליפות א' השלשלאות של ברזל. וב' החושך. אבל עזאל שהוא בחינת נקבה, ולא עשה שום מעשה בעת ההיא, כי הנקבה היא קרקע עולם ואין בה מעשה. וע"כ הוא לא התקיף, והאיר לו הקב"ה את החושך.

(תכג) ת"ח בלעם הוה וכו': ברא וראה, בלעם היה משבח עצמו ממקום זה, ואמר, נאם שומע אמרי אל וגו'. משום שעזא ועזאל אמרו לבני העולם מאלו הדברים העליונים שהיו יודעים מתחילה, מבעת שהיו למעלה בשמים. והיו מספרים מעולם הקדוש שהיו בו. ויש שומע אמרי אל. שומע קול אל, לא כתוב, אלא אמרי אל, שהם אלו אמירות שאמרו עזא ועזאל ממנו מן אל. כמו, מי שבא משמיעת שיעור בבית המדרש, ושואלים לו מאין אתה בא. ואמר, מלשמע 642 (דפרי דף ר"ח ע"א *) דף ר"ח ע"ב)

תכו) אר"ש, כמה זמנין אמינא מלה דא, ולא מסתכלי חברייא, דהא קבי"ה לא שריא ר שכינתא, אלא באתר קדישא, באתר דאתחזי לשריא עלוי. וכן קבי"ה מכריז ואמר, א) לא ימצא בך מעביר בנו וגו'. והוא ש אתי לאתערבא בהדייהו. אלא זכאה חולקיהון דישראל, דקבי"ה קדיש לון לשריא בנייהו. והיינו דכתיב, ב) כי יי אלהיך מתהלך בקרב מחניך וגו'. ת ובגין דהוא מתהלך בקרב מחניך, כתיב והיה מחניך קדוש וגו'. וכתוב ג) והייתם קדושים וגו'. וכתוב ד) אל תטמאו בכל אלה וגו'. וכתוב ה) ואקץ במ וגו'. דלא יכילנא לקרבא גבייהו, ושרו לי לבר. זכאה חולקהון א) דישראל, זכאה חולקהון דנביאי מהימני קדישי, דאינון קדישין, ואית לון חולקא לאשתמשא בקדושה עלאה.

תכו) ו) ותרא האתון את מלאך יי נצב בדרך וחרבו שלופה בידו, ב בדרך, בההוא ארתא דהוה ג) אשתקע בגווה. וחרבו שלופה בידו, וכי אי איהו נפיק לקביל האי אתון, מאי בעי חרבא. ואי איהו נפיק לקבליה דבלעם, אמאי חמאת אתניה, ואיהו לא חמא. אלא ד) כלא אזדמן. ההוא מלאכא מזדמן לקבליה דאתון, לאפקא לה מן ההוא ארתא דאתטען בה. ובמה. ברחמי ואזדמן לקבליה דבלעם, לאענשא ליה, על דאיהו הוה בעי ה) למיהך ברשותיה, ולא ברשותא ו) דלעילא. תכח) א"ר יוסי, השתא אית לשאלא, אי מלוי הו אתיין מסטרא דכתרין

חלופי גרסאות

ו) ל"ג שכינתא. ש דאחי. ת ל"ג מן ובגין עד הית. א) ל"ג דישראל. ב) ל"ג בדרך. ג) אשתכח. ד) לכלא. ה) למיהב. ו) אחרא.

מסורת הזוהר

א) (דברים יח) תזריע סג צ"ה. ב) (שם כג) פקודי קו צ"ח. ג) (ויקרא כ) בייב קסט צ"ב. ד) (ויקרא יח) תק"ח קכא ט"א שכי"ט. ה) (שם כ) ויקרא לח צ"ד. ו) לעיל אות תיג צ"ט.

הסולם

ותרא האתון את מלאך ה'

מאמר ב'

תכו) ותרא האתון את וגו': ותרא האתון את מלאך ה' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו. בדרך, היינו בדרך ההוא שהיה נשקע בתוכו. דהיינו דרך הכשפים והקסמים, וחרבו שלופה בידו, שואל, וכי, אם יצא כנגד האתון, למה הוא צריך חרב. ואם הוא יצא כנגד בלעם, למה ראתה אתונו והוא לא ראה אותו. ומשיב, אלא נזדמן לכל. בין לאתון ובין לבלעם. המלאך נזדמן כנגד האתון להוציא מן דרך ההוא שנטען בה דהיינו הכשפים והקסמים שניתנו על האתון (כניל אות ת"י) ובמה הוציאו. ברחמים. ונזדמן כנגד בלעם, להענישו על שהוא היה רצה ללכת ברשותו עצמו, ולא ברשות שלמעלה.

ודאי ירא מארץ בני קדם. דהיינו מהרי חושן הנ"ל.

תכו) אר"ש כמה זמנין וכר: א"ר שמעון, כמה פעמים אמרתי דבר זה, והחברים אינם מסתכלים. כי הקבי"ה אינו משרה שכינתו אלא במקום קדוש, במקום הראוי לשרות עליו. וכן הקבי"ה מכריז ואומר, לא ימצא בך מעביר בנו וגו'. והוא בלעם, בא להתערב בנייהם. אלא אשרי חלקם של ישראל, שהקבי"ה קידש אותם לשרות בנייהם. היינו שכתוב כי ה' אליך מתהלך בקרב מחניך וגו'. ומשום שהוא מתהלך בקרב מחניך וכתוב והיה מחניך קדוש וגו'. וכתוב והייתם קדושים וגו'. וכתוב אל תטמאו בכל אלה וגו'. וכתוב, ואקץ במ וגו'. כי איני יכול לקרב אליהם, והם משרים אותי לחוץ. אשרי חלקם של ישראל ואשרי חלקם של נביאים הנאמנים הקדושים, שהם קדושים ויש להם חלק להשתמש בקדושה עליונה.

תכח) א"ר יוסי השתא וכר: אר"י, עתה יש לשאל, אם דבריו של בלעם, היו באים מצד ספירות התחתונות ולא מצד אחר, למה

תתאין, ולא מאתר אחרא, אמאי כתיב ז ויבא אלהים אל בלעם וגו', ואך את הדבר וגו'. א"ר יצחק ח הכי אוליפנא. דהאי אלהים דהכא כלהו מלאכא הוה. וההוא איהו אתר דאתי מסטרא דדינא קשיא, דביה אחידן חילא ותוקפא דאינון כתרין תתאין, דהוה משתמש בהו בלעם. ובג"כ, ויבא אלהים אל בלעם. ויאמר אלהים אל בלעם. דלומנין אתקרי מלאכא בשמא עלאה.

תכט) ותט האתון מן הדרך, סטאת מן ההוא ארחא, דהות טעינא מסטרא דדינא קשיא, לקבליהון דישראל. ובמה חמא בלעם, דהיא סטאת מההוא ארחא. אלא הכי אר"ש, דאפילו בארחא, בעא לאבאשא להו לישראל, בחילא דאתניה. וכיון דלא סליק בידוי, מה כתיב, ויך את האתון במקל. אטען לה, ואלבש לה, בזרוזי דינא קשיא תקיפא. הה"ד, במקל. במקל דייקא. דאיהו דינא קשיא תקיפא. במקלו לא כתיב, אלא במקל.

תל) פוק חמי, כמה תקיפא חכמתא דההוא רשע, ותיאובתא דיליה לאבאשא להון לישראל, דאיהו אשגח לנפקא מרשותא דלעילא, בגין דתיאובתיה לאתייקרא, ולאבאשא להו לישראל.

תלא) ז ועמוד מלאך יי במשעול הכרמים וגו'. מה כתיב לעילא, בקדמתא כתיב, ותט האתון מן הדרך ו ותלך בשדה, ותלך בארח מישר, מסטרא דשדה, וארכינת ממה דהוה בה. ויך בלעם את האתון להטותה הדרך

מסורת הזהר

ז) להלן אות תמיב.

ז ליג מן ויבא עד ואך. ח מוסיף בגיניהון דישראל אתהדרד מלאכא למלאא עמיה דאית תימא דקב"ה מליל עמיה הוא אמר אך את הדבר וגו' ח"ו דהא ההוא מלאכא אמר ליה ואפס את הדבר וגו' דאי תימא ויאמר אלקים אל בלעם וגו' הכי ט ליג ותלך בשדה. י מוסיף דשדה אתער.

חלופי גרסאות

מאמר ב'

הסולם

שהעמיס עליה והלבישה בכחות דין קשה ותקיף. ז"ש במקל. במקל הוא בדיוק, שהוא דין קשה ותקיף. במקלו לא כתוב, אלא במקל. דהיינו במקל הידוע שהוא דין קשה. תל) פוק חמי כמה וכר: צא וראה, כמה חזקה היתה החכמה של אותו רשע, הנתשוקה שלו להזיק את ישראל, כי הוא השגיח לצאת מרשות של מעלה, המונע ממנו את זאת, מחמת תשוקתו להתכבד, ולהזיק לישראל. תלא) ועמוד מלאך ח' במשעול הכרמים: מה כתוב למעלה. בתחילה כתוב, ותט האתון מן הדרך ותלך בשדה, דהיינו ותלך בדרך ישר מצד השדה שהוא המלכות, ונטתה ממה שהיה בה מדרך הכשפים שהעמיס עליה בלעם. ויך בלעם את האתון להטותה

למה כתוב, ויבא אלקים אל בלעם וגו'. ואך את הדבר וגו'. א"ר יצחק כך למדתי. שזה אלקים כאן, כולם היג מלאך, וההוא בא מצד דין קשה, שבו אחזים הכח התוקף של אלו כתרם התחוננים, שבלעם היה משתמש בהם. ומשום זה, כתוב, ויבא אלקים אל בלעם, ויאמר אלקים אל בלעם. כי לפעמים נקרא מלאך בשם העליון. תכט) ותט האתון מן הדרך: היינו שנטתה מן אותו הדרך שהיתה עמוסה מצד דין קשה כנגד ישראל. שואל, ובמה ראה בלעם, שהיא נטתה מן הדרך ההוא. אלא הכי א"ר שמעון, שאפילו בדרך היה רצה להזיק לישראל, בכח אתונו, וכיון שלא עלה בידו, מה כתוב, ויך את האתון במקל. שפירושו, (דפרי דף ד"ח ע"ב)

לאסטאה לה מההוא ארחא דשדה. אמר רבי יוסי, בין מלאכא ובין בלעם הות אתנא בעאקו. לבתר כד חמא בלעם, דלא הוה יכיל, כדן ויך את האתון במקל. כמה דאתמר.

תלב) ויעמוד מלאך יי' וגו'. א"ר אבא, כמה אית לן לאסתכלא במלי דאורייתא, הני קראי רמיזי * בחכמתא עלאה. וכי למגנא נפק האי מלאכא, לאתחזאה לחד אתנא. או למיקם בין כרמיא לקבלה, זמנא הכא וזמנא הכא. אלא כלא רזא עלאה הוא, וכלא בעי קביה בגין לאגנא עלייהו דישראל, ולא ישלטו בהו זינין בישין, בגין דאינון חולקיה דקב"ה.

תלג) א) ויעמוד מלאך יי' וגו'. תאנא, מסטרא דאמא, כד איהי מתעטרא, נפקין בעטרהא אלף וחמש מאה סטרי גליפין בתכשיטהא. וכד בעאת לאזדווגא במלאכא, מתעטרא בחד עטרא דארבע גוונין. כ אינון גוונין - מתלהטן בארבע

חלופי גרסאות

כ מוסיף גוונין אינון. ל דמתלהטן.

דרך אמת א) עיי' בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ה פ"ז דף 9.

הסולם

ותרא האתון את מלאך ה'

מאגר ב'

האומות וכל החצונים משביל דק הזה הנקרא משעול הכרמים, לפיכך הוא מקדים לבאר העטרות הגדולות של ז"א ומלכות, והשפעתם הרחבה, שהיא מגיעה רק לישראל, ואח"כ מבאר אשר תמצית מהשפעה הגדולה הזו, מגיע דרך משעול הכרמים לאומות והחצונים. וסוד ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים, פירושו, שסתם מפניהם גם שביל דק ההוא, כמ"ש לפנינו בהמשך כל המאמר. ותחלה מבאר ב' העטרות של המלכות, עטרה אחת, מה שמקבלת מאמא עלאה, ועטרה שניה, מה שמקבלת מזווגה עם ז"א.

ונודע שתחלה מקבלת המלכות מקו שמאל דאמא, שה"ס חכמה בלי חסדים, כי קו הימין מקבל ז"א. ונבחן אז, שז"א לוקח ספירה וחצי מימין של אמא, שהם, חכמה וחצי דעת הימין, ששניהם רק חסדים. והמלכות מקבלת ספירה וחצי משמאל של אמא, שהם, בינה, וחצי דעת השמאלי. וז"ש, מסטרא דאמא כד איהי מתעטרא, דהיינו בעת שאין המלכות מקבלת מז"א אלא מצד שמאל דאמא, נפקין בעטרהא אלף וחמש מאה סטרי גליפין בתכשיטהא, עטרהא, פירושו הג"ר שלה, כי הג"ר נקראת עטרה. אבל אינה מקבלת כל הג"ר, שהם סוד ג' אלפים, אלא ספירה ומחצה בלבד, שהם כל הבינה, וחצי השמאלי ודעת. שמספרם אלף ות"ק

להטותה הדרך, היינו להטותה מאותו הדרך של שדה. שהוא המלכות דקדושה. אל הדרך שלו של הכשפים. א"ר יוסי בין המלאך ובין בלעם היתה האתון בצרה. אח"כ כשראה בלעם שאינו יכול להטותה מדרך השדה, אז ויך את האתון במקל. כמו שלמדנו, שמקל הוא ד"ו קשה.

תלב) ויעמוד מלאך ה' וגו': א"ר אבא כמה יש לנו להסתכל בדברי תורה, אלו הפסוקים רמוזים בחכמה עליונה, וכי בחנם יצא מלאך הזה להראות לאתון אחת, או לעמוד בין כרמים כנגדה פעם כאן ופעם כאן, אלא הכל סוד עליון הוא, ובכל, רצה הקב"ה כדי להגין על ישראל, ולא ישלטו בהם מינים הרעים, משום שהם חלק הקב"ה.

תלג) ויעמוד מלאך ה' וגו': ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים וגו'. למדנו, כשהיא המלכות, מתעטרת מצד אמא, יוצאים בעטרה שלה, אלף וחמש מאות צדדים חקוקים בתכשיטיה. וכשהיא המלכות, רוצה להזדווג עם המלך, שהוא ז"א, היא מתעטרת בעטרה אחת של ארבעה צבעים. אלו הצבעים מתלהטים בארבעה צדדי העולם, כל צבע וצבע לוחט ג' פעמים באותו הצד שלו. שהם י"ב גבולים חקוקים. ובאים ונכללים בי"ב אחרים. פירושו, רוצה לבאר כאן סוד משעול הכרמים מה הוא. וענין התמצית שנוטלים

סטרי עלמא, כל גוונא וגוונא מתלהטא תלת זמנין בההוא סטרא. דאינון תריסר תחומי גליפין. ועאלין ואתכלילו בתריסר אחרנין.

תלד) ברישא דעטרא, אית ד' שורין לד' סטרין, ואינון מגדלות, כד"א (ה) מגדלות מרקחים. מהו מרקחים. כמה דאת אמר, (ט) מכל אבקת רוכל. ועל כל מגדלא ומגדלא ג' פתחין, קביעין באבנין טבן, מכל סטרא וסטרא. האי עטרא, (ס) נהירא (ב) בדלוגין דאופיר, בגין יקרא דמלכא, כמה דכתיב (י) אוקיר אנוש מפז וגו'.

חלופי גרסאות
ס טהירא; טמירא.

מסורת הזהר

(ח) (שיר ה) ויחי עה צ"א. (ט) (שם ג) הקסה"ז
קלו צ"א. (י) (ישעיה יג) וירא עג צ"ד.

דרך אמת (ב) בכתם אופיר

ותרא האתן את מלאך ה'

העטרה יש ד' שורות לד' צדדים, צפון דרום מזרח מערב, שהם שורות של מגדלות, כש"א, מגדלות מרקחים. מהו מרקחים. הוא כש"א, מכל אבקת רוכל. ועל כל מגדל ומגדל ג' פתחים, משובצים באבנים טובות מכל צד וצד, עטרה זו מאידה בדלוגים של אופיר, בשביל כבוד המלך. כמ"ש, אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר. קביעין פידושו תקועים, כלומר משובצים כי על ויתקעה בבטנו מתרגם וקבעיה. (שופטים ג').

פידוש. גילוי החכמה שבמלכות נקרא מגדל, בסוד ואלה מי גדל. כי החכמה הי"ס הגדלות. ואומר שבראש העטרה יש ד' שורות מגדלות לד' סטרין שהם חר"ב, ותו"מ שבדעת. ואינם מאירים אלא בסוד ג' קוין, וע"כ הם נקראים ג' פתחים לכל מגדל, כי זולת ג' הקוין אין המגדל מאיר כלום. וי"ש כד"א מגדלות מרקחים, מהו מרקחים כד"א מכל אבקת רוכל. שאין המגדל מאיר זולת שנכלל ממור ולבונה ומכל אבקת רוכל, שהי"ס ג' הקוין. מור הי"ס שמאל ולבונה ימין, ומכל אבקת רוכל הי"ס קו האמצעי. והתכללות הזאת נקראת מרקחים. וכבר ידעת שאין המלכות חוזרת למצב פנים בפנים עם ז"א מטרם שנתמעטה עד לנקודה תחת היסוד (כנ"ל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו) וחזרה זו לנקודה הי"ס טפת דם כחרדל (כנ"ל אות רכ"ח בהסלס) וכן נקראת כתם. ואחר כך כשחוזרת ונבנית בבחינת הפנים, צדיכיים לטהר המלכות מן כתם הזה מטעם כבוד המלך

הסולם

מאמר

ות"ק. והם גליפין ונחקקות בתכשיטיה. דהיינו בעטרה שלה. ואחר שביאר העטרה, שהמלכות מקבלת מאמא שכולה היא מצד שמאל בלבד. מבאר אח"כ העטרה שמקבלת מז"א שכבר יש בה כל ג' הקוין.

וה"ש. וכד בעאת לאזרווגא במלכא, דהיינו כשהמלכות רוצית להזרווג עם ז"א ולקבל ממנו שפעו. מתעטרא בחד עטרא דארבע גוונין, היא מקבלת מזווגה עם ז"א. עטרה אחת שיש בה ד' גוונין, שהי"ס לבן אדום ירוק שחור. אינון גוונין מתלהטן בד' סטרי עלמא, שהם חר"ג תו"מ, כי חסד הוא לבן, וגבורה היא אדום, ות"ת הוא ירוק, ומלכות היא שחור. וכן נקראים דרום צפון מזרח ומערב. כל גוונא וגוונא מתלהטא ג' זמנין בההוא סטרא, דהיינו בבחינות ג' קוין, ימין שמאל ואמצע. ונמצא שיש כאן י"ב מיני אורות, שהם חר"ג תו"מ, שבכל אחד מהם ג' קוין, וי"ש, דאינון תריסר תחומי גליפין, שהי"ס י"ב גבולים שיש במלכות. ועאלין ואתכלילו בתריסר אחרנין, שהם נכנסים ונכללים בי"ב גבולי אלכסון שבז"א, שהם ג"כ אותן הבחינות ממש, חר"ג תו"מ שבכל אחד מהם ג' קוין, וכשהם בזווג, נכללים י"ב במלכות מי"ב דז"א. ויש בעטרה הזו של המלכות ג' בחינות ראש תוך סוף, ועתה נתבאר בחינת התוך של העטרה. ולהלאה בסמוך מבאר בחינת הראש של העטרה.

תלד) ברישא דעטרא אית וכו': בראש
(דפו"י דף ר"ט ע"א) 646

תלה) תחות עטרא, תליין זגי דדהבא בסחרנהא, זגא דדהבא מסטרא דא, זגא דדהבא מסטרא דא, וחד רמונא. נ בגו ההוא רמונא, אית בה אלף זגין, וכל זגא מנייהו, מתלהטא בסומקא בחוורא. ההוא רמונא אתפלג בפלוגין ארבע, וקיימא פתיחא, לאתחזאה זגהא. תלת מאה ועשרין וחמש זגין לסטרא דא, וכן לכל סטרא וסטרא, עד דמתלהטן ארבע סטרי עלמא, מחיזו דכל פלכא ופלכא, ואינן אקרין פלח הרמון. כמה דכתיב, כ) כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך.

חלופי גרסאות

נ כגון: כגו.

ותרא האתון את מלאך ה'

רמון, בסוד מה שאמרו על הפסוק, כפלח הרמון רקתך, שאפילו הריקנים שבך, דהיינו הכלים דאחורים הנבחנים כריקנים, כלפי הכלים דפנים, מלאים מצוות כרמון, שהם מלאים אורות. והיינו בעת שהם מתחברים בכלים דפנים ותלויים בהם, כי אז הם מקבלים ג"כ הארת ג' קוין מן הכלים דפנים. ואז מתחלקים ההארות לימין ולשמאל ולסוד י"ב הנקראים פעמונים. וכללות הפעמונים נקראת רמון, מפני שהארתו מתרוממת ממטה למעלה.

ח"ש, תחות עטרא תליין זגי דדהבא בסחרנהא, דהיינו הכלים דאחורים שבהם מתגלה החכמה, אשר בשעה שהם תלויים ומחוברים מסביב הכלים דפנים שבעטרת, נקראים פעמוני זהב. ומתפרשים לימין ולשמאל, דהיינו לחסדים ולחכמה. וז"ש, זגא דדהבא מסטרא דא, זגא דדהבא מסטרא דא, ונכללים כולם ברמון אחד. וז"ש, וחד רמונא, כי עיקר השם של הכלים דאחודים הוא, רמון. אלא ההארות שהוא מקבל מחמת חיבורו בכלים דפנים מימין ומשמאל, נקראים פעמוני זהב. ח"ש, בגו ההוא רמונא אית בה אלף זגין, דהיינו המאירים בהארת החכמה, המכונה אלף, בסויה ואאלפך חכמת אבל, וכל זגא מנייהו מתלהטא בסומקא בחוורא, שכל פעמון מהם מאיר באדום, שהוא שמאל, ובבחינת החכמה, ומאיר בלבן, שהוא ימין, ובבחינת החסדים, שהשיגו זה מכח חיבורם עם הכלים דפנים, אבל משורשם מטדם שנתחברו עם הכלים דפנים, לא היה בהם אלא חכמה בלי חסדים, שהיא שמאל בלי ימין, דהיינו גוון אדום בלבד. ומה שאומר מתלהטא, ואינו אומר, מאיר, הוא מטעם

מסורת הזהר

(כ) (שיר ד) ב"ב פא צ"ד ז"ח ט"ג שט"ו ט"ד
ש"א תק"ח קיא ט"א שכ"ח.

הסולם

מאמר

המלך. וז"ש, האי עטרא נהירא בדלוגין דאופיר בגין יקרא דמלכא. כי ע"י דלוג של עטרה זו בכללותה, על ג' הקוין, שמדלגת מימין לשמאל ומשמאל לאמצע, ומאמצע לימין, הרי עי"ז נמשכת הארת החכמה מלובשת בחסדים מרובים שהארתה גדולה מאד, וע"כ היא מפירה ומשביתה את הכתם הזה. וז"ש, כמה דכתיב אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר. כי אחר שהמלכות קבלה סוד כתם אופיר הזה, היא משפעתו לאדם. ואז נאמר על האדם, אוקיר אנוש וגו'. וע"י בזהר חדש (חקת דף נ"ב עמוד ג' למטה) וזה לשונו, ואימתי היא ככתם אופיר, כד אזדווגא במלכא, כד נחית כתרא בדלוגין, דאנהיר מסטרא דאמא, ושרה על רישא דמטרוניתא וכו' ע"ש. והנה נתבאר התוך והראש של העטרה, ולהלאה מפרש בחינת הסוף של העטרה.

תלה) תחות עטרא תליין וכו': תחת העטרה, תלויים מסביב פעמוני זהב. פעמון זהב מצד זה, ופעמון זהב מצד זה, ורמון אחד. בתוך אותו הרמון יש בו אלף פעמונים וכל פעמון מהם לוחט באדום ובלבן. רמון ההוא נתחלק לארבעה פלחים, ועומד פתוח, שיראו ממנו הפעמונים. שכ"ה פעמונים לצד זה, וכן לכל צד וצד עד שמתלהטים ד' רוחות העולם ממראה של כל פלח ופלח. והם נקראים פלח הרמון. כמ"ש כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך.

פירוש. עתה מבאר בחינת הסוף של העטרה דמלכות, דהיינו בחינת הכלים דאחורים שלה. וכבר ידעת, שבהיותה פכ"פ עם ז"א אין החכמה נגלית אלא בכלים דאחודים שלא (כנ"ל בהקסמה"ז דף ו' ד"ה ואלמלא) וכללות הכלים דאחודים נקראים

תלו) ארבע גלגלין בפלכי ארבע, ם נטלין בגלגולא ם להווא עטרא, וכד נטלי לה, ף אזדקפן לעילא. עד דמטו לגלגולא דפלכא עלאה, דנהים יממא וליליא, מתחברן כל אינון פלכין, ונטלין לעטרא, וזקפן לה. וקלא דאינון גלגלין. אשתמע בכלהו רקיעין. לקל נעימותא מתרעשין כל חילי שמיא, וכלהו שאלין דא לדא. עד דכלהו אמרי ם ברוך כבוד יי ממקומו.

ס מוסיף זווין נטלין. ע ליג להווא. ף זבן.

(ז) (יחזקאל ג) ב"א קצ צ"ב.

ותרא האתון את מלאך ה'

הסולם

מאמר

גלגולא) וכן אינה נגלית אלא בשעת הגלגול שה"ס הנסיעה (כנ"ל בשלח ל"ט ד"ה וג') ולפיכך צריכים לגלגלים להעביר האור מקו לקו עד המלכות. ואלו הגלגלים ה"ס הדינים דמלכות עם הדינים המכונים ג' זריעות, שבג' נקודות, חלם שורק וחירק, כמו שנתבאר לעיל (ב"א דף ט"ו ד"ה ההיא ע"ש) כי הדינים שבכל קו מעבירים האור שבו לקו האחר. כי בקו ימין שה"ס החולם, יש בו דינין מעלית המלכות לבינה, הגורם קטנות, ע"כ דין זה דוחף האור ומעבירו לקו שמאל, שה"ס נקודת השורק. והדינים שבקו שמאל, ששם החשך והאש והקפאון, שאינם נותנים את החכמה להאיר, דוחפים האור ומעבירים אותו אל קו האמצעי, ששם תקון יחוד הקוין, שאור החכמה מתלבשת בחסדים, שאז יכולה החכמה להאיר בכל שלמותה והדרה. והדינים שבקו האמצעי, מסוד מסך דחירק שבו, שאינם נותנים בו מקום גילוי אל אור החכמה, וע"כ, דינים האלו דקו האמצעי דוחפים ומעבירים האור אל המלכות, ששם מקום הגילוי של החכמה. ובמלכות עצמה מתגלגלים הקוים מחדש, ע"י אותם הגלגלים, ומגלים החכמה, והדינים שבה, מקשרים אותה עם החסדים. ובוזה תבין הצורך לג' בחינות, (א) הם עצם המוחין הנקראים עטרה, שהם נבחנים בראש ותוך כנ"ל. (ב) נושאי המוחין, שהם הכלים דאחורים, הנקראים פלחי הרמון, שרק הם ראויים להמשיך גילוי החכמה, ולולא הם לא היתה נגלית העטרה שהעיקר שבה ה"ס החכמה, וע"כ נבחנים פלחי הרמון, שהם זוקפים את העטרה, כי קומה זקופה מורה על אור החכמה. (ג) היינו הגלגלים, שהם הדינים שבכלים דאחורים, שעליהם מתגלגל אור העטרה ממקום למקום, דהיינו מקו לקו עד המלכות, וכן במלכות עצמה, כמו שנתבאר. ויש ארבע גלגלין בפלכי ארבע, ארבעה גלגלים שהם ד' מיני דינים הנ"ל, שיש בארבעה הפלחים, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם

מטעם היותם כלים דאחורים, שהארתם עם דינים.

ועוד הם מקבלים מבחינת הכלים דפנים סוד י"ב גבולים (כנ"ל באות תל"ג) ועם הכולל הם י"ג. ויש, ההוא רמונא אתפלג בפלוגין ארבע, דהיינו ע"פ ד' בחינות חו"ב תו"מ שבו. וקיימא פתיחא לאתחזאה זגחא, כלומר, שהפעמונים מאירים מכל פלח ופלח מדי הפלחים שבו. שכ"ה זגין לפטרא דא, וכן לכל סטרא וסטרא, שבכל צד מדי צדדים שבכל פלח, מאירים שכ"ה פעמונים. שהם ד"פ שכ"ה, שבגימטריא י"ג מאות, שה"ס י"ב גבולים הנ"ל עם אחד הכוללם. עד דמתלהפן ארבע סטרי עלמא, שהם חו"ב תו"מ, שבכל אחד שכ"ה פעמונים, מחיזו דכל פלכא ופלכא, שכל פלח מדי פלחי הרמון מקבל הארת י"ג אלו. שז"ס, כפלח הרמון רקתך.

תלו) ארבע גלגלין בפלכי וכו': ארבעה גלגלים שבארבעה הפלחים של הרמון, ולוקחים ע"י גלגול, את העטרה ההיא. וכשלוקחים אותה הם מזדקפים למעלה, עד שמגיעים לגלגל הפלח העליון הנוהם יום ולילה, אז מתחברים כל אלו הפלחים ולוקחים את העטרה וזוקפים אותה, והקול של אלו הגלגלים נשמע בכל הרקיעים. לקול נעימות זה, מתרעשים כל צבאות השמים, וכולם שואלים זה לזה, עד שכולם אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו.

פירוש. כי נתבאר שהעטרה, שה"ס הג"ר של המלכות, נישאת, דהיינו שמתגלית, על ידי ד' פלחי הרמון הנ"ל, שהם ד' כלים דאחורים הממשיכים החכמה, כנ"ל, אשר החכמה היא עיקר הג"ר שבה. וע"כ יש עטרה, ויש נושאי העטרה שהם פלחי הרמון. וכבר ידעת שאין החכמה נגלית אלא על ידי גלגול בג' דוכתי, שה"ס ג' קוין (כנ"ל ויחי דף קנ"ט ד"ה קל

תלוז) כד מזדווג מלכא במטרוניתא, סלקא עטרא דא, ואתישבת ברישא דמטרוניתא. כדין נחית חד עטרא עלאה, קביעא דכל אבן טבא, וחיזור ושושן, בסחרנהא. בשית גלגלין אתיא, לשית סטרין דעלמא, שית גדפין דנשר נטלין ז לה. ק חמשין ענבין סחרנהא, דגליף ג בה אימא עלאה, קביעאן באבן טבא, חוור וסומק ירוק ו ואוכם תכלא וארגוונא. שית מאה ותלת עשר זוויין, לכל סטרא וסטרא.

תלח) אלף ושית מאה מגדלין, לכל סטרא וסטרא. וכל מגדלא ומגדלא, טורין קביעין. פרחין לעילא, אשתאבן ה בפתורא דאימא עלאה, במשח רבות דילה. כדין אימא, בלחישו, א נגיד מתנן עלאין, ושרד וקבע לון בההוא עטרא. לבתר אנגיד נחלי ג דמשח רבות קדישא, על רישא דמלכא. ומרישיה, נחית

חלופי גרסאות

ז מוסיף לה בסלכוי. ק פלכין. ר ביה. ש ואדום. ה בכיתונא. א גזר.

דרך אמת ג) שמון משחת קודש

ותרא האתון את מלאך ה'

הסולם

מאמר

דאינון גלגלין, דהיינו כח הדינים, הנקראים גלגלים, אשתמע בכלהו רקייעין, דהיינו שפעולות הדינים מתקבלות בכל המדרגות, לקל נעימותא, המושפע מהם מעת גלגולם, מתרעשין כל חילי שמיא וכלהו שאלין דא לדא, דהיינו מחמת גילוי הדינין שבכל קו וקו הם שואלים איה מקום כבודו, עד שנשלם הגלגול ומתגלה מקום הכבוד, וז"ש, עד דכלהו אמרי ברוך כבוד ה' ממקומו. כי נתגלה מקום הכבוד, שהוא המלכות.

תלוז) כד מזדווג מלכא וכר: כאשר המלך, שהוא ז"א, מזדווג במטרוניתא, שהיא המלכות. אז עולה עטרה זו ומתישבת בראש המלכות. כלומר, שכל הפעולות הנ"ל האמורות, היינו רק בעת זווג ז"א עם המלכות. אז גם יורדת עטרה אחת עליונה, לז"א, משובצת מסביב לה בכל אבן טובה, וכפתור ופרת. בששה גלגלים היא באה, לששה קצוות העולם, שש כנפי הגשר נושאות אותה. חמשים ענבים מסביב העטרה, שחקקה בה אמא עלאה, בינה, משובצות, באבן טובה שצבעיה לבן, אדום, ירוק, שחור, תכלת ואדגמן. שש מאות וי"ג אורות מכל צד וצד.

תלח) אלף ושית מאה וכר: אלף ושש מאות מגדלות לכל צד וצד. וכל מגדל ומגדל עשוי טורים קבועים. דהיינו שכל מגדל מוקף עם מעט בתי"ג, מלשון טורים קטנים (מכות י). פורחים למעלה ומושפעים משלחן אמא עלאה

המקבלתם, נטלין בגלגולא לההוא עטרא, שעליהם מתגלגלת העטרה ממקום למקום כנ"ל, שעייזו משתלמת העטרה בכל התכשיטים שבה. והנה כל זה שאמרנו בעטרה ובפלחי הרמון ובגלגלים, נוהגים רק בזמן הזוג עם ז"א, וב' הארות מאיר אז ז"א אל המלכות, א) מבחינת השמאל שה"ס אור החכמה משמאל דאמא, שזסו"ה שמאלו תחת לראשי, ואחר שנגמרה הארה זו, אז מאיר לה ז"א מבחינת הימין, שה"ס אור החסדים, בסו"ה וימינו תחבקני, וז"ש, וכד נטלי לה אזדקסן לעילא.

שבתחילה, כשהגלגלים מתחילים לשאת את העטרה, הם זוקפים קומתם למעלה, שפירושו, שממשיכים חכמה, המכונה קומה זקופה. שהיא הארה א' דז"א בסוד שמאלו תחת לראשי. עד דמטי לגלגולא דמלכא עלאה, דנהים ימבוא וליליא, דהיינו פלח הרמון שהוא ימין, דהיינו חסד, שאין לו הפסק, שה"ס הארה הב' דז"א, בסו"ה וימינו תחבקני, אז, מתחברין כל אינון פלכין, דהיינו שהחכמה דשמאל מתלבשת בחסדים דימין ושניהם בקו האמצעי, ושלתם במלכות, ונטלין לעטרא זקפן לה. שאז בחבורם יחד לזקחים העטרה וזוקפים אותה, דהיינו שמגלים בה קומה הזקופה, שה"ס הארת החכמה, בכל שלמותה והדרה.

וכבר ידעת, שסוד הגלגלים הם בחינת הדינים שבד' מקומות, שעליהם, האור נדחף ומתגלגל ממקום למקום עד שנשלם. וז"ש וקלא

ההוא משחא טבא עלאה, על דיקניה יקרא. ומתמן נגיד על אינון לבושי מלכא. (הה"ד, n) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וגו'.

מסורת הזהר

(n) (תהלים קלג) לך צב צ"א.

מאמר

הסולם

ותרא האתון את מלאך ה'

הגלגלים כבר ידעת שה"ס הדינין המיוחדים שבכל קו, שהם מעבידי האור מקו לקו. כנ"ל. וחושב כאן ששה גלגלים כנגד ששה קצוות העולם, שהם חג"ת נה"י, דהיינו ג' גלגלים לג' קוין שמחזה ולמעלה הנקראים חג"ת, וג' גלגלים לג' קוין שמחזה ולמטה, הנקראים נה"י. כי ז"א כולל תמיד ר"ק. אחר זה מבאר, לוקחי העטרה, וז"ש, שית גרפון דנשר נפלין לה, כי קו האמצעי ה"ס נשר, ויש לו שש כנפים כנגד ששה קצוות, שהם מכסים בו החכמה, שלא תאיר, אלא בדרך קו האמצעי, שהוא ממטה למעלה, ותקון זה של כנפי הנשר, הוא עיקר הלוקח והנושא של העטרה, שהיא המוחין שמקבל מאמא, כי מתוך שעשה תקון זה באמא, יצאו ג"ד באמא, בסוד תלת מחד נפקי, וגם ז"א קנה אותם בסוד חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) ע"כ כנפי נשר הללו, הן עיקר לוקחי העטרה, שזולתן לא היתה עטרה זו במציאות, ח"ש, שית גרפון דנשר נפלין לה.

עתה מפרש ההארות שבעצם העטרה, ותחלה מפרש הארות נ' שערי בינה, שמקבלת מאמא, וז"ש חמשין ענבין סתרנהא דגליף בה אימא עלאה, שהם חמשים שערי בינה. קביעאן באבן טבא, שבה ששה גזונים, שהם, חוור וסומק ירוק ואוכם תכלא וארגזונא. לבן אדום וידוק הם חג"ת, ובמלכות יש ג' צבעים שהם, שחור תכלת וארגמן. עוד יש תרי"ג אורות, בכל צד מד' צדדי העטרה, שה"ס חג"ת נה"י שהם שש מאות מפני שנמשכים מבינה שספירותיה בסוד מאות, ובהם מאירות הארות י"ב גבולים, שה"ס ג' קוין שבכל קו חו"ב תר"מ, ואחד הכולל אותם, הם י"ג, וז"ש, שית כואח ותלת עשר זווין לכל סטרא וסטרא, אח"כ מפרש בחינת הראש של העטרה, ח"ש (באות תל"ח) אלף ושית כואח מגדלין לכל סטרא וסטרא, שהם בחינת ספירה וחצי דימין של הג"ד, כי הג"ד הם ג' אלפים, וספירה וחצי, דהיינו חכמה וחצי דעת הימני הם אלף ושש מאות, כי חכמה היא אלף, וחצי דעת הימני יש בו שש ספירות חג"ת נה"י, שהם שש מאות, ואלו

עלאה, בינה, משמן המשחה שלה, או משפעת אמא עלאה בחשאי מתנות עליונות ושולחת וקובעת אותם בעטרה ההיא, אח"כ משפעת נחלי שמן המשחה הקדוש על ראש המלך, ז"א, ומראשו יורד שמן טוב ההוא העליון על זקנו היקר, ומשם נוזל על לבושי המלך, ז"ש, כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וקו אהרן שיורד על פי מדותיו.

פירוש, נודע כי בטרם זווג ז"א עם המלכות אין בז"א אלא בחינת חסדים בלבד, ואין בו הארת החכמה, אלא בשעה שז"א מזווג עם המלכות, שבה מקום גילוי החכמה, ואז הוא נכלל גון החכמה שבמלכות ויורדת אליו עטרה מאמא הנכללת גם מחכמה, שזסו"ה, אשת חיל עטרת בעלה, שעל ידי המלכות שז"ס אשת ז"א, קונה ז"א עטרה השלמה שלו, וז"ש (באות תל"ז) כד מזווג מלכא במטרוניתא דהיינו ז"א במלכות, סלקא עטרא דא, דהיינו עטרה של המלכות שנתבארה עד הנה, ואתישבת כרישא דמטרוניתא, ואחר שהמלכות מקבלת העטרה שלה שעיקרה היא חכמה כנ"ל, נכלל גם ז"א מן החכמה שלה וקונה גם הוא עטרה שלו, בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה, וז"ש, כדון נחית חד עטרא עלאה, שאז יורדת גם לז"א עטרה העליונה, קביעא דכל אבן טבא וחיזור ושושן בסתרנהא, המלכות נקראת אבן טובה, והעטרה משובצה מכל אבן טובה שהיא הארת החכמה של המלכות הנכללת בה, וחיזור ה"ס ימין, דהיינו חסדים המדומים בכפתור, ושושן ה"ס שמאל, דהיינו חכמה המדומות בפדה (כנ"ל שלח אות קמ"ח בהסולם) ואומר בפתרנהא, משום שהחכמה באה לו דק בדרך התכללות מן המלכות, ע"כ נבנת שמאירה מסביב העטרה.

ועתה הולך ומפרש כל חלקי העטרה דז"א כמו שביאר לעיל חלקי העטרה של המלכות, אלא הוא מתחיל לפרוט אותם כאן ממטה למעלה, דהיינו שמתחיל מן הגלגלים, שהעטרה מתגלגלת עליהם, וז"ש, בשית גלגלין אתיא לשית טטרוין דעלמא, ומהות

תלט) לבתר אתהדר עטרא, ומעטרא ליה אימא עילאה בהווא ב עטרא, ופרישא עליה, ועל מטרוניתא, לבושי יקר בהווא עטרא. כדין קלא אשתמע בכלהו עלמין, צאינה וראינה וגו'. כדין חדוותא הוא בכל אינון בני מלכא. ומאן אינון. כל אינון דאתו מסטרייהו דישראל. דהא לא מזדווגי בהו, ולא קיימין עמהו, בר אינון ישראל, דאינון בני ביתא, ומשמשי להו. כדין ברכאן דנפיקי מנייהו, דישראל ג הוא.

תמ) וישראל נטלין כלא, ומשדרי ד חולקא מניה לשאר עמין, ומההוא חולקא אתזנו כל אינון שאר עמין. ותאנא, מבין סטרי חולקהו דממנן על שאר עמין, נפיק * חד שביל דקיק, דמתמן, אתנגיד חולקא לאינון תתאי, ומתמן מתפרש לכמה סטרין. ודא קרינן ליה תמצית, דנפיק מסטרא דארעא קדישא. תמא) ועל דא עלמא כוליה מתמצית דארץ ישראל קא שתי. מאן איי. הא אוקימנא. ובין לעילא, ובין לתתא, כל אינון שאר עמין עכו"ם, לא אתזנו אלא

חלופי גרסאות

ג ל"ג מן עטרא עד עטרא. ג ל"ג הוא. ד ל"ג חולקא.

מסורת הזהר

(ג) (שיר ג) וארא ב צ"ו.

הסולם

מאמר

ותרא האתון את מלאך ה' בני הבית ומשמשים אותם. כלומר, שהם מעלים מין ע"י תורתם ותפלתם, המעוררים אל הזווג. לכן, הברכות היוצאות מהם, מזווג ז"א ומלכות, הן של ישראל. תמ) וישראל נטלין כלא וכר: וישראל לוקחים הכל, היינו כל הברכות היוצאות מהארת הזווג של ז"א ומלכות הנ"ל, כמבואר בסוד ב' העטרות שלהם. ושולחים חלק מהן לשאר העמים, ומאותו החלק נזונים כל שאר העמים. ולמדנו, מבין צדדי חלקם של הממונים על שאר העמים, יוצא שביל אחד דק מאד, שמשם נמשך חלקם של אלו התחתונים, דהיינו החיצונים ואומות העולם, ומשם מתחלק לכמה צדדים. זה שאנו קוראים לו תמצית היוצאת מצד הארץ הקדושה, שהיא המלכות. תמא) ועל דא עלמא וכר: ועל כן, כל העולם שותה מתמצית של ארץ ישראל. מי היא ארץ ישראל. כבר העמדנו, שארץ ישראל היא מלכות. ובין למעלה ובין למטה, כל אלו שאר העמים עכו"ם, אינם נזונים אלא מתמצית ההיא. ואל תאמר הם בלבד, אלא אפילו אלו ספירות התחתונות שותות מאותה התמצית. וזה הוא במשעול חכמים, דהיינו שביל מן שרי שאר העמים המתברכים ממנו. פירושו. אחר שביאר היטב זווג ז"א ומלכות

ואלו המגדלות עולים למעלה לכינה לצד ימין שבה לקבל חסדים. וז"ש וכל מגדלא ומגדלא טורין קביעין, דהיינו שמוקף בבתים מהתכללות המלכות בו. במשה רבות דילת, דהיינו החסדים דאמא הנקראים שמן המשחה. כדין אמא בלחישו וכר, כי החסדים נמשכים בלחש, בלי השמעת קול המורה על חכמה דשמאל, כנ"ל אצל הפעמונים (באות תליה) וחסדים אלו יורדים בג' מקומות הדינים שבז"א, שה"ס שערות ראש ושערות דיקנא ולבושים, שנתבאר לעיל באדרת נשא. וז"ש, לבתר כר על רישא דמלכא ומרישיה וכר על דיקניה וכר על לבושי מלכא.

תלט) לבתר אתהדר עטרא וכר: אח"כ, אחר שהעטרה קבלה כל האורות הנ"ל, חזרה העטרה, ואמא עלאה מעטרת לז"א בעטרה הוה, ופורשת על ז"א ועל המלכות לבושי יקר, בעטרה ההיא, החסדים המלבישים החכמה מכוונים לבושי יקר (כנ"ל בהקס"ז אות י"ד) אז הקול נשמע בכל העולמות, צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וגו'. מלך שלמה הוא ז"א, אמו היא בינה. אז היא שמחה בכל בני המלך, ומי הם. הם כל אלו הבאים מצד ישראל. כי אינם מתחברים עמהם, עט זווג ז"א ומלכות שאינם עומדים עמהם, חוץ מישראל, שהם

מההוא תמצית. ולא תימא דאינון בלחודוי, אלא אפילו אינון כתרין תתאין, מההוא תמצית שתיין. ודא הוא במשעול הכרמים, שביל מרברבי שאר עמין דמתברכן מניה.

תמב) כד חמא ההוא מלאכא, דהא בלעם אסטי לאתון לההוא שבילא, דכתיב להטותה הדרך, מיד ויעמוד מלאך יי' במשעול הכרמים, לאסתמא שבילא, דלא יסתייעון ביה אינון שאר עמין עכרם, ואינון כתרין תתאין. ואזלא הא, כהא דאנר רבי יצחק, כתיב (ס) שמוני נוטרה וגו', לנטרא ולברכא לשאר עמין בגלותא. וישראל דאינון כרמי שלי, ה לא נטרתי, בגין דאינון בגלותא, ולא מתברכין כדקא חזי.

חלופי גרסאות
ה ל"ג לא נטרתי.

מסורת הזהר
(ס) (שיר א) ב"א קיב צב ז"ח מו ט"א ש"א סט
ט"א ש"ב ש"א ש"ח.

הסולם

ותרא האתון את מלאך ה'

מאמר

כל הארת הזווג עם ג' הקוין שההארה מתגלגלת עליהם. ורק תמצית. דהיינו חלק קטן מאותה הארה, שהוא מומן שההארה מתגלגלת מימין לקו שמאל כנ"ל, זה משלחת המלכות שנקראת ארץ ישראל, לשאר העמין ולכל העולם כולו חוץ מישראל. וז"ש (באות תמ"א) ועל דא עלמא כוליה וכו', כי רק ישראל בלבד נבחר מכל העולם להדבק בקו האמצעי, וע"כ הם לוקחים כל הארת הזווג, ושאר כל העולם רק תמצית, דרך שביל דקיק הנ"ל. וז"ש, ודא הוא במשעול הכרמים, ששביל דקיק הזה, נקרא משעול הכרמים. דהיינו, שביל מרברבי שאר עמין דמתברכין מניה, כי שרי אומות העולם נקראים כרמים. כמ"ש להלאה בכתוב, שמוני נוטרה את הכרמים, שהם שרי שאר העמים. ואותו שביל דקיק מקו שמאל, שהם מתברכים ממנו, נקרא משעול הכרמים.

תמב) כד חמא ההוא וכו': כשראה אותו המלאך, אשר בלעם הטא את אתונו על שביל ההוא, שנקרא משעול הכרמים, כדי לקבל משט כח לקלל את ישראל, שכתוב, להמותה הדרך, שרומו על הדרך של החצונים, שהוא משעול הכרמים שמשט הם מקבלים כל שפעם כנ"ל, מיד, ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים, דהיינו לסתום השביל שלא יוכלו להעזר ממנו שאר העמים העכורים, ואלו ספירות התחתונות, של החצונים. ומה שנקרא משעול הכרמים, הולך זה, כפי מה שאמר רבי יצחק, כתוב, שמוני נוטרה את הכרמים, היינו לשמור ולברך בעת הגלות, את

ומלכות וההארות הגדולות היוצאות מזווגם, ושכל זה בא מכח יחוד ג' הקוין, אומר (באות ת"ח) וישראל נמלין כלא, משום שהם דבוקים בקו אמצעי, הכולל ג' קוין. מה שאין כן אומות העולם וכל החצונים הדבוקים בקו שמאל בלי ימין, אינם יכולים לקבל מהארות הזווג הזה, אמנם כיון שהארת הזווג באה ע"י גלגול בג' קוין כנ"ל הנה ברגע שההארה מתגלגלת מימין לשמאל, ועומדת בקו השמאל, אז נפתח צנור דק מהארת קו השמאל, שאותו צנור נקרא משעול הכרמים, שמשם יורדים החיות והמונן לחיצונים מקו שמאל. וע"כ כללות הארת כל הזווג מקבלים ישראל, להיותם דבוקים בקו האמצעי הכולל חכל, ומשום שהם העלו מין וגרמו לזווג הזה. (כנ"ל באות תל"ט) אבל בהכרח שולחים חלק מהשפע לשאר העמים והחיצונים הדבוקים בקו שמאל בלבד, דהיינו בעת שהארת הזווג מתגלגלת מימין לשמאל ועומדת רגע בקו השמאל, וז"ש ומשדרי חולקא מניה לשאר עמין, דהיינו אותו חלק הנמשך מקו שמאל בע הגלגול, ומההוא חולקא אתזגו כל שאר עמין, דהיינו אותו חלק הנמשך מקו שמאל בעת יכולים להנות משהו ממקום אחר, כנ"ל. ואותו הצנור הנפתח להם מקו שמאל הוא דק מאוד, מטעם היותו מטרם היחוד בקו האמצעי, וז"ש, ותאנא וכו' נפיק חד שביל דקיק, דהיינו אותו הצנור הנפתח להם מקו שמאל, דמתמן אתנגיד וכו'. שמשם מושפע כל חיותם ושפעם של החצונים ושאר העמים. וז"ש ודא קרינן ליה תמצית דנפיק מספרא דארעא קרישא, כי המלכות מקבלת לתוכה

תמג) גדר מזה וגדר מזה. אמר ר' אבא, היך יכול ההוא מלאכא לאסתמא
ההוא שבילא. אלא בגין דסיועא אחרא הוה ליה, קב"ה וכןסת ישראל. ר' יהודה
אמר, אורייתא מסייעא ליה, דכתיב (ו) מזה ומזה הם כתובים.
תמד) בההיא שעתא מה כתיב. ותרא האתון וגוי, ותלחץ אל הקיר, מאי
ותלחץ אל הקיר. כד"א (פ) מקרקר קיר וגוי. (ק) קיר: פטרוגא, ההוא דשלטא
עליהו. ותלחץ את רגל בלעם אל הקיר, ו היא לא יהבא ליה סיועא כלל. ובעקותא,
ז אשדרת ליה לההוא קיר. ורמזא ליה האי, כדין ויוסף להכותה בהאי סטרא.
תמה) ויוסף מלאך יי עבור ויעמוד במקום צר וגוי. בההיא שעתא, אסתים
לה כל ארחין, וכל סיועין, דלא אשתכח בה מכל סטרא דעלמא סיועא. כדין
ותרבץ תחת בלעם. ח כד חמא בלעם דלא הוה יכול, מה כתיב. ויחר אף בלעם
ויך את האתון במקל, כמה דאתמר, דאטען לה, ואלגש לה, בזירווי דינא קשיא
תקיפא.

חלופי גרסאות

ו. הא. ז אשדת; אשרת. ח ויחר אף בלעם להטותה
ול"ג מן כד עד סוף האות.

מסורת הזהר

(ע) (שמות לב) ת"ז בהקדמה יא: בהשמטות
קמה. ז"ח פג ט"ב שכ"ז ט"ג שט"ו. (פ) (ישעיה
כב) ויחי קכב צ"ג ז"ח צא ט"א שכ"ד.

דרך אמת א) לשון אב וזדון

הסולם

ותרא האתון את מלאך ה'

ור' יהודה לומד אותם הדברים הנ"ל מכתוב
אחר, דהיינו ממה שכתוב בלוחות מזוז ומזה
הם כתובים, שהפירוש הוא מפנים ומאחור,
שמפנים, נכתבו בהארות ז"א, ומאחור, בהארות
המלכות. והיינו ע"ד הנ"ל. אלא ההפרש הוא
במקראות דורשין בלבד.

תמד) בההיא שעתא מה וכי: בשעה
ההיא מה כתוב ותרא האתון וגוי ותלחץ אל
הקיר. מהו ותלחץ אל הקיר. ומשיב, הוא
כש"א, מקרקר קיר וגוי, שקיר פירושו חומה
המגינה. אף כאן קיר פירושו מגין, דהיינו
אותו הכוז המגין עליהם. ותלחץ רגל בלעם
אל הקיר, פירושו, היא, האתון, לא נתנה לו
עזרה כלל, אלא בצרתה שלחה אותו לאחורו
הקיר, שהוא השר המגין עליהם. וזהו שרמזה
לו, במה שנלחצה אל הקיר. או ויוסף להכותה.
בצד שמאל הזה.

תמה) ויוסף מלאך ה' וגוי: ויוסף מלאך
ה' עבור ויעמוד במקום צר וגוי. בשעה ההיא
סתם המלאך כל הדרכים וכל התמיכות,
שלא תהיה נמצאת לה תמיכה מכל צד
שבעולם. או, ותרבץ תחת בלעם. דהיינו, שלא
נמצאה אפילו מקום לרמח על עזרה, כמו
שרמזה

מאמר

את שאר העמים, הנקראים כרמים. וישראל,
שהם כרמי שלי, לא נטרתי. כי הם בגלות,
ואינם מתברכים כראוי.

תמג) גדר מזה וגדר מזה: אמר ר'
אבא, איך היה יכול מלאך ההוא לסתום אותו
השביל, מפני החיצונים כיון שהוא מוכרח
להפתח בעת הגלגול, כנ"ל. ומשיב, אלא משום
שהיתה לו עזרה אחרת, שהיא הקב"ה וכןסת
ישראל, שהיא המלכות. ר' יהודה אמר, התורה
עזרה לו, שכתוב, מזה ומזה הם כתובים.
פירוש. השאלה היתה, כיון שאותו משעול
הכרמים מוכרח להפתח בעת הגלגול, איך
יכול המלאך לסתום אותו. ועל זה משיב, כיון
שלאחר הגלגול, מאיר הקב"ה מצד אחד את
החסדים המכוסים שלו, ומצד השני אפילו
כנסת ישראל, שהיא המלכות אינה מקבלת
אחר הגלגול רק חסדים בלבד (כנ"ל בשלח
ל"ט ד"ה ג') ובכח זה התגבר המלאך על
השביל וסתם אותו. וזהו סוד הכתוב גדר
מזה וגדר מזה, שמצד הימין מגדיר הקב"ה
את הארת השביל שלא יאיר, ע"י חסדים
מכוסים שלו. וזהו גדר מימין. ומצד השמאל
מגדירה המלכות הארת השביל ע"י נטיתה
לימין לחסדים שבז"א. ובכח ב' גדרות אלו
סתם המלאך את השביל.

תמו) (ז) ויפתח יי' את פי האתון וגו'. היינו חד מאינון מלין, דאתבריאן ערב שבת בין השמשות. א"ר יצחק, מאי סגי האי לבלעם, או לאתון, או לישראל, בהני מלין. ט א"ר יוסי, דחייכין ביה אינון רברבין דהוו עמיה, וכד מטו לבלק, אמרו ליה, וכי להאי שטיא שדרת ליקרא, לא תשכח ביה ממשות, ולא במלוי. ובאינון מלה דאתנא, אתבוא מן יקריה. ר' חייא אמר אלמלי לא אמרת אתנא האי, לא שביק בלעם ההוא דיליה, ובמלי דאתנא ידע. דאתבר חיליה.

תמו) ר' אבא כ רמי, כתיב (ז) ותפתח הארץ וגו'. וכתיב ויפתח יי' את פי וגו'. מאי שנא ארץ מאתון, דלא כתיב בה ויפתח יי' את פי הארץ. אלא, התם משה גזר על פומא, ופתחת, ועבדת ארעא פקודא דמשה, ולא יאות דקב"ה ל יעבר פקודיה, דהא משה גזר ופקיד, (ח) ופצתה האדמה את פיה. וע"ד היא עבדת פקודי, דכתיב ותפתח הארץ את פיה. אבל הכא, לא אשתכח מאן דגזר, אלא רעותא דקב"ה הוה, והואיל ורעותיה הוה בכך, כתיב ויפתח יי' את פי האתון. מניה אתא מלה, ומניה אשתכח.

תמו) ר' יהודה אמר, אסתכלנא בפרשתא דא, ובאלין מלין, ואתחזיין דלאו מלין דצריכין אינון. וכי מאחר דכתיב ויפתח יי' את פי האתון, בעיין למהוי אינון מלין מעלייתא, ט מלי דחכמתא, ואי כמה דאתערו חברנא, דאיהו משבת דסוסיא דיליה רעי (ב) ברטיבא, והיא תבת ואמרת, הלא אנכי אתונך. מהכא

מסורת הזהר
 (ז) לעיל אות שו. (ח) (במדבר טז) ויקהל כג צ"ר. ט ר' יוסי אמר. י ואתבר. כ אמר במי. ל יעבר;
 (ד) (שם) פקודי יב צ"מ. יעבור. מ ל"ג מלי דחכמתא.

דרך אמת (ב) בשדה אגם מים

מאמר הסולם ותרא האתון את מלאך ה'

כתוב, ותפתח הארץ את פיה. וכתוב ויפתח ה' את פי האתון. מהו השינוי, ארץ מאתון, שלא כתוב בארץ. ויפתח ה' את פי הארץ. ומשיב, אלא שם משה גזר על פתיחת הפה. והארץ פתחה ועשתה הציווי של משה. ולא יפה, שהקב"ה יעשה הציווי של משה. שהרי משה גזר וציווה, ופצתה האדמה את פיה, וע"כ הארץ עשתה הציווי של משה, שכתוב, ותפתח הארץ את פיה. אבל כאן, לא נמצא מי שגזר, אלא רצון הקב"ה היה, וכיון שדצונו היה בכך, כתוב, ויפתח ה' את פי האתון. ממנו בא הדבר וממנו נמצא.

תמו) ר' יהודה אמר וכו'; ר"א נסתכלתי בפרשה זו של פי האתון, ובאלו הדברים, ונראים שאינם דברים שצריכים להם. וכי מאחר שכתוב, ויפתח ה' את פי האתון, היו צריכים הדיבורים להיות דיבורים חשובים, דברי חכמה. ואם כמו שאמרו החברים, שבלעט היה

שרמזה מקודם לכן, שילך לבקש עזרה מן הקיר, כנ"ל בדבור הסמוך. כשראה בלעם שאינו יכול, מה כתוב, ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל, כמו שלמדנו (כנ"ל באות תכ"ט) שהטעין אותה והלבישה בזיון דין קשה וחזק, כמ"ש שם.

תמו) ויפתח ה' את פי האתון: היינו אחד כאלו הדברים שנבדאו ערב שבת בין השמשות. א"ר יצחק, מהו הריוח מזה, לבלעם, או לאתון, או לישראל, באלו דברי האתון. א"ר יוסי, שצחקו ממנו אלו השרים שהיו עמו. וכשבאו לבלק, אמרו לו, וכי לשוטה הזה שלחת לקרוא, לא תמצא בו ממשות ולא בדבריו. נמצא, שבאלו דברי האתון נתבזה כבודו. ר' חייא אמר, אם לא אמרה האתון זה, לא עזב בלעם את שלו. אלא בדברי אתונו ידע שנשבר כחו.

תמו) ר' אבא רמי וכו'; ר"א הקשה.
 (דפו"י דף ר"ט ע"ב) 654

הוה נ לה למפתח, והיא לא פתחה אלא מה עשיתי לך. ואי הכי, אמאי קא טרח קודשא בריך הוא, למפתח פומה להני מלין.
 (תמט) אמר רבי אבא, ודאי באלין מלין אוליפנא דעתא דבלעם, דלאו כדאי הוא למשרי עליה רוח קודשא, ואוליפנא, דהא לית יכילו באתניה, לאבאשא או *) לאוטבא. ואוליפנא מהאי אתון, דהא לית חילא בבעירי לאשראה עלייהו דעתא שלים. ת"ח, בלעם, בההיא מלה דאתניה, ובההוא דעתא טפשא לא יכיל למיקם. בדעתא עלאה עאכו"ו.

(תנ) ו ותאמר לבלעם מה עשיתי לך. וכי ברשותי הוה למעבד טב וביש. לאו. דהא בעירי לא מתנהגן, אלא במה דנהגו לון. ואע"ג דההיא אתנא ^ו בעקתא יתיר, לאו ^ע ברשותה היא, דהא הוא אטעין לה בחרשוי, וברשותיה קיימא. תנא) ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי. הוה ליה לחייכא מנה, והוא אתיב לקבלה טפשותא דמלהא, כדין חייכו מניה, ואתקליל בעינייהו, וידעו דאיהו שטיא. ומה אמר. כי התעללת בי לו יש חרב בידי. אמרו, שטיא דא איהו יכיל לשיצאה עמין בפומיה, היך לא יכיל לשיצאה לאתניה, והוא בעי חרבא. ואוליפנא, דלית חילא בבעירי לאשראה עלייהו רוחא אחרא, דאי יימרון בני נשא, אי ימללון בעירי, כמה דעתא שלים יפקון לעלמא, פוק ואוליף מהאי אתנא, דהא קביה אפתח פומה, חמי מלוי. ^פ

(תנב) ויהי בבקר ויקח בלק את בלעם וגו'. ר' יצחק אמר, בלק חכים הוה

חלופי גרסאות

נ ליה. ^ס בעמיקתא. ^ע ברשותיה. ^פ בדפוי כתבו מצאתי כתוב בהעתקות חסר כאן.

מסורת הוהו'

(ש) ח"ג רא :

ויקח בלק את בלעם וגו'

הסולם

מאמר

טוב או דע. לא, כי בהמות אינן מתנהגות אלא כמו שנוהגים אותן. ואע"פ שאותה האתון היתה בצרה גדולה, לא היתה ברשותה, כי בלעם הטעין אותה בכשפיו, וברשותו עמדה. תנא) ויאמר בלעם וגו': ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי. היה לו לצחוק ממנה, והוא השיב לה דברי טפשות. או צחקו ממנו והוא נעשה נקלה בעיניהם, בעיני השרים שנעמו, וידעו שהוא שוטה. ומה אמר, כי התעללת בי לו יש חרב בידי. אמרו השרים, שוטה הוה מתפאר, שהוא יכול להשמיד עמים בפיו, איך לא יכול להשמיד אתוננו, והוא צריך לחרב. ולמדתי, שאין כח בבהמות להשרות עליהן רוח אחר של חכמה. ואם יאמרו בני אדם אם הבהמות היו מדברות כמה דעת שלמה היתה באה לעולם. צא ולמד מאותה האתון, שהקב"ה פתח פיה, וראה דבריה. (תנב) ויהי בבקר ויקח בלק וגו': ר' יצחק

היה משתבח, שהסוס שלו רועה באחו, וע"כ לקח האתון. והאתון ענתה ואמרה, הלא אנכי אתונך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה. א"כ מכאן היתה לה לפתוח, והיא לא פתחה, אלא מה עשיתי לך. ואם כן, למה הטריח עצמו הקב"ה לפתוח פיה באלו הדברים.

(תמט) אמר ר' אבא וכו': אר"א, ודאי באלו הדברים של האתון, למדתי דעתו של בלעם, שלא היה כדאי שישדה עליו רוח הקודש, ולמדתי, שאין כח באתוננו, להרע או להטיב. ולמדתי, מאתון זו, שאין כח בבהמות להשרות עליהם דעת שלמה. וע"כ לא אמרה דברי חכמה. בוא וראה, בלעם, בדבור ההוא של אתוננו, ובאותה דעת טפשית של אתוננו, לא יכול לעמוד. בדעת עליון על אחת כמה וכמה. והוא אמר שידע דעת עליון.

(תג) ותאמר לבלעם מה עשיתי לך: היינו שאמרה לו, וכי ברשותי הוא לעשות (דפוי דף ר"ט ע"ב *) דף ר"י ע"א) 655

בחרשין, ^ז יתיר מבלעם, בר דלא הוה מכוון שעתא ללטייא. משל וכו'. ^ק בגי' ויקח בלק את בלעם וגו'. הוא הוה אתקין ליה ואחיד ליה לכלא.

תנג) ויעלהו במות בעל. מאי ויעלהו במות בעל. אלא אשגח בחרשוי, במאי סטרא יתאחיד בהו, ואשכח דזמינין ישראל למעבד במות, ולמפלח לבעל. כמה דכתיב, ^ה וילכו אחרי הבעל. וירא משם קצה העם, חמא רברבי דעמא, ומלכא דלהון, דפלחין ליה, כמה דכתיב ^ה ויקראו בשם הבעל, וכתיב ^א אם יי האלהים וגו'. כיון דחמא בלעם, דזמינין ישראל להאי, מיד ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה ^ש מזבחת.

תנד) ר' יוסי ור' יהודה, חד אמר לקבלי מדבחן ^ה דקדמאי, אקריב אינון שבעה מדבחן. וחד אמר, בחכמתא עבד כלא, ^א ואשכח דחולקהון דישראל בשבעה ^ב דרגין אתקשרו. בגין כך אסדר שבעה מדבחן.

תנה) ^ג לב"ג דהוה ליה רחימא חד, דשבק ליה אבוי. ובני נשא מסתפו לקטטה בהדיה, בגין ההוא רחימא. ליומין, אתא ב"ג ^ד חד, ובעא ^ה לאתערא קטטו בהדיה. אמר, מה אעביד, אי אתער ביה קטטא, הא ההוא רחימא דאתקשר בהדיה, ולא יכילנא, ^ו אמר מה עבד, שדר ליה דורון לההוא רחימא. אמר ההוא רחימא, וכי מה אית ליה להאי ב"ג גבאי, ^ז ידענא דבגין ההוא בר ^ח רחימאי הוא. אמר, האי דורון לא ייעול קמאי, זמינו ליה לכלבי ויכלוניה.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ת) (מ"א יח) חקת אות פ צ"ד. א) (שם). ^ז ל"ג יתיר. ^ק כך בלק ויקח (בלק את בלעם)

ויעלהו הוא. ^ר בדפו"י נ"ב אולי הוא קוצר לשון

המקרא (מ"ב י"ז ט"ו טז) וילכו אחרי ההבל וגו' ויעבדו את הבעל. ^ש מוסיף מזבחת חסר כתיב.

ת דקאמר. א ואשגח. ב דרכין. ג מוסיף מתלא לב"ג. ד אחרא. ה לאתערבא ול"ג. קטטו. ו ל"ג אמר

ז ידע. ח רחימאי ההו.

מאמר

הסולם

ויקח בלק את בלעם וגו'

אחד אמר שכנגד המזבחות שעשו הראשונים הקריב הוא על ז' מזבחות. ואחד אמר, שעשה בחכמה את הכל, כי מצא שחלקם של ישראל נתקשר בז' מדרגות, חג"ת נה"מ, ומשום זה אמר, אסדר ז' מזבחות.

תנה) לב"ג דהוה ליה וכו': בדומה, לאדם שהיה לו אוהב אחד, שעזב לו אביו. והיו בני אדם יראים לדריב עמו, בשביל אותו האוהב. לימים, בא איש אחד, ורצה לעשות ריב עמו, אמר מה אעשה, אם אריב עמו, הרי יש לו אותו האוהב הקשור עמו, ואיני יכול לו. מה עשה. שלח לו מתנה לאותו האוהב. אמר אותו האוהב, וכי מה יש לו לאיש הזה אלי, יודע אני, שבשביל אותו בן אוהבי הוא. שרוצה להצר לו. אמר, מתנה זו לא תכנס לפני. הזמינו את הכלבים ויאכלו אותה.

ק

יצחק אמר, בלק היה חכם בכשפים יותר מבלעם חוץ ממה שלא היה יודע לכוון ^ה קצת לקלל, כמו בלעם. משל וכו'. (ע"י מדרש רבה פ"ב י"ח) משום זה, ויקח בלק את בלעם וגו'. הוא היה מתקן אותו ואוחז בו, לכל.

תנג) ויעלהו במות בעל: מהו ויעלהו במות בעל. ומשיב, אלא הסתכל בכשפיו באיזה צד מישראל יתאחו ומצא שעתידיים ישראל לעשות במות ולעבוד את הבעל, כמ"ש וילכו אחר הבעל. וירא משם קצה העם. דאה גדולי העם ומלכם שעבדו לו. כמ"ש ויקראו בשם הבעל. וכתוב אם ה' האלקים וגו'. כיון שראה בלעם שעתידיים ישראל לזה, מיד ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחות וגו'.

תנד) ר' יוסי ור' יהודה וכו': ר"י ור"י,

656 (דפו"י דף ר"י ע"א)

תנו) כך בלעם, אתא לאתערא קטטו בהו בישראל, וחמא דלא יכיל בגין ההוא רחימא עלאה σ דלהון, שארי לתקנא קמיה דורון. אמר קב"ה, רשע ומה אית לך גבאי, את בעי לאזדווגא בבני, הרי דורונך זמין לכלבי. ת"ח, מה כתיב, ויקר אלהים אל בלעם. ואר"ש, לשון קרי וטומאה. דורונך לאלין אתמסר ולא ייעול קמאי.

תנו) ר' אבא אמר, ויקר: כד"א, β לפני קרתו מי יעמוד. הוא הוה זמין, דבהווא דורון, יכיל בהו בישראל. מה כתיב. ויקר אלהים. קריר גרמיה מן דא. דהוה חשיב. ויקר אלהים, כמה דאתמר, γ דאתער עליה מסטרא דמסאבותא.

תנח) רבי אלעזר אמר, ויקר, בלעם חשיב דבהווא דורון ייעול לאבאשא להו לישראל, וקב"ה אעקר ליה δ מקמיה להווא דורון. ואעקר ליה לבלעם, ממה דהוה חשיב. ואעקר ϵ ליה מהווא דרגא, הה"ד ויקר. כד"א ζ יקרוה עורבי נחל. אמר ליה, רשע, לית אנת כדאי לאתקשרא בהדאי * ולמיעל קמאי. דורונך לכלבי אתמסר.

תנט) אמר ר' שמעון, ת"ח, האי רשע, געלא דכלא η הוה. דלא תשכח בכל פרשתא דא, ויאמר יי' אל בלעם, או וידבר יי', ח"ו. מה כתיב. וישם יי' דבר בפי בלעם וגו', כמאן דשוי חסמא בפום חמרא, דלא יסטי הכא או הכא, כך וישם יי' דבר בפי וגו'.

תס) א"ל קב"ה, רשע, את חשיב דעל ידך יהא ויתקיים ברכה בבני, או

חלופי גרסאות

σ מוסיף דלהון, כד"א (משלי כ"ז) רעך ורע אביך וגר, י בהוה. γ ל"ג דאתער. δ לבלעם מקמיה

מסורת הזהר

β (תהלים קמז). ζ (משלי לו).

דהווא דורון. η ליה להווא; להווא ול"ג ליה. η ל"ג הוה.

ויקח בלק את בלעם וגו'

הסולם

מאמר

תנח) ר' אלעזר אמר וכו': רא"א ויקר, פירושנו, כי בלעם חשב שבמתנה ההיא יוכל להרע לישראל, והקב"ה עקר מלפניו אותה המתנה. ועקר את בלעם ממה שהיה חושב, ועקר אותו ממדרגה ההיא. ז"ש, ויקר. כמ"ש יקרוה עורבי נחל. אמר לו, רשע, אינך כדאי להתקשר עמי, ולכנוס לפני, מתנתך נמסרת לכלב.

תנט) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש בוא וראה, רשע הוה, גיאול של הכל היה. כי לא תמצא בכל פרשה זו, ויאמר ה' אל בלעם, או וידבר ה', חס ושלוה. מה כתוב, וישם ה' דבר בפי בלעם וגו', כמי שנותן מחסום בפי חמור, שלא יטה לכאן ולכאן, כך, וישם ה' דבר בפי בלעם וגו'.

תס) א"ל קב"ה וכו': א"ל הקב"ה, רשע, אתה

תנו) כך בלעם אתא וכו': כך בלעם בא לעורר ריב עם ישראל, וראה שאינו יכול, משום אותו האוהב שלהם העליון. התחיל לתקן לפניו מתנה, דהיינו הקרבנות שהקריב. אמר הקב"ה, רשע, ומה יש לך אלי, אתה רוצה להתחבר בבני, הרי המתנה שלך נמסרת לכלבים. בוא וראה, מה כתוב, ויקר אלקים אל בלעם. ואר"ש, ויקר, הוא לשון קרי וטומאה, הרי מתנה שלך נמסרת לאלה, ולא תכנס לפני.

תנו) רבי אבא אמר וכו': רא"א ויקר, הוא כש"א, לפני קרתו מי יעמוד. הוא היה בטוח שבמתנה ההיא, הוא יוכל לישראל. מה כתוב ויקר אלקים אל בלעם, שקריר עצמו מזה שבלעם חושב. ועוד, ויקר אלקים הוא כמו שלמדנו שנתעורר עליו צד הסומאה.

657 (דפו"י דף ר"י ע"א *) דף ד"י ע"ב)

אפכא. לא צריכין אינון לך, כמה דאמרין לצרעה כו'. אלא את שוב אל בלק, וכד תפתח פומך, לא יהא ברשותך. ולא בפומך תלייא מלולא, אלא וכה תדבר. הרי כ"ה, דזמינא לברכא לון. כה, תמלל ברכה דבני, ם דכד תפתח פומך, היא תמלל מלין, לאתקיימא על בני, דלא אשבוק מלין לך.

תסא) ת"ח, דכך הוא, כיון דאתא לבלק, ובלק שמע כל אינון מלין, הוה חשיב דהא מפומיה דבלעם נפקין, אמר, לקוב אויבי לקחתיך. אמר בלעם, סב אלין חרשין בידך, בגין לאעכבא הכא להאי כה, ואי את תיכול ץ לאעכבא לת בהאי חרשין, אנא אעקר לה מאינון מלין דהיא אמרה.

תסב) מה כתיב, התיצב כה על עולתך, בהאי, ובאלין חרשין, תעכב לה, ואנכי אקרה כ"ה, כלומר, אעקר לה מאלין מלין. א"ל קב"ה, רשע, אנא אעקר לך. מה כתיב בתריה. ויקר אלהים אל בלעם. וההוא דבר ארים קלא, במלולי דכ"ה. ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר, ף כ"ה תדבר ודאי.

תסג) ת"ח, בקדמיתא לא כתיב התיצב כה על עולתך, אלא התיצב על עולתך ואלכה אולי יקרה י"י לקראתי. כיון דחמא דכ"ה אמר אינון ברכאן, כדן אמר התיצב כ"ה על עולתך, ואנכי אקרה כ"ה.

תסד) לכה ארה לי יעקב, כלומר, לקוט. רבי יוסי אמר, אשדי לון מההוא דרגא דאינון קיימי, כד"א ד) צדה אורה. אמר, אי תיכול ץ למשדי ף לון מההוא

מסורת הוהר

ד) (ש"א כ) תק"ח קיא ט"ג שלי.

חלופי גרסאות

ס כד. ץ לאעקרא. ף ל"ג כה תדבר. ץ לאשדי. ף להתוא ולי"ג לון.

מאמר

הסולם

ויקח בלק את בלעם וגר

התיצב כח על עולתך, בוח, ובאלו הכשפים תעכב אותה, את כח שהיא המלכות, האנכי אקרה כח, כלומר, אעקר אותה מאלו הדברים. שאמרה. אמר לו הקב"ה, רשע, אני אעקר לך. מה כתוב אחריו, ויקר אלקים אל בלעם. דבר ההוא תרים קולה בריבורי כח, וי"ש, שוב אל בלק וכח תדבר. כח תדבר ודאי.

תסג) ת"ח בקדמיתא לא וכ"ה: בוא וראה בתחילה לא כתוב, התיצב כח על עולתך, אלא, התיצב על עולתך ואלכה אולי יקרה ה' לקראתי. כיון שראה אשר כ"ח אמרה אלו הברכות, או אמר התיצב כח על עולתך ואנכי אקרה כח. דהיינו כמו שנתבאר בדבור הסמוך.

תסד) לכה ארה לי יעקב: ארה כלומר, לקוט. מלשון אריתי מורי עם בשמי. ר' יוסי אומר, השליכם מאותה המדרגה שהיו עומדים. כש"א צדה אורה. דהיינו יריה והשלכה. אמר אם תוכל להשליכם מאותה המדרגה שלתם שהיא המלכות. הרי כולם יעקרו מן העולם.

אתה חושב שעל ידך תהיה ותתקיים ברכה בבני, או להיפך. הם אינם צריכים לך כמו שאומרים לצרעה, לא מעוקצן ולא מדובשן. אלא אתה, שוב אל בלק, וכשתפתח פיך לא יהיה ברשותך, ולא בפין תלוי הדבר, אלא, וכח תדבר. הרי כה שהיא השכינה, מוכנת לברך אותם. כח תדבר הברכה של בני, כי כשתפתח פיך, היא תדבר הדברים שיתקיימו על בני, ולא אעזוב הדברים לך.

תסא) ת"ח דכך הוא וכ"ה: בוא וראה שכך הוא. כיון שבא בלעם לבלק, ושמע בלק כל אלו הדברים, שברך את ישראל, היה בלק חושב, שיצאו מפי בלעם. אמר לקוב אויבי לקחתיך וגר. אמר בלעם, קח אלו הכשפים בידך, כדי שתעכב כאן את כח הוה, שהיא המלכות, ואם אתה תוכל לעכבה באלו הכשפים, אני אעקר אותה מאלו הדברים שאמרה, דהיינו שיבטל הברכות שאמרה, כנ"ל.

תסב) כח כתיב התיצב וגר: מה כתוב,

דפרי דף ר"י ע"ב) 658

דרגא דלהון, הא כלהו אתעקרו מעלמא. ולכה זועמה ישראל, ישראל דלעילא, דישתכח רוגזא קמיה, כד"א (ה) ואל זועם בכל יום.
 (תסה) ו כי מראש צורים וגו'. א"ר יצחק, מראש צורים, אלין אינון אבהתא. דכתיב (ז) הביטו אל צור חוצבתם. ומגבעות אשורנו, אלין אמהן, בין מהאי סטרא ובין מהאי סטרא, לא יכלין לאתלטייא.
 (תסו) ר' אבא אמר, כי מראש צורים, מאן יכיל להו לישראל, דהא הוא אחיד מרישא ר דכל צורים נפקין, ומאן אינון צורים. גבורן. דהא כל דינין דעלמא מאינון גבורן נפקי, ואינון אתאחדן בהו. ומגבעות אשורנו, אלין שאר משריין דאתאחדן בהו. הן עם לבדד וגו'. כד"א (ח) ה' בדד ינחנו.
 (תסז) מי מנה עפר יעקב וגו', הא אוקמוה. אלא א"ר יוסי, תרין דרגין אינון, יעקב וישראל. בקדמיתא יעקב, ולבתר ישראל. ואעיג דכלא חד, תרין דרגין אינון, דהא דרגא עלאה ישראל הוא.
 (תסח) מי מנה עפר יעקב וגו'. לתתא, מאן הוא עפר. ר' שמעון אמר, האי דכתיב ביה (ט) יתן כעפר חרבו וגו'. מאן חרבו. הא ידיעא, דכתיב (י) חרב ליי מלאה דם. עפר, ההוא אתר דאתברי מניה אדם הראשון, דכתיב (יא) וייצר יי אלהים את האדם עפר וגו'. ומההוא עפר, כמה חיילין, וכמה משריין נפקו.

חלופי גרסאות

ר אבל. ש כתריין.

מסורת הזהר

(ה) (תהלים ז) ויחי רס צ"א. (ו) ב"א רז צ"ב.
 (ז) (ישעיה נא) חיי שרה צ"ח. (ח) (דברים לב)
 צ"א רט צ"ד. (ט) (ישעיה מא) ב"ב צה צ"ב ת"ז
 (י) (שם לד) ב"ב קפה צ"ב. (כ) (בראשית
 ב) ב"א רז צ"א.

ת"ע קלא : י (שם לד) ב"ב קפה צ"ב. (כ) (בראשית
 ב) ב"א רז צ"א.

הסולם

מאמר

ויקח בלק את בלעם וגו'
 ועל שמה נקראות הגבורות צורים, וישראל יוצאים מן המלכות. ועליה אמר כי מראש צורים אדאנו. והתפשטות המלכות בבייע נקראות גבעות. שמשם נר"ן לישראל.
 (תסז) מי מנה עפר יעקב וגו': כבר העמידהו. אלא אמר ר' יוסי. ב' מדרגות הן, יעקב וישראל, מתחילה כשהוא ב"ק, הוא יעקב, ואח"כ כשמשג ג"ר, הוא ישראל. ואע"פ שהכל אחד, שתי מדרגות הן, ומדרגה עליונה היא ישראל. ומדרגת יעקב היא למטה.
 (תסח) מי מנה עפר יעקב וגו': שואל, מהו עפר למטה, במדרגת יעקב. ר' שמעון אמר, זה שכתוב בו יתן כעפר חרבו וגו'. מי היא חרבו, הרי ידוע, שהיא מלכות, שכתוב לה' מלאה דם. שהמלכות נקראת חרב לה'. עפר, היינו מקום ההוא שנברא ממנו אדם הראשון. שכתוב, וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה. ומעפר ההוא יוצאים כמה

ולכה זועמה ישראל. פירוש, ישראל של מעלה, שהוא ז"א, שביאו לידי זעם. דהיינו שימצא רוגזו זעם לפניו. כש"א, ואל זועם בכל יום.
 (תסה) כי מראש צורים וגו': א"ר יצחק מראש צורים, אלו הם האבות. שכתוב, הביטו אל צור חוצבתם. ומגבעות אשורנו, אלו הן האמהות. בין מצד זה של האבות, ובין מצד זה של האמהות לא היו יכולים להיות מקוללים.
 (תסו) ר' אבא אמר וכי: רא"א, כי מראש צורים, פירוש, מי יכול לישראל, כי אחוזים ויוצאים מראש כל צורים. ומי הם צורים. הם גבורות. שכל הדינים שבעולם יוצאים מאלו הגבורות, והם אחוזים בהן. ומגבעות אשורנו, אלו הם שאר המחנות האחוזים בהם. בהגבורות. הן עם לבדד ישכון יגו'. הוא כש"א ה' בדד ינחנו. פירוש המלכות הנקראת צור, היא ראש כל הדינין שבעולם (דפרי דף ר"י ע"ב) 659

כמה א) טפסין, כמה גרדיני נמוסין, כמה גירין, כמה בליסטראות, כמה רומחין, וסייפין, וזיינין, אשתכחו מההוא עפר. ת מי מנה כד"א, א היש מספר לגדודיו. תסט) ומספר את רובע ישראל. רבע ישראל היא א היא, וחד מלה היא. רובע ישראל, כד"א ט) רובץ תחת משאו, רביע הדא הוא דכתיב, א) מטתו שלשלמה. ב ד"א רבע, כמו רביעית מישראל לתתא, רבע אתקרי ב) לפום כתרין, משמע ג דוד, דאיהו רגלא רביעאה דכורסייא.

תע) ד"א מי מנה עפר יעקב וגו', כל אינון דחשיבין עפרא, כמה דאוקימנא. ומספר את רבע ישראל, דכתיב היש מספר לגדודיו. רבע ישראל כמה * דאוקימנא. ד"א מי מנה עפר, אינון פקודין דאינון בעפרא, בוריעה, בנטיעה, ב) בחצדא, והא אוקמוה חברייא. ומספר את רבע, כד"א ט) בהמתך לא תרביע. ד

מסודת הזוהר

ל) (איוב כה) ויצא קד צ"ה. ח) (שמות כג) משפטים (שיר ג) ב"א שמג צ"א. ט) (ויקרא קכב צ"ג. ו) (שמות פה צ"מ).

ח ל"ג מי מנה. א ל"ג היא. ב ל"ג ד"א. ג ל"ג דוד. ד מוסיף איר אבא בלק חכים הזה בחרישוי כבלעם בר דלא ידע לכוח שעתא ללטייא.

דרך אמת א) שלהבת וגחלי רתמים וכולם הם ממונים שליחי הדין בעולם כנדע. ב) לפי המדרגות עלינות שמשם נשפע אם חסד אם דין כן השכינה נקראת לפי בחינה ההיא. ג) בקצירה.

הסולם

מאמר

ויקח בלק את בלעם וגו'

רביצה דישראל, דהיינו מטתו דישראל, שהיא המלכות הנקראת מטה. זה הוא שכתוב, מטתו שלשלמה, שהיא המלכות. פירוש אחר, רבע. הוא כמו רביעית מישראל למטה. דהיינו המלכות שהיא למטה מז"א שנקרא ישראל שהיא רביעית ממנו. שנקראת רובע לפי הספירות, מזה משמע, שדוד, שהוא המלכות, הוא רגל רביעית של הכסא. כי חגית דז"א הם ג' רגלי הכסא שהוא בינה, והמלכות היא רביעית להם.

תע) ד"א מי מנה עפר יעקב וגו': פירוש אחר. מי מנה עפר יעקב, עפר, הם כל אלו הנחשבים עפר, דהיינו היוצאים ממלכות הנקראת עפר, כמו שהעמדנו. ומספר את רובע ישראל. היינו שכתוב, היש מספר לגדודיו. רובע ישראל פירושו כמו שהעמדנו. והשינוי שבכאן הוא רק בהכתוב, היש מספר לגדודיו, שמעמידו על רובע ישראל, ולא על עפר יעקב. פירוש אחר, מי מנה עפר יעקב, הן המצוות הנוהגות בעפר, דהיינו בוריעה, בנטיעה, בקציר, וכבר העמידו החברים. ומספר את רובע ישראל, הוא מצוות שבבעלי חיים כש"א בהמתך לא תרביע וגו'.

כמה צבאות וכמה מחנות כמה מדרגות, כמה חוקרי דין, כמה חצים כמה אבני קלע כמה רמחים, וחרבות וכלי זין, נמצאים מעפר הזה. מי מנה. הוא כש"א היש מספר לגדודיו.

פירוש המלכות בכללה נקראת חרב לה'. ובה ע"ס, והמלכות דמלכות נקראת עפר וז"ש, האי דכתיב ביה, יתן כעפר חרבו, דהיינו שמעורר בהחרב, בחינת מלכות דמלכות שבה, הנקראת עפר. ומעפר הזה יצא אדם הראשון, אלא שהיה נמתק בבינה, שז"ס עפר מן האדמה. עפר הוא מלכות דמלכות, אדמה, היא בינה דמלכות, כי הבינה נקראת ארץ אדום. וכן כל המציאות יצא מן עפר הזה הממתק בבינה, ח"ש, ומהחזא עפר כמה חיילין וכו', טפסין הוא מלשון מטפס ועולה (עירובין כא) דהיינו מדרגות.

תסט) ומספר את רובע ישראל: רבע ישראל היא ה' דהויה, כי ישראל שהוא ז"א יש לו ד' אותיות הויה, שהמלכות היא את רביעית ממנו וע"כ נקראת רובע ישראל. ודבר אחר הוא עם עפר יעקב, שהיא ג"כ מלכות אלא עפר הוא מלכות דיעקב ורובע הוא מלכות דישראל. רובע ישראל, הוא כש"א רובץ תחת משאו. שחזקונו רביע, ורובע ישראל פירושו

תעא ט) וישא משלו ויאמר. ה וידבר לא כתיב, מאי וישא משלו. ו רבי חייא אמר, הוא הוה זקיף קלא לגבי ההוא ממלל, וישא משלו בלעם. ויאמר האי כה כמה דכתיב וכה תדבר, ואמירה מנה הוה.

תעב) ת"ח, כיון דחמא בלעם דבכל חרשוי ובכל ההוא דורון, לא יכיל לאעקרא ההוא כה, כד"א ואנכי אקרה כה, אעקר להאי כה. א"ל קב"ה, רשע, אנת סבור לאעקרא לה, אנא אעקר לך משלשולך, מה כתיב. ויקר אלהים אל בלעם, כמה דאתמר. לבתר, כיון דחמא דלא יכיל, הדר ואמר, וברך ולא אשיבנה, ולא אשיבנו מבעי ליה. אלא ולא אשיבנה ודאי, להאיא דכתיב כה, וכה תדבר. לית ז אנא יכיל לאהדרא לה.

תעג) אמר בלעם, בתרין דרגין בעינא לאעלא בהו. בעינא לאעלא בהו מדרגא דיעקב, ולא יכילנא. בעינא לאעלא בהו מסטרא אחרא דישראל, ולא יכילנא. מאי טעמא. בגין דשמא דא או דא, לא אתקשר בזינין בישין, ההי"ד לא הביט און ביעקב וגו'.

תעד) תאנא, תרין דרגין אינון: נחש, וקסם. לקבליהוון: עמל, ואון. ח אמר בלעם, הא ודאי אשכחנא לקבלי ט דהני. י יעקב וישראל. און, לקבליה דיעקב, דאיהו קטיר בנחש. עמל, לקבליה דישראל, דאיהו קטיר בקסם. כיון

חלופי גרסאות

ה מוסיף וידבר ויאמר. ו ל"ג מן רבי עד ויאמר.
ז אנת. ח דאמר. ט הזני. י דיעקב.

מסורת הזהר

ט חיי שרה כו צ"א.

ויקח בלק את בלעם וגו'

הסולם

מאמר

תנ"ה עיין שם) אחר כך, כיון שראה שאינו יכול, חזר ואמר, וברך לא אשיבנה. ולא אשיבנו היה צריך לומר. אלא ולא אשיבנה ודאי, היינו לאותה שכתוב, בה כה, וכה תדבר, שהיא המלכות, שעליה אמר, אין אני יכול להשיב אותה מישראל.

תעא) וישא משלו ויאמר וכי: שואל, וידבר לא כתוב, שיהיה משמע שהוא דיבר, א"כ מהו וישא משלו. שמשמע שהוא היה המדבר. ולא אחר. רבי חייא אמר, הוא היה נושא קולו אל מדבר ההוא, שהוא המלכות הנקראת כה. וזהו, וישא משלו בלעם שנשא קולו, ויאמר, היינו כה ההוא, היא אמרה. כמו שכתוב, וכה תדבר. שהמלכות הנקראת כה, היא תדבר. והאמידה ממנה היא.

תעג) אמר בלעם בתרין וכי: אמר בלעם בבי מדרגות רציתי לכנס בהם. רציתי לכנס בהם ממדרגת יעקב, ולא יכולתי. רציתי לכנס בהם מצד אחר, ממדרגת ישראל, ולא יכולתי. מהו הטעם. הוא, משום ששם זה או זה, אינו נקשר במינים הרעים. ז"ש, לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. תעד) תאנא תרין דרגין וכי: למדנו בי מדרגות הן, נחש וקסם. כנגדם, בי קליפות, עמל ואון. אמר בלעם, הרי ודאי מצאתי את הכנגד, של אלו יעקב וישראל, כי און הוא הקליפה כנגד יעקב. שהוא קשור בכשוף הנקרא נחש. עמל הוא הקליפה כנגד ישראל, שהוא

תעב) ת"ח כיון דחמא וכי: בוא וראה, כיון שראה בלעם, שבכל כשפיו ובכל אותה המתנה, דהיינו הקרבנות שהקריב, לא היה יכול לעקור כה ההיא. כש"א ואנכי אקרה כה, שאמר אעקר לכה הזו. אמר לו הקב"ה, רשע, אתה חושב לעקר אותה, אני אעקר אותך מן השלשלת שלך, דהיינו שיעקור אותו מן השורש, מה כתוב ויקר אלקים אל בלעם. כמו שלמדנו, שהוא מלשון יקרוהו עורבי נחל, דהיינו, שעקר אותו ממדרגתו (כנ"ל אות

דחמא דלא יכיל, אמר, ודאי לא הביט און ביעקב וגו'. מ"ט. בגין דיי' אלהיו עמו וגו'.

תעז) ואי תימא, בהני לא יכילנא. בקסם ונחש יכילנא. כתיב כי לא נחש ביעקב וגו'. ולא עוד, אלא דכל חילין דלעילא, וכל משריין כלהו, לא ידעי ולא מסתכלי בנמוסא דמלכא עלאה, עד דשאלי להני תרי יעקב וישראל. ומאי אמרי. מה פעל אל. אמר רבי אלעזר, כל הני מלין, כה אמר, והוא ארים קלא לקבלה, ולא ידע מאי הוא, ולא אשתמע בר קליה.

תעז) הן עם כלביא יקום וגו', מאן עמא תקיפא כישראל. בשעתא דאתנהיר צפרא, קם ומתגבר כאריא, לפולחנא דמאריהון, בכמה שירין, בכמה תושבחון. משתדלי באורייתא כל יומא, ובלילה לא ישכב וגו'. כד בעי ב"ג למשכב עד ערסיה, מקדש שמא עלאה, אמליך ליה לעילא ותתא. כמה גרדיני נמוסין מתקשרן קמייהו, בשעתא דפתחין פומהון על ערסייהו, בשמע ישראל. ובעאן רחמי קמי מלכא קדישא, בכמה קראי דרחמי.

תעז) ר' אבא אמר, הן עם כלביא יקום. זמינין האי עמא, למיקם על כל עמין כ עכו"ם, כאריה גיבר ותקיף, ויתרמי עלייהו. ארחייהו דכל ארייותא למשכב על טרפייהו, אבל עמא דא לא ישכב, עד יאכל טרף.

תעז) ד"א הן עם כלביא יקום, לקרבא קרבנין ועלוון קמי מלכהון, על גבי מדבחא. ותאנא, ד בשעתא דקורבנא אתוקד על גבי מדבחא, הו חמן דיוקנא דחד אריה רביע על ההוא קרבנא, ואכיל ליה.

חלוסי גרסאות

כ ל"ג עכרים.

דרך אמת ד) ע"ל בפרשת בראשית דף מב: (דפ"י).

הסולם

מאמר

ויקח בלק את בלעם וגו'

ומתגבר כאריה לעבודת דבונו, בכמה שירים ובכמה תשבחות. עוסקים בתורה כל היום, ובלילה, לא ישכב עד יאכל טרף. כשאדם רוצה לשכב על מטתו, מקדש שם העליון, וממליך אותו למעלה ולמטה. כמה בעלי דין מתקשרים לפנייהם בשעה שפותחים פיהם על מטתם, בשמע ישראל. ומבקשים רחמים לפני המלך הקדוש בכמה פסוקים של רחמים. תעז) ר' אבא אמר וכו': רא"א הן עם כלביא יקום. פירוש, עתיד עם זה לקום על כל העמים עכו"ם. כאריה גבור וחזק וישלך עצמו עליהם. דרכם של כל האריות לשכב על טרפם, אבל עם זה לא ישכב עד יאכל טרף.

תעז) ד"א הן עם וגו': פירוש אחר. הן עם כלביא יקום, לקרב קרבנות ועולות, לפני המלך, על המזבח. ולמדנו, בשעה שהקרבן וישרף

שהוא קשור בקסם. כיון שדאה שאינו יכול, אמר, ודאי לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. מהו הטעם, משום דה' אלקיו עמו וגו'.

תעז) ואי תימא בהני וכו': ואם תאמר באלו עמל ואון, איני יכול. ובקסם ונחש אני יכול, כתוב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ולא עוד אלא כל הצבאות שלמעלה וכל המחנות כולם אינם יודעים ואינם מסתכלים במנהגי המלך העליון, עד ששואלים לאלו ב' מדרגות יעקב וישראל. ומה אומרים. מה פעל אל. א"ר אלעזר, כל אלו הדברים אמר כה, שהיא המלכות, והוא בלעם רק הרים קולו כנגדה, ולא ידע מה הוא, ולא נשמע מנו רק קולו.

תעז) הן עם כלביא יקום וגו': מי עם גבור כישראל, בשעה שהאיר הבוקר, קם (דפ"י דף ר"א ע"א) 662

תעט) ואמר רבי אבא, אוריאל מלאכא עלאה הוה, וחמאן ליה בדיוקנא דאריא תקיפא, רביע על מדבחא, ואכיל לון לקרבנין. וכד ישראל לא הו זכאין כל כך, הו חמאן דיוקנא דחד כלבא תציפא רביע עליה, כדין הו ידעי ישראל דבעיין תשובה, וכדין ל תייבן. לא ישכב וגו', אלין קרבנין דליליא כגון עלוון. ודם חללים ישתה, דקב"ה אגח קרבא דלהון על שנאיהון.

תפ) רבי אלעזר אמר, לא ישכב, מהו לא ישכב. אלא בכל ליליא וליליא, כד בר נש איהו אזיל בפקודי דמאריה, לא * שכיב על ערסיה, עד דקטיל אלף ומאה ועשרים וחמש, מאינון זיינן בישין, דשריין עמיה. רבי אבא אמר, אלף אינון דסטר שמאלא, דכתיב ⁹ 'יפול מצדך אלף. ¹⁰ כמה דכתיב, ¹¹ יעלו חסידים בכבוד וגו', ¹² רוממות אל בגרונם וגו', לעשות נקמה וגו', הה"ד לא ישכב וגו' ודא הוא לעשות בהם משפט וגו'.

תפא) אמר רבי חזקיה, לקבלי תלת זמנין דהוא מחא לאתניה, ואטעין לה בחרשוי, ¹³ אתברכון ישראל תלת זמנין. רבי חייא אמר, לקבליה אתברכון ישראל תלת זמנין, דסלקין ישראל לאתחזאה קמי מלכא קדישא.

תפב) ¹⁴ וירא בלעם כי טוב בעיני יי' וגו', ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים וגו'. מאי לקראת נחשים. א"ר יוסי, דהני תרין זמנין קדמאי, הוה אזיל בכל חרשוי, ובעא ¹⁵ למילט לישראל. כיון דחמא ¹⁶ רעותיה דקב"ה, דאמר שוב אל בלק, דהא מלוך לא בעיין בני. ¹⁷ מלולא אוחרא זמין ¹⁸ מהאי כה, כמה

חלופי גרסאות

ל תייבין. ¹⁰ מוסיף ובמה כמה. ¹¹ נ יתברכון. ¹² מוסיף למימר ולמילט. ¹³ ע קב"ה רעותיה אמר. ¹⁴ פ ל"ג מלולא. ¹⁵ צ מאי הוא.

מסורת הזהר

(9) (תהלים צא). (צ) (שם קט) אחרי פות לה צ"כ. (ק) (שם) ב"א רלט צ"ו. (ר) חיי שרה כה צ"א ז"ח א ט"א ש"ג ח ט"א שט"ו.

ויקח בלק את בלעם וגו'

הם מצד שמאל, שכתוב, יפול מצדך אלף. כמיש יעלו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם. רוממות אל בגרונם וגו' לעשות נקמה וגו'. ז"ש, לא ישכב עד יאכל טרף. והו לעשות בהם משפט וגו'. תפא) אמר ר' חזקיה וכו': אר"ה, כנגד ג' פעמים שהוא הכה את אתונג, והטעין אותה בכשפיו, נתברכו ישראל ג' פעמים. רבי חייא אמר, כנגדו נתברכו ישראל, שיעל ישראל ג' פעמים בשנה להראות לפני המלך הקדוש.

תפב) וירא בלעם כי וגו': וירא בלעם כי טוב וגו' ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים יגו'. שואל, מהו לקראת נחשים. א"ר יוסי, כי אל' ב' פעמים הראשונות, היה הלך בכל כשפיו, ורצה לקלל את ישראל. כיון שראה רצונו של הקב"ה, שאמר שוב אל בלק

הסולם

מאמר

נשרף על המזבח, ראו שם צורה של אריה אחד רובץ על קרבן שהוא ואוכל אותו. תעט) ואמר ר' אבא וכו': ואריא אוריאל מלאך עליון היה, וראו אותו בצורה של אריה חזק רובץ על המזבח ואוכל את הקרבנות. וכשישראל לא היו זכאים כל כך, היו רואים צורה של כלב אחד חצוף רובץ עליו. אז היו יודעים ישראל שצדיקים תשובה. והם שבים. לא ישכב עד יאכל טרף, אלו הם הקרבנות של לילה כגון עולות. ודם חללים ישתה, שהקב"ה עושה מלחמות שלהם עם שונאיהם.

תפ) רבי אלעזר אמר וכו': ר"א, לא ישכב, מהו לא ישכב, ומש"ב, אלא בכל לילה ולילה, כשאדם הולך כמצוות אדונו, אינו שוכב על מטתו עד שהורג אלף וקכ"ה מאלו מינים הרעים השורים עמו. רבי אבא אמר, אלף (דפו"י דף ר"א ע"א *) דף ר"א ע"ב

דכתיב וכה תדבר. כה תדבר, ולא אנת. כה תדבר, דשלטא על כל שליטין
חרשין וקסמין וזינין בישין, דלא יכלין לאבאשא לבני. ק כדין בעא לאסתכלא
בהו, בעינא בישא.

תפג) ת"ח, האי רשע כד אסתכל בהו בישראל, הוה מסתכל ר באלין
תרין דרגין יעקב וישראל, לאבאשא לון, או בהאי או בהאי בחרשוי, ש בגין
כך כל ברכן וברכן יעקב וישראל אתבריכו. וירא בלעם כי טוב וגו'. במה
חמא ת חמא די בשעתא דאנפי מלכא נהירין, זינין בישין לא קיימי בקיומיהו,
וכל חרשין וכל קסמין לא סלקאן בחרשייהו.

תפד) ת"ח, בהני תרי זמני כתיב ויקר. ויקר אלהים. ויקר יי אל בלעם
וגו'. וכתיב וכה תדבר. והשתא כיון דחמא דהא לא אשתכח רוגזא, וחרשוי
לא סלקין, כדין ולא הלך כפעם בפעם וגו'. כיון דאפריש ואסתלק גרמיה
מחרשוי, שארי א באתערותא אחרא לשבחה לישראל. א"ר יהודה, מאי אתערותא
הכא. ב א"ל, אתערותא דרוחא חדא מסטרא דשמאלא, ההוא דאתקשרו תחותי
אינון זינין וחרשין דיליה.

תפה) א"ר אלעזר, הכי אוליפנא, דאפילו האי ג זמנא לא שריא ביה רוחא
דקודשא. א"ל ר' יוסי, אי הכי, הא כתיב ותהי עליו רוח אלהים, ובכל אינון
זמנין אחרנין לא כתיב בהו הכי. א"ל הכי הוא. ת"ח, כתיב ש) טוב עין הוא
יבורך, והא אוקמוה אל תקרי יבורך, אלא יברך. ובלעם הוה רע עין, דלא

מסורת הוהר

ש) (משלי כב) ויקרא קנב צ"ק.

חלופי גרסאות

ק ל"ג מן כדין עד סוף האות. ר אלין. ש בגין כל

כך; בג"כ לא. ת ל"ג חמא. א ברוחא; מוסיף

ברוחא אחרא באתערותא. ב אל רוח אלקים ולא רוח הויה אלא רוחא חד. ול"ג מן אל עד מסטרא.

ג ל"ג זמנא.

מאמר

הסולם

ויקח בלק את בלעם וגו'

באלו ב' פעמים, כתוב ויקר, ויקר אלקים.
ויקר ה' אל בלעם וגו'. וכתוב, וכה תדבר.
ועתה כיון שראה שלא נמצא רוגז, וכשפיר
אינם מועילים, אז, ולא הלך כפעם בפעם
וגו'. כיון שנפרש וסילק את עצמו מכשפיו,
התחיל בהתעוררות אחרת לשבח את ישראל.
א"ר יהודה מהי ההתעוררות שבכאן. אמר לו,
היא התעוררות של רוח אחד מצד השמאל,
אותו שמתחתיו נקשרים אלו המינים והכשפים
שלו.

תפה) א"ר אלעזר הכי וכו': אר"א כך
למדתי, אפילו בפעם ההיא הגו', לא שרה עליו
רוח הקודש. א"ל ר' יוסי, אם כן, הדי כתוב,
ותהי עליו רוח אלקים, ובכל אלו הפעמים
האחרות לא כתוב בהן כך. אמר לו כך הוא.
בוא וראה, כתוב, טוב עין הוא יבורך. וכבר
העמידוהו

בלק, כי לדיבורך, אין בני צריכים, דבור
אחר עתיד להם מן כה הוה. כמ"ש וכה תדבר.
דהיינו כה תדבר ולא אתה. כה תדבר, שהיא
שולטת על כל השליטים המכשפים והקוסמים
ומינים רעים, שלא יוכלו להרע לבני. אז
רצה לאסתכל בהם בעין הרע.

תפג) ת"ח האי רשע וכו': בוא וראה,
רשע הוה כשנסתכל בישראל, היה מסתכל
באלו שתי מדרגות יעקב וישראל, להרע להם
בכשפיו בוז או בוז, משום זה, בכל ברכה
וברכה יעקב וישראל נתברכו. וירא בלעם
כי טוב וגו', במה ראה, ומשיב, ראה שבשעה
שפני המלך מאירים, מינים הרעים אינם
עומדים בקיומם, וכל הכשפים וכל הקסמים,
אינם מועילים בכשפיהם.

תפד) ת"ח בהני תרי וכו': בוא וראה

אשתכח רע עין בעלמא כוותיה, דבכל אתר דהוה מסתכל בעינוי, הוה מתלטייא.

תפו) וע"ד אמרו, האי מאן דאעבר בריה בשוקא, ומסתפי מעינא בישא, יחפי סודרא על רישיה, בגין דלא יכיל עינא בישא לשלטאה עליה. אוף הכא, כיון דחמא בלעם, דלא יכיל בחרשוי וקסמוי לאבאשא לישראל, בעא לאסתכל בהו בעינא בישא, בגין דבכל אתר דהוה מסתכל בעינוי בישין, הוה מתלטייא. ת"ח ד מה רעותיה דיליה לקבלהון דישראל, כתיב וישת אל המדבר פניו, כתרגומו, ה ושוי ז לעגלא די עבדו ישראל במדברא אפוהי, בגין דיהא ליה סטר סיועא, לאבאשא להו.

תפו) השתא חמי מה כתיב, וישא בלעם את עינוי וירא את ישראל. ז בעא לאסתכלא בהו בעינא בישא. ביה שעתא, אלמלא דאקדים לון קב"ה אסוותא, הוה מאבד לון באסתכלותא דעינוי. ומאי אסוותא יהב קב"ה לישראל בההיא שעתא. דא הוא דכתיב ותהי עליו רוח אלהים. ותהי עליו, על ישראל קאמר. כמאן ה דפריש סודרא על רישיה דינוקא, בגין דלא ישלוט בהו עינוי. תפח) כדין שארי ואמר, מה טובו אהליך יעקב. ת"ח, כל מאן דבעי לאסתכלא בעינא בישא, לא יכיל, אלא כד משבח ואוקיר לההוא מלה, דבעי לאלטייא בעינא בישא. ומה ארחיה. אמר, חמו כמה טבא דא. כמה יאה דא. בגין דישלוט ביה עינא בישא. אוף הכא אמר, מה טובו אהליך יעקב, כמה אינון יאן, כמה * אינון שפירן, כמה נטיען שפירן דאתנטען ט מנייהו, דמיין לאינון

חלופי גרסאות

ד מוסיף מה כתיב ומה. ה ל"ג מן ושוי עד בגין. ו לקבל עגלא. ז ל"ג בעא לאסתכלא בהו בעינא בישא. ח דאפריש. ט בינייהו.

הסולם

מאמר

זיקח בלק את בלעם וגר

מה כתוב, וישא בלעם את עינוי וירא את ישראל. כי רצה להסתכל בהם בעין הרע. בה בשעה, אם לא הקדים הקב"ה רפואה, היה מאבדם בהסתכלות עינוי. ואיזו רפואה נתן הקב"ה באותה שעה לישראל, הוא שכתוב, ותהי עליו רוח אלקים. ותהי עליו, אומר על ישראל, שהקב"ה פרש על ישראל רוח אלקים. והוא כמו שאדם פורש מטפחת על ראש הילד, כדי שלא תשלטנה בהם עינוי. תפח) כדין שארי ואמר וכו': אז התחיל ואמר, מה טובו אהליך יעקב. בוא וראה, כל מי שרוצה להסתכל בעין הרע, אינו יכול אלא אם כן הוא משבח ומוקיר אותו הדבר שרוצה לקלל בעין הרע. ומה דרכו. אומר, כמה טוב הוא זה. כמה נאה הוא זה. כדי שתשלוט עליו עין הרע. אף כאן אמר, מה טובו אהליך יעקב, כמה הם נאים, כמה הם יפים

העמידוהו, אל תקרי יבורך אל יברך. ובלעם היה רע עין, שלא נמצא בעולם רע עין כמוהו, שכל מקום שהיה מסתכל בו בעינוי היה מתקלל.

תפו) וע"ד אמרו האי וכו': וע"כ אמרו, כל מי שמעביר בנו בשוק, ומתירא מעין הרע, יכסה מטפחת על ראשו, כדי שלא תוכל עין הרע לשלוט עליו. אף כאן כיון שראה בלעם, שאינו יכול בכשפיו וקסמיו להרע לישראל, רצה להסתכל בהם בעין הרע. משום שכל מקום שהיה מסתכל בו, בעינוי הרעות, היה מתקלל. בוא וראה מה היה רצונו כנגד ישראל, כתוב, וישת אל המדבר פניו, כתרגומו, ושוי לעגלא די עבדו ישראל במדברא אפוהי. ששם פניו אל העגל שענשה ישראל במדבר. כדי שיתיה לו צד עזרה להרע להם.

תפו) השתא חמי מה וכו': עתה ראה

נטייען דנטע קב"ה בגנתא דעדן • יאיין. מאן יתן. כ ואלין נטייען : אשתכחו מאינון n משכני, דבהו.

(תפט) m יזל מים מדליו וגו'. n לב"ג דהוו ליה ידן שפירן, יאן למחזי, אעבר חד ב"ג דעינא בישא, אסתכל באינון ידן, נקיט בהו, שארי לשבחא, אמר, כמה אינון שפירן, כמה אינון יאן, חמו אצבען מגורה דשפירו עלאה. לבתר אמר, מאן יתן ידן אלין דשריין בין אבנין יקירין, ובלבושי יקר דארגוונא s בביתיה לאשתמשא בהו, ויהון גניזין בתיבותא e דיליה.

(תצ) כך בלעם, שרי לשבחא, מה טובו אהליך, חמו כמה שפירן, כמה יאן וכו', לבתר p אמר יזל מים מדליו, לא z ישתכח נטיעא שפירא דא, נטיעא דאורייתא, q לבר מאינון r משכנין, וזרעו במים רבים, דלא יסגי ולא ירבי רוחא דקודשא.

(תצא) s א"ל קב"ה, רשע, לא יכלין t עיניך לאבאשא, הא פריסו דקודשא עלייהו, כדן אמר, אל מוציאו ממצרים וגו', הא לא יכלין כל בני עלמא לאבאשא לון, דהא חילא תקיפא עלאה אחיד בהו, ומאי איהו. אל מוציאו ממצרים. ולא עוד, אלא כתועפות ראם לו, דלא יכיל ב"ג לאושיט ידיה עליה, מגו רומיה. ומדאשתכח בזקיפו עלאה הכי, יאכל גוים צריו וגו'. ולית מאן דיכיל לאבאשא לון.

(תצב) ואפילו בזמנא דלא זקיף, לא יכלין, הה"ד כרע שכב. לא דחיל,

חלופי גרסאות

י' ליג יאיין. כ דאלין. ל ישתכחו. n מסכני. n מוסיף מתלא לב"ג. s בביתאי; בתיבותא דילי. e דילי. דליו כלומר מסכנין. s אמר וליג. ליה קב"ה. t עינך.

מסורת הזוהר

t ויקרא י צ"ט. p ליג אמר. z אשתכח. q בר. r מסכנין; מסכנין

ויקח בלק את בלעם וגו'

שלא תמצא נטיעה יפה זו, נטיעה של התורה, מחוץ למשכנות האלו. וזרעו במים רבים, שנתכוון על בין הקליפות, הנקראים מים רבים אדירים, כלומר שלא יתגדל ולא יתרבה רוח הקודש.

(תצא) א"ל קב"ה, רשע וכו'; א"ל הקב"ה, רשע. עיניך לא תוכלנה להרע, שהרי פרישת רוח הקודש עליהם. או אמר, אל מוציאו ממצרים וגו'. שפירושו, הרי לא יוכלו כל בני העולם להרע להם, כי כח חזק עליות אחוז בהם, ומה הוא, היינו, אל מוציאו ממצרים. ולא עוד, אלא, כתועפות ראם לו, שלא יוכל אדם להרשיט ידו עליו, מחמת רומנו. ומתוך שנמצא בהתנשאות עליונה כך יאכלו גוים צריו וגו'. ואין מי שיכול להרע להם. (תצב) ואפילו בזמנא דלא וכו': ואפילו בזמן שאינו זקיף, לא יוכלו לו, ז"ש, פרע שכב

הסולם

מאמר

יפים, כמה נטיעות יפות שנטעו מהם, דומים לאלו הנטיעות הנאות שנטע הקב"ה בגן עדן, מי יתן, ואלו הנטיעות תמצאנה בהם ממשכנות האלו.

(תפט) יזל מים מדליו וכו'; בדומה לאדם, שהיו לו ידים יפות, טובות מראה, עבר אדם אחד, בעל עין הרע, הסתכל באלו ידים, אחז בהן, התחיל לשבח, אמר, כמה הן יפות, כמה הן נאות, ראו האצבעות שהן מגורה של יופי עליון. אח"כ אמר, מי יתן ידים אלו שתהיינה שוררת בין אבנים יקרות, ובלבושי יקר של ארגמן, ותהיינה בביתו להשתמש בהן, ותהיינה גנחות בתיבה שלו. (תצ) כך בלעם שרי וכו'; כך בלעם התחיל לשבח, מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל. ראו כמה יפים, כמה נאים, וכו'. אח"כ אמר, יזל מים מדליו. שפירושו, (דפריי דף רי"ב ע"א) 666

בגין דאשתכח גיבר כארי וכלביא, אפילו כד אינון בניי עממיא, א וכרע ושכב
 בנייהו, כארי הוא ישתכח בנמוסי אורייתא, באורחי אורייתא. ב שולטנותא
 אית להו במאריהון, דאפילו כל ג מלכיא דעלמא, לא יעקרון להו. כאריא
 דא כד שכיב על טרפיה, לא יכלין לאקמא ליה מניה, הה"ד כרע שכב כארי וגו'.
 תצג) א"ר אלעזר, לא אשתכח בעלמא חכים לאבאשא, כבלעם רשיעא,
 דהא בקדמיתא ד הוה אשתכח במצרים, ועל ידוי, קשירו מצראי עלייהו דישראל
 קשורא, דלא יפקון מעבדותהון לעלמין. ודא הוא דאמר, מה איכול לאבאשא
 להו, דהא אנא עבידנא דלא יפקון מעבידתא דמצראי לעלמין, אבל אל מוציא
 ממצרים ה ולקבליה לא יכלין חכמין וחרשין דעלמא.
 תצד) א) ועתה הנני הולך לעמי וגו' ר' יהודה פתח, ב) לא תסגיר עבד
 אל אדוניו וגו' עמך ישב בקרבך. כמה חביבין מלי דאורייתא. כמה חביבה
 אורייתא קמי קב"ה. כמה חביבה אורייתא, דאורית לה קב"ה לכ"י. ת"ת, בשעתא
 די נפקו ממצרים, שמע בלעם דהא חרשוי וקסמיו, וכל אינון קשרין, לא סליקו
 בהו בישראל, שארי ו לגרדא גרמיה, ולמירט רישיה. אזל לאינון טורי חשוכא,
 זמטא לגבי אינון שלשלאי דפרזלא.
 תצה) וכך הוא ארחא דמאן דמטי גבייהו, כיון דעאל בינ ברישי טוריא,
 חמי ליה עזאל, ההוא דאקרי גלוי עינים. מיד אמר לעזאל, כדן יהבין קלא,
 ומתכנשין גבייהו חוין רברבי דמתוקדן, וסחרין לון. משדרי ה) אונמתא

חלופי גרסאות

א וכרע בנייהו ושכב כארי. ב מוסיף ואעפ"כ
 שולטנותא. ג עלמא וליג מלכיא דעלמא. ד הוא.
 ה ולקבליהון. ו לגרדא.

מסודת הזהר

(א) ת"ג ר"ו. רע. ב) (דברים כג).

דרך אמת ה) פירוש מין חיה-

עזא ועזאל

תצד) ועתה הנני הולך לעמי וגו' : ר'
 יהודה פתח, לא תסגיר עבד אל אדוניו וגו'
 עמך ישב בקרבך. כמה חביבים דברי תורה,
 כמה חביבה התורה לפני הקב"ה, כמה חביבה
 התורה, שהורישא הקב"ה לכנסת ישראל.
 בוא וראה, בשעה שיצאו ממצרים, שמע בלעם
 שמכשפיו וקוסמיו, וכל אלו הקשרים שעשו,
 לא הועילו לישראל. התחיל להתגרד ולמרוס
 שער ראשו. הלך להרי חשך, והגיע לשרשראות
 של ברזל שעזא ועזאל, קשורים בהם.

תצה) וכך הוא ארחא וכו' : וכך הוא
 הדרך של מי שמגיע אליהם. כיון שנכנס
 אדם בראשי ההרים, רואה אותו עזאל, אותו
 הנקרא גלוי עינים. (כנ"ל אות תכ"ד) מיד
 אמר לעזאל, אז נותנים קול, ומתאספים אליהם
 נחשים גדולים השורפים, ומסבבים אותם.
 ומשלחים

הסולם

מאמר

ע"כ, גם כן אינו מפחד, משום שנמצא גבור
 כארי וכלביא, דהיינו אפילו כשהוא בגלות
 בין העמים וכרע ושכב בנייהו כארי יהיה
 נמצא בחוקי התורה, ובדרכי התורה. ממשלה
 יש להם מן אדונם, שאפילו כל מלכי העולם
 לא יעקרו אותה, כמו האריה הזה השוכב על
 טרפו שאינם יכולים להקימו ממנו. ז"ש,
 כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו.
 תצג) א"ר אלעזר לא וכו' : אריא, לא
 נמצא בעולם חכם להרע כמו בלעם הרשע,
 כי בתחילה היה נמצא במצרים. ועל ידו
 קשרו המצרים קשר על ישראל, שלא יצאו
 מעבדותם לעולם, וזהו שאמר, מה אוכל להרע
 להם, כי אני עשיתי שלא יצאו מעבדות
 המצרים לעולם, אבל, אל מוציאם ממצרים,
 וכנגדו, לא יוכלו החכמים והמכשפים שבעולם.
 (דברי זף רי"ב ע"א)

זעירתא לקבליה דב"נ, ותנא, כמין שונרא, ז היא, ה ורישה כרישא דחוייא, ותרין זנבין בה, וידהא ורגלהא זעירין. ב"נ דחמי לה, חפי אנפוי, והוא מייתי חד קטורתא, מאוקידו דתרנגולא חוורא, ט שדי באנפהא והיא אתית עמיה.

תצו) עד דמטי לגבי רישא דשלשלאי, וההיא רישא דשלשלאי, נעיץ בארעא, ומטי עד תהומא. ותמן בתהומא. חד סמך, והוא נעיץ בתהומא תתאה, ובההוא סמך אתקשר רישא דשלשלאי. כד מטי ב"נ לרישא דשלשלאה, בטש בה ג' זמנין, ואינון קראן ליה, כדין כרע וסגיד על ברכוי, ואזיל ואטיס עינוי. עד דמטי גבייהו. כדין יתיב קמייהו, וכל אינון חויין פחרין ליה מהאי סטרא ומהאי סטרא. פתח עינוי, וחמי לון, אודעזע, ונפל על אנפוי, וסגיד לקבלייהו. תצו) לבתר אולפין ליה חרשין וקסמין, ויתיב גבייהו * (ג' יומין. כד מטא זמנא למיהך לארחה, ההיא אונימתא, וכל אינון חויין, אזלין קמיה, עד דנפיך מן טורייא, בין ההוא חשוכא תקיפא.

תצו) . ובלעם כד מטא גבייהו, אודע לון מלה, ואסגר גרמיה בטורייא עמהון. ובעא לקטרגא לון, לאתבא לון למצרים. וקב"ה בלב וקלקל כל חכמתא דעלמא, וכל חרשין דעלמא, דלא יכילו לקרבא בהדייהו. תצו) ת"ח, השתא כיון דחמא בלעם דלא יכיל לאבאשא לישראל, אהדר גרמיה, ואמליך ליה לבלק, מה דלא בעא מניה, בגין לאבאשא לון. ועיטא

חלופי גרסאות

ז ל"ג היא; הוא. ח ורישיה. ט שרי. י דבלעם.

מאמר

הסולם

עזא ועזאל

פמויך פירושו אדן, כי על ככר לאדן, מתרגם ככרא לסמכא (שמות ל"ח כ"ז). תצו) לבתר אולפין ליה וכו': אח"כ מלמדים אותו, עזא ועזאל, כשפים וקסמים, והוא יושב אצלם ג' ימים. כשמגיע הזמן ללכת לדרכו, אותה חיה הקטנה הנקראת אונימתא, וכל אלו הנחשים, הולכים לפניו, עד שיוצא מן ההרים, מבין חשך שהוא החזק. תצו) ובלעם כד מטא וכו': ובלעם כשהגיע אליהם, לעזא ועזאל, הודיע להם הדבר, שרוצה מהם, וסגר עצמו עמהם בהרים. ובקש לקטרג על ישראל להשיב אותם למצרים. והקב"ה בלב וקלקל כל החכמות שבעולם וכל הכשפים שבעולם, ולא יכלו לקרב אליהם. לישראל.

תצו) ת"ח השתא כיון וכו': בוא וראה עתה, כיון שראה בלעם שאינו יכול להרע לישראל, החזיר עצמו, ויעץ לבלק, מה שלא בקש ממנו, כדי להרע לישראל. והעצה שלו היתה

ומשלחים מין חיה קטנה הנקראת אונימתא, כנגד האדם. ולמדנו, שהיא כמין חתול, וראשה כראש הנחש, ובי זנבות לה, וידיה ורגליה קטנות. אדם הרואה אותה מכסה את פניו, והוא מביא כלי אחד עם אפר שנקרא מקטורתא, משריפת תרנגול לבן, ומשליך בפניה, והיא באה עמו.

תצו) עד דמטי לגבי וכו': עד שמגיע לראש השלשלאות, שראש ההוא של השלשלאות תקוע בארץ, ומגיע עד התהום. ושם בתהום יש אדן אחד, והוא תקוע בתהום התחתון, ובאותו האדן נקשר ראש השלשלאות. וכשאדם מגיע לראש השלשלאות, מכה בו ג' פעמים. והם, עזא ועזאל, קוראים לו. אז כורע על ברכיו ומשתחוה, והולך ועוצם את עינוי, עד שמגיע אליהם. אז יושב לפניהם, וכל אלו הנחשים מסבבים אותו מצד זה ומצד זה. פותח עינוי ורואה אותם. הוא מודעזע ונופל על פניו ומשתחוה כנגדם.

דיליה הוה באינון נוקבי דמדין דאינון שפירן, ואלמלא דא"ל משה, לא הוינא ידע, דכתיב (ג) הן הנה היו לבני ישראל כ בדבר בלעם.
 (תק) כיון דחמא קב"ה עיטא דיליה, אמר, הא ודאי גרמך בעיטך יפול. מה עבד, ההוא חילא דשלט על כל חרשין, אחמי ליה סופא דכלא. וכי אית להו רשותא לזמן רחיק. א"ר יצחק, עינא חמא, ומלין אתמרו מההוא דקאים עליה, והא אוקמוה. וישא משלו ויאמר. מאן דאית ליה למימר. מ"ט. בגין כ דלא יתקיימון מלין דגעלא, מ ברעותא עלאה, בדעתא עלאה באורייתא.
 (תקא) ד אראנו ולא עתה, דהא מלין אלין מנייהו אתקיימו בההוא זמנא, ומנייהו לבתר, ומנייהו בזמנא דמלכא משיחא. נ תנן, זמין קב"ה למבני ס ירושלם, ולאחזאה חד ככבא ע קביעא, מנצצא בע' ו רהטין, ובע' זיקין נהרין פ מניה באמצעות רקיע, צ וישתאלון ק ביה ע' ככבין אחרנין, ויהא נהיר ולהיט ע' יומין.

(תקב) וביומא שתיתאה, יתחזי בכ"ה יומין לירחא שתיתאה, ויתכניש ביומא שביעאה, לסוף ע' יומין, יומא קדמאה יתחזי בקרתא ר דרומא. וההוא יומא ינפלון ג' שורין עלאין מההיא קרתא ש דרומי, והיכלא רברבא ינפול, ושלטיט ת דההיא קרתא ימות. כדן יתפשט ההוא ככבא לאתחזאה בעלמא.

חלופי גרסאות

כ ל"ג בדבר בלעם. ל דיתקיימין מלין דלעילא.
 מ ל"ג ברעותא עלאה. נ ברפויי כתבו מה שחסר כאן תמצא בז"ח דף ס"כ א' ע"ש. ס ל"ג ירושלם.
 ע ל"ג קביעא. פ מינה. צ וישתאבון. ק בה. ר חדא.
 ש ל"ג דרומי; וגר. ת דקרתא ההוא.

בטורון הזהר

(ג) (במדבר לא) לעיל צד צ"י, שצה צ"ז. ד) תרומה רפב צ"ט. ז"ח נה ט"ב שי"ט ט"ג שמ"ג ט"ד שכ"ח.

דרך אמת (ו) רצים ממונים ומשמשים למעלה והוא מבואר.

בזמנא דמלכא משיחא

הסולם

מאמר

מהם שנתקיימו באותו הזמן, ומהם לאחר זמן, בזמן של מלך המשיח. למדנו, עתיד הקב"ה לבנות את ירושלים, ולהראות ככב אחד קבוע, הנוצץ בע' ככבים רצים, ובע' רוחות, שמאירים ממנו באמצע הרקיע. ויהיו מצטווים ומונהגים ממנו ע' ככבים אחרים, ויהיה מאיר ולוהט ע' ימים. וישתאלון הוא מלשון ומאמר קדישין שאלתא, שפירושו פקודה וגזירה (דניאל ד' י"ד).

(תקב) וביומא שתיתאה יתחזי וכו'; וביום הששי, בכ"ה ימים לחדש הששי הככב יראה. ויהיה נאסף ביום השביעי, לסוף ע' ימים. שיתכסה ולא יהיה נראה. ביום הראשון יראה בעיר רום. ובאותו יום יפלו ג' חומות עליונות מעיר ההוא רומי והיכל הגדול אשר שם יפול. ומושל של אותו העיר ימות. אז יתפשט ככב ההוא להראות בעולם ובזמן ההוא

היתה באלו הנקבות של מדין, שהיו יפות. ואם לא היה אומר לנו משה לא היינו יודעים. שכתוב, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם. (תק) כיון דחמא קב"ה וכו'; כיון שראה הקב"ה את העצה שלו, אמר, הרי ודאי שתפול בעצמך בעצה שלך. כי הוא נהרג בנקמת מדין. מה עשה אותו הכח השולט על כל הכשפים. דהיינו המלכות כנ"ל, הראה לו אחרית הכל. שואל וכי יש לו רשות לראות לזמן רחוק. א"ר יצחק, העין ראתה, והדיבורים נאמרו מאותו העומד עליהם, דהיינו מן המלכות, וכבר העמידוהו (באות תע"א) בהכתוב, וישא משלו ויאמר. מי אחר, מי שהיה לו לומר, דהיינו המלכות, כמ"ש שם, מ"ט כדי שלא יתקיימו דברים של גיעול מבלעט, ברצון העליון, בדעת העליון של התורה.

(תקא) אראנו ולא עתה: כי דברים אלו

ובהוא זמנא יתערון קרבין תקיפין בעלמא, לכל ד' סטרין, ומהימנותא לא ישתכח בנייהו.

תקג) ובאמצעות עלמא, כד א יתנהיר ההוא ככבא, באמצעות רקיעא. יקום מלכא חד רב ושליט בעלמא, ויתגאה רוחיה על כל מלכין, ויתער קרבין בתרין סטרין, ויתגבר עלייהו.

תקד) וביומא ב דיתכסי ככבא, יזדעזע ארעא קדישא מ"ח מילין, סחרניה אתר דהוה בי מקדשא. ומערתא ג חדא מן תחות ארעא ד יתגלי. ומההיא מערתא יפוק אשא תקיפא לאוקדא עלמא. ומההיא מערתא יסגי חד ה ענפא, רברבא עלאה, דישלוט בכל עלמא, וליה אתיהב מלכותא. וקדישי עליונין יתכנשון גביה. וכדין יתגלי מלכא משיחא בכל עלמא, וליה אתיהב מלכותא.

תקה) ובני עלמא בשעתא דיתגלי, יהון משתכחין בעקתא בטר עקתא. ושנאיהון דישראל יתגברון, כדין יתער רוחא דמשיחא עלייהו, וישיצי לאדום ו חייבא, וכל ארעא דשעיר יוקיד בנורא. כדין כתיב, וישראל עושה חיל. הה"ד, והיה אדום ירשה והיה שעיר אויביו. אויביו דישראל. וכדין וישראל עושה חיל. ובהוא זמנא, יקים קב"ה למתייא דעמיה, ויתנשי מנהון מיתה, הה"ד ה) ימין יי עושה חיל. לא אמות כי אחיה. ז וכתיב ו) ועלו מושיעים וגו'. ח וכדין ז) והיה יי למלך.

תקו) א"ר אבא, מאי דכתיב ח) כי בשמחה תצאו וגו'. ט אלא כד יפקון

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

א יתהדר. ב דיתכרי. ג דהא. ד מוסיף יתגלי לבני נשא. ה עופא. ו ל"ג חייבא. ז וכדין; וכדין והיה ה' למלך וכתיב ועלו מושיעים וגו'. ח וכתיב. ט מוסיף מאי דכתיב כי בשמחה תצאו אלא.

ה) (תהלים קיח) ויחי ס"א צ"ד ז"ח מו ט"ב שכי"ה פו ט"ד שכי"ו. ו) (עובדיה א) תולדות סט צ"ג ז) (זכריה יד) תרומה פז צ"ת. ח) (ישעיה גה) יקרא מ צ"ט.

מאמר

הסולם

בזמנא דמלכא משיחא

ההוא יתעוררו מלחמות חזקות בעולם לכל ד' צדדים ואמונה לא תמצא ביניהם. תקג) ובאמצעות עלמא כד וכר; ובאמצע העולם כשיאיר ככב ההוא באמצע הרקיע, יקום מלך אחד רב ושליט בעולם, ורוחו יתגאה על כל המלכים ויעורר מלחמה בב' צדדים, ויתגבר עליהם. תקד) וביומא דיתכסי ככבא וכר, וביום שיתכסה הכוכב, תזדעזע ארץ הקדושה מ"ה מילין, מסביב המקום של בית המקדש, ומערה אחת מתחת הארץ תתגלה, וממערה ההיא תצא אש חזקה לשרוף העולם, וממערה ההיא יגדל ענף אחד גדול ועליון, שישלוט בכל העולם, ותנתן לו המלכות, וקדושים

תקו) א"ר אבא מאי וכר; אר"א, מ"ש. כי בשמחה תצאו וגו', אלא כמישראל יצאו מן הגלות

ישראל מן גלותא, שכינתא נפקא עמהון, ועמה יפקון. הדא הוא דכתיב, (ט) כי בשמחה תצאו. ששון דא קב"ה. ר' יצחק אמר דא צדיק. הדא הוא דכתיב (י) ששון ושמחה ימצא בה.

תקו) אר"ש, צדיק ששון אקרי. ומן יומא דכ"י נפלת בגלותא. אתמנעו ברכן מלנחתא לעלמא מהאי צדיק. בההוא זמנא מה כתיב, (כ) ושאתם מים בששון.

מסורת הזהר

(ט) (שם). (י) (שם). (כ) (שם יב) ח"א בהשמטות רסא: ח"ג רנט.

בזמנא דמלכא משיחא

הסולם

מאמר

משום שהארץ השמאל מאידה בריצה ובחפזון. נהרין מניה באמצעות רקייע, כלומר שהם כלולים בקו האמצעי של המלכות כי ע"ז נאמר דרך ככב מיעקב, אשר ככב הוא מלכות, וקו האמצעי הוא מיעקב, שה"ס קו האמצעי. וישתאלון ביה ע' ככבים אחרנין, שהם ע' שרי אומות העולם, שהם בחינת קו השמאל, גם הם יינקו מככב הזה. (ע"י לעיל אות תמ"א) ויהא נהיר ולהיט ע' יומין, דהיינו ז"ס תג"ת נהי"מ, שכל ספירה כלולה מעשר, והם שבעים ספירות, המכונות ע' ימים.

וכבר ידעת שהכלים דמלכות הם מבינה, אשר משום זה חסרה בה בחינתה עצמה, שה"ס מלכות דמלכות, הנקראת מנעולא, שהיא נגזוה, ובמקומה משמש יסוד דמלכות, הנקראת מפתחא (כנ"ל בהקדסה"ז דף מ"ה ד"ה ההוא, ובדף מ"ז ד"ה גו עש"ה) באפן, שאין במלכות אלא ט' ספירות הראשונות שבה ובחינתה עצמה שהיא מלכות דמלכות חסרה, כי נגזוה, ח"ש, (באות תק"ב) וביומא שתיתאה, שהוא יסוד, יתחזו בכ"ה יומין לירחא שתיתאה, כ"ה יומין הוא המלכות הנקראת כ"ה, לירחא שתיתאה, הוא יסוד, דהיינו, שהארץ הככב תמצא רק במלכות שביסוד, שהוא כה דחדש הששי, שה"ס עטרת יסוד, הנקראת מפתחא, ולא במלכות ממש, שה"ס מנעולא, שהיא אינה דאוייה לאור מחמת כח הצמצום הרוכב עליה (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר), ח"ש, ויתכניש ביומא שביעאה, לפוף ע' יומין, כי ע' יומין הם חג"ת נהי"מ, שבכל אחת עשר ספירות, ובסוף עשר ספירות האחרונות שאין ע"ס של המלכות, אשר סופן הוא מלכות דמלכות, שה"ס מנעולא, יתכסה האור ולא יאיר שם, כי המנעולא גזוה ואינה מקבלת שום אור.

ותדע שהפרט והכלל שוים זה לזה, וכמו בגאולות הקודמות של המלכות נבנית המלכות השכינה

הגלות, השכינה תצא עמהם, ועמה יצאו. ז"ש, כי בשמחה תצאו, דהיינו בהשכינה הנקראת שמחה. ששון זהו הקב"ה. ר' יצחק אמר, זהו צדיק. דהיינו יסוד דו"א, זהו שכתוב, ששון ושמחה ימצא בה. שהם יסוד ומלכות.

תקו) אר"ש, צדיק ששון וכו': א"ר שמעון צדיק, שהוא יסוד דד"א, נקרא ששון. ומיום שכנסת ישראל נפלה בגלות, נמנעו הברכות לרדת לעולם מצדיק הזה, ובזמן ההוא של הגאולה, מה כתוב, ושאתם מים בששון. זהו צדיק הנקרא ששון. ממעיני הישועה. אלו הם אבא ואמא, שהם חכמה ובינה, שמשם שואב היסוד, פירוש אחר, ממעיני הישועה הם נצח והוד, שמהם מקבל היסוד, והכל מקבלים ממבועים העמוקים הנובעים. שהם חכמה ובינה, אז, ואמרת ביום ההוא אודך ה' וגו', צהלי ודני יושבת ציון וגו' ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

ביאור המאמר. כל המאמר הזה סובב לבאר הכתוב, אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך ככב מיעקב וקם שבט מישראל ומחץ פאתי מואב וקרקר כל בני שת והיה אדום ירשה והיה ירשה שעיר אויביו וישראל עשה חיל. ותחילה מבאר (באות תק"א) אראנו ולא עתה אשורנו וגו' אשר ולא עתה משמע לא עתה אלא בזמן הקרוב. אשורנו ולא קרוב, משמע בזמן רחוק שהוא זמן של מלך המשיח, ח"ש, דהא מלין אלין מנייהו וכו'. אח"ז סובב לבאר, דרך ככב מיעקב, וז"ש, זמין קב"ה למבני ירושלים ולאחזאה חד ככבא קביעא, שה"ס המלכות, שהיא קבועה בזוג עם ז"א שנקרא יעקב. מנצצא בע' רהטין ובע' זיקין, המספר עין מורה על הארת החכמה, המכונה עינים, ואומר שהככב כלול מימין ומשמאל, אשר הארת קו ימין שבו מכונה ע' זיקין, שהוא דוהות, והארת קו שמאל מכונה ע' רהטין, דהיינו רצים

דא צדיק. ממעייני הישועה, אלין אבא ואמא. ד"א, אלין נצ"ח והו"ד. וכלא ממבועי נביעין. עמיקון. כדין (א) ואמרת ביום ההוא אודך יי וגו', (ט) צהלי ורני ישבת ציון וגו'. ברוך יי לעולם אמן ואמן. ימלוך יי לעולם אמן ואמן.

חלופי גרסאות
י עקימין.

מסורת הוהר
(ז) (שם) יתרו קכח צ"ו ח"ג קעו. (ח) (שם)
ח"ג קעג:

הסולם

מאמר

בזמנא דמלכא משיחא

ע' ימים, שהוא המלכות דמלכות. שהיתה גנוזה בכל שתא אלפי שני, והאוד לא הגיע אליה ונתכסה במקומה, כנ"ל, יודעזע ארעא קדישא מ"ה מילין, ארעא קדישא ה"ס המלכות, מ"ה מילין דומז על ז"א שה"ס הויה במילוי אלפין שבגימטריא מ"ה. ואומד שהשם מ"ה שהוא ז"א ישפיע גבורות קדושות להמלכות, והיא תודעזע, פחרניח אתר דהוח בי מקדשא, דהיינו מסביב יסוד דמלכות שה"ס מקום בית המקדש. ומערתא הדא מן תחות ארעא יתגלי, דהיינו מקום הגניזה של המנעולא שה"ס מלכות דמלכות שלא קבלה שום תקון עד הנה, ומההיא מערתא, דהיינו ממקום הגניזה ההוא, יפוק אשא תקיפא לאוקדא עלמא, דהיינו המנעולא בעצמה, המכונה אש קשה, שעד עתה בכל מקום שנגלתה היתה שורפת ומכלה כל האורות מאותו מקום (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא) ואז תקבל תקונה השלם, וז"ש ומהחיא מערתא יסני חד ענפא רברבא עלאה, שה"ס, וקם שבט מישראל, שהוא מלך המשיח, שיקבל או העטרה שלו מתקון הגדול של המנעולא, דישלוט בכל עלמא וליח אתיחב מלכותא, שהוא יקבל המלכות השלמה שנשלמה או, וקדישי עליונין וכו' וזו הוא משיח בן יוסף, ואז עוד לא נגמד כל התקון, ח"ש ובני עלמא בשעתא דיתגלי יהון משתכחין בעקתא בטר עקתא, כי להיותו מבחינת השמאל אין תקונו עולה בשלמות וצדות תבואנה בעולם, ושנאייהון דישראל יתגברון, וזה יהיה נמשך עד שיתגלה משיח בן דוד, שהוא מקו האמצעי, ח"ש, כדין יתער רוחא דמשיחא עלייהו, שהוא משיח בן דוד, וישיצי לאדום חייבא, שהוא סוד הכתוב, וחיח אדום ירשה, שישחית מלכות אדום, והיה ירשה שעיר אויביו, שזה סוד הכתוב, והיה ירשה שעיר אויביו, דהיינו, אויביו דישראל, ואז כתוב, וישראל עושה חיל וכו'.

ברדך ג' קוין כן בגאולה העתידה צריך הסדר להתחיל כן, ואחד שהמלכות נמתקה בבינה, שה"ס קו ימין, הנה או, אין עוד גילוי מן הארת החכמה, ותחילת הארת החכמה היא בקו שמאל, וז"ש, יומא קדמאה יתחזי בקרתא דרומא, כלומר, ההארה הראשונה של החכמה תהיה להלחם בבחינת שמאל בלי ימין, שהיא הארת החצונים הנקראים עיד דומי, ואז ילחם עמהם הככב הבא מקו האמצעי, ובכח המסך דקו האמצעי, ימעט הג"ד דהארת השמאל הוה (כמ"ש לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר) וז"ש, וההוא יומא ינפלוך ג' שורין עלאין מההיא קרתא דרומי, דהיינו שיפלו הג"ד דשמאל, המכונים ג' שורין עלאין, והיכלא רברבא, שהיא גדלות שליטתם ינפול, שתבטל, ושליטא דההיא קרתא, דהיינו השדר שלהם ימות, יתבטל, כדין יתפשט ההוא ככבא לאחזאה בעלמא, או מתפשטת שליטת המלכות שהיא מסוד קו האמצעי, להדאות בעולם, ועל זמן הזה נאמר דרך כוכב מיעקב, ובההוא זמנא, דהיינו בזמן ההוא שהביא לפילת דומי הנ"ל, יתערין קרבין תקיפין בעלמא לכל ד' סטרין, דהיינו מלחמות ממחלוקת ימין ושמאל (ע"ד שנתבאר לעיל באד"ר אות ר"ד) וכן המלחמות דקו האמצעי בסוד המסך דחירק, ומהימנותא לא ישתכח בינייהו, שזה הוא מטרים שהמלכות הנקראת אמונה נמצאת ביניהם, אבל אח"כ אחד שנגלה הככב והכה קרתא דרומי כנ"ל, שהוא שמאל בלי ימין, או, וכאמצעות עלמא, כד יתנהיר ההוא ככבא באמצעות רקיעא, כלומר כאשר יקבע תקון קו האמצעי בעולם שהוא מלכות, וברקיע שהוא ז"א, יקום מלכא חד רב ושליט בעלמא, שהוא מלך המשיח, ויתגאוז רוחיה על כל מלכין, דיתער קרבין בתרין סטרין, דהיינו בימינ' ובשמאל, שוסו"ה, ומחץ פאתי מואב, ב' הפאות מימין ומשמאל, ויתגבר עלייהו, ח"ש, וביומא דיתכסי ככבא, דהיינו בסוף (דסו"ה דף ר"ב ע"ב) 672